

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ**

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Κ.ΑΛ.Ο.

ΕΚΘΕΣΗ 2021-2022

***& «Επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική
Οικονομία με ενσωμάτωση δράσεων Κοινωνικής Καινοτομίας και
ευθυγράμμιση της Στρατηγικής με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης
για την Κοινωνική Οικονομία»***

ΕΚΘΕΣΗ 2021-2022

Φεβρουάριος 2023

Έντυπη έκδοση 2023:

ISSN: 2585-2876

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων
Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης
Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας 2023

Περιεχόμενα

Χαιρετισμός της Γενικής Γραμματέα Ενίσχυσης της Απασχόλησης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων κας Ελένης Γιώτη	3
Ευχαριστήρια	5
Επιτελική Σύνοψη	6
Executive Summary	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Παρακολούθηση και αξιολόγηση του θεσμικού πλαισίου για την Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα..10	
1.1 Κ.ΑΛ.Ο.: Θεσμικά ζητήματα.....	10
1.2 Εφαρμογή του ηλεκτρονικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (πλατφόρμα e-kalo).....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Δικτύωση, Συνεργασία και Ενημέρωση	15
2.1 Συμμετοχή σε δράσεις, συναντήσεις, διαδικτυακές εκδηλώσεις, θεματικά εργαστήρια και σεμινάρια για την Κ.ΑΛ.Ο. σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο - Συνεργασίες για την ενίσχυση των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.....	15
2.2 Συμμετοχή της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρωπαϊκό έργο SEED (Social Innovation EcosystEm Development).....	16
2.3 Αξιοποίηση των τεχνολογιών της πληροφορίας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην επικοινωνία και την ενημέρωση για την Κ.ΑΛ.Ο.	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Χρηματοδοτικές δυνατότητες/εργαλεία και δράσεις για την ανάπτυξη του πεδίου της Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα	18
3.1 Οι δράσεις στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ.....	18
3.1.1 «Πράξεις Συστημικής Παρέμβασης».....	18
3.1.2 « Κέντρα Στήριξης Κ.ΑΛ.Ο.».....	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Υφιστάμενη κατάσταση της Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα	24
4.1 Εικόνα του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. έως 31 Δεκεμβρίου 2022.....	24
4.2 Η εικόνα του πεδίου της Κ.ΑΛ.Ο. βάσει των ετήσιων απολογιστικών στοιχείων των Φορέων που έχουν υποβάλει Ετήσια Έκθεση.....	29
4.2.1 Αριθμός φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	29
4.2.2 Περιφερειακή κατανομή των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	30
4.2.3 Η απασχόληση στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.	32
4.2.4 Κύκλος εργασιών των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	33
4.2.5 Κερδοφορία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	41
4.2.6 Βασικά μεγέθη των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας	44
4.2.7 Βασικά μεγέθη των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ανά νομική μορφή	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Έρευνα Πεδίου της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο. για τα χαρακτηριστικά του πεδίου της Κ.ΑΛ.Ο.	
Λίστα Διαγραμμάτων	91
Λίστα Πινάκων.....	94
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	96

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II.....	118
-------------------	-----

Χαιρετισμός της Γενικής Γραμματέας Ενίσχυσης της Απασχόλησης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων κας Ελένης Γιώτη

Ως Γενική Γραμματέας Ενίσχυσης της Απασχόλησης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, θα ήθελα να χαιρετίσω θερμά την 4^η κατά σειρά έκδοση για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (2021-2022), μια έκδοση που αποτυπώνει την εικόνα του τομέα της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στη χώρα μας, ιδιαίτερα μετά τις δυσμενείς συνθήκες της πανδημίας που αποτέλεσαν τροχοπέδη για όλη την ανθρωπότητα.

Είναι εξαιρετικά σημαντικό το γεγονός ότι ο τομέας αυτός διαχειρίστηκε την οικονομική κρίση πολύ καλύτερα από άλλους τομείς και ότι κερδίζει συνεχώς αναγνώριση σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αναγνωρίζεται πλέον και έχει αναδειχθεί βασικός παράγοντας με παγκόσμια επιρροή που υπερβαίνει τις συνήθεις οικονομικές και κοινωνικές γραμμές και θέτει τον κοινωνικό αντίκτυπο στο επίκεντρο της αποστολής της.

Θεωρείται αναμφισβήτητο ως ο τομέας που συμβάλλει σημαντικά στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, στην ένταξη και επανένταξη στην αγορά εργασίας, στη βιώσιμη ανάπτυξη και στην κοινωνική συνοχή προτάσσοντας την ενίσχυση των ανθρώπινων σχέσεων και δεσμών, μέσα από την επανεπένδυση των κερδών για το κοινωνικό όφελος και τη δημοκρατική διακυβέρνηση. Η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία προκρίνει και προτείνει ένα μοντέλο ηθικής παραγωγής και κατανάλωσης, περισσότερο οικολογικής και κοινωνικά δίκαιης. Ένα συλλογικό και βιώσιμο μοντέλο που κερδίζει διαρκώς τη Διεθνή αναγνώριση:

- ✓ Τον Δεκέμβριο του 2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε, το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία.
- ✓ Τον Ιούνιο του 2022, ο Ο.Ο.Σ.Α., μετά από μακρά περίοδο εργασιών, ενέκρινε συστάσεις για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και την Κοινωνική Καινοτομία.
- ✓ Τον Ιούνιο του 2022, η Δ.Ο.Ε. έκανε ένα σημαντικό βήμα υιοθετώντας ένα ψήφισμα για την αξιοπρεπή εργασία και την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία κατά τη διάρκεια της 110ης συνόδου της Διεθνούς Διάσκεψης Εργασίας.

Μετά την πρόσφατη εμπειρία της πανδημίας αλλά και τα επίκαιρα κοινωνικοπολιτικά γεγονότα, αναγνωρίζεται στην Ευρώπη ο ρόλος της κοινωνικής οικονομίας στην αντιμετώπιση των προκλήσεων, στην οικοδόμηση της ανθεκτικότητας ενάντια σε μελλοντικούς κραδασμούς, καθώς και στην δημιουργία ευκαιριών για βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Σε αυτήν την κατεύθυνση προσανατολίζεται και το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης με στόχευση στη δημιουργία θέσεων εργασίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην πράσινη οικονομία, στην αστική και περιφερειακή ανάπτυξη.

Στη χώρα μας, όπως σε ευρωπαϊκό επίπεδο, παρά τις σημαντικές δυσκολίες, οι φορείς της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας αναπτύσσουν σημαντικές και καινοτόμες πρωτοβουλίες σε όλους τους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ζωής. Η πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία και η ελλιπής ενημέρωση αποτελούν σημαντικά προβλήματα για την ενδυνάμωση της ανάπτυξης του πεδίου.

Αναγνωρίζοντας τις δυσκολίες αλλά και τις δυνατότητες της Κ.Α.Ο να αποτελέσει σημαντικό μοχλό μετάβασης και Βιώσιμης Ανάπτυξης της χώρας μας διαμορφώθηκε από το Υπουργείο

Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων τον Μάρτιο 2023 ένα ολοκληρωμένο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία και την Κοινωνική Καινοτομία, εναρμονισμένο στις αρχές και τις κατευθύνσεις του Ευρωπαϊκού Σχεδίου Δράσης για την Κ.ΑΛ.Ο. Το πλήρες κείμενο είναι ανηρτημένο στον ιστότοπο του ΥΠ.Ε.Κ.Υ.

Στόχος μας είναι τόσο η ενίσχυση των υφιστάμενων φορέων όσο και η ενθάρρυνση νέων πρωτοβουλιών με έμφαση στις κοινωνικές επιχειρήσεις που συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη, την τοπική ανάπτυξη και την κοινωνική καινοτομία, υποστηρίζοντας τις ανάγκες των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων και αναπτύσσοντας δίκτυο κοινωνικής προστασίας από πλευράς πολιτικών συνοχής και συμπερίληψης.

Με ιδιαίτερη λοιπόν χαρά παρουσιάζουμε την 4^η Έκθεση για την Κ.ΑΛ.Ο., καθώς και το Επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία με ενσωμάτωση δράσεων Κοινωνικής Καινοτομίας. Η Έκθεση αποτυπώνει για τέταρτη συνεχή περίοδο (2021-2022) τα στοιχεία που απεικονίζουν την ελληνική πραγματικότητα της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας, αναδεικνύοντας τις δυσκολίες, τις προκλήσεις αλλά και τις δυνατότητες που προκύπτουν για τους φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στη χώρα.

Η επεξεργασία, η σύνταξη και η επιμέλεια των δεδομένων της Έκθεσης διενεργήθηκαν από τη Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας του Υπουργείου μας. Τα στοιχεία είναι ιδιαίτερα χρήσιμα για την καθοδήγηση πολιτικών που υποστηρίζουν το οικοσύστημα της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και καινοτομίας.

Η παρούσα έκθεση για την Κ.ΑΛ.Ο. απευθύνεται σε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς και άτομα που προσεγγίζουν την κοινωνική επιχειρηματικότητα και είναι φανερό ότι εάν η κοινωνική οικονομία εργαστεί παράλληλα και συνεργαστεί με τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα μπορεί να βρει καινοτόμες, δημιουργικές και βιώσιμες λύσεις στα πιο πιεστικά ζητήματα της εποχής μας σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο.

Η συνεργασία και η διάθεση όλων μας να στηρίξουμε πρωτοβουλίες και πολιτικές κοινωνικής συμμετοχής που παράγουν θετικό κοινωνικό αποτύπωμα μπορεί να αποτελέσει σημαντικό εφαλτήριο για την ενδυνάμωση του τομέα της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, την προώθηση και αξιοποίηση των δυνατοτήτων της, καθώς και την αναγνώριση της και στην χώρα μας.

Ελένη Γιώτη

Ευχαριστήρια

Στην παρούσα Έκθεση, η οποία συντάχθηκε για 4^η φορά, συμμετείχαν όλα τα στελέχη της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο.:

Στελέχη: Ζώλη Ελένη
Θανοκώστα Βάλια
Καρπούζης Στράτος
Κουτσογιάννης Γιώργος
Ντόβα Νάσια
Ντόκου Δήμητρα
Μιχαηλίδου Εύη
Πανάγου Αγγελική
Παραράς Κώστας

Προϊστάμενοι Τμημάτων: Κοντονάσιου Ελένη
Ζαζάκη Χαρούλα
Μουλοπούλου Έφη
Μποσινάκος Νίκος
Νικολάου Ιωάννα

Αν. Προϊσταμένη Διεύθυνσης: Κοντονάσιου Ελένη

Σύνταξη – επιμέλεια: Πανάγου Αγγελική

Επιτελική Σύνοψη

Από τον Φεβρουάριο του 2022, η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.) υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (Π.Δ. 6/2022, ΦΕΚ 17/Α/4-2-2022).

Στην παρούσα Έκθεση, η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας επιχειρεί να παρουσιάσει τις δράσεις και εξελίξεις που αφορούν την κοινωνική επιχειρηματικότητα και έλαβαν χώρα το χρονικό διάστημα μεταξύ Οκτωβρίου 2020 και Φεβρουαρίου 2023. Επιχειρεί επίσης να δώσει μια εικόνα του Γενικού Μητρώου Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.) του ν.4430/2016 έως 31 Δεκεμβρίου 2022, καθώς και των απολογιστικών στοιχείων που έχουν υποβάλει οι φορείς του συγκεκριμένου μητρώου για τα έτη 2018 έως και 2021. Επίσης, παρουσιάζεται το επικαιροποιημένο Ελληνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία, το οποίο συντάχθηκε τον Οκτώβριο 2022, ενσωματώνει δράσεις Κοινωνικής Καινοτομίας και, όσον αφορά τη Στρατηγική, είναι εναρμονισμένο με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία. Το Σχέδιο Δράσης εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», ΕΣΠΑ 2014-2020.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά σε διάφορα θεσμικά ζητήματα που αφορούν την Κ.ΑΛ.Ο. και μια σύντομη παρουσίαση των αποτελεσμάτων της εφαρμογής του ηλεκτρονικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (e-kalo), το οποίο είναι σε πλήρη λειτουργία από τον Φεβρουάριο του 2018. Επίσης, γίνεται αναφορά στη λειτουργία της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο. ως Ειδικής Υπηρεσίας του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (Γ.Ε.ΜΗ.) από 1 Οκτωβρίου 2022, καθώς και στις συνεπαγόμενες αλλαγές στις διαδικασίες.

Εν συνεχεία, στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια σύντομη παρουσίαση των δράσεων (π.χ. εκδηλώσεις, ημερίδες, σεμινάρια, εργαστήρια, κ.λπ. που πραγματοποιήθηκαν τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και στο εξωτερικό), στις οποίες συμμετείχε η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. και οι οποίες είχαν ως στόχο την εκπαίδευση, κατάρτιση και πληροφόρηση για την Κ.ΑΛ.Ο. Επίσης, παρουσιάζονται εν συντομία συνεργασίες και προγράμματα στα οποία συμμετέχει η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. και η χρήση των τεχνολογιών της πληροφορίας με στόχο τη δικτύωση, τη συνεργασία και την ενημέρωση για την Κ.ΑΛ.Ο. και την κοινωνική καινοτομία.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι δράσεις για την Κοινωνική Οικονομία που είχαν υλοποιηθεί, υλοποιούνταν ή βρίσκονταν στο στάδιο του σχεδιασμού από την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων - Τομέας Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας τον Οκτώβριο του 2022.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται αναλυτικά η υφιστάμενη κατάσταση των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα. Σημειώνεται ότι τα στοιχεία που παρουσιάζονται αφορούν αποκλειστικά τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που είναι εγγεγραμμένοι στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. του ν. 4430/2016 και όχι το σύνολο των οντοτήτων, που μπορεί να είναι φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, αλλά δεν έχουν εγγραφεί στο συγκεκριμένο Μητρώο.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται έρευνα πεδίου που διεξήγαγε η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. και ειδικότερα το Τμήμα Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, μεταξύ 21 Φεβρουαρίου και 10 Μαρτίου 2022. Στόχος της έρευνας ήταν η ανατροφοδότηση από το πεδίο της Κ.ΑΛ.Ο., προκειμένου να βελτιωθούν οι παρεχόμενες υπηρεσίες, να απλουστευθούν όπου είναι εφικτό οι διοικητικές διαδικασίες και να επιλυθούν οριζόντια θέματα διακυβέρνησης, σύμφωνα πάντα με τις εντοπισμένες δυσχέρειες και τις προτεραιότητες των ίδιων των φορέων. Τα ευρήματα της έρευνας, όπως και το σύνολο των στοιχείων της παρούσας Έκθεσης, αξιοποιούνται στον σχεδιασμό, στον συντονισμό, στην παρακολούθηση και στην αξιολόγηση των πολιτικών που αφορούν στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία. Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκε ανώνυμο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο το οποίο στάλθηκε στο σύνολο των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (συνολικά 1.779 Φορείς), που ήταν εγγεγραμμένοι στο παραπάνω Γενικό Μητρώο το χρονικό διάστημα που διεξήχθη η έρευνα.

Executive Summary

Since February 2022, the Directorate of Social and Solidarity Economy (SSE) is under the General Secretariat for the Enhancement of Employment of the Ministry of Labor and Social Affairs (Presidential Decree 6/2022, Government Gazette 17/A/4-2-2022).

In this Report, the Directorate of SSE attempts to present the actions and developments which concern social entrepreneurship and took place between October 2020 and February 2023. It also attempts to provide an overview of the General Register of SSE Entities (Law 4430/2016) until 31 December 2022, as well as the accounting data submitted by the entities of the specific register for the years 2018-2021. The Directorate also presents the updated Greek Action Plan for Social Economy, which was drawn up in October 2022, integrates Social Innovation actions and is aligned with the European Action Plan for Social Economy. The Action Plan was prepared within the framework of the Operational Program “Human Resource Development, Education and Lifelong Learning”, NSRF 2014-2020.

The first chapter of the Report deals with various institutional issues concerning SSE and makes a brief presentation of the results of the application of the electronic Register (e-kalo), which has been in full operation since February 2018. It also makes a reference to the operation of the Directorate of SSE as a Special Service of the General Commercial Registry from 1 October 2022, as well as the consequent changes in the procedures.

The second chapter refers to the actions (e.g. events, conferences, seminars, workshops, etc.) that took place both inside the country and abroad and in which the Directorate of SSE participated. All of those events aimed mainly at education, training and information about SSE. The chapter also makes a short reference to collaborations and programs in which the SSE Directorate participates and the use of information technologies with the aim of networking, cooperation and information about SSE and social innovation.

The third chapter presents the social economy actions that had been implemented, were being implemented or were in the planning stage by the NSRF Staff Structure of the Ministry of Labor and Social Affairs - Employment and Social Economy Sector in October 2022.

The fourth chapter presents in detail the current situation of SSE entities in Greece. It is noted that the presented data exclusively concern SSE entities which are registered in the electronic General Register of SSE Entities (Law 4430/2016) and not all the entities or institutions that may be carriers of Social and Solidarity Economy and are active in Greece, but have not been registered in the aforementioned Register.

The fifth chapter presents a field survey conducted by the Directorate of SSE and in particular by the Department of the General Register of SSE Entities between 21 February and 10 March 2022. The aim of the research was to provide feedback from the SSE field, in order the Directorate to improve the services provided, to simplify where possible the administrative procedures and to solve horizontal governance issues always in accordance with the identified difficulties and the priorities of the SSE entities. The findings of the research, as well as all the data of this Report, are utilized in the planning, coordination, monitoring and evaluation of the policies concerning SSE.

For the purposes of the research an anonymous electronic questionnaire was used. The questionnaire was sent to all SSE entities (a total of 1,779 Entities) that were registered in the aforementioned Register during the period when the research was conducted.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Παρακολούθηση και αξιολόγηση του θεσμικού πλαισίου για την Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα

1.1 Κ.ΑΛ.Ο.: Θεσμικά ζητήματα

Έξι χρόνια μετά την εφαρμογή του ν.4430/16, ο οποίος ρυθμίζει τα θέματα ίδρυσης και λειτουργίας των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και των Συνεταιρισμών Εργαζομένων, καθώς και τη λειτουργία του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας έχει προχωρήσει στην επεξεργασία και σύνταξη μιας σειράς προτάσεων με στόχο τη βελτίωση και αποτελεσματικότερη λειτουργία του θεσμικού πλαισίου για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (ν. 4430/16 και Υ.Α. 61621/Δ5.2643/30-12-2016, όπως ισχύουν), ώστε αυτό να είναι περισσότερο ευνοϊκό και να παρέχει κίνητρα σε όσους θέλουν να δραστηριοποιηθούν στο χώρο της Κ.ΑΛ.Ο. Για τη διαμόρφωση των παραπάνω προτάσεων η Διεύθυνση, εκτός από τις διατάξεις του ισχύοντος νόμου οι οποίες έχει εντοπίσει ότι χρήζουν βελτίωσης, έχει λάβει υπόψη και τις παρατηρήσεις/προτάσεις του οικοσυστήματος των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Επίσης, στο πλαίσιο της προσπάθειας να αντιμετωπιστεί η έλλειψη επαρκούς ενημέρωσης αρκετών φορέων της δημόσιας διοίκησης για την Κ.ΑΛ.Ο. και τους φορείς της, η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας έχει συνεργαστεί με άλλα υπουργεία, καθώς και με άλλες υπηρεσίες εντός και εκτός του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και έχει καταθέσει μια σειρά προτάσεων, προκειμένου να εναρμονιστεί η ισχύουσα νομοθεσία και να συμπεριλαμβάνονται οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις και οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων στις κατά περίπτωση κανονιστικές πράξεις (π.χ. συνεργασία για την έκδοση εγκυκλίων για την ασφάλιση των μελών σε Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις, για την συμπερίληψη των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε νομοθετικές και κανονιστικές πράξεις για την αντιμετώπιση θεμάτων και τη στήριξη στην περίοδο της πανδημίας, κ.ά.). Στόχος είναι να μην αποκλείονται οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. από νομοθετικές ρυθμίσεις και προβλέψεις στις οποίες δικαιωματικά εντάσσονται, αλλά και να αντιμετωπιστούν θέματα και τυχόν δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι συγκεκριμένοι φορείς στην καθημερινή τους λειτουργία και στην επαφή τους με τον δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Επιπλέον, η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. συνεργάζεται στενά με την αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, προκειμένου να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες ένταξης των Κοιν.Σ.Επ., των Συνεταιρισμών Εργαζομένων και των Κοινωνικών Συνεταιρισμών Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.) στο Γ.Ε.ΜΗ. μέσω της Ειδικής Υπηρεσίας Γ.Ε.ΜΗ. του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (αρθρ. 229 του ν. 4782/2021). Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το συγκεκριμένο άρθρο τα κατά περίπτωση αρμόδια Τμήματα της Διεύθυνσης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας ορίζονται ως ειδικές Υπηρεσίες Γ.Ε.ΜΗ. (Υ.Γ.Ε.ΜΗ.) των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων, των Συνεταιρισμών Εργαζομένων και των Κοι.Σ.Π.Ε. Η Διεύθυνση ως Ειδική Υπηρεσία Γ.Ε.ΜΗ. είναι αποκλειστικά αρμόδια για την καταχώριση και δημοσίευση στο Γ.Ε.ΜΗ. όλων των πράξεων, στοιχείων ή δηλώσεων που σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία απαιτούν εμπορική δημοσιότητα, συμπεριλαμβανομένων όσων προβλέπονται στην παράγραφο 3 του συγκεκριμένου άρθρου. Οι υπόχρεοι εγγραφής, το Μητρώο των οποίων τηρείται στις ειδικές Υ.Γ.Ε.ΜΗ. του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, απαλλάσσονται από την καταβολή των σχετικών ανταποδοτικών τελών. Παράλληλα, στο πλαίσιο εφαρμογής του

παραπάνω νόμου, σχεδιάζεται η Ειδική Υ.Γ.Ε.ΜΗ. του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων να αποτελέσει υπηρεσία μιας στάσης με στόχο την περαιτέρω συντόμευση και απλούστευση των διαδικασιών για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί το ζήτημα των συμβάσεων κοινωνικής αναφοράς. Είναι εμφανές ότι απαιτείται, μεταξύ άλλων, να διαμορφωθεί ένα κοινό πλαίσιο και μια οριζόντια πολιτική για τις συγκεκριμένες συμβάσεις. Μέχρι στιγμής παρατηρείται έλλειψη γνώσης και επιφυλακτικότητα των δημόσιων φορέων για τις Συμβάσεις Κοινωνικής Αναφοράς και ειδικότερα για τη δυνατότητα ανάθεσης συμβάσεων κατ' αποκλειστικότητα σε φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που στοχεύουν στην ένταξη ευάλωτων ομάδων (ν.4412/16). Σημειώνεται ότι με τον σχετικό νόμο ενσωματώθηκαν οι ευρωπαϊκές οδηγίες (Οδηγίες 2014/24/ ΕΕ και 2014/25/ΕΕ) για την ενεργοποίηση των δημόσιων συμβάσεων κοινωνικής αναφοράς και δίνεται η δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές του ευρύτερου δημόσιου τομέα να διενεργούν διαγωνισμούς λαμβάνοντας υπόψη κοινωνικά κριτήρια. Στο Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία, το οποίο παρουσιάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 9 Δεκεμβρίου 2021, το θέμα των κοινωνικά υπεύθυνων δημοσίων συμβάσεων επανέρχεται. Στόχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι η βελτίωση των καλών πρακτικών σχετικά με τις συγκεκριμένες συμβάσεις, καθώς συγκαταλέγονται στους παράγοντες καθοριστικής σημασίας για τη δημιουργία ενός κατάλληλου περιβάλλοντος για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας. Προς αυτήν την κατεύθυνση επικεντρώνει τις προσπάθειες της η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. Ήδη το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, ο Οργανισμός Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ), ο Ε.Ο.Π.Υ.Υ. και άλλοι δημόσιοι φορείς αξιοποιούν τη δυνατότητα που δίνεται από τον ν. 4412/2016 (όπως ισχύει) συνάπτοντας συμβάσεις για την παροχή υπηρεσιών καθαριότητας από Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. κατ' εφαρμογή των άρθρων 20 και 107-110.

1.2 Εφαρμογή του ηλεκτρονικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (πλατφόρμα e-kalo)

Η υποβολή των αιτήσεων προς το Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. γίνεται αποκλειστικά ηλεκτρονικά στην ειδική διαδικτυακή πλατφόρμα του Γενικού Μητρώου (www.kalo.yeka.gr). Μέσω της συγκεκριμένης διαδικτυακής πύλης υλοποιούνται η εγγραφή στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και η υποβολή των πρόσθετων στοιχείων εγγραφής, η χορήγηση Πιστοποιητικού Μέλους, η χορήγηση βεβαιώσεων καταχώρησης τροποποιήσεων Καταστατικού ή Οργάνου Διοίκησης, η χορήγηση βεβαιώσεων ιστορικού μεταβολών (βεβαίωση τροποποιήσεων Καταστατικού, σύνθεσης Οργάνου Διοίκησης, μη λύσης-μη εκκαθάρισης) και η χορήγηση βεβαιώσεων διαγραφής από το Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

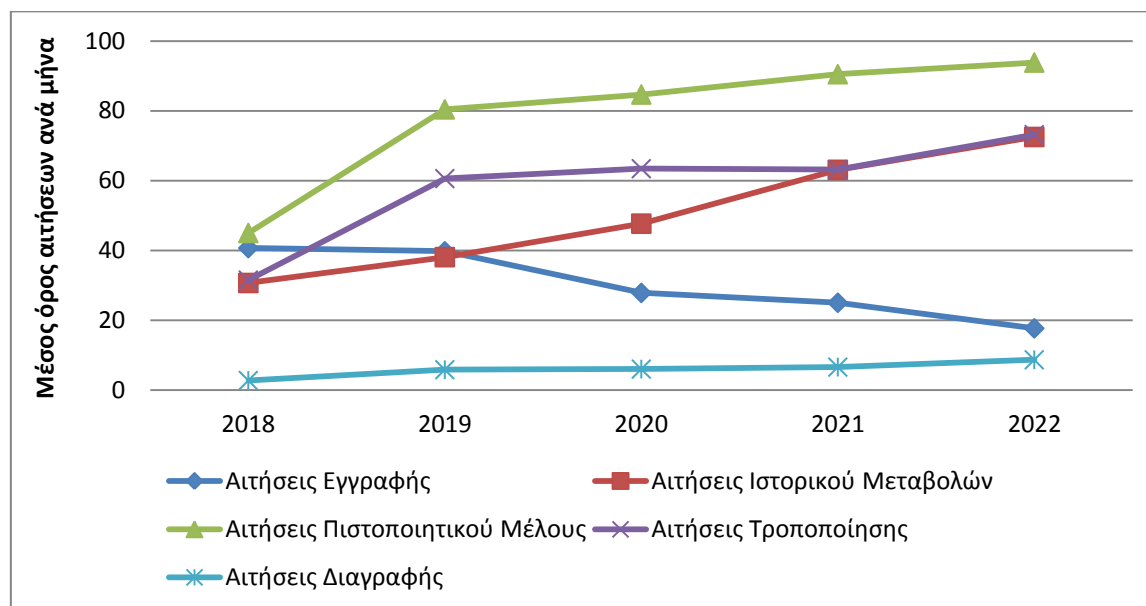
Από την έναρξη λειτουργίας της διαδικτυακής πλατφόρμας e-kalo έως τις 31 Δεκεμβρίου 2022, υποβλήθηκαν 20.979 ηλεκτρονικές αιτήσεις (αρχικές και συμπληρωματικές) όλων των κατηγοριών (εγγραφής, τροποποίησης, πιστοποιητικού μέλους, διαγραφής, κ.λπ.) (βλ. Πίνακας 1). Σημειώνεται ότι από το σύνολο των αιτήσεων το 2% αφορούν τη διαγραφή από το Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Πίνακας 1. Κατανομή αιτήσεων ανά είδος (έως 31/12/2022)

Είδος αίτησης	Αριθμός αρχικών αιτήσεων	Ποσοστιαία Κατανομή %
Πιστοποιητικό Μέλους	4.733	29
Τροποποιήσεις	3.502	22
Ιστορικού Μεταβολών	3.024	19
Εγγραφή	1.811	11
Υποβολή Καταστατικού	1.225	8
Πρόσθετα Στοιχεία Εγγραφής	1.283	8
Διαγραφή	358	2
Πρόσθετα Στοιχεία Διαγραφής	160	1
ΣΥΝΟΛΟ	16.096	100

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Στο Διάγραμμα 1 εμφανίζεται ο μέσος όρος ανά μήνα των διαφόρων κατηγοριών αιτήσεων από το 2018 που ξεκίνησε η ηλεκτρονική λειτουργία του Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. του ν. 4430/2016 έως και τον Δεκέμβριο του 2022.

Διάγραμμα 1. Μ.Ο./μήνα των διαφόρων κατηγοριών αιτήσεων τα έτη 2018-2022

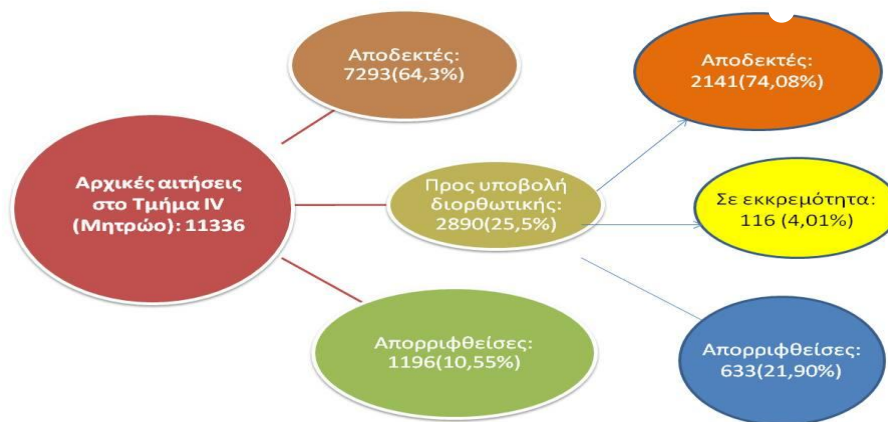
Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα, παρατηρείται μια σταδιακή μείωση στον μέσο όρο των αιτήσεων εγγραφής ανά μήνα μεταξύ 2018 και 2022, με ιδιαίτερη ένταση τη διετία 2020-2021. Αυτή η τάση μείωσης των εγγραφών συνεχίστηκε και το 2022. Από την άλλη αξίζει να σημειωθεί ότι την περίοδο 2019-2021 ο ρυθμός των διαγραφών εμφανίζει μια σχετική σταθερότητα με

αυξητική τάση το 2022. Τόσο η πανδημία του Covid-19 όσο και η αδυναμία πρόσβασης σε χρηματοδοτικά εργαλεία τη χρονική περίοδο 2018-2022, φαίνεται ότι επηρέασε το ρυθμό εγγραφών των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και ως ένα σημείο το ρυθμό διαγραφών των υφιστάμενων φορέων.

Στο Διάγραμμα 2 παρουσιάζεται η πορεία των αιτήσεων που υποβλήθηκαν στο Τμήμα Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (αιτήσεις εγγραφής, τροποποιήσεων, χορήγησης βεβαιώσεων, διαγραφής) και το αποτέλεσμά τους. Δεν περιλαμβάνονται οι αιτήσεις για τη χορήγηση Πιστοποιητικού Μέλους, οι οποίες υποβάλλονται στο Τμήμα Παρακολούθησης και Ελέγχου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Διάγραμμα 2. Πορεία αιτήσεων που υποβλήθηκαν στο Τμήμα Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (έως 31/12/2022)

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Οι λόγοι απόρριψης των αιτήσεων οφείλονται τόσο σε τυπικούς (π.χ. υποβολή αίτησης από μη εξουσιοδοτημένο πρόσωπο) όσο και σε ουσιαστικούς λόγους (π.χ. παραβίαση διατάξεων του ν.4430/2016 ή της Υ.Α. 61621/Δ5.2643/2016, όπως ισχύουν).

Βελτιώσεις στη λειτουργία της διαδικτυακής πλατφόρμας (e-kalo)

Η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο., με βάση την εμπειρία της και τις επισημάνσεις των φορέων, καταβάλλει μια διαρκή προσπάθεια για την αναβάθμιση της λειτουργικότητας της διαδικτυακής πλατφόρμας (e-kalo). Ήδη, στη διαδικτυακή πύλη έχουν προστεθεί και διατίθενται αναλυτικό εγχειρίδιο χρήσης της πλατφόρμας, οδηγίες και επεξηγήσεις πολλών διαδικασιών, καθώς και υποδείγματα καταστατικών. Επίσης, προχωρά η σχεδιασμός αναλυτικών οδηγιών για κάθε τύπο αίτησης (οδηγίες ανά πεδίο συμπλήρωσης) προκειμένου να αναρτηθούν στην πύλη και να καταστεί πιο φιλική στους χρήστες.

Εγγραφή των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στο ΓΕΜΗ - Διασύνδεση της e-kalo με την πλατφόρμα του ΓΕΜΗ

Σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.4635/2019, που σε εφαρμογή Ευρωπαϊκών Οδηγιών εισήγαγαν μεταξύ άλλων και την υποχρέωση εγγραφής των Κοιν.Σ.Επ. στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο

(Γ.Ε.ΜΗ.), αλλά και του ν.4919/22, με τον οποίο ορίστηκε η Δ/νση Κ.ΑΛ.Ο. του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ως Ειδική Υπηρεσία Γ.Ε.ΜΗ. για τις Κοιν.Σ.Επ., τους Συνεταιρισμούς Εργαζομένων και του Κοινωνικούς Συνεταιρισμούς Περιορισμένης Ευθύνης (ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.), η Δ/νση Κ.ΑΛ.Ο. προχώρησε (σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γ.Γ. Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων) στην αυτεπάγγελτη εγγραφή του συνόλου των προαναφερθέντων φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στο Γ.Ε.ΜΗ. χωρίς καμία διοικητική ή οικονομική επιβάρυνσή τους. Συνολικά, αποδόθηκαν άμεσα 1.890 νέοι Α.Γ.Ε.ΜΗ. για τους οποίους η Δ/νση Κ.ΑΛ.Ο. είχε στη διάθεσή της το ΑΦΜ της επιχείρησης και σε δεύτερο χρόνο άλλοι 180 Α.Γ.Ε.ΜΗ. στους φορείς για τους οποίους δεν υπήρχε διαθέσιμο το ΑΦΜ. Παράλληλα, 149 ακόμη φορείς (ΚΟΙ.Σ.Π.Ε, Κοιν.Σ.Επ. και Συν. Εργαζομένων), οι οποίοι είχαν ήδη λάβει Α.Γ.Ε.ΜΗ. μέσω Επιμελητηρίων μεταφέρθηκαν στην αρμοδιότητα της Υ.Γ.Ε.ΜΗ. του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, διατηρώντας φυσικά τον ίδιο Α.Γ.Ε.ΜΗ.

Μέχρι την ενεργοποίηση της άμεσης και πλήρους πρόσβασης των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στην πλατφόρμα του Γ.Ε.ΜΗ. (business portal), οι αναγκαίες διαδικασίες που τους αφορούν υλοποιούνται επί του παρόντος από το Τμήμα Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. με αρκετές φυσικά δυσκολίες. Με την ενεργοποίηση της πλήρους πρόσβασης, οι φορείς θα έχουν απευθείας πρόσβαση σε όλες τις υπηρεσίες του Γ.Ε.ΜΗ., ενώ μέσω της διαλειτουργικότητας με την Α.Α.Δ.Ε. και τον e-ΕΦΚΑ θα ενταχθούν στο πλέγμα των Υπηρεσιών Μιας Στάσης, με αποτέλεσμα σημαντική μείωση των διοικητικών βαρών κατά την σύστασή τους ή τις μετέπειτα τροποποιήσεις των στοιχείων τους.

Στο μεταβατικό στάδιο και μέχρι την πλήρη προσαρμογή της πλατφόρμας του Γ.Ε.ΜΗ. στις ιδιαιτερότητες των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και των Συνεταιρισμών Εργαζομένων, η υποβολή των αιτήσεων συνεχίζει να γίνεται μέσω της πλατφόρμας kaloyeka.gr με χρήση κωδικών [taxinet](http://taxinet.gr) της επιχείρησης (για αιτήσεις τροποποίησης στοιχείων, διαγραφής ή χορήγησης βεβαιώσεων μεταβολών, μη λύσης-μη εκκαθάρισης και σύνθεσης οργάνου διοίκησης) ή του νομίμου εκπροσώπου (για αιτήσεις εγγραφής).

Σημειώνεται ότι η εγγραφή στο Γ.Ε.ΜΗ δεν συνεπάγεται τη διαγραφή της επιχείρησης από το Γενικό Μητρώο Φορέων Κοινωνικής και Αλληλεγγύας Οικονομίας του ν.4430/2016, το οποίο εξακολουθεί να λειτουργεί (αρ.15 του ν.4919/22) και οι φορείς που είναι εγγεγραμμένοι σε αυτό διατηρούν την ιδιότητα του Φορέα Κ.ΑΛ.Ο., τον Αριθμό Γενικού Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας (Α.Γ.Ε.Μ.Κ.Ο.), καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που συνεπάγεται η υπαγωγή τους στον ν.4430/2016 (π.χ. ετήσια υποβολή αίτησης Πιστοποιητικού Μέλους).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Δικτύωση, Συνεργασία και Ενημέρωση

2.1 Συμμετοχή σε δράσεις, συναντήσεις, διαδικτυακές εκδηλώσεις, θεματικά εργαστήρια και σεμινάρια για την Κ.ΑΛ.Ο. σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο - Συνεργασίες για την ενίσχυση των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. συμμετείχε σε συναντήσεις, θεματικά εργαστήρια και σεμινάρια σε διεθνείς και ευρωπαϊκούς φορείς, αλλά και σε εθνικό επίπεδο. Στόχος η αμφίδρομη ενημέρωση, η ανταλλαγή απόψεων, καθώς και η κατάρτιση των στελεχών της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο.

Ενδεικτικά:

- Η εκπρόσωπος του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων στην Επιτροπή Εμπειρογνομόνων της Ε.Ε. GECES (Expert group on social economy and social enterprises) συμμετείχε στη διαδικασία διαβούλευσης για τη διαμόρφωση του Ευρωπαϊκού Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία.
- Συμμετοχή στελεχών της Διεύθυνσης στη Διεθνή Συνέλευση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO), η οποία για το έτος 2022 επικεντρώθηκε στα θέματα Κοινωνικής Οικονομίας. Η ελληνική αντιπροσωπεία κατέθεσε προτάσεις σχετικά με τις πολιτικές της Ε.Ε., οι οποίες υιοθετήθηκαν από τις άλλες αντιπροσωπείες.
- Συμμετοχή στελεχών της Διεύθυνσης σε διεθνή διαδικτυακή ημερίδα για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία που διοργάνωσε η Γαλλική Κυβέρνηση.
- Συμμετοχή στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα που διοργάνωσε η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ILO) για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία.
- Συμμετοχή στο Εκπαιδευτικό πρόγραμμα που οργάνωσε η Περιφέρεια Κρήτης σε συνεργασία με το Παν/μιο Κρήτης για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (Εισηγήσεις από στελέχη της Διεύθυνσης).
- Συνεργασία με τις Περιφέρειες Ηπείρου, Β. Αιγαίου, Δ. Ελλάδας και Ν. Αιγαίου για την έκδοση προσκλήσεων για τους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και συμμετοχή σε σχετικές διαδικτυακές εκδηλώσεις ενημέρωσης.
- Συνεργασία με Πανεπιστημιακές Σχολές με σκοπό την ενημέρωση των φοιτητών για την κοινωνική επιχειρηματικότητα (π.χ. Οικονομικό Παν/μιο Αθηνών, Παν/μιο Πατρών, Παν/μιο Ιωαννίνων)
- Συνεργασία με ακαδημαϊκούς και άλλους φορείς, στο πλαίσιο υλοποίησης ευρωπαϊκών προγραμμάτων, με σκοπό την αμοιβαία ενημέρωση και ανταλλαγή απόψεων για θέματα που αφορούν την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (π.χ. SOCIAL B – REINSER – MOMMENTUM, κλπ). Στο πλαίσιο αυτών των συνεργασιών, η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. συμμετείχε στην προώθηση της δικτύωσης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., με σκοπό την κοινωνική και εργασιακή ένταξη των προσφύγων και άλλων ευάλωτων ομάδων.
- Συνεργασία με τα Κέντρα Στήριξης Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., συμμετοχή σε διαδικτυακές εκδηλώσεις τους (όπως η διαδικτυακή εβδομάδα Κ.ΑΛ.Ο.) και ενημέρωση του κοινού για τις δράσεις τους μέσω της ιστοσελίδας και του facebook της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο.

2.2 Συμμετοχή της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρωπαϊκό έργο SEED (Social Innovation Ecosystem Development)

Από τον Μάιο του 2021, η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. συμμετέχει ενεργά σε ευρωπαϊκό πρόγραμμα διάρκειας 24 μηνών, το οποίο ξεκίνησε με πρωτοβουλία της Επιτροπής και συγχρηματοδοτείται από την τεχνική βοήθεια του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (Ε.Κ.Τ.). Το συγκεκριμένο πρόγραμμα υλοποιείται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία (EaSI) 2014-2020 και στοχεύει στην ενίσχυση και τόνωση της κοινωνικής καινοτομίας.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή: «η κοινωνική καινοτομία καλύπτει δραστηριότητες που είναι κοινωνικές τόσο ως προς τους σκοπούς τους όσο και ως προς τα μέσα τους. Τέτοιες δραστηριότητες συνδέονται με την ανάπτυξη, τη δοκιμή, την επικύρωση και εφαρμογή και την κλιμάκωση (scale up) νέων (συνδυασμών) προϊόντων, υπηρεσιών, μοντέλων ή πρακτικών, που ανταποκρίνονται στις κοινωνικές ανάγκες και επιλύουν τις κοινωνικές προκλήσεις. Ως εκ τούτου, οι κοινωνικές καινοτομίες στοχεύουν στην αλλαγή του κοινωνικού πλαισίου, στην ενδυνάμωση των φορέων της κοινωνίας των πολιτών και στην ενίσχυση της ικανότητάς τους να δρουν, καθώς και στην ανάπτυξη νέων προσεγγίσεων πολιτικής. Η έννοια της κοινωνικής καινοτομίας επιτρέπει στις δημόσιες αρχές, τον ακαδημαϊκό κόσμο, τους ιδιωτικούς αλλά και τους φορείς του τρίτου τομέα να συνάψουν νέες σχέσεις ή συνεργασίες και να προσαρμόσουν τις καινοτόμες δράσεις στις συγκεκριμένες ανάγκες και ευκαιρίες της κάθε περιοχής ή να πειραματιστούν σε ένα διακρατικό πλαίσιο σε επίπεδο Ε.Ε. Αυτό που είναι καθιερωμένη πρακτική σε μια χώρα ή περιοχή μπορεί να χρησιμεύσει ως πηγή καινοτομίας αλλού».

Στόχος του παραπάνω προγράμματος είναι η δημιουργία στα κράτη μέλη «Εθνικών Κέντρων Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία». Η πλατφόρμα διακρατικής συνεργασίας του Ε.Κ.Τ. 2014-2020, όπως αποκαταστάθηκε την άνοιξη του 2020, θα βοηθήσει στη σύνδεση των εθνικών κέντρων ικανοτήτων μεταξύ τους, φέρνοντας σε επαφή τις διαχειριστικές αρχές του Ε.Κ.Τ. εκπροσώπους των Εθνικών Κέντρων Ικανοτήτων και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς, προκειμένου να διευκολυνθεί η αμοιβαία μάθηση, η ανταλλαγή καλών πρακτικών και η δικτύωση. Κατά την επόμενη προγραμματική περίοδο (2021-2027), η Επιτροπή σκοπεύει να δημιουργήσει μια δομή υποστήριξης για την κοινωνική καινοτομία σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό, μεταξύ άλλων, θα παρέχει μια πλατφόρμα για διακρατική συνεργασία, αμοιβαία μάθηση και θεματική και μεθοδολογική υποστήριξη στα Εθνικά Κέντρα Ικανοτήτων. Η Επιτροπή θεωρεί ότι στα κέντρα ικανοτήτων θα μπορούσαν στη συνέχεια να ενσωματωθούν πρόσθετες λειτουργίες, όπως η συνεργασία με (ή να γίνουν τα ίδια) Εθνικά Σημεία Επαφής (NCP) EaSI σε κάθε κράτος μέλος της Ε.Ε., προκειμένου να αυξηθούν οι συνέργειες μεταξύ των διαφόρων συνιστωσών του EKT+, καθώς και άλλων προγραμμάτων εντός ή εκτός Ε.Ε.

Με αυτό το σκεπτικό έχουν δημιουργηθεί στην Ε.Ε. έξι κοινοπραξίες κρατών μελών (consortia) με στόχο να διασφαλιστεί ότι όλα τα κράτη μέλη θα έχουν την ευκαιρία να ιδρύσουν και να λειτουργήσουν ένα Κέντρο Ικανοτήτων Κοινωνικής Καινοτομίας. Η χώρα μας συμμετέχει στο έργο SEED (Social Innovation Ecosystem Development) που στόχος του είναι να σχεδιάσει και να υποστηρίξει την ίδρυση τεσσάρων κέντρων ικανοτήτων για κοινωνική καινοτομία σε Ελλάδα, Ιταλία, Ρουμανία και Σλοβενία. Όσον αφορά στην Ελλάδα, βασική επιδίωξη είναι να ενεργοποιηθεί, να αναπτυχθεί και να ευδοκιμήσει το οικοσύστημα κοινωνικής καινοτομίας, ώστε

να είναι σε θέση να υποστηρίξει την κοινωνική συνοχή, την κοινωνική ανάπτυξη και τη δίκαιη μετάβαση. Για αυτόν τον λόγο δημιουργήθηκε το Ελληνικό Εργαστήριο Κοινωνικής Καινοτομίας (Ε.Ε.Κ.Κ.) - Greek Social Innovation Lab (G.S.I.L.) το οποίο θα λειτουργήσει ως μεταβατικό σχήμα για την ίδρυση Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία στη χώρα μας. Το ελληνικό σχήμα συντονίζει η Γενική Διεύθυνση Εργασιακών Σχέσεων, Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία και Ένταξης στην Εργασία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και συμμετέχουν η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο., καθώς και φορείς του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα, της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και του Ιδιωτικού Τομέα. Βασικές προτεραιότητες του μελλοντικού Ελληνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία αναμένεται να είναι:

- η παροχή βοήθειας (π.χ. ανάπτυξη ικανοτήτων, μελέτες, καθοδήγηση, δικτύωση, κ.λπ.) στους παράγοντες κοινωνικής καινοτομίας προκειμένου να σχεδιάζουν, εφαρμόζουν και κλιμακώνουν τις δραστηριότητες κοινωνικής καινοτομίας,
- η παρακολούθηση και έρευνα του οικοσυστήματος της κοινωνικής καινοτομίας,
- η μεταφορά τεχνογνωσίας και εμπειριών εντός του οικοσυστήματος αλλά και προς τον δημόσιο, τον ιδιωτικό και τον τρίτο τομέα,
- ο εντοπισμός προβλημάτων και η παροχή λύσεων ειδικά μέσω του σχεδιασμού και της αξιολόγησης των δράσεων της δημόσιας πολιτικής,
- η λειτουργία του ως ενδιάμεσος φορέας μεταξύ των παραγόντων κοινωνικής καινοτομίας, προκειμένου να διευκολύνει τη δικτύωση, τη συνεργασία και τις συνέργειες.

2.3 Αξιοποίηση των τεχνολογιών της πληροφορίας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην επικοινωνία και την ενημέρωση για την Κ.ΑΛ.Ο.

Για την ευρεία και άμεση ενημέρωση και πληροφόρηση του κοινού για όλα τα θέματα που αφορούν την κοινωνική οικονομία, η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. διαχειρίζεται τη δική της ιστοσελίδα (kalo.gov.gr), καθώς και τον δικό της λογαριασμό στο facebook (www.facebook.com/gramkalo.gr). Τη διετία 2021-2022, μέσα από την παραπάνω ιστοσελίδα και τον συγκεκριμένο λογαριασμό, δημοσιεύθηκαν μια σειρά ενημερωτικών άρθρων, διευκρινιστικές εγκύκλιοι, ενημερωτικό υλικό, η Έκθεση Κ.ΑΛ.Ο. 2019-2020, κανονιστικές πράξεις για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο., κ.ά. Την ίδια χρονική περίοδο, η ιστοσελίδα της Κ.ΑΛ.Ο., προκειμένου να καταστεί πιο χρηστική αλλά και πιο φιλική προς τους πολίτες, επικαιροποιήθηκε και αναβαθμίστηκε παρέχοντας νέες λειτουργίες (όπως για παράδειγμα μηχανή αναζήτησης).

Η διάδραση και η επικοινωνία με τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και το ευρύ κοινό είναι, μεταξύ άλλων, κύριοι στόχοι της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο., καθώς η ανταλλαγή γνώσεων, απόψεων αλλά και προβληματισμών κρίνονται ως αναγκαία και ιδιαίτερα εποικοδομητικά. Σημειώνεται ότι ο λογαριασμός της στο facebook ακολουθείται από 917 άτομα εκ των οποίων το 60% περίπου είναι γυναίκες, ενώ η πλειοψηφία των ατόμων και από τα δύο φύλα είναι μεταξύ 35-54 ετών. Η σελίδα έχει αρκετές κοινοποιήσεις και έχει αποτελέσει σημαντική πηγή ενημέρωσης και ανατροφοδότησης. Βασική μελλοντική επιδίωξη αποτελεί η συνέχιση της άμεσης πληροφόρησης στους πολίτες και της επικοινωνίας μαζί τους, προκειμένου να εντοπιστούν και αντιμετωπιστούν τα θέματα που τους απασχολούν σχετικά με την κοινωνική οικονομία, το θεσμικό πλαίσιο, τις διοικητικές διαδικασίες, κ.ά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Χρηματοδοτικές δυνατότητες/εργαλεία και δράσεις για την ανάπτυξη του πεδίου της Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα

3.1 Οι δράσεις στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ

Σύμφωνα με τα στοιχεία που χορηγήθηκαν στη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. από την Ειδική Υπηρεσία Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ, Τομέας Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας, οι δράσεις για την Κοινωνική Οικονομία που υλοποιήθηκαν ή βρίσκονταν στο στάδιο του σχεδιασμού μέχρι τον Οκτώβριο του 2022 είναι οι ακόλουθες:

3.1.1 «Πράξεις Συστημικής Παρέμβασης»

1) ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ Κ.ΑΛ.Ο. (ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ), MIS 5039873: η Πράξη είναι ενταγμένη από τον Μάρτιο του 2019 στο ΕΠ ΑΝΑΔ με συνολικό προϋπολογισμό **1.000.000,00 €** και προβλεπόμενη λήξη στις **31/12/2023** και περιλαμβάνει τα εξής Πακέτα Εργασίας (ΠΕ):

- **ΠΕ 1 : Σχεδιασμός Επικοινωνιακού Σχεδίου:** Επικοινωνιακό Σχέδιο προβολής της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.) με προϋπολογισμό **40.000,00 €**. Το ΠΕ 1 έχει ήδη ολοκληρωθεί με την παραλαβή Επικοινωνιακού Σχεδίου αντί συμβατικού ποσού ύψους **24.552,00 €** τον Οκτώβριο του 2020.

- **ΠΕ 2 : Ηλεκτρονική Πλατφόρμα Διασύνδεσης:** λειτουργική συντήρηση, επέκταση και αναβάθμιση των λειτουργιών της Πλατφόρμας Δικτύωσης Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. με διεύθυνση <https://foreis-kalo.gr/>, με προϋπολογισμό **30.000,00 €**. Για το ΠΕ 2 είχε καταρτισθεί μια πρώτη σύμβαση τον Ιανουάριο του 2020, ύψους **4.154,00 €**, η οποία έληξε στις **06/07/2021**. Στις **25/08/2022** υπογράφηκε νέα σύμβαση, ύψους **8.655,20 €**, με προβλεπόμενη ημερομηνία λήξης στις **31/10/2023**.

- **ΠΕ 3: Εκθέσεις (Εχρο) Κ.ΑΛ.Ο.:** Διενέργεια ετήσιων εκθέσεων (Εχρο) με σκοπό την προβολή των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και των προϊόντων/υπηρεσιών που προσφέρουν, την προβολή επιτυχημένων εγχειρημάτων, τη δικτύωση και τη συνεργασία των φορέων στο πλαίσιο της κάθε Έκθεσης κ.λπ. Προϋπολογισμός: **600.000,00 €**.

- **ΠΕ 4: Έντυπο, ηλεκτρονικό και άλλο υλικό προβολής του θεσμού της Κ.ΑΛ.Ο. και του έργου των φορέων της, καθώς και προβολή των Δράσεων που προωθούνται/υλοποιούνται από τον Ε.Φ. Διαχείρισης Δράσεων Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας:** Στο πλαίσιο κάθε Έκθεσης, στις εκδηλώσεις, στις ημερίδες και σε άλλες στιγμές που θα κριθεί σκόπιμο και απαραίτητο, καθώς και για τις Δράσεις που σχεδιάζονται, προωθούνται και υλοποιούνται από τον Ε.Φ. Διαχείρισης Δράσεων Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας, θα σχεδιάζεται και θα υλοποιείται η δημιουργία έντυπου, ηλεκτρονικού και κάθε άλλου τύπου υλικού προβολής του θεσμού της Κ.ΑΛ.Ο. Προϋπολογισμός: **100.000,00 €**.

- ΠΕ 5: Εκδηλώσεις δημοσιότητας και λοιπές θεματικές συναντήσεις (Workshops, ενημερωτικές συναντήσεις, ημερίδες, συνέδρια, εκδηλώσεις βράβευσης φορέων Κ.ΑΛ.Ο. κ.λπ.): Στο πλαίσιο της Ετήσιας Έκθεσης ή άλλης έκθεσης, καθώς και σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή κριθεί σκόπιμο και απαραίτητο, θα μπορούν να οργανώνονται και να υλοποιούνται θεματικά workshops, ημερίδες, συνέδρια, ενημερωτικές συναντήσεις κ.λπ., προκειμένου να γίνεται ενημέρωση, στοχευόμενη διάχυση πληροφοριών, παρουσιάσεις νέου θεσμικού πλαισίου ή δράσεων χρηματοδότησης/κρατικής ενίσχυσης ή νέων πολιτικών και δράσεων, καλών πρακτικών, αποτελεσμάτων ερευνών, ανταλλαγής τεχνογνωσίας, επιβράβευσης και προβολής διακεκριμένων εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. κ.ά. Προϋπολογισμός: **150.000,00 €**.

- ΠΕ 6: Εθνική καμπάνια ενίσχυσης της αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών Κοιν.Σ.Επ. και άλλων φορέων Κ.ΑΛ.Ο. από φορείς του Δημοσίου, Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., επιχειρήσεις, ιδιώτες και το ευρύ κοινό, τύπου 'buy social': Σχεδιασμός καμπάνιας με σκοπό τη δημιουργία ενός συνολικού σχεδίου προώθησης των προϊόντων/υπηρεσιών των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., με έμφαση στον κοινωνικό τους αντίκτυπο και το συγκριτικό πλεονέκτημα που διαθέτουν, το οποίο θα προτείνει ενδεδειγμένους τρόπους, συγκεκριμένα μέσα και ενέργειες που απαιτούνται, διαμορφωμένο υλικό προβολής, προτάσεις με προσδιορισμένο περιεχόμενο έντυπου, ηλεκτρονικού ή και άλλου διαφημιστικού υλικού κ.λπ. Προϋπολογισμός: **30.000,00 €**. Όσον αφορά στο συγκεκριμένο ΠΕ, έχει υπογραφεί σύμβαση από τον Ιούνιο του 2022, ύψους 29.636,00 €, με προβλεπόμενη ημερομηνία λήξης στις 31/10/2023.

- ΠΕ 7: Εκπαίδευση/ενίσχυση δεξιοτήτων στελεχών των Κέντρων Στήριξης: Διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τα στελέχη των Κέντρων Στήριξης Κ.ΑΛ.Ο., με προϋπολογισμό **50.0000,00 €**.

2) ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (Κ.ΑΛ.Ο.), MIS 5074651: η Πράξη εντάχθηκε την 01/08/2022 από την ΕΥΔ ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ, έχει συνολικό προϋπολογισμό ύψους **120.000,00 €** και προβλεπόμενη ημερομηνία λήξης στις 31/12/2023.

Για τη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για την επεξεργασία περιφερειακών σχεδίων ανάπτυξης της Κ.ΑΛ.Ο., πρόθεση της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ-Τομέας Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας είναι η **ανάθεση εκπόνησης δεκατριών (13) μελετών**, συνολικού ποσού μέχρι ύψους **120.000,00 €** σε εταιρείες μελετών ή ιδιώτες μελετητές, ειδικούς σε θέματα Κ.ΑΛ.Ο. και εργασιακά θέματα, για καθεμιά από τις 13 περιφερειακές ενότητες (αναλυτικά για τον κάθε Νομό) σχετικά με την ανεργία, και συγκεκριμένα τους κλάδους εργασίας που έχουν πληγεί περισσότερο, τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που υπάρχουν στον κάθε νομό της Περιφερειακής Ενότητας, τις ευκαιρίες εργασίας που υπάρχουν ή θα υπάρξουν στο μέλλον, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες, καθώς και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα (γεωγραφικά, ιστορικά, πολιτισμικά, τουριστικά κ.ά.) της κάθε περιοχής, ώστε να μπορούν να δημιουργηθούν Κοιν.Σ.Επ. και Συνεταιρισμοί Εργαζομένων. Η μελέτη θα πρέπει να περιλαμβάνει και να αναλύει επικαιροποιημένα στοιχεία από την Δ.ΥΠ.Α., τα οικεία εμπορικά και οικονομικά Επιμελητήρια του κάθε νομού, καθώς και όποιου άλλου αναγνωρισμένου οργανισμού, ένωσης κ.λπ. Τα τελικά συμπεράσματα και προτάσεις της μελέτης για τη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών και σχεδίων για τη ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο. θα πρέπει να είναι απολύτως τεκμηριωμένα, ώστε να μπορούν να

χρησιμοποιηθούν από το Υπουργείο Εργασίας σε μελλοντικό σχεδιασμό για προγράμματα εργασίας, καθώς και από την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ - Τομέας Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας σε μελλοντικές προσκλήσεις που θα προκηρύξει σχετικές με την Κ.ΑΛ.Ο. ανά περιφερειακή Ενότητα. Σημειώνεται ότι κάθε εταιρία μελετών, ιδιώτες μελετητές κ.ά. έχουν δικαίωμα να συμμετέχουν στην πρόσκληση για εκπόνηση μελετών, που θα εκδοθεί από την εν λόγω Υπηρεσία, μόνο σε μια περιφέρεια και κατά προτίμηση στην περιφερειακή ενότητα που βρίσκεται η έδρα τους. **Τον Οκτώβριο του 2022 η Πράξη βρισκόταν σε φάση σχεδιασμού.**

3) ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (Κ.ΑΛ.Ο.), MIS 5074615: η Πράξη τον Οκτώβριο του 2022 βρισκόταν σε διαδικασία αξιολόγησης από την ΕΥΔ ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ, έχει συνολικό προϋπολογισμό ύψους **150.000,00 €** και προβλεπόμενη ημερομηνία λήξης στις **31/12/2023**.

Η συγκεκριμένη Πράξη αφορά στη **δημιουργία Εθνικού Θεματικού δικτύου Κ.ΑΛ.Ο.**, τη λειτουργία του οποίου θα συντονίζει η Υποδιεύθυνση ΙΙΙ της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Τομέα Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας. Θα συγκροτηθεί και θα αναπτυχθεί Δίκτυο Κ.ΑΛ.Ο. σε εθνικό επίπεδο, με σκοπό την προώθηση του θεσμού της Κ.ΑΛ.Ο., την προσέλκυση του ενδιαφέροντος για τη δημιουργία και στήριξη των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, τη λειτουργία ενός μόνιμου πλαισίου διαλόγου για την ανάπτυξη του τομέα και την αξιοποίηση των διαθέσιμων εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων, την παρουσίαση επιτυχημένων εθνικών και διακρατικών πρακτικών Κ.ΑΛ.Ο., τον εντοπισμό ελλείψεων ή πιθανών διορθώσεων του πλαισίου, την ανταλλαγή εμπειριών και ιδεών και εν τέλει τη διατύπωση προτάσεων για την ανάπτυξη του τομέα.

Μερικά από τα βασικά σημεία της μεθοδολογίας υλοποίησης είναι:

- Εκπόνηση **Οδηγού Λειτουργίας** Εθνικού Θεματικού Δικτύου Κ.ΑΛ.Ο.,
- Συνομολόγηση **Σχεδίου Δράσης** Εθνικού Θεματικού Δικτύου Κ.ΑΛ.Ο. (σε αντιστοιχία με το Πρόγραμμα Δράσης του Ευρωπαϊκού Δικτύου Κοινωνικής Οικονομίας-SEN),
- Συνεργασία με θεματικούς **εμπειρογνώμονες**,
- Υλοποίηση Δράσεων Εθνικού Θεματικού Δικτύου Κ.ΑΛ.Ο., όπως: λειτουργία **θεματικών συναντήσεων**, διμερείς συναντήσεις μεταξύ του Δικτύου και φορέων εκτός Δικτύου που μπορούν να συνδράμουν στην ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο, **δράσεις δικτύωσης σε εθνικό επίπεδο** με φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, με φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, και με εκπαιδευτικά ιδρύματα, **δράσεις δικτύωσης σε διακρατικό επίπεδο** με ομόλογους φορείς, **δράσεις δημοσιότητας και προβολής**, θεματικές μελέτες/μελέτες ειδικού ενδιαφέροντος, **αξιολόγηση θεσμικού πλαισίου Κ.ΑΛ.Ο.**, **διατύπωση προτάσεων** πολιτικής κ.ά.

4) ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΥΠΙΚΗ ΚΑΙ ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ, MIS 5074789: η Πράξη **εντάχθηκε στις 02/08/2022** από την ΕΥΔ ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ, έχει συνολικό προϋπολογισμό ύψους **185.000,00 €** και προβλεπόμενη ημερομηνία λήξης στις **31/12/2023**.

Η εν λόγω πράξη αποτελεί μέρος του Σχεδίου Δράσης για τη Συστημική Παρέμβαση «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα», και ειδικότερα αφορά στη δρομολόγηση των απαραίτητων πρωτοβουλιών και ενεργειών για την προώθηση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση. Περιλαμβάνει τα εξής **δύο υποέργα**:

i) Εκπόνηση εκπαιδευτικού εγχειριδίου με τρία διακριτά μέρη, προσανατολιζόμενα έκαστο στις ανάγκες κάθε ξεχωριστής ομάδας-στόχου, ήτοι: α) εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού και Σχολικοί Σύμβουλοι στο πλαίσιο της πιλοτικής δράσης του Υπουργείου Παιδείας «Εργαστήρια Δεξιότητων», β) στελέχη Περιφερειών και Ο.Τ.Α., γ) στελέχη Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. **Τον Οκτώβριο του 2022 η πράξη βρισκόταν σε φάση σχεδιασμού.**

ii) οργάνωση ημερίδων:

α) για την κατάρτιση στελεχών Περιφερειών και Ο.Τ.Α. με θεματολογία 4 αξόνων:

- ανακάλυψη της Κ.ΑΛ.Ο. (θεσμικό πλαίσιο, δημόσιες πολιτικές για την Κ.ΑΛ.Ο., αριθμοί και γεωγραφία Κ.ΑΛ.Ο., resources center),
- πλαίσιωση και υποστήριξη των δομών Κ.ΑΛ.Ο. (ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, σχεδιασμός business model),
- χρηματοδοτικές ανάγκες και δυνατότητες στήριξης,
- φάση ανάπτυξης δομών Κ.ΑΛ.Ο. (ανθρώπινο δυναμικό, δημόσιες συμβάσεις, κοινωνικές ρήτρες, τοπικά σύμφωνα).

β) για την κατάρτιση στελεχών Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. με θεματολογία 3 αξόνων:

- business model και business plan μιας δομής Κ.ΑΛ.Ο.: οι 2 βασικές συνιστώσες επιχειρησιακού σχεδιασμού,
- κοινωνικές προκλήσεις και δραστηριότητες Κ.ΑΛ.Ο.: οικοδόμηση ικανοτήτων στελεχών Κ.ΑΛ.Ο.,
- το ανθρώπινο δυναμικό της Κ.ΑΛ.Ο. (επιλογή, εκπαίδευση, ανάπτυξη, διαχείριση συμβάσεων): βασικές παράμετροι της διοίκησης Α.Δ. σε περιβάλλον συνεταιριστικών επιχειρήσεων.

Για την υλοποίηση του υποέργου (i) θα ανατεθεί, μέχρι του ύψους των **25.000 €**, συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α., η **εκπόνηση εκπαιδευτικού εγχειριδίου** προσαρμοσμένου στις ανωτέρω ομάδες-στόχους. **Για την υλοποίηση του υποέργου (ii)** προβλέπεται διαγωνιστική διαδικασία, μέχρι του ποσού των **160.000 €**, συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α., δια της οποίας θα ανατεθεί σε Φορέα που θα κριθεί κατάλληλος, η **οργάνωση είκοσι (20) ημερίδων ανά την επικράτεια**, εκ των οποίων οι δέκα (10) θα αφορούν την κατάρτιση στελεχών Περιφερειών και Ο.Τ.Α. και οι υπόλοιπες δέκα (10) την κατάρτιση στελεχών Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

5) ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ, MIS 5075934: η Πράξη **εντάχθηκε στις 19/07/2022** από την ΕΥΔ ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ, έχει συνολικό προϋπολογισμό ύψους **115.000,00 €** και προβλεπόμενη ημερομηνία λήξης στις **31/12/2023**.

Το Υπουργείο Εργασίας, στο πλαίσιο ενσωμάτωσης των ευρωπαϊκών οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις στο ελληνικό θεσμικό πλαίσιο και, ειδικότερα, της διαμόρφωσης της εθνικής Στρατηγικής για τις Δημόσιες Συμβάσεις 2014-2020, ανέλαβε την υλοποίηση των εξής δράσεων: α) τη διαμόρφωση «Ολοκληρωμένου σχεδίου ενσωμάτωσης πολιτικών δημοσίων συμβάσεων κοινωνικής αναφοράς» και β) τη μέριμνα για τη δημιουργία συμβουλευτικής δομής υποστήριξης φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και αναθετουσών αρχών, όσον αφορά στις διαδικασίες ανάθεσης Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς. **Σκοπός είναι η διευκόλυνση της πρόσβασης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στην «αγορά» των Δημοσίων Συμβάσεων μέσω δύο ενεργειών:**

- i) **Δημιουργία Συμβουλευτικής Δομής υποστήριξης** φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και αναθετουσών αρχών, όσον αφορά στις διαδικασίες ανάθεσης Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς,
- ii) **Διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου στρατηγικού σχεδίου** για τις δημόσιες συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς.

Αυτό προβλέπεται να γίνει, μεταξύ άλλων, μέσω:

- **Συνεργασίας με ΕΑΑΔΗΣΥ και Γενική Γραμματεία Εμπορίου,**
- **Επισκόπησης και αξιοποίησης καλών διακρατικών πρακτικών** και διεθνούς βιβλιογραφίας,
- **Ανάθεσης μελετών** σε εμπειρογνώμονες,
- **Διαμόρφωσης ολοκληρωμένου σχεδίου ενσωμάτωσης πολιτικών δημοσίων συμβάσεων κοινωνικής αναφοράς** σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς,
- **Δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας** για την καθοδήγηση/υποστήριξη υποψηφίων Αναδόχων και Αναθετουσών Αρχών,
- **Συνεργασία με το ΙΝ.ΕΠ.** του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. για την εκπαίδευση των στελεχών υποψηφίων αναθετουσών αρχών,
- **Εκπαίδευση στελεχών** φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Η πράξη τον Οκτώβριο του 2022 βρισκόταν σε φάση σχεδιασμού.

3.1.2 « Κέντρα Στήριξης Κ.ΑΛ.Ο.»

Από τον Φεβρουάριο του 2019 μέχρι και τον Αύγουστο του 2022 υλοποιήθηκε το έργο «Κέντρα Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας» στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του ΕΣΠΑ 2014 – 2020.

Σκοπός της δράσης ήταν η υποστήριξη της ανάπτυξης του θεσμού της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.) μέσω της σύστασης από φορείς Κ.ΑΛ.Ο. Κέντρων Στήριξης που λειτούργησαν ως «σημεία ενημέρωσης» για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, ως δομές

συμβουλευτικής υποστήριξης κοινωνικών εγχειρημάτων και υποψηφίων κοινωνικών επιχειρηματιών και ως δομές υποστήριξης της δημιουργίας και ανάπτυξης άλλων φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Στο έργο εντάχθηκαν 11 φορείς Κ.ΑΛ.Ο., οι οποίοι δημιούργησαν 11 Κέντρα Στήριξης: σε Ηράκλειο, Χανιά, Ιωάννινα, Μυτιλήνη, Λευκάδα, Κιάτο, Βόλο, Θεσσαλονίκη, Άμφισσα, Κέρκυρα και Αθήνα.

Κατά τη διάρκεια του έργου, εκτός του συμβουλευτικού και ενημερωτικού ρόλου που είχαν, τα Κέντρα Στήριξης διοργάνωσαν συνέδρια, ημερίδες και θεματικά εργαστήρια για την προώθηση της Κ.ΑΛ.Ο. και παράλληλα προχώρησαν στη σύνταξη business και marketing plans σε υποψήφιους αλλά και υφιστάμενους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. Παράλληλα δημιούργησαν ιστοσελίδες και έντυπο υλικό σχετικό με τη λειτουργία των Κέντρων Στήριξης και γενικότερα με την κοινωνική οικονομία.

Το έργο έκλεισε στα **1.225.359,60€**, ενώ ο εγκεκριμένος προϋπολογισμός ήταν 1.396.982,39€.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Υφιστάμενη κατάσταση της Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα

Τα στοιχεία που παρουσιάζονται στην παρούσα ενότητα αφορούν αποκλειστικά τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που είναι εγγεγραμμένοι στο **Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. του ν. 4430/2016** και όχι το σύνολο των οντοτήτων, που μπορεί να είναι φορείς κοινωνικής οικονομίας και να δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, αλλά δεν έχουν εγγραφεί στο συγκεκριμένο Μητρώο.

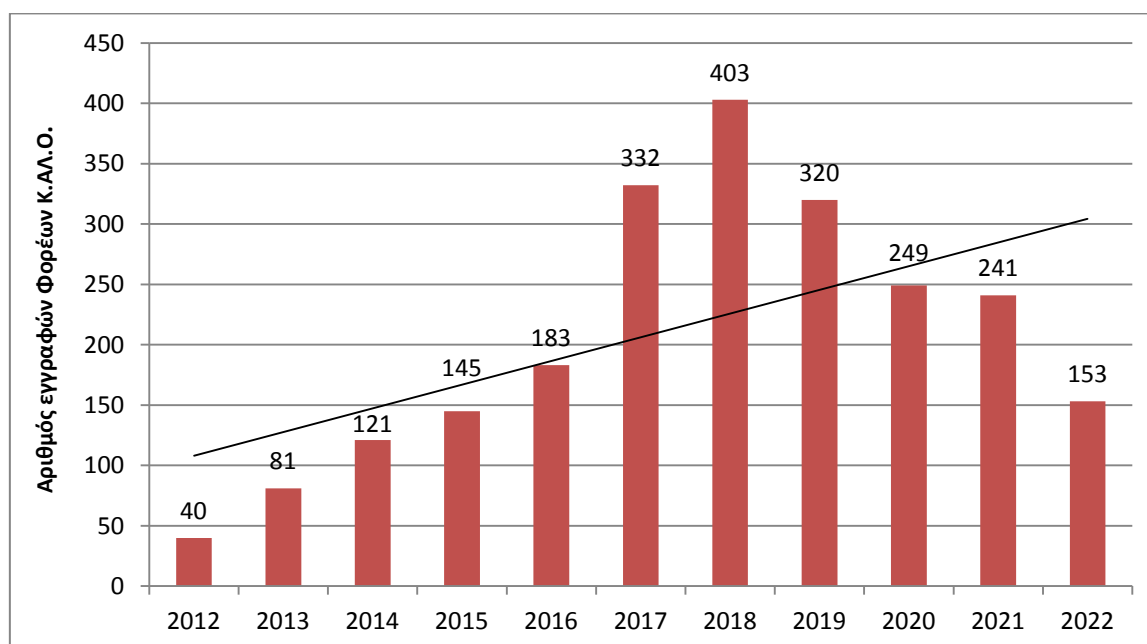
Το *Γενικό Μητρώο Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (ν.4430/2016)* συνιστά βάση δεδομένων η οποία τηρείται σε ηλεκτρονική μορφή από το Τμήμα Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο. του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Το Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., το οποίο διακρίνεται σε Μητρώο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (Μ.Κ.Ε.) και σε Ειδικό Μητρώο Άλλων Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, είναι ελεύθερα προσβάσιμο στο ιστολόγιο www.kalo.yeka.gr.

4.1 Εικόνα του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. έως 31 Δεκεμβρίου 2022

Στοιχεία του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (ν.4430/2016)

Οι εγγραφές των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. βάσει του ν.4430/2016 ξεκίνησαν τον Ιανουάριο του 2017 και έως τις 31 Δεκεμβρίου 2022 είχαν εγγραφεί 2.268 φορείς. Ο αριθμός των εγγραφών των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ανά έτος παρουσιάζει σταδιακή αύξηση μέχρι το 2018, με ιδιαίτερη δυναμική τη διετία 2017-2018, ενώ στα επόμενα έτη φαίνεται να παρουσιάζει σταδιακή μείωση, η οποία φαίνεται να εντείνεται το 2022 (βλ. Διάγραμμα 3).

Διάγραμμα 3. Ο αριθμός των εγγραφών των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ανά έτος.

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Η περιφερειακή κατανομή των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ακολουθεί σε γενικές γραμμές την αντίστοιχη κατανομή του πληθυσμού και του ΑΕΠ. Ως εκ τούτου, η πλειονότητα (39%) συγκεντρώνεται στην Περιφέρεια Αττικής, με δεύτερη μεγαλύτερη συγκέντρωση στην Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας (12%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Θεσσαλίας και Δ. Ελλάδας (8% έκαστη), Πελοποννήσου και Κρήτης (6% έκαστη), Στ. Ελλάδας (5%) και με μικρότερη συμμετοχή οι υπόλοιπες περιφέρειες (βλ. Πίνακας 2).

Πίνακας 2. Περιφερειακή κατανομή των εγγεγραμμένων φορέων στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. του ν.4430/2016 (31/12/2022)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %	ΣΩΡΕΥΜΕΝΟ ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΑΤΤΙΚΗΣ	875	39	39
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	269	12	51
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	178	8	59
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	175	8	66
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	146	6	73
ΚΡΗΤΗΣ	134	6	79
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	111	5	84
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	97	4	88
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	76	3	91
ΗΠΕΙΡΟΥ	57	3	94
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	54	2	96
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	53	2	99
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	43	2	100
ΣΥΝΟΛΟ	2.268	100	-

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Η νομική μορφή των φορέων του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (ν.4430/2016)

Από το σύνολο των 2.268 εγγεγραμμένων φορέων στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (ν.4430/2016), οι 2.144 (ποσοστό 95%) είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, ενώ οι 124 (ποσοστό 5%) στο Ειδικό Μητρώο Άλλων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Στο **Μητρώο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας** η πλειοψηφία των φορέων (94%) είναι Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας, ενώ ο αριθμός των λοιπών νομικών μορφών (Κοι.Σ.Π.Ε., Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων, Συνεταιρισμοί Εργαζομένων και Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων) είναι σχετικά περιορισμένος (βλ. Πίνακας 3).

Στο **Ειδικό Μητρώο Άλλων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.** η πλειοψηφία των φορέων (66%) είναι Αστικές Εταιρίες των αρ. 741 επ. Α.Κ. (βλ. Πίνακας 4) και ακολουθούν τα Σωματεία (αρ.78 επ. Α.Κ.) με ποσοστό 19%.

Πίνακας 3. Κατανομή ανά νομική μορφή των φορέων του Μητρώου Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (31/12/2022)

ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	2.019	94
Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων	46	2
Συνεταιρισμοί Εργαζομένων	31	1
Κοι.Σ.Π.Ε	29	1
Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων	19	1
ΣΥΝΟΛΟ	2.144	100

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Πίνακας 4. Κατανομή ανά νομική μορφή των φορέων του Ειδικού Μητρώου Άλλων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (31/12/2022)

ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
Αστικές εταιρίες των αρ. 741 επ. Α.Κ.	82	66
Σωματεία (αρ.78 επ. Α.Κ.)	24	19
Αστικοί Συνεταιρισμοί του ν.1667/1986	8	6,5
Λοιπές νομικές μορφές	8	6,5
Αγροτικοί Συνεταιρισμοί του ν.4384/2016	2	2
ΣΥΝΟΛΟ	124	100

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Διαγραφή από το Γενικό Μητρώο φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

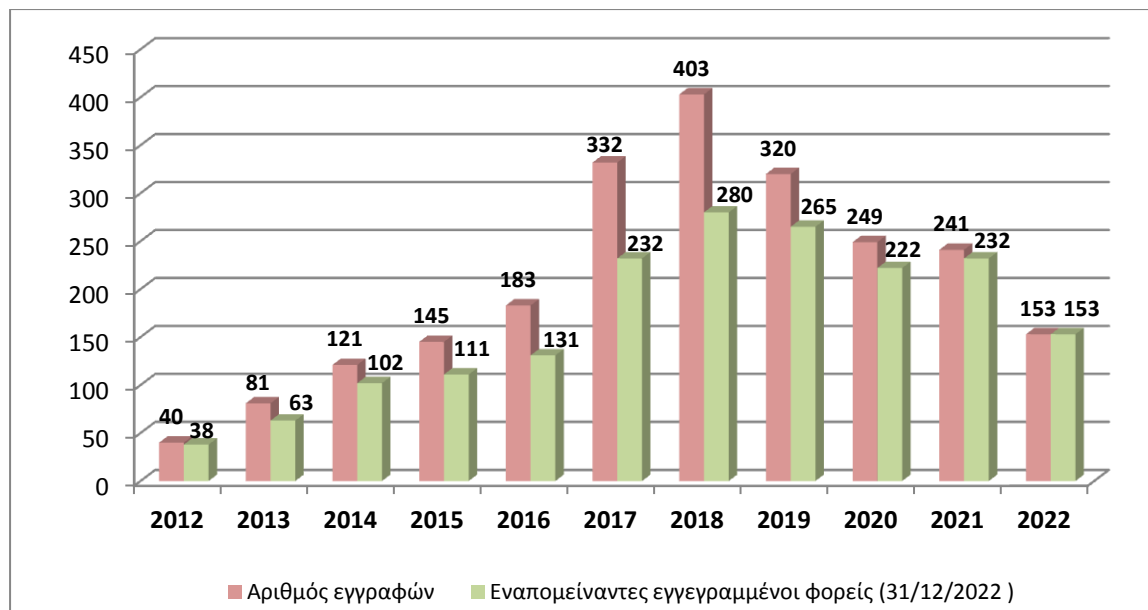
Από το σύνολο των 2.268 φορέων Κ.ΑΛ.Ο., που είχαν εγγραφεί στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. από την αρχή λειτουργίας του έως 31 Δεκεμβρίου 2022, διαγράφηκαν οι 439 (ποσοστό 19% επί του συνόλου των Φορέων) είτε με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του κάθε φορέα, είτε από τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. λόγω μη συμμόρφωσης με τις προβλέψεις του ν. 4430/2016. Η κατανομή των 1.829 φορέων, που παρέμειναν εγγεγραμμένοι στο Γενικό Μητρώο, ανά έτος ίδρυσης παρουσιάζεται στον Πίνακα 5 και στο Διάγραμμα 4.

Πίνακας 5. Εναπομείναντες εγγεγραμμένοι φορείς στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στις 31/12/2022, βάσει του έτους ίδρυσής τους

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ ΦΟΡΕΑ	ΕΝΑΠΟΜΕΙΝΑΝΤΕΣ ΦΟΡΕΙΣ ΣΤΙΣ 31/12/2022
2012	38
2013	63
2014	102
2015	111
2016	131
2017	232
2018	280
2019	265
2020	222
2021	232
2022	153
ΣΥΝΟΛΟ	1.829

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Διάγραμμα 4. Αριθμός εγγραφών των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανά έτος και εναπομείναντες εγγεγραμμένοι φορείς στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στις 31/12/2022, βάσει του έτους ίδρυσής τους

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Ανθρώπινοι πόροι

Μέλη

Στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. καταχωρούνται, μεταξύ άλλων, στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των μελών των φορέων.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Γενικού Μητρώου, στους 2.117 φορείς (Κοιν.Σ.Επ. και Συνεταιρισμούς Εργαζομένων) που μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2022 είχαν εγγραφεί στο Μητρώο, ο αριθμός των μελών ανερχόταν σε 14.211 (μέσος όρος μελών ανά φορέα 6,7). Οι συγκεκριμένοι φορείς στην πλειονότητά τους (57%) είχαν 3-5 μέλη, αρκετοί (35%) είχαν 6-10 μέλη, ενώ λίγοι σχετικά φορείς (8%) είχαν περισσότερα από 10 μέλη (βλ. Πίνακας 6).

Πίνακας 6. Κατανομή των εγγεγραμμένων φορέων (Κοιν.Σ.Επ. και Συν. Εργαζομένων) βάσει του αριθμού των μελών τους (έως 31/12/2022)

ΜΕΛΗ	ΦΟΡΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
3 έως 5	1.212	57
6 έως 10	741	35
11 έως 20	130	6
21 και άνω	34	2
Σύνολο	2.117	100

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Εργαζόμενοι

Ο μέσος όρος εργαζομένων ανά φορέα ποικίλει σημαντικά αναλόγως με τη νομική μορφή του φορέα. Έτσι, λαμβάνοντας υπόψη τον συγκεκριμένο μέσο όρο, διακρίνουμε δύο κατηγορίες φορέων:

α. Οι φορείς με μικρό μέσο όρο εργαζομένων, κυρίως Κοιν.Σ.Επ. και Συνεταιρισμοί Εργαζομένων.

Συγκεκριμένα, στους 1.683 συνολικά φορείς με τη μορφή Κοιν.Σ.Επ. και Συνεταιρισμών Εργαζομένων, που στις 31/12/2022 παρέμεναν εγγεγραμμένοι στο Γενικό Μητρώο, ο αριθμός των εργαζομένων με εξαρτημένη εργασία ανερχόταν σε 2.114, με μέσο όρο περίπου έναν (1) εργαζόμενο ανά επιχείρηση. Ο χαμηλός μέσος όρος οφείλεται στο γεγονός ότι από τους 1.683 φορείς οι 1.107 δεν είχαν δηλώσει εργαζόμενους (στοιχεία από το Π/Σ Εργάνη). Συνεπώς το σύνολο των εργαζομένων προερχόταν από τους υπόλοιπους 576 φορείς, από τους οποίους οι 389 απασχολούσαν 1-3 εργαζόμενους, οι 154 απασχολούσαν 4-10 εργαζόμενους και μόνο 33 φορείς περισσότερους από 10 εργαζόμενους (βλ. Πίνακας 7).

β. Οι φορείς με υψηλό μέσο όρο εργαζομένων, κυρίως Κοι.Σ.Π.Ε, Αστικοί Συνεταιρισμοί, Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Εταιρίες και Σωματεία.

Οι εργαζόμενοι που απασχολούνταν στις 31/12/2022 στους 154 φορείς με τις παραπάνω νομικές μορφές ανερχόταν σε 2.150 (μέσος όρος εργαζομένων ανά φορέα 14) (βλ. Πίνακας 8).

Πίνακας 7. Κατανομή Κοιν.Σ.Επ. και Συνεταιρισμών Εργαζομένων κατά τάξη μεγέθους του αριθμού των εργαζομένων τους (31/12/2022)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	ΦΟΡΕΙΣ	
	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
0	1.107	66
1 έως 3	389	23
4 έως 10	154	9
11 και άνω	33	2
ΣΥΝΟΛΟ	1.683	100

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο., Π/Σ ΕΡΓΑΝΗ

Πίνακας 8. Κατανομή Άλλων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. κατά τάξη μεγέθους του αριθμού των εργαζομένων τους (31/12/2022)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	ΦΟΡΕΙΣ	
	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
0	67	43
1 έως 3	24	16
4 έως 10	22	14
11 και άνω	41	27
ΣΥΝΟΛΟ	154	100

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο., Π/Σ ΕΡΓΑΝΗ

4.2 Η εικόνα του πεδίου της Κ.ΑΛ.Ο. βάσει των ετήσιων απολογιστικών στοιχείων των Φορέων που έχουν υποβάλει Ετήσια Έκθεση

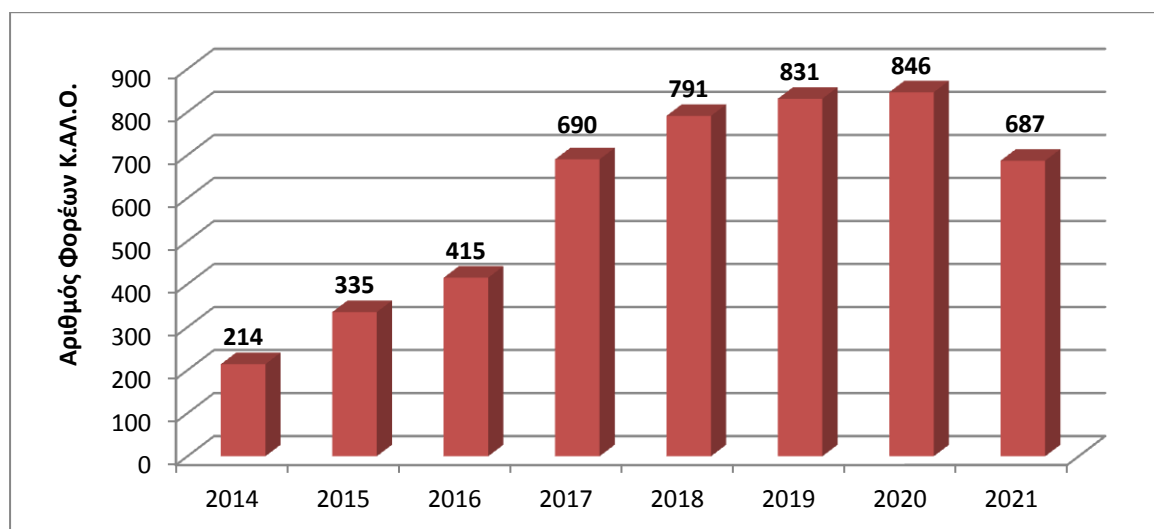
Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται μία συνοπτική εικόνα του πεδίου της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην Ελλάδα, με αναφορά αποκλειστικά στους φορείς που όπως προαναφέρθηκε είναι εγγεγραμμένοι στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. του ν. 4430/2016 και έχουν υποβάλλει ετήσια απολογιστικά στοιχεία. Διευκρινίζεται ότι τα εν λόγω στοιχεία αφορούν το προηγούμενο έτος από το έτος υποβολής, συνεπώς ένα μέρος των εγγεγραμμένων φορέων λόγω της ημερομηνίας εγγραφής δεν είναι υπόχρεο σε υποβολή απολογιστικών στοιχείων. Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη το ενδεχόμενο να υπάρχουν φορείς οι οποίοι, ενώ είναι εγγεγραμμένοι στο Γενικό Μητρώο φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και υπόχρεοι σε υποβολή απολογιστικών στοιχείων, δεν υπέβαλαν για κάποιο έτος. Αυτό συνεπάγεται ότι ο αριθμός των φορέων που παρουσιάζονται στην παρούσα ενότητα υπολείπεται από τον αντίστοιχο αριθμό της προηγούμενης ενότητας.

Τα βασικά μεγέθη, που παρουσιάζονται στη συνέχεια, αφορούν τον αριθμό των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., την απασχόληση, τον κύκλο εργασιών, τα κέρδη και τις ζημίες, καθώς και τον κλάδο της οικονομικής τους δραστηριότητας. Για ορισμένα μεγέθη, εκτός από την εικόνα σε επίπεδο χώρας, παρουσιάζεται και η περιφερειακή διάσταση.

4.2.1 Αριθμός φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Με βάση τα ετήσια απολογιστικά στοιχεία που υποβάλουν οι φορείς στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., τη χρονική περίοδο 2014-2020 παρατηρείται μια *συνεχής αύξηση* του αριθμού¹ των φορέων (βλ. Διάγραμμα 5). Μέχρι τον χρόνο συγγραφής της παρούσας Έκθεσης, οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που είχαν υποβάλει απολογιστικά στοιχεία και είχαν λάβει πιστοποιητικό μέλους για το 2021 ανέρχονταν σε 687, ενώ βρισκόταν σε εξέλιξη η εξέταση από το αρμόδιο Τμήμα της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο. των υπόλοιπων αιτήσεων με απολογιστικά στοιχεία, τα οποία θα παρουσιαστούν στην επόμενη Έκθεση. Σύμφωνα με τα παραπάνω, φαίνεται ότι οι Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. παρουσίασαν συνεχή αύξηση παρά την πανδημία του Covid-19 και τις δυσκολίες που αυτή προκάλεσε στο σύνολο των επιχειρήσεων και γενικότερα στην οικονομία της χώρας τη διετία 2020-2021.

¹ Τυχόν διαφοροποιήσεις σε μεγέθη τα οποία έχουν παρουσιαστεί στις προηγούμενες Ετήσιες Εκθέσεις της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο. οφείλονται στη διαρκή επικαιροποίηση των στοιχείων του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Διάγραμμα 5. Ο αριθμός των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. την περίοδο 2014-2021

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

4.2.2 Περιφερειακή κατανομή των φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

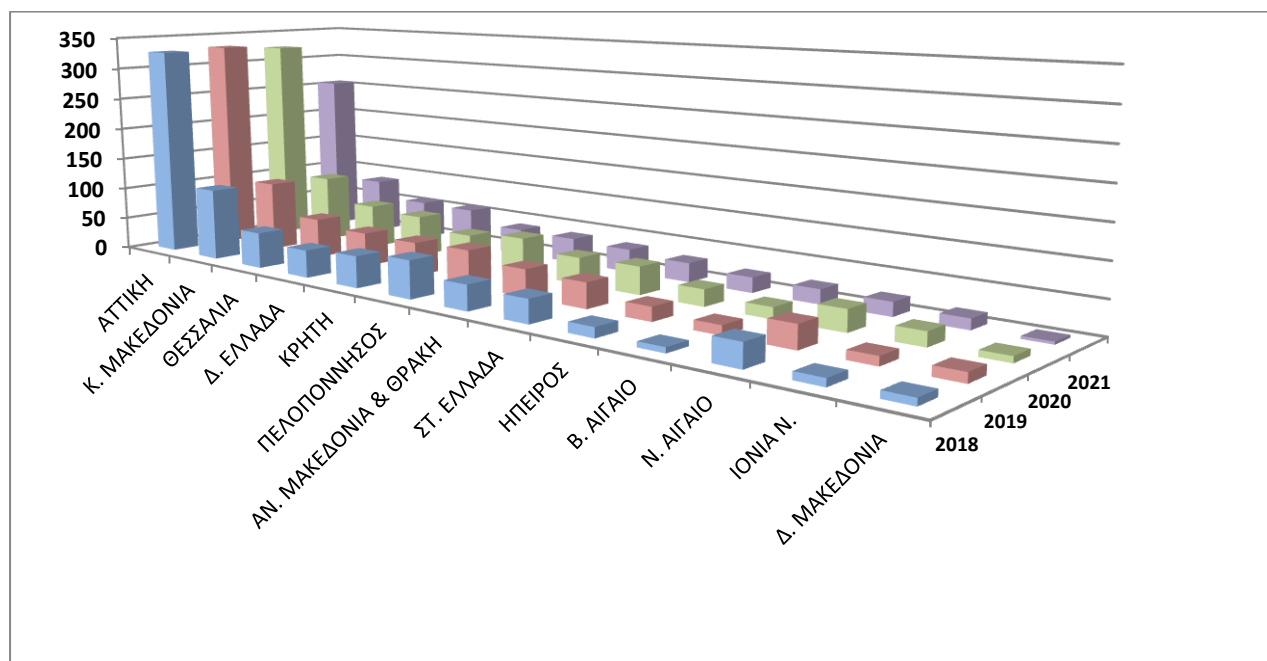
Η γεωγραφική κατανομή των φορέων Κ.Α.Λ.Ο., χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό συγκέντρωσης. Με ορισμένες αποκλίσεις, η κατανομή των φορέων ακολουθεί την κατανομή του πληθυσμού και του ΑΕΠ. Συγκεκριμένα, το έτος 2018, στην Περιφέρεια Αττικής δραστηριοποιήθηκε το 41% του συνόλου των φορέων και ακολούθησαν η Κ. Μακεδονία με 14%, η Θεσσαλία και η Πελοπόννησος με 7% (έκαστη), η Κρήτη με 6%, η Δ. Ελλάδα και η Αν. Μακεδονία και Θράκη με 5% (έκαστη) και η Στ. Ελλάδα (4%) και το Ν. Αιγαίο (4%). Οι υπόλοιπες περιφέρειες είχαν μικρότερη συμμετοχή που κυμαινόταν μεταξύ 1-2%. Ακολούθως το έτος 2019, στην Περιφέρεια Αττικής δραστηριοποιήθηκε το 40% του συνόλου των φορέων και στην Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας το 13%. Ακολούθησαν η Περιφέρεια Θεσσαλίας με 7%, οι Περιφέρειες Δ. Ελλάδας, Πελοποννήσου και Κρήτης με 6% (έκαστη) και οι Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Αν. Μακεδονίας-Θράκης με 5% (έκαστη). Μικρότερη συμμετοχή είχαν οι Περιφέρειες Ν. Αιγαίου (4%), Ηπείρου (3%) και Β. Αιγαίου, Ιονίων Νήσων και Δ. Μακεδονίας (2% έκαστη). Παρόμοια εικόνα εμφανίστηκε το έτος 2020, καθώς το 38% του συνόλου των φορέων δραστηριοποιήθηκε στην Περιφέρεια Αττικής και το 12% στην Κεντρική Μακεδονία. Ακολούθησαν οι Περιφέρειες Θεσσαλίας (8%), Δ. Ελλάδας και Πελοποννήσου (7%), Κρήτης, Στερεάς Ελλάδας και Αν. Μακεδονίας-Θράκης (5% έκαστη). Μικρότερη συμμετοχή είχαν οι Περιφέρειες Ν. Αιγαίου (4%), Ηπείρου (3%), Β. Αιγαίου και Ιονίων Νήσων (2% έκαστη) και Δ. Μακεδονίας (1%). Το έτος 2021, η κατανομή των Φορέων στις Περιφέρειες της χώρας δεν διαφοροποιήθηκε σημαντικά. Το 37% του συνόλου των Φορέων δραστηριοποιήθηκε στην Περιφέρεια Αττικής και το 13% στην Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας. Ακολούθησαν οι Περιφέρειες Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας με 9% (έκαστη), οι Περιφέρειες Κρήτης και Πελοποννήσου με 6% (έκαστη) και οι Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας και Θράκης με 5% (έκαστη). Οι υπόλοιπες Περιφέρειες έχουν μικρότερη συμμετοχή (Στ. Ελλάδα 4%, Ήπειρος, Β. Αιγαίο και Ν. Αιγαίο 3% έκαστη και Δ. Μακεδονία 1%) (βλ. Πίνακας 9 και Διάγραμμα 6).

Πίνακας 9. Περιφερειακή κατανομή των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. τα έτη 2018-2021

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	2018		2019		2020		2021	
	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
ΑΤΤΙΚΗΣ	327	41	330	40	324	38	255	37
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	111	14	108	13	104	12	86	13
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	55	7	61	7	68	8	60	9
Δ. ΕΛΛΑΔΑΣ	42	5	52	6	63	7	59	9
ΚΡΗΤΗΣ	48	6	51	6	46	5	39	6
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	57	7	54	6	55	7	38	6
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	38	5	41	5	40	5	35	5
ΣΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ	35	4	38	5	42	5	29	4
ΗΠΕΙΡΟΥ	15	2	21	3	25	3	23	3
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	8	1	14	2	17	2	22	3
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	34	4	34	4	32	4	21	3
ΙΟΝΙΩΝ Ν.	11	1	13	2	21	2	16	2
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	10	1	14	2	9	1	4	1
ΣΥΝΟΛΟ	791	100	831	100	846	100	687	100

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Διάγραμμα 6. Η μεταβολή του αριθμού των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανά περιφέρεια στο χρονικό διάστημα 2018-2021

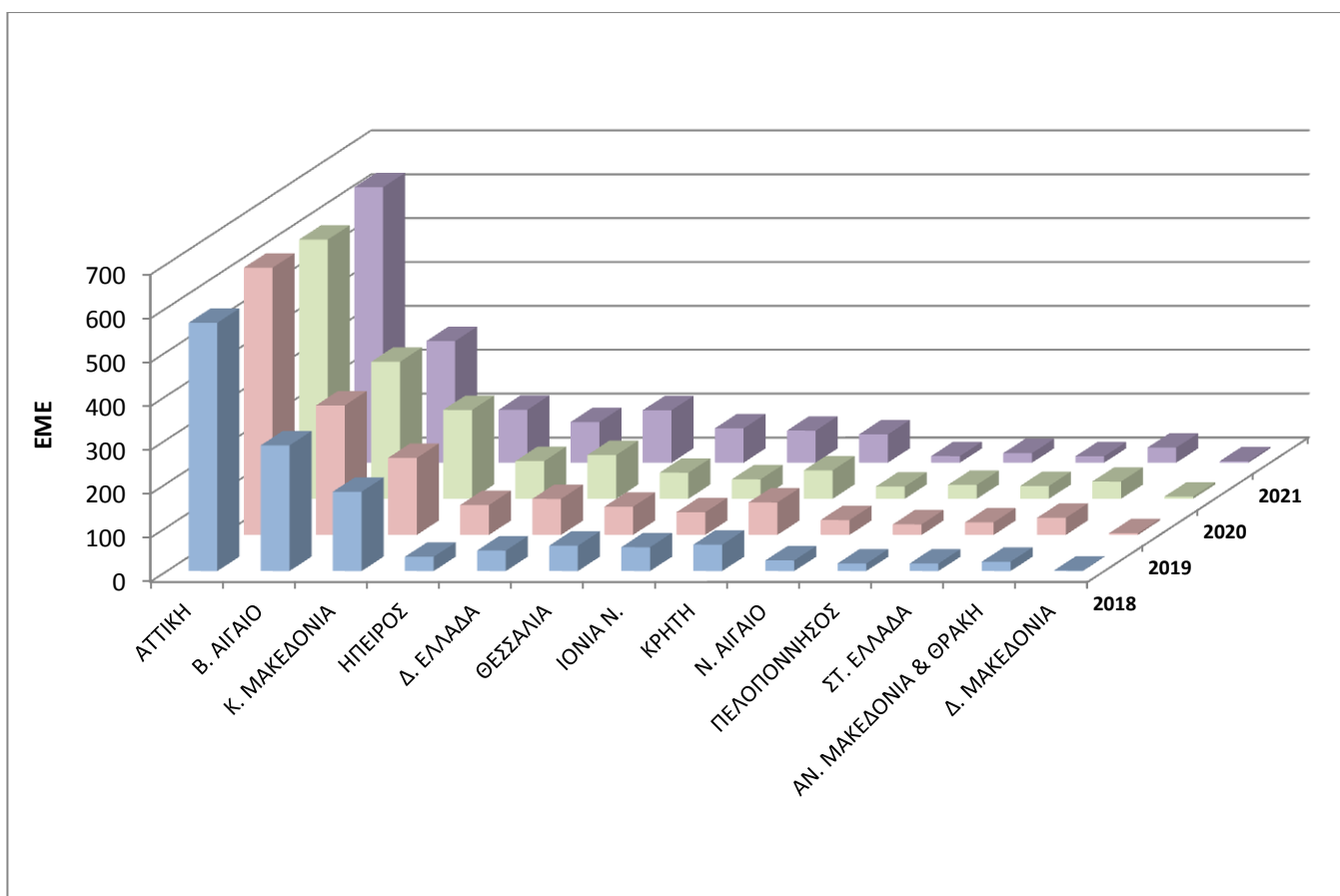

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

4.2.3 Η απασχόληση στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Ο αριθμός των εργαζομένων στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. παρουσιάζει σχεδόν αντίστοιχη γεωγραφική κατανομή² με τον αριθμό των φορέων. Όσον αφορά το έτος 2018, ο συνολικός αριθμός των Ετήσιων Μονάδων Εργασίας (ΕΜΕ) ανήλθε σε 1.365 εκ των οποίων οι 309 αφορούσαν εργαζόμενους από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, το 2019 οι Ετήσιες Μονάδες Εργασίας ανήλθαν σε 1.549 ΕΜΕ εκ των οποίων οι 342 αφορούσαν εργαζόμενους από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, το 2020 οι Ετήσιες Μονάδες Εργασίας ανήλθαν σε 1.594 ΕΜΕ εκ των οποίων οι 274 αφορούσαν εργαζόμενους από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, ενώ το 2021 οι Ετήσιες Μονάδες Εργασίας ανήλθαν σε 1.543 ΕΜΕ εκ των οποίων οι 278 αφορούσαν εργαζόμενους από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (βλ. Διάγραμμα 7 και Διάγραμμα 8).

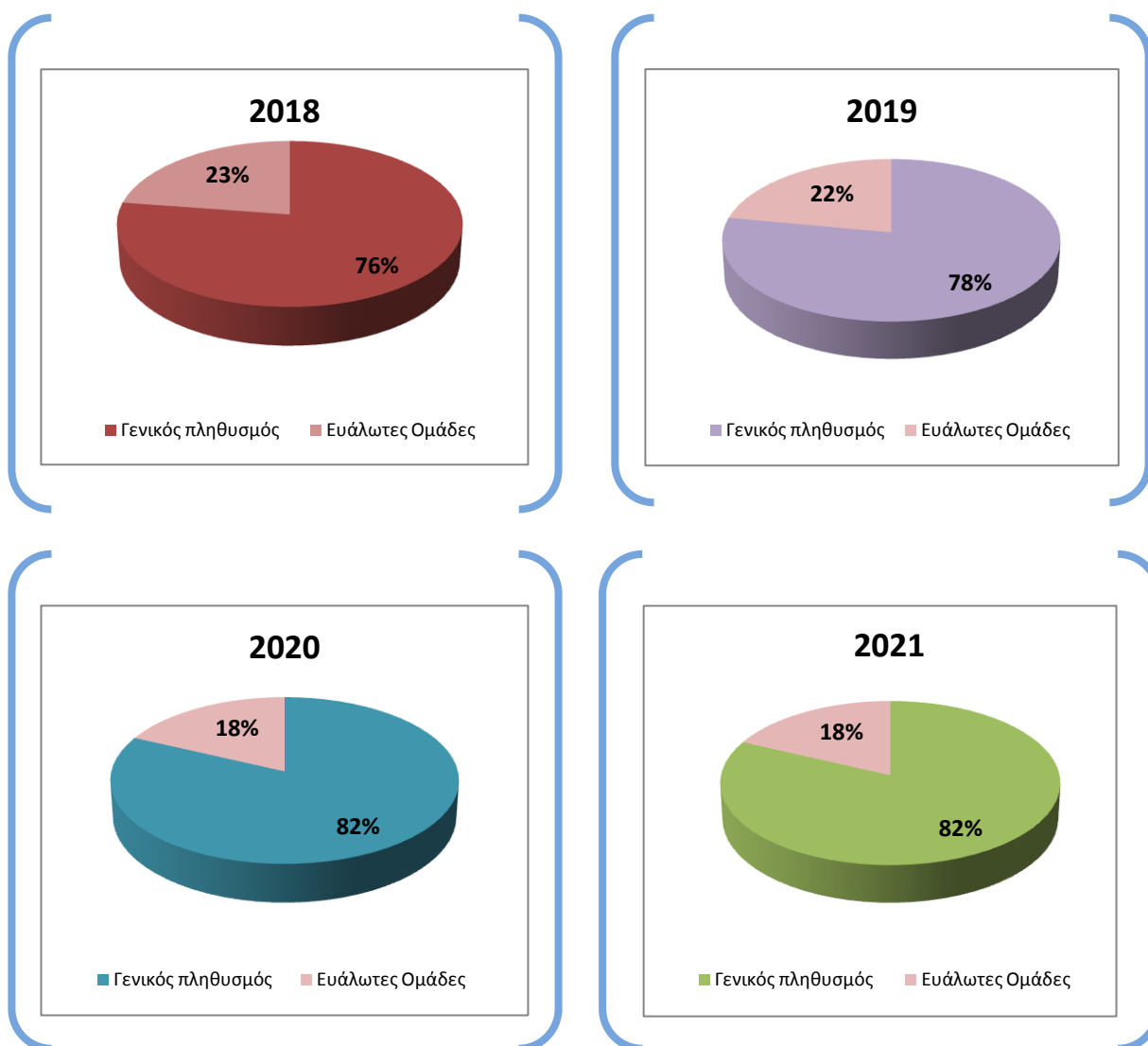
Διάγραμμα 7. Περιφερειακή κατανομή των Ετήσιων Μονάδων Εργασίας (ΕΜΕ) των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. τα έτη 2018-2021

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

² Εξάιρεση παρουσιάζει η Περιφέρεια Β. Αιγαίου λόγω της λειτουργίας φορέα Κ.ΑΛ.Ο. (Α.Μ.Κ.Ε.), ο οποίος δραστηριοποιείται στο προσφυγικό ζήτημα.

Διάγραμμα 8. Ετήσιες Μονάδες Εργασίας (ΕΜΕ) φορέων Κ.Α.Λ.Ο. από τον γενικό πληθυσμό και από κοινωνικά ευάλωτες ομάδες τα έτη 2018-2021

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

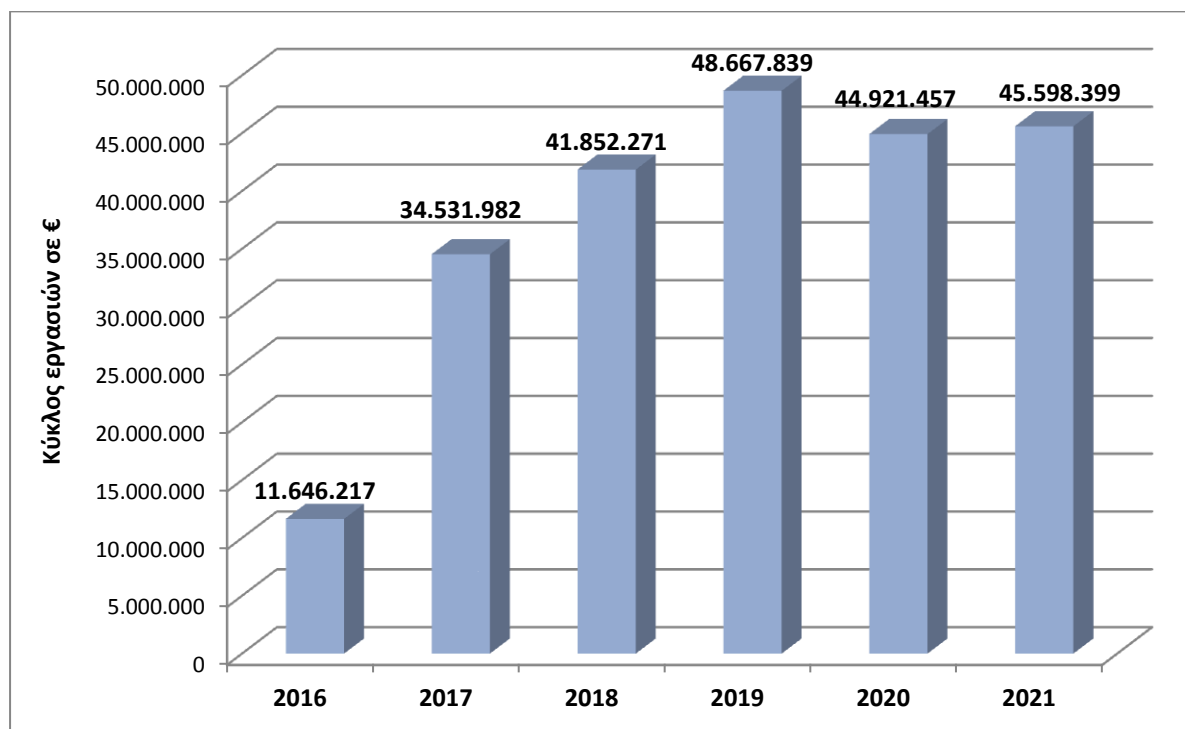
4.2.4 Κύκλος εργασιών των φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Διαχρονική μεταβολή του κύκλου εργασιών

Το σύνολο του κύκλου εργασιών των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. φαίνεται να εμφανίζει συνεχή αυξητική τάση μέχρι το 2019, με ιδιαίτερα δυναμική μεταβολή το έτος 2017. Συγκεκριμένα από 11,6 εκ. € το 2016 ανήλθε σε 34,5 εκ. € το 2017, σε 41,8 εκ. € το 2018 και 48,7 εκ. € το 2019. Θα πρέπει φυσικά να ληφθεί υπόψη ότι στο εν λόγω διάστημα αυξήθηκε σημαντικά και ο αριθμός των φορέων. Αύξηση του κύκλου εργασιών παρατηρήθηκε, με διαφοροποιήσεις, σε όλες τις περιφέρειες της χώρας. Το 2020, παρότι ο αριθμός των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. αυξήθηκε ελαφρώς (περίπου 2%), ο συνολικός κύκλος εργασιών παρουσίασε μείωση σχεδόν 8% και ανήλθε σε σχεδόν 45 εκ. €. Θα πρέπει βέβαια να ληφθεί

υπόψη το γεγονός ότι το 2020 είναι το έτος που ξεκίνησε η πανδημία του Covid-19, γεγονός που προφανώς επηρέασε μεταξύ άλλων και τους φορείς Κ.Α.Λ.Ο. Τέλος, το 2021 ο κύκλος εργασιών παρουσιάζεται ελαφρώς αυξημένος σε σχέση με το 2020 φτάνοντας τα 45,6 εκ. €, αν και ο αριθμός των φορέων στους οποίους αντιστοιχεί είναι μικρότερος από αυτόν του προηγούμενου έτους (159 φορείς λιγότεροι) (βλ. Διάγραμμα 9). Υπενθυμίζεται ότι η εικόνα για το 2021 δεν ήταν ολοκληρωμένη κατά τον χρόνο συγγραφής της παρούσας έκθεσης.

Διάγραμμα 9. Σύνολο κύκλου εργασιών των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. τα έτη 2016 έως 2021 (€)

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Κατανομή των φορέων κατά μέγεθος του κύκλου εργασιών

Το 2018, το 36% των φορέων εμφάνισε κύκλο εργασιών από 1 έως 10.000 €, ενώ το 16% των φορέων είχε κύκλο εργασιών άνω των 50.000 €. Επίσης, το 13% των φορέων εμφάνισε κύκλο εργασιών από 10.001-20.000 € και το 14% των φορέων από 20.001-50.000 €. Μηδενικό κύκλο εργασιών είχε το 21% των φορέων (βλ. Πίνακας 10 και Διάγραμμα 10).

Το έτος 2019, το 39% των φορέων παρουσίασε κύκλο εργασιών από 1 έως 10.000 €, ενώ το 16% των φορέων είχε κύκλο εργασιών άνω των 50.000 €. Επίσης, το 14% των φορέων εμφάνισε κύκλο εργασιών από 10.001-20.000 € και το 15% των φορέων από 20.001-50.000 €. Μηδενικό κύκλο εργασιών είχε το 15% των φορέων (βλ. Πίνακας 10 και Διάγραμμα 11).

Το 2020, το 45% των φορέων είχε κύκλο εργασιών από 1 έως 10.000 €, ενώ το 14% εμφάνισε κύκλο άνω των 50.000 €. Επιπλέον, το 12% των φορέων είχε κύκλο εργασιών από 10.001-20.000 € και το 13% των φορέων από 20.001-50.000 €. Μηδενικό κύκλο εργασιών είχε το 16% των φορέων (βλ. Πίνακας 10 και Διάγραμμα 12).

Τέλος, το έτος 2021, το 40% των φορέων είχε κύκλο εργασιών από 1 έως 10.000 €, ενώ το 17% εμφάνισε κύκλο άνω των 50.000 €. Επίσης, το 15% των φορέων είχε κύκλο εργασιών

από 10.001-20.000 € και το 14% των φορέων από 20.001-50.000 €. Μηδενικό κύκλο εργασιών είχε το 14% των φορέων (βλ. Πίνακας 10 και Διάγραμμα 13).

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι οι φορείς με πολύ μικρό κύκλο εργασιών (από 1 έως 10.000 €) παρουσίασαν σταδιακή αύξηση μεταξύ 2018-2020, για να μειωθούν στη συνέχεια το 2021 επιστρέφοντας στα επίπεδα του 2019. Στους φορείς με μεγάλο κύκλο εργασιών άνω των 50.000 €, το 2020 παρουσιάστηκε μείωση της τάξης του 2% σε σχέση με τη διετία 2018-2019, ενώ το 2021 εμφανίστηκε αύξηση 3% σε σχέση με το προηγούμενο έτος επιστρέφοντας σχεδόν στα επίπεδα του 2018 και του 2019. Όσον αφορά στους φορείς με μηδενικό κύκλο εργασιών, φάνηκε ότι μειώθηκαν από το 2019 και μετά. Τέλος, οι φορείς με κύκλο εργασιών μεταξύ 10.001 και 50.000 € αυξήθηκαν κατά 2% το 2019 (σε σχέση με το προηγούμενο έτος), εν συνεχεία το 2020 μειώθηκαν κατά 4% σε σχέση με το 2019 και τέλος το 2021, από μια πρώτη εικόνα, φάνηκε ότι αυξήθηκαν ξανά κατά 4% επιστρέφοντας στα επίπεδα του 2019. Γενικότερα, θα μπορούσε να πει κανείς ότι το 2020 παρατηρήθηκε μια γενικότερη μείωση στον κύκλο εργασιών των φορέων, η οποία όμως το 2021 φαίνεται να επανέρχεται στα επίπεδα του 2019. Αυτή η μείωση πιθανώς οφείλεται στο ξεκίνημα της πανδημίας του Covid-19 και τις μεγάλες δυσλειτουργίες που προκάλεσε στην αγορά αλλά και την οικονομία γενικότερα, οι οποίες το 2021 φαίνεται ότι άρχισαν σταδιακά να ομαλοποιούνται. Σημαντικό επίσης είναι το γεγονός ότι οι φορείς με μηδενικό κύκλο εργασιών σταδιακά μειώθηκαν παραχωρώντας τη θέση τους σε φορείς με οικονομική δραστηριότητα.

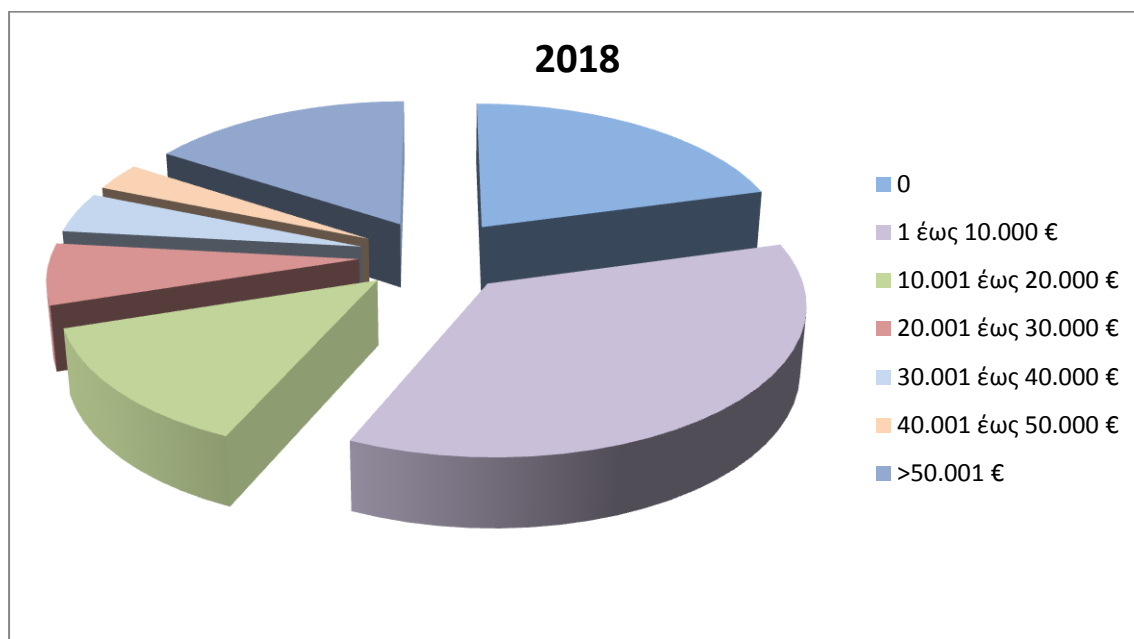
Όσον αφορά στη νομική μορφή των φορέων που την τετραετία 2018-2021 παρουσίασαν κύκλο εργασιών άνω των 50.000 €, το 2018 το 68% των εν λόγω φορέων ήταν Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας, το 17% Κοι.Σ.Π.Ε., το 7% Αστικές εταιρείες των αρ. 741 Α.Κ., το 4% Συνεταιρισμοί Εργαζομένων, το 2% Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων και το 2% Αστικοί Συνεταιρισμοί του Ν. 1667/1986. Το 2019, το 68% των εν λόγω φορέων ήταν Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας, το 16% Κοι.Σ.Π.Ε., το 8% Αστικές εταιρείες των αρ. 741 Α.Κ., το 5% Συνεταιρισμοί Εργαζομένων, το 2% Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων και το 1% Αστικοί Συνεταιρισμοί του Ν. 1667/1986. Το 2020 και το 2021 εμφανίστηκε περίπου η ίδια εικόνα με μικρές διαφοροποιήσεις. Συγκεκριμένα, το 2020 το 66% των φορέων ήταν Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας, το 17% Κοι.Σ.Π.Ε., το 8% Αστικές εταιρείες των αρ. 741 Α.Κ., το 6% Συνεταιρισμοί Εργαζομένων, το 2% Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων και το 1% Αστικοί Συνεταιρισμοί του Ν. 1667/1986. Το 2021, το 67% των φορέων ήταν Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας, το 15% Κοι.Σ.Π.Ε., το 9% Αστικές εταιρείες των αρ. 741 Α.Κ., το 4% Συνεταιρισμοί Εργαζομένων, το 2% Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων, το 2% Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων (οι οποίες εμφανίζονται πρώτη φορά μέσα στη συγκεκριμένη τετραετία με κύκλο εργασιών πάνω από 50.000 €) και το 1% Αστικοί Συνεταιρισμοί του Ν. 1667/1986. Γενικότερα, όσον αφορά στους φορείς με κύκλο εργασιών άνω των 50.000 €, όλη την τετραετία παρουσιάστηκε μεγάλος βαθμός συγκέντρωσης στις Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας και ακολούθησαν στη δεύτερη θέση οι Κοι.Σ.Π.Ε.

Πίνακας 10. Η κατανομή των φορέων ανά κατηγορία μεγέθους του κύκλου εργασιών τα έτη 2018-2021

Κύκλος εργασιών (€)	Φορείς											
	2018			2019			2020			2021		
	Αριθμός	Ποσοστό (%)	Συσσωρευμένο ποσοστό (%)	Αριθμός	Ποσοστό (%)	Συσσωρευμένο ποσοστό (%)	Αριθμός	Ποσοστό (%)	Συσσωρευμένο ποσοστό (%)	Αριθμός	Ποσοστό (%)	Συσσωρευμένο ποσοστό (%)
0	164	21	21	123	15	15	136	16	16	94	14	14
1 έως 10.000 €	284	36	57	325	39	54	382	45	61	274	40	54
10.001 έως 20.000 €	106	13	70	119	14	68	98	12	73	104	15	69
20.001 έως 30.000 €	53	7	77	52	6	75	55	7	79	48	7	76
30.001 έως 40.000 €	35	4	81	45	5	80	38	4	84	28	4	80
40.001 έως 50.000 €	24	3	84	33	4	84	17	2	86	20	3	83
>50.001 €	125	16	100	134	16	100	120	14	100	119	17	100
ΣΥΝΟΛΟ	791	100	-	831	100	-	846	100	-	687	100	-

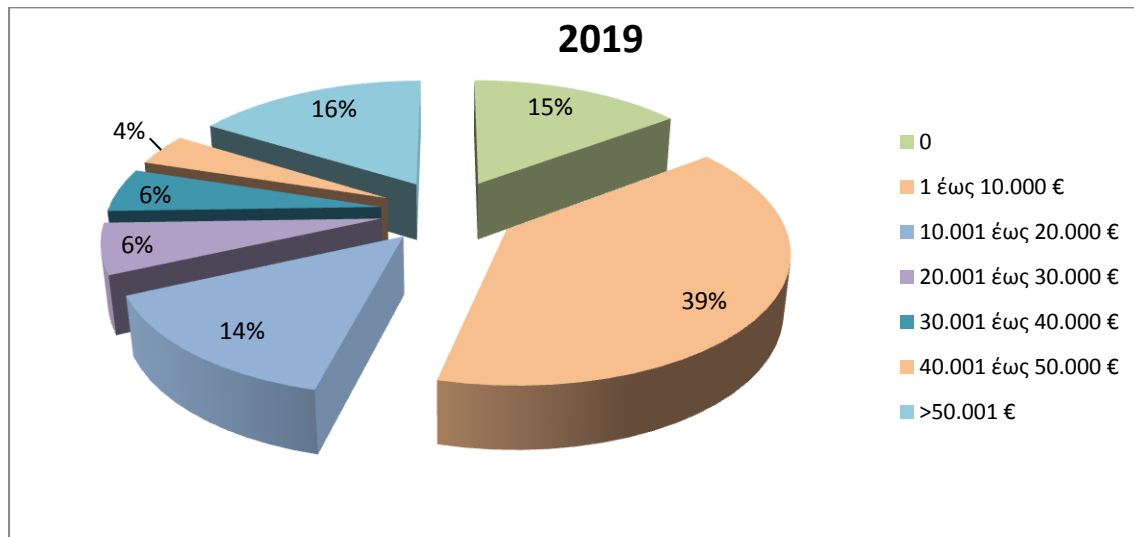
Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Διάγραμμα 10. Η κατανομή των φορέων ανά κατηγορία μεγέθους του κύκλου εργασιών το 2018

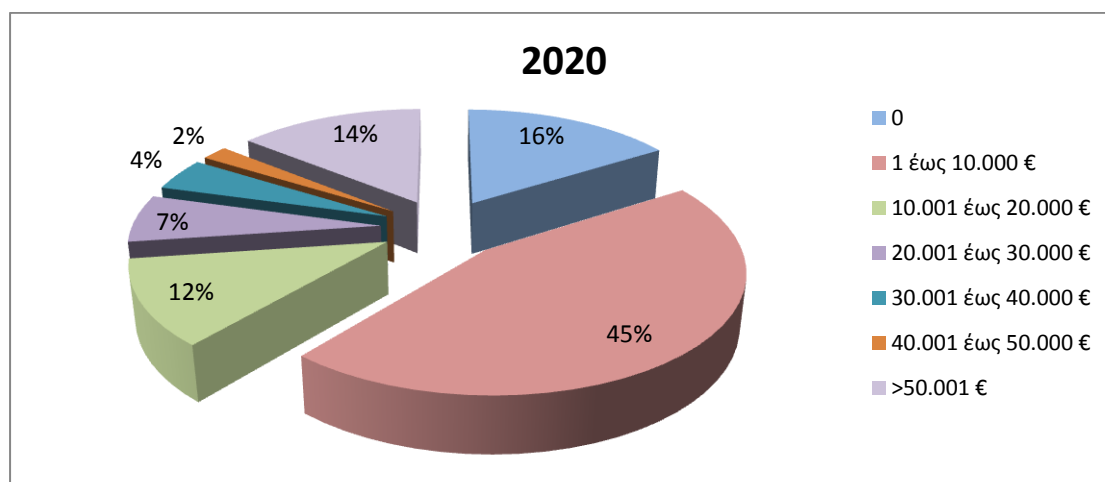
Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Διάγραμμα 11. Η κατανομή των φορέων ανά κατηγορία μεγέθους του κύκλου εργασιών το 2019

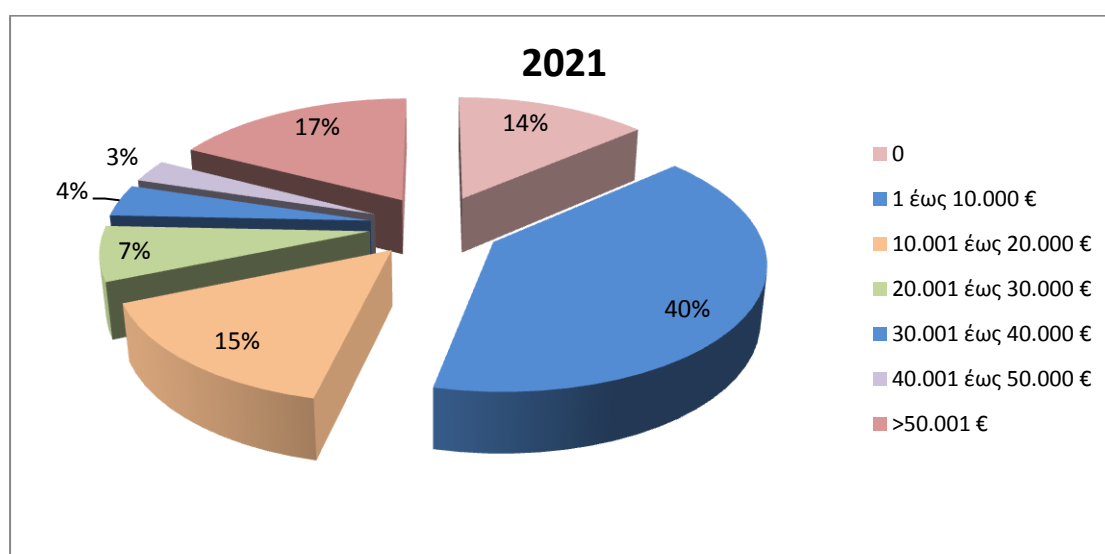
Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Διάγραμμα 12. Η κατανομή των φορέων ανά κατηγορία μεγέθους του κύκλου εργασιών το 2020

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Διάγραμμα 13. Η κατανομή των φορέων ανά κατηγορία μεγέθους του κύκλου εργασιών το 2021

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Γεωγραφική κατανομή του κύκλου εργασιών

Η γεωγραφική κατανομή του κύκλου εργασιών των φορέων Κ.Α.Λ.Ο το έτος 2018, όπως και τα προηγούμενα έτη, παρουσίασε αρκετά υψηλό βαθμό συγκέντρωσης. Συγκεκριμένα, στην Περιφέρεια Αττικής συγκεντρώθηκε το 41% του κύκλου εργασιών και στην Περιφέρεια Β. Αιγαίου το 19%.³ Αξιόλογη συμμετοχή εμφάνισε η Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας (13%) και

³ Για την ερμηνεία της υψηλής συμμετοχής της Περιφέρειας Β. Αιγαίου τα έτη 2019 και 2020 βλ. υποσημείωση 3.

ακολούθησαν η Περιφέρεια Στ. Ελλάδας (6%) και η Περιφέρεια Θεσσαλίας (5%). Οι υπόλοιπες περιφέρειες είχαν συμμετοχή 1% έως 3%.

Το έτος 2019, στην Περιφέρεια Αττικής συγκεντρώθηκε το 42% του κύκλου εργασιών και στην Περιφέρεια Β. Αιγαίου το 17%.⁴ Αξιόλογη συμμετοχή εμφάνισε η Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας (12%) και ακολούθησαν η Περιφέρεια Ηπείρου (5%) και η Περιφέρειες Θεσσαλίας και Δ. Ελλάδας (4% έκαστη). Οι λοιπές περιφέρειες είχαν συμμετοχή 1% έως 3%.

Όσον αφορά στο έτος 2020, η Περιφέρεια Αττικής συνέχισε να συγκεντρώνει το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής επί του συνολικού κύκλου εργασιών της επικράτειας (37%), ακολούθησε για τους λόγους που προαναφέρθηκαν η Περιφέρεια Β. Αιγαίου με 22%, ενώ η Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας παρέμεινε στην αξιόλογη συμμετοχή της (12%). Ακολούθησαν η Περιφέρεια Δ. Ελλάδας με 6%, η Περιφέρεια Κρήτης με 5% και οι Περιφέρειες Θεσσαλίας και Ηπείρου με 4%. Όλες οι υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας κινήθηκαν μεταξύ 1-3%. Σε σύγκριση με το έτος 2019, η Περιφέρεια Αττικής παρουσίασε μείωση όσον αφορά τη συμμετοχή της στον συνολικό κύκλο εργασιών κατά 5%, ενώ αύξηση παρουσίασε η Περιφέρεια Β. Αιγαίου κατά 5%. Αύξηση παρουσίασαν επίσης οι Περιφέρειες Δ. Ελλάδας (κατά 2%) και Κρήτης (κατά 1%), ενώ μείωση παρουσίασε η Περιφέρεια Ν. Αιγαίου κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες (2%). Οι υπόλοιπες περιφέρειες διατήρησαν σταθερό το ποσοστό συμμετοχής επί του συνόλου. Η Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας κατά τη διετία συνέχισε να εμφανίζει ποσοστό συμμετοχής μικρότερο του 1%.

Τέλος, το 2021, από τα στοιχεία που είχαν συγκεντρωθεί μέχρι τη χρονική στιγμή συγγραφής της παρούσας Έκθεσης, η Περιφέρεια Αττικής φάνηκε να συγκεντρώνει το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής επί του συνολικού κύκλου εργασιών της επικράτειας (43%) εμφανίζοντας αύξηση σε σχέση με τα δύο προηγούμενα έτη. Ακολούθησε για τους προαναφερθέντες λόγους η Περιφέρεια Β. Αιγαίου με 19% εμφανίζοντας ελαφρά μείωση (κατά 3%) σε σχέση με το 2020, ενώ η Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας είχε συμμετοχή επί του συνόλου 11% (μείωση κατά 1% σε σχέση με τα δύο προηγούμενα έτη). Η Περιφέρεια Δ. Ελλάδας διατήρησε το ποσοστό συμμετοχής της (6%), οι Περιφέρειες Θεσσαλίας και Ηπείρου αύξησαν το ποσοστό τους κατά μία ποσοστιαία μονάδα και έφτασαν το 5%, το ίδιο και η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (3%), ενώ οι Περιφέρειες Κρήτης και Πελοποννήσου εμφάνισαν μείωση στο ποσοστό συμμετοχής της κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες και έφτασαν το 3% η πρώτη και 1% η δεύτερη. Όλες οι υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας διατήρησαν σταθερό το χαμηλό (1-2%) ποσοστό συμμετοχής τους επί του συνόλου. Η Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας συνέχισε να εμφανίζει ποσοστό συμμετοχής μικρότερο του 1% (βλ. Πίνακας 11, Διάγραμμα 14). Όταν ολοκληρωθεί η επεξεργασία του συνόλου των απολογιστικών στοιχείων για το 2021, θα υπάρξει μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για το συγκεκριμένο έτος.

⁴ Για την ερμηνεία της υψηλής συμμετοχής της Περιφέρειας Β. Αιγαίου τα έτη 2019 και 2020 βλ. υποσημείωση 3.

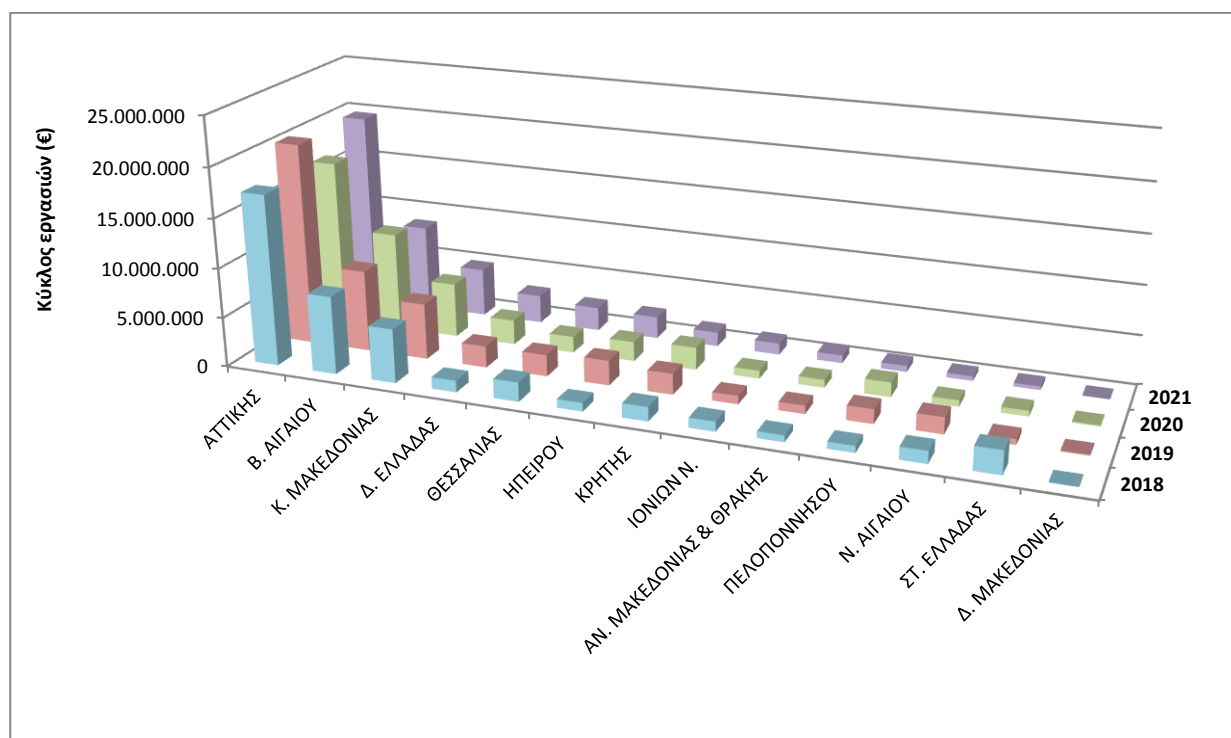
Πίνακας 11. Κύκλος εργασιών των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανά περιφέρεια της χώρας τα έτη 2018-2021 (€)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	2018		2019		2020		2021	
	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (€)		ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (€)		ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (€)		ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (€)	
	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
ΑΤΤΙΚΗΣ	17.244.774	52.736	20.385.610	61.775	16.703.486	51.554	19.713.895	77.309
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	7.862.914	982.864	8.215.074	586.791	9.945.006	585.000	8.662.152	393.734
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5.437.603	48.987	5.657.929	52.388	5.490.878	52.797	4.880.660	56.752
Δ. ΕΛΛΑΔΑΣ	1.173.065	27.930	2.175.171	1.077	2.501.937	1.239	2.855.542	1.413
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1.930.775	35.105	2.175.478	35.664	1.634.443	24.036	2.368.290	39.471
ΗΠΕΙΡΟΥ	852.774	56.852	2.500.422	73.542	1.961.819	61.307	2.224.173	105.913
ΚΡΗΤΗΣ	1.425.785	29.704	2.107.587	41.325	2.263.901	49.215	1.440.237	36.929
ΙΟΝΙΩΝ Ν.	993.396	90.309	841.298	60.093	802.478	47.205	1.157.517	52.614
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	658.980	17.342	825.770	16.192	805.306	17.507	799.849	20.509
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	679.198	11.916	1.454.615	103.901	1.476.107	86.830	620.033	28.183
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	1.239.487	36.456	1.663.806	118.843	638.005	70.889	462.233	115.558
ΣΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ	2.340.089	66.860	561.024	14.764	574.545	13.680	367.986	12.689
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	13.429	1.343	104.054	7.432	123.547	13.727	45.833	11.458
ΣΥΝΟΛΟ	41.852.271	-	48.667.839	-	44.921.457	-	45.598.399	-

Σημ. Η κατάταξη των περιφερειών έγινε με βάση τον κύκλο εργασιών του έτους 2021.

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Διάγραμμα 14. Σύνολο κύκλου εργασιών των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. τη χρονική περίοδο 2018-2021 ανά περιφέρεια (€)

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

4.2.5 Κερδοφορία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Όσον αφορά στην κερδοφορία, την τριετία 2018-2020, στην πλειοψηφία τους οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. δεν εμφάνισαν σημαντικά κέρδη ή σημαντικές ζημίες. Στη συνολική τους εικόνα οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. φαίνεται ότι το 2019 εμφάνισαν αυξημένα έσοδα σε σχέση με το 2018, ενώ οι ζημίες τους μειώθηκαν σημαντικά. Το 2020 τα έσοδα των φορέων εμφανίστηκαν ελαφρώς μειωμένα σε σχέση με αυτά του 2019 αλλά σε υψηλότερα επίπεδα από αυτά του 2018, ενώ οι ζημίες τους μειώθηκαν ακόμη περισσότερο σε σχέση με το 2019. Αναλυτικότερα, το 2018 τα έσοδα των φορέων έφτασαν τα 41,9 εκ. € και τα έξοδά τους τα υπερέκρασαν κατά 3,5 εκ. €, το 2019 τα έσοδα των φορέων έφτασαν τα 48,7 εκ. € και τα έξοδά τους τα υπερέκρασαν κατά 628 χιλ. € και το 2020 τα έσοδα των φορέων ανήλθαν συνολικά σε 44,9 εκ. € και τα έξοδά τους τα υπερέκρασαν κατά 366 χιλ. €. Όσον αφορά στο 2021, από μια πρώτη εικόνα, φαίνεται ότι τα έσοδα των φορέων έφτασαν τα 45,6 εκ. € και σταμάτησαν να εμφανίζονται ζημίες, αντιθέτως σημειώθηκαν κέρδη ύψους 317.5 χιλ. €. Μετά την ολοκλήρωση της επεξεργασίας των υποβληθέντων απολογιστικών στοιχείων για το 2021 θα μπορεί να δοθεί μια πιο ακριβής εικόνα για το συγκεκριμένο έτος.

Πιο αναλυτικά, το έτος 2018 το 8% των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σημείωσε μηδενικά κέρδη και ζημίες.

Όσον αφορά τις ζημίες, το 38% του συνόλου των φορέων σημείωσε ζημίες από 0,1 έως 5.000 €, το 8% από 5.001 έως 10.000 €, το 4% από 10.001 έως 15.000 € και το 6% εμφάνισε ζημίες άνω των 15.001 €.

Όσον αφορά τα κέρδη, το ποσοστό των κερδοφόρων φορέων ήταν 35% επί του συνόλου των φορέων. Ειδικότερα, το 27% του συνόλου εμφάνισε κέρδη έως 5.000 €, το 5% από 5.000 έως 15.000 €, ενώ το 3% παρουσίασε κέρδη άνω των 15.000 €.

Το 2019 παρατηρήθηκαν κάποιες μικρές διαφοροποιήσεις στην κατανομή των φορέων κατά το μέγεθος του κέρδους ή της ζημίας τους, σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Αναλυτικότερα, το 2019 το 6% των φορέων σημείωσε μηδενικά κέρδη και ζημίες.

Όσον αφορά τις ζημίες, η εικόνα του έτους 2019 διαφοροποιείται ελαφρώς σε σχέση με αυτή του προηγούμενου έτους. Το 39% του συνόλου των φορέων σημείωσε ζημίες από 0,1 έως 5.000 €, το 5% από 5.001 έως 10.000 € (μείωση 3% σε σχέση με το 2018), το 5% από 10.001 έως 15.000 € και το 6% εμφάνισε ζημίες άνω των 15.001 €.

Όσον αφορά τα κέρδη, το ποσοστό των κερδοφόρων φορέων αυξήθηκε σε 39% επί του συνόλου (αύξηση της τάξης του 5% σε σχέση με το προηγούμενο έτος). Ειδικότερα, το 29% του συνόλου των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. εμφάνισε κέρδη έως 5.000 €, το 6% από 5.000 έως 15.000 €, ενώ το 4% άνω των 15.000 €.

Το 2020 συνεχίστηκαν οι διαφοροποιήσεις στην κατανομή των φορέων κατά το μέγεθος του κέρδους ή της ζημίας τους, σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Αναλυτικότερα, το 2020 το 6% των φορέων συνέχισε να σημειώνει μηδενικά κέρδη και ζημίες.

Όσον αφορά τις ζημίες, το ποσοστό των φορέων που σημείωσε ζημίες από 0,1 έως 5.000 € αυξήθηκε σε 40% επί του συνόλου (αύξηση κατά 1% σε σχέση με το 2019), ενώ το 8% των φορέων εμφάνισε ζημίες από 5.001 έως 10.000 € (αύξηση 3% σε σχέση με το 2019), το 5% συνέχισε να εμφανίζει ζημίες από 10.001 έως 15.000 € και το 5% εμφάνισε ζημίες άνω των 15.001 € (μείωση 1% σε σχέση με το 2019).

Όσον αφορά τα κέρδη, το ποσοστό των κερδοφόρων φορέων μειώθηκε (κατά 4%) σε 35% επί του συνόλου και επανήλθε στα επίπεδα του 2018. Ειδικότερα, το 24% του συνόλου των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. εμφάνισε κέρδη έως 5.000 €, το 7% από 5.000 έως 15.000 €, ενώ το 4% άνω των 15.000 €.

Τέλος, όσον αφορά στο 2021, εμφανίστηκαν σημαντικές διαφορές στην κατανομή των φορέων κατά το μέγεθος του κέρδους ή της ζημίας τους, σε σχέση με την προηγούμενη τριετία.

Ειδικότερα, το 2021 το 6% των φορέων συνέχισε να σημειώνει μηδενικά κέρδη και ζημίες.

Όσον αφορά τις ζημίες, το ποσοστό των φορέων που σημείωσε ζημίες από 0,1 έως 5.000 € μειώθηκε σε 34% επί του συνόλου (μείωση 6% σε σχέση με το 2020 και το χαμηλότερο ποσοστό από το 2018 και μετά), το 9% των φορέων εμφάνισε ζημίες από 5.001 έως 10.000 € (αύξηση 1% σε σχέση με το 2020), το 5% συνέχισε να εμφανίζει ζημίες από 10.001 έως

15.000 € και το 6% εμφάνισε ζημίες άνω των 15.001 € (αύξηση 1% σε σχέση με το 2020), επιστρέφοντας στα επίπεδα του 2018 και του 2019.

Όσον αφορά στα κέρδη, το ποσοστό των κερδοφόρων φορέων αυξήθηκε σε 41% επί του συνόλου (6% υψηλότερο από αυτό του 2020 και το υψηλότερο από το 2018 και μετά). Ειδικότερα, το 26% του συνόλου των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. εμφάνισε κέρδη έως 5.000 €, το 8% από 5.000 έως 15.000 €, ενώ το 7% άνω των 15.000 € (αύξηση 3% σε σχέση με το 2020 και το 2019 και 4% σε σχέση με το 2018).

Σύμφωνα με τα παραπάνω, φαίνεται ότι οι υφιστάμενοι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. στην Ελλάδα αρχίζουν να εμφανίζουν μια σχετική σταθερότητα, αν και ο χώρος εξακολουθεί να βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο ανάπτυξης και η διετία 2020-2021 ήταν ιδιαιτέρως δύσκολη λόγω της πανδημίας του Covid-19 και των περιοριστικών μέτρων που τέθηκαν σε ισχύ, δημιουργώντας πολλές δυσκολίες στην πλειοψηφία των επιχειρήσεων της χώρας είτε ανήκαν είτε όχι στον χώρο της Κ.Α.Λ.Ο.

Στον Πίνακα 12 παρουσιάζεται ο αριθμός των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανάλογα με το ύψος των κερδών ή των ζημιών τα έτη 2018-2021.

Πίνακας 12. Κατανομή των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. σύμφωνα με τα κέρδη και τις ζημίες τα έτη 2018-2021 (€)

	€	2018		2019		2020			2021
		ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΦΟΡΕΙΣ ΜΕ ΚΕΡΔΗ	έως 5.000	215	27	240	29	203	24	180	26
	5.001 έως 10.000	32	4	30	4	44	5	33	5
	10.001 έως 15.000	9	1	15	2	13	2	23	3
	15.001 και άνω	21	3	36	4	36	4	47	7
ΦΟΡΕΙΣ ΜΕ ΙΣΟΣΚΕΛΙΣΜΕΝΑ ΚΕΡΔΗ & ΖΗΜΙΕΣ	–	64	8	52	6	50	6	40	6
ΦΟΡΕΙΣ ΜΕ ΖΗΜΙΕΣ	έως 5.000	303	38	327	39	341	40	231	34
	5.001 έως 10.000	66	8	42	5	71	8	61	9
	10.001 έως 15.000	32	4	38	5	44	5	33	5
	15.001 και άνω	49	6	51	6	44	5	39	6
ΣΥΝΟΛΟ		791	100	831	100	846	100	687	100

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

4.2.6 Βασικά μεγέθη των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας

Αριθμός φορέων

Την τριετία 2018-2020, σύμφωνα με τις Ετήσιες Εκθέσεις και τα οικονομικά στοιχεία που υποβάλουν οι φορείς στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., ο αριθμός των φορέων παρουσίασε αύξηση, με 791 φορείς το 2018, 831 το 2019 και 846 το 2020. Το 2021 ο αριθμός των φορέων, μέχρι τη στιγμή συγγραφής της παρούσας έκθεσης και χωρίς να έχει ολοκληρωθεί η επεξεργασία των όλων αιτήσεων των φορέων για το συγκεκριμένο έτος, ανερχόταν σε 687 (βλ. Πίνακας 13 και Πίνακας 14).

Όσον αφορά στη γενικότερη εικόνα, την περίοδο 2018-2021, η κατανομή των φορέων χαρακτηρίστηκε από υψηλό βαθμό συγκέντρωσης στον τριτογενή τομέα. Τα έτη 2019 και 2020 στον προαναφερθέντα τομέα δραστηριοποιήθηκε το 88% των φορέων, στον δευτερογενή το 10% και στον πρωτογενή μόλις το 2%. Αυτή η κατανομή, από μια πρώτη εικόνα, φαίνεται να συνεχίστηκε και το 2021 (βλ. Πίνακας 13 και Πίνακας 14).

Απασχόληση

Το 2018 η απασχόληση ανήλθε σε 1.365 Ετήσιες Μονάδες Εργασίας (ΕΜΕ), το 2019 αυξήθηκε σε 1.549 ΕΜΕ (αύξηση 13,5%) και το 2020 αυξήθηκε περαιτέρω σε 1.594 ΕΜΕ (αύξηση περίπου 3%). Το 2021 η απασχόληση ανήλθε σε 1.543 ΕΜΕ, δηλαδή στα επίπεδα του 2019, αν και πρόκειται για 144 φορείς λιγότερους από αυτούς του 2019. Γενικά την τετραετία 2018-2021 σημειώθηκε χαρακτηριστικά υψηλός βαθμός συγκέντρωσης, με τη συμμετοχή του τριτογενούς τομέα να ανέρχεται στο 97%, ενώ του δευτερογενούς περίπου στο 3%.

Σχεδόν παρόμοια εικόνα παρουσιάστηκε και στην απασχόληση των ευάλωτων ομάδων των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Συγκεκριμένα το μεγαλύτερο ποσοστό συγκεντρώθηκε στον τριτογενή τομέα (ποσοστό μεταξύ 97% τα έτη 2018-2019 και 95% τα έτη 2020-2021). Ακολούθησαν ο δευτερογενής τομέας με ποσοστό μεταξύ 2,5% (2018) και 5% (2021) και ο πρωτογενής τομέας με ποσοστό μέχρι 1% (το 2020) (βλ. Πίνακας 13 και Πίνακας 14).

Κύκλος εργασιών

Ο συνολικός κύκλος εργασιών το 2018 ήταν 41.852.271 € και το 2019 αυξήθηκε σε 48.667.839 € (αύξηση περίπου 16%). Αύξηση παρατηρήθηκε και στους τρεις τομείς οικονομικής δραστηριότητας. Το 2020, ο συνολικός κύκλος εργασιών μειώθηκε σε 44.921.457€ (μείωση περίπου 7,7%) και αφορά περίπου ίδιο αριθμό φορέων. Η μείωση του συνολικού κύκλου εργασιών παρατηρήθηκε κυρίως στον τριτογενή τομέα και λιγότερο στον δευτερογενή. Αντιθέτως, στον πρωτογενή τομέα παρουσιάστηκε αύξηση, ο οποίος (αν και συνέχισε να παραμένει σε χαμηλά επίπεδα σε σχέση με τους άλλους δύο τομείς) σχεδόν τετραπλασιάστηκε. Αυτή η γενικότερη μείωση του κύκλου εργασιών το 2020 πιθανόν οφείλεται στην πανδημία του Covid-19 και τις δυσκολίες που προκάλεσε στο σύνολο των

επιχειρήσεων, αλλά και στη γενικότερη έλλειψη χρηματοδότησης προς τους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. Το 2021, από τα μέχρι τη στιγμή συγγραφής της παρούσας Έκθεσης στοιχεία, ο κύκλος εργασιών αυξήθηκε σε 45.598.399€ αν και οι φορείς όπως προαναφέρθηκε ήταν λιγότεροι (βλ. Πίνακας 13 και Πίνακας 14). Αυτό που προκαλεί εντύπωση είναι ότι στον πρωτογενή τομέα ο κύκλος εργασιών επέστρεψε στα επίπεδα του 2019. Σημειώνεται ότι όλη την τετραετία εμφανίστηκε ιδιαίτερα υψηλός βαθμός συγκέντρωσης στον τριτογενή τομέα (ποσοστό 96-97%).

Πίνακας 13. Ο αριθμός των φορέων Κ.Α.Λ.Ο., η απασχόληση και ο κύκλος εργασιών ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ			
					(ΕΜΕ*)				(ΕΜΕ)				(€)			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Πρωτογενής	17	18	20	11	0,6	5,9	5,2	5,6	0,3	3,1	3,0	0,0	105.846	185.086	702.262	179.003
Δευτερογενής	70	84	82	67	34,6	41,9	48,1	48,6	7,7	9,0	10,4	12,7	1.281.834	1.867.351	1.308.724	1.456.536
Τριτογενής	704	729	744	609	1.330,1	1.501,6	1.540,9	1.489,2	301,3	329,7	261,1	265,5	40.464.591	46.615.402	42.910.472	43.962.860
ΣΥΝΟΛΟ	791	831	846	687	1.365	1.549	1.594	1.543	309	342	274	278	41.852.271	48.667.839	44.921.457	45.598.399

*ΕΜΕ: Ετήσιες Μονάδες Εργασίας

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Πίνακας 14. Ποσοστιαία κατανομή των φορέων Κ.Α.Λ.Ο., της απασχόλησης και του κύκλου εργασιών τους ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας

ΤΟΜΕΑΣ	ΦΟΡΕΙΣ %				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ %				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ %				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ %			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Πρωτογενής	2,1	2,2	2,4	1,6	0,0	0,4	0,3	0,4	0,1	0,9	1,1	0,0	0,3	0,4	1,6	0,4
Δευτερογενής	8,8	10,1	9,7	9,8	2,5	2,7	3,0	3,1	2,5	2,6	3,8	4,6	3,1	3,8	2,9	3,2
Τριτογενής	89,0	87,7	87,9	88,6	97,4	96,9	96,7	96,5	97,4	96,5	95,1	95,4	96,7	95,8	95,5	96,4
ΣΥΝΟΛΟ	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Κλάδοι με τον μεγαλύτερο αριθμό φορέων

Την τετραετία 2018-2021, η δραστηριοποίηση των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. επεκτάθηκε σε νέους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας⁵. Συγκεκριμένα, το 2018 οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. είχαν παρουσία σε 59 κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, το 2019 σε 61, το 2020 σε 59 και το 2021 σε 56 κλάδους⁶. Από το 2020 το εύρος της δραστηριοποίησης των φορέων εμφάνισε μια μικρή τάση περιορισμού. Σε αυτήν τη μείωση είναι πολύ πιθανό να συνέβαλαν οι περιορισμοί και οι αλλαγές στην επιχειρηματική δραστηριότητα λόγω της πανδημίας COVID-19. Αυτό όμως που δε φάνηκε να επηρεάζεται σημαντικά στο πέρασμα του χρόνου είναι ο υψηλός βαθμός συγκέντρωσης που παρουσιάζουν οι φορείς σε κάποιους κλάδους. Όσον αφορά στο 2019, η πλειοψηφία των φορέων συγκεντρώθηκε σε μόλις 12 από τους 61 κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, ενώ το 2020 η πλειονότητα των φορέων δραστηριοποιήθηκε σε 11 από τους 59 συνολικά κλάδους. Το 2021, από μια πρώτη εικόνα, προκύπτει ότι οι φορείς συγκεντρώθηκαν σε 13 από τους 56 συνολικά κλάδους (βλ. Παράρτημα Ι, Πίνακας 39 και Πίνακας 40). Οι δεκατρείς αυτοί κλάδοι και η ποσοστιαία συμμετοχή των φορέων σε αυτούς ήταν:

- Εκπαίδευση, 75 φορείς (11%)
- Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών, 51 φορείς (7%)
- Λιανικό εμπόριο, εκτός από εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών, 49 φορείς (7%)
- Δραστηριότητες οργανώσεων, 45 φορείς (7%)
- Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης, 39 φορείς (6%)
- Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση, 38 φορείς (6%)
- Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας, 36 φορείς (5%)
- Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου, γραμματειακή υποστήριξη και άλλες δραστηριότητες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις, 34 φορείς (5%)
- Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους, 25 φορείς (4%)
- Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων· δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης, 22 φορείς (3%)
- Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών, 21 φορείς (3%)
- Αθλητικές δραστηριότητες, δραστηριότητες διασκέδασης, ψυχαγωγίας, 20 φορείς (3%)
- Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος, 20 φορείς (3%).

⁵ Στην Έκθεση η ταξινόμηση σε Κλάδους Οικονομικής Δραστηριότητας γίνεται σε επίπεδο διψήφων ΚΑΔ σύμφωνα με τη Στατιστική Ταξινόμηση Οικονομικών Δραστηριοτήτων (ΣΤΑΚΟΔ 08) της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, η οποία βασίζεται στη Στατιστική Ταξινόμηση των Οικονομικών Δραστηριοτήτων NACE Rev. 2 της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁶ Στοιχεία «Έκθεσης 2021-2022» της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο. του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

Κλάδοι με την υψηλότερη απασχόληση

Όσον αφορά στην απασχόληση, το 2018 το 79% του συνόλου των ΕΜΕ συγκεντρώθηκε σε επτά κλάδους, το 2019 το 65% του συνόλου συγκεντρώθηκε σε επτά κλάδους, το 2020 το 75% του συνόλου των ΕΜΕ συγκεντρώθηκε πάλι σε επτά κλάδους και το 2021 από τα μέχρι στιγμής στοιχεία το 79% του συνόλου των ΕΜΕ συγκεντρώθηκε σε εννέα κλάδους (βλ. Παράρτημα Ι, Πίνακας 39 και Πίνακας 40). Οι εν λόγω εννέα κλάδοι και η ποσοστιαία συμμετοχή τους στον συνολικό αριθμό των ΕΜΕ ήταν:

- Δραστηριότητες βοήθειας με παροχή καταλύματος, 409 ΕΜΕ (27%)
- Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους, 288 ΕΜΕ (19%)
- Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης, 124 ΕΜΕ (8%)
- Εκπαίδευση, 107 ΕΜΕ (7%)
- Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη, 70 ΕΜΕ (5%)
- Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος, 66 ΕΜΕ (4%)
- Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών, 62 ΕΜΕ (4%)
- Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών, 49 ΕΜΕ (3%)
- Δραστηριότητες οργανώσεων, 42 ΕΜΕ (3%).

Η απασχόληση των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων την τετραετία 2018-2021 εμφάνισε πολύ υψηλό βαθμό συγκέντρωσης, με την πλειοψηφία των φορέων (81-92%) να συγκεντρώνεται σε τέσσερις έως πέντε κλάδους. Ειδικότερα, το 2021 το 81% του συνόλου των ΕΜΕ των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων συγκεντρώθηκε στους ακόλουθους τέσσερις κλάδους (βλ. Παράρτημα Ι, Πίνακας 39 και Πίνακας 40):

- Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους, 146 ΕΜΕ ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (53%) (Αξίζει να σημειωθεί ότι η δραστηριότητα αυτή σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με την παροχή υπηρεσιών καθαριότητας μέσω συμβάσεων κοινωνικής αναφοράς).
- Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης, 34 ΕΜΕ ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (12%)
- Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών, 24 ΕΜΕ ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (9%)
- Δραστηριότητες βοήθειας με παροχή καταλύματος, 20 ΕΜΕ ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (7%).

Κλάδοι με τον υψηλότερο κύκλο εργασιών

Την τετραετία 2018-2021, οι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας που εμφάνισαν συνολικό κύκλο εργασιών άνω του ενός εκατομμυρίου ευρώ κυμάνθηκαν από οκτώ έως δέκα. Από τα υποβληθέντα μέχρι τη στιγμή συγγραφής της εν λόγω έκθεσης απολογιστικά στοιχεία, προκύπτει ότι το 2021 οι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας με συνολικό κύκλο εργασιών άνω του ενός εκατομμυρίου ευρώ ήταν δέκα (βλ. Παράρτημα Ι, Πίνακας 39 και Πίνακας 40).

Αυτοί οι κλάδοι και η ποσοστιαία συμμετοχής τους στο σύνολο του κύκλου εργασιών όλων των φορέων το συγκεκριμένο έτος ήταν:

- Δραστηριότητες βοήθειας με παροχή καταλύματος, 13.272.766 € (29%)
- Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους, 5.247.221 € (12%)
- Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών, 4.350.475 € (10%)
- Εκπαίδευση, 3.100.286 € (7%)
- Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης, 2.700.374 € (6%)
- Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη, 2.572.684 € (6%)
- Δραστηριότητες οργανώσεων, 1.787.585 € (4%)
- Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος, 1.552.221€ (3%)
- Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών, 1.436.769 € (3%)
- Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου, γραμματειακή υποστήριξη και άλλες δραστηριότητες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις, 1.027.500 € (2%)

4.2.7 Βασικά μεγέθη των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανά νομική μορφή

Αριθμός φορέων

Την τετραετία 2018–2021, η κατανομή των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ανά νομική μορφή παρουσίασε την ίδια σταθερή εικόνα και συγκεκριμένα χαρακτηρίστηκε από ιδιαίτερα υψηλό βαθμό συμμετοχής (89-91%) των Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας. Ακολούθησαν οι Κοι.Σ.Π.Ε. με 3%, οι Αστικές εταιρείες των αρ.741 επ. Α.Κ. (2-3%), οι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων με ποσοστό συμμετοχής 2% και οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων με ποσοστό 1%. Οι λοιπές νομικές μορφές που είναι εγγεγραμμένες στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. κυμάνθηκαν μέχρι 1% επί του συνόλου των εγγεγραμμένων Φορέων (βλ. Πίνακας 15 και Πίνακας 16). Επισημαίνεται ότι η εγγραφή Φορέων όπως οι αστικοί συνεταιρισμοί του ν. 1667/1986, οι αγροτικοί συνεταιρισμοί, οι αστικές εταιρείες των Αρ. 741 Α.Κ., κ.λπ. στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. είναι προαιρετική, συνεπώς τα στοιχεία που προαναφέρθηκαν αναφέρονται μόνο στους εγγεγραμμένους Φορείς στο Γενικό Μητρώο του ν. 4430/2016.

Κύκλος εργασιών

Ενώ ο αριθμός των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. παρουσίασε υψηλό βαθμό συγκέντρωσης, ο κύκλος εργασιών τους κατά την τετραετία 2018-2021 εμφάνισε μεγαλύτερη διασπορά μεταξύ των διαφόρων νομικών μορφών. Το έτος 2018, τη μεγαλύτερη συμμετοχή στον κύκλο εργασιών παρουσίασαν οι Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας, οι οποίες συγκέντρωσαν το 43% του συνόλου του κύκλου εργασιών και ακολούθησαν οι Αστικές εταιρείες των αρ. 741 επ. Α.Κ., οι οποίες συγκέντρωσαν το 33% επί του συνόλου. Η συμμετοχή των Κοι.Σ.Π.Ε. διαμορφώθηκε στο 18%, ενώ οι φορείς των υπόλοιπων νομικών μορφών είχαν μικρή συμμετοχή (2% και κάτω).

Το 2019 το ποσοστό συμμετοχής των Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας στον συνολικό κύκλο εργασιών μειώθηκε σε 39%, και των Αστικών εταιριών των αρ. 741 επ. Α.Κ. αυξήθηκε σε 36%. Το ποσοστό συμμετοχής των Κοι.Σ.Π.Ε. επίσης αυξήθηκε σε 19% και των Συνεταιρισμών Εργαζομένων σε 2%. Τα ποσοστά των Αστικών Συνεταιρισμών του ν.1667/1986 και των Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων παρέμειναν στα ίδια επίπεδα (2% και 1% αντίστοιχα) (βλ. Πίνακας 15 και Πίνακας 16).

Το 2020, οι Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας συνέχισαν να συγκεντρώνουν ποσοστό 39% επί του συνόλου και να βρίσκονται στην πρώτη θέση, ενώ οι Αστικές εταιρίες των αρ. 741 επ. Α.Κ. αύξησαν το ποσοστό τους σε 38% και ακολούθησαν στη δεύτερη θέση. Οι Κοι.Σ.Π.Ε. παρέμειναν στην τρίτη θέση με ποσοστό 18%. Οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων και οι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων διατήρησαν τα μικρά ποσοστά συμμετοχής τους (2% και 1% αντίστοιχα), οι Αστικοί Συνεταιρισμοί του ν.1667/1986 μείωσαν το ποσοστό τους σε 1%, ενώ οι υπόλοιπες νομικές μορφές συνέχισαν να συμμετέχουν με ποσοστά μικρότερα του 1% (βλ. Πίνακας 15 και Πίνακας 16).

Τέλος, το 2021 οι Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας αύξησαν το ποσοστό συμμετοχής τους σε 41% επί του συνόλου παραμένοντας στην πρώτη θέση και οι Αστικές εταιρίες των αρ. 741 επ. Α.Κ. αύξησαν επίσης το ποσοστό συμμετοχής τους σε 39% ακολουθώντας στη δεύτερη θέση. Οι Κοι.Σ.Π.Ε. παρέμειναν στην τρίτη θέση, όμως το ποσοστό συμμετοχής τους μειώθηκε σε 15%. Οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων, οι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων και οι Αστικοί Συνεταιρισμοί του ν.1667/1986 διατήρησαν τα ποσοστά συμμετοχής τους (2%, 1% και 1% αντίστοιχα). Οι υπόλοιπες νομικές μορφές συμμετείχαν με ποσοστά μικρότερα του 1% (βλ. Πίνακας 15 και Πίνακας 16).

Απασχόληση

Η απασχόληση των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. την τετραετία 2018-2021 εμφάνισε υψηλό βαθμό συγκέντρωσης σε τρεις κυρίως νομικές μορφές (βλ. Πίνακας 15 και Πίνακας 16). Συγκεκριμένα, τη διετία 2018-2019 οι Αστικές εταιρίες των αρ. 741 επ. Α.Κ. συγκέντρωσαν ποσοστά απασχόλησης 33% και 34% αντίστοιχα, ενώ οι Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας συγκέντρωσαν και τα δύο έτη το 33% της απασχόλησης. Οι Κοι.Σ.Π.Ε. συγκέντρωσαν το 2018 το 29% και το 2019 το 28% της απασχόλησης. Ακολούθησαν με μικρό ποσοστό απασχόλησης οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων (3% έκαστο έτος), οι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων (3% το 2018 και 2% το 2019) και οι Αστικοί Συνεταιρισμοί του ν.1667/1986 (1% και τα δύο έτη). Οι φορείς των λοιπών νομικών μορφών είχαν εξαιρετικά περιορισμένη συμμετοχή στην απασχόληση (ποσοστά μικρότερα του 1%). Το 2020, οι Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας αύξησαν το ποσοστό συμμετοχής τους σε 34% και ακολούθησαν οι Αστικές εταιρίες των αρ. 741 επ. Α.Κ. (33%). Οι Κοι.Σ.Π.Ε. διατήρησαν το ποσοστό τους (28%), το ίδιο και οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων (3%). Οι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων μείωσαν και άλλο το ποσοστό τους σε 1%. Οι υπόλοιπες νομικές μορφές εμφάνισαν ποσοστά μικρότερα του 1%. Τέλος, το 2021 οι Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας αύξησαν περαιτέρω το ποσοστό συμμετοχής τους φτάνοντας το 38% επί του συνόλου και στη δεύτερη θέση συνέχισαν να βρίσκονται οι Αστικές εταιρίες των αρ. 741 επ. Α.Κ., οι οποίες σημείωσαν μικρή αύξηση

εμφανίζοντας ποσοστό 34%. Οι Κοι.Σ.Π.Ε. εμφάνισαν περαιτέρω μείωση στη συμμετοχή τους επί του συνόλου έχοντας ποσοστό 24%. Οι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων αύξησαν πάλι το ποσοστό τους σε 2%, ενώ οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων μείωσαν το δικό τους σε 2%. Οι λοιπές νομικές μορφές διατήρησαν ποσοστά μικρότερα του 1%.

Όσον αφορά στην απασχόληση των ευάλωτων ομάδων, ο υψηλότερος βαθμός συγκέντρωσης σημειώθηκε και τα τέσσερα έτη στους Κοι.Σ.Π.Ε. (71% το 2018, 70% το 2019 75% το 2020 και 70% το 2021). Ακολούθησαν οι Αστικές εταιρίες των αρ. 741 επ. Α.Κ. (11% το 2018, 15% το 2019, 10% το 2020 και 7% το 2021), οι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων (7% το 2018 & το 2019, 9% το 2020 και 8% το 2021) και οι Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας (8% το 2018, 7% το 2019, 5% το 2020 και 12% το 2021). Οι υπόλοιπες νομικές μορφές είχαν περιορισμένη συμμετοχή με ποσοστά μεταξύ του 3% (Συνεταιρισμοί Εργαζομένων το 2018) και του 1% (βλ. Πίνακας 15 και Πίνακας 16).

Πίνακας 15. Ο αριθμός των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., η απασχόληση και ο κύκλος εργασιών τους κατά νομική μορφή

ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΕΡΓΩΝ ΦΟΡΕΩΝ				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (ΕΜΕ)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (ΕΜΕ)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (€)			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Αστικές εταιρίες των αρ. 741 Α.Κ	14	14	15	18	456	533	532	519	35	50	28	20	13.907.706	17.752.831	17.200.340	17.905.831
Αστικοί Συνεταιρισμοί του ν. 1667/1986	4	3	2	2	10	10	5	5	1	1	0	0	995.381	1.022.924	339.383	398.055
Κοι.Σ.Π.Ε.	25	26	25	22	396	437	443	373	219	241	206	194	7.567.273	9.421.149	8.226.203	6.972.165
Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων	4	2	4	5	0	3	4	14	0	2	3	11	42.783	47.550	57.676	254.491
Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων	14	15	14	14	37	36	23	24	22	22	24	21	585.941	676.440	433.052	406.601
Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας ν.4430/2016	716	756	770	613	422	487	541	580	24	23	14	32	18.080.629	18.978.816	17.485.834	18.526.671
Συνεταιρισμοί Εργαζομένων	10	11	11	8	44	42	43	26	10	3	0	0	621.322	756.846	1.089.230	1.131.867
Σωματεία (αρ.78 επ ΑΚ)	3	3	3	4	0	1	2	2	0	0	0	0	51.236	11.283	935	2.718
Λοιπές Νομικές Μορφές	1	1	2	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	88.804	0
ΣΥΝΟΛΟ	791	831	846	687	1.365	1.549	1.594	1.543	309	342	274	278	41.852.271	48.667.839	44.921.457	45.598.399

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Πίνακας 16. Ποσοστιαία κατανομή των φορέων Κ.Α.Λ.Ο., της απασχόλησης και του κύκλου εργασιών τους κατά νομική μορφή

ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	ΕΝΕΡΓΟΙ ΦΟΡΕΙΣ %				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ %				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ %				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ %			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Αστικές εταιρίες των αρ. 741 Α.Κ	2	2	2	3	33	34	33	34	11	15	10	7	33	36	38	39
Αστικοί Συνεταιρισμοί του ν. 1667/1986	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2	2	1	1
Κοι.Σ.Π.Ε.	3	3	3	3	29	28	28	24	71	70	75	70	18	19	18	15
Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	1	4	0	0	0	1
Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων	2	2	2	2	3	2	1	2	7	7	9	8	1	1	1	1
Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας ν.4430/2016	91	91	91	89	31	31	34	38	8	7	5	12	43	39	39	41
Συνεταιρισμοί Εργαζομένων	1	1	1	1	3	3	3	2	3	1	0	0	1	2	2	2
Σωματεία (αρ.78 επ ΑΚ)	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Έρευνα Πεδίου της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο. για τα χαρακτηριστικά του πεδίου της Κ.ΑΛ.Ο.

Η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και ειδικότερα το Τμήμα Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., πραγματοποίησε το χρονικό διάστημα μεταξύ 21 Φεβρουαρίου και 10 Μαρτίου 2022 μια αναλυτική έρευνα πεδίου. Η έρευνα διεξήχθη με ανώνυμο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο (βλ. Παράρτημα II), το οποίο είχε ως αποκλειστικούς αποδέκτες το σύνολο των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (συνολικά 1.779 Φορείς) που ήταν εγγεγραμμένοι στο παραπάνω Γενικό Μητρώο κατά την ημερομηνία αναφοράς (21/2/2022).

Σκοπός της έρευνας, ήταν:

- Η βελτιστοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών, η προώθηση δράσεων απλούστευσης διαδικασιών και η επίλυση οριζόντιων θεμάτων διακυβέρνησης.
- Η ανίχνευση των δυσχερειών και η καταγραφή των προτεραιοτήτων των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Η συνδιαμόρφωση «από τα κάτω» δημόσιων πολιτικών για τον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο., έτσι ώστε ο σχεδιασμός των δράσεων να ανταποκρίνεται κάθε φορά με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στις ανάγκες των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Το ερωτηματολόγιο εστίασε στα ακόλουθα σημεία:

- δημογραφικά χαρακτηριστικά των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (χωρική συγκέντρωση, ηλικιακή διάρθρωση και εκπαιδευτικό επίπεδο των μελών, συμμετοχή των γυναικών και των ευάλωτων και ειδικών ομάδων στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. γενικότερα και στα όργανα διοίκησής τους ειδικότερα, κ.ά.),
- εργασία και συμμετοχικότητα στα συνεργατικά εγχειρήματα,
- κοινωνική καινοτομία,
- ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύωση,
- ανίχνευση των δυσχερειών που αντιμετωπίζουν οι Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.,
- επιπτώσεις της πανδημίας Covid-19,
- αξιολόγηση και προτάσεις βελτίωσης όσον αφορά στην εξυπηρέτηση από τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο.,
- προτάσεις για την ενίσχυση του χώρου της Κ.ΑΛ.Ο.

Στην έρευνα απάντησαν συνολικά 421 Φορείς (ποσοστό ανταπόκρισης 23,7%), αριθμός ο οποίος θεωρείται αρκετά ικανοποιητικός για την εξαγωγή κάποιων συμπερασμάτων. Η πλειοψηφία των παραπάνω Φορέων απάντησε σε όλα τα ερωτήματα, με εξαίρεση ερωτήματα που αφορούσαν κατά κύριο λόγο ειδικότερες κατηγορίες Φορέων (π.χ. Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης), τα οποία απαντήθηκαν κυρίως από αυτές τις κατηγορίες.

Αποτελέσματα της έρευνας

1. Στοιχεία ταυτότητας/δημογραφικά χαρακτηριστικά

Στην πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου επιχειρήθηκε η αποτύπωση κάποιων ποιοτικών στοιχείων της ταυτότητας των φορέων (για παράδειγμα το είδος της περιοχής στην οποία εδράζουν, η ηλικιακή διάρθρωση και το εκπαιδευτικό επίπεδο των μελών τους, η συμμετοχή των γυναικών και των ευάλωτων και ειδικών ομάδων στους φορείς, κ.ά.) και ο συνδυασμός τους με ποσοτικά χαρακτηριστικά προκειμένου να εξαχθούν κάποια συμπεράσματα.

Α. Νομική μορφή

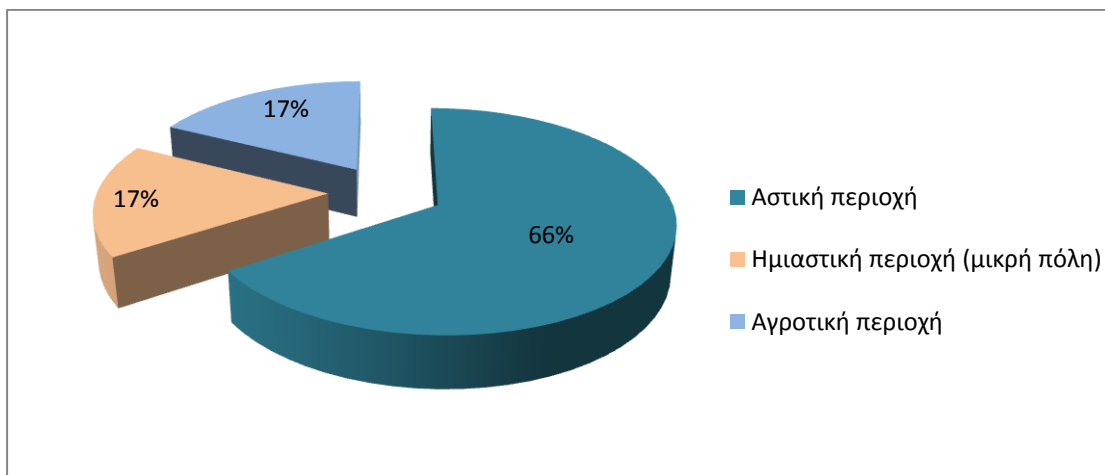
Από το σύνολο των 421 φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο το 84,3% είναι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας, το 2,9% είναι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων, το 2,4 % είναι Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.), το 1,2% είναι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων, το 0,7% είναι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ένταξης Ειδικών Ομάδων, το 6,4% είναι Αστικές Εταιρείες των αρ. 741 επ. Α.Κ., το 1,2% είναι Σωματεία, το 0,2 % είναι Αστικοί Συνεταιρισμοί του ν.1667/1986 και το 0,7 % έχει άλλη νομική μορφή.

Αυτό που παρατηρείται είναι ότι στο ερωτηματολόγιο εκπροσωπείται το σύνολο των νομικών μορφών που εγγράφονται στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., ακολουθώντας σχεδόν την κατανομή που εμφανίζουν οι φορείς και στο Μητρώο (βλ. Κεφάλαιο 5).

Β. Χωρική κατανομή

Από το ερωτηματολόγιο προκύπτει ότι από τους 421 φορείς που απάντησαν, το 66% δραστηριοποιείται σε αστική περιοχή, το 17% σε ημιαστική περιοχή (μικρή πόλη) και το 17% σε αγροτική περιοχή (βλ. Διάγραμμα 15).

Διάγραμμα 15. Χωρική κατανομή των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Τα παραπάνω ευρήματα συμφωνούν σε γενικές γραμμές με τα ποσοτικά στοιχεία που προκύπτουν από το Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (βλ. Κεφάλαιο 4), δηλαδή η υψηλή συγκέντρωση που εμφανίζουν οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. στο Γενικό Μητρώο όσον αφορά στην περιφερειακή τους κατανομή (το μεγαλύτερο ποσοστό δραστηριοποιείται στην περιφέρεια Αττικής και σε αστικά κέντρα) παρατηρείται και στη συγκεκριμένη έρευνα. Αυτό φανερώνει μια μικρή σχετικά παρουσία των φορέων στις μικρές πόλεις και στις αγροτικές περιοχές και ίσως την απουσία τους σε απομακρυσμένες περιοχές, παρότι η δραστηριοποίησή τους σε αυτές τις περιοχές θα μπορούσε να αποτελέσει απάντηση σε αρκετά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι τελευταίες.

Γ. Ηλικιακή διάρθρωση των μελών

Ως προς την ηλικιακή διάρθρωση των μελών των φορέων, η έρευνα (με βάση τον αριθμό των φορέων που απάντησαν σε κάθε ερώτηση) έδειξε υψηλό βαθμό συγκέντρωσης στις ηλικιακές ομάδες 45-64 έτη (ποσοστό 45%) και 30-44 έτη (ποσοστό 32%), ενώ οι μικρότερες ηλικιακές ομάδες (18-24 έτη και 25-29 έτη) φαίνεται να έχουν σχετικά μικρό βαθμό συμμετοχής σε εγχειρήματα Κ.ΑΛ.Ο. Αυτή η περιορισμένη συμμετοχή των συγκεκριμένων ηλικιών ίσως οφείλεται στην ελλιπή γνώση για την Κοινωνική και Αλληλεγγύα Οικονομία ή ίσως η Κ.ΑΛ.Ο. να μην είναι ελκυστικός τομέας για τις συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες (βλ. Πίνακας 17).

Πίνακας 17. Ηλικιακή διάρθρωση των μελών των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Ηλικιακή ομάδα (έτη)	Αριθμός μελών Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	Ποσοστό μελών (%)
18-24	278	6
25-29	446	9
30-44	1.622	32
45-64	2.271	45
65+	427	8

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Στην έρευνα έγινε επίσης μια προσπάθεια να διερευνηθεί η ηλικιακή σύνθεση των μελών σε επίπεδο φορέα. Από τις απαντήσεις των φορέων προέκυψαν τα εξής:

Ηλικιακή ομάδα 18-24 ετών

Στο 93% των φορέων το ποσοστό των μελών ηλικίας 18-24 ετών δεν ξεπερνά το 19%, ενώ στο 7% των φορέων το ποσοστό της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας κυμαίνεται μεταξύ 20-39% (βλ. Πίνακας 18).

Πίνακας 18. Ποσοστό Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και ποσοστό μελών ηλικίας 18-24 ετών

	Ποσοστό Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (%)	Ποσοστό (%) μελών ηλικίας 18-24 ετών
	93	0-19
	7	20-39
	0	40-59
ΣΥΝΟΛΟ	100	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Ηλικιακή ομάδα 25-29 ετών

Περίπου το 84% των φορέων έχει χαμηλό ποσοστό (0-19%) μελών ηλικίας 25-29 ετών, ενώ περίπου 12% των φορέων έχει μέλη της συγκεκριμένης ηλικίας σε ποσοστό μεταξύ 20-39%. Μόλις 4% των φορέων έχει ποσοστό μελών ηλικίας 25-29 ετών υψηλότερο του 40% (βλ. Πίνακας 19).

Πίνακας 19. Ποσοστό Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και ποσοστό μελών ηλικίας 25-29 ετών

	Ποσοστό Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (%)	Ποσοστό (%) μελών ηλικίας 25-29 ετών
	84	0-19
	12	20-39
	3	40-59
	1	60-79
	0	80-100
ΣΥΝΟΛΟ	100	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Ηλικιακή ομάδα 30-44 ετών

Σε αυτή την ηλικιακή ομάδα, το 32% των φορέων έχει ποσοστό μελών ηλικίας 30-44 ετών που δεν ξεπερνά το 19%, περίπου 26% των φορέων έχει ποσοστό μελών της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας μεταξύ 20-39%, 19% των επιχειρήσεων έχει ποσοστό 40-59%, 6% των επιχειρημάτων έχει ποσοστό 60-79% και 17% των φορέων έχει ποσοστό πάνω από 80% (βλ. Πίνακας 20).

Πίνακας 20. Ποσοστό Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και ποσοστό μελών ηλικίας 30-44 ετών

	Ποσοστό Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (%)	Ποσοστό (%) μελών ηλικίας 30-44 ετών
	32	0-19
	26	20-39
	19	40-59
	6	60-79
	17	80-100
ΣΥΝΟΛΟ	100	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Ηλικιακή ομάδα 45-64 ετών

Από τις απαντήσεις των φορέων στο ερωτηματολόγιο προκύπτει ότι υπάρχει χαρακτηριστική ισοκατανομή (ποσοστό από 18-22%) των φορέων ως προς το ποσοστό των μελών τους ηλικίας 46-64 ετών (βλ. Πίνακας 21).

Πίνακας 21. Ποσοστό Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και ποσοστό μελών ηλικίας 45-64 ετών

	Ποσοστό Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (%)	Ποσοστό (%) μελών ηλικίας 45-64 ετών
	22	0-19
	18	20-39
	21	40-59
	19	60-79
	20	80-100
ΣΥΝΟΛΟ	100	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Ηλικιακή ομάδα 65+

Η ηλικιακή ομάδα των 65 ετών και άνω εμφανίζει μικρά ποσοστά συμμετοχής στους φορείς Κ.Α.Λ.Ο. Έτσι περίπου το 80% των φορέων έχει ποσοστό μελών αυτής της ηλικίας σε ποσοστό που δεν ξεπερνά το 19%, ενώ μόλις το 14% των φορέων έχει ποσοστό μεταξύ 20-39%. Μέλη ηλικίας άνω των 65 ετών σε ποσοστό άνω του 40% συναντάμε μόνο στο 6% των επιχειρήσεων Κ.Α.Λ.Ο. (βλ. Πίνακας 22).

Πίνακας 22. Ποσοστό Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και ποσοστό μελών ηλικίας ≥65 ετών

	Ποσοστό Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. (%)	Ποσοστό (%) μελών ηλικίας ≥65 ετών
	80	0-19
	14	20-39
	5	40-59
	1	60-79
	0	80-100
ΣΥΝΟΛΟ	100	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.Α.Λ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Δ. Εκπαιδευτικό επίπεδο

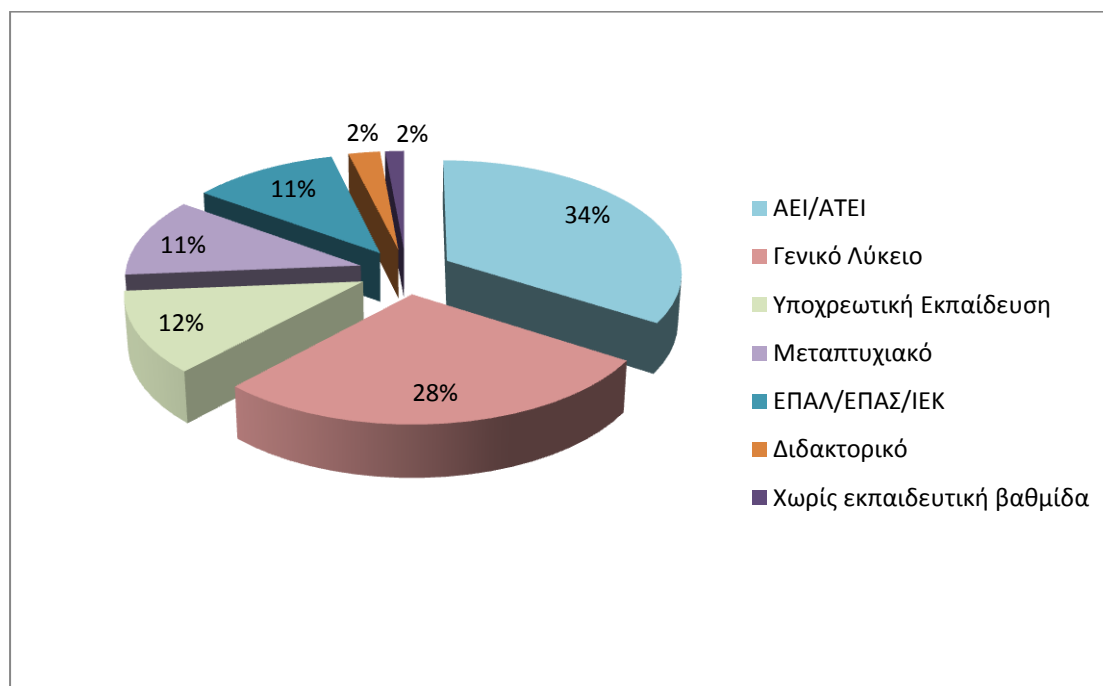
Στο πλαίσιο της έρευνας έγινε, επίσης, μια προσπάθεια να διερευνηθεί το εκπαιδευτικό/ακαδημαϊκό προφίλ των μελών των φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Στον Πίνακα 23 και στο Διάγραμμα 16 εμφανίζεται η ποσοστιαία κατανομή των μελών των 421 φορέων ανά κατηγορία εκπαιδευτικού επιπέδου.

Πίνακας 23. Εκπαιδευτικό επίπεδο των μελών των Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Εκπαιδευτικό επίπεδο	Αριθμός μελών	Ποσοστό (%)
ΑΕΙ/ΑΤΕΙ	1.772	34
Γενικό Λύκειο	1.459	28
Υποχρεωτική Εκπαίδευση	610	12
Μεταπτυχιακό	585	11
ΕΠΑΛ/ΕΠΑΣ/ΙΕΚ	584	11
Διδακτορικό	126	2
Χωρίς εκπαιδευτική βαθμίδα	75	2
Σύνολο	5.211	100

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.Α.Λ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Διάγραμμα 16. Εκπαιδευτικό επίπεδο των μελών των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Σημειώνεται ότι από τη συγκεκριμένη έρευνα δεν προέκυψε ότι το εκπαιδευτικό επίπεδο συνδέεται με τη νομική μορφή ή την έδρα του φορέα, δηλαδή εμφανίζεται ανεξάρτητο από τις συγκεκριμένες μεταβλητές.

Ε. Κλάδος παραγωγής

Όσον αφορά στην κύρια δραστηριότητα των 421 φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, το μεγαλύτερο ποσοστό (11%) ασχολείται με δραστηριότητες οργανώσεων. Ακολουθούν η εκπαίδευση (9%), οι δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση (5%), κ.ά. (Βλ. Διάγραμμα 17)

Διάγραμμα 17. Κλάδος κύριας οικονομικής δραστηριότητας των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που απάντησαν στο Ερωτηματολόγιο της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο. (ποσοστά $\geq 3\%$)

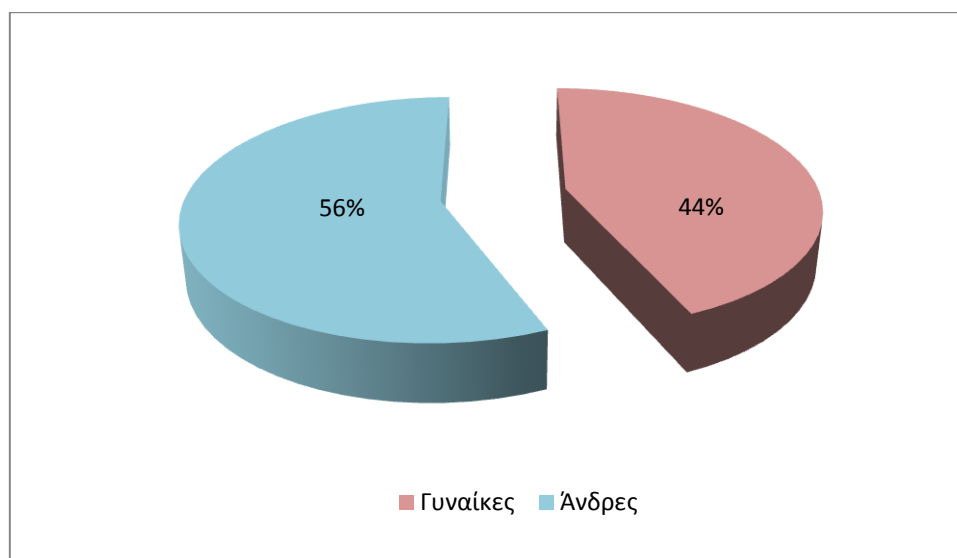
Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

2. Η συμμετοχή των γυναικών στους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Στη δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου διερευνάται η συμμετοχή των γυναικών ως μέλη στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο., καθώς και η συμμετοχή τους στο Όργανο Διοίκησης των φορέων.

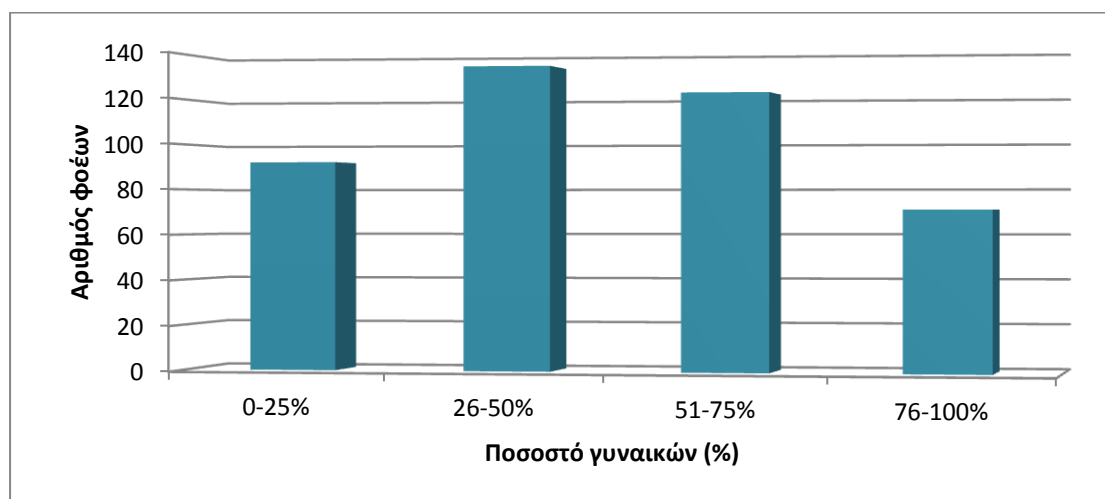
Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας⁷, το ποσοστό των γυναικών είναι 46% επί του συνόλου των μελών των 419 φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (βλ. Διάγραμμα 18).

⁷ Το σύνολο των απαντήσεων είναι 419 διότι οι απαντήσεις από μία Ομοσπονδία και από μία Ένωση Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. δεν συγκαταλέγονται.

Διάγραμμα 18. Ποσοστό (%) γυναικών επί του συνόλου των μελών των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

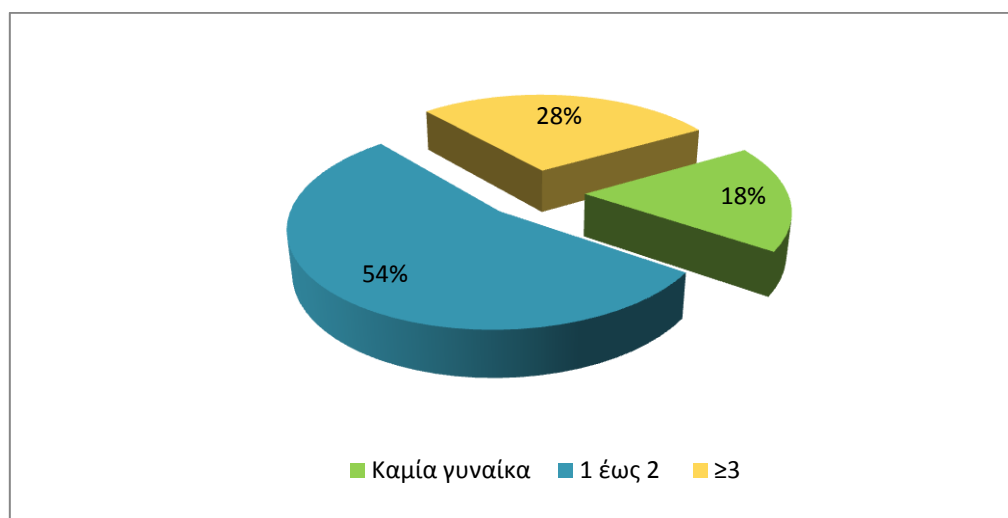
Ειδικότερα, 92 φορείς έχουν ποσοστό γυναικών 0-25% επί του συνόλου των μελών τους, 134 φορείς έχουν ποσοστό 26-50% επί του συνόλου, 122 φορείς έχουν ποσοστό γυναικών 51-75% και 71 φορείς εμφανίζουν ιδιαίτερα αυξημένα ποσοστά συμμετοχής των γυναικών που κυμαίνονται μεταξύ 76-100% (βλ. Διάγραμμα 19).

Διάγραμμα 19. Ποσοστό (%) συμμετοχής των γυναικών σε επίπεδο Φορέα Κ.ΑΛ.Ο.

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

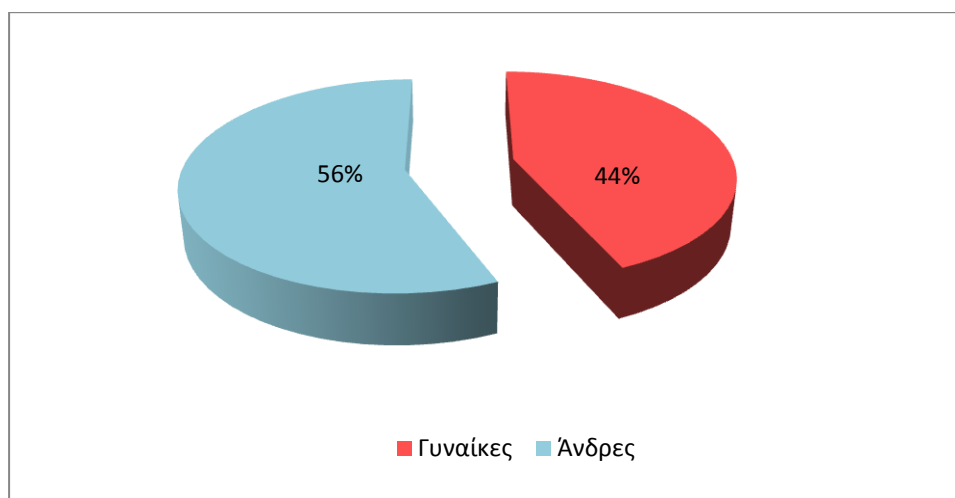
Όσον αφορά στη συμμετοχή των γυναικών στο Όργανο Διοίκησης του φορέα τους, δηλαδή είτε είναι μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή της Διοικούσας Επιτροπής, είτε είναι Διαχειρίστριες, παρατηρούμε ότι στο 18% των φορέων δεν συμμετέχει καμία γυναίκα στο Όργανο Διοίκησης, στο 54% των φορέων συμμετέχουν 1 έως 2 γυναίκες και στο 28% των φορέων συμμετέχουν 3 ή περισσότερες γυναίκες (βλ. Διάγραμμα 20). Επίσης, από τις απαντήσεις των φορέων προκύπτει ότι στο 44% των κοινωνικών επιχειρήσεων οι γυναίκες κατέχουν θέση Προέδρου της Διοικούσας Επιτροπής, του Διοικητικού Συμβουλίου ή είναι Διαχειρίστριες (βλ. Διάγραμμα 21 Διάγραμμα 20).

Διάγραμμα 20. Ποσοστό (%) Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που στα Όργανα Διοίκησής τους συμμετέχουν γυναίκες

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Διάγραμμα 21. Ποσοστό (%) γυναικών που κατέχουν θέση Προέδρου Διοικούσας Επιτροπής/Διοικητικού Συμβουλίου/Διαχειρίστριας στο Φορέα τους επί του συνόλου των Προέδρων/Διαχειριστών των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

3. Η συμμετοχή Ευάλωτων/Ειδικών Ομάδων στους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνεται στον ν.4430/2016, ως ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού ορίζονται: α) τα άτομα με αναπηρία οποιασδήποτε μορφής (σωματική, ψυχική, νοητική, αισθητηριακή), β) τα άτομα με προβλήματα εξάρτησης από ουσίες ή τα απεξαρτημένα άτομα, γ) οι ανήλικοι με παραβατική συμπεριφορά, οι φυλακισμένοι/ες και αποφυλακισμένοι/ες. Ως ειδικές ομάδες πληθυσμού ορίζονται: α) τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας, β) τα θύματα παράνομης διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων, γ) οι άστεγοι, δ) τα άτομα που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας, ε) οι οικονομικοί μετανάστες, στ) οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο, για όσο εκκρεμεί η εξέταση του αιτήματος

χορήγησης ασύλου, ζ) οι αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών, η) τα άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες και θ) οι μακροχρόνια άνεργοι έως είκοσι πέντε ετών και άνω των πενήντα ετών.

Στη συγκεκριμένη έρευνα επιχειρείται να διερευνηθεί η συμμετοχή των παραπάνω ομάδων σε εγχειρήματα Κοινωνικής και Αλληλεγγύης Οικονομίας. Ειδικότερα, καταγράφεται η συμμετοχή τους ως μέλη, αλλά και στη διοίκηση των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Από τα ευρήματα της έρευνας προκύπτει ότι το 41,7% επί του συνόλου των μελών των φορέων, που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, ανήκουν σε ευάλωτες/ειδικές ομάδες. Επισημαίνεται, ότι για κάποιες κατηγορίες (π.χ. άτομα που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας ή μακροχρόνια άνεργοι) ενδέχεται οι απαντήσεις των φορέων να είναι υπερεκτιμημένες, καθώς είναι πιθανόν να μην λαμβάνουν πλήρως υπόψη τα κριτήρια που θέτει ο ν.4430/2016 ως προς τον ορισμό των συγκεκριμένων κατηγοριών.

Α. Συμμετοχή Ατόμων με Αναπηρία

Σύμφωνα με την έρευνα, περίπου το 20% των φορέων που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έχουν ως μέλη Άτομα με Αναπηρία και στην πλειοψηφία τους έχουν 1-5 μέλη ΑμεΑ. Σημειώνεται ότι στο σύνολο των 421 φορέων περιλαμβάνονται και 25 φορείς που είναι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης ή ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. Στο 80% των συγκεκριμένων φορέων, όπως είναι αναμενόμενο, το ποσοστό των μελών ΑμεΑ είναι ιδιαίτερα αυξημένο (80%), καθώς οφείλουν εκ του νόμου να έχουν ως μέλη άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (βλ. Πίνακας 24).

Πίνακας 24. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη Άτομα με Αναπηρία

	Αριθμός Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	Ποσοστό %	Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης/ ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.	Ποσοστό %	Αριθμός μελών που είναι ΑμεΑ
	340	81	5	20	0
	64	15	6	24	1-5
	7	2	4	16	6-10
	10	2	10	40	11+
Σύνολο	421	100	25	100	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Β. Συμμετοχή εξαρτημένων/απεξαρτημένων ατόμων

Από τους 421 φορείς, περίπου το 5% έχει μέλη εξαρτημένα/απεξαρτημένα άτομα και οι μισοί περίπου από αυτούς τους φορείς είναι ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. ή ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. Ένταξης (βλ. Πίνακας 25).

Πίνακας 25. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη εξαρτημένα/απεξαρτημένα άτομα

	Αριθμός Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	Ποσοστό %	Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης/ ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.	Ποσοστό %	Αριθμός μελών που είναι εξαρτημένα/απεξαρτημένα άτομα
	399	95	15	60	0
	20	5	8	32	1-5
	2	0	2	8	6+
Σύνολο	421	100	25	100	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Γ. Ανήλικοι με παραβατική συμπεριφορά

Μόνο 1 φορέας δήλωσε ότι έχει ως μέλος του ανήλικο με παραβατική συμπεριφορά.

Δ. Φυλακισμένοι/αποφυλακισμένοι

Από το σύνολο των φορέων του ερωτηματολογίου, 14 φορείς δήλωσαν ότι έχουν ως μέλη τους φυλακισμένους/αποφυλακισμένους και από αυτούς τους φορείς οι 5 είναι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης ή ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. (βλ. Πίνακας 26).

Πίνακας 26. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη φυλακισμένους/αποφυλακισμένους

	Αριθμός Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	Ποσοστό %	Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης/ ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.	Ποσοστό %	Αριθμός μελών που είναι φυλακισμένοι/ αποφυλακισμένοι
	407	97	20	80	0
	10	2	2	8	1-5
	4	1	3	12	6+
Σύνολο	421	100	25	100	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Ε. Θύματα ενδοοικογενειακής βίας

Από τους 421 φορείς, 20 φορείς (εκ των οποίων οι 6 είναι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης ή ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.) απάντησαν ότι έχουν ως μέλη θύματα ενδοοικογενειακής βίας (βλ. Πίνακας 27).

Πίνακας 27. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη θύματα ενδοοικογενειακής βίας

	Αριθμός Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	Ποσοστό %	Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης/ ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.	Ποσοστό %	Αριθμός μελών που είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας
	401	95	19	76	0
	19	4	6	24	1-5
	1	1	0	0	6+
Σύνολο	421	100	25	100	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

ΣΤ. Άστεγοι

Από τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου προκύπτει ότι 11 φορείς (εκ των οποίων ο ένας είναι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης) έχουν ως μέλη άστεγους (βλ. Πίνακας 28).

Πίνακας 28. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη άστεγους

	Αριθμός Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	Ποσοστό %	Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης/ ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.	Ποσοστό %	Αριθμός μελών που είναι άστεγοι
	410	97	24	96	0
	10	3	0	0	1-5
	1	0	1	4	6+
Σύνολο	421	100	25	100	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Ζ. Άτομα που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας

Από τους 421 φορείς, οι 85 (ποσοστό 20%) απάντησαν ότι έχουν ως μέλη άτομα που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας και από αυτούς οι 11 είναι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης ή ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. (βλ. Πίνακας 29).

Πίνακας 29. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη άτομα που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας

	Αριθμός Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	Ποσοστό %	Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης/ ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.	Ποσοστό %	Αριθμός μελών που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας
	336	80	14	56	0
	75	18	5	20	1-5
	10	2	6	24	6+
Σύνολο	421	100	25	100	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.Α.Λ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Η. Οικονομικοί μετανάστες

Οικονομικούς μετανάστες ως μέλη έχουν 25 φορείς, εκ των οποίων οι 3 είναι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης ή ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. (βλ. Πίνακας 30).

Πίνακας 30. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη οικονομικούς μετανάστες

	Αριθμός Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	Ποσοστό %	Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης/ ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.	Ποσοστό %	Αριθμός μελών που είναι οικονομικοί μετανάστες
	396	94	22	88	0
	22	5	2	8	1-5
	3	1	1	4	6+
Σύνολο	421	100	25	100	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.Α.Λ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Θ. Πρόσφυγες/αιτούντες άσυλο

Από τους 421 φορείς, οι 8 (εκ των οποίων οι μισοί είναι ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. Ένταξης ή ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.) απάντησαν ότι έχουν ως μέλη πρόσφυγες ή αιτούντες άσυλο (βλ. Πίνακας 31).

Πίνακας 31. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη πρόσφυγες ή αιτούντες άσυλο

	Αριθμός Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	Ποσοστό %	Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης/ ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.	Ποσοστό %	Αριθμός μελών που είναι πρόσφυγες/ αιτούντες άσυλο
	412	98	21	84	0
	7	2	2	8	1-5
	1	0	2	8	6+
Σύνολο	420	100	25	100	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.Α.Λ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

I. Αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών

Από τους φορείς του ερωτηματολογίου, οι 121 (ποσοστό 29% περίπου) απάντησαν ότι έχουν ως μέλος αρχηγό μονογονεϊκής οικογένειας. Οι 11 από αυτούς τους φορείς είναι ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. Ένταξης ή ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. (βλ. Πίνακας 32).

Πίνακας 32. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη αρχηγούς μονογονεϊκών οικογενειών

	Αριθμός Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	Ποσοστό %	Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης/ ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.	Ποσοστό %	Αριθμός μελών που είναι αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών
	300	71	14	56	0
	115	27	8	32	1-5
	6	2	3	12	6+
Σύνολο	421	100	25	100	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

ΙΑ. Άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες

Στο ερωτηματολόγιο, 17 φορείς (ποσοστό 4%) απάντησαν ότι έχουν ως μέλη άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες (Ρομά, Πομάκους) και 8 από τους συγκεκριμένους φορείς είναι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης ή ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. (βλ. Πίνακας 33).

Πίνακας 33. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες

	Αριθμός Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	Ποσοστό %	Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης/ ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.	Ποσοστό %	Αριθμός μελών που είναι άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες
	404	96	17	68	0
	14	3	6	24	1-5
	3	1	2	8	6+
Σύνολο	421	100	25	100	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

ΙΒ. Μακροχρόνια άνεργοι <25 ή >50 ετών

Από τους 421 φορείς, οι 144 (ποσοστό 34%) απάντησαν ότι μεταξύ των μελών τους υπάρχουν μακροχρόνια άνεργοι νεώτεροι των 25 ή μεγαλύτεροι των 50 ετών. Από αυτούς τους φορείς, οι 13 είναι ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. και ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. Ένταξης (βλ. Πίνακας 34).

Πίνακας 34. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη μακροχρόνια άνεργους <25 ή >50 ετών

	Αριθμός Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	Ποσοστό %	Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης/ ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.	Ποσοστό %	Αριθμός μελών που είναι μακροχρόνια άνεργοι <25 ή >50 ετών
	277	66	12	48	0
	135	32	7	28	1-5
	9	2	6	24	6+
Σύνολο	421	100	25	100	-

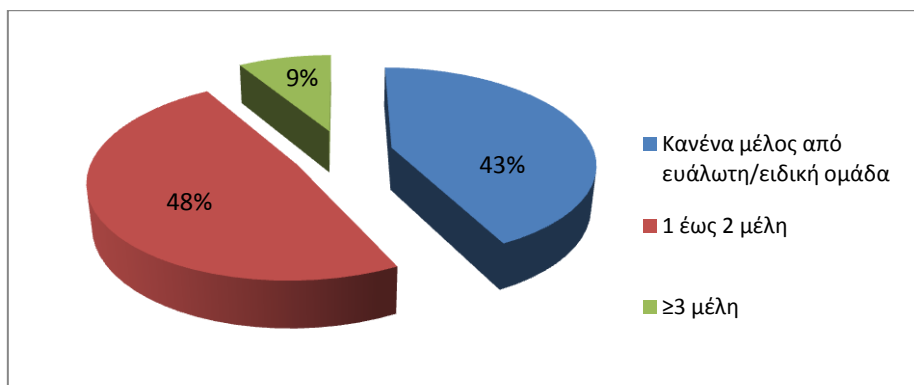
Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

3. Συμμετοχή ευάλωτων/ειδικών ομάδων στη Διοίκηση των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Μια άλλη διάσταση της συμμετοχής των ευάλωτων/ειδικών ομάδων είναι η ενεργοποίησή τους μέσω της ανάληψης καθηκόντων διοίκησης στον φορέα τους. Μέσα από την έρευνα επιχειρήθηκε να διερευνηθεί ο βαθμός συμμετοχής των μελών, που ανήκουν στις συγκεκριμένες ομάδες, στα Όργανα Διοίκησης (Διοικητικό συμβούλιο, Διοικούσα Επιτροπή, Διαχειριστής/στρια) των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Έτσι, αν από το σύνολο των 421 φορέων εξετάσουμε τους 251 φορείς που έχουν τουλάχιστον 1 μέλος που ανήκει σε ευάλωτη/ειδική ομάδα, παρατηρούμε ότι στο 57% των συγκεκριμένων φορέων συμμετέχουν στα Όργανα Διοίκησης άτομα από ευάλωτες/ειδικές ομάδες. Ειδικότερα, στο 48% των φορέων συμμετέχουν στη Διοίκηση 1 έως 2 μέλη από ευάλωτες/ειδικές ομάδες, ενώ στο 9% των φορέων συμμετέχουν στη Διοίκηση 3 ή περισσότερα μέλη από τις συγκεκριμένες ομάδες. Στο υπόλοιπο 43% δεν υπάρχει συμμετοχή των συγκεκριμένων μελών στη Διοίκηση του φορέα (βλ. Διάγραμμα 22).

Διάγραμμα 22. Ποσοστό (%) Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που στα Όργανα Διοίκησής τους συμμετέχουν μέλη από ευάλωτες/ειδικές ομάδες

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Εν συνεχεία, επιχειρήθηκε μια διερεύνηση του ποιες ομάδες θεωρούν οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. ως ευάλωτες ή ειδικές πέραν αυτών που ορίζονται στον ν. 4430/2016. Αρκετοί φορείς Κ.ΑΛ.Ο. ανέφεραν την ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) κοινότητα, ενώ μεγάλο ποσοστό των απαντήσεων ανέφερε επιπλέον κατηγορίες ανέργων με κριτήρια κυρίως ηλικίας και φύλου. Για παράδειγμα, αναφέρθηκαν οι άνεργοι 30-50 ετών, οι άνεργοι νέοι, οι άνεργες γυναίκες ≥35 ετών, οι μακροχρόνια άνεργοι ανεξαρτήτως ηλικίας, οι μακροχρόνια άνεργες γυναίκες ανεξαρτήτως ηλικίας, οι μακροχρόνια άνεργοι 40-50 ετών, οι άνεργοι ≥ 50 ετών, οι μακροχρόνια άνεργοι ≥ 60 ετών, το σύνολο των ανέργων χωρίς ελάχιστο χρονικό διάστημα ανεργίας και, τέλος, οι άνεργοι/ες περιοχών που επλήγησαν από φυσικές καταστροφές όπως πυρκαγιές, πλημμύρες ή σεισμούς.

Επιπλέον αναφορές έγιναν για τους επισφαλώς (precarious) εργαζόμενους/ες, τους περιστασιακά/εποχικά εργαζόμενους/ες, τους εργαζόμενους/ες με βασικό μισθό, τα άτομα με κάθε είδους αναπηρία, τα άτομα με σοβαρά προβλήματα υγείας που δεν εντάσσονται στα άτομα με αναπηρία αλλά χρειάζεται να εργάζονται σε ιδιαίτερες συνθήκες και περιβάλλον, τα άτομα που είναι υπεύθυνα για ηλικιωμένους με αναπηρίες, τους γονείς

ατόμων με αναπηρία (ως ειδική ομάδα), όλα τα άτομα με μακροχρόνια προβλήματα ψυχικής υγείας τα οποία δυσκολεύουν σημαντικά την καθημερινότητα τους (π.χ. κατάθλιψη, έλλειψη αυτοπεποίθησης, προβλήματα συγκέντρωσης, κυκλοθυμικοί), τα άτομα που είναι άθεοι ή άθρησκοι, τα άτομα χωρίς καθόλου εκπαίδευση ή επιμόρφωση, τους αναλφάβητους πολίτες, τους νέους/ες επιστήμονες 25-35 ετών, τους πολύτεκνους και τρίτεκνους, τους ανάδοχους/θετούς γονείς, τους αγρότες, τους φοιτητές, τους καλλιτέχνες, τους κατοίκους ορεινών/δυσπρόσιτων περιοχών, τα θύματα ρατσισμού λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού και τις ομάδες που βιώνουν κοινωνικό ρατσισμό, τα άτομα τρίτης ηλικίας, τους παλιννοστούντες και τέλος τους πτωχευμένους επαγγελματίες.

Στη συνέχεια, οι φορείς ρωτήθηκαν σχετικά με τα προβλήματα και τους ανασταλτικούς παράγοντες που υπάρχουν κατά τη δημιουργία μιας Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης και τις αλλαγές που αυτοί προτείνουν. Στη συγκεκριμένη ερώτηση, πολλοί φορείς φάνηκε να επισημαίνουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το σύνολο των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και όχι μόνο οι Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης.

Όσον αφορά στις **Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης**, ως κύρια προβλήματα/ανασταλτικοί παράγοντες αναφέρθηκαν από τους ίδιους τους φορείς τα ακόλουθα:

- Η έλλειψη επιχορηγήσεων και κρατικής υποστήριξης για την εκκίνηση κοινωνικής επιχειρηματικότητας από ευπαθείς ομάδες.
- Τα προβλήματα γενικότερης κοινωνικής ένταξης των ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες/ειδικές ομάδες και η ύπαρξη κοινωνικών στερεοτύπων και κοινωνικού αποκλεισμού.
- Τα πρακτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα άτομα από ευάλωτες ομάδες όταν συμμετέχουν στο Όργανο Διοίκησης μια Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης.
- Η απουσία ενημέρωσης για το θεσμικό πλαίσιο και γενικότερα για τη διαδικασία δημιουργίας και λειτουργίας μιας Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης.
- Η απουσία ενημέρωσης για τη δυνατότητα ένταξης, μέσω των Κοιν.Σ.Επ., των ατόμων από ευάλωτες/ειδικές ομάδες στην κοινωνική ζωή.
- Η έλλειψη ενημέρωσης της κοινωνίας σχετικά με την δράση των Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης.
- Η δυσκολία στη συμπλήρωση του απαιτούμενου από τον νόμο αριθμού ατόμων για τη δημιουργία μιας Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης.
- Η περιορισμένη αξιοπιστία που φαίνεται να υπάρχει στην κοινωνία για το πλαίσιο και τους μηχανισμούς σωφρονισμού των φυλακισμένων, απεξάρτησης των χρηστών και ένταξης των μεταναστών στην κοινωνία, η οποία δημιουργεί προσκόμματα στην ένταξη των συγκεκριμένων ομάδων στην αγορά εργασίας και στην κοινωνική ζωή γενικότερα.
- Η έλλειψη εκπαίδευσης των ΑμεΑ στο σχεδιασμό και στη διαχείριση ενός επιχειρηματικού σχεδίου.
- Κάποιες ειδικότερες διατάξεις του ν. 4430/2016 που αφορούν στις Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων (π.χ. ότι το 50% των μελών και των εργαζομένων οφείλει να ανήκει σε Ειδικές Ομάδες), οι οποίες δημιουργούν προβλήματα στη δημιουργία και λειτουργία των συγκεκριμένων Φορέων.
- Η έλλειψη κρατικής ενίσχυσης (όπως λαμβάνουν οι ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.) για τα λειτουργικά έξοδα των Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης (κυρίως στο ξεκίνημά τους), η οποία λειτουργεί αποτρεπτικά για τη σύσταση και λειτουργία τους, καθώς ένα μεγάλο ποσοστό των μελών τους ανήκει σε ευάλωτες ή ειδικές ομάδες.

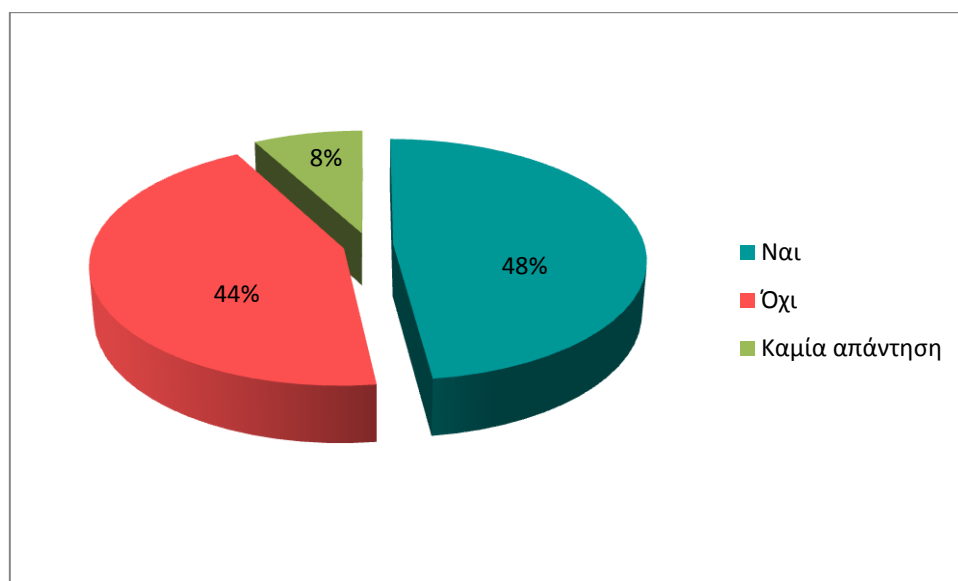
- Η διασφάλιση με ίδια έξοδα εξειδικευμένου υποστηρικτικού προσωπικού (όπως ψυχολόγων, κοινωνικών λειτουργών, φροντιστών, εκπαιδευτών ενηλίκων, κ.ά.), το οποίο είναι απαραίτητο για τη σωστή λειτουργία των Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, γεγονός που αυξάνει το κόστος και μειώνει την ανταγωνιστικότητα των εν λόγω φορέων.
- Η ανασφάλεια ότι τα μέλη μπορεί να χάσουν το επίδομα αναπηρίας, που λαμβάνουν από την Πρόνοια, γεγονός που είναι βασικός ανασταλτικός παράγοντας στη δημιουργία Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων.
- Η ελλιπής γνώση πολλών δημόσιων υπηρεσιών για το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, με αποτέλεσμα οι τελευταίες να αποκλείονται συχνά από προγράμματα και χρηματοδοτήσεις.
- Η δυσκολία των Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης να προσελκύσουν επενδυτές.
- Ο πολύ μικρός αριθμός συμβάσεων κοινωνικής αναφοράς τόσο από τους ΟΤΑ όσο και από την κεντρική δημόσια διοίκηση και η απουσία κάποιου ελεγκτικού οργάνου που θα ελέγχει τη συμμόρφωση των δημοσίων Φορέων με τις διατάξεις του ν. 4412/2016.

Στο πλαίσιο των παραπάνω διαπιστώσεων, οι φορείς προχωρούν σε μια σειρά προτάσεων για τις Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, όπως:

- Μείωση του ποσοστού των εργαζόμενων (κριτήριο απασχόλησης) και των μελών (κριτήριο συμμετοχής) που πρέπει (σύμφωνα με τον ν. 4430/2016) να ανήκουν στις Ευάλωτες/Ειδικές Κοινωνικές Ομάδες (ή ευελιξία ανάλογα με τον κύκλο εργασιών).
- Εξομοίωση του ποσοστού των εργαζομένων και των μελών των Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων με αυτό που ισχύει για τις Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων (30%).
- Δυνατότητα ένταξης και απασχόλησης στους συγκεκριμένους φορείς ατόμων που ανήκουν σε Ευάλωτες/Ειδικές Ομάδες ως προστατευόμενα μέλη ενός ή περισσότερων μελών του φορέα.
- Μείωση του ελάχιστου αριθμού μελών.
- Μείωση της συνεταιριστικής μερίδας από 100€ σε 50€.
- Μείωση του συντελεστή φορολογίας.
- Ενεργοποίηση των δημόσιων συμβάσεων κοινωνικής αναφοράς.
- Απλοποίηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών και πρόβλεψη συμβούλων που θα επικουρούν τις ευάλωτες ομάδες.

Στο πλαίσιο της έρευνας έγινε επίσης μια προσπάθεια ανίχνευσης του βαθμού αξιοποίησης (ή μη) από τις Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης και τους ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. των ευνοϊκών για αυτούς ρυθμίσεων του θεσμικού πλαισίου (π.χ. δημόσιες συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς). Από το σύνολο των 25 φορέων (Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης και ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.) που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, το 52% δήλωσε ότι έχει κάνει χρήση των ευνοϊκών ρυθμίσεων, το 48% των φορέων δήλωσε ότι δεν τις έχει χρησιμοποιήσει, ενώ 2 φορείς δεν απάντησαν (βλ. Διάγραμμα 23).

Διάγραμμα 23. Χρήση των ευνοϊκών ρυθμίσεων του θεσμικού πλαισίου από τις Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης και τους ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

4. Εργαζόμενοι/ες και μορφές εργασίας στους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Ένας από τους βασικούς στόχους των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. είναι, μεταξύ άλλων, η δημιουργία απασχόλησης για τα ίδια τα μέλη τους.

Στον Πίνακα 35, εμφανίζεται το πλήθος των φορέων που έχουν ως εργαζόμενους (με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας) μέλη τους. Από τους 409 φορείς που απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση, οι 227 (ποσοστό 55%) απασχολούν 1 ή περισσότερα μέλη τους με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, ενώ οι 182 (ποσοστό 45%) δεν έχουν κανένα μέλος τους ως εργαζόμενο. Ειδικότερα, το 51% των φορέων απασχολεί ως εργαζόμενους 1-5 μέλη, το 3% απασχολεί 6-10 μέλη και περίπου το 2% απασχολεί περισσότερα από 11 μέλη.

Πίνακας 35. Αριθμός Φορέων ΚΑ.Λ.Ο. που έχουν ως εργαζόμενους ένα ή περισσότερα μέλη τους

	Αριθμός Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	Ποσοστό (%)	Αριθμός εργαζομένων μελών
	182	44	0
	207	51	1-5
	13	3	6-10
	7	2	11+
Σύνολο	409	100	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Όσον αφορά στο ποσοστό των εργαζομένων μελών ως προς το σύνολο των μελών σε επίπεδο φορέα, παρατηρείται ότι στο 57% των επιχειρήσεων το ποσοστό των εργαζομένων

μελών επί του συνόλου των μελών είναι της τάξης του 0-19% και μόνο στο 11% των επιχειρήσεων κυμαίνεται μεταξύ 60-100% επί του συνόλου (βλ. Πίνακας 36).

Πίνακας 36. Ποσοστό εργαζομένων μελών επί του συνόλου των μελών σε επίπεδο Φορέα Κ.ΑΛ.Ο.

	Αριθμός Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	Ποσοστό (%)	Ποσοστό (%) των εργαζομένων - μελών ως προς το σύνολο των μελών σε επίπεδο Φορέα
	233	57	0-19
	84	20	20-39
	49	12	40-59
	23	6	60-79
	20	5	80-100
Σύνολο	409	100	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Ένα άλλο θέμα που διερευνήθηκε στο πλαίσιο της έρευνας είναι κατά πόσο τα μέλη έχουν ως βασική πηγή εισοδήματος την απασχόλησή τους στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. Σύμφωνα με τον ν. 4430/2016 δεν επιτρέπεται η διανομή κερδών στα μέλη που δεν είναι εργαζόμενοι στον φορέα, συνεπώς ο μόνος τρόπος απόκτησης εισοδήματος από τον φορέα για τα μέλη των Κοιν.Σ.Επ. είναι η πρόσληψή τους από αυτόν. Αντίθετα, η συμμετοχή ως μέλος σε Συνεταιρισμό Εργαζομένων συνεπάγεται εξ' ορισμού τη δυνατότητα απόκτησης εισοδήματος από αυτόν.

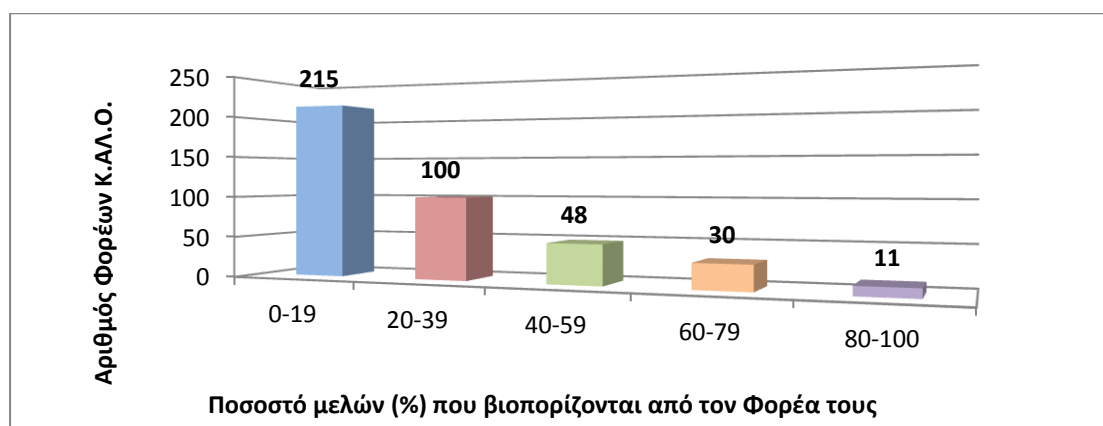
Σύμφωνα με τις 404 απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν στη συγκεκριμένη ερώτηση, ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό των Κοιν.Σ.Επ. (60%) αποτελεί τη βασική πηγή βιοπορισμού για 1 ή περισσότερα μέλη της. Όπως ήταν αναμενόμενο, το σύνολο των Συν. Εργαζομένων που απάντησαν αποτελεί πηγή βιοπορισμού για όλα τα μέλη τους, ενώ σημαντικό είναι και το ποσοστό (80%) των ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. που αποτελούν βασική πηγή βιοπορισμού για κάποια από τα μέλη τους. Αντίθετα, μόνο 27% των υπόλοιπων φορέων (Αστικές Εταιρίες, Σωματεία κ.ά.) αποτελούν βασική πηγή βιοπορισμού για τα μέλη τους (βλ. Πίνακας 37).

Πίνακας 37. Οι Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. ως βασική πηγή βιοπορισμού για τα μέλη τους

Αριθμός Κοιν.Σ.Επ.	Ποσοστό (%)	Αριθμός Συν. Εργαζομένων	Ποσοστό (%)	Αριθμός ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.	Ποσοστό (%)	Αριθμός Άλλων Φορέων	Ποσοστό (%)	Αριθμός μελών που βιοπορίζονται από τον Φορέα Κ.ΑΛ.Ο.
142	40	0	0	2	20	24	73	0
202	57	3	75	3	30	8	25	1-5
13	3	1	25	5	50	1	2	6+
Σύνολο: 357	100	4	100	10	100	33	100	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

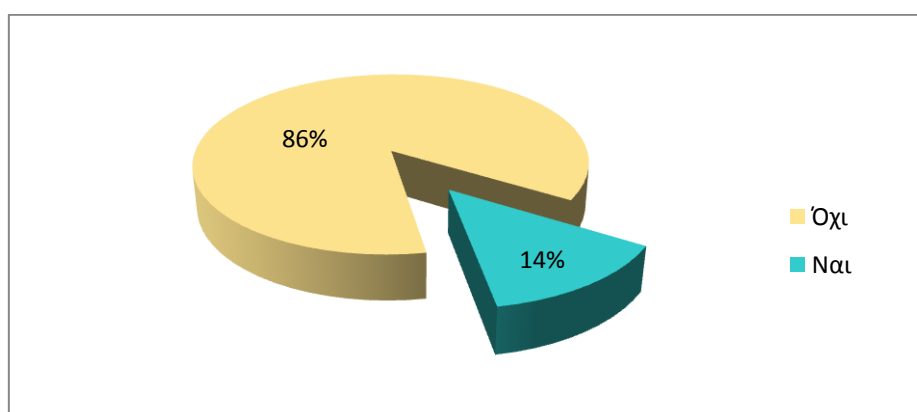
Σε επίπεδο φορέα, αυτό που παρατηρείται είναι ότι η συντριπτική πλειοψηφία των φορέων (315 από τους 404, ποσοστό 78%) αποτελούν πηγή βιοπορισμού για λιγότερο από 39% των μελών τους. Ωστόσο, υπάρχουν και φορείς (41 από τους 404, ποσοστό 10%) από τους οποίους βιοπορίζεται πάνω από το 60% των μελών τους (βλ. Διάγραμμα 24).

Διάγραμμα 24. Ποσοστό (%) μελών που βιοπορίζονται από τον Φορέα στον οποίο ανήκουν

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Σύμφωνα με τον ν.4430/2016 οι Κοιν.Σ.Επ. έχουν τη δυνατότητα να απασχολούν εργαζόμενους που δεν είναι μέλη τους σε ποσοστό μέχρι 40% επί του συνόλου των εργαζομένων. Η ίδια δυνατότητα δίνεται αντίστοιχα και στους Συνεταιρισμούς Εργαζομένων σε ποσοστό μέχρι 25%. Παρόλα αυτά, για έκτακτες εποχικές ανάγκες και για χρονικό διάστημα μέχρι 6 μήνες ανά ημερολογιακό έτος, δίνεται από τον νόμο και στις δύο κατηγορίες των προαναφερθέντων φορέων η δυνατότητα να αυξήσουν το ποσοστό των εργαζομένων που δεν είναι μέλη μέχρι 50%, ακολουθώντας την προβλεπόμενη από τον νόμο διαδικασία.

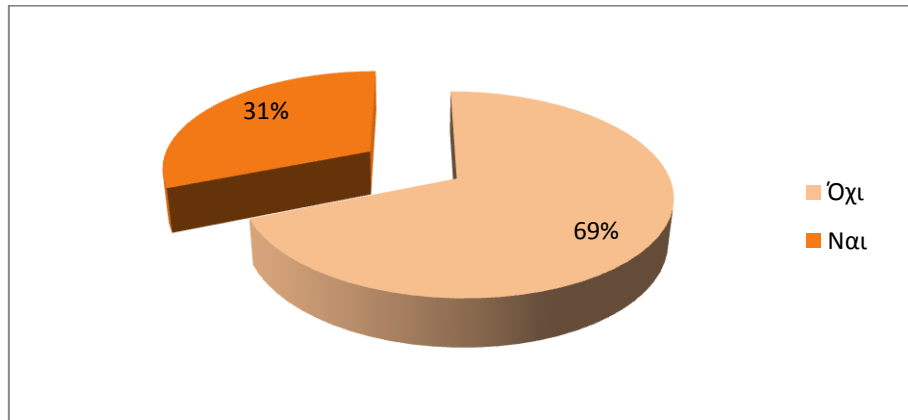
Σε σύνολο 361 Κοιν.Σ.Επ. και Συν. Εργαζομένων, που απάντησαν στη σχετική με τα παραπάνω ερώτηση, μόνο ένα ποσοστό 14% φάνηκε να έχει κάνει χρήση των προαναφερθέντων διατάξεων. Αυτό μπορεί να οφείλεται είτε στο γεγονός ότι οι φορείς δεν αντιμετωπίζουν πρόβλημα με το ποσοστό εργαζομένων μελών και μη μελών, είτε στο ότι δεν γνωρίζουν τη δυνατότητα αύξησης του ποσοστού των εργαζομένων μη μελών (βλ. Διάγραμμα 25).

Διάγραμμα 25. Ποσοστό (%) Κοιν.Σ.Επ. και Συν. Εργαζομένων που έχουν ζητήσει κάποια στιγμή αύξηση του ποσοστού εργαζομένων μη μελών

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Στη συνέχεια, το 69% των ίδιων φορέων απάντησαν ότι το όριο στην ποσόστωση των εργαζομένων μη μελών που θέτει ο νόμος δεν τους δημιουργεί προβλήματα στη λειτουργία της επιχείρησης, ενώ το 31 αντιμετωπίζει δυσκολίες εξαιτίας της (βλ. Διάγραμμα 26).

Διάγραμμα 26. Ποσοστό (%) Κοιν.Σ.Επ. και Συν. Εργαζομένων που αντιμετωπίζουν προβλήματα από την ποσόστωση που θέτει ο νόμος στον αριθμό των εργαζομένων μη μελών

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Όσον αφορά στους λόγους που συχνά ωθούν τους φορείς να υπερβαίνουν το ποσοστό 40% που θέτει ο νόμος, από τις απαντήσεις των φορέων προκύπτει ότι τρεις είναι οι βασικές αιτίες:

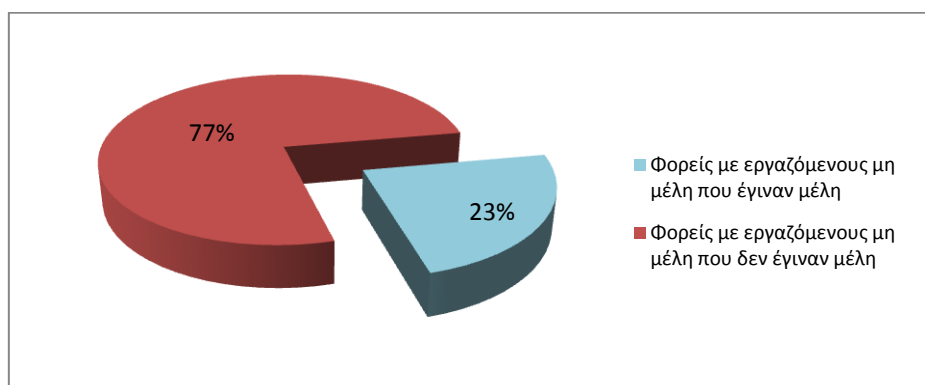
- 1. Εποχικότητα της απασχόλησης** (π.χ. αγροτικές εργασίες, διοργάνωση επιμορφωτικών εκδηλώσεων/ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, κ.ά.).
- 2. Δυσκολία ένταξης νέων μελών στον Φορέα** (π.χ. απροθυμία των εργαζόμενων να γίνουν μέλη, ανάγκη δοκιμαστικής περιόδου πριν ενταχθεί ένα νέο υποψήφιο μέλος, ανάγκη ύπαρξης εμπιστοσύνης, αδυναμία καταβολής της συνεταιριστικής μερίδας, ανάγκη για ειδικότητες στελεχών που ίσως δεν μπορούν να γίνουν μέλη, άρνηση νέων εργαζομένων/ερευνητών να ενταχθούν στον φορέα όταν πρόκειται να απασχοληθούν για σύντομο χρονικό διάστημα στο πλαίσιο ερευνητικών προγραμμάτων, δυσκολία κατανόησης της λειτουργίας και της φιλοσοφίας του φορέα από εργαζόμενους μη μέλη, κ.ά.).
- 3. Ανάγκη πρόσληψης εξειδικευμένου προσωπικού** (π.χ. λόγω συμμετοχής σε προγράμματα ή σύναψης συμβάσεων, η ανάγκη εκτέλεσης συγκεκριμένου έργου, δυσκολία εύρεσης εξειδικευμένου προσωπικού κυρίως στην επαρχία, κ.ά.).

Άλλες αιτίες υπέρβασης του ποσοστού 40%, σύμφωνα με τους φορείς, είναι οι συνεχείς μεταβολές των εργασιακών σχέσεων, η άγνοια για το νομοθετικό πλαίσιο, οι προσλήψεις με επιχορηγούμενα προγράμματα της ΔΥΠΑ ΑμεΑ, το γεγονός ότι συχνά τα μέλη έχουν άλλες πηγές βιοπορισμού, κ.ά.

Γενικότερα, φαίνεται ότι ένα σημαντικό ποσοστό των φορέων θεωρεί ότι η ποσόστωση του 40% καθιστά δύσκολη την πρόσληψη ειδικευμένων επαγγελματιών που ίσως δεν επιθυμούν να γίνουν μέλη της Κοιν.Σ.Επ., δυσχεραίνει τη διάχυση της τεχνογνωσίας στα μέλη του φορέα, δημιουργεί αθέμιτο ανταγωνισμό καθώς άλλες μορφές επιχειρήσεων δεν έχουν τέτοιους περιορισμούς, θέτει προσκόμματα στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για ανέργους και δημιουργεί εμπόδια στη λειτουργία της κοινωνικής επιχείρησης. Κάποιοι φορείς μάλιστα προτείνουν να υπάρχει η δυνατότητα υπέρβασης του ποσοστού 40% αποκλειστικά στην πρόσληψη ανέργων ατόμων εκ περιτροπής.

Τέθηκε, επίσης, το ερώτημα στους φορείς αν υπάρχουν περιπτώσεις όπου εργαζόμενοι μη μέλη έγιναν μέλη της επιχείρησης. Το 23% των φορέων απάντησε θετικά. Υπάρχουν επομένως αρκετές περιπτώσεις φορέων, όπου εργαζόμενοι-μη μέλη εντάχθηκαν ως μέλη, αν και δεν αποτελούν την πλειοψηφία (βλ. Διάγραμμα 27).

Διάγραμμα 27. Ποσοστό (%) Κοιν.Σ.Επ. και Συν. Εργαζομένων όπου εργαζόμενοι μη μέλη έγιναν μέλη του Φορέα

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

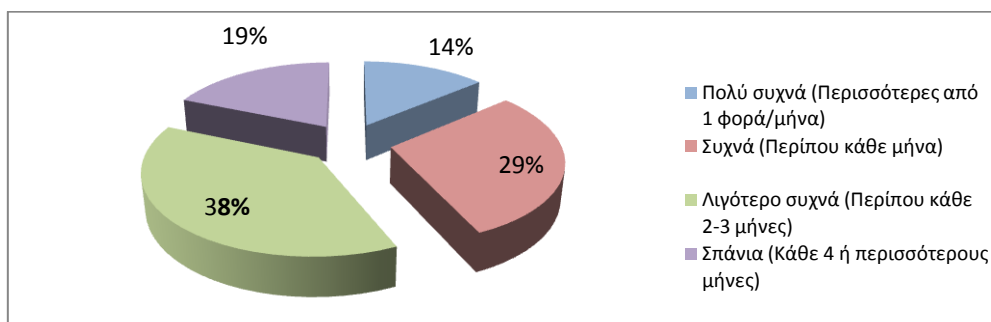
5. Δημοκρατική λειτουργία των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Στη συγκεκριμένη ενότητα του ερωτηματολογίου έγινε μια προσπάθεια διερεύνησης του τρόπου λειτουργίας των φορέων και ειδικότερα του βαθμού στον οποίο λειτουργούν ως δημοκρατικά και όχι ως προσωπικά επιχειρηματικά σχήματα.

Τα κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η συχνότητα των συνεδριάσεων της Γενικής Συνέλευσης και των Οργάνων Διοίκησης, καθώς και η έκταση της συμμετοχής των μελών στις ηγετικές θέσεις του φορέα (Πρόεδρος Δ.Σ./Δ.Ε ή Διαχειριστής/στρια).

Ειδικότερα, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 28, στο 14% των φορέων το Όργανο Διοίκησης πραγματοποιεί συνεδριάσεις πολύ συχνά (δηλαδή περισσότερες από μία φορά το μήνα), στο 29% συχνά (περίπου κάθε μήνα), ενώ στο 38% αρκετά συχνά (περίπου κάθε 2-3 μήνες). Ωστόσο, υπάρχει ένα ποσοστό φορέων της τάξης του 19% στο οποίο το Όργανο Διοίκησης συνεδριάζει σπάνια (κάθε 4 ή περισσότερους μήνες).

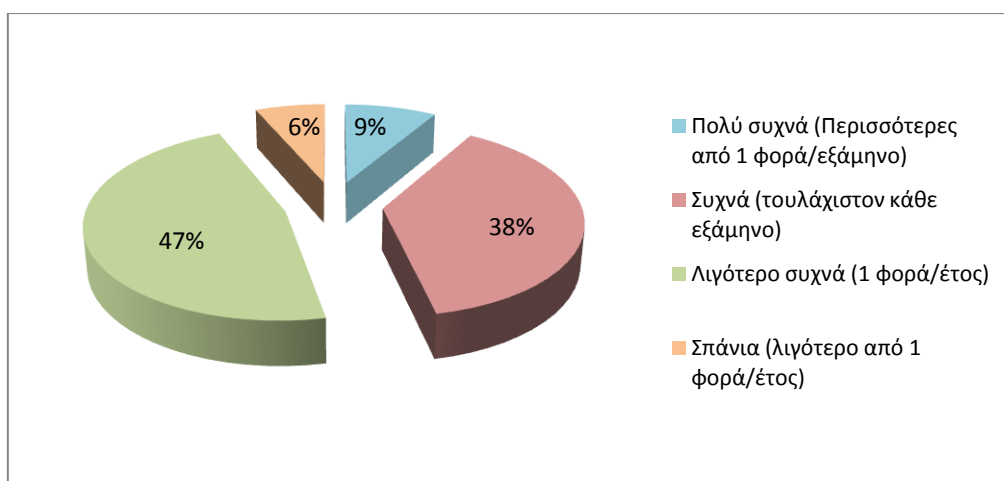
Διάγραμμα 28. Ποσοστό (%) Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και συχνότητα των συνεδριάσεων του Οργάνου Διοίκησής τους

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Ως προς την συχνότητα των Γενικών Συνελεύσεων, το 47% των φορέων πραγματοποιεί Γενικές Συνελεύσεις μία φορά κάθε έτος, ενώ το 38% τουλάχιστον μία κάθε εξάμηνο. Επίσης, ένα ποσοστό των φορέων της τάξης του 9% πραγματοποιεί Γενικές Συνελεύσεις πολύ συχνά, δηλαδή περισσότερες από μία φορά κάθε εξάμηνο, ενώ 6% των φορέων λιγότερο από μια φορά κάθε έτος (βλ. Διάγραμμα 29).

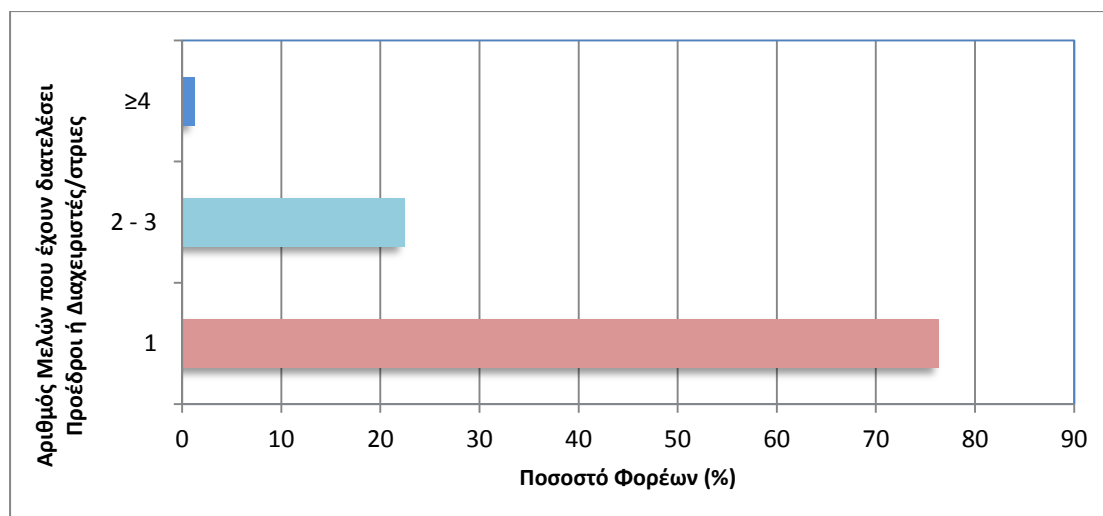
Διάγραμμα 29. Ποσοστό (%) Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και συχνότητα των Γενικών Συνελεύσεών τους

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Ως προς τον αριθμό των μελών που έχουν αναλάβει χρέη Προέδρου Δ.Σ./Δ.Ε. ή Διαχειριστή/στριας από την ίδρυση του φορέα έως την ημερομηνία συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου (ή τα τελευταία 10 χρόνια), η συντριπτική πλειοψηφία (76%) απάντησε ότι τέτοιο ρόλο έχει αναλάβει ένα μόνο μέλος (βλ. Διάγραμμα 30). Αν και το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε από το ένα τέταρτο σχεδόν των εγγεγραμμένων φορέων στο Γενικό Μητρώο Κ.ΑΛ.Ο., το συγκεκριμένο εύρημα θα μπορούσε να φανερώνει μια τάση για προσωποκεντρικά κοινωνικά επιχειρηματικά σχήματα.

Διάγραμμα 30. Ποσοστό (%) Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε σχέση με τον αριθμό των μελών που έχουν διατελέσει Πρόεδροι ή Διαχειριστές/στριες από την ίδρυση του Φορέα ή κατά την τελευταία δεκαετία

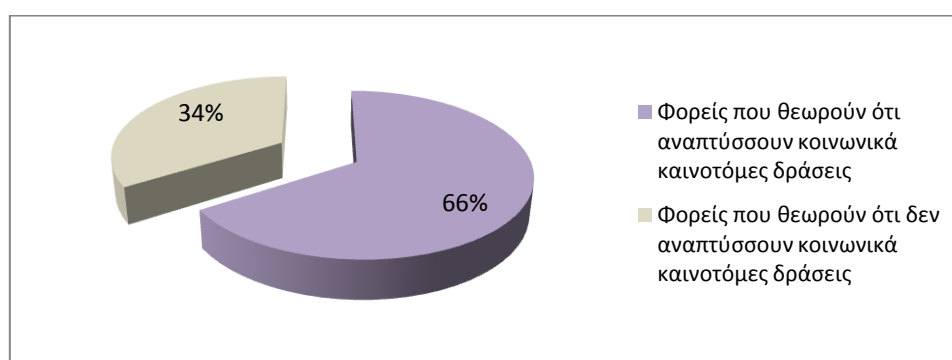

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

6. Κοινωνική Καινοτομία

Στην επόμενη ενότητα του ερωτηματολογίου και αφού έχει περιγραφεί ο όρος «Κοινωνική Καινοτομία» με βάση τον ορισμό του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου⁸, γίνεται μία προσπάθεια εντοπισμού των φορέων που αναπτύσσουν δράσεις κοινωνικής καινοτομίας, καθώς και των συγκεκριμένων δράσεων. Αρχικά, επιχειρείται να διερευνηθεί εάν οι ίδιοι οι φορείς θεωρούν ότι είναι κοινωνικά καινοτόμοι. Από τις απαντήσεις τους προκύπτει ότι το 66% των φορέων πιστεύει ότι αναπτύσσει δράσεις κοινωνικής καινοτομίας (βλ. Διάγραμμα 31).

Διάγραμμα 31. Ποσοστό (%) Φορέων που θεωρεί ότι αναπτύσσει κοινωνικά καινοτόμες δράσεις

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

⁸ Με βάση τον ορισμό του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου: "Ως κοινωνική καινοτομία ορίζεται μια δραστηριότητα η οποία είναι κοινωνική, τόσο ως προς τους σκοπούς, όσο και ως προς τα μέσα της. Ειδικότερα, πρόκειται για μία δραστηριότητα η οποία σχετίζεται με την ανάπτυξη και εφαρμογή νέων ιδεών σχετικά με προϊόντα, υπηρεσίες, πρακτικές και μοντέλα, που ταυτόχρονα καλύπτουν κοινωνικές ανάγκες και δημιουργούν νέες κοινωνικές σχέσεις ή συνεργασίες μεταξύ του δημοσίου τομέα, της κοινωνίας των πολιτών και των ιδιωτικών οργανισμών, δρώντας προς όφελος της κοινωνίας και ενισχύοντας την ικανότητά της να ενεργεί".

Στη συνέχεια, έγινε μία προσπάθεια καταγραφής των δράσεων που οι ίδιοι οι φορείς θεωρούν ότι αποτελούν κοινωνική καινοτομία. Ενδεικτικά, κάποιες από αυτές είναι οι ακόλουθες:

1. Mentoring σε οργανισμούς (π.χ. The Tipping Point in Education, Junior Achievement) με την καθοδήγηση σχολικών μονάδων πάνω στον πρωτογενή τομέα.
2. Κατασκευή περιστρεφόμενων κάδων επιτόπιας κομποστοποίησης με επαναχρησιμοποίηση πλαστικών βαρελιών (για πολίτες και δημοτικούς παιδικούς σταθμούς).
3. Επαναλειτουργία των σχολείων αγρού της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ στη Θέρμη Θεσσαλονίκης και στον Βαλκανικό Βοτανικό Κήπο Κρουσσίων (ΒΒΚΚ).
4. Δημιουργία μικρής κοινότητας στην επαρχία σε συνεργασία με τον αρμόδιο Δήμο, η οποία θα πλαισιωθεί με γυναίκες αρχηγούς μονογονεϊκής οικογένειας και τα ανήλικα τέκνα τους, προκειμένου να αξιοποιηθούν εγκαταλελειμμένα οικήματα.
5. Πρόγραμμα "Μάθε παιδί μου ΣΚΑΚΙ" που έχει εφαρμοστεί σε απομακρυσμένες περιοχές (π.χ. Δήμος Ανωγείων) και προωθεί την πνευματική ανάπτυξη της νεολαίας μέσω του σκακιού.
6. Coworking space (συνεργατικός χώρος) και δράσεις σχετικές με την κοινωνική καινοτομία, όπως παρουσιάσεις για τις έξυπνες πόλεις / συνέργειες με ψηφιακούς νομάδες.
7. Εκπαιδευτική κάρτα συμβεβλημένη με καταστήματα και ιδιώτες γιατρούς για τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες του νομού Καρδίτσας, ως ανταποδοτικό κίνητρο για την ανακύκλωση συσκευασιών.
8. Έρευνα για τη δημιουργία οικισμού διαμονής ηλικιωμένων "ΧΩΡΙΟ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ" ή "ΧΩΡΙΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ".
9. Ανάπτυξη Παρατηρητηρίου Εργασίας σε νησιωτικές περιοχές της Μεσογείου με στόχο την ανάπτυξη πολιτικών σε διεθνές, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
10. Πρόγραμμα δημιουργίας κινητού Μουσείου Εκπαίδευσης για τους μαθητές της Δυτικής Ελλάδας.
11. Εκπαιδευτικά σεμινάρια για τον κλάδο του retail με θέμα την εξυπηρέτηση τυφλών και κινητικά ανάπηρων πελατών. Τα σεμινάρια σχεδιάζονται και υλοποιούνται αποκλειστικά από ανάπηρους εισηγητές.
12. Ομάδα "the meraki people" που δραστηριοποιείται στις αρχές της μπλε οικονομίας.
13. Αντιμετώπιση της περιθωριοποίησης των ατόμων με αισθητηριακές βλάβες, κάνοντας προσβάσιμη την τέχνη και τη ψυχαγωγία μέσω καινοτόμων τεχνολογικών εργαλείων.
14. Η "Ιστοπλοϊκή μεταφορά προϊόντων στο Αιγαίο" και το "Dialogue and Action for the future: Ένα συμμετοχικό πρόγραμμα τοπικής ανάπτυξης".
15. Παρεμβάσεις στον δημόσιο χώρο μέσω εγκαταστάσεων και πρακτικών μικροπολεοδομίας και γενικότερα μέσω της ενεργοποίησης και συμμετοχής των πολιτών: α) CLOUDS: συναρμολογούμενο modular σύστημα - εξοπλισμός για δημόσιες δράσεις, το οποίο μπορεί να διαμοιράζεται, β) Box for Expression: Θάλαμος – Διαδραστικός χώρος για το πρόγραμμα START, γ) Μονοήμερο εκδηλώσεων και δράσεων για τον Δημόσιο Χώρο και τα Κοινά στη Φωκίωνος Νέγρη με τίτλο "τι Κοινό Έχουμε".
16. Πρόγραμμα Συμμετοχικής Επιστάσης Γης.
17. Έρευνα στο πεδίο των Digital Humanities και της συλλογικής ευφυΐας με στόχο τη συμβολή στη δημιουργία συμπεριληπτικού περιβάλλοντος.
18. Εργαστήρια παραδοσιακής λιθοδομής και συλλογή ιστορικών ζωής από την Ομάδα Προφορικών Αφηγήσεων Μαργαριτών, δημιουργία αρχείου και ντοκιμαντέρ με σκοπό την ευαισθητοποίηση των ατόμων νεότερης ηλικίας ως προς τη γνώση της τοπικής ιστορίας.

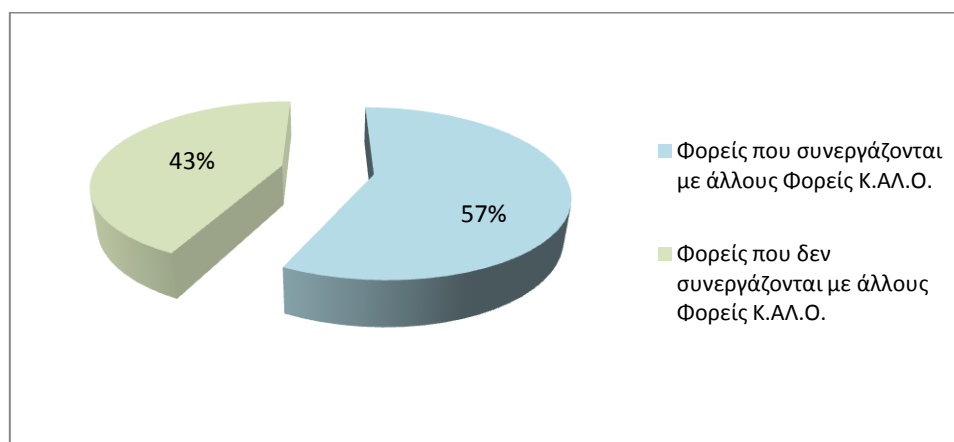
19. Θέατρο Forum και Clown σε συνεργασία με τον αρμόδιο Δήμο πάνω σε θέματα μετακίνησης ατόμων με ειδικές ανάγκες στην πόλη.
20. Σχεδίαση του βραβευμένου έργου Synergy, μιας εργαλειοθήκης ανοιχτού κώδικα βασισμένης σε τεχνολογία blockchain για τη δημιουργία δικτύων παραγωγής και ανταλλαγής αξίας, καθώς και για την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ συνεταιριστικών εγχειρημάτων.
21. Περιβαλλοντική δράση "Η Δεύτερη Ζωή μιας Αφίσας", με στόχο τη συλλογή και ανακύκλωση χαρτιού, στο πλαίσιο της Κυκλικής Οικονομίας και της περιβαλλοντικής αειφορίας.
22. Προγράμματα: Fabric Republic (Εργαστήριο ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης υφασμάτων και απασχόληση ατόμων από ευπαθείς ομάδες) / Connect your city / Παρέμβαση στην κοινότητα / Σακούλες αγάπης / βιβλιοθήκη της πολυκατοικίας.

Περαιτέρω, ζητήθηκε από τους φορείς να αναφέρουν, εάν γνωρίζουν, κάποιον άλλο φορέα Κ.ΑΛ.Ο. που αναπτύσσει δράσεις κοινωνικής καινοτομίας και αναφέρθηκαν περίπου 80 φορείς. Το γενικότερο συμπέρασμα που προκύπτει από το σύνολο των απαντήσεων είναι ότι αρκετοί φορείς δεν είναι εξοικειωμένοι με τον ορισμό της κοινωνικής καινοτομίας και κατ' επέκταση με τις δράσεις που την προάγουν. Παράλληλα, η πλειοψηφία των φορέων φαίνεται να ταυτίζει την κοινωνική καινοτομία με την κοινωνική οικονομία και ό,τι σχετίζεται με την τελευταία τείνουν να το θεωρούν αυτόματα κοινωνικά καινοτόμο. Από όλα τα προαναφερθέντα αναδύεται, συνεπώς, η ανάγκη για ενημέρωση και εκπαίδευση σε θέματα κοινωνικής καινοτομίας.

7. Συνεργασίες Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Η έβδομη ενότητα του ερωτηματολογίου εστιάζει στις συνεργασίες μεταξύ των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Από τις απαντήσεις των φορέων προκύπτει ότι η πλειοψηφία (57%) συνεργάζεται με κάποιον άλλο φορέα Κ.ΑΛ.Ο., γεγονός που φανερώνει ότι η δικτύωση στον χώρο έχει αρχίσει να αναπτύσσεται ικανοποιητικά αν και χρειάζεται να διευρυνθεί περαιτέρω (βλ. Διάγραμμα 32).

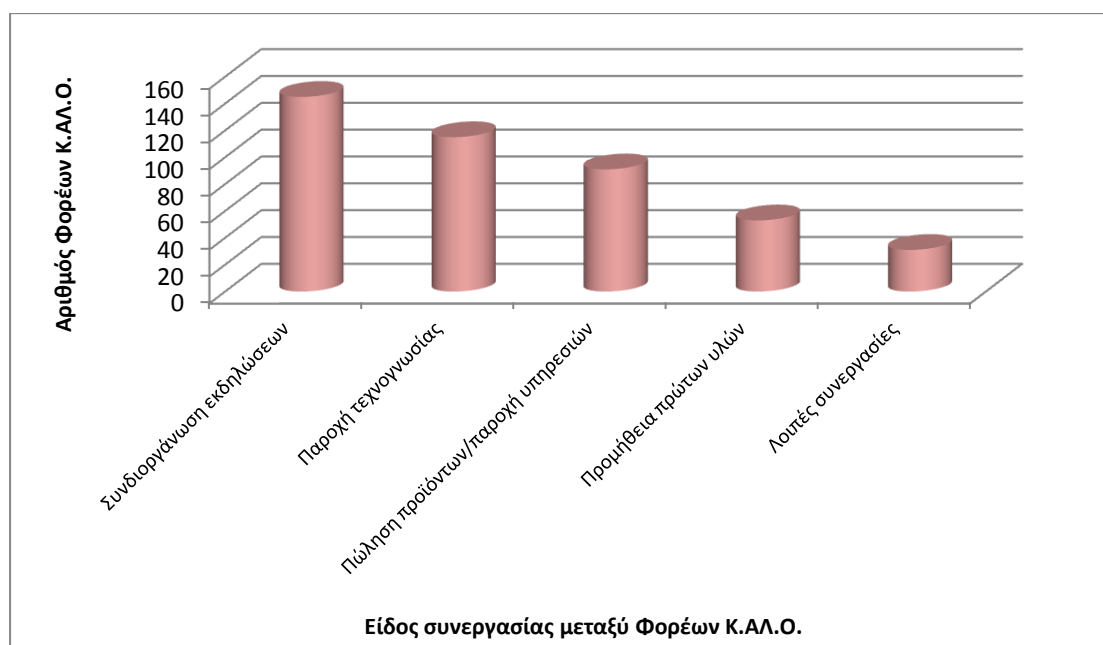
Διάγραμμα 32. Ποσοστό Φορέων που έχουν αναπτύξει συνεργασίες με άλλους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Σε ό,τι αφορά στο είδος των συνεργασιών που αναπτύσσονται μεταξύ των φορέων Κ.ΑΛ.Ο, κατά κύριο αυτές σχετίζονται με τη συνδιοργάνωση εκδηλώσεων και παροχή/ανταλλαγή τεχνογνωσίας και ακολουθούν η πώληση προϊόντων και παροχή υπηρεσιών. Ένας μικρός σχετικά αριθμός συνεργασιών αφορά στην προμήθεια πρώτων υλών, γεγονός που φανερώνει τη μικρή διάδοση των «κοινωνικών αλυσίδων παραγωγής» και τα αντίστοιχα μεγάλα περιθώρια που υπάρχουν για περαιτέρω διασύνδεση των φορέων σε εφοδιαστικές αλυσίδες στο πλαίσιο της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Οι λοιπές συνεργασίες που αναφέρονται από τους φορείς αφορούν στη συμμετοχή σε Ενώσεις Φορέων Κ.ΑΛ.Ο, σε κοινή συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα, κ.ά. (βλ. Διάγραμμα 33).

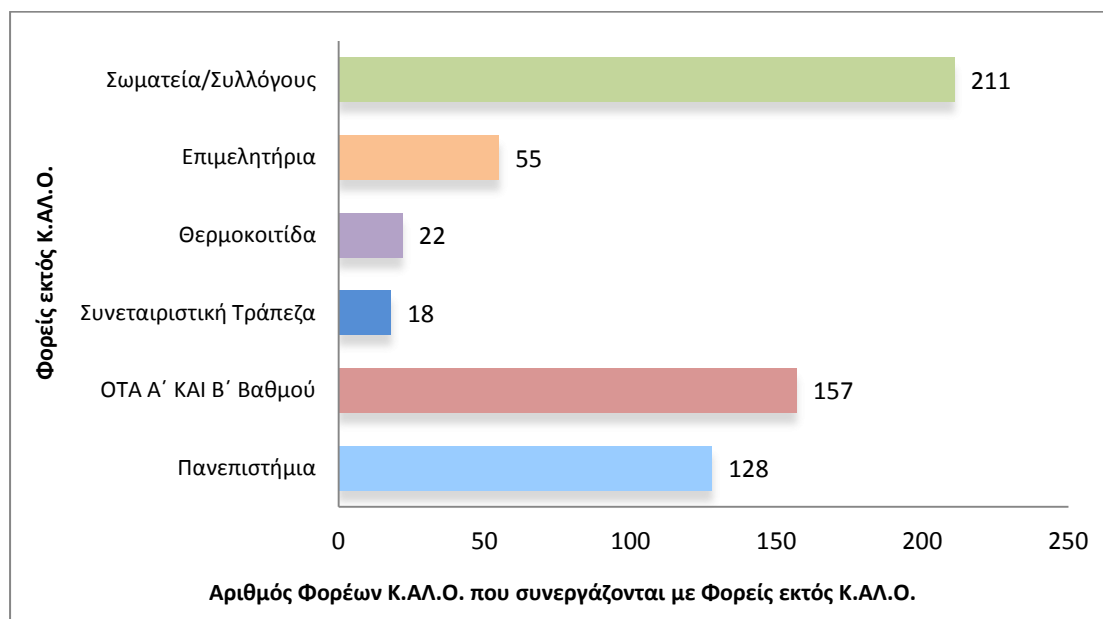
Διάγραμμα 33. Είδος συνεργασιών μεταξύ των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Όσον αφορά στις συνεργασίες των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. με άλλους φορείς (εκτός φορέων Κ.ΑΛ.Ο). οι φορείς απάντησαν ότι:

- 211 συνεργάζονται με Σωματεία/Συλλόγους,
- 157 με ΟΤΑ Α΄ και Β΄ Βαθμού,
- 128 με Πανεπιστήμια,
- 55 με Επιμελητήρια,
- 22 με κάποια θερμοκοιτίδα και
- 18 με κάποια Συνεταιριστική Τράπεζα (βλ Διάγραμμα 34).

Διάγραμμα 34. Αριθμός Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που έχουν αναπτύξει συνεργασία/ες με άλλους Φορείς (εκτός Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.)

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Εκτός των προαναφερθέντων, οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. φαίνεται να συνεργάζονται και με ένα πλήθος άλλων φορέων όπως ΜΚΟ, ΑΜΚΕ, φορείς του στενού και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, αγροτικούς συνεταιρισμούς, ιδιωτικές εταιρείες, αναπτυξιακές εταιρείες, ευρωπαϊκά ινστιτούτα, ευρωπαϊκά και ελληνικά δίκτυα, κοινωφελή ιδρύματα, τράπεζες, ομοσπονδίες ΑμεΑ, κ.ά.

Επίσης, στο πλαίσιο του ερωτηματολογίου, επιχειρήθηκε μια αποτύπωση της «αγοράς» στην οποία απορροφώνται τα προϊόντα/υπηρεσίες των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Από τις απαντήσεις προκύπτει ότι οι φορείς προσφέρουν σε ποσοστό 82% τα προϊόντα/υπηρεσίες τους στον εγχώριο αμιγώς ιδιωτικό τομέα (συμπεριλαμβάνεται η λιανική πώληση), ενώ 1 στους 3 φορείς Κ.ΑΛ.Ο. προσφέρει προϊόντα/υπηρεσίες στον στενό και ευρύτερο δημόσιο τομέα και τους ΟΤΑ. Μικρό ποσοστό των φορέων (16%) προσφέρει προϊόντα/υπηρεσίες σε άλλους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και ακόμη μικρότερο ποσοστό (9%) εξάγει τα προϊόντα/υπηρεσίες του (βλ. Πίνακας 38).

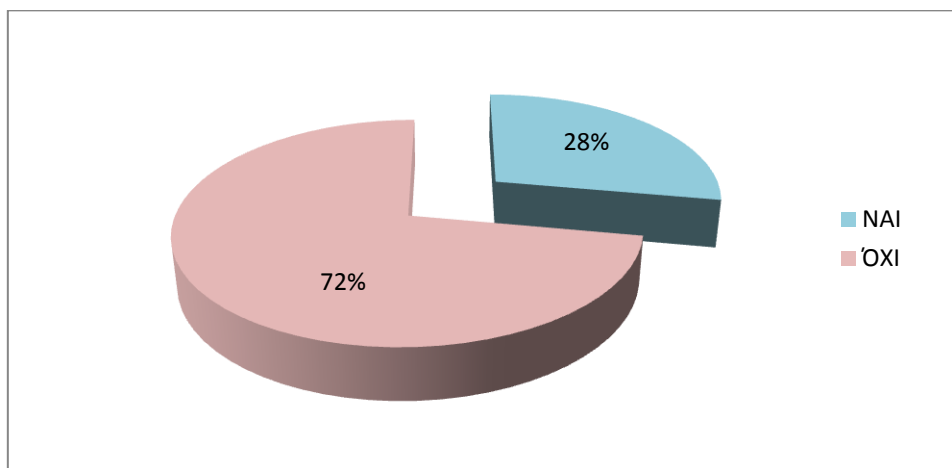
Πίνακας 38. Χρήστες των προϊόντων/ υπηρεσιών των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Αριθμός Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	Ποσοστό (%) επί του συνόλου των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	Χρήστες των προϊόντων/ υπηρεσιών των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
300	82	Αμιγώς ιδιωτικός τομέας (εγχώριος)
126	34	Δημόσιος/Ευρύτερος δημόσιος τομέας και ΟΤΑ
59	16	Άλλοι Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
34	9	Εξαγωγές
Σύνολο: 368	-	-

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Στη συνέχεια, διερευνήθηκε η συμμετοχή των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε Ενώσεις Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Από τις απαντήσεις προέκυψε ότι μόνο το 28% των φορέων συμμετέχει σε κάποια Ένωση. Φαίνεται λοιπόν ότι η πλειοψηφία δεν κάνει χρήση του συγκεκριμένου υποστηρικτικού μέτρου του ν. 4430/2016 (βλ. Διάγραμμα 35), γεγονός που θα πρέπει να διερευνηθεί περισσότερο.

Διάγραμμα 35. Συμμετοχή των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε Ενώσεις Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

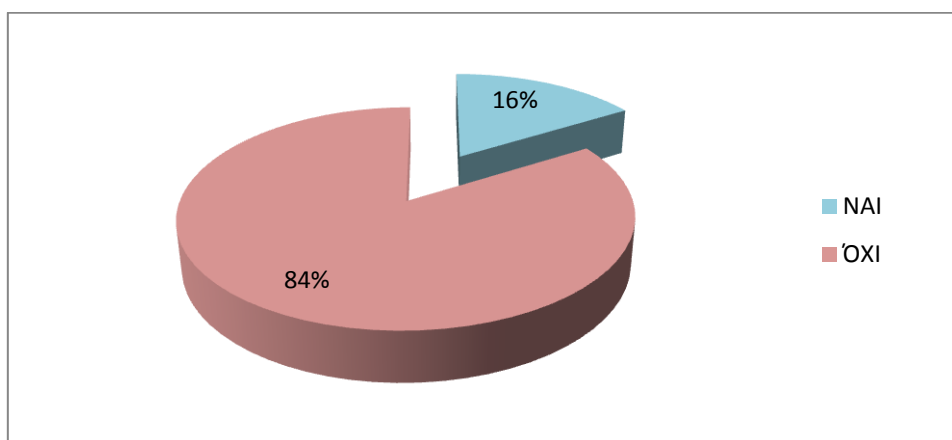

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

8. Συμμετοχή των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε ευρωπαϊκά δίκτυα και ενώσεις, καθώς και σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα της Ε.Ε. και διακρατικές συνεργασίες

Όσον αφορά στη συμμετοχή των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε ευρωπαϊκά δίκτυα και ενώσεις, μόνο το 16% των 407 φορέων, που απάντησαν, ανέφερε ότι συμμετέχει σε τέτοιες πρωτοβουλίες (βλ. Διάγραμμα 36).

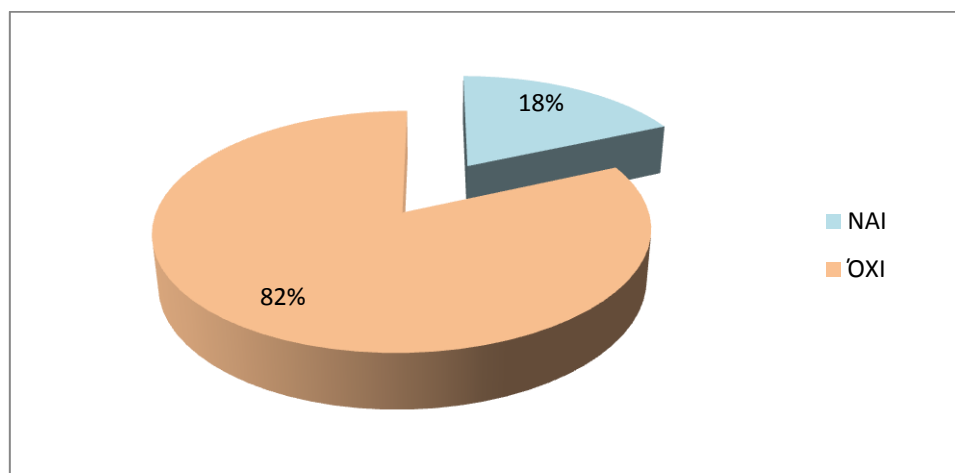
Διάγραμμα 36. Συμμετοχή των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε ευρωπαϊκά δίκτυα και ενώσεις

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Παρόμοια εικόνα εμφανίζεται και στη συμμετοχή των φορέων σε συγχρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε. προγράμματα και διακρατικές συνεργασίες για την απόκτηση τεχνογνωσίας, κ.λπ. Μόνο το 18% των φορέων φαίνεται να συμμετέχει σε τέτοιου είδους προγράμματα και συνεργασίες (βλ. Διάγραμμα 37).

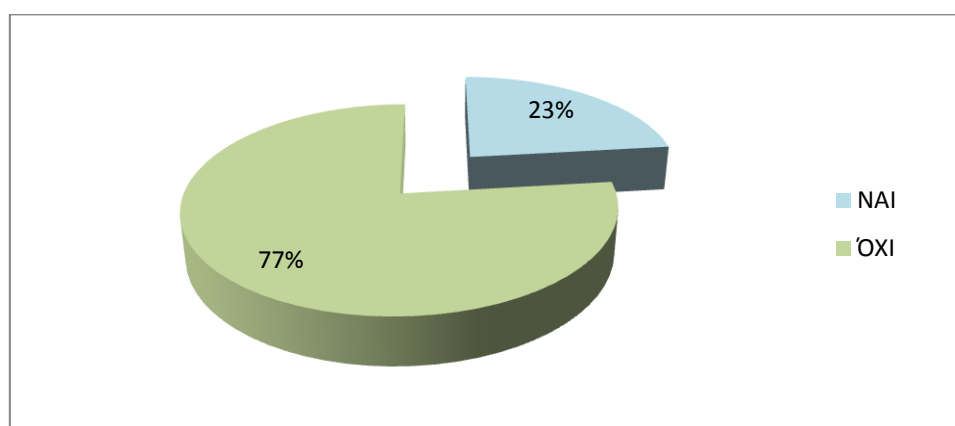
Διάγραμμα 37. Συμμετοχή των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε συγχρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε. προγράμματα και διακρατικές συνεργασίες

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Αυτό ίσως οφείλεται στο γεγονός ότι περίπου μόνο 1 στους 4 φορείς απάντησε ότι έχει ενημέρωση σχετικά με προγράμματα της Ε.Ε. για την εκπαίδευση μελών κοινωνικών επιχειρήσεων, καθώς και τη δημιουργία εργαλείων εκπαίδευσης και στήριξης των κοινωνικών επιχειρήσεων (βλ. Διάγραμμα 38).

Διάγραμμα 38. Ενημέρωση των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με προγράμματα της Ε.Ε. για την εκπαίδευση των μελών των κοινωνικών επιχειρήσεων

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

9. Ανίχνευση δυσχερειών που αντιμετωπίζουν οι Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

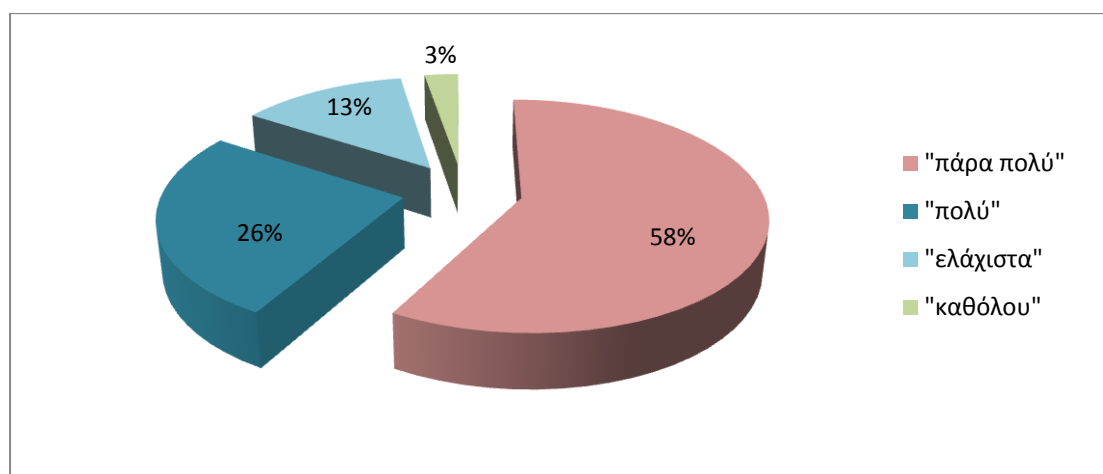
Στο πλαίσιο του ερωτηματολογίου έγινε μία προσπάθεια ανίχνευσης των δυσχερειών που αντιμετωπίζουν οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. στην ίδρυση και στη λειτουργία τους. Από τις απαντήσεις

τους προέκυψε ότι οι φορείς αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη συναλλαγή τους τόσο με τον δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο, όσο και με τον ιδιωτικό τομέα. Μεταξύ των κυριότερων προβλημάτων συγκαταλέγονται η έλλειψη ενημέρωσης για το θεσμικό πλαίσιο που αφορά στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο., η αδυναμία πρόσβασης σε χρηματοδότηση είτε πρόκειται για χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είτε για προγράμματα δημόσιων φορέων, ο αποκλεισμός ή η δυσκολία ένταξης σε προγράμματα και χρηματοδοτικά εργαλεία, η γραφειοκρατία, η επιφυλακτικότητα, η μη εφαρμογή από το Δημόσιο και τους ΟΤΑ θεσμοθετημένων διατάξεων (π.χ. συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς, παραχώρηση χώρων, κ.ά.), η αδυναμία διαδικτυακής εξυπηρέτησης, οι αντιφατικές ρυθμίσεις και οι ασάφειες του γενικότερου νομοθετικού πλαισίου, η έλλειψη συνεργασίας, η έλλειψη διασύνδεσης μεταξύ των υπηρεσιών, οι δυσκολίες που δημιουργεί το ίδιο το νομοθετικό πλαίσιο της Κ.ΑΛ.Ο. ή η μη ενεργοποίηση αρκετών ευνοϊκών διατάξεών του, η μη συμμετοχή των φορέων στη συνδιαμόρφωση των πολιτικών για την ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο. σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, η έλλειψη στήριξης κατά την περίοδο της πανδημίας του covid-19, κ.λπ.

10. COVID-19 και επιπτώσεις στους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Ειδικότερα όσον αφορά στην πανδημία του Covid-19, μέσα από το ερωτηματολόγιο έγινε μια προσπάθεια να εντοπιστούν οι επιπτώσεις της στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. Στην ερώτηση κατά πόσο έχει επηρεάσει η πανδημία τους συγκεκριμένους φορείς, το 58% των φορέων απάντησε «πάρα πολύ», το 26% απάντησε «πολύ», το 13% «ελάχιστα» και μόλις το 3% «καθόλου» (βλ. Διάγραμμα 39).

Διάγραμμα 39. Πόσο επηρέασε η πανδημία του Covid-19 τους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

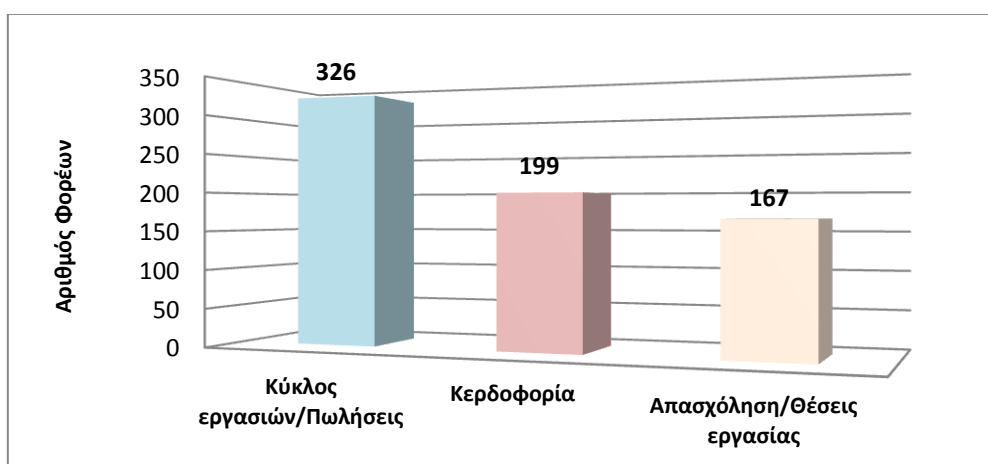
Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Όσον αφορά στους τομείς που επηρέασε περισσότερο η πανδημία, οι περισσότεροι φορείς (326 φορείς, ποσοστό 79%) ανέφεραν ότι επηρεάστηκε κατά βάση ο κύκλος εργασιών/πωλήσεις τους, 199 φορείς (ποσοστό 48%) ανέφεραν την κερδοφορία, ενώ 167 φορείς (ποσοστό 41%) απάντησαν ότι η πανδημία επηρέασε την απασχόληση και τις θέσεις εργασίας (βλ. Διάγραμμα 40).

Οι φορείς είχαν τη δυνατότητα να αναφέρουν και άλλους τομείς που κατά τη γνώμη τους επηρεάστηκαν. Έτσι μεταξύ άλλων, ανέφεραν την επικοινωνία και συνεργασία των μελών

και των εργαζομένων, τη λειτουργία του Οργάνου Διοίκησης και την πραγματοποίηση Συνελεύσεων, τις εκδηλώσεις/ενημερώσεις/συζητήσεις/εκπαιδευτικές δράσεις (οι οποίες αναγκαστικά έγιναν σε ψηφιακό περιβάλλον, όπου ήταν εφικτό), τον τρόπο και το ωράριο εργασίας, την εξωστρέφεια, τις εξαγωγές, τη δικτύωση, την υλοποίηση στρατηγικών εξέλιξης, την ανάληψη έργων και δράσεων (όπου παρατηρήθηκαν καθυστερήσεις) και γενικότερα τη βιωσιμότητα. Επίσης, οι φορείς ανέφεραν ότι μέσα στην πανδημία αυξήθηκαν τα αιτήματα αλλά και οι κοινωνικές δράσεις για ενίσχυση των οικονομικά ασθενέστερων. Τέλος, από τις απαντήσεις τους, προκύπτει ότι υπήρξαν και κάποιοι φορείς που φαίνεται να μην επηρεάστηκαν σημαντικά από την πανδημία, κυρίως λόγω του οικονομικού αντικειμένου τους (π.χ. δραστηριοποίηση στην εξ' αποστάσεως εκπαίδευση).

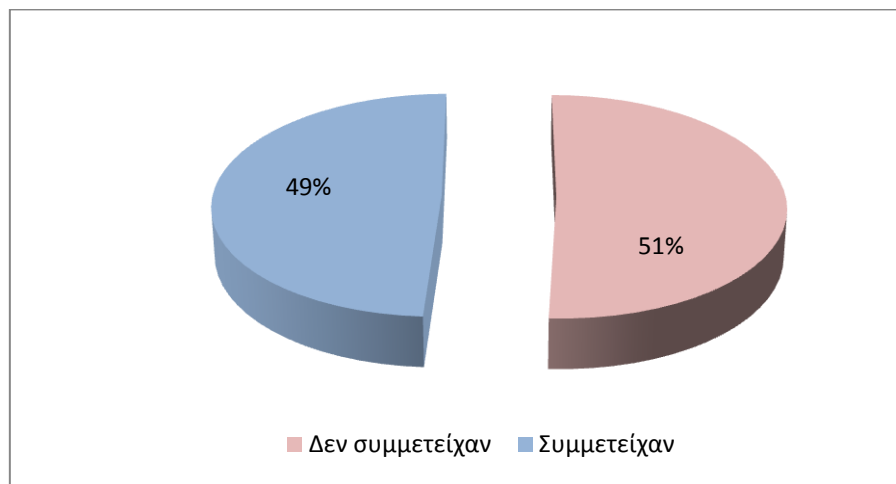
Διάγραμμα 40. Οι κυριότεροι τομείς που η πανδημία του Covid-19 επηρέασε τους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Στην ερώτηση εάν συμμετείχε ο φορέας Κ.ΑΛ.Ο. σε κάποιο/κάποια μέτρα στήριξης της Πολιτείας για την αντιμετώπιση της πανδημίας, το 51% ανέφερε ότι δεν συμμετείχε, ενώ το 49% απάντησε ότι συμμετείχε σε μέτρα στήριξης (βλ. Διάγραμμα 41).

Διάγραμμα 41. Ποσοστό συμμετοχής των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε κάποιο/κάποια μέτρα στήριξης της Πολιτείας για την αντιμετώπιση της πανδημίας του Covid-19

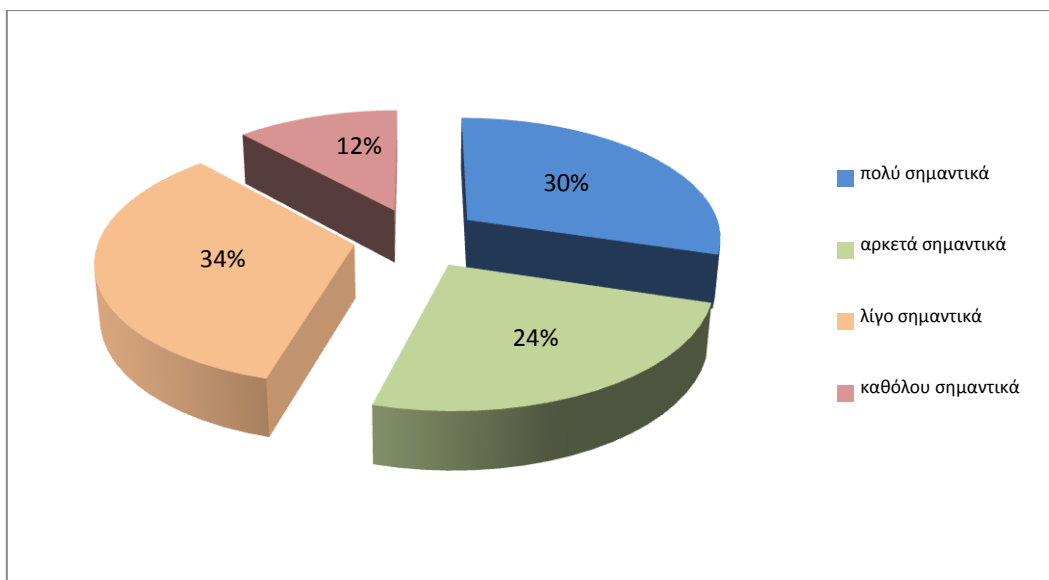

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Όσοι φορείς απάντησαν ότι συμμετείχαν σε μέτρα στήριξης στη συνέχεια κλήθηκαν να απαντήσουν «σε τι βαθμό ήταν σημαντικά αυτά τα μέτρα για τη συνέχιση της λειτουργίας της επιχείρησης και τη βιωσιμότητά τους» (ιεράρχηση με βάση την κλίμακα: 0=καθόλου, 1=λίγο, 2=αρκετά, 3=πολύ).

Από τις απαντήσεις τους φάνηκε ότι το 34% των φορέων θεωρεί ότι δεν ήταν αρκετά σημαντικά τα μέτρα στήριξης, το 30% τα βρήκε πολύ σημαντικά, το 24% αρκετά σημαντικά και το 12% πιστεύει ότι δεν ήταν καθόλου σημαντικά και, ως εκ τούτου, χρειαζόταν περαιτέρω ενίσχυση κατά τη διάρκεια της πανδημίας (βλ. Διάγραμμα 42).

Διάγραμμα 42. Σε τι βαθμό θεωρούν οι Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. ότι ήταν σημαντικά τα μέτρα στήριξης της Πολιτείας για τη συνέχιση της λειτουργίας της επιχείρησης και τη βιωσιμότητά της

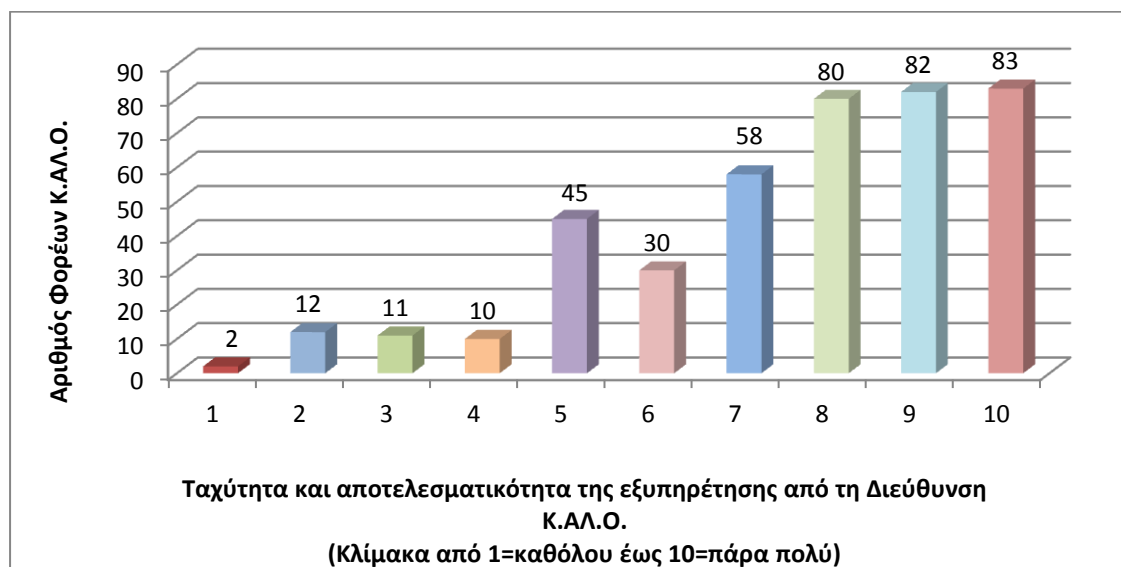
Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

11. Αξιολόγηση της εξυπηρέτησης από τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο.

Η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. θέλοντας να «ακούσει» τη γνώμη των ίδιων των φορέων και να έχει εικόνα τόσο για τον βαθμό ικανοποίησής τους, όσο και για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν κατά τη συναλλαγή μαζί της, τους ζήτησε να αξιολογήσουν τις υπηρεσίες που τους παρέχει. Κύριος στόχος, μεταξύ άλλων, ήταν να εντοπιστούν τα σημεία εκείνα που απαιτούν αλλαγή ή βελτίωση.

Αρχικά, έγινε μια προσπάθεια να διερευνηθεί το πόσο γρήγορη και αποτελεσματική θεωρούν οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. την εξυπηρέτησή τους από τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο., με βάση την κλίμακα από 1=καθόλου έως 10=πάρα πολύ. Είναι σημαντικό για την Υπηρεσία το γεγονός ότι το 73% των φορέων (303 Φορείς) αξιολόγησαν την εξυπηρέτηση που τους παρέχεται με βαθμολογία από 7 έως 10 (βλ. Διάγραμμα 43).

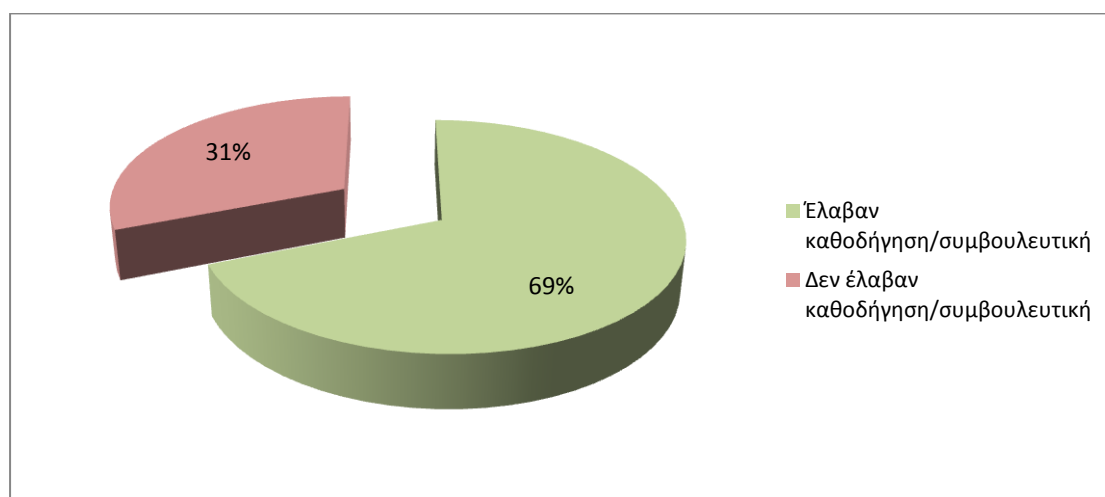
Διάγραμμα 43. Πόσο γρήγορη και αποτελεσματική θεωρούν οι Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. την εξυπηρέτηση από τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. (κλίμακα από 1=καθόλου έως 10=πάρα πολύ)

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Στη συνέχεια, διερευνήθηκε το κατά πόσο οι φορείς έχουν λάβει κατά καιρούς καθοδήγηση/συμβουλευτική από τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. για τη διεκπεραίωση ενός ζητήματός ή γενικότερα για τη λειτουργία τους. Το 69% των φορέων απάντησε θετικά (βλ. Διάγραμμα 44).

Διάγραμμα 44. Ποσοστό Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που έχουν λάβει καθοδήγηση/συμβουλευτική από τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. για την διεκπεραίωση ενός ζητήματός ή γενικότερα για τη λειτουργία τους

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Στην ερώτηση σχετικά με τα μεγαλύτερα προβλήματα που εντοπίζουν οι φορείς κατά την εξυπηρέτησή τους από τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. απαντήσαν 135 φορείς. Τα κυριότερα προβλήματα που εντοπίστηκαν αφορούν στην επικοινωνία (και ειδικά την τηλεφωνική επικοινωνία κατά την περίοδο της πανδημίας), τη γραφειοκρατία, την έλλειψη

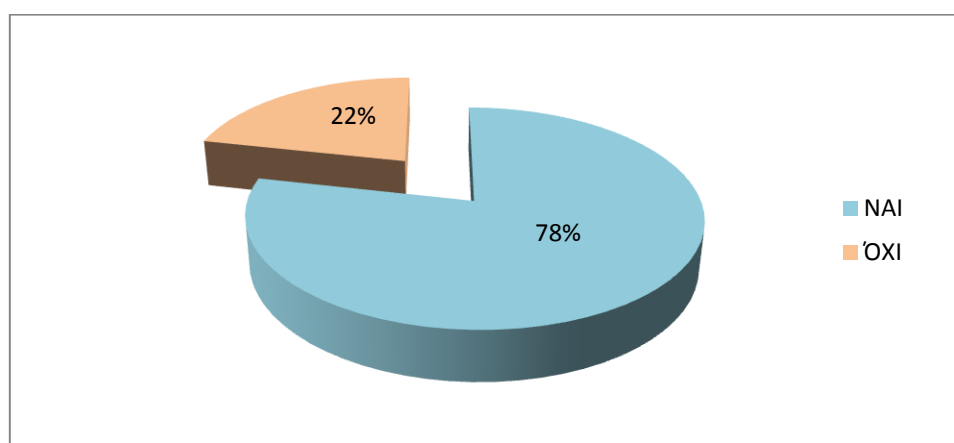
«φιλικότητας» της πλατφόρμας *kalo.yeka.gr*, την περιορισμένη δυνατότητα της Διεύθυνσης να επηρεάζει τις δημόσιες πολιτικές για την Κ.ΑΛ.Ο., την ελλιπή συμβουλευτική σε θέματα που αφορούν στην ευρύτερη λειτουργία των φορέων, κ.ά.

Στη συνέχεια, οι Φορείς κλήθηκαν να προτείνουν λύσεις για τη βελτίωση της εξυπηρέτησής τους από την Δ/νση Κ.ΑΛ.Ο. Έτσι, κατά κύριο λόγο, πρότειναν:

- Καλύτερη, αμφίδρομη και συστηματικότερη επικοινωνία και ενημέρωση (μέσω π.χ. helpdesk, εκπαιδευτικών video, δια ζώσης συναντήσεων/σεμιναρίων, news letters, κ.ά.)
- Στελέχωση της Διεύθυνσης με περισσότερο και εξειδικευμένο προσωπικό
- Απλοποίηση της πλατφόρμας *kalo.yeka.gr*
- Διαλειτουργικότητα του Π/Σ *kalo.yeka.gr* με τα υπόλοιπα Π/Σ του Δημοσίου (π.χ. *taxisnet*, *e-efka*, *solon.gov.gr*, κ.ά.)
- Απλοποίηση των διαφόρων διαδικασιών (π.χ. εγγραφής, τροποποιήσεων, χορήγησης Πιστοποιητικού Μέλους κ.ά.)
- Λειτουργία Κέντρων Στήριξης σε όλη την χώρα
- Εισαγωγή εργαλείων συμβουλευτικής για τους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- Λειτουργία Ειδικής/Γενικής Γραμματείας για την Κ.ΑΛ.Ο.

Οι Φορείς ρωτήθηκαν ακόμη εάν έχουν επισκεφτεί την ιστοσελίδα της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο. (*kalo.gov.gr*), καθώς και την σελίδα της στο facebook. Από το σύνολο των απαντήσεων, συνάγεται ότι η πλειοψηφία των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (ποσοστό 78%) έχουν επισκεφτεί τόσο την ιστοσελίδα της Διεύθυνσης, όσο και την σελίδα της στο facebook (βλ. Διάγραμμα 45).

Διάγραμμα 45. Ποσοστό Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που έχουν επισκεφτεί την ιστοσελίδα και τη σελίδα στο facebook της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο.

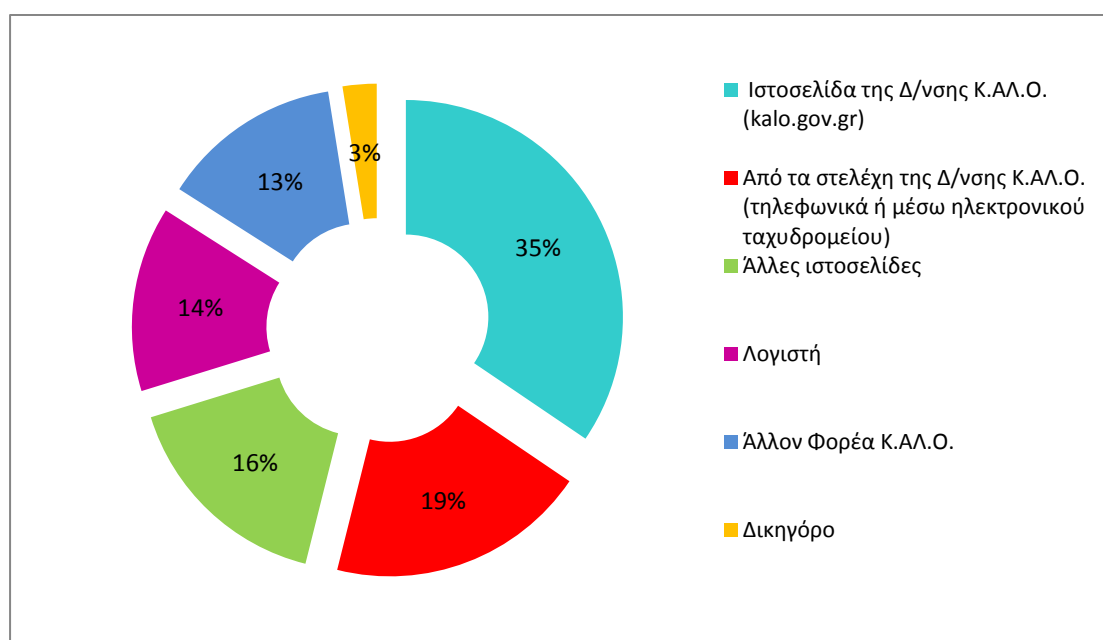

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Ως προς τις πηγές ενημέρωσης των φορέων σχετικά με θέματα που αφορούν στην Κ.ΑΛ.Ο., από τις απαντήσεις προκύπτει ότι οι περισσότεροι φορείς επιλέγουν για την ενημέρωσή τους την επίσημη ιστοσελίδα (*kalo.gov.gr*) και τα στελέχη της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο. (είτε μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας, είτε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου). Ακολουθούν η ενημέρωση από άλλες ιστοσελίδες, από λογιστή, από κάποιον άλλο φορέα Κ.ΑΛ.Ο. και,

τέλος, από δικηγόρο (βλ. Διάγραμμα 46). Άλλες πηγές ενημέρωσης φαίνεται ότι αποτελούν οι Ενώσεις και οι Συνομοσπονδίες Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., τα διάφορα δίκτυα, τα Κέντρα Στήριξης Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (το διάστημα λειτουργίας τους), οι ιστοσελίδες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Social Economy Europe, ο νόμος 4430/2016, τα social media, οι ιστοσελίδες των ΟΤΑ Α΄ και Β΄ Βαθμού, ο ΟΚΑΝΑ, τα τεχνικά γραφεία και οι σύμβουλοι ανάπτυξης.

Διάγραμμα 46. Πηγές ενημέρωσης των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με θέματα που αφορούν στην Κ.ΑΛ.Ο.

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

12. Συμπεράσματα/Προτάσεις των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Στην τελευταία ενότητα του ερωτηματολογίου επιχειρήθηκε μια καταγραφή των συμπερασμάτων και προτάσεων των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Δημόσιες πολιτικές

Οι δημόσιες πολιτικές για την ενίσχυση του πεδίου της Κ.ΑΛ.Ο. στη χώρα μας, τις οποίες κλήθηκαν να αξιολογήσουν/ιεραρχήσουν οι φορείς, ήταν οι ακόλουθες:

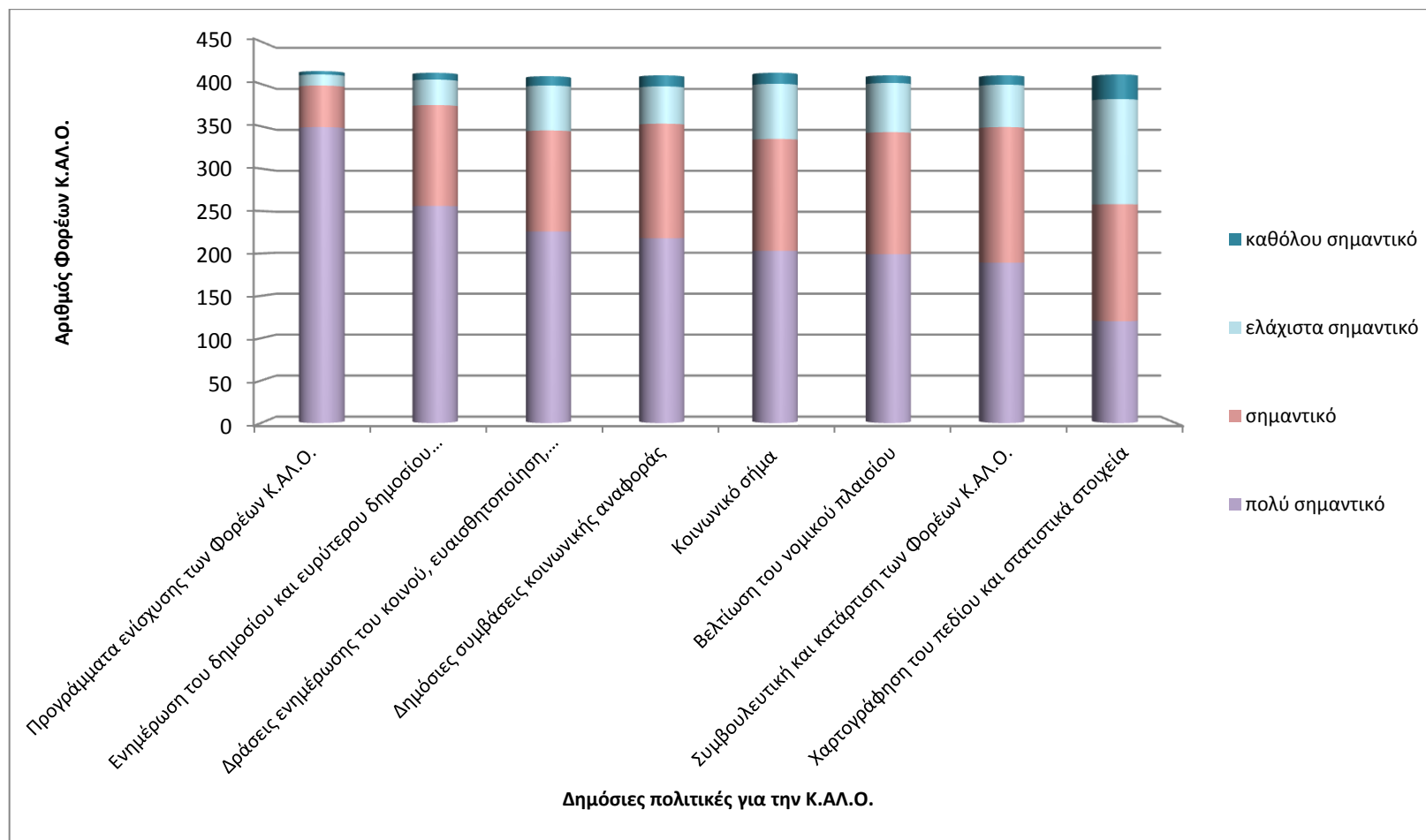
Βελτίωση του νομικού πλαισίου, δημόσιες συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς, συμβουλευτική και κατάρτιση των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., δράσεις ενημέρωσης του κοινού/ευαισθητοποίηση, προβολή/εκθέσεις/δικτύωση, προγράμματα ενίσχυσης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., κοινωνικό σήμα (πιστοποίηση των προϊόντων/υπηρεσιών ενός φορέα Κ.ΑΛ.Ο. ότι πληρούνται πρόσθετα περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια), χαρτογράφηση του πεδίου και στατιστικά στοιχεία και, τέλος, ενημέρωση του δημοσίου και ευρύτερου δημοσίου τομέα για θεσμικά και άλλα θέματα που αφορούν στην κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Η ιεράρχηση των παραπάνω δημοσίων πολιτικών βασίστηκε στην κλίμακα: 0=καθόλου σημαντικό, 1=ελάχιστα σημαντικό, 2=σημαντικό και 3=πολύ σημαντικό.

Στο Διάγραμμα 47, παρουσιάζεται η προτεραιότητα που δίνουν στις δημόσιες πολιτικές για την Κ.ΑΛ.Ο. οι φορείς που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο. Λαμβάνοντας υπόψη αθροιστικά τις απαντήσεις που θεωρούν μια δημόσια πολιτική από «σημαντική» έως «πολύ σημαντική», η ιεράρχησή τους (με φθίνουσα σειρά) έχει ως εξής:

1. Προγράμματα ενίσχυσης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (398 φορείς).
2. Ενημέρωση του δημοσίου και ευρύτερου δημοσίου τομέα για θεσμικά και άλλα θέματα που αφορούν στην κοινωνική επιχειρηματικότητα (375 φορείς).
3. Δημόσιες συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς (353 φορείς).
4. Συμβουλευτική και κατάρτιση των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (349 φορείς).
5. Δράσεις ενημέρωσης του κοινού/ευαισθητοποίηση/προβολή/εκθέσεις/δικτύωση (345 φορείς).
6. Βελτίωση του νομικού πλαισίου (343 φορείς).
7. Κοινωνικό σήμα (335 φορείς).
8. Χαρτογράφηση του πεδίου και στατιστικά στοιχεία (258 φορείς).

Διάγραμμα 47. Η ιεράρχηση των δημόσιων πολιτικών για την Κ.ΑΛ.Ο. από τους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Πηγή: Ερωτηματολόγιο της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο. προς τους Φορείς του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Λίστα Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1. Μ.Ο./μήνα των διαφόρων κατηγοριών αιτήσεων τα έτη 2018-2022	12
Διάγραμμα 2. Πορεία αιτήσεων που υποβλήθηκαν στο Τμήμα Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (έως 31/12/2022)	13
Διάγραμμα 3. Ο αριθμός των εγγραφών των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ανά έτος.24	
Διάγραμμα 4. Αριθμός εγγραφών των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ανά έτος και εναπομείναντες εγγεγραμμένοι φορείς στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στις 31/12/2022, βάσει του έτους ίδρυσής τους	27
Διάγραμμα 5. Ο αριθμός των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. την περίοδο 2014-2021	30
Διάγραμμα 6. Η μεταβολή του αριθμού των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ανά περιφέρεια στο χρονικό διάστημα 2018-2021	31
Διάγραμμα 7. Περιφερειακή κατανομή των Ετήσιων Μονάδων Εργασίας (ΕΜΕ) των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. τα έτη 2018-2021	32
Διάγραμμα 8. Ετήσιες Μονάδες Εργασίας (ΕΜΕ) φορέων Κ.ΑΛ.Ο. από τον γενικό πληθυσμό και από κοινωνικά ευάλωτες ομάδες τα έτη 2018-2021	33
Διάγραμμα 9. Σύνολο κύκλου εργασιών των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. τα έτη 2016 έως 2021 (€)	34
Διάγραμμα 10. Η κατανομή των φορέων ανά κατηγορία μεγέθους του κύκλου εργασιών το 2018.....	37
Διάγραμμα 11. Η κατανομή των φορέων ανά κατηγορία μεγέθους του κύκλου εργασιών το 2019.....	37
Διάγραμμα 12. Η κατανομή των φορέων ανά κατηγορία μεγέθους του κύκλου εργασιών το 2020.....	38
Διάγραμμα 13. Η κατανομή των φορέων ανά κατηγορία μεγέθους του κύκλου εργασιών το 2021.....	38
Διάγραμμα 14.Σύνολο κύκλου εργασιών των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. τη χρονική περίοδο 2018-2021 ανά περιφέρεια (€)	41
Διάγραμμα 15. Χωρική κατανομή των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.....	55
Διάγραμμα 16. Εκπαιδευτικό επίπεδο των μελών των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	59
Διάγραμμα 17.Κλάδος κύριας οικονομικής δραστηριότητας των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που απάντησαν στο Ερωτηματολόγιο της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο. (ποσοστά $\geq 3\%$)	60
Διάγραμμα 18. Ποσοστό (%) γυναικών επί του συνόλου των μελών των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.....	61
Διάγραμμα 19. Ποσοστό (%) συμμετοχής των γυναικών σε επίπεδο Φορέα Κ.ΑΛ.Ο.....	61
Διάγραμμα 20. Ποσοστό (%) Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που στα Όργανα Διοίκησής τους συμμετέχουν γυναίκες.....	62

Διάγραμμα 21. Ποσοστό (%) γυναικών που κατέχουν θέση Προέδρου Διοικούσας Επιτροπής/Διοικητικού Συμβουλίου/Διαχειρίστριας στο Φορέα τους επί του συνόλου των Προέδρων/Διαχειριστών των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	62
Διάγραμμα 22. Ποσοστό (%) Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που στα Όργανα Διοίκησής τους συμμετέχουν μέλη από ευάλωτες/ειδικές ομάδες.....	67
Διάγραμμα 23. Χρήση των ευνοϊκών ρυθμίσεων του θεσμικού πλαισίου από τις Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης και τους ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.	70
Διάγραμμα 24. Ποσοστό (%) μελών που βιοπορίζονται από τον Φορέα στον οποίο ανήκουν	72
Διάγραμμα 25. Ποσοστό (%) Κοιν.Σ.Επ. και Συν. Εργαζομένων που έχουν ζητήσει κάποια στιγμή αύξηση του ποσοστού εργαζομένων μη μελών	72
Διάγραμμα 26. Ποσοστό (%) Κοιν.Σ.Επ. και Συν. Εργαζομένων που αντιμετωπίζουν προβλήματα από την ποσόστωση που θέτει ο νόμος στον αριθμό των εργαζομένων μη μελών.....	73
Διάγραμμα 27. Ποσοστό (%) Κοιν.Σ.Επ. και Συν. Εργαζομένων όπου εργαζόμενοι μη μέλη έγιναν μέλη του Φορέα	74
Διάγραμμα 28. Ποσοστό (%) Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και συχνότητα των συνεδριάσεων του Οργάνου Διοίκησής τους.....	75
Διάγραμμα 29. Ποσοστό (%) Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και συχνότητα των Γενικών Συνελεύσεών τους	75
Διάγραμμα 30. Ποσοστό (%) Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε σχέση με τον αριθμό των μελών που έχουν διατελέσει Πρόεδροι ή Διαχειριστές/στριες από την ίδρυση του Φορέα ή κατά την τελευταία δεκαετία	76
Διάγραμμα 31. Ποσοστό (%) Φορέων που θεωρεί ότι αναπτύσσει κοινωνικά καινοτόμες δράσεις	76
Διάγραμμα 32. Ποσοστό Φορέων που έχουν αναπτύξει συνεργασίες με άλλους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.	78
Διάγραμμα 33. Είδος συνεργασιών μεταξύ των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	79
Διάγραμμα 34. Αριθμός Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που έχουν αναπτύξει συνεργασία/ες με άλλους Φορείς (εκτός Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.)	80
Διάγραμμα 35. Συμμετοχή των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε Ενώσεις Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	81
Διάγραμμα 36. Συμμετοχή των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε ευρωπαϊκά δίκτυα και ενώσεις	81
Διάγραμμα 37. Συμμετοχή των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε συγχρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε. προγράμματα και διακρατικές συνεργασίες	82
Διάγραμμα 38. Ενημέρωση των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με προγράμματα της Ε.Ε. για την εκπαίδευση των μελών των κοινωνικών επιχειρήσεων.....	82
Διάγραμμα 39. Πόσο επηρέασε η πανδημία του Covid-19 τους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.	83
Διάγραμμα 40. Οι κυριότεροι τομείς που η πανδημία του Covid-19 επηρέασε τους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.	84
Διάγραμμα 41. Ποσοστό συμμετοχής των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε κάποιο/κάποια μέτρα στήριξης της Πολιτείας για την αντιμετώπιση της πανδημίας του Covid-19	84

Διάγραμμα 42. Σε τι βαθμό θεωρούν οι Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. ότι ήταν σημαντικά τα μέτρα στήριξης της Πολιτείας για τη συνέχιση της λειτουργίας της επιχείρησης και τη βιωσιμότητά της	85
Διάγραμμα 43. Πόσο γρήγορη και αποτελεσματική θεωρούν οι Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. την εξυπηρέτηση από τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. (κλίμακα από 1=καθόλου έως 10=πάρα πολύ)	86
Διάγραμμα 44. Ποσοστό Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που έχουν λάβει καθοδήγηση/συμβουλευτική από τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. για την διεκπεραίωση ενός ζητήματός ή γενικότερα για τη λειτουργία τους .	86
Διάγραμμα 45. Ποσοστό Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που έχουν επισκεφτεί την ιστοσελίδα και τη σελίδα στο facebook της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο.....	87
Διάγραμμα 46. Πηγές ενημέρωσης των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με θέματα που αφορούν στην Κ.ΑΛ.Ο.	88
Διάγραμμα 47. Η ιεράρχηση των δημόσιων πολιτικών για την Κ.ΑΛ.Ο. από τους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.	90

Λίστα Πινάκων

Πίνακας 1. Κατανομή αιτήσεων ανά είδος (έως 31/12/2022).....	12
Πίνακας 2. Περιφερειακή κατανομή των εγγεγραμμένων φορέων στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. του ν.4430/2016 (31/12/2022)	25
Πίνακας 3. Κατανομή ανά νομική μορφή των φορέων του Μητρώου Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (31/12/2022)	26
Πίνακας 4. Κατανομή ανά νομική μορφή των φορέων του Ειδικού Μητρώου Άλλων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (31/12/2022).....	26
Πίνακας 5. Εναπομείναντες εγγεγραμμένοι φορείς στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στις 31/12/2022, βάσει του έτους ίδρυσής τους	26
Πίνακας 6. Κατανομή των εγγεγραμμένων φορέων (Κοιν.Σ.Επ. και Συν. Εργαζομένων) βάσει του αριθμού των μελών τους (έως 31/12/2022)	27
Πίνακας 7. Κατανομή Κοιν.Σ.Επ. και Συνεταιρισμών Εργαζομένων κατά τάξη μεγέθους του αριθμού των εργαζομένων τους (31/12/2022)	28
Πίνακας 8. Κατανομή Άλλων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. κατά τάξη μεγέθους του αριθμού των εργαζομένων τους (31/12/2022).....	28
Πίνακας 9. Περιφερειακή κατανομή των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. τα έτη 2018-2021	31
Πίνακας 10. Η κατανομή των φορέων ανά κατηγορία μεγέθους του κύκλου εργασιών τα έτη 2018-2021	36
Πίνακας 11. Κύκλος εργασιών των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ανά περιφέρεια της χώρας τα έτη 2018-2021 (€)	40
Πίνακας 12. Κατανομή των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σύμφωνα με τα κέρδη και τις ζημίες τα έτη 2018-2021 (€)	43
Πίνακας 13. Ο αριθμός των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., η απασχόληση και ο κύκλος εργασιών ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας.....	46
Πίνακας 14. Ποσοστιαία κατανομή των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., της απασχόλησης και του κύκλου εργασιών τους ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας.....	46
Πίνακας 15. Ο αριθμός των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., η απασχόληση και ο κύκλος εργασιών τους κατά νομική μορφή	52
Πίνακας 16. Ποσοστιαία κατανομή των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., της απασχόλησης και του κύκλου εργασιών τους κατά νομική μορφή	53
Πίνακας 17. Ηλικιακή διάρθρωση των μελών των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	56
Πίνακας 18. Ποσοστό Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και ποσοστό μελών ηλικίας 18-24 ετών	56
Πίνακας 19. Ποσοστό Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και ποσοστό μελών ηλικίας 25-29 ετών	57
Πίνακας 20. Ποσοστό Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και ποσοστό μελών ηλικίας 30-44 ετών	57
Πίνακας 21. Ποσοστό Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και ποσοστό μελών ηλικίας 45-64 ετών	57

Πίνακας 22. Ποσοστό Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και ποσοστό μελών ηλικίας ≥ 65 ετών	58
Πίνακας 23. Εκπαιδευτικό επίπεδο των μελών των Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.....	58
Πίνακας 24. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη Άτομα με Αναπηρία	63
Πίνακας 25. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη εξαρτημένα/απεξαρτημένα άτομα	63
Πίνακας 26. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη φυλακισμένους/αποφυλακισμένους	64
Πίνακας 27. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη θύματα ενδοοικογενειακής βίας	64
Πίνακας 28. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη άστεγους.....	64
Πίνακας 29. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη άτομα που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας ..	65
Πίνακας 30. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη οικονομικούς μετανάστες.....	65
Πίνακας 31. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη πρόσφυγες ή αιτούντες άσυλο	65
Πίνακας 32. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη αρχηγούς μονογονεϊκών οικογενειών	66
Πίνακας 33. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες	66
Πίνακας 34. Αριθμός Φορέων που έχουν ως μέλη μακροχρόνια άνεργους <25 ή >50 ετών.....	66
Πίνακας 35. Αριθμός Φορέων ΚΑ.Λ.Ο. που έχουν ως εργαζόμενους ένα ή περισσότερα μέλη τους	70
Πίνακας 36. Ποσοστό εργαζομένων μελών επί του συνόλου των μελών σε επίπεδο Φορέα Κ.Α.Λ.Ο.....	71
Πίνακας 37. Οι Φορείς Κ.Α.Λ.Ο. ως βασική πηγή βιοπορισμού για τα μέλη τους.....	71
Πίνακας 38. Χρήστες των προϊόντων/ υπηρεσιών των Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.....	80
Πίνακας 39. Ο αριθμός των φορέων Κ.Α.Λ.Ο., η απασχόληση και ο κύκλος εργασιών κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.....	96
Πίνακας 40. Ποσοστιαία κατανομή φορέων Κ.Α.Λ.Ο., απασχόλησης και κύκλου εργασιών ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας	106

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Πίνακας 39. Ο αριθμός των φορέων Κ.Α.Λ.Ο., η απασχόληση και ο κύκλος εργασιών κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΕΡΓΩΝ ΦΟΡΕΩΝ				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (ΕΜΕ)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (ΕΜΕ)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (€)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
01-03	Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες-Δασοκομία και υλοτομία. Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια	17	18	20	11	0,6	5,9	5,2	5,6	0,3	3,1	3,0	0,0	105.846	185.086	702.262	179.003
10	Βιομηχανία τροφίμων	16	14	10	6	3,0	2,8	7,1	6,0	1,4	0,0	2,5	3,5	348.341	392.050	290.676	235.224
11	Ποτοποιία	2	1	2	-	0,0	0,3	0,3	-	0,0	0,0	0,0	-	4.506	5.714	6.637	-
13	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών	1	3	4	3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3.921	3.880	3.034	3.905
14	Κατασκευή ειδών ένδυσης	3	4	5	3	0,0	0,1	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	12.698	19.125	25.872	12.121
15	Βιομηχανία δέρματος και δερμάτινων ειδών	-	1	1	1	-	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0	-	0	244	1.662
16	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα· κατασκευή ειδών καθαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	2	1	3	1	0,2	0,3	7,6	9,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6.165	800	38.232	14.768

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΕΡΓΩΝ ΦΟΡΕΩΝ				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (ΕΜΕ)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (ΕΜΕ)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (€)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
17	Χαρτοποιία και κατασκευή χάρτινων προϊόντων	1	1	-	-	0,6	0,2	-	-	0,0	0,0	-	-	22.146	13.800	-	-
18	Εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων	1	3	3	3	0,6	2,2	1,6	0,4	0,0	0,2	0,0	0,1	14.242	104.071	36.769	33.525
19	Παραγωγή οπτάνθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου	-	1	-	-	-	0,0	-	-	-	0,0	-	-	-	3.623	-	-
20	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	1	-	-	-	0,0	-	-	-	0,0	-	-	-	0	-	-	-
23	Παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων	2	2	2	2	0,8	1,6	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	44.822	34.842	2.172	10.326
25	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	1	-	-	-	0,0	-	-	-	0,0	-	-	-	13.608	-	-	-
30	Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών	1	2	1	1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	5.044	26.106	7.927	10.940
31	Κατασκευή επίπλων	2	3	2	3	0,0	0,9	1,2	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	49.318	88.052	63.948	120.194

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ &
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΕΡΓΩΝ ΦΟΡΕΩΝ				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (ΕΜΕ)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (ΕΜΕ)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (€)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
32	Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες	9	13	12	13	5,2	7,9	7,7	9,6	4,0	5,7	3,8	4,2	169.540	221.666	125.007	166.741
33	Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού	1	2	2	2	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1.045	35.784	38.200	50.936
35	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	1	1	2	1	1,1	1,4	1,5	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22.430	22.346	21.951	19.909
38	Συλλογή, επεξεργασία και διάθεση απορριμμάτων· ανάκτηση υλικών	18	18	17	11	14,3	11,3	7,9	7,3	2,3	0,0	0,0	0,4	301.381	380.787	305.401	281.378
41	Κατασκευές κτιρίων	5	7	8	7	7,0	7,8	6,7	3,9	0,0	0,8	0,0	0,0	162.087	244.840	138.126	166.038
42	Έργα πολιτικού μηχανικού	-	3	6	4	-	0,0	0,8	1,9	-	0,0	0,0	0,0	-	16.349	41.183	38.133
43	Εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες	3	4	2	6	1,0	5,4	4,9	8,4	0,0	2,3	2,0	3,5	100.541	253.516	163.346	290.734

ΕΚΘΕΣΗ 2021-2022

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΕΡΓΩΝ ΦΟΡΕΩΝ				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (ΕΜΕ)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (ΕΜΕ)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (€)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
45	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο· επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	-	1	2	1	-	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0	-	1.787	16.239	3.052
46	Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	52	57	48	51	23,5	19,7	36,7	62,1	1,1	0,9	0,5	3,2	2.266.227	1.477.335	2.868.994	4.350.475
47	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	52	57	64	49	34,0	44,5	41,4	36,9	4,8	1,0	1,0	6,4	2.094.558	2.761.006	1.964.444	1.436.769
49	Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών	3	2	1	1	2,0	2,6	0,0	0,0	0,0	2,6	0,0	0,0	83.787	46.361	2.950	4.905
50	Πλωτές μεταφορές	-	1	1	-	-	0,1	0,8	-	-	0,0	0,0	-	-	0	11.689	-
52	Αποθήκευση και υποστηρικτικές προς τη μεταφορά δραστηριότητες	2	2	2	2	4,1	22,6	28,0	23,6	0,0	0,0	0,0	0,0	152.556	805.324	683.867	753.104

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ &
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΕΡΓΩΝ ΦΟΡΕΩΝ				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (ΕΜΕ)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (ΕΜΕ)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (€)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
53	Ταχυδρομικές και ταχυμεταφορικές δραστηριότητες	2	2	1	1	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	4.327	7.906	96	250
55	Καταλύματα	5	10	7	9	2,7	18,5	6,5	8,2	0,0	2,0	0,4	3,5	180.369	952.593	216.684	311.465
56	Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	74	64	59	39	324,3	313,9	239,4	123,8	116,3	84,4	52,9	33,6	7.920.959	8.457.117	5.569.679	2.700.374
58	Εκδοτικές δραστηριότητες	9	12	13	12	3,3	4,7	5,7	5,7	0,0	0,7	1,0	0,0	107.282	125.085	107.632	127.930
59	Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις	13	13	12	15	7,3	6,1	8,1	12,6	2,2	0,6	2,4	4,9	488.731	332.413	261.959	417.310
60	Δραστηριότητες προγραμματισμού και ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών	1	1	1	2	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0	26.951	0	1.380
61	Τηλεπικοινωνίες	1	-	1	1	3,0	-	0,0	0,0	3,0	-	0,0	0,0	21.235	-	3.324	4.942

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΕΡΓΩΝ ΦΟΡΕΩΝ				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (ΕΜΕ)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (ΕΜΕ)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (€)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
62	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	8	9	15	16	8,7	7,9	10,4	15,1	0,0	0,0	0,0	0,0	174.215	282.491	385.333	526.457
63	Δραστηριότητες υπηρεσιών πληροφορίας	18	13	10	8	4,1	2,6	3,9	5,1	0,0	0,0	0,0	0,0	110.267	100.903	109.706	92.315
66	Δραστηριότητες συναφείς προς τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και τις ασφαλιστικές δραστηριότητες	1	2	2	2	0,0	0,0	1,4	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	15.298	17.397	96.290	35.402
68	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	1	5	4	4	2,9	7,1	3,4	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	13.580	133.297	43.406	93.597
69	Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	2	3	5	4	0,1	0,5	3,4	6,2	0,0	0,0	0,0	0,0	23.224	26.946	39.843	34.790

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ &
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΕΡΓΩΝ ΦΟΡΕΩΝ				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (ΕΜΕ)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (ΕΜΕ)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (€)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
70	Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων· δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης	32	26	31	22	19,3	21,6	12,5	8,9	0,8	0,5	0,8	0,0	807.771	1.189.668	921.449	356.681
71	Αρχιτεκτονικές δραστηριότητες και δραστηριότητες μηχανικών· τεχνικές δοκιμές και αναλύσεις	6	5	7	5	7,5	1,2	5,8	9,1	1,0	0,0	0,0	0,0	205.196	127.636	245.566	378.761
72	Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	10	10	15	8	54,9	60,9	62,6	69,9	0,0	0,0	0,2	1,0	2.829.787	2.361.935	2.285.575	2.572.684
73	Διαφήμιση και έρευνα αγοράς	13	11	8	6	6,2	10,4	6,6	10,6	0,0	0,4	0,0	2,8	401.789	349.509	149.350	244.253
74	Άλλες επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	9	13	10	10	9,4	11,5	6,5	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	331.801	439.744	125.896	80.203
75	Κτηνιατρικές δραστηριότητες	1	2	1	1	0,0	0,2	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0	20.843	26.936	0

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΕΡΓΩΝ ΦΟΡΕΩΝ				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (ΕΜΕ)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (ΕΜΕ)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (€)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
77	Δραστηριότητες ενοικίασης και εκμίσθωσης	3	4	3	1	0,0	1,6	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5.513	75.387	1.925	0
78	Δραστηριότητες απασχόλησης	1	2	1	1	0,0	0,0	5,0	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0	800	324.244	386.271
79	Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες	17	19	15	12	7,0	8,2	1,0	5,2	1,7	1,8	0,0	0,0	281.115	430.003	28.312	417.033
80	Δραστηριότητες παροχής προστασίας και έρευνας	-	1	-	-	-	0,0	-	-	-	0,0	-	-	-	19	-	-
81	Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους	23	27	36	25	173,0	239,5	343,8	288,1	106,7	150,9	169,8	146,1	2.989.277	5.158.422	5.774.157	5.247.221

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ &
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΕΡΓΩΝ ΦΟΡΕΩΝ				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (ΕΜΕ)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (ΕΜΕ)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (€)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
82	Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου, γραμματειακή υποστήριξη και άλλες δραστηριότητες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις	43	47	42	34	19,3	28,4	30,1	26,8	1,9	0,2	1,0	3,2	827.199	1.250.633	1.009.883	1.027.500
84	Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	6	3	5	4	16,8	5,8	7,6	19,2	0,0	0,0	0,0	6,0	319.558	137.803	99.049	293.213
85	Εκπαίδευση	69	82	98	75	42,2	46,9	79,4	107,4	0,4	6,3	1,5	2,5	1.121.754	1.101.943	2.117.281	3.100.286
86	Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας	47	49	47	36	26,1	17,4	32,0	28,7	0,0	0,0	0,1	0,0	594.391	632.730	935.647	696.052
87	Δραστηριότητες βοήθειας με παροχή καταλύματος	5	6	5	5	370,3	396,4	407,6	408,7	35,0	15,0	20,0	20,0	10.287.887	12.786.511	11.868.871	13.272.766
88	Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος	26	21	20	20	22,8	27,3	30,5	66,2	2,6	0,0	0,0	3,2	431.514	490.019	527.218	1.552.221

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΕΡΓΩΝ ΦΟΡΕΩΝ				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (ΕΜΕ)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (ΕΜΕ)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (€)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
90	Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση	41	46	56	38	13,6	20,2	21,9	21,9	0,0	0,0	0,1	0,8	704.759	894.858	672.178	774.061
91	Δραστηριότητες βιβλιοθηκών, αρχειοφυλακείων, μουσείων και λοιπές πολιτιστικές δραστηριότητες	3	3	2	3	1,2	1,3	1,0	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	41.006	48.591	88.884	26.749
93	Αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας	27	26	32	20	10,3	7,7	15,4	12,2	0,0	0,0	0,0	1,0	248.952	154.951	200.919	202.759
94	Δραστηριότητες οργανώσεων	51	55	46	45	44,4	93,7	72,6	42,4	1,8	35,5	9,6	3,4	3.410.117	2.738.647	2.840.996	1.787.585
95	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και ειδών ατομικής ή οικιακής χρήσης	2	2	1	-	1,1	1,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0	-	24.318	28.825	4.424	-

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΕΡΓΩΝ ΦΟΡΕΩΝ				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (ΕΜΕ)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (ΕΜΕ)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (€)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
96	Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών	25	15	15	21	65,1	46,9	8,2	49,0	21,9	22,6	0,0	24,0	944.272	641.013	279.579	652.048
ΣΥΝΟΛΟ		791	831	846	687	1.365,3	1.549,4	1.594,1	1.543,4	309,3	341,8	274,5	278,2	41.852.271	48.667.839	44.921.457	45.598.399

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Πίνακας 40. Ποσοστιαία κατανομή φορέων Κ.Α.Λ.Ο., απασχόλησης και κύκλου εργασιών ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΕΙΣ Κ.Α.Λ.Ο. (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (%)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (%)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
01-03	Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες- Δασοκομία και υλοτομία. Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια	2,1	2,2	2,4	1,6	0,0	0,4	0,3	0,4	0,1	0,9	1,1	0,0	0,3	0,4	1,6	0,4
10	Βιομηχανία τροφίμων	2,0	1,7	1,2	0,9	0,2	0,2	0,4	0,4	0,5	0,0	0,9	1,3	0,8	0,8	0,6	0,5
11	Ποτοποιία	0,3	0,1	0,2	-	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0	-
13	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών	0,1	0,4	0,5	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΕΙΣ Κ.Α.Λ.Ο. (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (%)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (%)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
14	Κατασκευή ειδών ένδυσης	0,4	0,5	0,6	0,4	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
15	Βιομηχανία δέρματος και δερμάτινων ειδών	-	0,1	0,1	0,1	-	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0
16	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα· κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	0,3	0,1	0,4	0,1	0,0	0,0	0,5	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
17	Χαρτοποιία και κατασκευή χάρτινων προϊόντων	0,1	0,1	-	-	0,0	0,0	-	-	0,0	0,0	-	-	0,1	0,0	-	-
18	Εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων	0,1	0,4	0,4	0,4	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ &
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΕΙΣ Κ.Α.Λ.Ο. (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (%)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (%)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
19	Παραγωγή οπάνθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου	-	0,1	-	-	-	0,0	-	-	-	0,0	-	-	-	0,0	-	-
20	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	0,1	-	-	-	0,0	-	-	-	0,0	-	-	-	0,0	-	-	-
23	Παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων	0,3	0,2	0,2	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
25	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	0,1	-	-	-	0,0	-	-	-	0,0	-	-	-	0,0	-	-	-
30	Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,3	0,0	0,1	0,0	0,0
31	Κατασκευή επίπλων	0,3	0,4	0,2	0,4	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,3

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΕΙΣ Κ.Α.Λ.Ο. (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (%)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (%)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
32	Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες	1,1	1,6	1,4	1,9	0,4	0,5	0,5	0,6	1,3	1,7	1,4	1,5	0,4	0,5	0,3	0,4
33	Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού	0,1	0,2	0,2	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
35	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
38	Συλλογή, επεξεργασία και διάθεση απορριμμάτων-ανάκτηση υλικών	2,3	2,2	2,0	1,6	1,0	0,7	0,5	0,5	0,7	0,0	0,0	0,1	0,7	0,8	0,7	0,6
41	Κατασκευές κτιρίων	0,6	0,8	0,9	1,0	0,5	0,5	0,4	0,3	0,0	0,2	0,0	0,0	0,4	0,5	0,3	0,4
42	Έργα πολιτικού μηχανικού	-	0,4	0,7	0,6	-	0,0	0,0	0,1	-	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,1	0,1

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ &
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΕΙΣ Κ.Α.Λ.Ο. (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (%)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (%)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
43	Εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες	0,4	0,5	0,2	0,9	0,1	0,3	0,3	0,5	0,0	0,7	0,7	1,3	0,2	0,5	0,4	0,6
45	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο· επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	-	0,1	0,2	0,1	-	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0
46	Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	6,6	6,9	5,7	7,4	1,7	1,3	2,3	4,0	0,4	0,3	0,2	1,1	5,4	3,0	6,4	9,5
47	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	6,6	6,9	7,6	7,1	2,5	2,9	2,6	2,4	1,6	0,3	0,4	2,3	5,0	5,7	4,4	3,2

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΕΙΣ Κ.ΑΛ.Ο. (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (%)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (%)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
49	Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών	0,4	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0
50	Πλωτές μεταφορές	-	0,1	0,1	-	-	0,0	0,0	-	-	0,0	0,0	-	-	0,0	0,0	-
52	Αποθήκευση και υποστηρικτικές προς τη μεταφορά δραστηριότητες	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	1,5	1,8	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	1,7	1,5	1,7
53	Ταχυδρομικές και ταχυμεταφορικές δραστηριότητες	0,3	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
55	Καταλύματα	0,6	1,2	0,8	1,3	0,2	1,2	0,4	0,5	0,0	0,6	0,2	1,3	0,4	2,0	0,5	0,7
56	Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	9,4	7,7	7,0	5,7	23,7	20,3	15,0	8,0	37,6	24,7	19,3	12,1	18,9	17,4	12,4	5,9
58	Εκδοτικές δραστηριότητες	1,1	1,4	1,5	1,7	0,2	0,3	0,4	0,4	0,0	0,2	0,4	0,0	0,3	0,3	0,2	0,3

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ &
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΕΙΣ Κ.Α.Λ.Ο. (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (%)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (%)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
59	Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις	1,6	1,6	1,4	2,2	0,5	0,4	0,5	0,8	0,7	0,2	0,9	1,7	1,2	0,7	0,6	0,9
60	Δραστηριότητες προγραμματισμού και ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών	0,1	0,1	0,1	0,3	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
61	Τηλεπικοινωνίες	0,1	-	0,1	0,1	0,2	-	0,0	0,0	1,0	-	0,0	0,0	0,1	-	0,0	0,0
62	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	1,0	1,1	1,8	2,3	0,6	0,5	0,7	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,6	0,9	1,2
63	Δραστηριότητες υπηρεσιών πληροφορίας	2,3	1,6	1,2	1,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,2	0,2	0,2

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΕΙΣ Κ.Α.Λ.Ο. (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (%)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (%)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
66	Δραστηριότητες συναφείς προς τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και τις ασφαλιστικές δραστηριότητες	0,1	0,2	0,2	0,3	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1
68	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	0,1	0,6	0,5	0,6	0,2	0,5	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,2
69	Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	0,3	0,4	0,6	0,6	0,0	0,0	0,2	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
70	Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων· δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης	4,0	3,1	3,7	3,2	1,4	1,4	0,8	0,6	0,2	0,1	0,3	0,0	1,9	2,4	2,1	0,8
71	Αρχιτεκτονικές δραστηριότητες και δραστηριότητες μηχανικών· τεχνικές δοκιμές και αναλύσεις	0,8	0,6	0,8	0,7	0,6	0,1	0,4	0,6	0,3	0,0	0,0	0,0	0,5	0,3	0,5	0,8

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ &
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΕΙΣ Κ.Α.Λ.Ο. (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (%)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (%)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
72	Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	1,3	1,2	1,8	1,2	4,0	3,9	3,9	4,5	0,0	0,0	0,1	0,4	6,8	4,9	5,1	5,6
73	Διαφήμιση και έρευνα αγοράς	1,6	1,3	0,9	0,9	0,5	0,7	0,4	0,7	0,0	0,1	0,0	1,0	1,0	0,7	0,3	0,5
74	Άλλες επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	1,1	1,6	1,2	1,5	0,7	0,7	0,4	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	0,9	0,3	0,2
75	Κτηνιατρικές δραστηριότητες	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
77	Δραστηριότητες ενοικίασης και εκμίσθωσης	0,4	0,5	0,4	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0
78	Δραστηριότητες απασχόλησης	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,8

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΕΙΣ Κ.Α.Λ.Ο. (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (%)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (%)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
79	Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες	2,1	2,3	1,8	1,7	0,5	0,5	0,1	0,3	0,6	0,5	0,0	0,0	0,7	0,9	0,1	0,9
80	Δραστηριότητες παροχής προστασίας και έρευνας	-	0,1	-	-	-	0,0	-	-	-	0,0	-	-	-	0,0	-	-
81	Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους	2,9	3,2	4,3	3,6	12,7	15,5	21,6	18,7	34,5	44,2	61,9	52,5	7,1	10,6	12,9	11,5
82	Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου, γραμματειακή υποστήριξη και άλλες δραστηριότητες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις	5,4	5,7	5,0	4,9	1,4	1,8	1,9	1,7	0,6	0,1	0,4	1,2	2,0	2,6	2,2	2,3

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ &
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΕΙΣ Κ.Α.Λ.Ο. (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (%)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (%)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
84	Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	0,8	0,4	0,6	0,6	1,2	0,4	0,5	1,2	0,0	0,0	0,0	2,2	0,8	0,3	0,2	0,6
85	Εκπαίδευση	8,7	9,9	11,6	10,9	3,1	3,0	5,0	7,0	0,1	1,9	0,6	0,9	2,7	2,3	4,7	6,8
86	Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας	5,9	5,9	5,6	5,2	1,9	1,1	2,0	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	1,3	2,1	1,5
87	Δραστηριότητες βοήθειας με παροχή καταλύματος	0,6	0,7	0,6	0,7	27,1	25,6	25,6	26,5	11,3	4,4	7,3	7,2	24,6	26,3	26,4	29,1
88	Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος	3,3	2,5	2,4	2,9	1,7	1,8	1,9	4,3	0,8	0,0	0,0	1,1	1,0	1,0	1,2	3,4
90	Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση	5,2	5,5	6,6	5,5	1,0	1,3	1,4	1,4	0,0	0,0	0,0	0,3	1,7	1,8	1,5	1,7

ΚΑΔ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΦΟΡΕΙΣ Κ.ΑΛ.Ο. (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (%)				ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ (%)				ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (%)			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
91	Δραστηριότητες βιβλιοθηκών, αρχειοφυλακείων, μουσείων και λοιπές πολιτιστικές δραστηριότητες	0,4	0,4	0,2	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,1
93	Αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας	3,4	3,1	3,8	2,9	0,8	0,5	1,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,4	0,6	0,3	0,4	0,4
94	Δραστηριότητες οργανώσεων	6,4	6,6	5,4	6,6	3,2	6,0	4,6	2,7	0,6	10,4	3,5	1,2	8,1	5,6	6,3	3,9
95	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και ειδών ατομικής ή οικιακής χρήσης	0,3	0,2	0,1	-	0,1	0,1	0,0	-	0,0	0,0	0,0	-	0,1	0,1	0,0	-
96	Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών	3,2	1,8	1,8	3,1	4,8	3,0	0,5	3,2	7,1	6,6	0,0	8,6	2,3	1,3	0,6	1,4
ΣΥΝΟΛΟ		100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Πηγή: Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

1.1.1 ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ Κ.ΑΛ.Ο.

Η ταυτότητα και οι απόψεις των Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας

Έρευνα της Δ/σης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των Φορέων Κ.Α.Ο. και τις αντιλήψεις τους για το πεδίο.

*** Απαιτείται**

Στοιχεία ταυτότητας

1. Ποια είναι η νομική μορφή του Φορέα σας; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας
- ☐ Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων
- ☐ Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση Ένταξης Ειδικών Ομάδων
- ☐ Συνεταιρισμός Εργαζομένων
- ☐ Κοινωνικός Συνεταιρισμός Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.)
- ☐ Αστική εταιρεία των αρ. 741 επ. Α.Κ. (ΑΜΚΕ)
- ☐ Σωματείο (αρ.78 επ. Α.Κ.)
- ☐ Αστικός Συνεταιρισμός του ν.1667/1986
- ☐ Αγροτικός Συνεταιρισμός του ν.4384/2016
- ☐ Άλλο: _____

2. Η έδρα σας βρίσκεται σε....: *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Αστική περιοχή
- ☐ Ημιαστική περιοχή (μικρή πόλη)
- ☐ Αγροτική περιοχή

3. Σε ποια γεωγραφική περιφέρεια βρίσκεται η έδρα σας;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ ΑΤΤΙΚΗΣ
- ☐ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
- ☐ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ
- ☐ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
- ☐ ΗΠΕΙΡΟΥ
- ☐ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
- ☐ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
- ☐ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
- ☐ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
- ☐ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
- ☐ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
- ☐ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
- ☐ ΚΡΗΤΗΣ

4. Αριθμός μελών του Φορέα *

Ηλικιακή
διάρθρωση
μελών

Παρακαλούμε να συμπληρώσετε τον αριθμό των μελών σας που ανήκει σε κάθε ηλικιακή κατηγορία.

5. 18-24 ετών *

6. 25-29 *

7. 30-44 *

8. 45-64 *

9. ≥ 65 *

Εκπαιδευτικό
επίπεδο των
μελών

Παρακαλούμε να συμπληρώσετε τον αριθμό των μελών του Φορέα σας που ανήκει σε κάθε εκπαιδευτικό επίπεδο.

10. Χωρίς εκπαιδευτική βαθμίδα

11. Υποχρεωτική εκπαίδευση (Δημοτικό/Γυμνάσιο)

12. Απόφοιτος/η Γενικού Λυκείου *

13. Απόφοιτος/η ΕΠΑΛ, ΕΠΑΣ ή ΙΕΚ

14. Πτυχιούχος ΑΕΙ/ΑΤΕΙ *

15. Κάτοχος Μεταπτυχιακού *

16. Κάτοχος διδακτορικού *

Συμμετοχή των γυναικών

17. Ποιος είναι ο αριθμός των γυναικών μελών του Φορέα σας ; *

18. Πόσες γυναίκες συμμετέχουν σήμερα στο Όργανο Διοίκησης του Φορέα σας, είναι δηλαδή μέλη Διοικητικού Συμβουλίου, Διοικούσας Επιτροπής ή Διαχειρίστρια; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Καμία
☐ 1-2
☐ 3 ή περισσότερες

19. Είναι γυναίκα η Πρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής, του Διοικητικού Συμβουλίου ή η Διαχειρίστρια;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
☐ Όχι

Συμμετοχή
ευάλωτων
και
ειδικών
ομάδων

Σύμφωνα με τον ν.4430/2016 ως ευάλωτες ομάδες πληθυσμού ορίζονται: α) τα άτομα με αναπηρία οποιασδήποτε μορφής (σωματική, ψυχική, νοητική, αισθητηριακή), β) τα άτομα με προβλήματα εξάρτησης από ουσίες ή τα απεξαρτημένα άτομα, γ) οι ανήλικοι με παραβατική συμπεριφορά, οι φυλακισμένοι/ες και αποφυλακισμένοι/ες. Ως ειδικές ομάδες πληθυσμού ορίζονται: α) τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας, β) τα θύματα παράνομης διακίνησης και εμπορίας αν ανθρώπων, γ) οι άστεγοι, δ) τα άτομα που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας, ε) οι οικονομικοί μετανάστες, στ) οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο, για όσο εκκρεμεί η εξέταση του αιτήματος χορήγησης ασύλου, ζ) οι αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών, η) τα άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, θ) οι μακροχρόνια άνεργοι έως είκοσι πέντε ετών και άνω των πενήντα ετών.

20. Πόσα μέλη του Φορέα σας είναι άτομα με αναπηρία οποιασδήποτε μορφής (σωματική, ψυχική, νοητική, αισθητηριακή); *
- (Παρακαλούμε συμπληρώστε το πεδίο, είτε είστε Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, είτε όχι)
- _____
21. Πόσα μέλη του Φορέα σας είναι άτομα με προβλήματα εξάρτησης από ουσίες ή τα απεξαρτημένα άτομα; *
- (Παρακαλούμε συμπληρώστε το πεδίο, είτε είστε Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, είτε όχι)
- _____
22. Πόσα μέλη του Φορέα σας είναι ανήλικοι με παραβατική συμπεριφορά; *
- (Παρακαλούμε συμπληρώστε το πεδίο, είτε είστε Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, είτε όχι)
- _____
23. Πόσα μέλη του Φορέα σας είναι φυλακισμένοι/ες και αποφυλακισμένοι/ες; *
- (Παρακαλούμε συμπληρώστε το πεδίο, είτε είστε Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, είτε όχι)
- _____
24. Πόσα μέλη του Φορέα σας είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας; *
- (Παρακαλούμε συμπληρώστε το πεδίο, είτε είστε Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, είτε όχι)
- _____

25. Πόσα μέλη του Φορέα σας είναι άστεγοι; *
(Παρακαλούμε συμπληρώστε το πεδίο, είτε είστε Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, είτε όχι)
-
26. Πόσα μέλη του Φορέα σας είναι άτομα που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας; *
(Παρακαλούμε συμπληρώστε το πεδίο, είτε είστε Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, είτε όχι)
-
27. Πόσα μέλη του Φορέα σας είναι οικονομικοί μετανάστες/στρίες; *
(Παρακαλούμε συμπληρώστε το πεδίο, είτε είστε Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, είτε όχι)
-
28. Πόσα μέλη του Φορέα σας είναι πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο; *
(Παρακαλούμε συμπληρώστε το πεδίο, είτε είστε Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, είτε όχι)
-
29. Πόσα μέλη του Φορέα σας είναι αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών; *
(Παρακαλούμε συμπληρώστε το πεδίο, είτε είστε Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, είτε όχι)
-
30. Πόσα μέλη του Φορέα σας είναι άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες (Ρομά, Πομάκοι και Μουσουλμάνοι); *
(Παρακαλούμε συμπληρώστε το πεδίο, είτε είστε Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, είτε όχι)
-
31. Πόσα μέλη του Φορέα σας είναι μακροχρόνια άνεργοι έως είκοσι πέντε ετών και άνω των πενήντα ετών; *
(Παρακαλούμε συμπληρώστε το πεδίο, είτε είστε Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, είτε όχι)
-

32. Πόσα μέλη που ανήκουν στις παραπάνω ευάλωτες ή/και ειδικές ομάδες πληθυσμού συμμετέχουν στο Όργανο Διοίκησης του Φορέα σας, είναι δηλαδή μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, της Διοικούσας Επιτροπής ή Διαχειριστής/στρια; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Κανένα
☐ 1-2
☐ 3 ή περισσότερα

33. Ποια/ες άλλη/ες ομάδα/ες θεωρείτε ότι θα μπορούσε/αν να προστεθεί/ουν στις ευάλωτες/ειδικές ομάδες, όπως ορίζονται στον ν.4430/2016;

34. Ποια θεωρείτε ως προβλήματα/ανασταλτικούς παράγοντες για τη δημιουργία μιας Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης και ποιες αλλαγές προτείνετε;

35. Εάν είστε Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης ή ΚΟΙΣΠΕ, έχετε αξιοποιήσει τις ευνοϊκές ρυθμίσεις του θεσμικού πλαισίου (π.χ. δημόσιες συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς);

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
☐ Όχι

Εργαζόμενοι/ες και
μορφές εργασίας

Παρακαλούμε συμπληρώστε τα παρακάτω πεδία με βάση την
σημερινή εικόνα του Φορέα/επιχείρησής σας.

36. Πόσα από τα μέλη σας εργάζονται στον Φορέα σας , δηλαδή έχουν
προσληφθεί με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας;

37. Για πόσα από τα μέλη του Φορέα σας η απασχόληση σε αυτόν είναι η κύρια
απασχόληση/πηγή βιοπορισμού;

38. Σύμφωνα με το ν.4430/2016, η παροχή υπηρεσιών προς εξυπηρέτηση του
σκοπού της Κοιν.Σ.Επ. από μέλη της, τα οποία δεν βρίσκονται σε εργασιακή
σχέση με αυτήν, είναι μη αμειβόμενη σύμβαση εντολής κατ' άρθρο 713 επ. Α.Κ.
(αρ.17 παρ.9 του ν.4430/2016). Πόσα μέλη σας έχουν απασχοληθεί στην
επιχείρηση, υπογράφοντας μη αμειβόμενη σύμβαση εντολής;

39. Σύμφωνα με το άρθρο 18 του ν.4430/2016, το ποσοστό των εργαζομένων μη
μελών μπορεί να αυξάνεται μέχρι και το 50% του συνολικού ποσοστού των
εργαζομένων της Κοιν.Σ.Επ. κατόπιν αιτιολογημένης απόφασης του Τμήματος
Μητρώου επί αιτήσεως της Κοιν.Σ.Επ. για την αντιμετώπιση έκτακτων εποχικών
αναγκών για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες
ανά ημερολογιακό έτος. Έχετε κάνει χρήση της παραπάνω διάταξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

☐ Ναι

☐ Όχι

40. Αντιμετωπίζετε προβλήματα με την διάταξη σύμφωνα με την οποία ο αριθμός των εργαζομένων μη μελών δε μπορεί να υπερβαίνει σε ποσοστό το 40% του συνόλου των εργαζομένων της Κοιν.Σ.Επ.;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

☐ ΝΑΙ

☐ ΟΧΙ

41. Αν απαντήσατε ΝΑΙ στην προηγούμενη ερώτηση, μπορείτε να περιγράψετε την βασική αιτία αυτής της δυσκολίας (π.χ. εποχικότητα εργασιών, δυσκολία ένταξης μελών στον Φορέα κ.α.);

42. Υπάρχουν στον Φορέα σας παραδείγματα εργαζόμενων-μη μελών, οι οποίοι/ες στη συνέχεια έγιναν μέλη σας;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

☐ Ναι

☐ Όχι

Δημοκρατική λειτουργία του Φορέα

43. Πόσο τακτικά πραγματοποιούνται συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου/ Διοικούσας Επιτροπής του Φορέα σας;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Πολύ συχνά (Περισσότερες από 1 φορά/μήνα)
- ☐ Συχνά (Περίπου κάθε μήνα)
- ☐ Λιγότερο συχνά (Περίπου κάθε 2-3 μήνες)
- ☐ Σπάνια (Κάθε 4 ή περισσότερους μήνες)

44. Πόσο τακτικά πραγματοποιούνται Γενικές Συνελεύσεις του Φορέα σας;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Πολύ συχνά (περισσότερες από 1 φορά κάθε εξάμηνο)
- ☐ Συχνά (τουλάχιστον κάθε εξάμηνο)
- ☐ Λιγότερο συχνά (1 φορά κάθε έτος)
- ☐ Σπάνια (λιγότερο από 1 φορά κάθε έτος)

45. Από την ίδρυση σας (ή κατά τα τελευταία 10 έτη, σε περίπτωση που η επιχείρηση/Φορέας έχει ιδρυθεί παλιότερα), πόσα μέλη έχουν αναλάβει θέση Προέδρου/Διαχειριστή στον Φορέα;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ 1
- ☐ 2-3
- ☐ 4 ή περισσότερα

Κοινωνική Καινοτομία

Με βάση τον ορισμό του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου "Ως «κοινωνική καινοτομία» ορίζεται μια δραστηριότητα η οποία είναι κοινωνική, τόσο ως προς τους σκοπούς, όσο και ως προς τα μέσα της. Ειδικότερα, πρόκειται για μία δραστηριότητα η οποία σχετίζεται με την ανάπτυξη και εφαρμογή νέων ιδεών σχετικά με προϊόντα, υπηρεσίες, πρακτικές και μοντέλα, που ταυτόχρονα καλύπτουν κοινωνικές ανάγκες και δημιουργούν νέες κοινωνικές σχέσεις ή συνεργασίες μεταξύ του δημοσίου τομέα, της κοινωνίας των πολιτών ή ιδιωτικών οργανισμών, δρώντας προς όφελος της κοινωνίας και ενισχύοντας την ικανότητά της να ενεργεί".

46. Θεωρείτε ότι ο Φορέας σας αναπτύσσει δράσεις Κοινωνικής Καινοτομίας;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

☐ Ναι

☐ Όχι

47. Εάν απαντήσατε ναι στην παραπάνω ερώτηση, παρακαλούμε να περιγράψετε συνοπτικά κάποια δράση Κοινωνικής Καινοτομίας του Φορέα σας.

48. Γνωρίζετε κάποιον άλλο Φορέα Κ.ΑΛ.Ο. που αναπτύσσει δράσεις Κοινωνικής Καινοτομίας και ποιος είναι αυτός;

Συνεργασία Φορέων Κ.ΑΛ.Ο

49. Στο πλαίσιο της δραστηριότητας σας, έχετε αναπτύξει κάποια/ες συνεργασία/ες με κάποιον άλλο Φορέα Κ.ΑΛ.Ο.;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

☐ Ναι

☐ Όχι

50. Αν απαντήσατε ΝΑΙ στην παραπάνω ερώτηση, παρακαλούμε να αναγράψετε το είδος της/των συνεργασίας/ων.

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- ☐ Προμήθεια πρώτων υλών
- ☐ Πώληση προϊόντων ή παροχή υπηρεσιών
- ☐ Συνδιοργάνωση εκδηλώσεων
- ☐ Παροχή τεχνογνωσίας

Άλλο: ☐ _____

51. Έχετε αναπτύξει συνεργασίες με άλλους Φορείς (εκτός Φορέων Κ.ΑΛ.Ο);

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- ☐ Πανεπιστήμια
- ☐ ΟΤΑ Α ή Β Βαθμού
- ☐ Συνεταιριστική Τράπεζα
- ☐ Θερμοκοιτίδα
- ☐ Επιμελητήρια
- ☐ Σωματεία/Συλλόγους

Άλλο: ☐ _____

52. Οι υπηρεσίες ή τα προϊόντα σας διατίθενται/απορροφώνται κατά κύριο λόγο από ...

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- ☐ Δημόσιο/ ευρύτερο δημόσιο τομέα και ΟΤΑ
- ☐ Άλλους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- ☐ Αμιγώς ιδιωτικό τομέα (εγχώριο)
- ☐ Εξαγωγές

53. Σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 9 του ν.4430/2016, 10 τουλάχιστον Φορείς Κοινωνικής και Αλληλεγγύης Οικονομίας μπορούν να συστήσουν Ένωση Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Συμμετέχετε σε κάποια Ένωση Φορέων Κ.ΑΛ.Ο;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

☐ Ναι

☐ Όχι

54. Αν απαντήσατε ΝΑΙ στην προηγούμενη ερώτηση, συμπληρώστε σε ποια Ένωση συμμετέχετε;

55. Συμμετέχετε σε κάποιο/α ευρωπαϊκά δίκτυα και ενώσεις;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

☐ Ναι

☐ Όχι

56. Έχετε συμμετάσχει σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα από την Ε.Ε. και διακρατικές συνεργασίες για την απόκτηση τεχνογνωσίας κλπ;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

☐ Ναι

☐ Όχι

57. Στο πλαίσιο ενίσχυσης της κοινωνικής οικονομίας η Ε.Ε. συγχρηματοδοτεί προγράμματα, ορισμένα εκ των οποίων αφορούν στην εκπαίδευση των μελών των κοινωνικών επιχειρήσεων, καθώς και στη δημιουργία εργαλείων εκπαίδευσης και στήριξης των κοινωνικών επιχειρήσεων. Γνωρίζετε την ύπαρξη αυτών των προγραμμάτων;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

☐ Ναι

☐ Όχι

58. Εάν απαντήσατε ΝΑΙ στην παραπάνω ερώτηση, συμμετείχατε ή έχετε αξιοποιήσει κάποια από τα εργαλεία αυτά; Αν ναι, αναφέρετε επιγραμματικά το πρόγραμμα αυτό.

Ανίχνευση δυσχερειών που αντιμετωπίζουν οι Φορείς Κ.Α.Λ.Ο.

59. Εάν αντιμετωπίζετε δυσχέρειες κατά την εξυπηρέτησή σας από άλλους δημόσιους ή μη φορείς, παρακαλούμε να προσδιορίσετε τους φορείς αυτούς.

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

☐ e-ΕΦΚΑ

☐ ΟΑΕΔ

☐ Τράπεζες

☐ Περιφέρειες-Δήμοι

Άλλο: ☐ _____

60. Εάν αντιμετωπίζετε δυσχέρειες κατά την εξυπηρέτησή σας με Δημόσιους φορείς, παρακαλούμε να αναγράψετε τις δυσκολίες/προβλήματα που αντιμετωπίζετε συχνότερα.

61. Ποιοι διαπιστώνετε ότι είναι οι παράγοντες που λειτουργούν ανασταλτικά στη δημιουργία και λειτουργία Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (ιεραρχήστε τις παρακάτω κατηγορίες με βάση την κλίμακα: 0=καθόλου σημαντικό, 1=ελάχιστα σημαντικό, 2=σημαντικό, 3=πολύ σημαντικό); *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

	0	1	2	3
Έλλειψη χρηματοδότησης	☐	☐	☐	☐
Ανασφάλεια ως προς τη βιωσιμότητα	☐	☐	☐	☐
Έλλειψη τεχνογνωσίας	☐	☐	☐	☐
Αδυναμία συγκρότησης ιδρυτικής ομάδας	☐	☐	☐	☐
Αδυναμία επιλογής νομικής μορφής	☐	☐	☐	☐
Έλλειψη στρατηγικού σχεδίου	☐	☐	☐	☐
Έλλειψη δικτύωσης	☐	☐	☐	☐
Γραφειοκρατικές διαδικασίες/συνεργασία με δημόσιους φορείς	☐	☐	☐	☐
Άγνοια των υπηρεσιών για θέματα Κ.ΑΛ.Ο.	☐	☐	☐	☐
Δυσχέρειες στην ισότιμη πρόσβαση πρόσβαση στην αγορά	☐	☐	☐	☐
Ελλιπής πληροφόρηση των μελών για τις διαδικασίες και τη λειτουργία συνεταιριστικών σχημάτων	☐	☐	☐	☐
Εσωτερικά προβλήματα λειτουργίας των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	☐	☐	☐	☐
Άρνηση των εργαζομένων να γίνουν μέλη	☐	☐	☐	☐

62. Σε συνέχεια της παραπάνω ερώτησης, εάν θεωρείτε ότι υπάρχουν κι άλλοι παράγοντες που δρουν ανασταλτικά στη δημιουργία και λειτουργία Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., παρακαλούμε προσδιορίστε τους παράγοντες αυτούς.

COVID και επιπτώσεις στους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο

63. Πώς έχει επηρεάσει η πανδημία τον Φορέα σας (ιεραρχήστε με βάση την κλίμακα: 0=καθόλου, 1=ελάχιστα, 2=πολύ, 3=πάρα πολύ);

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	0	1	2	3
Καθόλου	☐	☐	☐	☐
Πάρα πολύ				

64. Σε ποιους τομείς, σας επηρέασε κυρίως η πανδημία;

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- ☐ Κυκλός εργασιών/πωλήσεις
☐ Κερδοφορία
☐ Απασχόληση/θέσεις εργασίας

Άλλο: ☐ _____

65. Συμμετείχε ο Φορέας σας σε κάποιο/κάποια μέτρα στήριξης της Πολιτείας για την αντιμετώπιση της πανδημίας;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ ΝΑΙ
☐ ΟΧΙ

66. Αν απαντήσατε ΝΑΙ στην προηγούμενη ερώτηση, σε τι βαθμό ήταν σημαντικά αυτά τα μέτρα για την συνέχιση της λειτουργίας της επιχείρησης και την βιωσιμότητά σας; (0=καθόλου, 1-λίγο, 2=αρκετά, 3-πολύ)

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	0	1	2	3	
Καθόλου σημαντικά	☐	☐	☐	☐	Πολύ σημαντικά

Αξιολόγηση της εξυπηρέτησης από την Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο.

67. Θεωρείτε γρήγορη και αποτελεσματική την εξυπηρέτηση από την Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο. (ιεραρχήστε με βάση την κλίμακα: 1=καθόλου και 10=πάρα πολύ);

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

68. Έχετε λάβει καθοδήγηση/συμβουλευτική από τη Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο. για την διεκπεραίωση ενός ζητήματος σας ή γενικότερα για τη λειτουργία σας;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

☐ Ναι

☐ Όχι

69. Ποια είναι τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζετε κατά την εξυπηρέτησή σας από την Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο.;

70. Παρακαλούμε να αναγράψετε προτάσεις για τη βελτίωση της εξυπηρέτησής σας από την Δ/νση Κ.ΑΛ.Ο.;

71. Έχετε επισκεφτεί την ιστοσελίδα της Δ/νση Κ.ΑΛ.Ο. (kalo.gov.gr) και την σελίδα στο facebook;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

☐ Ναι

☐ Όχι

72. Από που ενημερώνεστε για θέματα που αφορούν στην Κ.ΑΛ.Ο.;

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

☐ Ιστοσελίδα της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο (kalo.gov.gr)

☐ Άλλες ιστοσελίδες

☐ Λογιστή

☐ Δικηγόρο

☐ Άλλον Φορέα Κ.ΑΛ.Ο.

☐ Από τα στελέχη της Δ/νσης Κ.ΑΛ.Ο (τηλεφωνικά ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου)

Άλλο: ☐ _____

Συμπεράσματα/Προτάσεις

73. Ποιες θεωρείτε σημαντικότερες δημόσιες πολιτικές για την ενίσχυση του πεδίου της Κ.ΑΛ.Ο. στη χώρα μας; (ιεραρχήστε τις παρακάτω κατηγορίες με βάση την κλίμακα: 0=καθόλου σημαντικό, 1=ελάχιστα σημαντικό, 2=σημαντικό, 3=πολύ σημαντικό)

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

	0	1	2	3
Βελτίωση του νομικού πλαισίου	☐	☐	☐	☐
Δημόσιες συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς	☐	☐	☐	☐
Συμβουλευτική και κατάρτιση των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	☐	☐	☐	☐
Δράσεις ενημέρωσης του κοινού, ευαισθητοποίηση, προβολή, εκθέσεις και δικτύωση	☐	☐	☐	☐
Προγράμματα ενίσχυσης των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	☐	☐	☐	☐
Κοινωνικό σήμα (πιστοποίηση των προϊόντων/υπηρεσιών ενός Φορέα Κ.ΑΛ.Ο. ότι πληρούνται πρόσθετα περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια)	☐	☐	☐	☐
Χαρτογράφηση του πεδίου και στατιστικά στοιχεία	☐	☐	☐	☐
Ενημέρωση του δημοσίου και ευρύτερου δημοσίου τομέα για θεσμικά και άλλα θέματα που αφορούν στην κοινωνική επιχειρηματικότητα	☐	☐	☐	☐

74. Ειδικότερα, για τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου για την Κ.ΑΛ.Ο., παρακαλούμε περιγράψτε επιγραμματικά τις αλλαγές/προσθήκες που κρίνετε χρήσιμες και αναγκαίες.

Κλάδος
δραστηριότητας

Η συμπλήρωση αυτής της ενότητας είναι πολύ σημαντική για την εξαγωγή αποτελεσμάτων ανά κλάδο παραγωγής!

75. Παρακαλούμε να αναγράψετε τα δύο πρώτα ψηφία του βασικού ΚΑΔ (Κωδικός Αριθμός Δραστηριότητας) σας.

Περιγραφή των ΚΑΔ μπορείτε να δείτε εδώ: https://www.aade.gr/sites/default/files/2022-01/Onomatologia_2008.xls. Για να βρείτε το ΚΑΔ της επιχείρησής σας, θα πρέπει να ανατρέξετε στην εικόνα της επιχείρησής σας στο taxisnet.

Επικοινωνία

76. Αν επιθυμείτε να λάβετε ενημέρωση για τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα της παρούσας έρευνας από την Δ/νση Κ.ΑΛ.Ο, παρακαλούμε συμπληρώστε μια ηλεκτρονική δ/νση:

Ευχαριστούμε για την συμμετοχή σας!

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

***«Επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία
με ενσωμάτωση δράσεων Κοινωνικής Καινοτομίας και
ευθυγράμμιση της Στρατηγικής με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης
για την Κοινωνική Οικονομία»***

Φεβρουάριος 2023

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων

Περιεχόμενα

1 Συντομογραφίες	6
2 ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ	8
3 EXECUTIVE SUMMARY	12
4 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	16
4.1 Γενικά	16
4.2 Ορισμοί Κοινωνικής Οικονομίας, επιχειρήσεων Κ.Α.Λ.Ο., Κοινωνικής Καινοτομίας	18
4.3 Τα οφέλη της Κοινωνικής Οικονομίας	21
5 ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	24
5.1 Η Κοινωνική Οικονομία στην Ευρώπη	24
5.1.1 Το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης.....	26
5.2 Η Κοινωνική Οικονομία στην Ελλάδα	31
5.2.1 Στοιχεία κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα.....	31
5.2.2 Το Εθνικό Πλαίσιο.....	33
5.2.2.1 Το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο.....	33
5.2.2.2 Το Στρατηγικό Σχέδιο για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.....	34
5.2.2.3 Το ελληνικό οικοσύστημα της Κοινωνικής Οικονομίας.....	35
5.2.2.4 Η χρηματοδότηση των επιχειρημάτων της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα.....	41
5.2.3 Ο σχεδιασμός της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020.....	43
5.2.3.1 Το ΕΠ ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ 2014-2020 και η Κοινωνική Οικονομία.....	43
5.2.3.2 Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και η Κοινωνική Οικονομία στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 9 και της Ε.Π. 9ν.....	47
5.2.3.3 Αρμόδιοι φορείς του Υπουργείου Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων (2014-2020).....	47
5.2.3.4 Το Κέντρο Κοινωνικής Καινοτομίας και το έργο SEED.....	49
5.2.3.5 Ανάπτυξη εργαλείου αποτύπωσης κοινωνικού αντικτύπου	49
5.2.4 Ο νέος σχεδιασμός για την περίοδο 2021-2027.....	50
5.2.4.1 ΕΠ “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027”	50
5.2.4.2 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα 2021-2027.....	53
5.2.4.3 Αρμόδιοι φορείς εμπλεκόμενοι στον σχεδιασμό και συντονισμό δράσεων κοινωνικής καινοτομίας για την περίοδο 2021-2027.....	56
6 SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ.....	58
6.1 Ευρήματα της ανάλυσης SWOT.....	58
6.2 Οι διαφαινόμενες ανάγκες του τομέα.....	62
7 Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	65
7.1 Το όραμα της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Οικονομία.....	65
7.2 Προκλήσεις της Εθνικής Στρατηγικής.....	65
7.3 Βασικές αρχές της Εθνικής Στρατηγικής.....	66
7.4 Στρατηγικοί Στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής (πυλώνες).....	66

7.5 Οι Ειδικοί Στόχοι της Στρατηγικής.....	67
7.6 Ομάδες Στόχος της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Καινοτομία.....	70
8 ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	72
8.1 Ανάλυση των Δράσεων άμεσης προτεραιότητας για την Κοινωνική Οικονομία.....	75
Δράση 1η: Εκσυγχρονισμός θεσμικού / κανονιστικού πλαισίου για την ίδρυση και λειτουργία οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο.	75
Δράση 2η: Ανάπτυξη Εργαλείων Μέτρησης Κοινωνικού Αντίκτυπου (σε συνεργασία με το πεδίο).....	78
Δράση 3η: Ανάπτυξη μηχανισμού για το συντονισμό και την παρακολούθηση των δημόσιων πολιτικών για την Κ.ΑΛ.Ο.	80
Δράση 4η: Ανάπτυξη σε συνεργασία με την Αναπτυξιακή Τράπεζα χρηματοδοτικών εργαλείων ειδικών για το οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο.	82
Δράση 5η: Ενίσχυση των πρωτοβουλιών στο πεδίο για τη δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων/μηχανισμών στο εσωτερικό της Κ.ΑΛ.Ο.	85
Δράση 6η: Αξιοποίηση των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΥΔΣ) στην ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο.	88
Δράση 7η: Επιμόρφωση των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με το πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις.....	90
Δράση 8η: Ενίσχυση της πρόσβασης στις αγορές (Access to Market)-Ενίσχυση των κοινωνικών αγορών και των εφοδιαστικών τους αλυσίδων.....	92
Δράση 9η: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. σε συγκεκριμένους τομείς.....	94
Δράση 10η: Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα	97
Δράση 11η: Χρηματοδότηση clusters (συστάδων) για την προώθηση πρωτοβουλιών Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.....	99
Δράση 12η: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. (στοχευμένες δράσεις για ευάλωτες ομάδες στόχους, με πιλοτικό χαρακτήρα).....	101
Δράση 13η: Ενίσχυση της ικανότητας των υποστηρικτικών μηχανισμών να παρέχουν υπηρεσίες για την ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο. - Περιφερειακοί μηχανισμοί υποστήριξης υφιστάμενων και νέων φορέων Κ.ΑΛ.Ο., αναβάθμιση του θεσμού των περιφερειακών μηχανισμών.....	103
Δράση 14η: Ανάπτυξη και λειτουργία Θερμοκοιτίδων Στήριξης Εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. / κίνητρα για ενσωμάτωση της Κ.ΑΛ.Ο. σε συμβατικές θερμοκοιτίδες/επιταχυντές.....	105
Δράση 15η: Ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΥΠΑ) για την ενσωμάτωση της διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ατομικό σχέδιο δράσης και στα λοιπά εργαλεία ενημέρωσης και προώθησης της απασχόλησης.....	107
Δράση 16η: Θερμοκοιτίδες Κοινωνικών Επιχειρήσεων (ΔΥΠΑ-Σχολές Μαθητείας).....	109
Δράση 17η: Σχεδιασμός και παροχή προγραμμάτων επιμόρφωσης για τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.....	111
Δράση 18η: Ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύων μεταξύ οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. και άλλων μελών του οικοσυστήματος (τριπλή-τετραπλή έλικα), υλοποίηση εθνικού θεματικού δικτύου Κ.ΑΛ.Ο.....	114
Δράση 19η: Δίκτυο Πόλεων και Περιφερειών για την Κ.ΑΛ.Ο. και την Κοινωνική Οικονομία.....	116

Δράση 20η: Εκπαίδευση φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στη μεθοδολογία σύστασης και λειτουργίας ανταποδοτικών δικτύων και ενώσεων.....	118
Δράση 21η: Υλοποίηση στοχευμένων ενεργειών ενημέρωσης για την Κ.ΑΛ.Ο. σε διαφορετικά κοινά και ομάδες στόχους (ανά ομάδα στόχο)-Ανάπτυξη και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για νέους, φοιτητές και μαθητές.....	120
Δράση 22η: Ανάπτυξη προγράμματος συνεργασιών για την προβολή, προώθηση και καθιέρωση του τομέα (Εκθέσεις, Συνέδρια, Δίκτυα, ανταλλαγή καλών πρακτικών, κλπ.).....	122
Δράση 23η: Ανάπτυξη επικοινωνιακού σχεδίου δράσης και ενιαίου οδικού χάρτη για την υλοποίηση δράσεων προβολής και ενημέρωσης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, εμπλέκοντας τους Περιφερειακούς Μηχανισμούς.....	124
8.2 Ανάλυση των Δράσεων για την Κοινωνική Καινοτομία.....	126
Δράση 24η: Μελέτη και ανάλυση προδιαγραφών για τη σύσταση Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ).....	126
Δράση 25η: Οργάνωση και λειτουργία του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ), ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύωση του ΕΚΙΚΚ σε διεθνές επίπεδο.....	128
Δράση 26η: Ενίσχυση των δράσεων της Κοινωνικής Καινοτομίας σε εθνικό επίπεδο.....	130
8.3 Μεσοπρόθεσμες Δράσεις.....	133
8.4 Προϋπολογισμός και Χρονοδιάγραμμα Δράσεων Στρατηγικής.....	136
8.5 Πίνακας συνάφειας Ειδικών Στόχων και Δράσεων.....	139
8.6 Πίνακας βαθμού συνεργειών Δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής.....	140
9 ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	141
9.1 Σύστημα Διακυβέρνησης της Στρατηγικής.....	141
9.2 Μηχανισμός Παρακολούθησης.....	144
9.3 Πλαίσιο Αξιολόγησης της Εθνικής Στρατηγικής.....	144
9.4 Πηγές χρηματοδότησης της Εθνικής Στρατηγικής.....	145
 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	
A. Ταυτότητα έρευνας πεδίου	
B. Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) και Κ.ΑΛ.Ο.	
Γ. Ανάλυση SWOT	
Δ. Ανάλυση PESTLE	
Ε. Ανάλυση Προβλημάτων (Problem Trees)	
ΣΤ. Σύνδεση Εθνικής Στρατηγικής με συναφείς εθνικές στρατηγικές	

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ– ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ – ΠΛΑΙΣΙΑ

Πίνακας 1: ΣΒΑ που αφορούν σε κοινωνικά θέματα	23
Πίνακας 2: Στοιχεία κοινωνικής οικονομίας στην Ευρώπη	25
Πίνακας 3: Κατανομή ανά νομική μορφή των «ενεργών» φορέων του Μητρώου Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (31/8/2022)	32
Πίνακας 4: Κατανομή ανά νομική μορφή των «ενεργών» φορέων του Ειδικού Μητρώου Άλλων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (31/8/2022).....	32
Πίνακας 5: Χαρτογράφηση ενδιαφερόμενων μερών	41
Πίνακας 6: Συνέργειες μεταξύ των Ειδικών Στόχων της Εθνικής Στρατηγικής	69
Πίνακας 7: Προτεινόμενο Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των δράσεων.....	138
Πίνακας 8: Πίνακας συνάφειας των δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής με του Ειδικούς Στόχους.....	139
Πίνακας 9: Πίνακας συνάφειας και συνεργειών των δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής	140

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Σύνοψη της αξίας που προσδίδει η Ε.Ε. στην Κοινωνική Οικονομία με βάση τις αρχές που τη διέπουν	30
Διάγραμμα 2: Προτεραιότητες ΕΠ ΕΠΑΝΑΔ 2021-2027	52

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΛΑΙΣΙΩΝ

Πλαίσιο 1: Η αποτύπωση Κοινωνικού Αντίκτυπου ως εργαλείο για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις ..	22
Πλαίσιο 2: Η Κοινωνική Οικονομία στην Ευρώπη (SEAP Dec 2021):.....	24
Πλαίσιο 3: Ευρωπαϊκή Πύλη Κοινωνικής Οικονομίας	28
Πλαίσιο 4: Το Εθνικό Κέντρο Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία-ΕΚΙΚΚ.....	53

1 Συντομογραφίες

ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΕΠΠ	Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών
ΑΜΚΕ	Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία
ΓΕΜΗ	Γενικό Εμπορικό Μητρώο
ΔΥΠΑ	Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (πρώην ΟΑΕΔ)
ΕΑΑΔΗΣΥ	Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων
ΕΑΔΗΣΥ	Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων
ΕΒΕΑ	Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών
ΕΔ ΕΣΠΑ ΑπΚΟ	Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Τομέα Απασχόλησης & Κοινωνικής Οικονομίας
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΤΑΑ	Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης
ΕΚΕ	Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (CSR)
ΕΚΚΕ	Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών
ΕΚΚΚ	Ελληνικό Κέντρο Κοινωνικής Καινοτομίας
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΛΠΕΜΑ	Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο
ΕΟΚΕ	Ευρωπαϊκή Κοινωνική Επιτροπή
ΕΠΑΝΕΚ	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΥΣΕΚΤ	Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Παρακολούθησης Δράσεων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου
Κ.Α.Λ.Ο.	Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία
ΚΕΑ	Κοινωνικό Επίδομα Αλληλεγγύης
ΚΚ	Κοινωνική Καινοτομία
ΚΟ	Κοινωνική Οικονομία
ΚΟΙΝΣΕΠ	Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις
ΚΟΙΣΠΕ	Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης
ΚΥΔΣ	Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητική Οργάνωση

MME	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΟΚΕ	Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΟΠΑ	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΣΠ	Στρατηγική Προτεραιότητα
ΤΠΔ	Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων
ΥΓΟΣ	Υπηρεσίες Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος (SGEI)
ΕΥ ΚΕΚΟ	Ειδική Υπηρεσία για την Κοινωνική Ένταξη και την Κοινωνική Οικονομία
AFI	Action Finance Initiative
CAP	Common Agricultural Policy
CSEI	Clusters of Social and Ecological Innovation
CSR	Corporate Social Responsibility
ESG	Environment, Social, Governance
GBER	General Block Exemption Regulation
NEETs	Young people Not in Employment, Education, or Training
SCO	Simplified Cost Options
SDGs	Sustainable Development Goals
SEED	Social innovation EcosystEm Development
SGEI	Services of General Economic Interest

2 ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

Όραμα της Εθνικής Στρατηγικής και του επικαιροποιημένου Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία

«...η Εθνική Στρατηγική υποστηρίζει την εδραίωση και ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο. ώστε αυτή να καταστεί δυναμικός χώρος σχεδιασμού και εφαρμογής, με συμμετοχικό τρόπο, ενεργητικών πολιτικών που προσφέρουν λύσεις σε δυσεπίλυτα κοινωνικά προβλήματα, εμπλέκοντας τις άμεσα ενδιαφερόμενες κοινωνικές ομάδες...»

Το Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία, ενσωματώνοντας σε σημαντικό βαθμό δράσεις κοινωνικής καινοτομίας, σχεδιάστηκε λαμβάνοντας υπόψιν την υφιστάμενη κατάσταση του τομέα Κ.ΑΛ.Ο. και τη δυναμική του ελληνικού οικοσυστήματος κοινωνικής οικονομίας, το θεσμικό/νομικό πλαίσιο και τη (δυσνητικά) διαθέσιμη χρηματοδότηση, προγενέστερες εθνικές στρατηγικές ανάπτυξης του τομέα, συναφείς πολιτικές της ΕΕ (και ειδικότερα το Σχέδιο Δράσης της ΕΕ για την κοινωνική οικονομία⁹) καθώς και τις διαφαινόμενες ανάγκες όπως αυτές έχουν εντοπισθεί από τους φορείς της Κ.ΑΛ.Ο. αλλά και από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που εμπλέκονται στον τομέα.

Το επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης καλείται να ενισχύσει το οικοσύστημα και τους οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας, ώστε ο τομέας να αναπτυχθεί δυναμικά και βιώσιμα, οδηγώντας στα οφέλη που μπορεί να προσφέρει η κοινωνική οικονομία στην Ελλάδα. Βασικές Ομάδες Στόχος του Σχεδίου είναι ιδίως μέλη Ευπαθών/Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων, Άνεργοι (περιλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων), κάτοικοι περιοχών με γεωγραφικούς περιορισμούς (απομακρυσμένων, νησιωτικών, κλπ.), γυναίκες, ΑΜΕΑ, νέοι έως 29 ετών, άτομα με ψυχο-κοινωνικά προβλήματα, Ρομά, αποφυλακισθέντες, άστεγοι, μετανάστες / πρόσφυγες, αναγνωρίζοντας τη σημαντική συνεισφορά της κοινωνικής οικονομίας στην κοινωνική ένταξη και επιχειρηματικότητα.

Το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει πέντε στρατηγικούς στόχους, που αναλύονται ως πυλώνες στρατηγικής, και εναρμονίζονται πλήρως με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1: Επικαιροποίηση του Θεσμικού/ Κανονιστικού Πλαισίου

Στο πλαίσιο του στρατηγικού στόχου επιχειρείται η **αναθεώρηση του θεσμικού/ρυθμιστικού πλαισίου** της Κ.ΑΛ.Ο., ώστε να αντιμετωπισθούν οι ασάφειες του νόμου που έχουν πλέον αναγνωρισθεί, και να επιτευχθεί η άρτια εφαρμογή του νόμου, σε πλήρη ευθυγράμμιση με την τρέχουσα πραγματικότητα στον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο. Παράλληλα, το θεσμικό πλαίσιο που αφορά στο ενιαίο Μητρώο φορέων Κ.ΑΛ.Ο. θα αναβαθμιστεί, οδηγώντας με τον τρόπο αυτό σε πληρέστερη χαρτογράφηση του οικοσυστήματος. Υπό το πρίσμα αυτό, οι ειδικοί στόχοι του πυλώνα είναι:

- Η επικαιροποίηση, διεύρυνση και εναρμόνιση του Θεσμικού/ Κανονιστικού πλαισίου

⁹ *Building an economy that works for people: an action plan for the social economy*, Social Economy Action Plan, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Dec 2021

- Η ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον

Εκτιμώμενα αποτελέσματα από την επίτευξη των ειδικών στόχων αφορούν σε:

- Μείωση ασαφειών και άρση αντιφάσεων του ν. 4430/2016 με το υφιστάμενο θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο σε άλλα πεδία επιχειρηματικότητας
- Μείωση των δυσκολιών στην εφαρμογή του νόμου (λόγω της υπερ-ρύθμισης που επιφέρει στο οικοσύστημα), σε πλήρη ευθυγράμμιση με την τρέχουσα πραγματικότητα στον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο.
- Μείωση του γραφειοκρατικού φορτίου για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που λειτουργούν με περιορισμένους πόρους, όσον αφορά κυρίως τις εμπορικές τους δραστηριότητες, ενθαρρύνοντας έτσι την εφαρμογή των προβλεπόμενων διαδικασιών αλλά και την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας.
- Διεύρυνση και αναβάθμιση του υφιστάμενου Μητρώου φορέων Κ.ΑΛ.Ο., ώστε να εγγράφονται σε αυτό (και να συστήνονται) όλοι οι φορείς, ανεξάρτητα από την πιθανή εγγραφή τους σε επιμέρους μητρώα άλλων Υπουργείων - οδηγώντας σε πληρέστερη απεικόνιση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. και διευκολύνοντας τη σύγκριση στοιχείων με άλλες χώρες αλλά και τη χάραξη στοχευμένων πολιτικών.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2: Ανάπτυξη στοχευμένων Χρηματοδοτικών Εργαλείων

Στο πλαίσιο του στρατηγικού στόχου επιχειρείται η υποστήριξη της πρόσβασης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε χρηματοδότηση, διευκολύνοντας την πρόσβαση είτε σε υπάρχουσα χρηματοδότηση (κρατική, π.χ. ΚΥΔΣ, ή ευρωπαϊκή, π.χ. πόροι ΕΣΠΑ και άλλα προγράμματα συγχρηματοδότησης, είτε από τον ιδιωτικό τομέα, κλπ.), είτε σε νέα χρηματοδοτικά προϊόντα/εργαλεία από τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Υπό το πρίσμα αυτό, οι ειδικοί στόχοι του πυλώνα είναι:

- Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς, αναγκαία για τη δραστηριοποίηση και λειτουργία τους
- Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς
- Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα.
- Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα

Εκτιμώμενα αποτελέσματα της υποστήριξης της πρόσβασης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε χρηματοδότηση αφορούν σε:

- Διευκόλυνση της πρόσβασης σε υπάρχουσα χρηματοδότηση (είτε κρατική, π.χ. ΚΥΔΣ, ή ευρωπαϊκή, π.χ. πόροι ΕΣΠΑ και άλλα προγράμματα συγχρηματοδότησης, είτε από τον ιδιωτικό τομέα, κλπ.)
- Υποστήριξη μιας σταθερά ανοικτής διαδικασίας πρόσβασης σε (συγ)χρηματοδότηση (omni channel funding)

- Άρση της δυσκολίας/απροθυμίας των χρηματοπιστωτικών οργανισμών να εμπλακούν με την κοινωνική οικονομία και ενίσχυση προς αυτό των οργανισμών τοπικής/περιφερειακής εμβέλειας
- Προώθηση της ανάπτυξης και διάθεσης χρηματοδοτικών προϊόντων/εργαλείων από τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, διαμορφωμένα και στοχευμένα στις ανάγκες της Κ.ΑΛ.Ο., ενθαρρύνοντας τη δράση μεσαζόντων (τόσο της ζήτησης όσο και της προσφοράς).

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3: Ενίσχυση Ικανοτήτων

Στο πλαίσιο του στρατηγικού στόχου επιχειρείται η ενίσχυση των ικανοτήτων των εμπλεκόμενων μερών του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. Τα στελέχη του δημόσιου τομέα (σε όλες τις βαθμίδες και εμπλεκόμενους φορείς του δημοσίου) θα ενισχυθούν με επαρκείς γνώσεις/καταρτίσεις για την κοινωνική οικονομία, το κοινωνικό επιχειρείν και την κοινωνική καινοτομία. Οι ίδιοι οι φορείς της Κ.ΑΛ.Ο. θα ενισχυθούν με (i) επιχειρηματικές και συχνά τομεακές γνώσεις αλλά και (ii) γνώσεις για τον ίδιο τον χαρακτήρα της «κοινωνικής οικονομίας». Με βάση τα ανωτέρω, ο ειδικός στόχος του πυλώνα διατυπώνεται ως:

- Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
- Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπράξεις

Εκτιμώμενα αποτελέσματα της ενίσχυσης των ικανοτήτων των εμπλεκόμενων μερών του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. αφορούν σε:

- Ενίσχυση των ικανοτήτων των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο., όπου παρατηρείται έλλειψη (i) επιχειρηματικών και συχνά τομεακών γνώσεων και (ii) γνώσεων για τον χαρακτήρα της «κοινωνικής οικονομίας»
- Ενίσχυση των ικανοτήτων των στελεχών του δημόσιου τομέα (σε όλες τις βαθμίδες και συμπεριλαμβανομένων όλων των φορέων του δημοσίου), όπου παρατηρείται έλλειψη γνώσεων/κατάρτισης για την κοινωνική οικονομία, το κοινωνικό επιχειρείν και την κοινωνική καινοτομία.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4: Ενίσχυση της Δικτύωσης και των Συνεργασιών

Στο πλαίσιο του στρατηγικού στόχου επιχειρείται η υποστήριξη της δικτύωσης του οικοσυστήματος. Το networking αλλά και η δημιουργία ενώσεων και συνεργασιών αναγνωρίζεται ως μια bottom-up απαίτηση και τάση. Ο Στόχος θα διευκολύνει και θα ενθαρρύνει αυτή τη ζύμωση του οικοσυστήματος, δημιουργώντας «χώρους» (φυσικούς, όπως οι Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. ή διαδικτυακούς), όπου οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας θα μπορούν να συναντηθούν και να αναπτύξουν συνεργασίες και συνέργειες. Με βάση τα ανωτέρω, ο ειδικός στόχος του πυλώνα διατυπώνεται ως:

- Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.

Εκτιμώμενα αποτελέσματα της υποστήριξης της δικτύωσης του οικοσυστήματος είναι:

- Διευκόλυνση της δικτύωσης, αλλά και της δημιουργίας ενώσεων και συνεργασιών, π.χ. με τη δημιουργία «χώρων» (φυσικών, όπως οι Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. ή διαδικτυακών), όπου οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας μπορούν να συναντηθούν και να αναπτύξουν συνεργασίες και συνέργειες
- Δημιουργία ευκαιριών δικτύωσης οδηγώντας στην ανταλλαγή πληροφοριών, τεχνογνωσίας και καλών πρακτικών καθώς και στην αναγνώριση ευκαιριών για νέες συνεργασίες
- Ενθάρρυνση της δικτύωσης της ελληνικής κοινωνικής οικονομίας, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, οδηγώντας στην βιώσιμη ανάπτυξη του τομέα και σε βελτιωμένες σχέσεις κράτους-φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5: Ευαισθητοποίηση και Επικοινωνία

Τέλος, στο πλαίσιο του στρατηγικού στόχου επιχειρείται η ευαισθητοποίηση, η επικοινωνία της ιδέας και η ανάδειξη της αξίας της κοινωνικής οικονομίας καθώς υφίσταται μια αναγνωρισμένη ανάγκη ενημέρωσης των πολιτών σχετικά με την ύπαρξη και τα οφέλη της Κ.ΑΛ.Ο. . Με βάση τα ανωτέρω, ο ειδικός στόχος του πυλώνα διατυπώνεται ως:

- Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

Εκτιμώμενα αποτελέσματα από την επίτευξη του Στρατηγικού Στόχου είναι:

- Βελτιωμένη ενημέρωση της κοινωνίας – και ιδίως των νέων αλλά και των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων - σχετικά με την ύπαρξη, τους στόχους, τη λειτουργία και τα οφέλη της Κ.ΑΛ.Ο.
- Διάδοση γνώσεων για την κοινωνική επιχειρηματικότητα σαν επιχειρηματικό μοντέλο και ανάπτυξη της σχετικής δυναμικής
- Ουσιαστική κατανόηση των μερών του οικοσυστήματος σχετικά με τις ανάγκες της Κ.ΑΛ.Ο., οδηγώντας στην περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα
- Ανάδειξη του καινοτόμου κοινωνικού χαρακτήρα της Κ.ΑΛ.Ο., οδηγώντας στην περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα.

Η **κοινωνική καινοτομία** αποτελεί οριζόντια συνιστώσα του επικαιροποιημένου Σχεδίου Δράσης. Όλοι οι άξονές του είτε έχουν ως εγγενές στοιχείο την κοινωνική καινοτομία είτε την προωθούν/αξιοποιούν για την επίτευξη των στόχων του Σχεδίου και το (συν)σχεδιασμό. Ως οριζόντια συνιστώσα, η πρόβλεψη για κοινωνική καινοτομία θα στηρίζεται σε μηχανισμούς 4πλης έλικας, έτσι ώστε η Κοινωνική Οικονομία και Επιχειρηματικότητα να είναι συνεχώς εξελισσόμενες και να συνεισφέρουν στην ενεργό συμμετοχή και την εταιρικότητα για τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής.

3 EXECUTIVE SUMMARY

The vision of the National Strategy and the validated Action Plan for the Social Economy is

“... the National Strategy supports the consolidation and development of the Social and Solidarity Economy, transforming it into a *dynamic space for designing and implementing*, in a participatory manner, *active policies* that offer solutions to hard-to-solve social problems, engaging the social groups directly affected by these...”

The Action Plan for the Social Economy, which includes a considered number of social innovation actions, was designated taking into account the current situation in the SSE sector and the dynamics of the Greek social economy ecosystem; the institutional/legal framework and the financing (potentially available); previous national development strategies for the sector; the EU’s relevant policies (particularly the EU SEAP¹⁰) as well as the emerging needs of the sector as these were identified by the SSE actors but also by the relevant public sector authorities and services involved in the sector.

The updated Action Plan is expected to strengthen the social economy ecosystem and organisations, so that the sector can develop dynamically and sustainably, leading to the benefits which the social economy can offer to Greece. The key Target Groups of the Plan are primarily the members of vulnerable social groups, the unemployed (including the long-term unemployed), the inhabitants of disadvantaged geographical areas (e.g. remote or island areas, etc.), women, persons with disabilities, youth up to 29 years of age, persons with psycho-social problems, Roma, ex-offenders, the homeless, migrants and refugees, as it takes account of the important contribution of social economy to social inclusion and to entrepreneurship.

The Action Plan includes five strategic objectives, which form the pillars of the strategy, and are fully aligned with the European SEAP.

STRATEGIC OBJECTIVE 1: Updating of the Institutional/Regulatory Framework

This strategic objective refers to the **review of the institutional/regulatory framework** of the SSE, in order to address the acknowledged ambiguities of the law, and to achieve its sound application, in full alignment with the current SSE environment. At the same time, the institutional framework concerning the single Register of SSE Entities will be upgraded, thus leading to a more complete mapping of the ecosystem. In light of this, the specific goals of this strategic pillar are:

- The updating, expansion and harmonisation of the Institutional/Regulatory framework.
- The transposition of the regulatory dimension of the SSE in the wider business institutional environment.

The estimated results of achieving these specific objects are:

¹⁰ *Building an economy that works for people: an action plan for the social economy*, Social Economy Action Plan, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Dec 2021

- Reduction of ambiguities and contradictions between Law 4430/2016 and the existing institutional and regulatory framework in other fields of entrepreneurship.
- Reduction of difficulties in the implementation of the law (due to the over-regulation it imposes on the ecosystem) in full alignment with the current environment in the SSE sector.
- Reduction of the administrative burden for SSE entities which operate with limited resources, especially as regards their commercial activities, thus encouraging the application of the procedures as foreseen, and the development of the social economy.
- Extension and upgrading of the current Register of SSE Entities, so that all entities enrol on this register regardless of their possible registration in individual registers of other Ministries – leading to a more complete mapping of the SSE ecosystem, facilitating the comparison of data with other countries, and supporting the development of targeted policies.

How about the creation of satellite accounts for the social economy? Has Greece taken any steps to use the support from ESTAT for setting up satellite accounts?

Improving data collection is a major objective of the EC Social economy action plan (SEAP).

11

STRATEGIC OBJECTIVE 2: Development of targeted Financial Instruments

This strategic objective aims to support the access of SSE entities to financing, facilitating their access to existing funding (national, e.g. socially-responsible public procurement, or European, e.g. NSRF funds and other co-financing programmes, or from the private sector, etc.), or to new financial products/tools provided by banks and other financial institutions. In light of this, the specific goals of this strategic pillar are:

- The facilitation of access of SSE entities to appropriate financial products/tools and mechanisms, necessary for their activities and operation.
- The strengthening of the participation of SEE entities in public tenders.
- Improvement of the access of SEE entities to the markets: in the supply of products/services for which there is a demand from the public as well as the private sector.
- The strengthening of the participation of SEE entities in grants and co-funded programmes.

The estimated results of supporting the access of SEE entities to funding are:

- Facilitation of access to existing funding (either national, e.g. socially-responsible public procurement, or European, e.g. NSRF funds and other co-financing programmes, or from the private sector, etc.).

¹¹ SEAP p. 20 “Having relevant data and statistics is also key to making social economy business models better understood and ensuring evidence-based policy. However, existing data on the social economy are often scarce, incomplete and difficult to compare. For example, only a few Member States have adapted their national accounting systems to collect supplementary data (“satellite accounts”) on the social economy, despite the financial support available from the EU budget. As a result, statistics on the size, workforce, development and challenges of the social economy are missing.”

- Support of a consistent and open process of access to (co-) financing (omni-channel funding).
- Removal of the difficulty/reluctance of financing institutions to become involved in the social economy and support of such institutions with a local/regional scope.
- Promotion of the development and availability of financial products/tools by banks and other financial institutions, tailored and targeting the needs of the SSE, encouraging the activities of both demand and supply side intermediate organisations, etc.

STRATEGIC OBJECTIVE 3: Capacity Building

This strategic objective aims to strengthen the capacities of SSE ecosystem stakeholders. Public sector staff (at all levels and in all public bodies engaging with the SSE) will be supported with sufficient knowledge/training on the social economy, social entrepreneurship and social innovation. SSE entities themselves will be supported with (i) entrepreneurial and also sectoral knowledge, as well as (ii) knowledge about the nature of the 'social economy' itself. Against this background, the specific goals of this strategic pillar are:

- The strengthening of the capacities of entities within and outside the ecosystem
- Cooperation between SSE organisations and private sector enterprises, supported by joint networking and partnerships.

The estimated results of strengthening the capacities of entities involved in the SSE ecosystem are:

- Strengthened capacities of SSE organisations, where a lack of (i) entrepreneurial and often sectoral knowledge and (ii) knowledge of the nature of the 'social economy' is observed.
- Strengthened capacities of public sector staff (at all levels and in all public bodies engaging with the SSE), where a lack of knowledge/training about the social economy, social entrepreneurship and social innovation is observed.

STRATEGIC OBJECTIVE 4: Strengthening of Networking and Partnerships

This strategic objective aims to support the networking of the ecosystem. Networking, and the creation of associations, are recognised as a bottom-up requirement and trend. This objective will facilitate and encourage such developments within the ecosystem, creating "spaces" (either physical, such as the SSE Fairs, or online), where social economy entities can meet and develop collaborations and synergies. Against this background, the specific goals of this strategic pillar are:

- The strengthening and improvement of networking and collaboration between different components of the SSE ecosystem.

The estimated results of supporting the networking of the ecosystem are:

- Facilitation of networking and of the creation of associations and collaborations, e.g. through the creation of "spaces" (either physical, such as SSE Fairs, or online), where social economy entities can meet and develop collaborations and synergies.
- Creation of networking opportunities, leading to the exchange of information, know-how and good practices, as well as the identification of opportunities for new collaborations.

- Encouragement of networking for the Greek social economy at national and European level, leading to the sustainable development of the sector and improved relations between state and SSE entities.

STRATEGIC OBJECTIVE 5: Awareness and Communication

Finally, this strategic objective aims to increase awareness, communicate the idea, and promote the value of the social economy, as there is an acknowledged need to inform citizens about the existence and benefits of the SSE. Against this background, the specific goal of this strategic pillar is

- The increase in the visibility of the SSE.

The estimated results of achieving this Strategic Objective are:

- Improved awareness of society – and certainly of young people but also of vulnerable social groups – of the existence, goals, operation and benefits of SSE.
- Dissemination of knowledge about social entrepreneurship as a business model and development of the relevant dynamics.
- Substantial understanding of SSE needs by the members of the ecosystem, leading to the further development of the sector.
- Promotion of the innovative social charter of SSE, leading the further development of the sector.

Social Innovation is a horizontal component of the updated Action Plan. All its axes either have an inherent element of social innovation, or promote/utilise it for the achievement of the Plan's objectives and its (co)design. As a horizontal component, the provision for social innovation will be based on quadruple helix mechanisms, so that Social Economy and Entrepreneurship are continuously evolving and contribute to active participation and partnership for enduring social cohesion.

4 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

4.1 Γενικά

Οι οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών είναι, παγκόσμια, ενεργοί φορείς ανάπτυξης και προαγωγής της κοινωνίας, καθώς αποτελούν τον τρίτο πυλώνα που δραστηριοποιείται παράλληλα με τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Το οικοσύστημα της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.) αποτελεί δραστήριο υποσύστημα της Κοινωνίας των Πολιτών, όπου δρα επιχειρηματικά στοχοθετώντας την επίλυση κοινωνικών προβλημάτων, σε αντίθεση με την κερδοσκοπική στοχοθέτηση του ιδιωτικού τομέα. Το οικοσύστημα, εκπορευόμενο από τους ίδιους τους πολίτες, παρέχει εγγύτητα και γνώση των κοινωνικών προβλημάτων, καθιστώντας τον ουσιαστικό δρώντα και συνεργάτη του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, που προωθεί μια εναλλακτική μορφή προσέγγισης της οικονομικής δραστηριότητας καλύπτοντας συχνά τα κενά που δημιουργούνται.

Η σημασία του οικοσυστήματος έχει αναγνωριστεί από τα Ηνωμένα Έθνη, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τον ΟΟΣΑ, την Παγκόσμια Τράπεζα, και πολλούς άλλους διεθνείς οργανισμούς, που προωθούν δράσεις ενίσχυσής του και ενδυνάμωσής του. Η Κ.ΑΛ.Ο. δραστηριοποιείται σε όλους τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), εργαζόμενη με τον Δημόσιο και Ιδιωτικό τομέα και η ενίσχυση αυτής της συνεργασίας αποτελεί προτεραιότητα για τον στόχο 17. Συμπληρωματικά, στο σχέδιο δράσης για την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Πυλώνα για τα Κοινωνικά Δικαιώματα, η συνεισφορά της Κοινωνικής Οικονομίας (Κ.Ο.) αναγνωρίζεται ποικιλοτρόπως, ενώ αναγνωρίζοντας την ευρύτερη σημασία της Κοινωνικής Οικονομίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή την έχει αναδείξει ως ένα από τα 14 βιομηχανικά οικοσυστήματα της ενιαίας αγοράς¹². Για αυτό τον λόγο η ΕΕ προχώρησε στη δημιουργία ενός σχεδίου δράσης για την Κοινωνική Οικονομία, τονίζοντας όχι μόνο την συνεισφορά του οικοσυστήματος σε θέσεις εργασίας αλλά και την μεγάλη ανεκμετάλλευτη δυναμική που έχει ο χώρος για κάποια κράτη μέλη, λόγω περιορισμένης ανάπτυξης.

Παράλληλα, η εγγύτητά του οικοσυστήματος με την κοινωνία και η δυνατότητά του να προσφέρει ενεργές και καινοτόμες λύσεις, έχει αποδειχθεί ευεργετική για την προαγωγή της κοινωνικής συνοχής και έχει αναγνωριστεί από πολλές χώρες, που σχεδιάζουν προγράμματα ενίσχυσης του οικοσυστήματος μέσω των δημόσιων πολιτικών. Η στροφή του ιδιωτικού τομέα σε περιβάλλον βιωσιμότητας και χρηστής διακυβέρνησης (Environmental, Social, Governance – ESG) και τα προγράμματα ΕΚΕ – Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης που υλοποιεί, δημιουργούν συνθήκες συνεργασίας του οικοσυστήματος και με τον ιδιωτικό τομέα, αλλά και περαιτέρω ανάπτυξης του χώρου. Τέλος, η οργάνωση του οικοσυστήματος μέσω ενεργής συμμετοχής των πολιτών και δημοκρατικών-συνεργατικών διεργασιών ενισχύει την έννοια του “ενεργού πολίτη” που αποτελεί απαίτηση των σύγχρονων δημοκρατιών καθώς διευκολύνει τον συμμετοχικό σχεδιασμό πολιτικών, την κατανόηση και αποδοχή τους, αυξάνοντας τη συμμόρφωση και την κοινωνική συνοχή.

Το οικοσύστημα της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην Ελλάδα, αν και αναιμικό, χαρακτηρίζεται από έντονη κινητικότητα και καινοτομία. Συγκρινόμενο με άλλες χώρες της ΕΕ, έχει παθογένειες που μπορούν να αντιμετωπιστούν, αλλά έχει και ισχυρούς ηγέτες που μπορούν να αποτελέσουν φάρους για την περαιτέρω ανάπτυξή του. Η παρούσα στρατηγική αναγνωρίζει την ανάγκη ενίσχυσης του οικοσυστήματος, μέσω σύγχρονων εργαλείων και συνεργασιών

¹² https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-industrial-strategy_el

πολλαπλής έλικας, με σκοπό τη δημιουργική και ενεργητική επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων της χώρας και τη θετική κοινωνική προαγωγή και ανάπτυξη.

Η μεθοδολογία σχεδιασμού της στρατηγικής συμπεριέλαβε συναντήσεις διαβούλευσης με τον δημόσιο τομέα, μέλη του οικοσυστήματος, τον ιδιωτικό τομέα και τα κοινωφελή ιδρύματα, και την ακαδημαϊκή κοινότητα. Επίσης, έγινε εκτεταμένη έρευνα γραφείου σε κείμενα και προτάσεις που έχουν τεθεί κατά καιρούς στη δημόσια συζήτηση για την ανάπτυξη του οικοσυστήματος, αλλά και στις πολιτικές της ΕΕ και τις προτάσεις του ΟΟΣΑ αναφορικά με το θέμα.

Η ρευστότητα που χαρακτηρίζει τις δράσεις της κοινωνίας των πολιτών, και τα εναλλακτικά μοντέλα επιχειρηματικότητας και επιχειρησιακής δράσης που ενεργοποιούνται εντός του χώρου, απαιτούν ιδιαίτερη ευελιξία στο επίπεδο σχεδιασμού πολιτικής. Παράλληλα, η οριζοντιότητα που διακατέχει τα πεδία δράσης του οικοσυστήματος, εμπλέκει πολλαπλώς δημόσιες πολιτικές διαφορετικών θεματικών ενοτήτων. Τα ιδιαίτερα αυτά χαρακτηριστικά λαμβάνονται υπόψιν στο σχεδιασμό, σε μία προσπάθεια τόσο ενσωμάτωσης του οικοσυστήματος σε άλλες πολιτικές, όσο και αναγνώρισης της δυναμικής του χώρου σε πληθώρα θεματικών ενοτήτων.

Ακολουθώντας ευρωπαϊκά παραδείγματα η Στρατηγική μελέτησε πέντε πυλώνες ανάπτυξης του χώρου: το θεσμικό/ρυθμιστικό πλαίσιο, τα χρηματοδοτικά εργαλεία, την ενίσχυση ικανοτήτων, την ενίσχυση συνεργασιών και ενώσεων, και την ευαισθητοποίηση και επικοινωνία για το οικοσύστημα και τις αρχές του.

4.2 Ορισμοί Κοινωνικής Οικονομίας, επιχειρήσεων Κ.Α.Λ.Ο., Κοινωνικής Καινοτομίας

Η Κοινωνική Οικονομία χαρακτηρίζεται από πληθώρα ορισμών και η συζήτηση στην ακαδημαϊκή κοινότητα είναι συνεχής. Η ΕΕ αναγνωρίζει ότι η Κοινωνική Οικονομία περιλαμβάνει νομικές μορφές με διαφορετικά επιχειρηματικά και οργανωτικά μοντέλα, που δραστηριοποιούνται σε ένα ευρύ φάσμα οικονομικών τομέων: γεωργία, δασοκομία, κατασκευές, επαναχρησιμοποίηση και επισκευή, διαχείριση αποβλήτων, χονδρικό και λιανικό εμπόριο, ενέργεια και κλίμα, πληροφόρηση και επικοινωνία, χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες, κτηματομεσιτικές δραστηριότητες, επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, εκπαίδευση, υπηρεσίες υγείας και φροντίδας, κοινωνική εργασία, τέχνες, πολιτισμός και μέσα ενημέρωσης.

Για τον ΟΟΣΑ, ως Κ.Α.Λ.Ο. θεωρείται το σύνολο των ενώσεων, συνεταιρισμών, αλληλασφαλιστικών οργανισμών, ιδρυμάτων και κοινωνικών επιχειρήσεων των οποίων η δραστηριότητα παρακινείται από αξίες αλληλεγγύης, της υπεροχής του ανθρώπου έναντι του κεφαλαίου, δημοκρατικής και συμμετοχικής διακυβέρνησης.

Στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης για την Κ.Ο. και των σχετικών πρωτοβουλιών της ΕΕ, η κοινωνική οικονομία καλύπτει οντότητες που μοιράζονται τις ακόλουθες βασικές κοινές αρχές και χαρακτηριστικά: την υπεροχή των ανθρώπων καθώς και τον κοινωνικό και/ή περιβαλλοντικό σκοπό έναντι του κέρδους, την επανεπένδυση των περισσότερων κερδών και πλεονασμάτων για την άσκηση δραστηριοτήτων προς το συμφέρον των μελών/χρηστών («συλλογικό συμφέρον») ή της κοινωνίας γενικότερα («κοινωνικό συμφέρον») και της δημοκρατικής και/ή συμμετοχικής διακυβέρνησης.

Παραδοσιακά, ο όρος κοινωνική οικονομία αναφέρεται σε τέσσερις κύριους τύπους νομικών μορφών που παρέχουν αγαθά και υπηρεσίες στα μέλη τους ή στην κοινωνία γενικότερα: συνεταιρισμοί, εταιρείες αλληλασφάλισης, ενώσεις και ιδρύματα (συμπεριλαμβανομένων των φιλανθρωπικών οργανώσεων). Είναι ιδιωτικοί φορείς, ανεξάρτητοι από τις δημόσιες αρχές και με συγκεκριμένες νομικές μορφές.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις νοούνται πλέον γενικά ως μέρος του οικοσυστήματος της κοινωνικής οικονομίας. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις λειτουργούν παρέχοντας αγαθά και υπηρεσίες για την αγορά με επιχειρηματικό και καινοτόμο τρόπο, έχοντας κοινωνικούς ή/και περιβαλλοντικούς στόχους ως αιτία της εμπορικής τους δραστηριότητας. Τα κέρδη επανεπενδύονται κυρίως με σκοπό την επίτευξη του κοινωνικού τους στόχου. Η μέθοδος οργάνωσης και διακυβέρνησής τους ακολουθεί επίσης δημοκρατικές ή συμμετοχικές αρχές ή επικεντρώνεται στην κοινωνική πρόοδο. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις υιοθετούν ποικίλες νομικές μορφές ανάλογα με το εθνικό πλαίσιο κάθε κράτους μέλους.

Στην Ελλάδα ο Νόμος 4430/2016 αντικατέστησε τον Νόμο 4019/2011 ο οποίος θεσμοθέτησε για πρώτη φορά την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία. **Σύμφωνα με τον Νόμο 4430/2016, ως «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία» ορίζεται «το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων που στηρίζονται σε μία εναλλακτική μορφή οργάνωσης των σχέσεων παραγωγής, διανομής, κατανάλωσης και επανεπένδυσης, βασισμένη στις αρχές της δημοκρατίας, της ισότητας, της αλληλεγγύης, της συνεργασίας, καθώς και του σεβασμού στον άνθρωπο και το περιβάλλον.»**

Ο Νόμος 4430/2016 ορίζει τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί ένας οργανισμός (ανεξαρτήτως νομικής μορφής), ώστε να θεωρηθεί ότι ανήκει στην κοινωνική οικονομία και να συμπεριληφθεί στο μητρώο που τηρεί το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.

Σύμφωνα με το Άρθρο 3 του νόμου, ορίζονται ως «Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας», οι εξής:

α. Οι **Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.)** του άρθρου 14, όπου αναφέρεται ότι οι Κοιν.Σ.Επ. είναι οι αστικοί συνεταιρισμοί του Ν. 1667/1986, που έχουν ως καταστατικό σκοπό τη συλλογική και την κοινωνική ωφέλεια, όπως ορίζονται στις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 2 και διαθέτουν εκ του νόμου εμπορική ιδιότητα. Διακρίνονται σε:

α) Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, οι οποίες διακρίνονται σε δύο υποκατηγορίες:

αα) Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων, οι οποίες επιδιώκουν την ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή, των ατόμων που ανήκουν στις Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες, και

αβ) Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων, οι οποίες επιδιώκουν την ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή των ατόμων που ανήκουν στις Ειδικές Ομάδες Πληθυσμού.

β) Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής ωφέλειας, οι οποίες αναπτύσσουν δραστηριότητες «βιώσιμης ανάπτυξης», ή και παρέχουν «κοινωνικές υπηρεσίες γενικού ενδιαφέροντος».

β. οι **Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.)** που διέπονται από το άρθρο 12 του Ν. 2716/1999 (Α' 96), συμπληρωματικά από τις διατάξεις του Ν. 1667/1986 (Α'196), του άρθρου 12 του Ν. 3842/2010 (Α' 58) και του παρόντος νόμου. Οι Κοι.Σ.Π.Ε. θεωρούνται αυτοδικαίως Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ένταξης.

γ. οι **Συνεταιρισμοί Εργαζομένων**, που συστήνονται με το άρθρο 24. Είναι οι Αστικοί Συνεταιρισμοί του Ν. 1667/1986 που έχουν ως καταστατικό σκοπό τη «συλλογική ωφέλεια», όπως ορίζεται στον παρόντα νόμο και διαθέτουν εκ του νόμου εμπορική ιδιότητα. Μέλη τους είναι αποκλειστικά και μόνο φυσικά πρόσωπα, τα οποία επιθυμούν να βιοποριστούν, παράγοντας από κοινού αγαθά και υπηρεσίες για τρίτους.

δ. **οποιοδήποτε άλλο μη μονοπρόσωπο νομικό πρόσωπο**, εφόσον έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα, όπως ιδίως αγροτικοί συνεταιρισμοί του Ν. 4384/2016 (Α' 78) και Ν. 4673/2020 , αστικοί συνεταιρισμοί του Ν. 1667/1986, Αστικές Εταιρίες των άρθρων 741 επ. του Α.Κ., εφόσον σωρευτικά συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

αα) Αναπτύσσει δραστηριότητες συλλογικής και κοινωνικής ωφέλειας, όπως ορίζονται στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 2.

ββ) Μεριμνά για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή των μελών του και εφαρμόζει δημοκρατικό σύστημα λήψης αποφάσεων, σύμφωνα με την αρχή ένα μέλος μία ψήφος, ανεξάρτητα από τη συνεισφορά κάθε μέλους.

γγ) Το καταστατικό του προβλέπει περιορισμούς στη διανομή του ως εξής:

- i. ποσοστό τουλάχιστον 5% διατίθεται για το σχηματισμό αποθεματικού,
- ii. ποσοστό έως 35% αποδίδεται στους εργαζόμενους του Φορέα, εκτός κι αν τα 2/3 των μελών της Γενικής Συνέλευσης αποφασίσουν αιτιολογημένα τη διάθεση του ποσοστού αυτού σε δραστηριότητες του στοιχείου,
- iii. το υπόλοιπο διατίθεται για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τη διεύρυνση της παραγωγικής του δραστηριότητας.

δδ) Εφαρμόζει σύστημα σύγκλισης στην αμοιβή της εργασίας, κατά το οποίο ο ανώτατος καθαρός μισθός δεν μπορεί να υπερβαίνει περισσότερο από τρεις φορές τον κατώτατο, εκτός και αν τα 2/3 των μελών της Γενικής Συνέλευσης αποφασίσουν διαφορετικά. Η υποχρέωση του προηγούμενου εδαφίου ισχύει και σε οποιαδήποτε μορφή σύμπραξης δύο ή περισσότερων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

εε) Αποβλέπει στην ενδυνάμωση των οικονομικών δραστηριοτήτων του και τη μεγιστοποίηση της παραγόμενης κοινωνικής ωφέλειας μέσω της οριζόντιας και ισότιμης δικτύωσης με άλλους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

στστ) Δεν έχει ιδρυθεί και δεν διοικείται άμεσα ή έμμεσα από Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. α' ή β' βαθμού ή από άλλο νομικό πρόσωπο του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Τέλος, η **Κοινωνική Καινοτομία (ΚΚ)** χαρακτηρίζεται από διαφορετικούς ορισμούς, με μικρές διαφοροποιήσεις μεταξύ τους. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, η ΚΚ αναφέρεται στο σχεδιασμό και την εφαρμογή νέων λύσεων που επιφέρουν αλλαγές στη εννοιολόγηση, στη διαδικασία, στο προϊόν ή στην οργάνωση και που στην ουσία στοχεύουν στη αύξηση της ευημερίας των ατόμων και των κοινοτήτων.¹³

Ως ΚΚ, σύμφωνα με τον ορισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, νοείται μια δραστηριότητα που είναι κοινωνική τόσο ως προς τους σκοπούς της όσο και ως προς τα μέσα της, και ειδικότερα μια δραστηριότητα που σχετίζεται με την ανάπτυξη και την εφαρμογή νέων ιδεών σχετικά με προϊόντα, υπηρεσίες, πρακτικές και μοντέλα, ενώ ικανοποιεί ταυτόχρονα κοινωνικές ανάγκες και δημιουργεί νέες κοινωνικές σχέσεις ή συνεργασίες μεταξύ δημόσιων, της κοινωνίας των πολιτών ή ιδιωτικών οργανώσεων, ωφελώντας έτσι την κοινωνία και ενισχύοντας την ικανότητά της να δράσει.

Σύμφωνα με το ΕΚΤ+ (European Social Fund +), η Κοινωνική Καινοτομία αναφέρεται στην ανάπτυξη νέων ιδεών, υπηρεσιών και μοντέλων ώστε να βελτιωθεί η αντιμετώπιση κοινωνικών προκλήσεων. Ο Κανονισμός ΕΚΤ+ ορίζει την κοινωνική καινοτομία ως: «μια δραστηριότητα που είναι κοινωνική τόσο ως προς τους σκοπούς της όσο και ως προς τα μέσα της και ιδίως μια δραστηριότητα που σχετίζεται με την ανάπτυξη και εφαρμογή νέων ιδεών (που αφορούν προϊόντα, υπηρεσίες και μοντέλα) που ταυτόχρονα ανταποκρίνονται σε κοινωνικές ανάγκες και δημιουργούν νέες κοινωνικές σχέσεις ή συνεργασίες, ωφελώντας έτσι την κοινωνία και ενισχύοντας την ικανότητά της να δρα».¹⁴

Οι πρωτοβουλίες κοινωνικής καινοτομίας, οι φορείς, τα δίκτυα και οι κοινότητες συμβάλλουν στην επίλυση κοινωνικών προκλήσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προκαλούνται από τη δημογραφική αλλαγή, την κλιματική αλλαγή, την απασχόληση, τη μετανάστευση και τη φτώχεια, αλλά και εκείνες που απαιτούν ανθεκτικές απαντήσεις ως προς την έκτακτη ανάγκη, όπως αυτή της πανδημίας COVID 19. Όλες αυτές οι προκλήσεις έχουν τόσο ευρωπαϊκή όσο και παγκόσμια σημασία, που αντικατοπτρίζεται στους νέους παγκόσμιους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης που δρομολογήθηκαν το 2015 από τα Ηνωμένα Έθνη και στη στρατηγική για τη δίκαιη μετάβαση που υπογραμμίζεται από το πρόγραμμα της Πράσινης Συμφωνίας.

Αυτές οι προκλήσεις είναι αλληλένδετες και αλληλεξαρτώμενες. Η αντιμετώπισή τους απαιτεί τη συγκέντρωση γνώσης, πρακτικής, έρευνας και πολιτικής, προκειμένου να καταστεί δυνατός ο πειραματισμός και η μάθηση. Ωστόσο, οι υπάρχουσες πρωτοβουλίες κοινωνικής καινοτομίας, οι

¹³ OECD (2021), LEED Programme - Social Innovation

ESF+, <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/en/esf-social-innovation>

¹⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057 της 24 Ιουνίου 2021 για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου Plus (ESF+)

φορείς, τα δίκτυα και οι κοινότητες δεν συνδέονται αποτελεσματικά μεταξύ τους. Αυτή η έλλειψη σύνδεσης οδηγεί σε χαμένες ευκαιρίες για:

- Διαμοιρασμό της γνώσης,
- Μεταφορά τεχνογνωσίας,
- Ενεργοποίηση νέων εξελίξεων και καινοτομιών χάρη σε μια ευρύτερη ροή πληροφοριών και αλληλεπίδρασης,
- Πειραματισμό με κοινές δράσεις για μια σειρά από κοινωνικές προκλήσεις.

Σε αυτό το πλαίσιο, το ΕΚΤ και το νέο ΕΚΤ+ έχει εστιάσει στην κοινωνική καινοτομία και αποτελεί ένα δυναμικά ισχυρό εργαλείο που επιτρέπει στις δημόσιες αρχές να δοκιμάζουν και αξιολογούν νέες προσεγγίσεις, να αναλαμβάνουν κινδύνους και να εμπλέκουν τους πολίτες και τις κοινότητες στη διαμόρφωση των δημόσιων πολιτικών απασχόλησης και δεξιοτήτων αλλά και λύσεων που καταπολεμούν τον κοινωνικό αποκλεισμό, τη φτώχεια και τις διακρίσεις, ώστε να είναι πιο αποτελεσματικές και κατάλληλες για το σκοπό τους.

4.3 Τα οφέλη της Κοινωνικής Οικονομίας

Οι δραστηριότητες της Κοινωνικής Οικονομίας επιφέρουν σημαντικά κοινωνικά και οικονομικά οφέλη, έχοντας παράλληλα θετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον και ενισχύοντας την ψηφιακή μετάβαση. Συνοπτικά, τα οφέλη της ΚΟ είναι τα εξής:

- Ανάπτυξη συγκεκριμένων και καινοτόμων απαντήσεων σε κοινωνικά προβλήματα που δεν έχουν λύσει ο δημόσιος ή ο ιδιωτικός τομέας
- Δημιουργία και εξασφάλιση ποιοτικών και βιώσιμων θέσεων εργασίας, μείωση του φαινομένου 'brain drain'
- Κοινωνική ένταξη και ένταξη ή/και επανένταξη στην αγορά εργασίας ευάλωτων/μειονεκτουσών ομάδων, και εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους (ισότητα των φύλων)
- Συνεισφορά στην αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, συμβολή στο εθνικό ΑΕΠ
- Συνεισφορά στο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της Ελλάδας και της Ευρώπης
- Βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας (resilience) στην Ελλάδα και την Ευρώπη
- Ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής: των αγροτικών περιοχών και άλλων υποβαθμισμένων περιοχών
- Ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στην κοινωνία, ενδυνάμωση των δημοκρατικών θεσμών.

Πλαίσιο 1: Η αποτύπωση Κοινωνικού Αντίκτυπου ως εργαλείο για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις

Η ΕΝΡΑ (European Venture Philanthropy Association) προτείνει 5 βήματα για την μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου:

1) Καθορισμός του πεδίου εφαρμογής (γιατί και για ποιον γίνεται η ανάλυση επιπτώσεων), του επιπέδου (χαρτοφυλάκιο κοινωνικών επενδύσεων/ατομική κοινωνική επιχείρηση) και ποια είναι η επιθυμητή κοινωνική αλλαγή.

2) Κατάταξη των ενδιαφερόμενων μερών κατά σειρά προτεραιότητας, σταθμίζοντας τη συμβολή τους στην πληρότητα της ανάλυσης έναντι των απαιτούμενων πόρων και ανάλυση των εισροών τους (εάν υπάρχουν), των δραστηριοτήτων και των δυνητικών εκροών τους.

3) Μέτρηση των εκροών, των αποτελεσμάτων και του αντίκτυπου που προκύπτει από τη δραστηριότητα για τα ενδιαφερόμενα μέρη και κατανόηση του τρόπου με τον οποίο διαφορετικοί τύποι δεικτών μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την απεικόνιση του κοινωνικού αποτελέσματος της επιχείρησης Κ.ΑΛ.Ο.

4) Επαλήθευση του ότι ο αντίκτυπος δεν είναι υποκειμενικός και του βαθμού στον οποίο εκτιμήθηκε από τα ενδιαφερόμενα μέρη – λαμβάνοντας υπόψη ποσοτικές και/ή ποιοτικές μεθόδους και συγκρίνοντας τα αποτελέσματα των εργασιών με τους σχετικούς δείκτες αναφοράς

5) Συλλογή δεδομένων και σχεδιασμός ενός συστήματος για την αποθήκευση και τη διαχείριση των δεδομένων, καθώς και την ενσωμάτωση αυτών των πληροφοριών στις συνολικές λειτουργίες, και την υποβολή εκθέσεων προς τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς.

Η Κοινωνική Οικονομία συμπληρώνει τη δράση των κρατών-μελών της ΕΕ για την παροχή ποιοτικών κοινωνικών υπηρεσιών με οικονομικά αποδοτικό τρόπο. Συμπληρώνει επίσης τις προσπάθειές τους για την ένταξη των νεαρών ατόμων και των μειονεκτουσών ομάδων (π.χ. ατόμων με αναπηρία, ηλικιωμένων, μακροχρόνια ανέργων, ατόμων από μεταναστευτικές/προσφυγικές κοινότητες ή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες (ιδίως Ρομά), μονογονεϊκών οικογενειών) στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία γενικότερα. Η κοινωνική οικονομία συμβάλλει στην ποικιλομορφία των εταιρικών μορφών στην Ευρώπη, αυξάνοντας τις επιλογές των πολιτών και καταναλωτών καθώς και την ποιότητα των προϊόντων/υπηρεσιών. Η κοινωνική οικονομία συμβάλλει σημαντικά στο ΑΕΠ των χωρών στις οποίες είναι περισσότερο ανεπτυγμένη, π.χ. κατά 10 % στη Γαλλία.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, πολλοί οργανισμοί Κ.Ο. ενεπλάκησαν ενεργά στην αντιμετώπιση της κρίσης σε όλα τα επίπεδα, εκμεταλλευόμενοι θετικά την εγγύτητά τους με τις τοπικές κοινωνίες, αποδεικνύοντας την ευελιξία και ανθεκτικότητα αυτού του μοντέλου οργάνωσης καθώς και την αποτελεσματικότητα των καινοτόμων προσεγγίσεών τους στα προβλήματα που εμφανίστηκαν.

Παράλληλα, οι προσεγγίσεις της Κοινωνικής Οικονομίας συμβάλλουν στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, παρέχοντας βιώσιμα αγαθά και υπηρεσίες και γεφυρώνοντας το ψηφιακό χάσμα και διευκολύνοντας την πράσινη μετάβαση. Τα οικεία συμμετοχικά επιχειρηματικά

μοντέλα, τα οποία λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των πολιτών, των εργαζομένων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, συμβάλλουν στο να διασφαλιστεί η επίτευξη δίκαιων μεταβάσεων.

Η ανάπτυξη της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα είναι στόχος της χώρας ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΕ δίνει μεγάλη έμφαση στις δυνατότητες της Κοινωνικής Οικονομίας να οδηγήσει σε βιώσιμη και ανθεκτική κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

Οι συμμετοχικές, μη-κερδοσκοπικές οργανώσεις συμβάλλουν στην υλοποίηση των **Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης** (ΣΒΑ - Sustainable Development Goals SDGs) του ΟΗΕ σε εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς οι δραστηριότητες της Κ.Ο. καταπολεμούν τη φτώχεια, οδηγούν σε αειφόρες πόλεις και κοινότητες, στην υπεύθυνη παραγωγή και κατανάλωση και στη βιώσιμη χρηματοδότηση πρωτοβουλιών (βλ. Παράρτημα Β).

Η βιώσιμη ανάπτυξη υποστηρίζεται από τον «κοινωνικό πυλώνα», δημόσιες πολιτικές που στηρίζουν κοινωνικά ζητήματα που σχετίζονται με την ευημερία και συμπεριλαμβάνουν θέματα όπως υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση, στέγαση, απασχόληση κ.λπ. Οι σχετικές πολιτικές διασφαλίζουν ότι οι πολίτες έχουν πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες, έχουν γνώση των δικαιωμάτων τους και ασκούν υπεύθυνη επιρροή στην ανάπτυξη κοινωνικών πολιτικών και υπηρεσιών, τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Κύρια ζητήματα περιλαμβάνουν: την εξάλειψη ή ανακούφιση της φτώχειας, την εξασφάλιση θέσεων εργασίας έναντι της συμβατικής εργασίας χωρίς παροχές, την εισοδηματική ανισότητα, την υγεία και υγειονομική περίθαλψη, την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την προκατάληψη κατά των γυναικών και την ανάγκη για ισότητα των φύλων.

Ενώ οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι οριζόντιοι, αρκετοί συγκεκριμένοι Στόχοι αφορούν σε κοινωνικά θέματα, όπως φαίνεται στον Πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 1: ΣΒΑ που αφορούν σε κοινωνικά θέματα

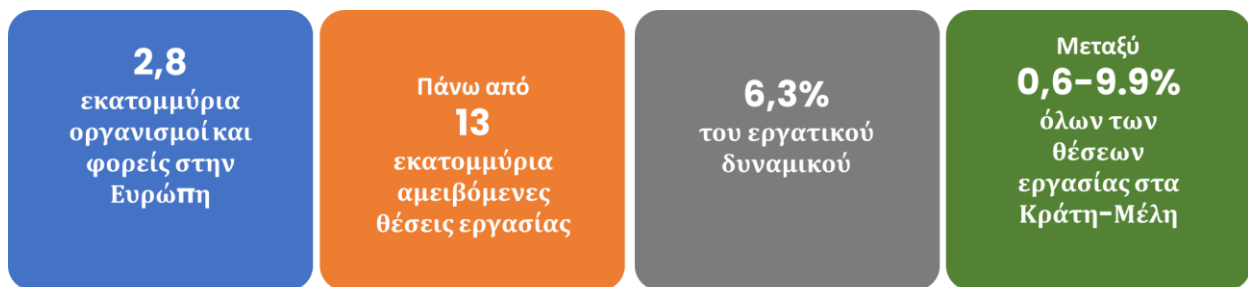
ΣΒΑ 1:	Μηδενική φτώχεια - Δίνουμε τέλος σε όλες τις μορφές της φτώχειας, παντού
ΣΒΑ 3:	Καλή υγεία και ευημερία - Διασφαλίζουμε μία ζωή με υγεία και προάγουμε την ευημερία για όλους, σε όλες τις ηλικίες
ΣΒΑ 4:	Ποιοτική εκπαίδευση - Διασφαλίζουμε την ελεύθερη, ισότιμη και ποιοτική εκπαίδευση προάγοντας τις ευκαιρίες για δια βίου μάθηση
ΣΒΑ 5:	Ισότητα των φύλων - Επιτυγχάνουμε την ισότητα των φύλων και την χειραφέτηση όλων των γυναικών και των κοριτσιών
ΣΒΑ 10:	Λιγότερες ανισότητες εντός και μεταξύ των χωρών

5 ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

5.1 Η Κοινωνική Οικονομία στην Ευρώπη

Καθημερινά, περίπου 2,8 εκατομμύρια φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ευρώπη προσφέρουν απτές και καινοτόμες λύσεις σε βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ένωση. Δημιουργούν και διατηρούν ποιοτικές θέσεις εργασίας, συμβάλλουν στην κοινωνική και εργασιακή ένταξη των μειονεκτουσών ομάδων και στην ισότητα ευκαιριών για όλους, προωθούν τη βιώσιμη οικονομική και βιομηχανική ανάπτυξη, προωθούν την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στις κοινωνίες μας, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας της Ευρώπης και αναζωογονούν τις αγροτικές και εγκαταλελειμμένες περιοχές της Ευρώπης.

Πλαίσιο 2: Η Κοινωνική Οικονομία στην Ευρώπη (SEAP Dec 2021):

Η κοινωνική οικονομία μπορεί να συμβάλει στην εφαρμογή των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στην υλοποίηση του οικείου σχεδίου δράσης του 2021 και των πρωταρχικών στόχων για το 2030, για παράδειγμα της αύξησης του ποσοστού απασχόλησης και της μείωσης του αριθμού των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Σε επίπεδο Ε.Ε., η κοινωνική οικονομία απασχολεί περίπου 13,6 εκατομμύρια άτομα· η μισθωτή απασχόληση κυμαίνεται μεταξύ 0,6 % και 9,9 % στα διάφορα κράτη μέλη. Αυτό δείχνει αφενός την άριστη ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας εντός της ΕΕ, αλλά αποκαλύπτει επίσης, ότι υπάρχουν σημαντικές αναξιοποίητες οικονομικές δυνατότητες όσο και δυνατότητες δημιουργίας θέσεων εργασίας για την κοινωνική οικονομία σε διάφορα κράτη μέλη και περιφέρειες, εάν ληφθούν κατάλληλα μέτρα.

Ομοίως, όπως έχει ήδη αναλυτικά αναφερθεί, η κοινωνική οικονομία συμβάλλει στην επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης σε ενωσιακό και παγκόσμιο επίπεδο. Ως εκ τούτου, οι συνεργατικοί και μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί αποτελούν βασικό πυλώνα της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας της Ευρώπης.

Πίνακας 2: Στοιχεία κοινωνικής οικονομίας στην Ευρώπη¹⁵

Αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων:	περίπου 2,8 εκατ. οργανισμούς και φορείς	
	Ιταλία	102.500
	Γαλλία	96.600
	Γερμανία	77.500
	Πολωνία	24.500
Αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων ανά 1 εκατ. κατοίκων:	Ιταλία	1690
	Ουγγαρία	1629
	Λουξεμβούργο	1550
	Βέλγιο	1530
	Γαλλία	1400
Αριθμός συνεταιρισμών:	Πάνω από 131.000	
Συμβολή της κοινωνικής οικονομίας στο εθνικό ΑΕΠ:	Ιταλία	15%
	Γαλλία	10%
	Ισπανία	10%
Αριθμός απασχολούμενων στην κοινωνική οικονομία:	■ πάνω από 13,6 εκατ αμειβόμενες θέσεις εργασίας (6,3% του εργατικού δυναμικού) ■ πάνω από 82,8 εκατ. εθελοντές που ισοδυναμεί με 5,5 εκατ (μη-αμειβόμενους) εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης, - συνολικά πάνω από 19,1 εκατ εργαζόμενους (αμειβόμενους και μη)	
Ποσοστά γυναικείας απασχόλησης στην κοινωνική οικονομία:	Βέλγιο:	70% του εργατικού δυναμικού της Κ.ΑΛ.Ο. είναι γυναίκες
	Γαλλία:	67% του εργατικού δυναμικού της Κ.ΑΛ.Ο. είναι γυναίκες
	Ιταλία	61% των εποχιακών εργαζομένων μερικής απασχόλησης σε κοινωνικούς συνεταιρισμούς

¹⁵ COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Accompanying the document 'Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Building an economy that works for people: an action plan for the social economy' {COM(2021) 778 final} , Brussels, 9.12.2021 SWD(2021) 373 final

Η κοινωνική οικονομία θεωρείται ιστορικά στην Ευρώπη ως μέσο και εργαλείο για την αντιμετώπιση των αδυναμιών της αγοράς και του κράτους. Ωστόσο, κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες διευρύνθηκε η κατανόηση του τι συνεπάγεται η κοινωνική οικονομία. Η κοινωνική οικονομία έχει αποδείξει ότι συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή και στην καλλιέργεια αίσθησης κοινοτικού και κοινωνικού κεφαλαίου, καθώς και ότι συμβάλλει στην αντιμετώπιση βασικών κοινωνικών προκλήσεων, όπως τα περιβαλλοντικά ζητήματα, η επισιτιστική κυριαρχία και η παροχή προσβάσιμης και ποιοτικής υγειονομικής περίθαλψης. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, η κοινωνική οικονομία κατέδειξε τα πλεονεκτήματά και την ικανότητά της να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, ιδίως για τα ευάλωτα άτομα. Επίσης, έδειξε τον τρόπο με τον οποίο μειώνει τις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες και αναζωογονεί τις τοπικές κοινότητες, όπου οι οργανώσεις αυτές είναι βαθιά ριζωμένες.

5.1.1 Το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης

Σε διεθνές επίπεδο, έχουν καταβληθεί προσπάθειες για την καλύτερη κατανόηση και προβολή του πλήρους φάσματος των οφελών που μπορεί να προσφέρει η κοινωνική οικονομία στην οικονομία και την κοινωνία. Για παράδειγμα, τα Ηνωμένα Έθνη συγκρότησαν την δι-υπηρεσιακή ειδική ομάδα για την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία πριν από μια δεκαετία για να επανεξετάσουν την ανάπτυξη στον απόηχο των πολλαπλών κρίσεων και στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγράμματος για την περίοδο μετά το 2015 το οποίο δεν είχε δώσει επαρκή προσοχή στην κοινωνική οικονομία. Ως εκ τούτου, η κοινωνική οικονομία αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο ως διαφορετικός τρόπος οργάνωσης της οικονομίας ή, όπως δήλωσε ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών, ως «εναλλακτικό μοντέλο ανάπτυξης που αποσκοπεί στην εξεύρεση νέας ισορροπίας μεταξύ της οικονομικής αποδοτικότητας και της κοινωνικής και περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας (...). [Η] κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία προωθεί τον οικονομικό δυναμισμό, την κοινωνική και περιβαλλοντική προστασία, και την κοινωνικοπολιτική χειραφέτηση».

Εκτός από τις προσπάθειες των Ηνωμένων Εθνών, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) αναγνώρισε επίσης τη συμβολή της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής καινοτομίας στη δημιουργία πιο συμμετοχικών, δημιουργικών και βιώσιμων οικονομιών και κοινωνιών, και το 2020 δρομολόγησε την παγκόσμια δράση «Πρώθηση των οικοσυστημάτων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας» σε συνεργασία με την Ε.Ε. Το σχέδιο αυτό θα στηρίξει την ανάπτυξη και τη διεθνοποίηση της κοινωνικής οικονομίας σε όλες τις χώρες της ΕΕ, καθώς και στη Βραζιλία, τον Καναδά, την Ινδία, την Κορέα, το Μεξικό και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

Σε αυτό το πολύ ευνοϊκό πλαίσιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία στις 9 Δεκεμβρίου 2021.

Το Σχέδιο Δράσης βασίζεται στην εμπειρία δεκαετιών εργασίας των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κρατών μελών και των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών και εμπειρογνομόνων στον τομέα αυτόν. Το Σχέδιο αναγνωρίζει, για άλλη μια φορά, το μετασχηματιστικό δυναμικό της κοινωνικής οικονομίας και την ανθρωποκεντρική και ευαίσθητη ως προς τον πλανήτη προσέγγισή της στην οικονομία με τρεις στόχους:

1. Πρώτον, προσπαθεί να προσδιορίσει τον ρόλο της Ε.Ε. και των κρατών μελών στη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την κοινωνική οικονομία

2. Διερευνά τρόπους για την καλύτερη αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού της κοινωνικής οικονομίας και,
3. Εξετάζει το βασικό ερώτημα: πώς μπορεί να εφαρμοστεί αποτελεσματικά το Σχέδιο Δράσης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μέσα από το Σχέδιο Δράσης, προτείνει να αναληφθεί δράση σε τρεις τομείς:

1. Δημιουργία του κατάλληλου πλαισίου για την βιώσιμη ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας

Το πλαίσιο πολιτικής και το νομικό πλαίσιο έχουν καίρια σημασία για τη διαμόρφωση του κατάλληλου περιβάλλοντος που θα δώσει τη δυνατότητα στην κοινωνική οικονομία να ευδοκιμήσει. Στα πλαίσια αυτά περιλαμβάνονται η φορολογία, οι δημόσιες συμβάσεις και οι κρατικές ενισχύσεις, οι οποίες θα πρέπει να προσαρμοστούν στις ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κοινωνικής οικονομίας.

Για να καλύψει τα ζητήματα αυτά, η Επιτροπή θα προτείνει σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σχετικά με την ανάπτυξη του πλαισίου συνθηκών για την κοινωνική οικονομία το 2023. Θα δημοσιεύσει επίσης κατευθυντήριες γραμμές για τα κράτη-μέλη σχετικά με τα φορολογικά πλαίσια για τις οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας και θα διευκολύνει την πρόσβαση σε καθοδήγηση σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις μέσω εκπαίδευσης και διοργάνωσης θεματικά στοχευμένων σεμιναρίων και εργαστηρίων. Το Σχέδιο Δράσης αποσκοπεί επίσης στο να βελτιώσει τις ορθές πρακτικές στον τομέα των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΥΔΣ) και να προωθήσει τα μοντέλα και τις πρακτικές της κοινωνικής οικονομίας εκτός των συνόρων της Ε.Ε.

2. Δημιουργία ευκαιριών για τη σύσταση και την επέκταση των οργανώσεων της Κοινωνικής Οικονομίας

Οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας θα πρέπει να λαμβάνουν τη σχετική στήριξη για να συσταθούν και να αναπτυχθούν, καθώς και για να παρέχουν επανειδίκευση και αναβάθμιση δεξιοτήτων στους εργαζομένους τους. Για την περίοδο 2021–2027 η Επιτροπή σκοπεύει να αυξήσει τη στήριξή της πέραν των εκτιμώμενων 2,5 δισ. ευρώ που είχαν διατεθεί στην κοινωνική οικονομία στο παρελθόν (2014–2020). Αναμένεται ότι θα υπάρξουν περισσότερες επενδύσεις, χάρη στο πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα που προβλέπεται από το InvestEU και στην ενισχυμένη στήριξη του κοινωνικού αντικτύπου και της κοινωνικής καινοτομίας. Άλλα προγράμματα της ΕΕ θα προσφέρουν ειδική ή έμμεση στήριξη για την κοινωνική οικονομία, όπως, για παράδειγμα, το σκέλος «Απασχόληση και Κοινωνική Καινοτομία - EaSI» του ΕΚΤ+, το πρόγραμμα «Horizon Europe», το «Single Market Programme», το Erasmus+, το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης (European Solidarity Corps), το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» και το πρόγραμμα LIFE. Σε εθνικό επίπεδο, η χρηματοδότηση της ΕΕ θα είναι διαθέσιμη κυρίως μέσω των Ταμείων της Πολιτικής Συνοχής και του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Μεταξύ άλλων δραστηριοτήτων, το 2023 η Επιτροπή θα θέσει σε λειτουργία μια νέα **Ευρωπαϊκή Πύλη Κοινωνικής Οικονομίας** (EU Social Economy Gateway Portal), εξασφαλίζοντας ότι οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας θα μπορούν να βρουν συγκεντρωμένες σε ένα σημείο πληροφορίες σχετικά με τη χρηματοδότηση, τις πολιτικές, τα δίκτυα/τις πλατφόρμες και τις πρωτοβουλίες της

ΕΕ. Θα απλουστευθεί η πρόσβαση στην υφιστάμενη στήριξη και θα ενισχυθεί η ευαισθητοποίηση σχετικά με τις δράσεις της Ε.Ε. στον τομέα αυτό. Επιπλέον, η Πύλη θα διευκολύνει την πρόσβαση σε σχετικές πρωτοβουλίες ανάπτυξης ικανοτήτων και θα παρέχει ειδική καθοδήγηση σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης της ΕΕ (κατάρτιση, εργαστήρια, διαδικτυακά σεμινάρια, πρακτικοί οδηγοί και εργαλεία).

Πλαίσιο 3: Ευρωπαϊκή Πύλη Κοινωνικής Οικονομίας

Η ΕΕ θα εγκαινιάσει μια νέα ενιαία Πύλη Κοινωνικής Οικονομίας το 2023, η οποία θα παρέχει ένα σαφές σημείο εισόδου για τους ενδιαφερόμενους φορείς της κοινωνικής οικονομίας, άλλους σχετικούς φορείς και άτομα που αναζητούν πληροφορίες σχετικά με τη χρηματοδότηση, τις πολιτικές, τα δίκτυα/τις πλατφόρμες και τις πρωτοβουλίες της Ε.Ε. Θα απλουστεύσει την πρόσβαση στην υφιστάμενη στήριξη και θα ενισχύσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις δράσεις της Ε.Ε. στον τομέα αυτό. Επιπλέον, η Πύλη θα διευκολύνει την πρόσβαση σε σχετικές πρωτοβουλίες ανάπτυξης ικανοτήτων και θα παρέχει ειδική καθοδήγηση σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης της Ε.Ε. (κατάρτιση, εργαστήρια, διαδικτυακά σεμινάρια, πρακτικοί οδηγοί και εργαλεία).

Ακόμα, το 2022 **θα δρομολογήσει νέα χρηματοπιστωτικά προϊόντα** στο πλαίσιο του προγράμματος InvestEU και θα βελτιώσει την πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Αντικείμενο είναι η κινητοποίηση ιδιωτικής χρηματοδότησης με στόχο τις ανάγκες των επιχειρήσεων της Κ.Ο. σε διάφορα στάδια ανάπτυξης. Αυτό περιλαμβάνει εγγυήσεις που θα επιτρέπουν την πρόσβαση σε πιστώσεις για τις κοινωνικές επιχειρήσεις και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, επενδύσεις μετοχικού και οιονεί μετοχικού (quasi-equity) κεφαλαίου σε κοινωνικές επιχειρήσεις και επιχειρήσεις που επενδύουν με κριτήριο τον αντίκτυπο, καθώς και επενδύσεις κεφαλαίου σε ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Ο συμβουλευτικός κόμβος InvestEU θα παρέχει στήριξη στους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.

Ανάλογα με το ενδιαφέρον της αγοράς, το InvestEU ενδεχομένως να στηρίξει τη δημιουργία διασυννοριακών επενδυτικών πλατφορμών, συγκεντρώνοντας εταίρους που ενδιαφέρονται να επενδύσουν στην κοινωνική οικονομία.

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα :

- διασφαλίσει, σε συνεργασία με τους εταίρους υλοποίησης του InvestEU, ότι οι ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί του InvestEU, που παρέχουν χρηματοδότηση σε κοινωνικές επιχειρήσεις, μπορούν εύκολα να εντοπιστούν από δυνητικούς δικαιούχους, π.χ. μέσω της πύλης InvestEU και της Ευρωπαϊκής Πύλης Κοινωνικής Οικονομίας
- συμπληρώσει τα χρηματοδοτικά μέσα με μη επιστρεπτές ενισχύσεις για τη δημιουργία αγορών χρηματοδότησης κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ευρώπη, στηρίζοντας τη δημιουργία νέων χρηματοδοτικών μέσων και προγραμμάτων επενδυτικής ετοιμότητας
- συμπληρώσει τα επενδυτικά μέσα μετοχικού κεφαλαίου με επιχορηγήσεις που αποσκοπούν στη μείωση του κόστους συναλλαγών για επενδύσεις επιχειρηματικών κεφαλαίων σε κοινωνικές επιχειρήσεις
- στηρίζει τα δίκτυα της ΕΕ που δραστηριοποιούνται στους τομείς της μικροχρηματοδότησης και της χρηματοδότησης κοινωνικών επιχειρήσεων, με στόχο τη βελτίωση της ευαισθητοποίησης και της καθοδήγησης όσον αφορά τη χρηματοδότηση

της ΕΕ, τη βελτίωση της ικανότητας των οργανώσεων μελών και την παροχή έρευνας και δεδομένων.

Το 2022 ο Οργανισμός του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου της Λιθουανίας (Lithuanian European Social Fund Agency ESFA) επιλέχθηκε να διαχειριστεί τη σχετική πρωτοβουλία «ESF Social Innovation+» κατά την περίοδο 2021-2027, η οποία θα υλοποιηθεί μέσω δύο αξόνων εργασίας: (α) επιχορηγήσεις για την ανάπτυξη διακρατικών έργων κοινωνικής καινοτομίας και (β) Ευρωπαϊκό Κέντρο Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία.¹⁶

3. Εξασφάλιση ότι η κοινωνική οικονομία και οι δυνατότητές της αναγνωρίζονται

Το Σχέδιο Δράσης έχει ως στόχο να καταστήσει την κοινωνική οικονομία πιο ορατή και να βελτιώσει την αναγνώριση του έργου και των δυνατοτήτων της. **Η Επιτροπή θα αναλάβει δραστηριότητες επικοινωνίας με έμφαση στον ρόλο και τις ιδιαιτερότητες της κοινωνικής οικονομίας.** Επιπλέον, η Επιτροπή θα δρομολογήσει μελέτη για τη συλλογή ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων με σκοπό την καλύτερη κατανόηση της κοινωνικής οικονομίας σε όλη την ΕΕ. Θα διοργανώσει επίσης μαθήματα κατάρτισης για δημόσιους υπαλλήλους σχετικά με διάφορα θέματα που σχετίζονται με την κοινωνική οικονομία, θα προαγάγει την κοινωνική οικονομία σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο στηρίζοντας τις διασυνοριακές ανταλλαγές, κ.α.

Το **Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. για την Κοινωνική Οικονομία** παρέχει ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο έως το 2030 για την περαιτέρω στήριξη της ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας. Καθορίζει μια σειρά δράσεων που πρέπει να υλοποιηθούν σε συνδυασμό με την εφαρμογή του, για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των οικείων στόχων για την απασχόληση και τη μείωση της φτώχειας.

Η Επιτροπή επισημαίνει τις δυνατότητες της κοινωνικής οικονομίας να δημιουργεί θέσεις εργασίας και να προωθεί την κοινωνική συνοχή στο πλαίσιο της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και της εφαρμογής από τα κράτη μέλη των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση. Το Σχέδιο Δράσης αναπτύχθηκε σε συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη της κοινωνικής οικονομίας και για την εφαρμογή του θα απαιτηθούν εξίσου η δέσμευση και η συνεργασία τους σε όλα τα επίπεδα —ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό, καθώς και διεθνές.

Ταυτόχρονα, υιοθετείται και υποστηρίζεται από την Ε.Ε. η έννοια της **Κοινωνικής Καινοτομίας**. Η **Κοινωνική Καινοτομία** μπορεί να οριστεί ως εισαγωγή νέων μοντέλων επιχειρηματικότητας και μηχανισμών βασισμένων στην αγορά, που προσφέρουν βιώσιμη οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική ευημερία.¹⁷ Αν και υπάρχουν νομοθεσίες και πολιτικές για την αντιμετώπιση μεγάλου αριθμού συγκεκριμένων κοινωνικών θεμάτων, η εμπειρία έχει δείξει ότι μερικές από τις πιο

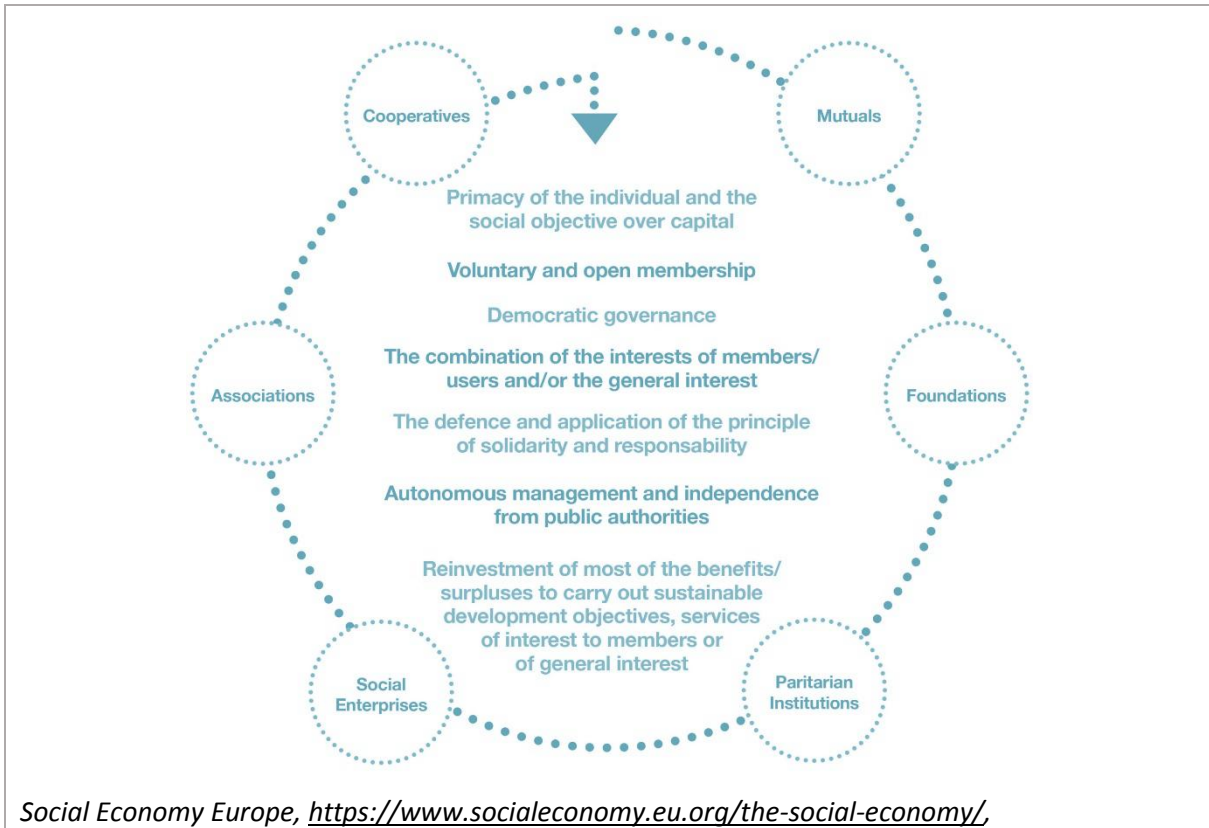
¹⁶ <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/en/esf-social-innovation>

¹⁷ Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του European Social Fund + , ο ορισμός της κοινωνικής καινοτομίας(σε εθνικό επίπεδο) είναι ένα ερώτημα που θα απασχολήσει τα εθνικά Κέντρα Ενίσχυσης Ικανοτήτων Κοινωνικής Καινοτομίας.

<https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/en/competence-centres-social-innovation>

σημαντικές κοινωνικές προκλήσεις είναι πολυπαραγοντικές και επομένως ιδιαίτερα πολύπλοκες για να αντιμετωπιστούν μέσω προκαθορισμένων νομικών πράξεων, κανόνων και διαδικασιών. Μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά πολύπλοκες κοινωνικές προκλήσεις και προβλήματα, καθώς αξιοποιείται η συμμετοχή πολλαπλών ενδιαφερόμενων με στόχο την ανάπτυξη πρωτότυπων λύσεων σε πιεστικές κοινωνικές ανάγκες. Η συμμετοχική φύση της Κοινωνικής Καινοτομίας στοχεύει στην επίτευξη κοινωνικών συμπεριφορικών αλλαγών που συμβάλλουν στην προώθηση της έννοιας της βιωσιμότητας στην οικονομική και κοινωνική ζωή ή στην προώθηση ενός κοινωνικού αγαθού.

Διάγραμμα 1: Σύνοψη της αξίας που προσδίδει η Ε.Ε. στην Κοινωνική Οικονομία με βάση τις αρχές που τη διέπουν

5.2 Η Κοινωνική Οικονομία στην Ελλάδα

5.2.1 Στοιχεία κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα

Ο Νόμος 4430/2016 ορίζει τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων οι οργανισμοί του χώρου της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας θεωρείται ότι ανήκουν σε αυτή και εγγράφονται στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., που διατηρεί το Υπουργείο Εργασίας (<https://kalo.gov.gr/>). Η Ετήσια Έκθεση Κ.ΑΛ.Ο. 2019-2020, που εκδίδει η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. του Υπουργείου συμπεριλαμβάνει μια εμπεριστατωμένη ανάλυση των χαρακτηριστικών των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα, όπως αυτοί ορίζονται στον ν.4430/16.

Υπάρχουν 2.213 φορείς εγγεγραμμένοι στο μητρώο (στοιχεία Αυγούστου 2022). Από αυτούς, 405 είναι σε κατάσταση «Προσωρινής Διαγραφής», «Οριστικής Διαγραφής» και «Ανενεργοί», ενώ 79 φορείς δεν έχουν δηλώσει ΑΦΜ. Συνεπώς, συνολικά 1.729 φορείς εγγεγραμμένοι στο μητρώο εμφανίζονται ως πλήρως ενεργοί.

Παρατηρείται μείωση στον αριθμό εγγραφών ανά έτος από το 2018, ενώ έως το 2018 υπήρχε αμιγώς αυξητική τάση. Αυτό μπορεί να δικαιολογηθεί εν μέρη ως το αποτέλεσμα της μείωσης του αρχικού 'enthousiasμού' για την ίδρυση εγχειρημάτων σε έναν καινοτόμο, για την Ελλάδα, τομέα. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι φορείς ΚΟ στην καθημερινή τους λειτουργία επίσης συμβάλλουν στο μειωμένο ενδιαφέρον για αυτές τις νομικές μορφές εγχειρημάτων.

Η περιφερειακή κατανομή των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε γενικές γραμμές ακολουθεί την αντίστοιχη κατανομή του πληθυσμού και του ΑΕΠ, με τις περισσότερες εγγραφές να εμφανίζονται στην περιφέρεια Αττικής. Παρόλο που η Αττική έχει μεγάλη συγκέντρωση φορέων Κ.ΑΛ.Ο. , φαίνεται να βρίσκεται μόλις πάνω από τον εθνικό μέσο όρο όσον αφορά τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. ανά 100.000 άτομα πληθυσμού. Οι περιφέρειες που ξεχωρίζουν από αυτή την άποψη είναι το Βόρειο και Νότιο Αιγαίο και η Δυτική Ελλάδα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Γενικού Μητρώου:

- Ο κύκλος εργασιών των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. για τα έτη 2019 και 2020 ανέρχεται στα €43.992.859 και €36.852.649 αντιστοίχως. Η μείωση αυτή μπορεί να αποδοθεί εν μέρει στο γεγονός ότι μικρότερος αριθμός φορέων κατέθεσε απολογιστικά στοιχεία, και εν μέρει στη μείωση των εγγεγραμμένων φορέων, δεδομένου ότι ο μέσος όρος του κύκλου εργασιών σε όλη την χώρα παρέμεινε ουσιαστικά σταθερός παρά τις δυσκολίες του έτους 2020. Ο μέσος όρος του κύκλου του συνόλου των φορέων ανήλθε στα €55.971 το 2019 έναντι €54.355 το 2020. Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2020, το Βόρειο Αιγαίο και η Κεντρική Μακεδονία παρουσιάζουν το μεγαλύτερο κατά μέσο όρο κύκλο εργασιών.
- Όσον αφορά τους τομείς δραστηριότητας των φορέων, υπάρχει πλήθος κύριων δηλωθέντων δραστηριοτήτων και σημαντική επικάλυψη μεταξύ τους, που δεν επιτρέπει μια σαφή απεικόνιση των φορέων και των δραστηριοτήτων τους. Σε κάθε περίπτωση, παρατηρείται πολύ μεγαλύτερη ενασχόληση με τον τριτογενή παρά με τον δευτερογενή ή τον πρωτογενή τομέα, σχετικά με τον αριθμό των φορέων που απασχολούνται σε κάθε οικονομικό τομέα, και στον κύκλο εργασιών τους.
- Από το σύνολο των 1.729 «ενεργών» φορέων του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., οι 1.612 (93,2%) εντάσσονταν στο Μητρώο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, ενώ οι 117 (6,8%) στο Ειδικό Μητρώο Άλλων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Στο Μητρώο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας η πλειοψηφία (1.514 φορείς, 93,9%) ήταν φορείς με τη νομική μορφή της Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας, ενώ

σχετικά περιορισμένος ήταν ο αριθμός των λοιπών νομικών μορφών (Κοι.Σ.Π.Ε., Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων, Συνεταιρισμοί Εργαζομένων και Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων).

- Στο Ειδικό Μητρώο Άλλων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. οι περισσότεροι φορείς (66,6%) ήταν Αστικές Εταιρίες των αρ. 741 επ. Α.Κ., και η δεύτερη μεγαλύτερη κατηγορία ήταν τα Σωματεία (αρ.78 επ. Α.Κ.), με μικρότερη συμμετοχή των Αστικών Συνεταιρισμών του Ν 1667/1986, λοιπών νομικών μορφών, και Αγροτικών Συνεταιρισμών του Ν. 4673/2020.

Πίνακας 3: Κατανομή ανά νομική μορφή των «ενεργών» φορέων του Μητρώου Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (31/8/2022)

ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	1.514	93,9
Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων	34	2,1
Κοι.Σ.Π.Ε	29	1,8
Συνεταιρισμοί Εργαζομένων	18	1,1
Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων	17	1,1
ΣΥΝΟΛΟ	1.612	100

Πίνακας 4: Κατανομή ανά νομική μορφή των «ενεργών» φορέων του Ειδικού Μητρώου Άλλων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (31/8/2022)

ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
Αστικές εταιρίες των αρ. 741 επ. Α.Κ.	78	66,6
Σωματεία (αρ.78 επ. Α.Κ.)	22	18,8
Αστικοί Συνεταιρισμοί του ν.1667/1986	8	6,8
Λοιπές νομικές μορφές	7	6,0
Αγροτικοί Συνεταιρισμοί των ν.4384/2016 και ν. 4673/2020	2	1,8
ΣΥΝΟΛΟ	117	100

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τη Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο., 46% των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. έχουν πάνω από 50% συμμετοχή γυναικών στα μέλη τους. Σε 82% των φορέων συμμετέχει έστω και μια γυναίκα στο Όργανο Διοίκησης, ενώ στο 44% των περιπτώσεων οι γυναίκες κατέχουν θέση Προέδρου της Διοικούσας Επιτροπής, του Διοικητικού Συμβουλίου ή είναι Διαχειρίστριες. Την ίδια στιγμή, στο 57% των φορέων συμμετέχουν στη διοίκηση πάνω από 1 μέλη από ευάλωτες/ειδικές ομάδες¹⁸.

¹⁸ Σημειώνεται πως αυτό το ποσοστό προκύπτει από έρευνα που διεξάχθηκε από τη Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο., και ενδεχομένως οι απαντήσεις των φορέων στο ερωτηματολόγιο να είναι υπερεκτιμημένες, καθώς είναι πιθανόν να μην λαμβάνονται πλήρως υπόψη τα κριτήρια που θέτει ο ν.4430/2016 ως προς τον ορισμό των κατηγοριών.

(Στο υπόλοιπο 43% των φορέων δεν συμμετέχει κανένα μέλος από ευάλωτη/ειδική ομάδα στη διοίκησή τους.)

5.2.2 Το Εθνικό Πλαίσιο

5.2.2.1 Το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο

Η θεσμική οργάνωση της Κοινωνικής Οικονομίας στη χώρα ξεκίνησε με τον Ν. 4019/2011. Στην συνέχεια, ο Νόμος 4430/2016 με τίτλο *Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της και άλλες διατάξεις* (ΦΕΚ 205/Α/31-10-2016) επικαιροποιεί τον προηγούμενο και επιχειρεί να προωθήσει τη δημιουργία ενός ευνοϊκού και σταθερού περιβάλλοντος που θα διευκολύνει την ανάπτυξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και θα ενθαρρύνει τη συμμετοχή όσων πολιτών το επιθυμούν σε οικονομικές δραστηριότητες οι οποίες αναπτύσσονται με σεβασμό στον άνθρωπο και το περιβάλλον και οργανώνονται με δημοκρατία, ισότητα και αλληλεγγύη μεταξύ των συμμετεχόντων ως παραγωγών ή και καταναλωτών του πλούτου και των τοπικών κοινωνιών.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Ν. 4430/2016, τα τελευταία χρόνια και ειδικά την περίοδο της οικονομικής κρίσης εμφανίζονται επιτακτικά στην ελληνική επικράτεια πρακτικές αλληλεγγύης και κοινωνικής αυτενέργειας. Η δημιουργία συνεργατικών παραγωγικών μονάδων καθώς και η δημιουργία δομών κοινωνικής αλληλεγγύης, αποτελούν κοινωνικές πρωτοβουλίες, οι οποίες ανάγονται σε βάθος της ιστορικής διαδρομής της ελληνικής κοινωνίας και αναλόγως των εκάστοτε κοινωνικοοικονομικών συνθηκών, διαδραμάτισαν και εξακολουθούν να διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο για την κάλυψη παραγωγικών και κοινωνικών αναγκών.

Οι προαναφερόμενες δραστηριότητες, που διεθνώς περιγράφονται ως «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία» (Κ.ΑΛ.Ο.), περιλαμβάνουν συνεταιριστικές και συνεργατικές μορφές παραγωγής προϊόντων ή προσφοράς υπηρεσιών, οι οποίες αναπτύσσονται είτε στο πλαίσιο της οικονομίας της αγοράς είτε μεταξύ δικτυώσεων εκτός της τυπικής ιδιωτικής αγοράς. Περιλαμβάνουν, επίσης, δραστηριότητες που αναπτύσσονται από ενώσεις προσώπων σε τοπικό επίπεδο, οι οποίες με την εθελοντική προσφορά των συμμετεχόντων επιδιώκουν να καλύψουν μη ικανοποιούμενες, από το κράτος ή την ιδιωτική αγορά, κοινωνικές ανάγκες των ατόμων που συμμετέχουν στις προαναφερθείσες ενώσεις, διεκδικώντας παράλληλα την αυξανόμενη κοινωνική συμμετοχή σε αυτές ή την ενεργή κρατική υποστήριξη είτε προς τις ίδιες είτε προς τις κοινωνικές ανάγκες που επιδιώκουν να καλύψουν.

Ως Κ.ΑΛ.Ο., λοιπόν, περιγράφεται στον νόμο το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων που στηρίζονται σε μια δημοκρατική, ισότιμη, αλληλέγγυα και συνεργατική μορφή οργάνωσης των σχέσεων παραγωγής, διανομής, κατανάλωσης και επανεπένδυσης, οι οποίες αναπτύσσονται με απόλυτο σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον και την αξία του ανθρώπου.

Υπό αυτή την οπτική, η στήριξη της ανάπτυξης της Κ.ΑΛ.Ο. κρίνεται απαραίτητη καθώς:

1. Τα χαρακτηριστικά της Κ.ΑΛ.Ο., σύμφωνα και με την διεθνή εμπειρία, την καθιστούν προνομιακό φορέα παραγωγικής ανασυγκρότησης όχι με την έννοια της επαναφοράς ενός οικονομικού μοντέλου που στηρίζεται στην ευημερία των λίγων, αλλά σαν ένα νέο τρόπο που μετασχηματίζει τις οικονομικές και κοινωνικές σχέσεις. Ιδίως, υπό συνθήκες αποεπένδυσης των ιδιωτικών κεφαλαίων και περιορισμένων δυνατοτήτων δημοσίων αναπτυξιακών παρεμβάσεων, η Κ.ΑΛ.Ο. έχει αποδείξει ότι μπορεί να κινητοποιεί κοινωνικούς πόρους με μεγάλη αποδοτικότητα όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ενδογενή ανάπτυξη παραγωγικού ιστού.

2. Το κοινωνικο-οικονομικό οικοσύστημα που δημιουργεί η Κ.ΑΛ.Ο. διακρίνεται από σταθερότητα, διαχρονικότητα και μεγάλη ανθεκτικότητα σε εξωτερικές κρίσεις. Η επένδυση στην Κ.ΑΛ.Ο., δηλαδή, δεν αποσκοπεί σε μια προσωρινή και εύθραυστη άμβλυνση των συνεπειών της κρίσης, αλλά στην θωράκιση των κοινωνικών στρωμάτων που θα εμπλέξει απέναντι σε ένα εξαιρετικά ασταθές και αβέβαιο διεθνές περιβάλλον.
3. Συγκροτεί οικονομικά περιβάλλοντα που επιφέρουν πολλαπλά οφέλη σε όλους τους εμπλεκόμενους (χειραφετημένα και ασφαλής εργασία, παροχή αποκλειστικά επωφελούς κοινωνικού έργου, υψηλή ποιότητα παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, σεβασμός στο κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον, άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και φαινομένων αποκλεισμού). Έτσι, δημιουργεί και επεκτείνει διεθνώς τη βάση από την οποία θα μπορούσε να προκύψει η μετάβαση σε ένα πιο δίκαιο, περιβαλλοντικά βιώσιμο και δημοκρατικό οικονομικό σύστημα.

5.2.2.2 Το Στρατηγικό Σχέδιο για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας

Το 2013, διαμορφώνεται το πρώτο Στρατηγικό Σχέδιο για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, με σκοπό:

- τη διαμόρφωση ενός πλαισίου υποστήριξης και ανάπτυξης των Κοιν.Σ.Επ.
- την παροχή των απαραίτητων κεφαλαίων εκκίνησης για την στήριξη των Κοιν.Σ.Επ. στα πρώτα τους βήματα.
- την εξασφάλιση των υπηρεσιών χρηματοδοτικής υποστήριξης σε βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα, με σκοπό την περαιτέρω επέκταση και ανάπτυξη των Κοιν.Σ.Επ.
- την άρση των νομικών και διοικητικών εμποδίων και την δημιουργία ευνοϊκών προϋποθέσεων για την ανάπτυξη των Κοιν.Σ.Επ.
- την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών για τα οφέλη που προκύπτουν από την κοινωνική επιχειρηματικότητα
- την ανάπτυξη δράσεων διακρατικότητας για την καλύτερη αξιοποίηση της εμπειρίας άλλων κρατών μελών.

Οι Άξονες Δράσης του Στρατηγικού Σχεδίου ήταν οι ακόλουθοι:

Άξονας δράσης 1. Υποστήριξη του τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας

Δράση 1. Δημιουργία ενός Μηχανισμού Υποστήριξης για την ανάπτυξη και προώθηση των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και άλλων πρωτοβουλιών Κοινωνικής Οικονομίας

Δράση 2. Εθνικό Παρατηρητήριο για την Κοινωνική Οικονομία και την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

Δράση 3. Δημιουργία Περιφερειακών Μηχανισμών για την υποστήριξη των Κοιν.Σ.Επ. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Δράση 4. Συντονιστικός Φορέας πολιτικών ανάπτυξης της Κοινωνικής Οικονομίας (ΕΥ ΚΕΚΟ)

Άξονας δράσης 2: Οικονομική υποστήριξη για την έναρξη δραστηριότητας των Κοιν.Σ.Επ.

Δράση 5. Prestart-up Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων

Δράση 6. Vouchers υποστήριξης των Κοιν.Σ.Επ. με υπηρεσίες τύπου θερμοκοιτίδας

Δράση 7. Κατάρτιση εργαζομένων σε Κοιν.Σ.Επ

Δράση 8. Επιχορήγηση των αρχικών επιχειρησιακών σχεδίων των Κοιν.Σ.Επ. για αγορά εταιρικών μεριδίων από εργαζόμενους

Δράση 9. Επιχορήγηση κεφαλαίου στη βάση των δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης

Άξονας δράσης 3: Χρηματοδοτικά εργαλεία για την ενίσχυση των Κοιν.Σ.Επ.

Δράση 10. Συμπληρωματική επιστρεπτέα επιχορήγηση

Δράση 11. Προπαρασκευαστικές ενέργειες για την σύσταση φορέα μικροπιστώσεων (Micro Finance Institution)

Στη συνέχεια, η ΕΔ ΕΣΠΑ ΑπΚΟ σε συνεργασία με την ΕΓ Κ.ΑΛ.Ο. εκπόνησε Σχέδιο Δράσης για τη ΣΠ 4: Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα, το οποίο τον 7/2017 έλαβε έγκριση από την Ε.Ε. Στο Σχέδιο αυτό προβλέπονται 6 δέσμες δράσεων:

1. Προώθηση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση
2. Αξιοποίηση Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς
3. Σύστημα Χορήγησης Κινήτρων για τη δημιουργία και λειτουργία φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Προβλέπεται σύσταση του Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας για την παροχή των απαραίτητων Χρηματοδοτικών Εργαλείων προς περαιτέρω ανάπτυξη των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
4. Εθνικό Επικοινωνιακό Σχέδιο προβολής Κ.ΑΛ.Ο.
5. Εθνικό Θεματικό Δίκτυο Κ.ΑΛ.Ο.
6. Περιφερειακός Σχεδιασμός Κ.Α.ΛΟ.

Επιπλέον έγιναν προτάσεις νομοθετικών παρεμβάσεων για την εφαρμογή των Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς, για τις οποίες η Επιτελική Δομή βρίσκεται σε συνεργασία με τη Γεν. Γραμματεία Εμπορίου και τις λοιπές αρμόδιες Υπηρεσίες (ΕΑΑΔΗΣΥ κ.ά.) με σκοπό την αναθεώρηση του Ν.4412/16 και την έκδοση των σχετικών ΠΔ.

5.2.2.3 Το ελληνικό οικοσύστημα της Κοινωνικής Οικονομίας

Στο οικοσύστημα της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα ανήκουν εγχειρήματα της Κ.ΑΛ.Ο. με διαφορετικές νομικές μορφές, π.χ. τα ιδρύματα, οι Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Εταιρίες (ΑΜΚΕ), οι συνεταιρισμοί, τα σωματεία και άλλα, που θεσμοθετούνται από άλλους νόμους, δεν αναγνωρίζονται άμεσα ως μέλη της Κ.ΑΛ.Ο. αλλά έμμεσα, μέσω εκπλήρωσης ορισμένων προϋποθέσεων όπως αναφέρονται στον Νόμο 4430/2016. Τα παρακάτω ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders) συμμετέχουν στο οικοσύστημα:

- Το κράτος: φορείς του Δημόσιου Τομέα (εθνικές αρχές, περιφερειακές αρχές, ΟΤΑ Α' βαθμού, ευρύτερος δημόσιος τομέας)

- Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ)
- Ιδρύματα
- Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα
- Κοινωνικές επιχειρήσεις
- Ιδιωτικός τομέας
- Θερμοκοιτίδες/Επιταχυντές
- Ακαδημαϊκοί/ερευνητικοί φορείς
- Ενδιάμεσοι φορείς, συμβουλευτικοί οργανισμοί
- Ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Πολίτες (γενικός πληθυσμός)

Μια επισκόπηση των κυριότερων ευρημάτων ανά ομάδα ενδιαφερόμενων μερών ακολουθεί. Η συμβολή όλων των ενδιαφερόμενων μερών είναι κρίσιμη στην ανάπτυξη μιας ρεαλιστικής και εφαρμόσιμης Στρατηγικής¹⁹.

- **Εθνικές αρχές.** Μέσω των δραστηριοτήτων τους, οι φορείς Κ.Α.ΛΟ. μπορούν να επιλύσουν ζητήματα ή/και να προσφέρουν υπηρεσίες σε τομείς και κοινωνικές ομάδες όπου διαπιστώνονται κενά στις υπηρεσίες που προσφέρονται από τον κρατικό μηχανισμό, και ως εκ τούτου, το κράτος το ίδιο μπορεί να θεωρηθεί άμεσος ή/και έμμεσος ωφελούμενος της Στρατηγικής για την Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Καινοτομία.

Συνολικά 6 υπουργεία εμπλέκονται στον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο.: το Υπ. Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, το Υπ. Εσωτερικών, το Υπ. Ανάπτυξης και Επενδύσεων, το Υπ. Υγείας, το Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Το Υπ. Εργασίας έχει τον συνολικό συντονισμό του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. Στην Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων υπάγεται η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας που ασχολείται με την Κ.ΑΛ.Ο. και διατηρεί το σχετικό Μητρώο, θεσμοθετώντας, χρηματοδοτώντας και υποστηρίζοντας τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. Η ΕΥ ΕΔ ΕΣΠΑ ΑπΚΟ²⁰ διατηρεί την Πλατφόρμα Δικτύωσης Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (<https://foreis-kalo.gr/>). Σε άλλα υπουργεία εντάσσονται αντίστοιχα μητρώα αντίστοιχων οργανώσεων (π.χ. το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης διατηρεί το Εθνικό Μητρώο Αγροτικών Συνεταιρισμών) τα οποία λειτουργούν στα πλαίσια του εκάστοτε υπουργείου, γεγονός που εντείνει τη σύγχυση στη θεσμική αναγνώριση και την εν γένει αναγνωρισιμότητα της Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα.

Το Υπ. Ανάπτυξης είναι αρμόδιο για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση όλων των οικονομικών προγραμμάτων και εργαλείων που άπτονται της χρηματοδότησης αλλά και των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων της Κ.ΑΛ.Ο. Συμμετέχει στις διαδικασίες των

¹⁹ Μια πρόσφατη και εμπειριστατωμένη έκθεση που συμπεριλαμβάνει περιγραφή των μελών του οικοσυστήματος ΚΟ είναι το “SOCIAL ENTERPRISES AND THEIR ECOSYSTEMS IN EUROPE, Country report: GREECE”, Angelos Varvarousis & Georgios Tsitsirigkos, 2019.

²⁰ Από τις 1/11/2022 η ΕΥ ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ ανέλαβε τις αρμοδιότητες της ΕΥ ΕΔ ΕΣΠΑ ΑπΚΟ.

δημόσιων συμβάσεων μαζί με τα υπουργεία Εσωτερικών και Δικαιοσύνης, και την ΕΑΑΔΗΣΥ.

Το Υπ. Εσωτερικών είναι συν-υπεύθυνο για τις δημόσιες συμβάσεις και για την παραχώρηση δημόσιων κτιρίων (δημόσιας ιδιοκτησίας) σε φορείς Κ.ΑΛ.Ο. Το Υπ. Υγείας είναι υπεύθυνο για την λειτουργία των ΚΟΙΣΠΕ. Το Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης είναι υπεύθυνο για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς και τους γυναικείους συνεταιρισμούς. Τέλος, το Υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας είναι αρμόδιο για τις ενεργειακές κοινότητες.

Οι εθνικές αρχές ακολουθούν τις **Ευρωπαϊκές πολιτικές** και στρατηγικές όσον αφορά στους στόχους, στο ρυθμιστικό πλαίσιο και στη διάθεση χρηματοδότησης για την κοινωνική οικονομία. Οι αρμόδιες Διευθύνσεις είναι επιφορτισμένες με την προσαρμογή των Ευρωπαϊκών πολιτικών ώστε να βρίσκουν αποτελεσματική εφαρμογή στην Ελλάδα.

- **ΟΤΑ Β' βαθμού:** Μέσω της διαχείρισης των ΠΕΠ, οι Περιφέρειες έχουν τη δυνατότητα να αναλάβουν ενεργό ρόλο στον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο., μέσω χρηματοδοτήσεων (κατανομή των κονδυλίων της ΕΕ), χρήση ΚΥΔΣ, και της ανάπτυξης θετικού περιβάλλοντος για τους οργανισμούς της Κ.ΑΛ.Ο.
- **ΟΤΑ Α' βαθμού:** Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. έρχονται σε επαφή με τους δήμους κυρίως κατά τη διεξαγωγή κοινωνικά υπεύθυνων δημόσιων συμβάσεων και τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων. Επιπλέον, οι ΟΤΑ Α' βαθμού έχουν τη δυνατότητα δημιουργίας υποστηρικτικού περιβάλλοντος για τα εγχειρήματα Κ.ΑΛ.Ο., εφόσον έχουν τους πόρους και τη βούληση να αναλάβουν σχετική δράση.
- **Ευρύτερος δημόσιος τομέας:** Άλλοι δημόσιοι ή ημι-δημόσιοι οργανισμοί που εμπλέκονται στο οικοσύστημα της κοινωνικής οικονομίας συμπεριλαμβάνουν φορείς όπως: τα Κέντρα Στήριξης Κ.ΑΛ.Ο. , η Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης ΔΥΠΑ (πρώην ΟΑΕΔ), η Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ), κ.α. Οι οργανισμοί αυτοί επηρεάζουν το θεσμικό πλαίσιο στο οποίο αναπτύσσεται η κοινωνική οικονομία στην Ελλάδα, με τις ρυθμίσεις και τους κανόνες που θεσπίζουν, με την συμπερίληψη της Κ.ΑΛ.Ο. στον προγραμματισμό και τις στρατηγικές τους, ακόμα με την εκπαίδευση των στελεχών τους σε ζητήματα που αφορούν την Κ.ΑΛ.Ο.
- **Σύλλογοι/Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις ΜΚΟ:** Οι σύλλογοι ήταν το πιο ανεπτυγμένο τμήμα του 3ου τομέα για δεκαετίες, με πολλές τοπικές πρωτοβουλίες σε όλη τη χώρα κυρίως στους τομείς του πολιτισμού, και της ανάπτυξης του περιβάλλοντος. Υπάρχουν επίσης πολλές ΜΚΟ, οι περισσότερες πολύ μικρές με τοπικό πεδίο δράσης, και μερικές μεγαλύτερες με εθνική κάλυψη. Δραστηριοποιούνται σε πλήθος τομέων: παιδιά, υγεία, μετανάστες, περιβάλλον, νεολαία, κλπ. Η προβολή τους είναι υψηλή και ο ρόλος τους στην κοινωνική καινοτομία είναι επίσης υψηλός. Εν τούτοις, ο χώρος παραμένει αποσπασματικά ελεγχόμενος, ενώ, συχνά, στον δημόσιο διάλογο ανακύπτουν προβληματικές πρακτικές.
- **Ιδρύματα:** Υπάρχουν αρκετά ιδρύματα που χρηματοδοτούν την κοινωνική οικονομία και τις κοινωνικές δράσεις γενικότερα. Είναι φορείς ιδιαίτερα δραστήριοι στη χρηματοδότηση καινοτόμων δράσεων και συνεργάζονται κυρίως με ΜΚΟ αλλά και με φορείς Κ.ΑΛ.Ο. Ορισμένα ιδρύματα αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την ενίσχυση του οικοσυστήματος της κοινωνικής οικονομίας, τη χρηματοδότηση θερμοκοιτίδων ή την παροχή κατάρτισης στους φορείς της Κ.ΑΛ.Ο. Η προβολή τους είναι πολύ υψηλή ενώ δρουν και ως πολλαπλασιαστές γνώσης, και στην ενημέρωση/διάχυση πληροφοριών

εντός και εκτός του οικοσυστήματος. Ιδρύματα όπως το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, Ίδρυμα Λάτση, Ίδρυμα Μποδοσάκη, κ.α. προσφέρουν βοήθεια σε οργανισμούς της Κ.Α.Λ.Ο.

- **Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα:** Οι τράπεζες επηρεάζουν την πρόσβαση των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σε χρηματοδότηση είτε του δημοσίου είτε άμεσα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Οι συστημικές τράπεζες δεν διαθέτουν προϊόντα που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και παράλληλα οι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν στις προσδοκίες που έχουν τα παραδοσιακά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα από τους πελάτες τους. Την ίδια στιγμή, οι τράπεζες υλοποιούν προγράμματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, και διατηρούν συνεργασίες με μεγάλους οργανισμούς του 3ου τομέα.

Σε αντίθεση, οι λίγες συνεταιριστικές τράπεζες της χώρας (π.χ. Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας, Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων, κ.α.) δραστηριοποιούνται πολύ πιο ενεργά στην χρηματοδότηση του πεδίου της Κ.Α.Λ.Ο, αν και συχνά, λόγω της φύσης και στόχευσής τους σε τοπική/περιφερειακή εμβέλεια.

Παράλληλα, δραστηριοποιούνται άλλοι φορείς σε αυτόν τον τομέα, όπως η Act for Greece (πλατφόρμα crowdfunding που διαχειρίζεται από την Εθνική Τράπεζα και συγκεντρώνει κονδύλια για την υποστήριξη έργων κοινωνικής στόχευσης), η Caritas Hellas (το πρόγραμμα ELBA προωθεί και χρηματοδοτεί έργα κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας), η Ashoka Greece, η Action Finance Initiative (AFI, προσφορά μικροδανεισμού), το People's Trust, καθώς και ιδρύματα (βλ. παραπάνω).

- **Κοινωνικές επιχειρήσεις:** Ο όρος «κοινωνική επιχείρηση» είναι σχετικά νέος στην ελληνική πραγματικότητα, ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι απουσιάζει τελείως από την ελληνική νομοθεσία. Σύμφωνα με τον ορισμό των κοινωνικών επιχειρήσεων της ΕΕ, η πλειονότητα των κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα λειτουργεί υπό συνεταιριστική νομική μορφή (κοινωνικός ή γυναικείος συνεταιρισμός). Υπάρχουν, βέβαια, κοινωνικές επιχειρήσεις με άλλες συνεταιριστικές μορφές, όπως οι ενεργειακές κοινότητες, ή ακόμα οι αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες (ΑΜΚΕ).
- **Συνεταιρισμοί:** Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες εθελοντικές ενώσεις προσώπων, οι οποίες συγκροτούνται στη βάση των επτά Συνεταιριστικών Αρχών και επιδιώκουν την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη και προαγωγή των μελών τους, μέσω μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης συνεταιριστικής επιχείρησης²¹. Οι συνεταιρισμοί που δραστηριοποιούνται στη χώρα μας διακρίνονται σε αγροτικούς και οι αστικούς.
- **Ιδιωτικός τομέας:** Τα προγράμματα **Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ)** που εφαρμόζουν - μεγάλες, συνήθως - ιδιωτικές εταιρείες υποστηρίζουν ενεργά επιλεγμένους φορείς κοινωνικής οικονομίας. Παρατηρείται μια όλο και πιο δομημένη προσέγγιση ως προς την συνεργασία τους με ΜΚΟ και κοινωνικές επιχειρήσεις. Τα προγράμματα ΕΚΕ επίσης συχνά χρηματοδοτούν πρωτοβουλίες κοινωνικής καινοτομίας, ανάλογα με τον τομέα τους. Πρόσφατα ιδρύονται νέες μικρές ιδιωτικές εταιρείες (νεοφυείς επιχειρήσεις) που ενσωματώνουν μια προσέγγιση που προσιδιάζει στις αρχές της κοινωνικής οικονομίας στο επιχειρηματικό τους μοντέλο, πχ συμμετοχή στην κυκλική οικονομία, την προστασία του περιβάλλοντος, την ψηφιοποίηση, κλπ. Στο πλαίσιο αυτό, η σημασία των Περιβαλλοντικών, Κοινωνικών και σχετικών με τη Διακυβέρνηση

²¹ Ορισμός της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας

παραγόντων (Environmental, Social, Governance ESG) εντείνεται όλο και περισσότερο όσον αφορά στη λειτουργία των επιχειρήσεων.

- **Ιδιωτικός τομέας:** Στον ιδιωτικό τομέα (εκτός από τις τράπεζες, τις θερμοκοιτίδες και τους επιταχυντές) συμπεριλαμβάνονται και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, για παράδειγμα τα επιμελητήρια, ιδιωτικές επιχειρήσεις που συναλλάσσονται με οργανισμούς της Κ.Ο., και οι ιδιώτες που καταναλώνουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της Κ.Ο. Ταυτόχρονα, η επιχειρηματική δραστηριότητα των οργανισμών Κ.Ο. τους εντάσσει στο πλαίσιο της οικονομίας της αγοράς: πρέπει να λειτουργήσουν σύμφωνα με τους κανόνες της αγοράς, έχοντας πρόσβαση, π.χ. στις υπηρεσίες των επιμελητηρίων και άλλων φορέων του ιδιωτικού τομέα.
- **Θερμοκοιτίδες/επιταχυντές:** Λειτουργούν κάποιες θερμοκοιτίδες και επιταχυντές στην Ελλάδα (έχουν καταμετρηθεί 13 συνολικά²²), αρκετοί από τους οποίους έχουν ιδρυθεί σχετικά πρόσφατα και είναι μικροί οργανισμοί. Παρέχουν χρήσιμες και αναγκαίες υπηρεσίες όπως εκπαιδευτικά σεμινάρια, πρακτική καθοδήγηση και συμβουλές σε σειρά θεμάτων (π.χ. οικονομική διαχείριση, νομικά ζητήματα, μάρκετινγκ και επικοινωνία, διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού, ευκαιρίες δικτύωσης κ.α.). Οι θερμοκοιτίδες και οι επιταχυντές δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη της κοινωνικής καινοτομίας και της καινοτομίας γενικότερα.
- **Ακαδημαϊκοί φορείς:** Η Κοινωνική Οικονομία πρόσφατα έχει αρχίσει να εμφανίζεται σε Πανεπιστημιακά προγράμματα, με σχετικά μαθήματα να συμπεριλαμβάνονται σε προγράμματα σπουδών όπως π.χ. στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών «Επιχειρηματικότητα και Συμβουλευτική στον Αγροτικό Χώρο» του ΓΠΑ, και «Βιώσιμη Ανάπτυξη» του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου. Το πρώτο μεταπτυχιακό πρόγραμμα για την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία λειτουργεί με επιτυχία στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, ενώ υπάρχει και ένα δι-ιδρυματικό μεταπτυχιακό πρόγραμμα για την κοινωνική καινοτομία και στρατηγικές ανάπτυξης στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ). Το Πανεπιστήμιο Κρήτης επίσης ανακοίνωσε δι-ιδρυματικό πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών σε συνεργασία με το ΕΛΜΕΠΑ, με τίτλο «Κοινωνική Εργασία και Κοινωνική Οικονομία». Σημειώνονται δύο κέντρα δια βίου μάθησης, καθώς και το Λαϊκό Πανεπιστήμιο Κ.ΑΛ.Ο. "UnivSSE Coop" και η Εκπαιδευτική Πλατφόρμα Κ.ΑΛ.Ο. (<https://kalomathe.gr>). Από τα ΑΕΙ θα μπορούσαν δυνητικά να προκύψουν τεχνοβλαστοί στον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο. (social spin-offs). Τα ερευνητικά ιδρύματα έχουν επίσης ορισμένα προγράμματα για την κοινωνική καινοτομία που χρηματοδοτούνται από διάφορα μέσα της ΕΕ. Τέλος, στην Ελλάδα, στο αντικείμενο, δραστηριοποιείται το Heinrich Böll Stiftung και το British Council.
- **Οργανισμοί που τεκμηριώνουν την κοινωνική αξία των εγχειρημάτων Κ.Ο.:** Πρόκειται για σχετικά πρόσφατες πρωτοβουλίες που συμπεριλαμβάνουν την ετήσια Έκθεση Κ.ΑΛ.Ο. (διοργανώνεται από τη Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο.), το Social Impact Award (SIA - έναν διεθνή διαγωνισμό για την προώθηση κοινωνικών επιχειρήσεων που στην Ελλάδα συντονίστηκε από το Impact Hub), την καμπάνια Fruits of Solidarity (που οργανώνεται από το Dock και

²² Ashoka Greece, Κέντρο Επιχειρηματικότητας & Καινοτομίας ΟΠΑ, Θερμοκοιτίδα Υποστήριξης Νεοφυών Επιχειρήσεων (Θ.Ε.Α.) ΕΒΕΑ, Κέντρο Καινοτομίας Περιφέρεια Αττικής, Κέντρο Εργάνη, Higgs, Impact Hub Greece, INNOVATHENS, Militos Consulting S.A., Orange Grove, Social Dynamo – Ίδρυμα Μποδοσάκη, Solidarity Mission, Athens Makerspace. SOCIAL ENTERPRISES AND THEIR ECOSYSTEMS IN EUROPE, Country report: GREECE, Angelos Varvarousis & Georgios Tsitsirigkos, 2019, σελ. 62

έχει εξελιχθεί σε δίκτυο ελληνικών και ευρωπαϊκών κοινωνικών επιχειρήσεων και ΜΚΟ), την Δημοτική Αγορά Κυψέλης – το πρώτο τέτοιο εγχείρημα στην Ελλάδα, και άλλα.

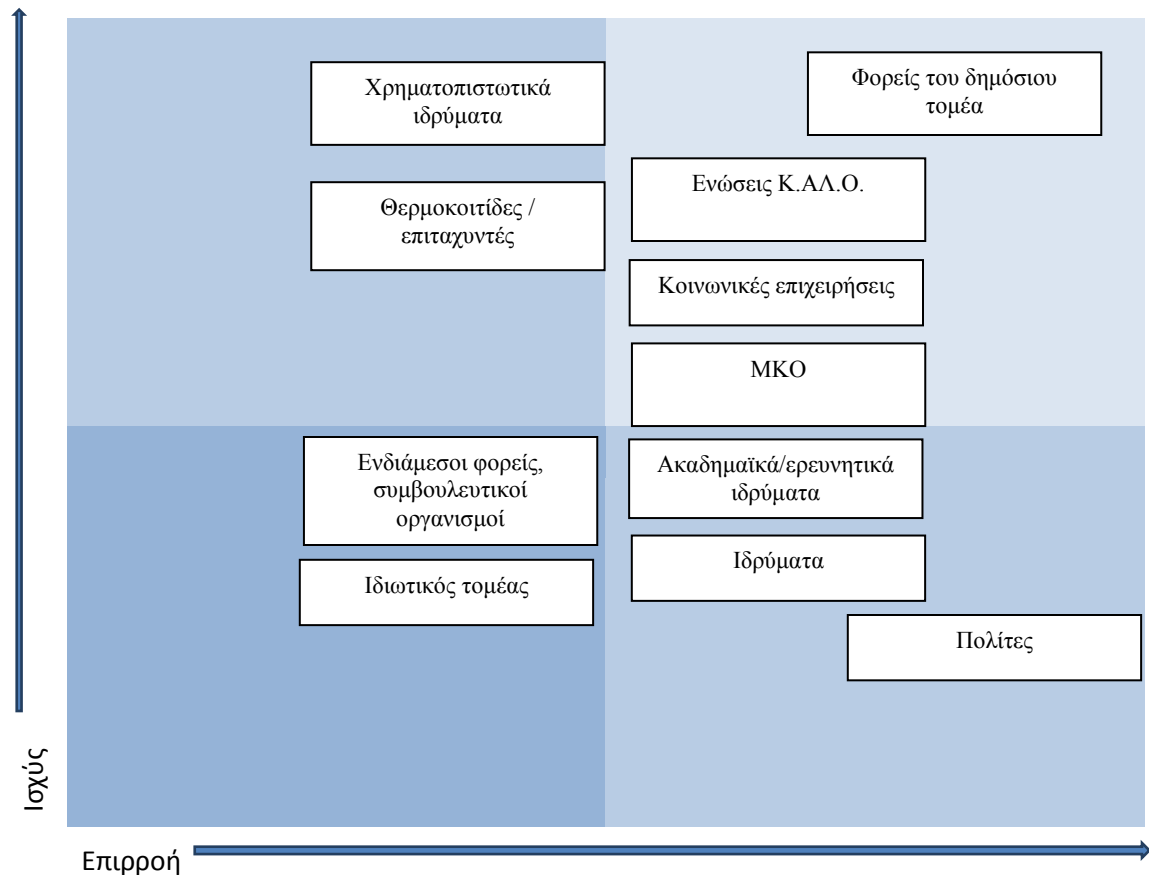
- **Διαχειριστές επιχειρηματικών σχέσεων μεταξύ οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. και ιδιωτικών επιχειρήσεων:** Δεν υπάρχουν πολλοί οργανισμοί που γεφυρώνουν την Κ.ΑΛ.Ο. με την ιδιωτική επιχειρηματική πρωτοβουλία. Η Ashoka Greece συνεργάστηκε με την Leroy Merlin Greece για την προώθηση κοινωνικής επιχειρηματικότητας, το Impact Hub Greece αναλαμβάνει σχετικές δραστηριότητες, και η CSR Hellas προωθεί την υπεύθυνη επιχειρηματικότητα και την βιωσιμότητα στον ιδιωτικό τομέα, φέρνοντας σε επαφή κοινωνικές και ιδιωτικές επιχειρήσεις. (Varvarousis & Tsitsirigkos, 2019)
- **Συμβουλευτικοί οργανισμοί:** Έχουν δημιουργηθεί σχετικά πρόσφατα για την προσφορά υποστήριξης, και είναι ενσωματωμένα στο οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. Συμπεριλαμβάνουν, για παράδειγμα, το DOCK (ΑΜΚΕ), τον Άνεμο Ανανέωσης, το Παρατηρητήριο Κοινωνικής Οικονομίας (στο ΕΚΚΕ), το Δίκτυο ΚΑΠΑ, την PROSKALO. Τα «Κέντρα Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας» που χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΠ ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ για 30 μήνες λειτουργίας, επίσης συγκαταλέγονται σε αυτούς τους φορείς. Αντίστοιχα, προβλέπονται «Περιφερειακοί μηχανισμοί υποστήριξης υφιστάμενων και νέων φορέων ΚΑΛΟ» στο Πρόγραμμα Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027.
- **Ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.:** Το οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. δεν έχει αναδείξει πολλές πρωτοβάθμιες ή δευτεροβάθμιες ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Υπάρχει η τάση δικτύωσης μεταξύ οργανισμών του ίδιου τομέα ενασχόλησης, παρά ίδιου νομικού χαρακτήρα, αλλά οι περισσότεροι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν έχουν τη δυνατότητα ενεργής συμμετοχής σε ενώσεις (έλλειψη πόρων αλλά και δυσκολιών που θέτει το νομικό πλαίσιο). Λειτουργούν η Πανελλήνια Ομοσπονδία των ΚΟΙΣΠΕ (δευτεροβάθμιο συλλογικό όργανο των Κοι.Σ.Π.Ε.), και η Πανελλήνια Ένωση Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (αν και η ονομασία της παραπέμπει σε 3βάθμιο όργανο, εντούτοις εκπροσωπεί, απλώς, τα μέλη της και ενδεχομένως τις Κοιν.Σ.Ε.Π. που έχει δημιουργηθεί με την υποστήριξη του επονομαζόμενου Ανεξάρτητου Κέντρου Στήριξης Κ.ΑΛ.Ο.). Ιδιαίτερα δραστήριες ενώσεις αναπτύσσονται τελευταία σε αρκετές Περιφέρειες, όπως πχ. Βορείου και Νοτίου Αιγαίου, Ηπείρου, Κεντρικής Μακεδονίας και Κρήτης.
- **Πολίτες:** Υπάρχουν πολλές δραστηριότητες πολιτών που συγκαταλέγονται στο πλαίσιο της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, αλλά δεν έχουν επισημοποιηθεί με την ίδρυση κάποιου νομικού σχήματος. Τέτοιες πρωτοβουλίες άνθισαν κατά την περίοδο της πρόσφατης οικονομικής κρίσης, αλλά έκτοτε δεν ωρίμασαν αρκετά ώστε να αποκτήσουν νομική μορφή ή πιο συγκεκριμένο επιχειρηματικό μοντέλο – λειτούργησαν σαν απάντηση σε άμεσες και ορατές ανάγκες, σε επίπεδο βάσης, με εθελοντική προσφορά εργασίας (π.χ. διανομή τροφίμων και ρουχισμού, βοήθεια στους αστέγους, τράπεζες χρόνου, κλπ.). Οι πολίτες εξακολουθούν να είναι κρίσιμα ενδιαφερόμενα μέρη στην κοινωνική οικονομία, είτε με την εμπλοκή τους σε πρωτοβουλίες του χώρου (είτε ως μέλη φορέων κοινωνικής οικονομίας, είτε ως αποδέκτες δραστηριοτήτων Κ.ΑΛ.Ο., είτε ως εθελοντές).

Ο εθελοντισμός είναι οριζόντιο φαινόμενο, παρών σε κάθε πεδίο αναγκών της τοπικής, εγχώριας, διακρατικής και παγκόσμιας κοινωνίας, και ο εθελοντής χαρακτηρίζεται από ανιδιοτέλεια, κοινωνική προσφορά και ελευθερία βούλησης. Ο Ν. 4430/ 2016 κατέστη δυνατή τη θεσμική κάλυψη του **εθελοντισμού** στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα, καθορίζοντας τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να λειτουργήσει η παροχή του

εθελοντισμού, στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που εγγράφονται ως επιχειρήσεις στο σχετικό Μητρώο Κ.ΑΛ.Ο.

Ο αυξημένος προσανατολισμός της Κ.ΑΛ.Ο. προς την αγορά και η αυξανόμενη εμπλοκή της στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών, σημαίνει πως και **οι πολίτες ως καταναλωτές** μπορούν να θεωρηθούν ωφελούμενοι της Κ.ΑΛ.Ο.: οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. διαθέτουν προϊόντα και υπηρεσίες (π.χ. στον τομέα της ενέργειας, του ηθικού εμπορίου, της κοινωνικής καινοτομίας, κλπ.) με μειωμένο περιβαλλοντικό κόστος και αυξημένα οφέλη για την κοινωνία.

Πίνακας 5: Χαρτογράφηση ενδιαφερόμενων μερών

5.2.2.4 Η χρηματοδότηση των επιχειρημάτων της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα

Έως και σήμερα, η χρήση εργαλείων σε σχέση με τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων της Κ.ΑΛ.Ο. από τον τραπεζικό τομέα, βρίσκεται σε αρχικό στάδιο ενώ είναι διαχρονικό το πρόβλημα της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων της Κ.ΑΛ.Ο. με κριτήρια που εφαρμόζονται σε κάθε άλλου είδους επιχείρηση.

Η σημασία της πρόσβασης των μελών του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. σε διάφορες μορφές χρηματοδότησης αναδείχθηκε στο *Διεθνές Συνέδριο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας: Ένα εργαλείο για την τοπική ανάπτυξη, την αντιμετώπιση των κοινωνικών αναγκών και της ανεργίας των νέων*, το 2014. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συνεδρίου: μέρος ενός βιώσιμου

οικοσυστήματος κοινωνικής επιχειρηματικότητας αποτελεί και ο ιδιαίτερα κρίσιμος τομέας της χρηματοδότησης.

Σύμφωνα με το ΙΝΕ ΓΕΣΕΕ (Κοινωνική Οικονομία στην Ελλάδα: Συγκλίσεις και Αποκλίσεις με την ΕΕ, 2020), βασικά προβλήματα στην ανάπτυξη των φορέων της κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα παραμένουν η πρόσβαση στα χρηματοδοτικά εργαλεία, η γραφειοκρατία της διοίκησης και η έλλειψη πληροφόρησης (Varvarousis and Tsitsirigkos, 2019· Αδάμ κ.ά., 2018· British Council, 2017). Πολλά χρηματοδοτικά εργαλεία δεν έχουν ακόμη προσαρμοστεί ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν από τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας (Bouchard et al., 2017) και για άλλα δεν υπάρχει η απαραίτητη πληροφόρηση (Λιαργκόβας κ.ά., 2019). Υπάρχει αδυναμία προσέλευσης παραδοσιακών επενδυτών, αφού οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας δεν έχουν από το νόμο δυνατότητα έκδοσης μετοχών/μερίδων οι οποίες να συμμετέχουν στην κερδοφορία. Ταυτόχρονα, ως ΜΜΕ, αντιμετωπίζουν προβλήματα που έχουν να κάνουν με πιστωτικούς περιορισμούς καθώς και με την πρόσβαση σε μακροπρόθεσμες επενδύσεις (Mendell and Barbosa, 2013· Maietta and Sena, 2010). Από τους κοινωνικούς εταίρους μέσα από τις γνώμες της ΕΟΚΕ όσο και από τους συντάκτες της έκθεσης OECD-EU έχουν κατατεθεί προτάσεις για το πώς μπορούν οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας να αναπτυχθούν και πώς μπορούν να έχουν ανεμπόδιστη πρόσβαση στα διάφορα χρηματοδοτικά εργαλεία (ΕΟΚΕ, 2017· OECD-EU, 2017).

Σύμφωνα με την Έκθεση για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία στην Ελλάδα (2018) του Βρετανικού Συμβουλίου, μέχρι και σήμερα, βασικές πηγές χρηματοδότησης αποτελούν οι κατωτέρω:

	Ποσοστό ΟΛΩΝ όσων ανταποκρίθηκαν	Ποσοστό κατηγορίας Α Φορείς εγγεγραμμένοι στο ΜΗΤΡΩΟ του ΥΠ.Ε.Κ.Α.Α.	Ποσοστό κατηγορίας Β Φορείς μη- εγγεγραμμένοι στο ΜΗΤΡΩΟ του ΥΠ.Ε.Κ.Α.Α.
Άλλο (διάφορα)	37%	40%	29%
Επιχορήγηση για συγκεκριμένο πρόγραμμα/ δράση	26%	21%	43%
Δωρεά σχετιζόμενη με τους γενικότερους στόχους του φορέα	21%	15%	40%
Χρηματοδότηση σε είδος	18%	17%	21%
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου	10%	11%	7%
Δε γνωρίζω/ δεν απαντώ	9%	9%	10%
Δάνειο	7%	6%	12%
Υποθήκη	1%	1%	2%
Πίστωση με μορφή υπερανάληψης	1%	1%	0%

Ο αριθμός των δωρεών και των επιχορηγήσεων είναι αυξημένος, αλλά απαιτείται πρόσβαση και σε άλλες μορφές χρηματοδότησης (π.χ. από εγγυοδοτικούς μηχανισμούς, έως ομόλογα κοινωνικού αντικτύπου - social impact bonds) τόσο για να ενισχυθεί η βιωσιμότητα των φορέων της Κ.Α.Ο. όσο και για να αναπτυχθούν και να ευδοκιμήσουν στο μέλλον (για παράδειγμα, οι επενδύσεις υπό την μορφή δανείων είναι μια σχετικά μικρή πηγή χρηματοδότησης συγκριτικά με τις άλλες).

Διαφάνεται ότι, για την κοινωνική επένδυση απαιτείται ένας συνδυασμός βιωσιμότητας και κοινωνικής επίδοσης. Απαιτούνται, κατά συνέπεια, σύγχρονοι χρηματοδοτικοί μηχανισμοί για την υποστήριξη της επώασης και τη χρηματοδότηση της εκκίνησης κοινωνικών επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, όπως:

- Μηχανισμοί Εγγυοδοσίας, Κοινωνικοί Επενδυτές, Προγράμματα Επενδύσεων Προθέρμανσης, Δάνεια και Συστήματα Μικροπιστώσεων, Επιχειρηματικά Κεφάλαια Social VC, και Κεφάλαια Σποράς σε κοινωνικές επιχειρήσεις και δίκτυα, υπό το σύνθημα: «Ας επενδύσουμε στις Επιπτώσεις».

Τα ανωτέρω, θα μπορούσαν να αποτελούν αντικείμενο και υπηρεσίες ενός ειδικού λογαριασμού για την ΚΟ και ΚΚ του Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας και Επιχειρηματικότητας (χρηματοδοτικό εργαλείο). Σημειώνεται ότι, το αντίστοιχο εργαλείο που προβλεπόταν θεσμικά (Ν.4430/2016, Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας), με σκοπό τη χρηματοδότηση προγραμμάτων και δράσεων για την ενίσχυση των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., με πόρους που προέρχονται από τον προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων (εθνικό ή/και συγχρηματοδοτούμενο σκέλος), καθώς και από άλλες πηγές χρηματοδότησης, δεν έχει ακόμη ενεργοποιηθεί, παρά το γεγονός ότι αποτελεί πάγιο αίτημα των επιχειρήσεων της Κ.ΑΛ.Ο.

5.2.3 Ο σχεδιασμός της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020

5.2.3.1 Το ΕΠ ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ 2014-2020 και η Κοινωνική Οικονομία

5.2.3.1.1 Οι στόχοι και η διάρθρωση του προγράμματος

Όραμα του ΕΠ ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ 2014-2020 ήταν η συμβολή, με το σχεδιασμό και την υλοποίηση παρεμβάσεων απασχόλησης, κατάρτισης, εκπαίδευσης και διά βίου μάθησης, στην επίτευξη των εθνικών στόχων για την απασχόληση, την καταπολέμηση της φτώχειας και την εκπαίδευση, υποστηρίζοντας έτσι το συνολικό όραμα της χώρας για τη αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Στόχοι του ΕΠ ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ 2014-2020 ήταν:

- Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση στο σύνολο των Περιφερειών της χώρας
- Αντιμετώπιση της ανεργίας και αύξηση της βιώσιμης απασχόλησης για όλους
- Βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας όλων των βαθμίδων του εκπαιδευτικού συστήματος
- Ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης και βελτίωση της συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας

Οι παρεμβάσεις του Ε.Π. αποσκοπούν στην **κάλυψη των ακόλουθων αναγκών**:

- Καταπολέμηση της ανεργίας, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ενίσχυση της απασχόλησης και ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας με βραχυπρόθεσμα μέτρα σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας για το σύνολο του εργατικού δυναμικού, κυρίως σε ομάδες με μεγάλα ποσοστά ανεργίας (μακροχρόνια άνεργοι, άνεργοι με μειωμένα τυπικά προσόντα, γυναίκες, άνεργοι 30-44 ετών)
- Ανάπτυξη των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, ιδίως ατόμων μειωμένων τυπικών προσόντων, με στόχο την ένταξη ή/και επανένταξή τους στην αγορά εργασίας
- Μείωση της ανεργίας των νέων 15-29 ετών, ιδιαίτερα εκείνων εκτός εργασίας, δομών εκπαίδευσης ή κατάρτισης, με τη διευκόλυνση της εισόδου στην αγορά εργασίας και ενίσχυσης των δεξιοτήτων τους
- Εκσυγχρονισμός και περαιτέρω ενίσχυση των θεσμών της αγοράς εργασίας
- Εναρμόνιση της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής

- Ένταξη ή/και επανένταξη στην αγορά εργασίας ωφελουμένων στο πλαίσιο της πιλοτικής εφαρμογής του «Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος»
- Ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων (ΕΚΟ), μέσω και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας
- Μείωση της σχολικής διαρροής, ιδιαίτερα σε περιοχές με υψηλά ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (ΠΕΣ)
- Αναβάθμιση και διασύνδεση των συστημάτων Τεχνικής-Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης με την αγορά εργασίας
- Προώθηση της έγκαιρης ολοκλήρωσης των σπουδών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
- Ενδυνάμωση των δεσμών της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και τον επιχειρηματικό κόσμο
- Ενίσχυση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης μέσω της προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας και της ενδυνάμωσης του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού.
- Αναβάθμιση του συστήματος Διά Βίου Μάθησης και αύξηση της συμμετοχής σε αυτήν

Ενδεικτικές Δράσεις /Παρεμβάσεις του Τομέα Εργασίας ήταν:

Συστημικές παρεμβάσεις των θεσμών της εργασίας και της πρόνοιας

- Σύστημα Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας
- Θεσμική και επιχειρησιακή ενδυνάμωση των κοινωνικών εταίρων
- Ενδυνάμωση του Εθνικού Αναπηρικού Κινήματος
- Βελτίωση Προοπτικών Απασχόλησης και Ανάπτυξης Δεξιοτήτων Ανθρώπινου Δυναμικού
- Προώθηση απασχόλησης μέσω προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα
- Προγράμματα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα για ανέργους και ειδικές ομάδες ανέργων
- Απασχόληση ανέργων σε κλάδους αιχμής
- Προγράμματα Κατάρτισης ανέργων ναυτικών και παροχή επαγγελματικής πιστοποίησης
- Κατάρτιση, πρακτική άσκηση και πιστοποίηση ανέργων σε κλάδους αιχμής
- Προγράμματα για την εναρμόνιση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής
- Λειτουργία περιφερειακών μηχανισμών της ανάπτυξης & προώθησης των κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων
- Υποστήριξη της απασχόλησης σε Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις
- Υποστήριξη της απασχόλησης ΑΜΕΑ σε Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις

Σε συνέχεια της αναθεώρησης του 2019 [C(2019)9420/19.12.2019], ο συνολικός προϋπολογισμός του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» (ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ) ανερχόταν σε 3.311,8 εκ. ευρώ (ΔΔ), εκ των οποίων τα 2.361,9 εκ. ευρώ προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), τα 255,1 εκ. ευρώ από την Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) και τα 694,8 εκ. ευρώ από Εθνικούς Πόρους. Το μέσο ποσοστό συγχρηματοδότησης ανερχόταν σε 79, 02%.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» λειτούργησε συμπληρωματικά με τα υπόλοιπα τομεακά και περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020.

5.2.3.1.2 Η Επενδυτική Προτεραιότητα 9ν και η Κοινωνική Οικονομία & Επιχειρηματικότητα

Το ΕΠ ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ 2014-2020, στο πλαίσιο του Θ.Σ. 9 Ε.Π.9ν - Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση, περιλάμβανε τους ακόλουθους ενδεικτικούς τύπους δράσεων:

1. «Κέντρα Στήριξης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας».

Χρηματοδότηση της σύστασης και της λειτουργίας Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Κέντρων Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας για την υποστήριξη της δημιουργίας/ ανάπτυξης υφιστάμενων/νέων φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και την παροχή υπηρεσιών ενημέρωσης και συμβουλευτικής σε δυνητικούς και υφιστάμενους κοινωνικούς επιχειρηματίες και φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Οι παραπάνω φορείς θα είχαν ως καταστατικό σκοπό, μεταξύ άλλων, ενδεικτικά τα ακόλουθα:

- την ενημέρωση και πληροφόρηση προς κάθε ενδιαφερόμενο για ζητήματα Κ.ΑΛ.Ο.
- την υποστήριξη της δημιουργίας, λειτουργίας και ανάπτυξης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., μέσω της παροχής υπηρεσιών συμβουλευτικής

Τα Κέντρα Στήριξης θα παρείχαν:

1. υπηρεσίες δημοσιότητας που απευθύνονται στο γενικό πληθυσμό, σε φυσικά πρόσωπα που ενδιαφέρονται να πληροφορηθούν για τα ζητήματα της Κ.ΑΛ.Ο., όπως επίσης και σε υποψήφιους κοινωνικούς επιχειρηματίες (α' δέσμη ενεργειών) και
2. υπηρεσίες υποστήριξης και συμβουλευτικής σε υφιστάμενους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. ή/και σε φυσικά πρόσωπα που ενδιαφέρονται για την ίδρυση φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (β' δέσμη ενεργειών).

Με βάση την τελευταία αναθεώρηση του Προγράμματος, η δράση στοχοθετούσε:

- τον δείκτη εκροής: 11302 Αριθμός Κέντρων Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Πρόκειται για ειδικό δείκτη εκρών και η τιμή του ανέρχεται στα 11 Κέντρα Στήριξης. Στο ανώτερο πλαίσιο υπάρχουν μόνο 11 Κέντρα Στήριξης που ταυτίζονται με τις επιχειρήσεις.
- τον δείκτη αποτελέσματος: 11303 Αριθμός υποστηριζόμενων υφιστάμενων και νέων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας που η λειτουργία τους συνεχίζεται ένα έτος μετά την λήξης της παρέμβασης στοχοθετεί την τιμή 7, με βάση αναφοράς 694 επιχειρήσεις εγγεγραμμένες στο Μητρώο , το 2014

2. «Ενίσχυση υφιστάμενων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.»

Η δράση «Επιχορήγηση Υφισταμένων Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.)» αφορούσε σε υποστήριξη υφιστάμενων και εγγεγραμμένων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας και αποσκοπούσε:

- στη βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας
- στην ενίσχυση της βιωσιμότητας και της ανταγωνιστικότητας τους
- στη μεγέθυνση της κοινωνικής ωφέλειας που δημιουργούν
- στην ενίσχυση της απασχόλησης μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

3. Ενίσχυση της απασχόλησης μέσω προσλήψεων ΑμΕΑ από Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

4. Σύσταση και λειτουργία Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας

Στην επικαιροποιημένη εκ των προτέρων αξιολόγηση (Νοέμβριος 2016) είχε γίνει εκτίμηση των κενών της αγοράς, προτάθηκαν συγκεκριμένες παρεμβάσεις προκειμένου οι όποιες ανάγκες να καλυφθούν (δράσεις τύπου επιδότησης επιτοκίου δανείου, risk sharing δανειακών προϊόντων με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κάλυψης εγγυήσεων για την παροχή δανείου), ενώ ειδικά ο τομέας της κοινωνικής οικονομίας ονοματίζονταν ως ο κατεξοχήν τομέας για την εφαρμογή μικροπιστώσεων στη χώρα. Μέσω του Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας θα σχεδιαζόταν και θα παρέχονταν Μέσα Χρηματοοικονομικής Τεχνικής προσαρμοσμένα στις ανάγκες των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

5. Άλλες δράσεις

Υλοποίηση δράσεων που θα αφορούσαν σε χρηματοδοτική ενίσχυση της λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων μέσω επιχορηγήσεων για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, την ενίσχυση για αγορά εξοπλισμού, την επιδότηση αγοράς εταιρικών μεριδίων. Άλλες δράσεις αφορούσαν την υποστήριξη κοινωνικών επιχειρηματιών μέσω voucher, την ενίσχυση της κατανάλωσης προϊόντων και υπηρεσιών κοινωνικών επιχειρήσεων μέσω της χορήγησης κοινωνικών voucher, την ενίσχυση των δεξιοτήτων των εργαζομένων σε κοινωνικές επιχειρήσεις, την κατάρτιση ανέργων / εργαζομένων στην διοίκηση Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., την πρακτική άσκηση / τοποθέτηση νέων πτυχιούχων σε Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Σε περιφερειακό επίπεδο θα επιδιώκονταν η υλοποίηση συμπληρωματικών δράσεων, όπως:

- Λειτουργία «λαϊκών» αγορών και εκθετηρίων προϊόντων κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Συνομολόγηση και υλοποίηση Τοπικών Οικονομικών Συμφωνιών ανάπτυξης της Κοινωνικής Οικονομίας μεταξύ φορέων Ο.Τ.Α., ιδιωτικού τομέα και κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Δημιουργία Ενώσεων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Δημιουργία Φορέων Παροχής Μικροπιστώσεων.
- Μόχλευση εναλλακτικών/συμπληρωματικών κεφαλαίων και εύρεση παρόχων κεφαλαίου.
- Δημιουργία Περιφερειακών Ταμείων ενίσχυσης της Κοινωνικής Οικονομίας.
- Εφαρμογή μηχανισμών συναλλακτικής διευκόλυνσης-διατακτικών πληρωμής από ΟΤΑ με αποδέκτες τους δημότες αυτών με στόχο την ενθάρρυνση της κατανάλωσης υπηρεσιών και προϊόντων Κοινωνικών Επιχειρήσεων.

5.2.3.1.3 Η υφιστάμενη εμπειρία από την υλοποίηση της ΕΠ 9ν

Σύμφωνα με την αποτίμηση της ΕΥΔ ΕΠΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ, η υλοποίηση δράσεων για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας ήταν περιορισμένης κλίμακος. Παρατηρήθηκαν προβλήματα τόσο στο σχεδιασμό των δράσεων όσο και στην υλοποίηση. Στις δράσεις που προκηρύχθηκαν παρατηρήθηκε περιορισμένη συμμετοχή φορέων λόγω και της δυσκολίας εξασφάλισης εγγυήσεων μέσω του τραπεζικού συστήματος.

5.2.3.2 Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και η Κοινωνική Οικονομία στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 9 και της Ε.Π. 9ν

Ο Θεματικός Στόχος 9 και η Επενδυτική Προτεραιότητα 9ν συμπεριλήφθηκε στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2014-2020. Με τον τρόπο αυτό, και με διαφορετικές χρηματοδοτικές κατανομές, προβλέφθηκαν δράσεις στο σύνολο των 13 Περιφερειών για την κοινωνική οικονομία και επιχειρηματικότητα. Οι βασικές κατηγορίες δράσεων που προβλέφθηκαν, κατά περίπτωση, ήταν οι ακόλουθες:

- Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης στην Κοινωνική Οικονομία με την υλοποίηση ολοκληρωμένων δράσεων για τη δημιουργία και την υποστήριξη της λειτουργίας των κοινωνικών επιχειρήσεων κάθε μορφής σε τοπικό επίπεδο
- Ενίσχυση Επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας (start up)
- Δράσεις εκκόλαψης πρωτοβουλιών Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας
- Δικτύωση επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας (social clustering)
- Ενίσχυση υφιστάμενων και δημιουργία νέων κοινωνικών επιχειρήσεων
- Ανάπτυξη θερμοκοιτίδων κοινωνικών επιχειρήσεων
- Ανάπτυξη νέων παραγωγικών δραστηριοτήτων Κοινωνικών Συνεταιρισμών Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.)
- Κατάρτιση στελεχών κοινωνικών επιχειρήσεων
- Λειτουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Υποστήριξης της ανάπτυξης και προώθησης των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων (Κοιν.Σ.Επ.) και ευρύτερα πρωτοβουλιών της Κοινωνικής Οικονομίας
- Συστήματα, εργαλεία και παρεμβάσεις ενίσχυσης και υποστήριξης της δημιουργίας νέων και αναδιάρθρωσης της λειτουργίας των υφιστάμενων Κοι.Σ.Π.Ε.
- Υποστήριξη κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων
- Ενημέρωση, κινητοποίηση, υποστήριξη για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων / μεταφορά καλών πρακτικών
- Χρηματοδοτικά εργαλεία (Επιχορήγηση κεφαλαίου στη βάση δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης, Επιστρεπτές επιχορηγήσεις, Διευκόλυνση της πρόσβασης σε πιστωτικά προϊόντα κλπ.) - Χορήγηση μικροδανείων

Παρά την αρχική στόχευση, αρκετές αναθεωρήσεις που ακολούθησαν, περιόρισαν τη σχετική δράση σε περιφερειακό επίπεδο, μέσω των ΠΕΠ.

5.2.3.3 Αρμόδιοι φορείς του Υπουργείου Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων (2014-2020)

5.2.3.3.1 Η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας

Η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων έχει επιχειρησιακό στόχο τον σχεδιασμό, τον συντονισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών που αφορούν στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, καθώς και τις αναγκαίες ενέργειες για την προώθηση και στήριξη του θεσμού.

Η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο συγκροτείται από πέντε Τμήματα με τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

 Τμήμα Πολιτικών για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία Έχει ως αρμοδιότητες τη χάραξη και εποπτεία υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία. Αναλαμβάνει το σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων προβολής σε εθνικό επίπεδο και τον σχεδιασμό και την προώθηση εξειδικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων προς τους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.	 Τμήμα Ανάπτυξης Διακρατικών Συνεργασιών και Δικτύωσης Έχει ως αρμοδιότητες την παρακολούθηση των ευρωπαϊκών και διεθνών εξελίξεων που αφορούν την κοινωνική οικονομία και τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων διεθνούς εμβέλειας. Αναλαμβάνει επίσης τη δικτύωση και διασύνδεση των Φορέων της Κ.ΑΛ.Ο με αντίστοιχους φορείς του εξωτερικού.	 Τμήμα Έρευνας και Μελετών για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία Έχει ως αρμοδιότητες τον σχεδιασμό, διεξαγωγή και παρακολούθηση ερευνητικών δραστηριοτήτων και μελετών για την Κ.ΑΛ.Ο. Την δημιουργία ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων και βιβλιοθήκης μελετών και ερευνών προσβάσιμες σε όλους. Τέλος την υλοποίηση εργαλείων μέτρησης του κοινωνικού αντίκτυπου.
 Τμήμα Μητρώου Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας Έχει ως αρμοδιότητες την παροχή πληροφοριών σε πολίτες για τη γενική λειτουργία του Γενικού Μητρώου Φορέων και την εποπτεία για την σωστή του λειτουργία. Καθώς και την έγκριση σύστασης Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και Συνεταιρισμών Εργαζομένων.	 Τμήμα Παρακολούθησης και Ελέγχου Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας Έχει ως αρμοδιότητες την καταγραφή και παρακολούθηση της δραστηριότητας των φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Όπως επίσης και την εποπτεία και παρακολούθηση του Ταμείου Κοινωνικής και Αλληλέγγυας	

Το μητρώο Φορέων Κοινωνικής & Αλληλέγγυας Οικονομίας

Το Γενικό Μητρώο Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (εφεξής «Μητρώο») θεσπίστηκε με το άρθρο 4 του Ν.4430/2016. Είναι η βάση δεδομένων που τηρείται σε ηλεκτρονική μορφή από το Τμήμα Μητρώου της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο., στην οποία εγγράφονται οι Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

5.2.3.3.2 Η Επιτελική Δομή Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων-Τομέας Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας

Κατά την προγραμματική περίοδο 2014 - 2020, η Επιτελική Δομή Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων-Τομέας Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας ήταν αρμόδιο για θέματα Κ.ΑΛ.Ο. (Κ.Υ.Α. 58994/04.06.2019, ΦΕΚ 2343/Β/18.06.2019)

Σύμφωνα με την νομοθεσία, οι ακριβείς αρμοδιότητες της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ, του Τομέα Απασχόλησης και της Κοινωνικής Οικονομίας, ορίστηκαν ως εξής: «.... Υποστηρίζει το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων στην ανάληψη, την ιεράρχηση και την εξειδίκευση των αναγκών στους τομείς «Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης» και «Κοινωνική Οικονομία», υποστηρίζει τη διοικητική ικανότητα του Υπουργείου σε σχέση με τα συγχρηματοδοτούμενα Ε.Π. και τα προγράμματα του ΕΣΠΑ που χρηματοδοτούνται από άλλους πόρους. Ειδικότερα, είναι υπεύθυνη για:

1. Σχεδιασμό ενεργών πολιτικών απασχόλησης και κοινωνικής οικονομίας,

2. Προγραμματισμό, εξειδίκευση, προετοιμασία και υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ΕΣΠΑ 2014-2020, καθώς και οποιωνδήποτε άλλων συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων από άλλους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς της ΕΕ ή/και στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ.)
3. Συντονισμό και διαχείριση των προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση για την περίοδο 2014-2020
4. Σχεδιασμό, διαχείριση, παρακολούθηση, χρηματοδότηση, υλοποίηση οποιασδήποτε δράσης ή/και προγράμματος, δράσεων ή/και έργων που χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους στους τομείς της ενεργού πολιτικής απασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας.

5.2.3.4 Το Κέντρο Κοινωνικής Καινοτομίας και το έργο SEED

Το SEED - Social innovation EcosystEm Development, είναι ένα έργο που ξεκίνησε στο πλαίσιο της πρόσκλησης για τη δημιουργία κέντρων ικανοτήτων για κοινωνική καινοτομία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία (EaSI).

Το έργο έχει διακρατικό χαρακτήρα και υλοποιείται στην Ελλάδα, τη Σλοβενία, τη Ρουμανία και την Ιταλία, υπό την ηγεσία της πόλης του Τορίνο στην Ιταλία.

Ο ειδικός στόχος του SEED είναι να τονώσει και να υποστηρίξει την ίδρυση 4 Κέντρων Ενίσχυσης Ικανοτήτων Κοινωνικής Καινοτομίας στην Ιταλία, την Ελλάδα, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία. Ερευνητές, επαγγελματίες του χώρου, υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και δημόσιοι υπάλληλοι συνεργάζονται για να δημιουργήσουν δημόσιες και ανοιχτές υποδομές και εργαλεία ικανά να βοηθήσουν τις εθνικές διαχειριστικές αρχές του ΕΚΤ να ενισχύσουν το τοπικό οικοσύστημα κοινωνικής καινοτομίας.

Το ελληνικό τμήμα του έργου είναι το Ελληνικό Κέντρο Κοινωνικής Καινοτομίας (ΕΚΚΚ) που έχει σχεδιαστεί από μια ομάδα οργανισμών, συμπεριλαμβανομένων φορέων της δημόσιας, ιδιωτικής και κοινωνικής οικονομίας, υπό τον συντονισμό του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Γενική Διεύθυνση Εργασιακών Σχέσεων.

Το ΕΚΚΚ σχεδιάζεται στο πλαίσιο του έργου SEED, χρησιμοποιώντας μηχανισμούς συμπαραγωγής και συνδιαμόρφωσης σε στενή συνεργασία με ενδιαφερόμενους φορείς που είτε ενεργούν επί του παρόντος ως κοινωνικά καινοτόμοι είτε έχουν την ικανότητα και το ενδιαφέρον να ενεργήσουν ως τέτοιοι, ή λειτουργούν ως καταλύτες και ενεργοποιητές για το οικοσύστημα στην Ελλάδα.

5.2.3.5 Ανάπτυξη εργαλείου αποτύπωσης κοινωνικού αντικτύπου

Τα εργαλεία αποτύπωσης κοινωνικού αντικτύπου για φορείς Κ.Α.Λ.Ο. επιτρέπουν την καταγραφή του αντικτύπου που έχει η δραστηριότητά τους (θετικού ή αρνητικού) κατά την πάροδο των χρόνων. Το Υπ. Εργασίας έχει εγκρίνει και παρέχει ένα ψηφιακό εργαλείο αποτύπωσης κοινωνικού αντικτύπου μέσω της ιστοσελίδας της Δ/σης Κ.Α.Λ.Ο. (<https://koinonikosantiktupos.gov.gr/#!/>). Απαντώντας σε μια σειρά από ποιοτικές και ποσοτικές ερωτήσεις οι φορείς μπορούν να υπολογίσουν τον κοινωνικό τους αντίκτυπο, λαμβάνοντας μάλιστα μετρήσιμα αποτελέσματα. Η χρήση το εργαλείου είναι απλή και φιλική προς τον χρήστη, ενώ επιτρέπει δυνατότητες σύγκρισης και εξαγωγής αποτελεσμάτων.

Το εργαλείο έχει σχεδιασθεί συγκεκριμένα για το ελληνικό οικοσύστημα Κ.Α.Λ.Ο. από τον συνεταιρισμό εργαζομένων Sociality μαζί με το Βρετανικό Συμβούλιο²³, το οποίο ανέλαβε το πρόγραμμα «Τεχνική βοήθεια για την ανάπτυξη του σχεδίου Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην Ελλάδα» (χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ), που προέβλεπε την ενίσχυση των ελληνικών ενδιαφερομένων φορέων προκειμένου να τεθούν σε εφαρμογή οι ισχυρές υποστηρικτικές δομές που απαιτούνται για την ανάπτυξη ενός διευρυμένου και επιτυχημένου τομέα Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.Α.Λ.Ο.).

5.2.4 Ο νέος σχεδιασμός για την περίοδο 2021-2027

Η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα και για την Ελληνική πολιτεία, κι ακόμη περισσότερο στην μετα - covid περίοδο, όπου αναδεικνύεται ο ρόλος που θα μπορούσαν να διαδραματίσουν οι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. για την κοινωνική και οικονομική ανάκαμψη χωρίς αποκλεισμούς.

Αποσκοπώντας στην ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας στη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναπτύσσονται πρωτοβουλίες για την κοινωνική επιχειρηματικότητα που στοχεύουν στη δημιουργία δομών συμβουλευτικής και υποστήριξης υφιστάμενων, νέων και δυνητικών επιχειρήσεων της Κ.Α.Λ.Ο., τη δημιουργία θερμοκοιτίδων για την ενίσχυση δημιουργίας νέων φορέων Κ.Α.Λ.Ο., την υποστήριξη των υφιστάμενων φορέων Κ.Α.Λ.Ο., την αξιοποίηση της τεχνογνωσίας των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων στον σχεδιασμό και την παραγωγή καινοτόμων και χρηστικών προϊόντων – ιδεών.

Στο ίδιο πλαίσιο θα προωθηθούν δράσεις χρηματοδότησης των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. για την υλοποίηση επιχειρηματικών σχεδίων και δράσεων, στοχευμένες παρεμβάσεις σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση για την κάλυψη τοπικών αναγκών, την παραγωγή και προώθηση τοπικών προϊόντων και τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε μικρές ή/και απομακρυσμένες κοινότητες, την αξιοποίηση ακαλλιέργητων εκτάσεων, την ανακύκλωση και, ευρύτερα, την κυκλική οικονομία, την υποστήριξη της γυναικείας επιχειρηματικότητας, καθώς και των ευάλωτων και ειδικών ομάδων, την κοινωνική και εργασιακή ένταξη ατόμων που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας (δικαιούχοι ΚΕΑ), τη διευκόλυνση πρόσβασης φορέων Κ.Α.Λ.Ο. σε χρηματοδοτικά εργαλεία (παροχή εγγυήσεων, μικροπιστώσεις, κ.α.), τη στήριξη της εξωστρέφειας και την παροχή κινήτρων για τη δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων της Κ.Α.Λ.Ο., κυρίως στα πρώτα στάδια ανάπτυξής τους με στόχο τη δυναμική παρουσία τους στην αγορά.

Στην περίοδο 2021-2027, υφίστανται προβλέψεις για την ενίσχυση της Κοινωνικής Οικονομίας.

5.2.4.1 ΕΠ “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027”

Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027” προβλέπεται η χρηματοδότηση δράσεων για την ανάπτυξη, υποστήριξη και προώθηση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας: οριζόντιες παρεμβάσεις ανάπτυξης πλαισίου κινήτρων και διευκόλυνσης της πρόσβασης σε χρηματοδότηση, σχεδιασμός χρηματοδοτικών εργαλείων, θεσμικές ρυθμίσεις για τη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για την περαιτέρω ανάπτυξη του θεσμού της Κ.Α.Λ.Ο., ενέργειες πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης των φορέων της δημόσιας διοίκησης, του κοινού και όλων των εν γένει εμπλεκόμενων φορέων μέσω επιμορφωτικών σεμιναρίων, δράσεων δημοσιότητας και κοινωνικού διαλόγου. Στην παρέμβαση προβλέπεται

²³ <https://sociality.gr/case/social-impact-tool/>

επίσης η δημιουργία μόνιμου μηχανισμού και ανάπτυξη ολοκληρωμένου συστήματος συντονισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης δράσεων Κοινωνικής Οικονομίας.²⁴

Στο Πρόγραμμα προβλέπεται παρέμβαση για την ενίσχυση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (Χρηματοδοτικά εργαλεία –ενίσχυση δομών και ικανοτήτων – εξωστρέφεια) με ενδεικτικούς τύπους δράσεων τους ακόλουθους²⁵:

- Χρηματοδότηση clusters για την προώθηση πρωτοβουλιών Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.
- Ανάπτυξη Περιφερειακών μηχανισμών υποστήριξης υφιστάμενων και νέων φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Θερμοκοιτίδες στήριξης κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Προγράμματα κατάρτισης με στόχο την απόκτηση/αναβάθμιση δεξιοτήτων των εργαζομένων σε φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- Ολοκληρωμένες δράσεις για την προαγωγή της Κ.ΑΛ.Ο σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με έμφαση στις διασυνοριακές ανταλλαγές.
- Ανάπτυξη χρηματοδοτικών εργαλείων.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην πράσινη και ψηφιακή οικονομία, στην αγροδιατροφή και στον αγροτικό τομέα, στην κυκλική οικονομία καθώς και σε τομείς οικονομίας που παρουσιάζουν ζήτηση σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, με στόχευση σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, γυναίκες και νέους, όπως ενδεικτικά, πέραν των ανωτέρω:

- το «Ανοικτό» πρόγραμμα ένταξης γυναικών στην αγορά εργασίας το οποίο περιλαμβάνει συμβουλευτική και κατόπιν τη δυνατότητα επιλογής: ίδρυσης νέων επιχειρήσεων/ ως αυτοαπασχολούμενη/κοινωνική οικονομία
- δράσεις Κοινωνοφελούς Εργασίας για τη στήριξη των μακροχρόνια ανέργων χαμηλών προσόντων, συνδυαζόμενες με δράσεις συμβουλευτικής υποστήριξης, επαγγελματικής κατάρτισης, πιστοποίησης γνώσεων και δεξιοτήτων σε ΤΠΕ και άλλα διευρυμένα αντικείμενα κατάρτισης και κατά περίπτωση διασύνδεσή τους με κίνητρα απασχόλησης στην κοινωνική οικονομία

Οι παρεμβάσεις που θα σχεδιασθούν θα είναι σε άμεση συνάρτηση με τις κατευθυντήριες οδηγίες του σχεδίου δράσης για την Κοινωνική Οικονομία της ΕΕ, καθώς επίσης θα εξεταστούν και συνέργειες με άλλα προγράμματα που πρόκειται να εκδοθούν από την ΕΕ ή υποδείγματα άλλων εργαλείων ή / και χρηματοδοτικών μέσων (π.χ. Invest EU).

Η Προτεραιότητα 4 του Προγράμματος αφορά σε δράσεις Κοινωνικής Καινοτομίας: θα χρηματοδοτηθούν δράσεις κοινωνικής καινοτομίας και κοινωνικών πειραματισμών, με προσέγγιση «από τη βάση στις την κορυφή», καθώς και βασισμένες σε εταιρικές σχέσεις στις οποίες θα συμμετέχουν, ενδεικτικά, δημόσιες αρχές, ο ιδιωτικός τομέας, κοινωνικοί εταίροι, η κοινωνία των πολιτών, με στόχευση την εξυπηρέτηση των κοινωνικών αναγκών.

Το Πρόγραμμα στοχεύει στη χρηματοδότηση δράσεων οι οποίες από τη μία θα αφορούν την ανάπτυξη και εφαρμογή νέων ιδεών για την ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών αλλά και τη δημιουργία ενός υποστηρικτικού συστήματος για τη δημιουργία σχετικής κουλτούρας αλλά και

²⁴ ΕΠ Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027, 2.1. Προτεραιότητες εκτός της τεχνικής βοήθειας: ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1 – ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ / ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ, Ειδικός στόχος: ESO4.2.

²⁵ Οι κατωτέρω δράσεις συμβάλλουν στη επίτευξη των στόχων του προγράμματος ενισχύοντας την εύρεση εργασίας από τους συμμετέχοντες εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους (EECR05).

την ενθάρρυνση των αντίστοιχων πρωτοβουλιών για την ανάπτυξη της κοινωνικής καινοτομίας. Οι δράσεις που προβλέπεται να ενταχθούν θα περιλαμβάνουν διάφορες θεματικές ενότητες, όπως: κοινωνική, ψηφιακή, πράσινη, πολιτισμού, κ.α., καθώς και το πρόγραμμα ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve).

Διάγραμμα 2: Προτεραιότητες ΕΠ ΕΠΑΝΑΔ 2021-2027

Στο πλαίσιο του προγράμματος ΕΠΑΝΑΔ, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε θέματα κοινωνικής καινοτομίας καθώς έχει διαμορφωθεί διακριτή προτεραιότητα για αυτόν τον τομέα, με προϋπολογισμό 25 εκατ. ευρώ²⁶. Για την υποστήριξη της ενδυνάμωσης της ΚΚ, προβλέπεται η σύσταση του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ) (ΕΠ Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027, Προτεραιότητα 4 Κοινωνική Καινοτομία, Ε.Σ.4.β), το οποίο θα λειτουργεί ως Επιχειρησιακός Πολλαπλασιαστής των εθνικών προσπαθειών για τη συστηματική ανάπτυξη της εθνικής καινοτομίας στη χώρα.

²⁶ Προβλέπεται η ενίσχυση τουλάχιστον 24 δράσεων κοινωνικής καινοτομίας (PSO396), και η εφαρμογή τουλάχιστον 10 εξ' αυτών έναν χρόνο μετά (PSR396).

Πλαίσιο 4: Το Εθνικό Κέντρο Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία-ΕΚΙΚΚ

Το ΕΚΙΚΚ θα υποστηρίξει την ανάπτυξη της κοινωνικής καινοτομίας, του κοινωνικού πειραματισμού και των νέων μεθοδολογιών στη χώρα μέσω της παροχής πληροφοριών και τεχνογνωσίας, μέσω της παροχής συμβουλών, καθοδήγησης και κατάρτισης, και μέσω της οργάνωσης της δικτύωσης και της αμοιβαίας μάθησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και αναμένεται να υποβοηθήσει το Πρόγραμμα μέσω της στήριξης καινοτόμων έργων και δημόσιων αρχών στο πλαίσιο του ΕΚΤ+.

Υποστηρικτικό ρόλο στην ανάπτυξη της Κοινωνικής Καινοτομίας στη χώρα, θα διαδραματίσει και το εθνικό σημείο επαφής EaSI το οποίο θα λειτουργήσει ως κοινοπραξία μεταξύ της ΕΥΣΕΚΤ, ΕΔ ΕΣΠΑ και ΙΝΕ-ΓΣΕΕ.

5.2.4.2 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα 2021-2027

Σχετικές προβλέψεις περιλαμβάνονται και στα ΠΕΠ της περιόδου 2021-2027, όπου δίνεται βάση στη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας (ΕΚΤ+) (Ε.Σ.ΕΣΟ4.1).

Στο ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας, αναμένονται έμμεσες συνέργειες στον τομέα του Πολιτισμού, του Τουρισμού και της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας με επίκεντρο την ανάπτυξη της Ασημένιας και της Πράσινης Οικονομίας. Η αποτελεσματικότερη διασύνδεση της πολιτιστικής κληρονομιάς με την οικονομική ανάπτυξη μέσω του τουρισμού και άλλων κλάδων όπως η έρευνα, η δημιουργική οικονομία, η σύγχρονη εκπαίδευση, η κοινωνική οικονομία, η αγροδιατροφή και η προώθηση των προϊόντων είναι στρατηγικής σημασίας για την ανάπτυξη της Περιφέρειας. Προβλέπονται δράσεις που στηρίζουν υφιστάμενες ή νέες κοινωνικές επιχειρήσεις Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.) στην Κεντρική Μακεδονία. Για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων Κ.Α.Λ.Ο., αυτές δύναται να συνοδεύονται από ενέργειες συμβουλευτικής για την καλύτερη προετοιμασία των ενδιαφερόμενων.

Στο ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας, περιλαμβάνονται υπηρεσίες συμβουλευτικής και υποστήριξης για την ενθάρρυνση δημιουργίας νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και τη διατήρησή τους, με έμφαση και στις δράσεις στήριξης της κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας.

Το ΠΕΠ Ηπείρου αναφέρει πως κατά την ΠΠ14-20 υπήρξε περιορισμένη αξιοποίηση των δυνατοτήτων της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στην Περιφέρεια (μόλις τον Δεκέμβριο 2021 εντάχθηκαν στο ΠΕΠ Ηπείρου 14-20 για τη χρηματοδότηση 14 φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας). Για την ΠΠ21-27 αποτελεί βασική προτεραιότητα του Περιφερειακού Προγράμματος η στήριξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, λαμβάνοντας υπόψη και το Σχέδιο Δράσης της ΕΕ για την κοινωνική οικονομία.

Στο ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου περιλαμβάνεται η παρέμβαση «Ενίσχυση νεοσύστατων επιχειρήσεων στους τομείς των ΤΠΕ, των βιολογικών τροφίμων, της κοινωνικής οικονομίας, της κυκλικής οικονομίας ή άλλων κλάδων αιχμής με τη συνεργασία ερευνητικών εργαστηρίων, θερμοκοιτίδων & κέντρων επιχειρηματικότητας & καινοτομίας.». Σημειώνεται ότι κατά τις περιόδους 2007-2013

& 2014-2020 δεν υπήρξαν παρεμβάσεις ενίσχυσης της κοινωνικής οικονομίας λόγω καθυστέρησης διευθέτησης θεσμικών, διοικητικών & διαχειριστικών ζητημάτων σε εθνικό επίπεδο. Για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων & λαμβάνοντας υπ' όψη ότι τα Τομεακά Προγράμματα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή» & «Ανταγωνιστικότητα» θα χρηματοδοτήσουν οριζόντιες παρεμβάσεις για την αγορά εργασίας & την επιχειρηματικότητα αντίστοιχα & με τη διευθέτηση των ζητημάτων που υπήρξαν σε εθνικό επίπεδο για την ενίσχυση της Κοινωνικής Οικονομίας, το Πρόγραμμα της Περιφέρειας θα εστιάσει σε δράσεις διερεύνησης και ανάπτυξης/ενδυνάμωσης της κοινωνικής οικονομίας, με υποστήριξή της σε όλο το φάσμα δραστηριοτήτων της. Προβλέπεται ενίσχυση υφιστάμενων κοινωνικών επιχειρήσεων για πρόσληψη ανέργων ή οικονομικά μη ενεργών που ανήκουν σε κοινωνικά ευάλωτες ομάδες, με αυξημένη ένταση της ενίσχυσης, έναντι αντίστοιχων παρεμβάσεων για επιχειρήσεις εκτός της κοινωνικής οικονομίας. Συμπεριλαμβάνεται επίσης τύπος δράσεων για την ενίσχυση της λειτουργίας μηχανισμού προώθησης της Κοινωνικής Οικονομίας, που αναφέρεται στην ενίσχυση τοπικών κοινωνικών ή/και εκπροσώπων του επιχειρηματικού ιστού της Περιφέρειας για έναρξη και συνέχιση της λειτουργίας θερμοκοιτίδας ή άλλου μηχανισμού προώθησης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Για την ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, γίνεται αναφορά στην προώθηση της κοινωνικής οικονομίας, μεταξύ άλλων.

Κάτω από τον Στόχο Πολιτικής 4/ΕΚΤ+ «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη», το ΠΕΠ Κρήτης συμπεριλαμβάνει την ενίσχυση την απασχόληση, αυτοαπασχόληση ανέργων, ΡΟΜΑ, μεταναστών, κλπ. μέσω ολοκληρωμένων δράσεων απασχόλησης, την κοινωνική επιχειρηματικότητα συμπληρωματικά με το πρόγραμμα Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή. Το Πρόγραμμα σημειώνει ότι η κοινωνική επιχειρηματικότητα δεν έχει επιτύχει τα επιθυμητά επίπεδα στην Κρήτη, αν και στην περιφερειακή οικονομία καταγράφονται σημαντικές ευκαιρίες. Ο ρυθμός μεταβολής των φορέων Κ.Α.Ο. στην Κρήτη, την περίοδο 2019-2021 παρουσίασε αυξητικές τάσεις αλλά παραμένει χαμηλότερος του Μ.Ο. της Χώρας (7%). Συνεπώς καθίσταται αναγκαία η ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας στην Κρήτη. Ο Ειδικός Στόχος ΕΣΟ4.1. θα υποστηρίξει την ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων των Κ.Α.Ο., μέσω grants/vouchers σε τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ, λαμβάνοντας υπόψιν την Εθνική Πολιτική Κ.Α.Ο. και το Περιφερειακό Σχέδιο Δράσης Κοινωνικής Οικονομίας.

Το ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου περιλαμβάνει τη δράση «Επιχορήγηση φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.Α.Ο.) στη Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου», η οποία στοχεύει στην ενίσχυση παραγωγικών εγχειρημάτων αυτοδιαχείρισης και συλλογικής κοινωνικής επιχειρηματικότητας, στη μείωση της ανεργίας κυρίως ευάλωτων και ειδικών ομάδων του πληθυσμού και στην ενίσχυση της απασχόλησης με τη δημιουργία μιας τουλάχιστον νέας θέσης εργασίας ανά φορέα.

Το ΠΕΠ Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης προβλέπει δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων (Κ.Α.Ο.), συμπεριλαμβανομένων ενεργειών υποστήριξης/συμβουλευτικής/mentoring για τις νέες επιχειρήσεις για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητά τους.

Στις δράσεις κοινωνικής οικονομίας του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας, ενισχύονται δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής φροντίδας, υπηρεσιών εκπαίδευσης, οργάνωσης επιστημονικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων, προώθησης του τουρισμού, αθλητικών δραστηριοτήτων και δραστηριοτήτων διασκέδασης και ψυχαγωγίας, δημιουργικών δραστηριοτήτων και τεχνών, υπηρεσιών εστίασης, προώθησης τοπικών παραδοσιακών προϊόντων, υπηρεσιών καθαριότητας, ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης υλικών, κ.α. Θα

υπάρξει συντονισμός σε κεντρικό επίπεδο, ώστε ο διαχωρισμός των δράσεων μεταξύ του περιφερειακού προγράμματος και του τομεακού προγράμματος Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνικής Συνοχής να γίνεται από το αρμόδιο Υπουργείο Εργασίας και να εξασφαλιστεί η μη ύπαρξη επικαλύψεων και η επίτευξη συνέργειας / συμπληρωματικότητας μεταξύ των προγραμμάτων. Στις ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ένταξης των Ρομά στην αγορά εργασίας που προβλέπει το Πρόγραμμα, συγκαταλέγονται ενεργητικά μοντέλα επιχειρηματικότητας μικρής κλίμακας και κοινωνικής οικονομίας.

Το ΠΕΠ Θεσσαλίας αναφέρεται στην ανάγκη ενδυνάμωσης της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια όπου ήδη καταγράφεται σημαντικός αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων, μέσω της ενίσχυσης της συνέχισης, επιχειρηματικής αναβάθμισης αλλά και της ανάδειξης νέων σχετικών επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Η κοινωνική επιχειρηματικότητα δύναται να οδηγήσει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, συνιστώντας ένα εξόχως ανθεκτικό επιχειρηματικό μοντέλο, καθώς και στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης. Το ΠΕΠ συμπεριλαμβάνει τη δράση «Δημιουργία αναγκαίων υποδομών και εξοπλισμού για τη λειτουργία των κοινωνικών επιχειρήσεων», καθώς και τη δράση «Δράσεις ενίσχυσης των υφιστάμενων και νέων φορέων Κοινωνικής Οικονομίας (Κ.Α.Ο.), με επικέντρωση στις ευάλωτα κοινωνικά ομάδες πληθυσμού των ΟΧΕ και στόχευση στους τομείς έξυπνης εξειδίκευσης και «πράσινης» Ευρώπης».

Το ΠΕΠ Ιονίων Νήσων περιλαμβάνει τη διευκόλυνση της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης και αυτό-απασχόλησης κυρίως στο πλαίσιο της RIS και της κοινωνικής οικονομίας, σαν πολιτική της διασφάλισης της κοινωνικής συνεκτικότητας. Μέσω ενεργητικών δράσεων απασχόλησης, το ΠΕΠ επιδιώκει την υποστήριξη των ανέργων της Περιφέρειας σε συνέργεια με Τοπικές Στρατηγικές Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης (ΟΧΕ-BAA/ΠεΠ και ΤΑΠΟΤΟΚ/ΠΑΑ) με κατά προτεραιότητα εστίαση σε τομείς της RIS και, σε συμπληρωματικότητα και συνέργεια με το Τομεακό Πρόγραμμα (π.χ προώθηση απασχόλησης γενικά για τον πληθυσμό ή / και στοχευμένες δράσεις για τους Νέους εκτός Εκπαίδευσης, Απασχόλησης ή Κατάρτισης) και το ΕΣΑΑ (π.χ. ΚΠΑ). Επίσης έμφαση δίνεται και στην στήριξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας σαν δράση που επιδιώκει την προώθηση στην απασχόληση των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.

Στο ΠΕΠ Πελοποννήσου, η βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση ενίσχυση της προβλέπει δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων Κ.Α.Ο. (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.) Οι δράσεις Κ.Α.Ο. προβλέπεται να πλαισιωθούν από παρεμβάσεις συμβουλευτικής υποστήριξης, ενδυνάμωσης, mentorship, coaching.

Η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΥΣΕΚΤ) συντονίζει την υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) παρεμβάσεων στην Ελλάδα. Είναι ο αρμόδιος φορέας για (α) την παρακολούθηση της εφαρμογής των πολιτικών του ΕΚΤ μέσω των δράσεων που υλοποιούνται στη χώρα από 4 Τομεακά και 13 Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ, και (β) τον συντονισμό του σχεδιασμού, της εφαρμογής και της αξιολόγησης των δράσεων αυτών.

5.2.4.3 Αρμόδιοι φορείς εμπλεκόμενοι στον σχεδιασμό και συντονισμό δράσεων κοινωνικής καινοτομίας για την περίοδο 2021-2027

Ειδική Υπηρεσία Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (ΕΥ ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ)

Από την 1/11/2022²⁷, συγχωνεύτηκαν τρεις υφιστάμενες Ειδικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (συγκεκριμένα οι: «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Τομέα Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας», «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης» και «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Τομέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης»).

Η ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ ανέλαβε τις αρμοδιότητές τους, και ως εκ τούτου είναι υπεύθυνο για τον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο. εκ μέρους του Υπουργείου. Σύμφωνα με το Άρθρο 2 της ΚΥΑ, η ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ είναι οργανωμένη σε τρεις Υποδιευθύνσεις και μία οριζόντια Μονάδα Γ:

- Υποδιεύθυνση Ι: Απασχόλησης, Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και Κοινωνικής Καινοτομίας:
- Αρμόδια δράσεων Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης, Εργασιακών Σχέσεων, Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, Κοινωνικών Ασφαλίσεων που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ+, καθώς και δράσεων Διακρατικών Προγραμμάτων και Προγραμμάτων Άλλων Χρηματοδοτικών Μηχανισμών της Ε.Ε., του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (ΕΤΠ), του ΕΟΧ και του ALMA.
- Υποδιεύθυνση ΙΙ: Κοινωνικών Υποθέσεων και Ισότητας των Φύλων:
- Αρμόδια δράσεων Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Πρόνοιας, Κοινωνικής Ένταξης και Συνοχής, Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ+, καθώς και δράσεων Διακρατικών Προγραμμάτων και Προγραμμάτων Άλλων Χρηματοδοτικών Μηχανισμών της Ε.Ε., του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (Ε.Τ.Π.) και του Ε.Ο.Χ.
- Υποδιεύθυνση ΙΙΙ: Συντονισμού, Ωρίμανσης, Υλοποίησης και Υποστήριξης της Υλοποίησης Έργων Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ):
Αρμόδια για συντονισμό, τον σχεδιασμό, την ωρίμανση και την υποστήριξη της υλοποίησης των σχετικών δράσεων και έργων αρμοδιότητας του Υπουργείου και των εποπτευόμενων φορέων του, που έχουν συμπεριληφθεί στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ) και χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ).
- Μονάδα Γ: Οργάνωσης και Διοικητικής Υποστήριξης, τεχνικής βοήθειας, πληροφόρησης και δημοσιότητας.

Οι αρμοδιότητες της ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ περιγράφονται αναλυτικά στο Άρθρο 3 της ΚΥΑ.

²⁷ ΚΥΑ Τροποποίηση και αντικατάσταση της υπ' αρ. 99520/17.10.2022 κοινής απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Σύσταση και Διάρθρωση της Ειδικής Υπηρεσίας "Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων" και κατάργηση των υπό στοιχεία 58994/ΕΥΘΥ/18.6.2019 (Β' 2343), 88239/ΕΥΘΥ812/31.8.2016 (Β' 2733), 83071/ΕΥΘΥ781/ 25.8.2016 (Β' 2643) και υπ' αρ. 237/2020 (Β' 1610) κοινών υπουργικών αποφάσεων» (Β' 5417). (ΦΕΚ 5597, 1/11/2022)

Η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. του Υπ. Εργασίας εξακολουθεί να είναι αρμόδια για τον σχεδιασμό, τον συντονισμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση των πολιτικών Κ.ΑΛ.Ο. (βλ. ανωτέρω).

Η ΕΥΣΕΚΤ επίσης, εξακολουθεί να είναι ο αρμόδιος φορέας για τον συντονισμό των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (βλ. ανωτέρω).

6 SWOT ANALΥΣΗ

6.1 Ευρήματα της ανάλυσης SWOT

Δυνατά Σημεία-STRENGTHS

- Οι φορείς της ΚΟ δείχνουν προθυμία να ενημερώνονται για τις νομοθετικές ρυθμίσεις, και βρίσκονται στην 'πρώτη γραμμή' όσον αφορά την πρακτική εφαρμογή των νόμων, και συνεπώς μπορούν να συμμετέχουν εποικοδομητικά σε διάλογο για την περαιτέρω επικαιροποίηση της νομοθεσίας. Το πεδίο αλλά και η Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο. έχουν προετοιμάσει προτάσεις για νέο/αναθεωρημένο νομοσχέδιο. Έτσι, **υπάρχουν οι προϋποθέσεις να ξεκινήσει άμεσα νέος διάλογος για την περαιτέρω εξέλιξη του σχετικού νόμου.**
- Ακολουθώντας τη στρατηγική της ΕΕ, **υπάρχει το νομοθετικό πλαίσιο που επιτρέπει τη συμμετοχή οργανισμών Κ.Ο. σε διαγωνισμούς του δημόσιου τομέα**, ενώ επίσης, σταδιακά ενθαρρύνονται οι Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΥΔΣ).
- Ορισμένες Περιφέρειες έχουν ενεργά ενθαρρύνει την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, λειαιώνοντας την πρόσβαση των φορέων της Κ.Ο. σε χρηματοδοτήσεις (π.χ. Περιφέρεια Δυτ. Ελλάδας, Ηπείρου, Δυτ. Μακεδονίας). **Οι εμπειρίες αυτών των Περιφερειακών αρχών μπορούν να θεωρηθούν παραδείγματα καλών πρακτικών για άλλες περιοχές.**
- Οι ΚΟΙΣΠΕ αναγνωρίζονται ως καλό παράδειγμα που δύναται να αξιοποιηθεί περαιτέρω
- **Υπάρχουν μοντέλα χρηματοδότησης** που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για την ανάπτυξη του οικοσυστήματος. Η εμπειρία των Συνεταιριστικών Τραπεζών θεωρείται ιδιαίτερα χρήσιμη σε αυτή την κατεύθυνση.
- **Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. έχουν αυξημένα κίνητρα να αναζητήσουν εκπαίδευση σε σειρά θεμάτων που άπτονται της λειτουργίας τους**, αρκεί η εκπαίδευση αυτή να εστιάζει στη λύση πρακτικών δυσκολιών και να είναι εύκολα προσβάσιμη, όχι μόνο όσον αφορά το κόστος συμμετοχής, αλλά και όσον αφορά τη διάρκεια και την προσβασιμότητα π.χ. σε άτομα με ειδικές ανάγκες ή σε απομακρυσμένες περιοχές.
- Κάποιοι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. έχουν αρκετή εμπειρία ώστε να μπορούν **να αναλάβουν και οι ίδιοι, τον σχεδιασμό και την εκτέλεση εκπαιδευτικών/επιμορφωτικών προγραμμάτων.**
- **Οι Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. έχουν δημιουργήσει μια πρώτη θετική εντύπωση** στο οικοσύστημα της ΚΟ και υπάρχει ενδιαφέρον για συμμετοχή σε αυτές, ως μέσο δικτύωσης με άλλους φορείς του οικοσυστήματος αλλά και ενίσχυσης της αναγνωρισιμότητας του πεδίου.
- **Είναι ενθαρρυντικός ο βαθμός ευαισθητοποίησης τοπικών και εθνικών αρχών και άλλων δημόσιων φορέων, ως προς την ανάθεση έργων σε εγχειρήματα της Κ.ΑΛ.Ο.** (π.χ. προμήθεια υπηρεσιών καθαρισμού, κηπουρικής, τροφοδοσίας (catering), κ.α. σε οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο).
- Σύμφωνα με τις αρμόδιες δημόσιες αρχές (Δ/νση Κ.ΑΛ.Ο.), οι διαδικασίες σύστασης έχουν μειωθεί και απλοποιηθεί σημαντικά σε σχέση με το παρελθόν, λαμβάνοντας υπόψιν τα σχόλια των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Κάποιες διαδικασίες, απαραίτητες για την διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και την ουσιαστική λειτουργία τους ως φορείς Κοινωνικής Οικονομίας, διατηρούνται. Η ηλεκτρονική πλατφόρμα e-kafo διευκολύνει τις διαδικασίες και η ίδια η Δ/νση Κ.ΑΛ.Ο. προσφέρει υποστήριξη στους ίδιους τους φορείς σε σχετικά θέματα, ενθαρρύνοντας την εντράφησή τους σε διαδικαστικά θέματα, όπως

προϋποθέτει η αρχή της συμμετοχικότητας, της δημοκρατικότητας και της διαφάνειας που διέπει την Κ.ΑΛ.Ο.

- **Έχει γίνει προεργασία από το Υπ. Εργασίας για μια ενημερωτική καμπάνια «Buy social»** η οποία θα προτρέπει τους καταναλωτές (ιδιώτες και οργανισμούς) να αγοράζουν υπηρεσίες και προϊόντα από επιχειρήσεις Κ.ΑΛ.Ο. Μια τέτοια καμπάνια θα ήταν πολύ χρήσιμη για την ενημέρωση των πολιτών – αν και τα άμεσα αποτελέσματα ίσως να είναι περιορισμένα.

Αδυναμίες-WEAKNESSES

- Ο Ν. 4430/2016 υπερ-ρυθμίζει το οικοσύστημα, ενώ ταυτόχρονα σε σημεία του διαπιστώνονται ασάφειες στην ερμηνεία και την εφαρμογή του. Σαν αποτέλεσμα, **ο νόμος είναι συχνά μη λειτουργικός για τα ενεργά -και δυνητικά- μέλη της Κ.ΑΛ.Ο. και επιδρά περιοριστικά στη λειτουργία του οικοσυστήματος.**
- **Έχει ουσιαστικά ενεργοποιηθεί μερίδα διατάξεων που προβλέπει ο νόμος, ενώ ορισμένες σε πλήρη ενεργοποίηση και εφαρμογή δυσχεραίνουν τη λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και δρουν περιοριστικά,** όπως ο αριθμός των μελών που ορίζει ο νόμος, τα έσοδα από το δημόσιο, κλπ. Επίσης, προβλέψεις του νόμου για τη χρηματοδότηση των εγχειρημάτων, όπως το **Ταμείο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας**, δεν έχουν ενεργοποιηθεί
- **Το παρόν θεσμικό πλαίσιο οδηγεί σε αρκετές γραφειοκρατικές διαδικασίες** συναλλαγής με δημόσιους φορείς και υπηρεσίες, **που επιβαρύνουν τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο.** οι οποίοι συχνά λειτουργούν με περιορισμένους πόρους. Οι διαδικασίες που προβλέπονται για τη λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. είναι ενίοτε χρονοβόρες και φαίνονται περίπλοκες για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο., αποθαρρύνοντας την εφαρμογή τους. Χωρίς ελάφρυνση της γραφειοκρατίας, φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που δεν έχουν πρόσβαση σε εξωτερική βοήθεια επαγγελματιών (λογιστών, δικηγόρων, κ.α.) δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις.
- **Μερίδα δημόσιων υπηρεσιών δεν έχουν απαραίτητες γνώσεις σχετικά με το καθεστώς των οργανισμών της Κ.ΑΛ.Ο., ούτε σε βάθος κατανόηση του χώρου της κοινωνικής οικονομίας.** Αυτό δυσκολεύει τη συνεργασία τους με φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- **Υπάρχουν ελλείψεις όσον αφορά στην συμπερίληψη των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στα εθνικά προγράμματα χρηματοδότησης.** Επιπλέον, οι δημόσιες υπηρεσίες σε κάποιες περιπτώσεις δεν έχουν την κατάλληλη γνώση να εξυπηρετήσουν τις αιτήσεις των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. για χρηματοδότηση. Οι ασάφειες του θεσμικού πλαισίου λειτουργούν επίσης περιοριστικά προς αυτό. Για την **περίοδο 2014-2020**, ουσιαστικά δεν υπήρξε ενεργοποίηση των έργων που είχαν, έστω και σε μικρό βαθμό, προκριθεί (χαμηλή προτεραιότητα/χαμηλός βαθμός ωριμότητας).
- **Η έρευνα πεδίου (βλ. Παράρτημα Α) ανέδειξε διαφορετικές ανάγκες χρηματοδότησης:** για λειτουργικές δαπάνες, για έξοδα έργου (επιχορηγήσεις), για εγγυήσεις, για κεφάλαια κίνησης, για φοροαπαλλαγές/φορο-ελαφρύνσεις, για επιχορηγήσεις δημιουργίας θέσεων εργασίας σε άτομα από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, κ.α.
- **Τα μέλη των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. συχνά δεν έχουν επιχειρηματική κατάρτιση,** γεγονός που δυσχεραίνει πολύ τη λειτουργία τους. Σε αρκετές περιπτώσεις, **τα μέλη των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. δεν έχουν γνώσεις για την «κοινωνική οικονομία»,** έχοντας ξεκινήσει τα εγχειρήματά τους ωθούμενοι από την επιθυμία επίλυσης ενός συγκεκριμένου κοινωνικού προβλήματος.

- **Λογιστές, δικηγόροι, και άλλοι επαγγελματίες** συχνά δεν έχουν τις απαραίτητες γνώσεις για να καθοδηγήσουν τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. στις απαραίτητες διαδικασίες ίδρυσης/λειτουργίας τους.
- Η έλλειψη εμφανούς δομής ή κρίσιμων συνεργειών αποτρέπει τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. να ασχοληθούν ή να επενδύσουν τον χρόνο τους στη δικτύωση του οικοσυστήματος. Πολλοί μικροί οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν έχουν τον χρόνο ή τους ανθρώπινους πόρους να επιδιώξουν ενεργά τη δικτύωση, ή να συμμετέχουν σε ενώσεις Κ.ΑΛ.Ο.
- Η έρευνα πεδίου ανέδειξε κατηγορηματικά την ανάγκη αλλαγής ‘κουλτούρας’ στην Ελληνική κοινωνία: υπάρχει άγνοια των εναλλακτικών, κοινωνικά-στοχευμένων εγχειρημάτων και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Αυτό εμποδίζει τους πολίτες να ιδρύουν οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο., να συμμετέχουν σε αυτούς, να αγοράζουν προϊόντα και υπηρεσίες, και τα στελέχη του δημοσίου αλλά και του ιδιωτικού τομέα να συναλλάσσονται με αυτούς τους οργανισμούς.

Ευκαιρίες-OPPORTUNITIES

- Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης δημιουργούν σαφή θετική δυναμική, ενώ παράλληλα ωριμάζουν μηχανισμούς στήριξης της Κ.ΑΛ.Ο.
- Το Υπ. Εργασίας μπορεί, βασισμένο στην εμπειρία που έχει σε κοινωνικά θέματα, και σε συνεργασία με το Υπ. Ανάπτυξης το οποίο έχει εμπειρία στην επιχειρηματική ανάπτυξη οργανισμών, να υποστηρίξει την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας σαν εργαλείο επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων. Η τοπική αυτοδιοίκηση Α΄ και Β΄ βαθμού μπορεί, επίσης, να συνδράμει σε αυτό.
- Η δυνατότητα στόχευσης σε συγκεκριμένες ομάδες στόχους και ιδίως στους νέους θα δημιουργήσει ενδεχομένως μεγαλύτερη αποδοχή καθώς οι νέοι αναπτύσσουν συχνότερα νέες ιδέες που υλοποιούν μέσω συνεργατικών σχημάτων. Ομοίως, στόχευση σε συγκεκριμένες θεματικές (π.χ πράσινη κοινωνική επιχειρηματικότητα) μπορεί να έχει σημαντικό θετικό αποτέλεσμα στην ανάπτυξη του οικοσυστήματος.
- Η επικαιροποίηση του ρυθμιστικού/κανονιστικού πλαισίου μπορεί να διευκολύνει τη συμμετοχή των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. σε συγχρηματοδοτούμενα έργα (επιλεξιμότητα). Επίσης, η βελτίωση των γνώσεων και ικανοτήτων και η ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας των ΕΥΔ ΠΕΠ θα συνέβαλλε στην μεγαλύτερη αξιοποίηση των κονδυλίων ΕΣΠΑ που προορίζονται για την Κ.ΑΛ.Ο. (π.χ. ενημερωμένοι οδηγοί, παραδείγματα, templates, εκπαίδευση, κλπ.).
- Το κενό χρηματοδότησης που αντιμετωπίζουν οι αναπτυσσόμενοι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. μπορεί να αντιμετωπιστεί με τη προώθηση της σύνδεσης Κ.ΑΛ.Ο. και αγοράς. Υπάρχουν παραδείγματα όπου οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο., αδυνατώντας να βρουν χρηματοδότηση από αλλού, συνάπτουν συμφωνίες με ιδιωτικές εταιρείες για να καλύψουν τις ανάγκες ανάπτυξής τους.
- Υπάρχουν συνεταιριστικές τράπεζες που ήδη λειτουργούν στην Ελλάδα, οι οποίες θα μπορούσαν να εμπλακούν πιο ενεργά στην ανάπτυξη εργαλείων και προϊόντων προς όφελος των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο., έχοντας μια καλύτερη επίγνωση του τομέα. Ομοίως, η εμπειρία της Αναπτυξιακής Τράπεζας θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση κατάλληλων εργαλείων και προϊόντων. Καλές πρακτικές άλλων χωρών, επίσης, είναι ιδιαίτερα χρήσιμες σε αυτή την κατεύθυνση.

- Ο δημόσιος τομέας διαθέτει ήδη τον απαραίτητο μηχανισμό επιμόρφωσης των υπαλλήλων του. **Υπάρχει η δυνατότητα να συμπεριληφθούν στα εκπαιδευτικά προγράμματα, θέματα σχετικά με την κοινωνική οικονομία** και την αρτιότερη λειτουργία της στην Ελλάδα. Ενδεικτικά το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης ΙΝΕΠ του ΕΚΔΔΑ θα μπορούσε να συμβάλλει, δημιουργώντας ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα σχετικά με την Κ.ΑΛ.Ο. για τους δημόσιους υπαλλήλους των κεντρικών και περιφερειακών διοικήσεων, και των ΟΤΑ, ενδεχομένως και για στελέχη του ευρύτερου δημόσιου τομέα, ώστε να μπορούν να χειριστούν αρτιότερα τις συναλλαγές του δημοσίου με τον τομέα Κ.ΑΛ.Ο.
- **Τα Κέντρα Στήριξης θα μπορούσαν να συνεχίσουν το έργο τους**, εφόσον έχουν ήδη λειτουργήσει (εν είδει πιλοτικής λειτουργίας), και ίσως στο μέλλον να επιτύχουν έναν βαθμό ίδιας βιωσιμότητας.
- Η Κοινωνική Οικονομία μπορεί να γίνει ευρύτερα γνωστή και η **αναγνωρισιμότητά της να ενισχύσει περαιτέρω τη δυναμική της (κοινωνική κουλτούρα)**. Δράσεις σε τοπικό επίπεδο ή/και στην εκπαίδευση μπορούν να συμβάλλουν θετικά.
- Η **ευρεία αναγνώριση της κοινωνικής επένδυσης** ως συνδυασμού βιωσιμότητας και κοινωνικής επίδοσης και η υιοθέτηση κοινωνικών προτύπων και περιβαλλοντικών προτύπων (ESG) μπορεί να λειτουργήσει πολλαπλασιαστικά.

Απειλές-THREATS

- **Η πολύ μεγάλη ποικιλία των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο.** (ως προς τη νομική τους μορφή, τον τομέα δραστηριότητας, ακόμα και το μέγεθος, τη γεωγραφική εμβέλεια, τον κοινωνικό αντίκτυπο, κλπ.) **δυσκολεύει την σύνταξη και εφαρμογή ενός νόμου**, εκτός εάν αυτός είναι αρκετά περιληπτικός για να καλύψει όλες τις πτυχές της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας.
- **Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν πληρούν τα ίδια κριτήρια χρηματοδότησης με κεφαλαιουχικές εταιρείες** (π.χ. όσον αφορά τον κύκλο εργασιών ή την κερδοφορία), όμως αυτό δεν σημαίνει ότι δεν λειτουργούν με βιωσιμότητα ή με επιτυχία: δεν υπάρχει αναγνώριση ότι **υπάρχουν άλλα κριτήρια αξιολόγησης της ευρωστίας τους**. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προς το παρόν δεν φαίνεται να έχουν την πρόθεση να προσαρμόσουν τα κριτήριά τους ανάλογα.
- **Οι υφιστάμενες ασάφειες στο θεσμικό πλαίσιο δυσχεραίνουν τη συνεργασία φορέων λήψης απόφασης και χρηματοδότησης (κριτήρια επιλεξιμότητας).**
- **Εντοπίζονται εμπόδια στον τρόπο ανάθεσης έργων από τον δημόσιο τομέα σε οργανισμούς της Κ.ΑΛ.Ο.** Υπάρχουν οργανισμοί που συμμετέχουν σε διαγωνισμούς, αλλά η πλειοψηφία αδυνατεί να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις των διαδικασιών. Επιλογές που ήδη υπάρχουν, όπως οι ΚΥΔΣ ή οι κατ' αποκλειστικότητα συμβάσεις, δεν αξιοποιούνται επαρκώς.
- **Οι ιδιαιτερότητες των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. δυσχεραίνουν την υπαγωγή τους σε γενικά, μη-στοχευμένα, εκπαιδευτικά/επιμορφωτικά προγράμματα**, όταν, για παράδειγμα, πρόκειται για άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς/ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού (π.χ ΑΜΕΑ, αποφυλακισμένοι, ΡΟΜΑ, άστεγοι, κλπ.)
- **Δημόσιοι φορείς (ιδιαίτερα σε τοπικό επίπεδο) με ελλείψεις προσωπικού, ενδεχομένως να εξακολουθήσουν να δυσκολεύονται στην εξυπηρέτηση φορέων Κ.ΑΛ.Ο.** παρά την όποια εκπαίδευση, διότι δεν διαθέτουν επαρκείς ανθρώπινους πόρους. Σε αυτές τις περιπτώσεις η

ενδυνάμωση ικανοτήτων συμπεριλαμβάνει μια αναθεώρηση της δομής και των πόρων των φορέων.

- Καθώς το οικοσύστημα είναι σε φάση εκκίνησης, αναδεικνύονται **εγχειρήματα της Κ.ΑΛ.Ο. που δεν εκπροσωπούν τις αξίες της Κ.ΑΛ.Ο.** Αυτό το φαινόμενο δημιουργεί σύγχυση και πιθανόν απωθεί τους 'πραγματικούς' φορείς Κ.ΑΛ.Ο. από το να συμμετέχουν σε δίκτυα είτε τομεακά είτε γεωγραφικά, με αποτέλεσμα να αποδυναμώνεται η δικτύωση εντός του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. Η ελλιπής αξιοποίηση και θέσπιση αξιόπιστων εργαλείων μέτρησης κοινωνικού αντικτύπου²⁸, αποτελεί απειλή για τα εγχειρήματα.
- Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν αναμένουν να διαμορφωθεί ένας τομέας εξαρτημένος από κρατικές επιδοτήσεις, καθώς αντιλαμβάνονται τη σημασία της ανεξαρτησίας/ αυτονομίας στην κοινωνική οικονομία. **Η μη ανάπτυξη εναλλακτικών τρόπων πρόσβασης σε χρηματοδότηση** αποτελεί απειλή για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

6.2 Οι διαφαινόμενες ανάγκες του τομέα

Όπως προκύπτει από την παραπάνω ανάλυση, οι ελλείψεις του οικοσυστήματος της κοινωνικής οικονομίας είναι συγκεκριμένες, και έχουν εντοπισθεί από τους φορείς της Κ.ΑΛ.Ο. αλλά και από τις υπεύθυνες δημόσιες αρχές που εμπλέκονται στον τομέα.

Καθώς δεν έχει ολοκληρωθεί η αξιολόγηση των δράσεων που υλοποιήθηκαν βάση της προηγούμενης Στρατηγικής, και δεν υπάρχουν συνεπώς τεκμηριωμένα (evidence-based) συμπεράσματα σχετικά με τον βαθμό επιτυχίας των προηγούμενων πρωτοβουλιών στον τομέα Κ.ΑΛ.Ο, η ανάλυση των αναγκών βασίζεται στην εκτίμηση των μελών του οικοσυστήματος όπως αυτή καταγράφηκε στη διαβούλευση που ολοκληρώθηκε τον Νοέμβριο 2022 (βλ. Παράρτημα Α). Διαπιστώνεται ότι ανάγκες που οδήγησαν στην προηγούμενη Εθνική Στρατηγική, εξακολουθούν να παραμένουν επίκαιρες, και θα τροφοδοτήσουν τις δράσεις του προτεινόμενου Σχεδίου Δράσης.

Το θέμα της βιωσιμότητας παραμένει κρίσιμο: μεγάλη ανάγκη αφορά στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων της Κ.ΑΛ.Ο. και των δραστηριοτήτων τους, το οποίο σχετίζεται άμεσα με την ανάγκη διευκόλυνσης της πρόσβασης σε χρηματο-οικονομικές και μη-χρηματοοικονομικές υπηρεσίες με στόχο την μακροχρόνια βιωσιμότητά τους.

Οι διαφαινόμενες ανάγκες του τομέα ακολουθούν:

- **Αναθεώρηση/ Επικαιροποίηση του θεσμικού/κανονιστικού πλαισίου:** Το πλαίσιο ορίζεται μέσω του Ν. 4430/2016, ο οποίος όμως έχει αρκετές ασάφειες και αντιφάσεις με την υπόλοιπη νομοθεσία. Παρατηρούνται δυσκολίες στην εφαρμογή του, λόγω της υπερ-ρύθμισης που προσπαθεί να εφαρμόσει στο οικοσύστημα. Μερίδα διατάξεων είναι περιοριστικές για τη λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. καθώς είτε δεν λαμβάνουν υπόψη την ειδική νομοθεσία βάσει της οποίας συστάθηκαν (πχ αγροτικοί και γυναικείοι συνεταιρισμοί) είτε αντίκεινται στη συνεταιριστική θεωρία (πχ διάκριση πλεονάσματος-κέρδους) είτε, τέλος, αδυνατούν να διακρίνουν την στόχευση των φορέων Κ.ΑΛ.Ο και την σημασία τους, άμεσα ή/και έμμεσα, στην δημιουργία ποιοτικών θέσεων απασχόλησης.

²⁸ Όπως, ενδεικτικά, το εργαλείο που προτείνει το Υπ. Εργασίας μέσω της ιστοσελίδας της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. το οποίο υλοποιήθηκε σε συνεργασία με το Βρετανικό Συμβούλιο στα πλαίσια έργου συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ για την παροχή τεχνικής βοήθειας της Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα.

Το θεσμικό πλαίσιο οδηγεί σε αρκετό γραφειοκρατικό φορτίο για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. όσον αφορά κυρίως τις εμπορικές τους δραστηριότητες, που λειτουργούν με περιορισμένους πόρους, αποθαρρύνοντας έτσι την εφαρμογή των προβλεπόμενων διαδικασιών αλλά και την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας. Διατυπώθηκε παράλληλα η αναγκαιότητα διεύρυνσης του υφιστάμενου Μητρώου φορέων Κ.ΑΛ.Ο., ώστε να εγγράφονται σε αυτό (και να συστήνονται) όλοι οι φορείς, ανεξάρτητα από την πιθανή εγγραφή τους σε επιμέρους μητρώα άλλων Υπουργείων. Ένα τέτοιο ενδεχόμενο, θα οδηγούσε σε πληρέστερη απεικόνιση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. στη χώρα, διευκολύνοντας τη σύγκριση στοιχείων με άλλες χώρες αλλά και τη χάραξη στοχευμένων πολιτικών.

- **Διευκόλυνση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση:** Το πεδίο τονίζει τη δυσκολία πρόσβασης σε σταθερά ανοικτή διαδικασία πρόσβασης σε (συγ)χρηματοδότηση (omni channel funding), και την αντιμετώπιση της γενικότερης έλλειψης πόρων χρηματοδότησης στο Ελληνικό οικοσύστημα. Το θεσμικό/ρυθμιστικό πλαίσιο είναι ένας από τους παράγοντες που επηρεάζει δυσμενώς την πρόσβαση των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στην τρέχουσα χρηματοδότηση (π.χ. παρατηρούνται μεγάλες καθυστερήσεις στην έκδοση αναγκαίων εγγράφων από δημόσιους φορείς, συχνά οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. αποκλείονται εμμέσως από κρατικές χρηματοδοτήσεις λόγω έλλειψης στοχευμένης προσέγγισης για τον συγκεκριμένο τομέα, κ.α.). Άλλοι παράγοντες συμπεριλαμβάνουν την απροθυμία των χρηματοπιστωτικών οργανισμών να εμπλακούν με την κοινωνική οικονομία, κυρίως διότι οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν πληρούν τους όρους που απαιτούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ταυτόχρονα, η αγορά δεν διαθέτει προϊόντα και εργαλεία διαμορφωμένα για τις ανάγκες της Κ.ΑΛ.Ο., ενώ οι οργανισμοί που θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. στη χρηματοδότηση, είναι λίγοι και τοπικής/περιφερειακής εμβέλειας. Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη συμμετοχή σε ΚΥΔΣ, καθώς ο δημόσιος τομέας δεν έχει εμπειρία στη διενέργεια αντίστοιχων διαγωνισμών. Επισημαίνεται επίσης η δυσκολία σύνδεσης των κοινωνικών επιχειρήσεων με δυνητικούς καταναλωτές των προϊόντων/υπηρεσιών που παράγουν, εν μέρει διότι δεν υπάρχει ενημέρωση των πολιτών για τον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο.
- **Ανάγκη ενίσχυσης ικανοτήτων** των μελών του οικοσυστήματος της κοινωνικής οικονομίας: Τα μέλη των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. συχνά δεν έχουν επιχειρηματική ικανότητα, γεγονός που τους εμποδίζει να εκμεταλλευτούν τις δυνατότητες ουσιαστικής επιχειρηματικής ανάπτυξης. Για παράδειγμα, δεν έχουν την απαραίτητη γνώση για την κατάρτιση κοινωνικού επιχειρηματικού σχεδίου, την οικονομική παρακολούθηση των δραστηριοτήτων τους, τον σχεδιασμό κοινωνικής καμπάνιας μάρκετινγκ, ή ακόμα τον εντοπισμό σχετικών πηγών χρηματοδότησης όπου υπάρχουν και, στη συνέχεια, την αποτελεσματική συνομιλία με τους δυνητικούς χρηματοδότες. Σε άλλες περιπτώσεις, τα μέλη των φορέων δεν έχουν γνώσεις για τις αρχές και τον χαρακτήρα της κοινωνικής οικονομίας, που εμποδίζει την επίτευξη των στόχων τους. Διαπιστώνεται ανάγκη ενίσχυσης της παροχής υπηρεσιών προς τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. από μια σημαντική μερίδα έμπειρων επαγγελματιών οι οποίοι θα επενδύσουν στην ανάπτυξη του τομέα Κ.ΑΛ.Ο. Οι δημόσιες αρχές, ο ευρύτερος δημόσιος τομέας, ακόμα και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί, δεν έχουν την κατάλληλη κατάρτιση ώστε να μπορούν να συναλλάσσονται αποτελεσματικά με οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας.
- **Ανάγκη δικτύωσης:** Το οικοσύστημα της κοινωνικής οικονομίας δεν έχει ακόμα ανεπτυγμένη δικτύωση. Υπάρχουν δυσκολίες στην δημιουργία ενώσεων φορέων Κ.ΑΛ.Ο.,

οι οποίοι, όντας επί το πλείστον, μικροί οργανισμοί, δεν μπορούν να διαθέσουν πόρους για την δικτύωσή τους. Υπάρχει έντονη η εντύπωση ενός διασπασμένου οικοσυστήματος, καθώς οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο έχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ τους (μεγέθους, τομέα δραστηριοποίησης, γεωγραφικής εμβέλειας, κλπ.). Το φαινόμενο οργανισμών που μόνο κατ' όνομα και επιφανειακά ανήκουν στον χώρο της Κ.Ο. έχει επηρεάζει αρνητικά τη διάθεση συνεργασίας μεταξύ φορέων. Η απουσία ισχυρών ενώσεων δυσχεραίνει τις σχέσεις του κράτους με την κοινωνική οικονομία. Η έλλειψη δικτύωσης της ελληνικής Κ.Ο. σε εθνικό αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο θέτει περιορισμούς στην βιώσιμη ανάπτυξη του τομέα, καθώς ο τελευταίος στερείται ευκαιρίες για ανταλλαγή πληροφοριών, τεχνογνωσίας και καλών πρακτικών, ευκαιριών για εύρεση νέων συνεργασιών και, ευκαιριών για τη δημιουργία νέων συνεργιών.

- **Ανάγκη ευρείας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης:** Όλες οι ανωτέρω δυσκολίες και ανάγκες, θα μπορούσαν να αμβλυνθούν με μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σχετικά με την κοινωνική οικονομία. Με τη σωστή ενημέρωση των πολιτών και ιδίως των νέων καθώς και των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων για τους στόχους και την λειτουργία της Κ.ΑΛ.Ο., τις αρχές της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και το όφελος ύπαρξης ενός δυναμικού τομέα Κ.ΑΛ.Ο. που απαντά δυναμικά σε κοινωνικές ανάγκες, τα μέρη του οικοσυστήματος θα κατανοούσαν τις ανάγκες της Κ.ΑΛ.Ο. και θα μπορούσαν να διευκολύνουν την ανάπτυξη του τομέα. Η ανάδειξη και του καινοτόμου κοινωνικού της χαρακτήρα θα μπορούσε να συνεισφέρει προς αυτό.

7 Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

7.1 Το όραμα της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Οικονομία

Το Όραμα της Εθνικής Στρατηγικής δύναται να συνοψισθεί στο ακόλουθο:

«...η Εθνική Στρατηγική υποστηρίζει την εδραίωση και ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο. ώστε αυτή να καταστεί δυναμικός χώρος σχεδιασμού και εφαρμογής, με συμμετοχικό τρόπο, ενεργητικών πολιτικών που προσφέρουν λύσεις σε δυσεπίλυτα κοινωνικά προβλήματα, εμπλέκοντας τις άμεσα ενδιαφερόμενες κοινωνικές ομάδες...»

7.2 Προκλήσεις της Εθνικής Στρατηγικής

Η Εθνική Στρατηγική καλείται να ενισχύσει το οικοσύστημα και τους οργανισμούς της ΚΟ, ώστε ο τομέας να αναπτυχθεί δυναμικά και βιώσιμα, οδηγώντας στα οφέλη που μπορεί να προσφέρει η κοινωνική οικονομία στην Ελλάδα. Βασισμένη στα ευρήματα της μελέτης, την υφιστάμενη κατάσταση και τον προσανατολισμό της σχετικής Ευρωπαϊκής στρατηγικής, η Εθνική Στρατηγική εστιάζει στις εξής προκλήσεις:

α) **Αναθεώρηση του θεσμικού/ρυθμιστικού πλαισίου** της Κ.ΑΛ.Ο., ώστε να αντιμετωπισθούν οι ασάφειες του νόμου που έχουν πλέον αναγνωρισθεί, και να επιτευχθεί η άρτια εφαρμογή του νόμου, σε πλήρη ευθυγράμμιση με την τρέχουσα πραγματικότητα στον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο. Παράλληλα, το θεσμικό πλαίσιο που αφορά στο ενιαίο Μητρώο φορέων Κ.ΑΛ.Ο. θα πρέπει να αναβαθμιστεί, για την υποχρέωση περίληψης όλων φορέων, ανεξάρτητα από την εγγραφή τους σε επιμέρους μητρώα), οδηγώντας με τον τρόπο αυτό σε πληρέστερη χαρτογράφηση του οικοσυστήματος.

β) **Υποστήριξη της πρόσβασης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε χρηματοδότηση:** διευκολύνοντας την πρόσβαση σε υπάρχουσα χρηματοδότηση (είτε κρατική, π.χ. ΚΥΔΣ, ή ευρωπαϊκή, π.χ. πόροι ΕΣΠΑ και άλλα προγράμματα συγχρηματοδότησης, είτε από τον ιδιωτικό τομέα, κλπ.), προωθώντας τη δημιουργία και διάθεση χρηματοδοτικών προϊόντων/εργαλείων από τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ενθαρρύνοντας τη δράση μεσαζόντων, κλπ.

γ) **Ενίσχυση των ικανοτήτων των εμπλεκόμενων μερών** του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. Τα στελέχη του δημόσιου τομέα (σε όλες τις βαθμίδες, και συμπεριλαμβανομένων όλων των φορέων του δημοσίου) δεν έχουν επαρκή γνώση/κατάρτιση για την κοινωνική οικονομία, το κοινωνικό επιχειρείν και την κοινωνική καινοτομία. Στους ίδιους τους φορείς της Κ.ΑΛ.Ο. παρατηρείται έλλειψη (i) επιχειρηματικών και συχνά τομεακών γνώσεων αλλά και (ii) γνώσεων για τον χαρακτήρα της «κοινωνικής οικονομίας».

δ) **Υποστήριξη της δικτύωσης του οικοσυστήματος.** Το networking αλλά και η δημιουργία ενώσεων και συνεργασιών είναι μια bottom-up απαίτηση και τάση. Το κράτος μπορεί να διευκολύνει και να ενθαρρύνει αυτή τη ζύμωση του οικοσυστήματος, δημιουργώντας «χώρους» (φυσικούς, όπως τις Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. ή διαδικτυακούς), όπου οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας μπορούν να συναντηθούν και να αναπτύξουν συνεργασίες και συνέργειες.

ε) **Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία της ιδέας και αξίας της κοινωνικής οικονομίας.** Υπάρχει μια αναγνωρισμένη ανάγκη ενημέρωσης των πολιτών σχετικά με την ύπαρξη και τα οφέλη της Κ.ΑΛ.Ο. Η κοινωνία είναι θετική ως προς τις αρχές της Κ.ΑΛ.Ο., όμως λείπει η γνώση για την κοινωνική επιχειρηματικότητα σαν επιχειρηματικό μοντέλο, και η κατανόηση της λειτουργίας της Κ.ΑΛ.Ο.

7.3 Βασικές αρχές της Εθνικής Στρατηγικής

Η Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Οικονομία οφείλει να στοχεύει στην προώθηση της ανάπτυξης της Κ.ΑΛ.Ο., επιλύοντας πρωτίστως τα ζητήματα που εντοπίστηκαν στο Ελληνικό οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο., λαμβάνοντας παράλληλα υπόψιν τις διεθνείς εξελίξεις στον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο. και διασφαλίζοντας ότι εναρμονίζεται με τις πολιτικές και τους στόχους της ΕΕ. Οι βασικές αρχές στις οποίες στηρίζεται, είναι

- **Ο συμμετοχικός σχεδιασμός** της Στρατηγικής, αποτέλεσμα της διαβούλευσης που θα ολοκληρωθεί πριν την οριστικοποίηση της Στρατηγικής. Η έρευνα πεδίου που διεξάχθηκε κατά την μελέτη επικαιροποίησης τροφοδοτεί τον σχεδιασμό της Στρατηγικής με πληροφορίες από το πεδίο κατά την τρέχουσα περίοδο.
- **Συμπερίληψη/ενσωμάτωση** (inclusivity) ομάδων, θεμάτων και προσεγγίσεων, διασφαλίζοντας ότι ικανοποιούνται οι ανάγκες σε κοινωνικό επίπεδο χωρίς αποκλεισμούς. Επιπλέον, αυτή η βασική αρχή διασφαλίζει ότι όλα τα ζητήματα αντιμετωπίζονται με δημοκρατικό τρόπο, χωρίς αποκλεισμούς, αντικατοπτρίζοντας τις βασικές αρχές της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας.
- Η ανάγκη για την ενίσχυση της **ανθεκτικότητας** (resilience) του τομέα έχει ενσωματωθεί στη Στρατηγική, καθώς έχουν ληφθεί υπόψιν όλα τα θέματα που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία και ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, και προτείνονται βήματα που ορθολογικά θα οδηγήσουν στην επίλυσή τους. Η υποστήριξη των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και των ενδιαφερόμενων μερών της κοινωνικής οικονομίας θα εξασφαλισθεί μέσω της συμμετοχής τους στο σχεδιασμό της Στρατηγικής: θα έχουν εύλογο συμφέρον να υποστηρίξουν την εφαρμογή της Στρατηγικής, καθώς αυτή θα εξυπηρετεί τις πραγματικές τους ανάγκες.
- Η αξία της Κοινωνικής Οικονομίας ως **εργαλείου ενεργητικής πολιτικής για την επίλυση κοινωνικών προβλημάτων**, ανταποκρινόμενη στους τελικούς ενδιαφερόμενους και ωφελούμενους με τον πιο άμεσο τρόπο. Ο διττός χαρακτήρας της ΚΟ προσφέρει τεράστιες δυνατότητες ανάπτυξης της κοινωνίας, κάτι που γίνεται ολοένα και πιο αντιληπτό.
- Η **ενσωμάτωση του τρίπτυχου: green-digital-social** ως διάσταση που διατρέχει οριζόντια την στρατηγική, σε σχέση με τα θεματικά πεδία επιχειρηματικότητας που μπορεί να χρηματοδοτηθούν από το ΕΣΠΑ 2021-2027. Ταυτόχρονα, η **οριζόντια διάσταση της κοινωνικής καινοτομίας** διατρέχει την εξειδίκευση των δράσεων της.

7.4 Στρατηγικοί Στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής (πυλώνες)

Η Εθνική Στρατηγική έχει πέντε στρατηγικούς στόχους, που αναλύονται ως πυλώνες της Στρατηγικής, και εναρμονίζονται με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης:

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1: Επικαιροποίηση του Θεσμικού/ Κανονιστικού Πλαισίου

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2: Ανάπτυξη στοχευμένων Χρηματοδοτικών Εργαλείων

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3: Ενίσχυση Ικανοτήτων

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4: Ενίσχυση της Δικτύωσης και των Συνεργασιών

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5: Ευαισθητοποίηση και Επικοινωνία

Η κοινωνική καινοτομία αποτελεί οριζόντια συνιστώσα της τρέχουσας Στρατηγικής. Όλοι οι άξονές της είτε έχουν ως εγγενές στοιχείο την κοινωνική καινοτομία είτε την προωθούν/αξιοποιούν για την επίτευξη των στόχων της και το (συν)σχεδιασμό. Κατανοώντας ότι η κοινωνική καινοτομία αποτελεί τη νέα αναγκαιότητα, οι δράσεις της Στρατηγικής θα αξιοποιούν υπόβαθρα και μηχανισμούς για την ανάπτυξη και υλοποίηση νέων ιδεών, ώστε να ευνοούν την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών ως μια συστηματική διεργασία, η οποία περιλαμβάνει μια διαρκή και οργανωμένη αναζήτηση ευκαιριών για εισαγωγή αλλαγών.

Στο πλαίσιο αυτό, η κοινωνική επιχειρηματικότητα υποστηρίζεται επίσης οριζόντια στην ανάπτυξη της σε όλους τους στρατηγικούς στόχους, πρωτίστως ως εργαλείο για την κοινωνική ένταξη, αλλά όχι μόνο. Η επιλογή αυτή, ως προς την αποτελεσματική εφαρμογή της, θα απαιτήσει έναν ορισμένο βαθμό συντονισμού μεταξύ των συνεργατικών ειδικών στόχων και δράσεων οι οποίες σχετίζονται με την ανάπτυξη των κοινωνικών επιχειρήσεων, όπως κοινά κριτήρια και απαιτήσεις σχεδιασμού, μεθοδολογική καθοδήγηση και συνεκτικούς μηχανισμούς ενσωμάτωσης της διάστασης της κοινωνικής καινοτομίας σε αυτές.

Ως οριζόντια συνιστώσα, η πρόβλεψη για κοινωνική καινοτομία θα στηρίζεται σε μηχανισμούς 4πλης έλικας, έτσι ώστε η Κοινωνική Οικονομία και Επιχειρηματικότητα να είναι συνεχώς εξελισσόμενες και να συνεισφέρουν στην ενεργό συμμετοχή και την εταιρικότητα για τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής.

7.5 Οι Ειδικοί Στόχοι της Στρατηγικής

Οι Στρατηγικοί Στόχοι εξειδικεύονται σε Ειδικούς ως ακολούθως:

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.1 Επικαιροποίηση, διεύρυνση και εναρμόνιση του Θεσμικού/ Κανονιστικού πλαισίου 1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα. 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος 3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπράξεις
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

Οι συνέργειες μεταξύ των ειδικών στόχων της Στρατηγικής καταγράφονται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 6. Συνέργειες μεταξύ των Ειδικών Στόχων της Εθνικής Στρατηγικής

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	1.1 Επικαιροποίηση, διαμόρφωση και αναμόρφωση του θεσμικού/Κανονιστικού πλαισίου	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάταξης της Κ.Α.Α.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Α.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς	2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.Α.Α.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς	2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Α.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα.	2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.Α.Α.Ο. σε επιχειρηρήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος	3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.Α.Α.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηρίξιμη από κοινή δικτύωση και συμπτύξεις	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συστημάτων του οικοσυστήματος Κ.Α.Α.Ο.	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.Α.Α.Ο
1.1 Επικαιροποίηση, διαμόρφωση και αναμόρφωση του θεσμικού/Κανονιστικού πλαισίου	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓
1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάταξης της Κ.Α.Α.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Α.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓
2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.Α.Α.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓
2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Α.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα.	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.Α.Α.Ο. σε επιχειρηρήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος		✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓
3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.Α.Α.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηρίξιμη από κοινή δικτύωση και συμπτύξεις		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συστημάτων του οικοσυστήματος Κ.Α.Α.Ο.					✓	✓	✓	✓	✓	✓
5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.Α.Α.Ο	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

7.6 Ομάδες Στόχος της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Καινοτομία

Οι ωφελούμενοι μιας δυνατής και αναπτυσσόμενης Κοινωνικής Οικονομίας και Καινοτομίας είναι όλοι οι πολίτες, τα μέλη της κοινωνίας, καθώς οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δημιουργούνται για να ανταποκριθούν άμεσα στις δυσκολίες ή τις απειλές που αντιμετωπίζει η κοινωνία - κυρίως όσον αφορά στα πιο αδύναμά της μέλη. Στο πλαίσιο αυτό, οι ομάδες στόχος της Εθνικής Στρατηγικής είναι τα μέλη της κοινωνίας που θα ωφεληθούν άμεσα από τις δράσεις:

- **Μέλη ευπαθών/ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.**
 - **χωρίς πρόσβαση στην αγορά εργασίας που επωφελούνται από τη συμμετοχή τους στην ίδρυση και λειτουργία μιας επιχείρησης Κ.ΑΛ.Ο.** (π.χ. άτομα με ειδικές ανάγκες, μειονότητες, μετανάστες, πρώην φυλακισμένοι, γυναίκες) αλλά και οι νέοι που απέχουν από κάθε διαδικασία εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης («NEETs»).
 - **ομάδων που αντιμετωπίζουν ένα κοινωνικό πρόβλημα**, που δεν έχει λυθεί από τις υπάρχουσες κρατικές δομές ή διαδικασίες (π.χ. μέλη ευάλωτων/ευπαθών ομάδων, παιδιά, νέοι, άτομα με ειδικές ανάγκες, συνταξιούχοι, μετανάστες, και άτομα που δέχονται διακρίσεις για οποιονδήποτε λόγο) και αποτελούν τους χρήστες των υπηρεσιών και προϊόντων που παρέχονται από τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο.

Η κοινωνική οικονομία και επιχειρηματικότητα είναι μέσο για την μείωση της ανεργίας των κοινωνικών ομάδων που δεν έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας, λόγω συγκεκριμένων κοινωνικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν καθώς δύνανται να διευκολύνουν αποτελεσματικά την ένταξη/επανένταξή τους στην αγορά εργασίας.

- **Άνεργοι**, άντρες και γυναίκες, οι οποίοι αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην επανένταξή τους στην αγορά εργασίας, για σειρά λόγων (π.χ. αδυναμία πρόσβασης σε κατάρτιση για την απόκτηση/βελτίωση απαραίτητων δεξιοτήτων, κ.α.). **Συμπεριλαμβάνονται οι μακροχρόνια άνεργοι**, που θεωρούνται όσοι είναι εκτός εργασίας για συνεχόμενο διάστημα πλέον των 12 μηνών.
- **Κάτοικοι μιας συγκεκριμένης περιοχής με γεωγραφικούς περιορισμούς (απομακρυσμένες, νησιωτικές, κλπ.)**, οι οποίοι αντιμετωπίζουν ένα συγκεκριμένο κοινωνικό, οικονομικό ή/και περιβαλλοντικό πρόβλημα και η κοινωνική επιχειρηματικότητα επιλύει το πρόβλημα αυτό.

Σημειώνεται ότι, σε σχέση με τις ευπαθείς/ευάλωτες **Ομάδες Στόχο**, η Εθνική Στρατηγική στοχεύει **ιδίως** σε:

- Γυναίκες
- ΑΜΕΑ
- Νέους έως 29 ετών
- Άτομα με ψυχο-κοινωνικά προβλήματα
- Κατοίκους απομακρυσμένων και δυσπρόσιτων περιοχών

- Ρομά
- Αποφυλακισθέντες
- Αστέγους
- Ανέργους, Μακροχρόνια άνεργους/ες
- Μετανάστες / πρόσφυγες

8 ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Οι Ειδικοί Στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνικής και Αλληλέγγυα Οικονομία αναλύονται σε συγκεκριμένες δράσεις, για τις οποίες παρέχεται λεπτομερής περιγραφή, ώστε να προετοιμαστούν περαιτέρω για έγκριση και εφαρμογή από τις αρμόδιες αρχές.

Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στην Στρατηγική διαμορφώνονται με βάση τα κριτήρια: **συνάφεια, καταλληλότητα** και **συνοχή**. Η συσχέτιση πραγματοποιείται σε επίπεδο Στρατηγικού Στόχου, καθώς η συσχέτιση με τους Ειδικούς Στόχους δεν είναι γραμμική, ήτοι μια δράση δύναται να εξυπηρετεί περισσότερους του ενός ειδικούς στόχους.

Οι δράσεις της Εθνικής Στρατηγικής ομαδοποιούνται σε δύο (2) κατηγορίες: η πρώτη είναι δράσεις άμεσης προτεραιότητας, οι οποίες μπορούν να ξεκινήσουν έως του πρώτου τριμήνου του 2024. Η δεύτερη είναι δράσεις που εκτιμάται ότι μπορούν να υλοποιηθούν μεσοπρόθεσμα, ξεκινώντας μετά το δεύτερο εξάμηνο του 2024, αφού ωριμάσουν περισσότερο οι συνθήκες υλοποίησής τους και ολοκληρωθεί ο σχεδιασμός τους από την ΕΔ. Όλες οι δράσεις έχουν ορίζοντα υλοποίησης το τέλος του 2027.

Δράσεις άμεσης προτεραιότητας

Στις δράσεις της άμεσης προτεραιότητας περιλαμβάνονται οι ακόλουθες δράσεις:

ΑΜΕΣΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ
ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Δράση 1η: Εκσυγχρονισμός θεσμικού / κανονιστικού πλαισίου για την ίδρυση και λειτουργία οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο.
Δράση 2η: Ανάπτυξη Εργαλείων Μέτρησης Κοινωνικού Αντίκτυπου (σε συνεργασία με το πεδίο)
Δράση 3η: Ανάπτυξη μηχανισμού για το συντονισμό και την παρακολούθηση των δημόσιων πολιτικών για την Κ.ΑΛ.Ο.
Δράση 4η: Ανάπτυξη σε συνεργασία με την Αναπτυξιακή Τράπεζα Χρηματοδοτήσεων ειδικών για το οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο.
Δράση 5η: Ενίσχυση των πρωτοβουλιών στο πεδίο για τη δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων/μηχανισμών στο εσωτερικό της Κ.ΑΛ.Ο.
Δράση 6η: Αξιοποίηση των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΥΔΣ) στην ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο.
Δράση 7η: Επιμόρφωση των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με το πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις
Δράση 8η: Ενίσχυση της πρόσβασης στις αγορές (Access to Market)-Ενίσχυση των κοινωνικών αγορών και των εφοδιαστικών τους αλυσίδων
Δράση 9η: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. σε συγκεκριμένους τομείς
Δράση 10η: Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα
Δράση 11η: Χρηματοδότηση clusters (συστάδων) για την προώθηση πρωτοβουλιών Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας
Δράση 12η: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. (στοχευμένες δράσεις για ευάλωτες ομάδες στόχους, με πιλοτικό χαρακτήρα)
Δράση 13η: Ενίσχυση της ικανότητας των υποστηρικτικών μηχανισμών να παρέχουν υπηρεσίες για

την ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο. - Περιφερειακοί μηχανισμοί υποστήριξης υφιστάμενων και νέων φορέων Κ.Α.Λ.Ο., αναβάθμιση του θεσμού των περιφερειακών μηχανισμών
Δράση 14η: Ανάπτυξη και λειτουργία Θερμοκοιτίδων Στήριξης Εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. / κίνητρα για ενσωμάτωση της Κ.ΑΛ.Ο. σε συμβατικές θερμοκοιτίδες/επιταχυντές
Δράση 15η: Ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΥΠΑ) για την ενσωμάτωση της διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ατομικό σχέδιο δράσης και στα λοιπά εργαλεία ενημέρωσης και προώθησης της απασχόλησης
Δράση 16η: Θερμοκοιτίδες Κοινωνικών Επιχειρήσεων (ΔΥΠΑ-Σχολές Μαθητείας)
Δράση 17η: Σχεδιασμός και παροχή προγραμμάτων επιμόρφωσης για τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς
Δράση 18η: Ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύων μεταξύ οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. και άλλων μελών του οικοσυστήματος (τριπλή-τετραπλή έλικα), υλοποίηση εθνικού θεματικού δικτύου Κ.ΑΛ.Ο.
Δράση 19η: Δίκτυο Πόλεων και Περιφερειών για την Κ.ΑΛ.Ο. και την κοινωνική οικονομία
Δράση 20η: Εκπαίδευση φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στη μεθοδολογία σύστασης και λειτουργίας ανταποδοτικών δικτύων και ενώσεων
Δράση 21η: Υλοποίηση στοχευμένων ενεργειών ενημέρωσης για την Κ.ΑΛ.Ο. σε διαφορετικά κοινά και ομάδες στόχους (ανά ομάδα στόχο)-Ανάπτυξη και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για νέους, φοιτητές και μαθητές
Δράση 22η: Ανάπτυξη προγράμματος συνεργασιών για την προβολή, προώθηση και καθιέρωση του τομέα (Εκθέσεις, Συνέδρια, Δίκτυα, ανταλλαγή καλών πρακτικών, κλπ.)
Δράση 23η: Ανάπτυξη επικοινωνιακού σχεδίου δράσης και ενιαίου οδικού χάρτη για την υλοποίηση δράσεων προβολής και ενημέρωσης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, εμπλέκοντας τους Περιφερειακούς Μηχανισμούς.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ
Δράση 24η: Μελέτη και ανάλυση προδιαγραφών για τη σύσταση Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ)
Δράση 25η: Οργάνωση και λειτουργία του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ), ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύωση του ΕΚΙΚΚ σε διεθνές επίπεδο
Δράση 26η: Ενίσχυση των δράσεων της Κοινωνικής Καινοτομίας σε εθνικό επίπεδο

Μεσοπρόθεσμες Δράσεις

Στις δράσεις της μεσοπρόθεσμης προτεραιότητας περιλαμβάνονται οι ακόλουθες δράσεις:

ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	
1.	Ανάπτυξη αλυσίδων αξίας φορέων Κ.ΑΛ.Ο. με βιομηχανικές επιχειρήσεις (industrial symbiosis)
2.	Έλεγχος φορολογικής νομοθεσίας και αξιολόγηση δυνητικών κινήτρων στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης
3.	Θέσπιση προβλέψεων για την ένταξη των εκπροσώπων της Κ.ΑΛ.Ο. στην ΟΚΕ
4.	Σχεδιασμός και παροχή επιμόρφωσης για τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. ώστε να βελτιωθούν οι επιχειρηματικές της ικανότητες και οι ικανότητες για δραστηριοποίησή τους στην αγορά
5.	Ολοκληρωμένες δράσεις για την προαγωγή της Κ.ΑΛ.Ο. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με έμφαση στις διαπεριφερειακές ή/και διασυνοριακές ανταλλαγές και τα δίκτυα
6.	Ανάπτυξη μηχανισμού σηματοδότησης των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. στη βάση των προβλέψεων του Σχεδίου Δράσης της Ε.Ε.
7.	Δορυφόρος Λογαριασμός Κοινωνικής Οικονομίας

Ο συνολικός προτεινόμενος προϋπολογισμός των δράσεων Κοινωνικής Οικονομίας (ΚΟ) και Κοινωνικής Καινοτομίας (ΚΚ) εκτιμάται στα 112.715.000 €.

Ακολουθεί η ανάλυση των Δράσεων και του προτεινόμενου προϋπολογισμού.

8.1 Ανάλυση των Δράσεων άμεσης προτεραιότητας για την Κοινωνική Οικονομία

Δράση 1η: Εκσυγχρονισμός θεσμικού / κανονιστικού πλαισίου για την ίδρυση και λειτουργία οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο.

Στρατηγικός Στόχος: ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	Ειδικός Στόχος: 1.1 Επικαιροποίηση, διεύρυνση και εναρμόνιση του Θεσμικού/ Κανονιστικού πλαισίου
Στρατηγικός Στόχος: ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	Ειδικός Στόχος: 2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
Στρατηγικός Στόχος: ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	Ειδικός Στόχος: 4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται σε:

- Αναθεώρηση – επικαιροποίηση του θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου, σε σχέση με τους περιορισμούς που αποδείχθηκαν στην πράξη ανασταλτικοί για την ενίσχυση του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο.
- Θεσμική «κατοχύρωση» του διττού επιχειρηματικού μοντέλου που διέπει το οικοσύστημα που περιλαμβάνει τόσο την επιχειρηματική δράση με σκοπό το συλλογικό ή/και κοινωνικό συμφέρον, όσο και την κοινωνική δράση όπου το κέρδος ή/και το πλεόνασμα επαν-επενδύεται στην επιχείρηση ή/και σε κοινωνικό σκοπό.
- Ευθυγράμμιση της αρμονικής λειτουργίας του ειδικού κανονιστικού πλαισίου με άλλους συναφείς νόμους και το ευρύτερο κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο δρα η Κ.ΑΛ.Ο. για αποφυγή μελλοντικής έκδοσης ερμηνευτικών εγκυκλίων. Επικύρωση του συστήματος εγγραφής των επιχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. στο ΓΕΜΗ.
- Ανάλυση της φορολογικής νομοθεσίας και αξιολόγηση ενδεχόμενων τροποποιήσεων στη βάση των προτάσεων του ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης για την κοινωνική οικονομία (ιδιαίτερα ως κίνητρα για την χρηματοδότηση της Κ.ΑΛ.Ο).
- Μελέτες περίπτωσης από άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ σχετικά με αντίστοιχα θεσμικά/κανονιστικά πλαίσια, οδηγώντας σε μελέτη συγκριτικής αξιολόγησης (benchmarking study).
Εκτεταμένη διαβούλευση της αναθεώρησης-επικαιροποίησης του θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου τόσο εντός του Δημόσιου Τομέα (με άλλα Υπουργεία) όσο και εκτός (με το οικοσύστημα) με τρόπους και μέσα τα οποία θα επιλέξει το Υπουργείο Εργασίας.

Τα εξής θέματα/ασάφειες αναμένεται να προκύψουν ως σημεία εστίασης κατά την αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου:

- Αποσαφήνιση όρων όπως, ενδεικτικά: συλλογική ωφέλεια, κοινωνική ωφέλεια, κοινωνική καινοτομία, κλπ.
- Άρση του αποκλεισμού μερίδας φορέων Κ.ΑΛ.Ο. από την εγγραφή τους στο Μητρώο Φορέων

Κ.ΑΛ.Ο. (αγροτικοί και καταναλωτικοί συνεταιρισμοί, ενεργειακές κοινότητες) • Περιορισμοί που θέτει ο Νόμος σχετικά με τα ποσοστά εργαζομένων μελών και μη μελών καθώς και με υποχρέωση απόδοσης μέρους του κύκλου εργασιών • Διευκρινήσεις και διευκολύνσεις στη σύσταση ΚΟΙΝΣΕΠ Ένταξης • Αποσαφήνιση του χαρακτήρα των ΚΟΙΝΣΕΠ ως υβριδικού και όχι κερδοσκοπικού φορέα • Απλοποίηση των διαδικασιών εγγραφής και παρακολούθησης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο Αυτά τα θέματα εντοπίστηκαν από τις αρμόδιες δημόσιες Υπηρεσίες και από το οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. κατά την εφαρμογή του Νόμου και μέσω της διερεύνησης – διαβούλευσης που πραγματοποίησε η Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο. (Νοέμβριος 2019 και Μάιος 2022).	
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.: νεοϊδρυθέντες οργανισμοί, φορείς που ήδη λειτουργούν - Ενώσεις ή/και συμπράξεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Οι δημόσιοι φορείς που συνεργάζονται με οργανισμούς του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. - Χρηματοοικονομικοί οργανισμοί - Ιδιωτικός επιχειρηματικός τομέας - Επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στον τομέα Κ.ΑΛ.Ο. (λογιστές, δικηγόροι, κ.α.) - Μέλη ευάλωτων ομάδων που επιθυμούν να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα ως οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Τροποποιήσεις του νομικού και κανονιστικού πλαισίου προς όφελος της Κ.ΑΛ.Ο., μεγαλύτερη εναρμόνιση με το ευρύτερο κανονιστικό πλαίσιο επιχειρηματικότητας - Τροποποιήσεις στη φορολογική νομοθεσία - Μείωση συγκρουόμενων ρυθμίσεων και εφαρμοστικών ζητημάτων, απλούστερο και λιγότερο κατακερματισμένο ρυθμιστικό πλαίσιο - Εναρμόνιση της νομοθεσίας με τις προτάσεις του ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης για την κοινωνική οικονομία - Θεσμική αναγνώριση της Κ.ΑΛ.Ο. στο σύνολό της - Διευκόλυνση της ίδρυσης/λειτουργίας οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. - Μειωμένο γραφειοκρατικό φόρτο για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και τις δημόσιες αρχές - Ομαλότερη και περισσότερο αποδοτική λειτουργία του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. - Ομαλότερη και περισσότερο αποτελεσματική λειτουργία του δημόσιου τομέα (δημόσιες αρχές που συνεργάζονται με φορείς Κ.ΑΛ.Ο.) - Αυξημένη αναγνώριση των επιχειρηματικών μοντέλων της Κ.ΑΛ.Ο. από τη δημόσια διοίκηση
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος αλλαγών (τροποποιήσεων, νέων προσθηκών κλπ.) στον Νόμο 4430/2016 και σε άλλους οικείους νόμους - Μειωμένο πλήθος ερμηνευτικών εγκυκλίων στο επόμενο διάστημα

	(6μηνο - 12μηνο - 18μηνο) - Πλήθος τροποποιήσεων στην φορολογική νομοθεσία για ενσωμάτωση οικείων διατάξεων - Διεξαγωγή διαβούλευσης για την αναθεώρηση του νόμου (αρ. φυσικών και διαδικτυακών συναντήσεων, αρ. αναρτημένων ερωτήσεων/σχολίων)
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)²⁹	4
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	16 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	3/2023-6/2024
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	35.000 € (τεχνική εμπειρογνωμοσύνη και υποστήριξη διαβούλευσης)
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Εθνικοί Πόροι
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Σύσταση Ομάδας Εργασίας/ Εμπειρογνωμοσύνη

²⁹ Το επίπεδο ωριμότητας προκύπτει από την εφαρμογή σειράς κριτηρίων: βαθμός προεργασίας που έχει προηγηθεί, βαθμός γνωστικής συνάφειας των εμπλεκόμενων, βαθμός συνθετότητας της δράσης (αρ. εμπλεκόμενων, πλήθος παράλληλων παρεμβάσεων, πλήθος αλληλοσχετίσεων με άλλες παρεμβάσεις, κ.λπ.), νομοθετικές αλλαγές που απαιτούνται και ο βαθμός ολοκλήρωσής τους, απαιτούμενος χρόνος υλοποίησης της δράσης, εάν έχουν υλοποιηθεί ή επιχειρηθεί η υλοποίηση παρόμοιων παρεμβάσεων και εάν υπάρχουν καλές πρακτικές για την μελλοντική υλοποίησή τους, η διασφάλιση απαραίτητων πόρων για την υλοποίησή τους.

Δράση 2η: Ανάπτυξη Εργαλείων Μέτρησης Κοινωνικού Αντίκτυπου (σε συνεργασία με το πεδίο)	
ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα. 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ	
Η δράση αναφέρεται σε: ■ Δημιουργία εργαλείων μέτρησης/αξιολόγησης του κοινωνικού αντικτύπου, με αξιοποίηση/αναβάθμιση των υφιστάμενων ■ Ανάπτυξη μεθόδων αξιολόγησης και σύγκρισης του κοινωνικού αντικτύπου των δραστηριοτήτων των φορέων της Κ.ΑΛ.Ο., σαν μετρήσιμο αποτέλεσμα της λειτουργίας τους και του αντίκτυπου στο περιβάλλον δραστηριοποίησής τους ■ Διαβούλευση με το οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο.³⁰ και πιλοτική εφαρμογή τους σε εγχειρήματα Κ.ΑΛ.Ο., ώστε η μέτρηση/αξιολόγηση κοινωνικού αντικτύπου στη συνέχεια να ενσωματωθεί στις διαδικασίες αξιολόγησης ενός εγχειρήματος Η δράση θα λάβει υπόψη τις σχετικές μεθοδολογίες που θα δημοσιεύσει για την Ευρώπη ο ΟΟΣΑ στην αρχή του 2024.	
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Δημόσιοι φορείς που συνεργάζονται με οργανισμούς του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. - Χρηματοοικονομικοί οργανισμοί
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ	- Δημιουργία και χρήση εργαλείων μέτρησης του κοινωνικού

³⁰ Ως οικοσύστημα, θεωρούνται όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (ανεξάρτητα από το βαθμό εμπλοκής τους). Βλ. Επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία (Οκτ. 2022)

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	αντικτύπου, διαθέσιμα προς χρήση και αποδεκτά από το οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο. - Ανάπτυξη μεθοδολογίας benchmarking - Μέτρηση κοινωνικού αντικτύπου των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ως μέρος της αξιολόγησης του έργου τους τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο (ενίσχυση της ταυτότητας και αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο) - Αυξημένη αναγνώριση των επιχειρηματικών μοντέλων της Κ.ΑΛ.Ο. από τη δημόσια διοίκηση - Διευκόλυνση της πρόσβασης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στη δημόσια και ιδιωτική αγορά
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΩΝ	- Πλήθος εργαλείων μέτρησης κοινωνικού αντικτύπου που (α) προτείνονται και (β) υιοθετούνται από τη Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο. και το οικοσύστημα - Πλήθος φορέων-χρηματοοικονομικών οργανισμών που αξιοποιούν εργαλεία μέτρησης κοινωνικού αντικτύπου (αναφορά στις οδηγίες που εφαρμόζονται σε σχέση με τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.)
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	21 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	4/2023-12/2024
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	75.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027”
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Προσφυγή σε Ανάδοχο-Διαγωνιστική διαδικασία Σύναψη Προγραμματικής Σύμβασης με Επιστημονικό Φορέα

Δράση 3η: Ανάπτυξη μηχανισμού για το συντονισμό και την παρακολούθηση των δημόσιων πολιτικών για την Κ.ΑΛ.Ο.	
ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.1 Επικαιροποίηση, διεύρυνση και εναρμόνιση του Θεσμικού/ Κανονιστικού πλαισίου
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ	
Η δράση αναφέρεται σε: - Καθορισμό απαιτήσεων και σχεδιασμό του πλαισίου για τον Μηχανισμό Συντονισμού και Παρακολούθησης Δημόσιων Πολιτικών (εμπλεκόμενοι φορείς, αρμοδιότητες, διαδικασίες, λογισμικό υποστήριξης), σύμφωνα με όσα προβλέπονται από το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο. - Εκπόνηση του κανονιστικού πλαισίου λειτουργίας του Μηχανισμού, με πρόβλεψη για την περιοδική δημοσίευση των ευρημάτων και συμπερασμάτων της συνεχούς παρακολούθησης, και την εξαγωγή προτάσεων βελτίωσης (α) του μηχανισμού και (β) των δημόσιων πολιτικών όπου βρίσκει εφαρμογή. - Δραστηριότητες ενημέρωσης των δημόσιων φορέων σχετικά με τους στόχους και τις διαδικασίες που θα ακολουθήσει ο μηχανισμός. - Ενημέρωση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με τους στόχους και τη λειτουργία του μηχανισμού.	
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς άσκησης πολιτικής - Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Δημόσιοι φορείς που συνεργάζονται με οργανισμούς του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Λειτουργία του Μηχανισμού Συντονισμού και Παρακολούθησης Δημόσιων Πολιτικών για την Κ.ΑΛ.Ο. - Συνεργασία του οικοσυστήματος με τον μηχανισμό και ευρεία αποδοχή των ευρημάτων και συμπερασμάτων της παρακολούθησης των δημόσιων πολιτικών - Χρήση των ευρημάτων του Μηχανισμού στην χάραξη μελλοντικής δημόσιας πολιτικής για την Κ.ΑΛ.Ο. οδηγώντας σε evidence-based διαμόρφωση πολιτικής - Βελτιωμένη ενημέρωση/διάχυση πληροφοριών και γνώσεων για την Κ.ΑΛ.Ο., (α) στο περιβάλλον (δημόσιος τομέας, ιδιωτικός τομέας) και (β) στο οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο.
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΩΝ	Θέσπιση και λειτουργία Μηχανισμού Συντονισμού (περιγραφή απαιτήσεων, προβλέψεις για την λειτουργία του στα καταστατικά των αρμόδιων φορέων, διάθεση πόρων για την λειτουργία του

	μηχανισμού) - Πλήθος κανονιστικών διατάξεων που σχετίζονται με τη σύσταση και λειτουργία του μηχανισμού - Πλήθος εκθέσεων / αναφορών που παράγονται από τα ευρήματα του μηχανισμού συντονισμού και παρακολούθησης - Πλήθος ενημερωτικών δραστηριοτήτων σχετικά με τον μηχανισμό (δελτία τύπου, αναρτήσεις στο διαδίκτυο, ενημερωτικές συναντήσεις)
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλεγγύης Οικονομίας ΕΥΣΕΚΤ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	12 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	10/2023-9/2024
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	90.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027” Πρόγραμμα “Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων 2021-2027”
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	1. Επιχορήγηση-Προσφυγή σε Ανάδοχο-Διαγωνιστική διαδικασία 2. Σύσταση Ομάδας Εργασίας

Δράση 4η: Ανάπτυξη σε συνεργασία με την Αναπτυξιακή Τράπεζα χρηματοδοτικών εργαλείων ειδικών για το οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο.

ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα. 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη χρηματοδοτικών εργαλείων όπως (ενδεικτικά):

- Κεφάλαιο κίνησης επιχορηγούμενου επιτοκίου,
- Μικροχρηματοδοτήσεις με χαμηλό επιτόκιο (<25 000 €) που παρέχονται από Τράπεζες και Ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων,
- Seed Capital μέχρι 15 000 € για έναρξη επιχείρησης,
- Εγγυοδοτικό εργαλείο με διττή στόχευση (εγγυήσεις δανείων -capped queantees- χορηγούμενων από τράπεζες/ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων και αντεγγυήσεις -counter guarantee- για συμμετοχή σε διαγωνισμούς του Δημοσίου και Διεθνών Οργανισμών, Εγγυητικές επιστολές καλής εκτέλεσης)
- Σχεδιασμός και πιλοτική λειτουργία σε ενδεδειγμένο χωρικό επίπεδο αναφοράς Social Impact Bonds με χρονικό ορίζοντα 3ετίας,
- Δημιουργία πλαισίου κινήτρων για Social Impact Venture Capital Funds.

Στο πλαίσιο της δράσης μπορεί να διερευνηθούν συνεργασίες της Αναπτυξιακής Τράπεζας με άλλους δημόσιους ή και ιδιωτικούς φορείς για την ανάπτυξη προϊόντων χρηματοδότησης, καθώς και οι κατευθύνσεις σχετικών ομάδων εμπειρογνομόνων (πχ GECES, ευρωπαϊκών οργανισμών ηθικής χρηματοδότησης, Global Steering Group (GSG) για την προώθηση των επενδύσεων κοινωνικού αντίκτυπου, κ.λπ.).

Η δράση θα έχει χαρακτηριστικά «Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας και Επιχειρηματικότητας», σύμφωνα με τις πρακτικές που έχουν ήδη δοκιμαστεί από Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2014-2020 και σύμφωνα με τις προβλέψεις του νόμου 4430/2016, άρθρο 10.

Η δράση προϋποθέτει την ex-ante αξιολόγηση και μελέτες ωρίμανσης για την ανάπτυξη και εξειδίκευση των εργαλείων αυτών με στόχο την κάλυψη των αναγκών χρηματοδότησης της Κ.ΑΛ.Ο

σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής επιχείρησης/οργανισμού.	
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.: νεοϊδρυθέντες οργανισμοί, φορείς που ήδη λειτουργούν - Χρηματοοικονομικοί οργανισμοί
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Προσφορά νέων/προσαρμοσμένων χρηματοδοτικών εργαλείων και χρήση τους από τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένο ενδιαφέρον τραπεζών/ιδρυμάτων για χρηματοδότηση ή και για ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους φορείς για την ανάπτυξη προϊόντων εργαλείων χρηματοδότησης για τον τομέα Κ.ΑΛ.Ο. - Ανάπτυξη φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σαν αποτέλεσμα της πρόσβασης σε χρηματοδοτικά εργαλεία - Αυξημένη συμμετοχή φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε διαγωνισμούς του δημοσίου / διεθνείς διαγωνισμούς - Περαιτέρω εκσυγχρονισμός του χρηματοοικονομικού τομέα στην Ελλάδα και καλύτερη εναρμόνιση με την Ευρωπαϊκή εμπειρία όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών προς την Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένη ενημέρωση και γνώση για την Κ.ΑΛ.Ο. στο τραπεζικό σύστημα
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Υλοποίηση εκ των προτέρων αξιολόγησης και υλοποίηση μελετών ωρίμανσης σχετικά με τα χρηματοδοτικά εργαλεία, αριθμός δημοσιεύσεων για τα ευρήματα των μελετών Πλήθος νέων ή αναμορφωμένων χρηματοδοτικών εργαλείων διαθέσιμα για φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Ύψος χρηματοδοτήσεων που χρησιμοποιήθηκαν από φορείς Κ.ΑΛ.Ο. (μελλοντικά στοιχεία) - Πλήθος εγγυοδοτικών εργαλείων σε λειτουργία - Πλήθος Social Impact Bonds διαθέσιμων προς αξιοποίηση - Σχεδιασμός και εφαρμογή πλαισίου κινήτρων για Social Impact Venture Capital Funds
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ Αναπτυξιακή Τράπεζα
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	2
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	1/2023-12/2026

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	60.000 € για την ex ante αξιολόγηση των εργαλείων 140.000 € για τις μελέτες ωρίμανσης 15.500.000 € για εγγυήσεις και μικροδάνεια: 10.000.000 € εγγυήσεις/αντεγγυήσεις 5.500.000 € μικροδάνεια Σύνολο: 15.700.000* € <i>* ο ανωτέρω προϋπολογισμός είναι ο ελάχιστος εκτιμώμενος και δύναται να επικαιροποιηθεί μετά τις σχετικές μελέτες</i>
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανταγωνιστικότητα” Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027”
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε Ανάδοχο-Διαγωνιστική διαδικασία Μέσο χρηματοοικονομικής τεχνικής

Δράση 5η: Ενίσχυση των πρωτοβουλιών στο πεδίο για τη δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων/μηχανισμών στο εσωτερικό της Κ.Α.Λ.Ο.

ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.Α.Λ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.Α.Λ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα. 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.Α.Λ.Ο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται στην εκπόνηση μελέτης για:

- Δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος (επικαιροποίηση κανονιστικού πλαισίου, πρόβλεψη για παροχή κινήτρων, πρόβλεψη για άρση εμποδίων στη χρηματοδότηση, πρόβλεψη για την ανάπτυξη πλαισίου για ειδικού τύπου δανειοδοτήσεις, κλπ.) για τη συνεργασία κοινωνικού-διασυνεταιριστικού- δημόσιου-ιδιωτικού κεφαλαίου
- Υποστήριξη δράσεων ανάπτυξης συνεταιριστικών ταμείων (δανειοδότησης, δανειοδότησης μειωμένης εξασφάλισης λειτουργία οιονεί ιδίων κεφαλαίων που δεν απαιτεί την απόκτηση μετοχών matching fund³¹, υβριδικής χρηματοδότησης, πρώτης επένδυσης, κλπ.) ανακυκλούμενου κεφαλαίου, μικροπίστωσης, κλπ.

Η δράση θα περιλαμβάνει επίσης:

1. Έλεγχο νομοθετικού πλαισίου και προσαρμογές εάν είναι απαραίτητο, ώστε να διευκολυνθεί η δημιουργία/λειτουργία συνεταιριστικών ταμείων
2. Έλεγχο νομοθετικού και φορολογικού πλαισίου ώστε να διευκολυνθεί η ανάπτυξη συνεργασιών κοινωνικού/διασυνεταιριστικού-δημόσιου κεφαλαίου
3. Εντοπισμό και ανάδειξη παραδειγμάτων συναφών εργαλείων σε άλλες χώρες-μέλη της ΕΕ, άντληση καλών πρακτικών και προτάσεις προσαρμογής/εφαρμογής στην Ελλάδα. Εξειδίκευση

³¹ καθώς οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας δεν έχουν τη νομική δυνατότητα να εκδώσουν μετοχές που συμμετέχουν στην κερδοφορία.

των προτεινόμενων νέων προϊόντων και υπηρεσιών	
4. Διερεύνηση διακρατικών συνεργασιών με ενδιαμέσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που παρέχουν επιστρεπτέα χρηματοδότηση σε κοινωνικές επιχειρήσεις σε άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε. ³² 5. Διαβούλευση με χρηματοοικονομικούς φορείς (π.χ. Αναπτυξιακή Τράπεζα, ιδιωτικές και συνεταιριστικές τράπεζες) και φορείς της Κ.ΑΛ.Ο. και ανάδειξη της ανάγκης ενίσχυσης αυτών των πρωτοβουλιών και της δημιουργίας/λειτουργίας χρηματοδοτικών εργαλείων 6. Πρόταση για την 'ανάπτυξη δικτύου' συνεταιριστικών ταμείων 7. Χρηματοδότηση των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στη βάση των χρηματοδοτικών εργαλείων που θα προταθούν	
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Χρηματοοικονομικοί οργανισμοί
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Ανάπτυξη και χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων/μηχανισμών, αυξημένη γνώση για τον εντοπισμό και την εκμετάλλευση ευκαιριών χρηματοδότησης από φορείς Κ.ΑΛ.Ο., αυξημένος αριθμός φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που αξιοποιεί χρηματοδοτικά εργαλεία - Πρόταση για δημιουργία ευνοϊκού πλαισίου για την ανάπτυξη των ως άνω προϊόντων/υπηρεσιών - Υποστήριξη της προσέλκυσης επενδυτών - Συμβολή στον εκσυγχρονισμό του χρηματοοικονομικού τομέα στην Ελλάδα και καλύτερη εναρμόνιση με τον Ευρωπαϊκό τομέα όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών προς την Κ.ΑΛ.Ο. - Συμβολή και ωρίμανση νέων υπηρεσιών και προϊόντων που παρέχονται από χρηματοοικονομικούς φορείς
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος βελτιώσεων στις σχετικές νομοθετικές και φορολογικές ρυθμίσεις, ευνοώντας την ανάπτυξη συνεταιριστικών ταμείων - Πλήθος συνεργασιών για την ανάπτυξη κοινωνικού-διασυνεταιριστικού- δημόσιου κεφαλαίου
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	2
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	1/2024-12/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	

³² Ενδεικτικά: Inpulse από την ΒΕ, FASE από τη Γερμανία, MAZE στην Πορτογαλία, Διασυνεταιριστικά Ταμεία στην Ιταλία, Ηθικές/Συνεταιριστικές Τράπεζες στην Ευρώπη, κ.λπ.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	135.000 € μελέτη 2.000.000 € χρηματοδότηση η οποία θα επιμεριστεί στα εργαλεία που θα προταθούν από την μελέτη
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027”
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε Ανάδοχο-Διαγωνιστική διαδικασία

Δράση 6η: Αξιοποίηση των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΥΔΣ) στην ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο.

ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση

2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς
2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς
2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα.

ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων

3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος

ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η νομοθεσία ήδη προσδιορίζει την εφαρμογή των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Συμβάσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η δράση προβλέπει:

1. την ενίσχυση της ΕΑΔΗΣΥ για:
 - τον εντοπισμό παραδειγμάτων αξιοποίησης ΚΥΔΣ σε άλλες χώρες-μέλη της ΕΕ για την άντληση καλών πρακτικών και προτάσεων προσαρμογής/εφαρμογής τους στην Ελλάδα,
 - τη διερεύνηση του τρόπου εισαγωγής κοινωνικής ρήτηρας στην εκτέλεση των Γενικών Δημοσίων Συμβάσεων και τη διαμόρφωση ολοκληρωμένου στρατηγικού σχεδίου για τις Δημόσιες Συμβάσεις Κοινωνικής Αναφοράς, καθώς υφίσταται περιορισμένη δυνατότητα συμμετοχής στη βάση ικανοποίησης των οικονομικών όρων που τίθενται για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.,
 - την ανάπτυξη πρότυπων τευχών για ειδικές κατηγορίες συμβάσεων,
2. την εκπόνηση Στρατηγικού Σχεδίου για την εφαρμογή των ΚΥΔΣ,
3. την ενίσχυση της ΕΑΔΗΣΥ για την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού και την παροχή εκπαίδευσης στους Δημοσίους Αγοραστές (σχεδιασμό και την παροχή ταχύρρυθμων προγραμμάτων επιμόρφωσης των στελεχών του δημόσιου τομέα, παροχή ενημερωτικού υλικού (εντύπου και online) για την εφαρμογή τους) σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του ΕΚΔΔΑ και την ΕΕΤΑΑ,
4. την προώθηση και διάχυση του Οδηγού "Buy Social " και των 71 καλών πρακτικών που προβάλλει για τις κοινωνικές συμβάσεις

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Δημόσιοι φορείς-Αναθέτουσες Αρχές
- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Αυξημένος αριθμός φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που συμμετέχει σε ΚΥΔΣ - Ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας Αναθετουσών Αρχών στην υλοποίηση δημόσιων έργων μέσω ΚΥΔΣ
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος πρότυπων τευχών ΚΥΔΣ που θεσπίζονται - Πλήθος υλοποιηθεισών επιμορφωτικών ενεργειών (καταρτίσεις, ενημερωτικό υλικό) για τα στελέχη του δημόσιου τομέα - Πλήθος ερωτήσεων/απαντήσεων που υποβάλλονται για τις δημόσιες συμβάσεις
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΑΑΔΗΣΥ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	4
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	18 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	1/2023-6/2024
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	150.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027”
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε Ανάδοχο-Διαγωνιστική διαδικασία

Δράση 7η: Επιμόρφωση των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με το πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις

ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα.
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται στην ανάπτυξη και υλοποίηση εκπαιδευτικού προγράμματος, ώστε να βελτιωθεί η ικανότητα των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. να επωφεληθούν από τις δημόσιες συμβάσεις, λαμβάνοντας μέρος σε δημόσιους διαγωνισμούς με επιτυχία. Η δράση λαμβάνει υπόψη την Πράξη για την «Αξιοποίηση Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς MIS 5075934» της τρέχουσας Συστημικής Παρέμβασης που προβλέπει τη δημιουργία συμβουλευτικής δομής υποστήριξης φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και αναθετουσών αρχών, όσον αφορά στις διαδικασίες ανάθεσης Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς. Περιλαμβάνει επίσης τη συνεργασία της ΕΑΔΗΣΥ με τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. και το Μητρώο για τη "γνώση" του πεδίου και την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Η δράση αναφέρεται επίσης στον σχεδιασμό και στην παροχή επιμόρφωσης των μελών των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. (demand-based), παροχή ενημερωτικού υλικού (εντύπου και online, π.χ. μέσω ενός Helpdesk), με δυνατότητα υποβολής ερωτήσεων στις δημόσιες αρχές υπεύθυνες για τις δημόσιες συμβάσεις.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Αυξημένος αριθμός φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που συμμετέχει σε ΚΥΔΣ - Αυξημένη γνώση και εμπειρία φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με τη συμμετοχή σε δημόσιους διαγωνισμούς και την υλοποίηση δημόσιων έργων
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος εκπαιδευόμενων φορέων Κ.ΑΛ.Ο., που συμμετέχουν / ολοκληρώνουν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα - Πλήθος ενημερωτικού/εκπαιδευτικού υλικού που παράγεται και διανέμεται σε φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

	- Πλήθος ερωτήσεων/απαντήσεων που υποβάλλονται από φορείς Κ.ΑΛ.Ο. στις δημόσιες αρχές υπεύθυνες για τις δημόσιες συμβάσεις - Πλήθος επισκέψεων στο Helpdesk
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ Συνεργαζόμενοι φορείς: 1. Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας 2. ΕΑΔΗΣΥ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	24 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	12/2023-11/2025
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	90.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027”
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε Ανάδοχο-Διαγωνιστική διαδικασία

Δράση 8η: Ενίσχυση της πρόσβασης στις αγορές (Access to Market)-Ενίσχυση των κοινωνικών αγορών και των εφοδιαστικών τους αλυσίδων

ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα.
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται σε:

- Προώθηση και ενίσχυση των Κοινωνικών Αγορών. Ανάπτυξη και υλοποίηση ενεργειών προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. (καμπάνια «buy social». Η δράση θα αξιοποιήσει συνέργειες με το ΠΕ6 του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης για την Προώθηση της Κ.ΑΛ.Ο. της τρέχουσας Συστημικής Πράξης MIS 5039873 της ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ, που αφορά εθνική καμπάνια ενίσχυσης της αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών Κοιν.Σ.Επ. και άλλων φορέων Κ.ΑΛ.Ο από φορείς του Δημοσίου, Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., επιχειρήσεις, ιδιώτες και το ευρύ κοινό, τύπου ‘buy social’, το οποίο είναι υπό υλοποίηση.
- Ενίσχυση των ικανοτήτων των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. να αποκτήσουν σταθερή πρόσβαση στις αγορές (είτε B2B, B2C, C2C, πρόσβαση σε ΕΚΕ(CSR)), πχ. σύντομα επιμορφωτικά σεμινάρια στην προετοιμασία σχεδίων μάρκετινγκ.
- Προώθηση της δημιουργίας ψηφιακής αγοράς για την κοινωνική οικονομία (social digital market place)
- Ενίσχυση των βραχείων εφοδιαστικών αλυσίδων που προσφέρουν ποιοτικότερα προϊόντα, με χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα, και ανάδειξης του ρόλου της Κ.ΑΛ.Ο. στο σχεδιασμό και διαμόρφωση τέτοιων αλυσίδων, κυρίως στον αγροδιατροφικό τομέα.
- Επικαιροποίηση του θεσμικού/ρυθμιστικού πλαισίου που διέπει την πώληση/διακίνηση προϊόντων και υπηρεσιών, ώστε να εξασφαλισθεί η ομαλή πρόσβαση σε κοινωνικές αγορές και η ομαλή λειτουργία των εφοδιαστικών αλυσίδων τους.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.: νεοϊδρυθέντες οργανισμοί, φορείς που ήδη λειτουργούν
- Επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα
- Πολίτες-Καταναλωτές

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Αυξημένες γνώσεις για τον εντοπισμό και την εκμετάλλευση ευκαιριών χρηματοδότησης από τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένες γνώσεις των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με τη σύλληψη ιδεών, τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών - Αυξημένες γνώσεις επιχειρηματικότητας στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Διευκόλυνση της πρόσβασης στις αγορές: αυξημένη προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος ενεργειών που πραγματοποιούνται κατά την καμπάνια προώθησης 'buy social' - Πλήθος προωθητικών ενεργειών σχετικών με τις κοινωνικές αγορές - Πλήθος επιμορφωτικών σεμιναρίων που υλοποιούνται για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.-Πλήθος συμμετεχόντων - Πλήθος επιμορφωτικού υλικού - Πλήθος υπηρεσιών που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της ψηφιακής αγοράς για την κοινωνική οικονομία
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	4
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	30 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	9/2023-2/2026
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	450.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027» Πρόγραμμα Ψηφιακός Μετασχηματισμός Περιφερειακά Προγράμματα 2021-2027
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε αναδόχους-Διαγωνιστική διαδικασία

Δράση 9η: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. σε συγκεκριμένους τομείς

ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα. 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται σε:

- Συμπερίληψη των νομικών μορφών της Κ.ΑΛ.Ο. στα προγράμματα επιχειρηματικότητας (συμπεριλαμβανομένου του Elevate Greece³³ για τη Καινοτομία, των ενισχύσεων ΜμΕ, και του αναπτυξιακού νόμου) λαμβάνοντας υπόψιν το μέγεθος και τη δυναμική των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο.
- Ένταξη δράσεων Κοινωνικής Καινοτομίας σε Τομεακά Προγράμματα της περιόδου 2021-2027.
- Σχεδιασμό σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο προγραμμάτων επιχορηγήσεων για χρηματοδότηση συγκεκριμένων έργων σε ειδικούς τομείς κοινωνικής καινοτομίας (ΚΚ), με βάση τους ακόλουθους κύκλους και με επαρκές διάστημα προαναγγελίας:
 - Μια «ανοιχτή πρόσκληση» χρηματοδότησης (open call) συμπράξεων τριπλής/τετραπλής έλικας με 6-μηνιαίες αξιολογήσεις (κατά τα πρότυπα αντιστοίχων της Ε.Ε.), με επιχορηγήσεις από 5 000 € μέχρι 50 000 € για προτάσεις ΚΚ (να δίνεται η δυνατότητα χρηματοδότησης ολοκληρωμένου έργου ή μέρος έργου που είναι υπό εκτέλεση μέσω άλλων χρηματοδοτήσεων και να προβλέπονται απλοποιημένα κόστη).
 - Τουλάχιστον 2 προσκλήσεις ανά περιφέρεια στην επόμενη προγραμματική περίοδο για χρηματοδότηση προτάσεων έργων από την Κ.ΑΛ.Ο. σε στοχευμένους από την περιφέρεια τομείς (ενδεικτικά: πολιτισμός, τουρισμός, κοινωνική φροντίδα κλπ.). Δυνατότητα συμμετοχής

³³ Να διερευνηθεί το κατά πόσο απαιτείται θεσμική διαβούλευση για αυτό-και πιθανώς νομοθετική διάταξη, καθώς το ELEVATE GREECE είναι ΑΕ του δημοσίου.

εγχειρημάτων απ' όλη την επικράτεια με δράσεις όμως στη περιφέρεια, δυνατότητα και επιβράβευση συνεργασιών μεταξύ εγχειρημάτων και scaling up έργων. - Τουλάχιστον μία Πρόσκληση αντίστοιχη με αυτήν της «Ενίσχυσης της αυτοαπασχόλησης δικαιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (2017)» για δημιουργία συνεργατικών σχημάτων από νέους κοινωνικούς επιχειρηματίες. - Μικρές χρηματοδοτήσεις για pre-seed, seed, early stage/start up, scale up, σε επιλεγμένους τομείς ανάλογα με τις ανάγκες (π.χ. ενεργειακή φτώχεια, αστεγία, δημογραφική ενίσχυση, βιώσιμου τουρισμού, ασημένιο τουρισμού, πράσινης οικονομίας, γαλάζιας οικονομίας, ψηφιακού μετασχηματισμού, αγροδιατροφής, δημιουργικής βιομηχανίας κ.α.) Το σύνολο των παραπάνω δράσεων θα μπορούν να υλοποιηθούν είτε στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ), είτε μέσω σχετικών προσκλήσεων που αφορούν στοχευμένα στους τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS). Στόχος των δράσεων είναι η στήριξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, της αυτοαπασχόλησης και της ανάπτυξης δεξιοτήτων των εργαζομένων με αποτέλεσμα την βελτίωση της απασχολησιμότητας και τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας. Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η δράση προβλέπεται να υλοποιηθεί διακριτά για τις περιοχές που πλήττονται από την απολιγνιτοποίηση μέσω της διάθεσης σχετικών πόρων με στοχευμένη χωρική κατανομή από το Πρόγραμμα Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση. Η δράση αναμένεται να υλοποιηθεί α) σε εθνικό επίπεδο και β) με διαφορετικό τρόπο ανά Περιφέρεια, ανάλογα με τις στοχεύσεις, διαθέσιμους πόρους, και την επιχειρησιακή ικανότητα των αρμοδίων εμπλεκόμενων φορέων, αξιοποιώντας πόρους των Περιφερειακών Προγραμμάτων 2021-2027	
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.: νεοϊδρυθέντες οργανισμοί, φορείς που ήδη λειτουργούν - Ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Ιδιωτικός επιχειρηματικός τομέας - Θερμοκοιτίδες / επιταχυντές, άλλοι υποστηρικτικοί μηχανισμοί και φορείς - Μέλη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων που επιθυμούν να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα ως οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Διευκόλυνση της πρόσβασης φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε προγράμματα χρηματοδότησης - Αυξημένες γνώσεις για τον εντοπισμό και την αξιοποίηση ευκαιριών χρηματοδότησης - Αυξημένες γνώσεις επιχειρηματικότητας στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και αυξημένη ικανότητα συμμετοχής σε προγράμματα επιχειρηματικότητας - Αυξημένες γνώσεις του δημόσιου τομέα σχετικά με την επιχειρηματική δραστηριότητα φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και τη συμμετοχή των φορέων σε προγράμματα επιχειρηματικότητας

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος προσκλήσεων ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας Κ.ΑΛ.Ο. - Πλήθος φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που συμμετέχουν (μεμονωμένα ή σε κοινοπραξία) σε σχετικά προγράμματα - Πλήθος φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που λειτουργούν 3/5 έτη μετά τη λήψη της επιχορήγησης/ενίσχυσης - Ύψος χρηματοδοτήσεων που θα απορροφηθούν από τον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο. μέσω σχετικών προγραμμάτων
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ ΕΥΔ ΠΕΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	2
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	42 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	3/2023-8/2026
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	30.000.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027” Πρόγραμμα Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση Περιφερειακά Προγράμματα 2021-2027
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Ενισχύσεις

Δράση 10η: Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα

ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση

2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα.

ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων

3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπράξεις

ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται στην υποστήριξη της δημιουργίας βιώσιμων συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων της Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, για παράδειγμα, ενισχύοντας B2B σχέσεις μεταξύ των επιχειρήσεων, εντοπίζοντας ευκαιρίες για στοχευμένες συνεργασίες, δημιουργώντας συμπράξεις ή άλλες μορφές συνεργασιών για την ανάπτυξη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών ή τη συμμετοχή σε εθνικούς/διεθνείς διαγωνισμούς, κ.λπ. Η δράση προβλέπει την ενίσχυση εταιρικών σχέσεων μεταξύ επιχειρήσεων Κ.ΑΛ.Ο. και ιδιωτικού τομέα κατά μήκος των αλυσίδων αξιών. Η συμβολή των κοινωνικών επιχειρήσεων στην ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας δύναται να ευαισθητοποιήσει ανάλογα τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, προωθώντας την υιοθέτηση σχετικών πρακτικών.

Η δράση έχει συνέργειες με τις δράσεις δικτύωσης και ενημέρωσης, καθώς η συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων Κ.ΑΛ.Ο. και ιδιωτικού τομέα θα αναπτυχθεί μέσω επαφών που θα δημιουργηθούν εν μέρη και μέσω των δραστηριοτήτων δικτύωσης και διάχυσης πληροφοριών όπως περιγράφονται στις ανάλογες δράσεις.

Συγκεκριμένες δραστηριότητες συμπεριλαμβάνουν

- τη διάθεση χώρου και χρόνου στις δράσεις δικτύωσης, για την διευκόλυνση/ανάπτυξη επαφών B2B
- την στοχευμένη ενημέρωση επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα για τα πλεονεκτήματα συνεργασίας με φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- την στοχευμένη ενημέρωση φορέων Κ.ΑΛ.Ο. για τα πλεονεκτήματα συνεργασίας με επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα
- την ευαισθητοποίηση επιμελητηρίων και άλλων φορέων/ενώσεων για τον ρόλο της κοινωνικής οικονομίας στην ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.: νεοϊδρυθέντες οργανισμοί, φορείς που ήδη λειτουργούν
- Ιδιωτικός επιχειρηματικός τομέας

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**ANAMENOMENA**

- Συνεργασίες B2B επιχειρήσεων Κ.ΑΛ.Ο. και ιδιωτικού τομέα

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Συμπράξεις μεταξύ επιχειρήσεων Κ.ΑΛ.Ο. και ιδιωτικού τομέα
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος επίσημων επιχειρηματικών συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων Κ.ΑΛ.Ο. και ιδιωτικού τομέα - Πλήθος συνεργασιών που συνεχίζουν να υφίστανται 2-4 έτη μετά την αρχική τους σύσταση - Πλήθος συμπράξεων μεταξύ επιχειρήσεων Κ.ΑΛ.Ο. και ιδιωτικού τομέα
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας Συμμετοχή συλλογικών φορέων ιδιωτικού επιχειρηματικού τομέα (π.χ. Επιμελητήρια)
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	10/2023-9/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2.000.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση - Προσφυγή σε ανάδοχο-Διαγωνιστική Διαδικασία

Δράση 11η: Χρηματοδότηση clusters (συστάδων) για την προώθηση πρωτοβουλιών Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας

ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται στην παροχή χρηματοδοτικής υποστήριξης για τη δημιουργία συστάδων εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. οι οποίες ενισχύουν την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα. Σημειώνεται ότι ο συνήθης τρόπος οργάνωσης συστάδων, όπου όλα τα μέλη είναι ισότιμα αλλά και ανεξάρτητα, είναι πλήρως συμβατός με την ΚΑΟ. Η δομή των συστάδων συνάδει με την ανταλλαγή πληροφοριών και γνώσης, τη συνεργασία και την αλληλοϋποστήριξη μεταξύ των εγχειρημάτων και τις συνέργειες με θεσμικούς και επιστημονικούς φορείς σε καινοτόμες οικονομικές και κοινωνικές πρωτοβουλίες.

Ενδεικτικά πλεονεκτήματα συμμετοχής σε συστάδα είναι:

- η άμεση διάχυση γνώσης και έγκυρων πληροφοριών, καλών πρακτικών, κλπ.
- η επίτευξη οικονομιών κλίμακας (κοινές υποδομές, logistics, αποθήκες / άλλες εγκαταστάσεις, κλπ.) και η μείωση των εξόδων παραγωγής
- η διευκολυμένη πρόσβαση σε πόρους (εξασφάλιση χρηματοδότησης, εξειδικευμένου προσωπικού, κλπ.)
- το βελτιωμένο περιβάλλον για την ανάπτυξη έρευνας και ανάπτυξης (R&D), ενίσχυση της καινοτομίας
- η διευκόλυνση της εξωστρέφειας, η βελτιωμένη ανταγωνιστικότητα.

Οι συστάδες επιταχύνουν την δημιουργία «κοινωνικού κεφαλαίου», συμβάλλουν στην ανάπτυξη τοπικών οικονομιών, επαναπροσδιορίζοντας το αναπτυξιακό μοντέλο μιας περιοχής, ενώ διευρύνονται συνεχώς με την ενσωμάτωση νέων εταίρων.

Προτείνεται ο σχεδιασμός και η θέσπιση χρηματοδοτικών μέσων προώθησης της δημιουργίας συστάδων (clusters) οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο.

Τα clusters μπορούν να είναι τόσο οριζόντια πάνω στην αλυσίδα αξίας, όσο και κάθετα με συνένωση ομοειδών κοινωνικών επιχειρήσεων. Η δράση, παράλληλα με την ενίσχυση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, θα ενισχύσει και την δημιουργία δικτύων φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και την ευρύτερη επικοινωνία της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.: νεοϊδρυθέντες οργανισμοί, φορείς που ήδη λειτουργούν - Ιδιωτικός επιχειρηματικός τομέας
--------------------	--

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Αυξημένες γνώσεις ανάμεσα στις κοινωνικές επιχειρήσεις σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τον τρόπο λειτουργίας των συστάδων - Ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας και συνεργασιών στην αλυσίδα αξίας - Υποστήριξη στον τρόπο λειτουργίας τους - Αξιοποίηση σύγχρονων επιχειρηματικών πρακτικών - Διευκόλυνση της πρόσβασης των συστάδων σε χρηματοδότηση
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος κοινωνικών επιχειρήσεων που συστήνουν συστάδες μέσω των προγραμμάτων χρηματοδότησης - Πλήθος συστάδων κοινωνικών επιχειρήσεων που λειτουργούν 3/5 έτη μετά τη λήψη της επιχορήγησης/ενίσχυσης - Ύψος χρηματοδοτήσεων που θα απορροφηθούν από μελλοντικά clusters
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ ΕΥΔ ΠΕΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	2
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	42 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	3/2023-8/2026
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	3.000.000
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027” Πρόγραμμα Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση Περιφερειακά Προγράμματα 2021-2027
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Ενισχύσεις

Δράση 12η: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. (στοχευμένες δράσεις για ευάλωτες ομάδες στόχους, με πιλοτικό χαρακτήρα)

ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται στην υλοποίηση πιλοτικών παρεμβάσεων/προγραμμάτων που θα προωθούν τη σύσταση και λειτουργία επιχειρήσεων για ευάλωτες ομάδες στόχους όπως: μακροχρόνια άνεργους/άνεργες, NEETs, ΡΟΜΑ, αστέγους, γυναίκες-θύματα βίας, ΑΜΕΑ, πρόσφυγες, κλπ.

Η δράση προβλέπεται να ενισχύσει και τον οικείο υποστηρικτικό μηχανισμό εμπλέκοντας φορείς που υποστηρίζουν τις ομάδες.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Μέλη ευάλωτων ομάδων που επιθυμούν να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα ως οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο.
- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.: νεοϊδρυθέντες οργανισμοί, φορείς που ήδη λειτουργούν
- Επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στον τομέα Κ.ΑΛ.Ο. (λογιστές, δικηγόροι κ.α.)
- Θερμοκοιτίδες / επιταχυντές, άλλοι υποστηρικτικοί μηχανισμοί και φορείς

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

- Βελτίωση της απασχολησιμότητας μελών ευάλωτων κοινωνικών ομάδων
- Συμβολή στην κοινωνική ένταξη μελών ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, μέσω προώθησης στην απασχόληση και στην επιχειρηματικότητα

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος πράξεων (πιλοτικών και μη) για τη σύσταση επιχειρήσεων από/για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες - Πλήθος επιχειρήσεων που ιδρύονται/λειτουργούν από/για ευάλωτες ομάδες στόχους - Πλήθος μελών ευάλωτων κοινωνικών ομάδων που συμμετέχουν / επωφελούνται από στοχευμένες δράσεις Κ.ΑΛ.Ο. (π.χ. μακροχρόνια άνεργοι/άνεργες, NEETs, ΡΟΜΑ, άστεγοι, γυναίκες-θύματα βίας, ΑΜΕΑ, πρόσφυγες, κλπ.)
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	2
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	24 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	1/2024-12/2025
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	1.500.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2027” Περιφερειακά Προγράμματα 2021-2027
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Ενίσχυση

Δράση 13η: Ενίσχυση της ικανότητας των υποστηρικτικών μηχανισμών να παρέχουν υπηρεσίες για την ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο. - Περιφερειακοί μηχανισμοί υποστήριξης υφιστάμενων και νέων φορέων Κ.ΑΛ.Ο., αναβάθμιση του θεσμού των περιφερειακών μηχανισμών

ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση

2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς
2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα

ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος

4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.

ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία

5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται:

- στην λειτουργία περιφερειακών μηχανισμών υποστήριξης υφιστάμενων και νέων φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Οι δομές θα παρέχουν ενημέρωση, συμβουλές και εκπαίδευση στο οικοσύστημα, στοχεύοντας σε αναπτυσσόμενες συνεργασίες σε τοπικό επίπεδο, ενώ θα αξιοποιούν δίκτυα μεντόρων, για την παροχή υποστήριξης και συμβουλών προς τα μέλη του οικοσυστήματος
- στη δημιουργία δικτύου δομών που υποστηρίζουν την ανάπτυξη του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο.
- στην ανάπτυξη εργαλείων για την ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας των δομών
- στην εκπαίδευση των στελεχών τους

Η δράση θα ευθυγραμμισθεί με τις προβλεπόμενες δράσεις του Ειδικού Στόχου 4 (α) των ΠΕΠ 2021-2027 όχι μόνο όσον αφορά το πεδίο παρέμβασης 138 (Στήριξη της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων) αλλά και λοιπά συναφή πεδία).

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Περιφερειακοί μηχανισμοί υποστήριξης φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Θερμοκοιτίδες / επιταχυντές, άλλοι υποστηρικτικοί μηχανισμοί και φορείς
- Επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στον τομέα Κ.ΑΛ.Ο. (λογιστές, δικηγόροι κ.α.)
- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Παροχή υπηρεσιών υποστήριξης φορέων Κ.ΑΛ.Ο - Βελτιωμένη δικτύωση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. - Αύξηση του πλήθους των κοινωνικών επιχειρήσεων
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΩΣΗ	- Πλήθος περιφερειακών μηχανισμών υποστήριξης φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Πλήθος εργαλείων που σχεδιάζονται/ χρησιμοποιούνται για την ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας των δομών - Πλήθος υπηρεσιών που παρέχονται από τις δομές προς τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Πλήθος φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που επωφελούνται από τους περιφερειακούς μηχανισμούς υποστήριξης
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ ΕΥΔ ΠΕΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	4
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	36 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	9/2023-8/2026
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	15.000.000
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027” Περιφερειακά Προγράμματα 2021-2027
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	- Επιχορήγηση - ΟΧΕ – ΒΑΑ - ΤΑΠΤΟΚ

Δράση 14η: Ανάπτυξη και λειτουργία Θερμοκοιτίδων Στήριξης Εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. / κίνητρα για ενσωμάτωση της Κ.ΑΛ.Ο. σε συμβατικές θερμοκοιτίδες/επιταχυντές	
ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ	
Η δράση αναφέρεται σε: ■ σχεδιασμό μέτρων ανάπτυξης και υποστήριξης της λειτουργίας (νέων) Θερμοκοιτίδων που στηρίζουν τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. (συνθετική προσέγγιση για την ανάπτυξη θερμοκοιτίδων στοχευμένων στην Κ.ΑΛ.Ο και για ανάπτυξη αντίστοιχων γνώσεων/ικανοτήτων σε συμβατικές θερμοκοιτίδες υποστήριξης επιχειρηματικότητας). ■ σχεδιασμό πλαισίου κινήτρων για τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. να συνεργαστούν με τις κατάλληλες Θερμοκοιτίδες. ■ σχεδιασμός υποστηρικτικών μέτρων οδηγώντας στην δημιουργία και υποστήριξη εξειδικευμένων θερμοκοιτίδων με εθνική εμβέλεια, στοχεύοντας στην ανάπτυξη φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που εργάζονται για την κοινωνική και εργασιακή ένταξη ευάλωτων ομάδων. Ενδεικτικές υπηρεσίες που παρέχονται από θερμοκοιτίδες είναι: - τεχνογνωσία, συμβουλευτικές υπηρεσίες - εκπαίδευση, καθοδήγηση - χώροι, εξοπλισμός, υποδομές, υπηρεσίες γραμματειακής υποστήριξης - δίκτυο επαφών με πελάτες και προμηθευτές, προσαρμοσμένες στις ανάγκες των νέων αναπτυσσόμενων επιχειρήσεων. Η δράση μπορεί να απευθύνεται σε υφιστάμενες θερμοκοιτίδες που υποστηρίζουν επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα με την προϋπόθεση της επέκτασης των υπηρεσιών τους και σε φορείς Κ.ΑΛ.Ο., ή/και σε θερμοκοιτίδες που εστιάζουν στην υποστήριξη φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιθυμούν να επεκτείνουν τις υπηρεσίες τους σε επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα ώστε να μεταφέρουν στοιχεία του τομέα Κ.ΑΛ.Ο. - όπως προτείνεται και από το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Καινοτομία.	
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Θερμοκοιτίδες / επιταχυντές, άλλοι υποστηρικτικοί μηχανισμοί και φορείς - Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Μέλη ευάλωτων ομάδων - Μέλη ευάλωτων ομάδων που επιθυμούν να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα ως οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο.

	- Επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στον τομέα Κ.ΑΛ.Ο. (λογιστές, δικηγόροι κ.α.)
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών των θερμοκοιτίδων/επιταχυντών προς τα εγχειρήματα Κ.ΑΛ.Ο.
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος νέων θερμοκοιτίδων/επιταχυντών - Πλήθος υπηρεσιών που παρέχονται από τις θερμοκοιτίδες - Πλήθος φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που υποστηρίζονται - Πλήθος και μορφή συνεργασιών της ΔΥΠΑ με φορείς της κοινότητας Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ ΕΥΔ ΠΕΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	1/2024-12/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	7.500.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027» Περιφερειακά Προγράμματα 2021-2027
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση

Δράση 15η: Ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΥΠΑ) για την ενσωμάτωση της διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ατομικό σχέδιο δράσης και στα λοιπά εργαλεία ενημέρωσης και προώθησης της απασχόλησης	
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ	
Η δράση αναφέρεται σε: ■ επικαιροποίηση των οδηγιών και εργαλείων της ΔΥΠΑ, ώστε να υποστηρίζονται υπηρεσίες που αφορούν στην Κ.ΑΛ.Ο. ■ ανάπτυξη επιπρόσθετου επιμορφωτικού υλικού και εργαλείων για τα στελέχη της ΔΥΠΑ, και για χρήση από τους συμμετέχοντες Συμβούλους Απασχόλησης στα εκπαιδευτικά/ενημερωτικά προγράμματα για θέματα όπως, π.χ. τις αρχές Κ.ΑΛ.Ο., διαδικασίες έναρξης ενός οργανισμού Κ.ΑΛ.Ο. κ.α. ■ συνεργασία της ΔΥΠΑ με φορείς της κοινότητας της Κ.ΑΛ.Ο για την ευρύτερη κατεύθυνση και την αξιοποίηση της γνώσης και των δεξιοτήτων τους.	
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- ΔΥΠΑ - Μέλη ευάλωτων ομάδων που επιθυμούν να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα ως οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Ανάπτυξη γνώσεων στελεχών ΔΥΠΑ για θέματα Κ.ΑΛ.Ο. - Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών της ΔΥΠΑ προς υποψήφια μέλη φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Ενσωμάτωση θεμάτων Κ.ΑΛ.Ο. σε δράσεις ενημέρωσης και προώθησης της απασχόλησης
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος επικαιροποιημένων εργαλείων/οδηγών/υπηρεσιών - Πλήθος αναθεωρημένου/ επικαιροποιημένου επιμορφωτικού υλικού για θέματα Κ.ΑΛ.Ο. - Πλήθος Συμβούλων Απασχόλησης που χειρίζονται αποτελεσματικά υπηρεσίες προς υποψήφια μέλη Κ.ΑΛ.Ο. - Πλήθος και μορφή συνεργασιών της ΔΥΠΑ με φορείς της κοινότητας Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΔΥΠΑ

	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	4
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	21 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	10/2023-6/2025
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	500.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε ανάδοχο-Διαγωνιστική Διαδικασία

Δράση 16η: Θερμοκοιτίδες Κοινωνικών Επιχειρήσεων (ΔΥΠΑ-Σχολές Μαθητείας)	
ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ	
Η δράση αναφέρεται σε: - εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας για την ίδρυση και λειτουργία θερμοκοιτίδας κοινωνικών επιχειρήσεων για αποφοίτους των Σχολών Μαθητείας - ίδρυση και λειτουργία θερμοκοιτίδας κοινωνικών επιχειρήσεων για αποφοίτους των Σχολών Μαθητείας (ανάπτυξη διαδικασιών, ανάπτυξη εργαλείων, σχεδιασμός υπηρεσιών, στελέχωση, υποδομές κλπ.) για διάστημα τριών ετών - εκπαίδευση στελεχών για την παροχή υπηρεσιών προς τις κοινωνικές επιχειρήσεις	
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- ΔΥΠΑ - Μέλη ευάλωτων ομάδων που επιθυμούν να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα ως οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών της ΔΥΠΑ προς υποψήφια μέλη φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος υπηρεσιών που παρέχονται από τις θερμοκοιτίδες - Πλήθος φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που υποστηρίζονται - Πλήθος και μορφή συνεργασιών της ΔΥΠΑ με φορείς της κοινότητας Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΔΥΠΑ Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	1/2024-12/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	1.500.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε ανάδοχο-Διαγωνιστική Διαδικασία

Δράση 17η: Σχεδιασμός και παροχή προγραμμάτων επιμόρφωσης για τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς

ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα. 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται σε:

- σχεδιασμό και παροχή σύντομων εκπαιδευτικών διαδικτυακών σεμιναρίων (5-8 ωρών) για εργαζόμενους στους δημόσιους φορείς, π.χ. εφορίες, δήμοι, περιφέρειες, εργαζόμενοι στη ΔΥΠΑ, για την καλύτερη κατανόηση του επιχειρηματικού μοντέλου του οικοσυστήματος και την ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας.

Ενδεικτικό περιεχόμενο θα μπορούσε να περιλαμβάνει θέματα που αφορούν σε: κρατικές ενισχύσεις, φορολογία, κοινωνικές επενδύσεις, μεταβιβάσεις επιχειρήσεων σε εργαζόμενους, ετικέτες και συστήματα πιστοποίησης, μέτρηση κοινωνικού αντίκτυπου, κλπ.

Τα σεμινάρια μπορούν να γίνουν σε συνεργασία με (ή από τους) αντίστοιχους οργανισμούς π.χ. ΕΕΤΑΑ, ΚΕΔΕ. Ο σχεδιασμός των προγραμμάτων επιμόρφωσης για δημόσιους φορείς θα λάβει υπόψιν την πρόοδο της Πράξης για την προώθηση της Κ.ΑΛ.Ο. στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση (MIS 5074789), το οποίο απευθύνεται σε στελέχη Περιφερειών και ΟΤΑ³⁴.

- αντιστοίχως, σχεδιασμός και παροχή σύντομων εκπαιδευτικών σεμιναρίων για εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα οι οποίοι παρέχουν υποστήριξη στις δημόσιες υπηρεσίες, π.χ. παρέχοντας πιστοποιήσεις και αδειοδοτήσεις, τράπεζες, λογιστές, δικηγόροι, κ.α. Τα σεμινάρια μπορούν να γίνουν σε συνεργασία με (ή από τους) φορείς εκπροσώπησης, επαγγελματικούς φορείς π.χ. Συνεταιριστικές Τράπεζες, Ένωση Εφοριακών, Σύλλογος Λογιστών, Δικηγορικός Σύλλογος.

Τα σεμινάρια μπορούν να είναι ασύγχρονα, μειώνοντας κατά πολύ το κόστος, και επιτρέποντας την

³⁴ Οι άλλες ομάδες-στόχος της Πράξης είναι (ι) εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού και Σχολικοί Σύμβουλοι, στο πλαίσιο της πιλοτικής δράσης του Υπουργείου Παιδείας «Εργαστήρια Δεξιότητων», και (ιι) στελέχη φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

ευρεία διάδοσή τους (βλ. ΚαλοΜαθε, Μαθεσις κ.α.). Τα σεμινάρια θα σχεδιασθούν και θα υλοποιηθούν στη βάση σύγχρονων τεχνικών εκπαίδευσης ενηλίκων, με βάση την υφιστάμενη εμπειρία και παρεχόμενες υπηρεσίες του ΙΝΕΠ. Κρίνεται σημαντικό, να αναβαθμιστεί το υφιστάμενο περιεχόμενο, και να επικοινωνηθούν και να παρασχεθούν τα προγράμματα επιμόρφωσης με τέτοιο τρόπο που να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των ομάδων-στόχου καθώς και να υλοποιηθούν με καινοτόμους τρόπους εκπαίδευσης. Τέλος, θα πρέπει να περιλαμβάνουν αξιολόγηση από τους συμμετέχοντες για την πληρότητα, επάρκεια, χρησιμότητα, εκπαιδευτική διαδικασία, οργάνωση και υποστήριξή τους.	
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Δημόσιοι φορείς που συνεργάζονται με οργανισμούς του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. - Χρηματοοικονομικοί οργανισμοί - Επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στον τομέα Κ.ΑΛ.Ο. (λογιστές, δικηγόροι κ.α.)
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Βελτίωση της επιχειρησιακής ικανότητας των δημοσίων λειτουργιών στο να παρέχουν υπηρεσίες σε φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας παροχής υπηρεσιών προς τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένα επίπεδα εμπιστοσύνης στην έννοια της Κ.ΑΛ.Ο. - Διευκόλυνση της ανάπτυξης δημόσιου διαλόγου με την Κ.ΑΛ.Ο., μέσω δικτύων
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος επιμορφωτικών προγραμμάτων - Πλήθος στελεχών που αποκτούν ενισχυμένη ικανότητα στη συνδιαλλαγή τους με φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλεγγύης Οικονομίας ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	6/2023-5/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	300.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε ανάδοχο-Διαγωνιστική Διαδικασία ΕΚΔΔΑ

Δράση 18η: Ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύων μεταξύ οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. και άλλων μελών του οικοσυστήματος (τριπλή-τετραπλή έλικα), υλοποίηση εθνικού θεματικού δικτύου Κ.ΑΛ.Ο.

ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος 3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπράξεις
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται σε:

- υλοποίηση εθνικού θεματικού δικτύου Κ.ΑΛ.Ο. για την προώθηση του θεσμού της Κ.ΑΛ.Ο., προσφέροντας ένα μόνιμο πλαίσιο διαλόγου, την παρουσίαση επιτυχημένων εθνικών και διακρατικών πρακτικών, τον εντοπισμό προβλημάτων, την ανταλλαγή εμπειριών και ιδεών και τη διατύπωση προτάσεων για την ανάπτυξη του τομέα
- στοχευμένες συνεργασίες και επικοινωνίες με προγράμματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ), με κοινωφελή ιδρύματα, και με δίκτυα του εξωτερικού (π.χ. μέσω Ευρωπαϊκών προγραμμάτων όπως Interreg κ.α.)
- στοχευμένες συνεργασίες και επικοινωνίες με επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα για την ανάπτυξη πρωτοβουλιών back to back procurement
- συνεργασίες με φορείς για τη δημιουργία συμπράξεων που θα λειτουργούν στο πλαίσιο ανάπτυξης δράσεων κοινωνικής καινοτομίας και της ανάπτυξης και λειτουργίας του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων
- ένταξη των προπαρασκευαστικών δράσεων για τη δημιουργία δικτύων στο οικοσύστημα, σε δράσεις χρηματοδότησης, (π.χ. συναντήσεις και ημερίδες, προγράμματα ανταλλαγής εργαζομένων μεταξύ όμορων δραστηριοτήτων, προγράμματα οργανωμένων επισκέψεων study visits σε χώρες εξωτερικού π.χ. σε Ιταλία, Γαλλία, Σλοβενία, κ.α.)
- σχεδιασμό και παροχή εκπαίδευσης σε οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. σε θέματα δικτύωσης.

Η δράση θα λάβει υπόψιν την Πράξη Εθνικό Θεματικό Δίκτυο Κ.ΑΛ.Ο. (MIS 5074615) της Συστημικής Παρέμβασης 2014-2020 (προς το παρόν υπό ένταξη στο ΕΠΑΝΑΔ), η οποία προβλέπει την εκπόνηση Οδηγού Λειτουργίας Εθνικού Θεματικού Δικτύου Κ.ΑΛ.Ο., την συνομολόγηση Σχεδίου Δράσης Εθνικού Θεματικού Δικτύου Κ.ΑΛ.Ο. (σε αντιστοιχία με το Πρόγραμμα Δράσης του Ευρωπαϊκού Δικτύου Κοινωνικής Οικονομίας-SEN), συνεργασία με θεματικούς εμπειρογνώμονες και την υλοποίηση Δράσεων Εθνικού Θεματικού Δικτύου Κ.ΑΛ.Ο.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- Ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

	- Δημόσιοι φορείς που συνεργάζονται με οργανισμούς του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. - Χρηματοοικονομικοί οργανισμοί - Ακαδημαϊκός τομέας - Επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στον τομέα Κ.ΑΛ.Ο. (λογιστές, δικηγόροι, κ.α.) - Ιδιωτικός επιχειρηματικός τομέας
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Βελτιωμένη δικτύωση και συνεργασίες μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Ενίσχυση της εκπροσώπησης της Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένη ανταλλαγή εμπειριών/πληροφοριών εντός οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. - Διευκόλυνση της ανάπτυξης δημόσιου διαλόγου με την Κ.ΑΛ.Ο., μέσω δικτύων
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος συνεργασιών/συμπράξεων που δημιουργούνται μεταξύ φορέων - Δημιουργία και λειτουργία εθνικού θεματικού δικτύου Κ.ΑΛ.Ο., πλήθος πρωτοβουλιών του δικτύου: Πλήθος φορέων που συμμετέχουν στο δίκτυο, γεωγραφική κάλυψη και τομεακή κατανομή - Πλήθος συνεργασιών με προγράμματα ΕΚΕ, με κοινωνικά ιδρύματα, με δίκτυα εκτός Ελλάδας
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	4/2023-3/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	450.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε ανάδοχο-Διαγωνιστική Διαδικασία

Δράση 19η: Δίκτυο Πόλεων και Περιφερειών για την Κ.ΑΛ.Ο. και την Κοινωνική Οικονομία	
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ	
Η δράση αναφέρεται σε - Στην δημιουργία Δικτύου με σκοπό την ενημέρωση και τη στήριξη των ΟΤΑ Α΄ και Β΄ Βαθμού για την αξιοποίηση και ενίσχυση της Κ.ΑΛ.Ο., της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της κοινωνικής καινοτομίας ως βασικών μοχλών για την Τοπική Ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. - Αξιοποίηση της ΕΕΤΑΑ ως βασικού φορέα παροχής επιστημονικής και Τεχνικής Υποστήριξης της Αυτοδιοίκησης για τον συντονισμό, την παροχή υποστήριξης και ενημερωτικού υλικού - Διευκόλυνση συμμετοχής σε διακρατικά προγράμματα και συνεργασίες των ΟΤΑ καθώς και τη συμμετοχή σε αντίστοιχα ευρωπαϊκά δίκτυα Πόλεων και Περιφερειών για την Κ.ΑΛ.Ο. και την Κοινωνική Καινοτομία. - Πρωώθηση και στήριξη συνεργασιών των ΟΤΑ με τα τοπικά οικοσυστήματα Κ.ΑΛ.Ο. μέσα από συμπράξεις, προγραμματικές συμβάσεις κλπ - Στήριξη και ενημέρωση των ΟΤΑ για την αξιοποίηση των θεσμικών παροχών που προβλέπονται (παραχώρηση χώρων – ακινήτων σε φορείς Κ.ΑΛ.Ο., Συμβάσεις Κοινωνικής Αναφοράς, προγραμματικές Συμβάσεις κλπ.) - Εκπόνηση Τοπικών Σχεδίων Δράσης για την Κ.ΑΛ.Ο. και την Κοινωνική Καινοτομία. Προτείνεται, επίσης, η εισαγωγή του Θεσμού της «Πρωτεύουσας της Κ.ΑΛ.Ο.»: Η δράση αναφέρεται στην επιλογή ανά εξάμηνο ή έτος μιας πόλης που επιδεικνύει χωρική ή θεματική ωριμότητα σε δραστηριότητα ή/και αντικείμενα της Κ.ΑΛ.Ο. Στόχος είναι η ανάδειξη καλών πρακτικών και ευκαιριών αμοιβαίας μάθησης, η δημιουργία προϋποθέσεων ανάδυσης και ενίσχυσης δικτύων σε πολλαπλά επίπεδα αρμοδιοτήτων και δραστηριότητας, καθώς και η προώθηση και δικτύωση του θεσμού σε επίπεδο Ε.Ε.	
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - ΟΤΑ Α΄ και Β΄ Βαθμού - Δημότες/Καταναλωτές/Χρήστες υπηρεσιών φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Βελτιωμένα επίπεδα ενημέρωσης και κατανόησης για την Κ.ΑΛ.Ο. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο - Αξιοποίηση και ουσιαστική συμμετοχή του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. σε δράσεις που συμβάλλουν στην Τοπική Ανάπτυξη

	και την Κοινωνική Συνοχή - Αξιοποίηση διακρατικών συνεργασιών και υλοποίηση καινοτόμων δράσεων
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΩΣΗ	- Πλήθος ενεργειών ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης για την υλοποίηση των περιφερειακών επικοινωνιακών στρατηγικών για την προβολή και ενημέρωση της Κ.ΑΛ.Ο. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο (πλήθος ενεργειών που πραγματοποιούνται) - Πλήθος συνεργασιών που προκύπτουν - Πλήθος τοπικών/περιφερειακών σχεδίων δράσης για την Κ.ΑΛ.Ο. - Πλήθος και ποικιλία υλικού που διανέμεται στους Περιφερειακούς Μηχανισμούς και τις τοπικές αρχές για την προβολή της Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας Συντονισμός με: - την ΕΕΤΑΑ - την ΚΕΔΕ - την Ένωση Περιφερειών Ελλάδας - ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	4
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	5/2023-4/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	720.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση - Προσφυγή σε ανάδοχο-Διαγωνιστική Διαδικασία Φορέας Διαχείρισης η ΕΕΤΑΑ (με μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ ΥΠΕΚΥΠ – ΕΕΤΑΑ – ΕΝΠΕ – ΚΕΔ) – Συντονιστική Επιτροπή Σχεδιασμού και Υλοποίησης (ΕΕΤΑΑ – ΥΠΕΚΥΠ)

Δράση 20η: Εκπαίδευση φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στη μεθοδολογία σύστασης και λειτουργίας ανταποδοτικών δικτύων και ενώσεων	
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ	
Η δράση αναφέρεται σε: ■ υποστήριξη της ανάπτυξης τεχνογνωσίας εγχειρημάτων για τη δημιουργία και λειτουργία δικτύων αντιπροσώπευσης φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ○ σχεδιασμό και παροχή εκπαίδευσης σε οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. με αναγνώριση και αποδοχή από το οικοσύστημα, σε θέματα δικτύωσης (μεθοδολογία δημιουργίας δικτύων και ενώσεων) ○ διάχυση πληροφοριών μεταξύ και μη οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με τη δημιουργία/λειτουργία ανταποδοτικών δικτύων και ενώσεων ○ εντοπισμό και ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών για τη δημιουργία και λειτουργία των δικτύων και ενώσεων αυτών μεταξύ των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. στη χώρα ■ υποστήριξη στο σχεδιασμό ανταποδοτικών υπηρεσιών των δικτύων και ενώσεων αυτών για την παροχή τους προς τα μέλη τους ■ σχεδιασμό πλαισίου κινήτρων για τη συμμετοχή οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δίκτυα και ενώσεις αντιπροσώπευσης ■ ανάπτυξη πλαισίου κριτηρίων για την αξιολόγηση του έργου των δικτύων και ενώσεων αυτών σχετικά με την προστιθέμενη αξία του ανταποδοτικού τους χαρακτήρα	
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Βελτιωμένη δικτύωση και αποτελεσματική συνεργασία φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Ανάπτυξη γνώσης σχετικής με λειτουργία ανταποδοτικών δικτύων
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος υλοποιηθεισών επιμορφωτικών ενεργειών (εκπαιδεύσεις, ενημερωτικό υλικό) για φορείς Κ.ΑΛ.Ο. σε θέματα δικτύωσης - Πλήθος συμμετεχόντων φορέων στις επιμορφώσεις, γεωγραφική κάλυψη και τομεακή κατανομή - Πλήθος νέων συμμετοχών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε δίκτυα και σε

	πρωτοβουλίες αντιπροσώπευσης - Αύξηση των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που συμμετέχουν σε δίκτυα - Αύξηση των δικτύων φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλεγγύης Οικονομίας
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	2
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	24 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	9/2023-8/2025
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	200.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε ανάδοχο-Διαγωνιστική Διαδικασία

Δράση 21η: Υλοποίηση στοχευμένων ενεργειών ενημέρωσης για την Κ.ΑΛ.Ο. σε διαφορετικά κοινά και ομάδες στόχους (ανά ομάδα στόχο)-Ανάπτυξη και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για νέους, φοιτητές και μαθητές

ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία

5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται

(α) σε:

- προσδιορισμό των ομάδων-στόχων και ανάπτυξη της οικείας Στρατηγικής Επικοινωνίας
- ανάπτυξη υλικού κατάλληλα προσαρμοσμένου στην εκάστοτε ομάδα-στόχο και διάχυση της ενημέρωσης μέσω των κατάλληλων καναλιών ανά ομάδα-στόχο
- υλοποίηση καμπάνιας επικοινωνίας μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για το ευρύ κοινό και για ομάδες στόχους όπως νέοι, φοιτητές, θεσμικούς καταναλωτές κ.λπ., συμβάλλοντας στην ανάπτυξη 'κουλτούρας' για την αναγνώριση και προώθηση της προστιθέμενης αξίας της Κ.ΑΛ.Ο., ήτοι:
 - σχεδιασμό εκστρατείας ευαισθητοποίησης κοινού (General Public Awareness Campaign) στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
 - σχεδιασμό εκστρατείας στα μέσα μαζικής ενημέρωσης (Media Publicity Plan), αρθρογραφία και συνεντεύξεις.
 - σχεδιασμό ηλεκτρονικών φυλλαδίων για την Κ.ΑΛ.Ο. για 3 ομάδες στόχους (ευρύ κοινό, ιδιωτικός τομέας, δημόσιος τομέας).
 - σχεδιασμό και διάθεση εκπαιδευτικού υλικού, διαμορφωμένο ανάλογα με την ομάδα-στόχο (φοιτητές, μαθητές), το οποίο θα ενσωματώνεται στο πρόγραμμα σπουδών της κάθε βαθμίδας, για χρήση από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Ταχύρρυθμα σεμινάρια προς τους εκπαιδευτικούς σχετικά με τις βασικές αρχές της Κ.ΑΛ.Ο. και τη χρήση του εκπαιδευτικού υλικού. Ο σχεδιασμός του εκπαιδευτικού υλικού και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων θα λάβει υπόψιν την πρόοδο της Πράξης για την προώθηση της Κ.ΑΛ.Ο. στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση (MIS 5074789). Η Πράξη συμπεριλαμβάνει την εκπόνηση εκπαιδευτικών εγχειριδίων σε μαθητές σχολείων που θα ενταχθούν στην πιλοτική δράση του Υπουργείου Παιδείας, καθώς και την οργάνωση ημερίδων για στελέχη Περιφερειών, ΟΤΑ και Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

(β) σε:

λειτουργία ενιαίας πλατφόρμας ενημέρωσης για τα εγχειρήματα με συμπερίληψη στην πλατφόρμα ενημέρωσης τμήματος με ομάδα στόχο τους πολίτες, και τμήματος με ομάδα στόχο τον ιδιωτικό τομέα.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- Ιδιωτικός επιχειρηματικός τομέας
- Πολίτες/Καταναλωτές/Χρήστες υπηρεσιών φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Ακαδημαϊκοί φορείς/φορείς εκπαίδευσης

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Βελτιωμένα επίπεδα ενημέρωσης και κατανόησης για την Κ.ΑΛ.Ο. στις ομάδες-στόχο - Αυξημένη ενημέρωση/διάχυση πληροφοριών/γνώση για την Κ.ΑΛ.Ο. και τους δρώντας σε αυτή από το περιβάλλον και από το ίδιο το οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένη εμπλοκή μελών της Κ.ΑΛ.Ο. σαν (α) πολλαπλασιαστές μηνυμάτων, (β) παραδείγματα προς μίμηση - Αυξημένη ενημέρωση των νέων για την Κ.ΑΛ.Ο.
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΩΝ	- Πλήθος και μορφές ενημερωτικού υλικού προσαρμοσμένο ανά ομάδα-στόχο - Πλήθος πρωτοβουλιών ενημέρωσης και διάχυσης πληροφοριών - Πλήθος νέου εκπαιδευτικού υλικού που ενσωματώνεται στα προγράμματα σπουδών κάθε βαθμίδας - Πλήθος ταχύρρυθμων σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς που πραγματοποιούνται, Πλήθος συμμετεχόντων σε αυτά - Πλήθος επισκεπτών στην πλατφόρμα ενημέρωσης, πλήθος υλικού αναρτημένο στην πλατφόρμα
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ Υπ. Παιδείας & Θρησκευμάτων
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	2
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	11/2023- 10/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	800.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε ανάδοχο-Διαγωνιστική Διαδικασία

Δράση 22η: Ανάπτυξη προγράμματος συνεργασιών για την προβολή, προώθηση και καθιέρωση του τομέα (Εκθέσεις, Συνέδρια, Δίκτυα, ανταλλαγή καλών πρακτικών, κλπ.)	
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπράξεις
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ	
Η δράση αναφέρεται σε: - σχεδιασμό επιλεκτικών δράσεων που συμβάλλουν στην προβολή, προώθηση και καθιέρωση της Κ.ΑΛ.Ο., όπως πχ. συναντήσεις και ημερίδες, συνέδρια, εκθέσεις, προγράμματα οργανωμένων επισκέψεων (study visits) κ.α. - ετήσιες Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. (με αναθεωρημένο πλαίσιο στη βάση κόστους/οφέλους) - ετήσιο Συνέδριο για την Κ.ΑΛ.Ο. με φυσική και διαδικτυακή παρουσία (web streaming), που θα ακολουθεί την διοργάνωση περιφερειακών ημερίδων, ως μέσου ενίσχυσης της διαβούλευσης του οικοσυστήματος. - ΕΧΡΟ που θα διοργανώσει η ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ σε συνέχεια των αντίστοιχων ΕΧΡΟ (2017 και 2018) και που μπορούν να θεωρηθούν ως καλές πρακτικές - ετήσιους διαγωνισμούς και επιβράβευση καινοτόμων ιδεών και υλοποιηθεισών δράσεων σημαντικού αντίκτυπου - εμφιατική συμμετοχή της Κ.ΑΛ.Ο. στο περίπτερο του Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων στην ΕΧΡΟ Θεσσαλονίκης, με παροχή χώρου για τα βραβευμένα εγχειρήματα. - καμπάνια ευρείας κλίμακας που απευθύνεται σε ιδιωτικές επιχειρήσεις.	
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Ιδιωτικός επιχειρηματικός τομέας - Πολίτες/Καταναλωτές/Χρήστες υπηρεσιών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Ακαδημαϊκοί φορείς/φορείς εκπαίδευσης
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Βελτιωμένα επίπεδα ενημέρωσης και κατανόησης για την Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένη ενημέρωση/διάχυση πληροφοριών/γνώση για την Κ.ΑΛ.Ο. και τους δρώντας σε αυτή από το περιβάλλον και από το ίδιο το οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένη εμπλοκή μελών της Κ.ΑΛ.Ο. σαν (α)

	πολλαπλασιαστές μηνυμάτων, (β) παραδείγματα προς μίμηση - Αυξημένη ενημέρωση των νέων για την Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένο ακαδημαϊκό ενδιαφέρον για τον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο.
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος και ποικιλία δράσεων προβολής και προώθησης της Κ.ΑΛ.Ο. - Πλήθος συναντήσεων, ημερίδων, συνεδρίων, εκθέσεων, study visits κλπ., και πλήθος συμμετεχόντων σε αυτά - Πλήθος εκθετών και πλήθος επισκεπτών στις ετήσιες Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. - Πλήθος συμμετεχόντων στο ετήσιο Συνέδριο Κ.ΑΛ.Ο. - Πλήθος ετήσιων διαγωνισμών καινοτόμων ιδεών, Πλήθος συμμετεχόντων σε αυτούς - Πλήθος υλικού και δράσεων της Κ.ΑΛ.Ο. στα πλαίσια της EXPO Θεσσαλονίκης, Πλήθος επισκεπτών στο περίπτερο του Υπουργείου που ενδιαφέρονται για την Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ ΕΥΔ ΠΕΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	5/2023-4/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2.500.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027” Ίδιοι πόροι και χορηγίες φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Περιφερειακά Προγράμματα 2021-2027
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορηγήσεις-Ενισχύσεις-Προκλήσεις

Δράση 23η: Ανάπτυξη επικοινωνιακού σχεδίου δράσης και ενιαίου οδικού χάρτη για την υλοποίηση δράσεων προβολής και ενημέρωσης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, εμπλέκοντας τους Περιφερειακούς Μηχανισμούς

ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπράξεις
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται σε

- σχεδιασμό επικοινωνιακής στρατηγικής και οδικού χάρτη για την προβολή και ενημέρωση της Κ.ΑΛ.Ο. σε περιφερειακό επίπεδο, με εντοπισμό κατάλληλων διαύλων επικοινωνίας (επικοινωνιακή στρατηγική) σε περιφερειακό επίπεδο ανά γεωγραφική περιοχή, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά των τοπικών οικοσυστημάτων Κ.ΑΛ.Ο.
- παροχή υποστήριξης και ενημερωτικού υλικού στους Περιφερειακούς Μηχανισμούς και στις τοπικές αρχές, για την υλοποίηση δράσεων προβολής και ενημέρωσης
- υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και προβολής με βάση τις περιφερειακές επικοινωνιακές στρατηγικές,
- υλοποίηση ανοικτών συμμετοχικών εργαστηρίων σε 8 πόλεις της περιφέρειας
- οργάνωση και υλοποίηση τοπικών περιφερειακών εκθέσεων
- δημιουργία και λειτουργία «Χώρων Διαβούλευσης», είτε φυσικών (εκθέσεις, συνέδρια, κ.α.) είτε διαδικτυακών
- υλοποίηση περιφερειακών ημερίδων ως προπαρασκευαστικών για το ετήσιο Συνέδριο (βλ. Δράση 22)
- περιφερειακή προβολή δράσεων

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- Ιδιωτικός επιχειρηματικός τομέας
- Πολίτες/Καταναλωτές/Χρήστες υπηρεσιών φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

- Βελτιωμένα επίπεδα ενημέρωσης και κατανόησης για την Κ.ΑΛ.Ο. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο
- Αυξημένη ενημέρωση/διάχυση πληροφοριών/γνώση για την Κ.ΑΛ.Ο. και τους δρώντας σε αυτή από το περιβάλλον και από

	το ίδιο το οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένη ενημέρωση των νέων για την Κ.ΑΛ.Ο. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος ενεργειών ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης για την υλοποίηση των περιφερειακών επικοινωνιακών στρατηγικών για την προβολή και ενημέρωση της Κ.ΑΛ.Ο. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο (πλήθος ενεργειών που πραγματοποιούνται) - Πλήθος και ποικιλία υλικού που διανέμεται στους Περιφερειακούς Μηχανισμούς και τις τοπικές αρχές για την προβολή της Κ.ΑΛ.Ο. - Αριθμός λειτουργικών «Χώρων Διαβούλευσης», αριθμός φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που συμμετέχουν ενεργά σε αυτούς τους χώρους.
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ ΕΥΔ ΠΕΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	16 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	5/2023-8/2024
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	900.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Περιφερειακά Προγράμματα 2021-2027 Ίδιοι πόροι και χορηγίες φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε ανάδοχο-Διαγωνιστική Διαδικασία

8.2 Ανάλυση των Δράσεων για την Κοινωνική Καινοτομία

Δράση 24η: Μελέτη και ανάλυση προδιαγραφών για τη σύσταση Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ)	
ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα. 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ	
Η δράση αναφέρεται στην υποβολή δομημένης πρότασης για τη σύσταση του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία-ΕΚΙΚΚ το οποίο θα υποστηρίξει την ανάπτυξη της Κοινωνικής Καινοτομίας, του κοινωνικού πειραματισμού και των νέων μεθοδολογιών, και των ικανοτήτων για το σχεδιασμό και υλοποίηση καινοτόμων έργων Κ.ΑΛ.Ο. στο πλαίσιο του ΕΚΤ+. Ειδικότερα, το ΕΚΙΚΚ: ■ θα βοηθά τις διαχειριστικές αρχές να σχεδιάζουν και να υλοποιούν δράσεις κοινωνικής καινοτομίας, ενώ θα παρέχει στήριξη στις περιφερειακές/τοπικές αρχές με δράσεις ανάπτυξης ικανοτήτων και δικτύωσης, ■ θα παρέχει συνεχή ενημέρωση και εφαρμογή οδηγιών που εκδίδονται από τις αρμόδιες αρχές της ΕΕ σχετικά με την ανάπτυξη της ΚΚ, ■ θα υποστηρίζει την ανάπτυξη επαφών με άλλα Εθνικά Κέντρα Ικανοτήτων εντός ΕΕ, καθώς και την ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών, ■ θα διευκολύνει τη διερεύνηση διμερών συνεργασιών (πχ study visits) μεταξύ των Κέντρων ■ θα διευκολύνει την ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους φορείς (πχ social startups, spin-offs, κλπ.) Η δράση αναφέρεται στην εκπόνηση της μελέτης σκοπιμότητας για τη σύσταση, οργάνωση, λειτουργία και διεθνοποίηση του ΕΚΙΚΚ. Σημειώνεται ότι για τη σύσταση του Κέντρου απαιτείται σχετική θεσμική κανονιστική πρόβλεψη.	

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Εθνικό Κέντρο Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία - Διαχειριστικές Αρχές - Φορείς σχετικοί με την καινοτομία που διαμορφώνουν το πλαίσιο της τετραπλής έλικας - Οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Αυξημένες γνώσεις του δημόσιου τομέα σχετικά με την ΚΚ - Ενίσχυση της ΚΚ στη χώρα μέσω πρωτοβουλιών και αποτελεσματικής υποστήριξης του ΕΚΙΚΚ - Βελτιωμένη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για τον τομέα της κοινωνικής καινοτομίας
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος μελετών ωρίμανσης του Κέντρου
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	9 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	6/2023-2/2024
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	120.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε αναδόχους-Διαγωνιστική διαδικασία

Δράση 25η: Οργάνωση και λειτουργία του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ), ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύωση του ΕΚΙΚΚ σε διεθνές επίπεδο

ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα. 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται στην υποστήριξη της λειτουργίας του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία-ΕΚΙΚΚ. Ειδικότερα, η δράση θα υποστηρίξει:

- Την έκδοση του κανονισμού και καταστατικού λειτουργίας του Κέντρου (έκδοση ΚΥΑ / ΥΑ)
- Την οργάνωση, τον εξοπλισμό και τη στελέχωση του Κέντρου
- Την ανάπτυξη των διαδικασιών και των ροών εργασιών
- Την ανάπτυξη εργαλείων και μέσων για τη μεταφορά τεχνογνωσίας
- Την πιστοποίηση του Κέντρου και την παροχή υπηρεσιών προς δημόσιους φορείς
- Την ανάπτυξη συνεργασιών και τη δικτύωση του Κέντρου
- Την υλοποίηση ενεργειών διάχυσης και τη λειτουργία infohub

Η δράση αναφέρεται επίσης στην υποστήριξη της δικτύωσης του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία-ΕΚΙΚΚ με αντίστοιχα Ευρωπαϊκά Κέντρα. Ειδικότερα, η δράση θα υποστηρίξει:

- Τη διεθνοποίηση και εξωστρέφεια του ΕΚΙΚΚ
- Τη δικτύωση με άλλα ευρωπαϊκά Κέντρα
- Την ανταλλαγή πρακτικών και τη μεταφορά τεχνογνωσίας
- Την ανάπτυξη συνεργασιών και τη δικτύωση του Κέντρου σε ευρωπαϊκό επίπεδο

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Εθνικό Κέντρο Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία - Διαχειριστικές Αρχές - Φορείς σχετικοί με την καινοτομία που διαμορφώνουν το πλαίσιο της τετραπλής έλικας (δημόσιος τομέας - ιδιωτικός τομέας – ακαδημαϊκός τομέας – φορείς Κ.ΑΛ.Ο.)
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Αυξημένες γνώσεις του δημόσιου τομέα σχετικά με την ΚΚ - Ενίσχυση της ΚΚ στη χώρα μέσω πρωτοβουλιών και αποτελεσματικής υποστήριξης του ΕΚΙΚΚ - Βελτιωμένη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για τον τομέα της κοινωνικής καινοτομίας
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος στελεχών που συμμετέχουν σε επιμορφωτικά προγράμματα του ΕΚΙΚΚ - Πλήθος πρωτοβουλιών του ΕΚΙΚΚ που προτείνονται/εγκρίνονται και υλοποιούνται - Πλήθος συνεργασιών με φορείς της δημόσιας διοίκησης για την ανάπτυξη δράσεων κοινωνικής καινοτομίας - Πλήθος συνεργασιών μεταξύ ΕΚΙΚΚ και άλλων Εθνικών Κέντρων Ικανοτήτων - Πλήθος κοινών δράσεων που αναλαμβάνονται μεταξύ Εθνικών Κέντρων Ικανοτήτων
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΕΚΙΚΚ Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	46 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	3/2024-12/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	6.000.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027» Προγράμματα άμεσης χρηματοδότησης της Ε.Ε.
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση

Δράση 26η: Ενίσχυση των δράσεων της Κοινωνικής Καινοτομίας σε εθνικό επίπεδο	
ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα. 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος 3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπράξεις
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ	
Η δράση αναφέρεται στο σχεδιασμό και υλοποίηση συμμετοχικών πρωτοβουλιών/ έργων Κοινωνικής Καινοτομίας. Η δράση σχετίζεται με την ανάπτυξη Προγράμματος και κύκλων Προσκλήσεων προς φορείς για τη διαμόρφωση εταιρικών σχημάτων που θα υλοποιήσουν έργα και πρωτοβουλίες σε νέα πεδία, για την εφαρμογή καινοτομιών και πιλοτικών λύσεων που θα απαντούν στην κάλυψη σύγχρονων κοινωνικών αναγκών. Η δράση αποσκοπεί στην ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών καλύπτοντας το μέγιστο δυνατό φάσμα των δυνητικών Δικαιούχων. Οι προτάσεις που θα ενισχυθούν στο πλαίσιο της δράσης μπορούν να υποβάλλονται από ομάδες φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε συμπράξεις με επιχειρήσεις/ερευνητικούς οργανισμούς/τοπικούς φορείς. Ειδικότερα, η δράση θα περιλαμβάνει: ■ Σχεδιασμό σε εθνικό επίπεδο Προγράμματος Επιχορήγησης προς εταιρικά σχήματα για χρηματοδότηση συγκεκριμένων ολοκληρωμένων έργων σε ειδικούς θεματικούς τομείς κοινωνικής καινοτομίας (ΚΚ), με βάση μια πρόσκληση χρηματοδότησης δύο (2) κύκλων ■ Τα εταιρικά σχήματα/συμπράξεις θα πρέπει να είναι τριπλής/τετραπλής έλικας και οι επιχορηγήσεις θα κυμαίνονται από 200 000 € μέχρι 1.000.000 € για προτάσεις ΚΚ που απαντούν στην επίλυση κοινωνικών αναγκών. Ο συμμετοχικός σχεδιασμός και ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών θα αποτελεί εγγενές στοιχείων των έργων που θα χρηματοδοτηθούν. Τα εταιρικά σχήματα, θα πρέπει υποχρεωτικά να περιλαμβάνουν φορείς Κ.ΑΛ.Ο.	

- Η κάθε Πρόσκληση θα περιλαμβάνει δύο (2) στάδια:

α) στο πρώτο στάδιο θα περιγράφεται η ανάγκη και τεκμηριωμένα η 'ιδέα' για την κάλυψή της από το εταιρικό σχήμα, καθώς και η αιτιολόγηση/τεκμηρίωση της σύνθεσης του εταιρικού σχήματος και του τρόπου συμμετοχής των εταίρων,

β) στο δεύτερο στάδιο, το εταιρικό σχήμα θα πρέπει να παρουσιάσει ένα αναλυτικό Σύμφωνο Συνεργασίας και ένα Σχέδιο Δράσης με βάση το οποίο θα επιτευχθούν τα αναμενόμενα αποτελέσματα του έργου.

Τα αποτελέσματα των έργων, υπό τη μορφή πιλοτικών, θα πρέπει να έχουν εφαρμογή και αξιολόγηση από τους τελικούς χρήστες. Ενδεικτικοί τομείς/θεματικές μπορεί να είναι οι ακόλουθοι:

- Κοινωνική ένταξη και καταπολέμηση της φτώχειας
- Κοινωνική Φροντίδα/Υγεία
- Δια βίου εκπαίδευση
- Αστικό περιβάλλον/Διαχείριση φυσικών πόρων
- Προσβασιμότητα
- Αειφορία και τοπική ανθεκτικότητα
- Ψηφιακή ένταξη
- Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
- Διακυβέρνηση
- κλπ.

Η Πρόσκληση μπορεί να αξιοποιήσει την αντίστοιχη εμπειρία που αποκτήθηκε από την υλοποίηση της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας EQUAL.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς άσκησης πολιτικής - Φορείς σχετικοί με την καινοτομία που διαμορφώνουν το πλαίσιο της τετραπλής έλικας (δημόσιος τομέας - ιδιωτικός τομέας – ακαδημαϊκός τομέας – φορείς Κ.ΑΛ.Ο.)
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Ενίσχυση της ΚΚ στη χώρα μέσω πρωτοβουλιών και αποτελεσματικής υποστήριξης του ΕΚΙΚΚ
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος έργων που χρηματοδοτούνται - Πλήθος εταίρων που συμμετέχουν σε σχήματα που υλοποιούν δράσεις κοινωνικής καινοτομίας - Πλήθος νέων υπηρεσιών/προϊόντων που δημιουργούνται - Πλήθος θεματικών/τομέων πολιτικής που καλύπτονται
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ

ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	46 μήνες (σε 2 κύκλους Προσκλήσεων)
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	3/2024-12/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	21.000.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση σε εταιρικά σχήματα

8.3 Μεσοπρόθεσμες Δράσεις

Ακολουθεί μια σύντομη παρουσίαση των μεσοπρόθεσμων δράσεων, η εξειδίκευση των οποίων προσδιορίζεται στον 12/2023.

1. Ανάπτυξη αλυσίδων αξίας φορέων Κ.ΑΛ.Ο. με βιομηχανικές επιχειρήσεις (industrial symbiosis)

Η δράση αναφέρεται στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών για τη διασύνδεση φορέων Κ.ΑΛ.Ο. με φορείς της βιομηχανίας ώστε να αναπτυχθεί μια πιο πράσινη οικονομία, στο πλαίσιο της βιομηχανικής συμβίωσης. Η βιομηχανική συμβίωση είναι μία συνεργασία μεταξύ βιομηχανιών και επιχειρήσεων όπου οι δευτερογενείς πόροι και τα υποπροϊόντα μιας επιχείρησης μετατρέπονται σε πρώτες ύλες για μία άλλη. Αυτή η διαδικασία έχει θετικά αποτελέσματα τόσο για το περιβάλλον, όσο και για τις ίδιες τις εταιρείες. Οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε αυτήν την διαδικασία προάγουν την κυκλική οικονομία, χρησιμοποιώντας βιώσιμους τρόπους διαχείρισης των υλικών και δημιουργώντας ανταγωνισμό στην αγορά. Μπορεί ακόμη να περιλαμβάνει την συμμετοχή φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στη γραμμή παραγωγής, δραστηριότητες κυκλικής οικονομίας, συνεργασίες και συγκέντρωση πόρων για επενδύσεις και καινοτομία για τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Η δράση ευθυγραμμίζεται με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την Κ.ΑΛ.Ο.

2. Έλεγχος φορολογικής νομοθεσίας και αξιολόγηση δυνητικών κινήτρων στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης

Η δράση αναφέρεται στην διερεύνηση της ανάπτυξης πλαισίου κινήτρων στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, για συνεργασία με οργανισμούς της Κ.ΑΛ.Ο.

Προβλέπεται εμπλοκή του Υπουργείου Οικονομικών, καθώς η δράση συγκαταλέγεται στις αρμοδιότητες του Υπουργείου, και διαβούλευση υψηλού επιπέδου με συναρμόδια Υπουργεία λόγω της συνθετότητας της δράσης.

3. Θέσπιση προβλέψεων για την ένταξη των εκπροσώπων της Κ.ΑΛ.Ο. στην ΟΚΕ

Η ρυθμιστική παρέμβαση αναφέρεται στην προετοιμασία για την συμπερίληψη των εκπροσώπων της Κ.ΑΛ.Ο. στην ΟΚΕ της Ελλάδος σαν ενδιαφερόμενο μέλος του κοινωνικού διαλόγου και της διαμόρφωσης κοινά αποδεκτών θέσεων για θέματα που απασχολούν την κοινωνία (<http://www.oke.gr/el/o-thesmos-ton-oke>), π.χ. διαβούλευση με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς (ΟΚΕ, οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο.) για την επιλογή των εκπροσώπων της Κ.ΑΛ.Ο., για την ένταξη της Κ.ΑΛ.Ο. στην ΟΚΕ, κλπ. Προβλέπεται σύνταξη προτάσεων αναθεώρησης του ρυθμιστικού πλαισίου του θεσμού της ΟΚΕ, όπου αυτό απαιτείται. Η αντιπροσώπευση είναι σύνθετο θέμα, καθώς για παράδειγμα, δεν είναι υποχρεωτική η εγγραφή των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στο Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (εκτός από Κοιν.Σ.Επ. και Συν. Εργαζομένων).

4. Σχεδιασμός και παροχή επιμόρφωσης για τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. ώστε να βελτιωθούν οι επιχειρηματικές τους ικανότητες και οι ικανότητες για δραστηριοποίησή τους στην αγορά

Η δράση αναφέρεται στο σχεδιασμό και παροχή στοχευμένης δια βίου εκπαίδευσης από ΑΕΙ της χώρας προς τους φορείς του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο., σε:

- ζητήματα διαχείρισης κοινωνικής επιχειρηματικότητας (συνεργατικά μοντέλα, τον τρόπο δημιουργίας μιας επιχείρησης Κ.ΑΛ.Ο., τον τρόπο ανάπτυξης ενός κοινωνικού επιχειρηματικού σχεδίου, ζητήματα ηγεσίας, ζητήματα εντοπισμού προβλημάτων, επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων, κλπ.)
- εξειδικευμένα τεχνικά ζητήματα στους τομείς που δραστηριοποιείται η Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα (π.χ. ενεργειακές κοινότητες, κυκλική οικονομία, περιβαλλοντική και κοινωνική καινοτομία, κοινωνική ένταξη, συνεργατική παραγωγή στον αγροδιατροφικό τομέα, γνώση για συλλογικές διαδικασίες, κ.α.).

Προτείνονται σύντομα (20-50 ώρες) διαδικτυακά μαθήματα, οργανωμένα από το Ε.Α.Π. ή/και τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης των Πανεπιστημίων με χρήση eclass/mooc, περιλαμβάνοντας εκπαιδευτές από το οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο. Η συμμετοχή των εκπαιδευόμενων μπορεί να γίνει μέσω ενός συστήματος voucher με ολική χρηματοδότηση για τουλάχιστον μια σειρά μαθημάτων ανά εργαζόμενο σε Κ.ΑΛ.Ο. και μερική χρηματοδότηση για παραπάνω από μια σειρά μαθημάτων. Θα αξιοποιηθεί η εμπειρία και τα εργαλεία επιμόρφωσης που ήδη υπάρχουν, για παράδειγμα στα Πανεπιστημιακά ιδρύματα που προσφέρουν σχετική επιμόρφωση στον τομέα ενώ αναμένεται και η ενδεχόμενη επικαιροποίηση προγραμμάτων σπουδών των ΑΕΙ που αφορούν στο ανωτέρω θέμα.

5. Ολοκληρωμένες δράσεις για την προαγωγή της Κ.ΑΛ.Ο. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με έμφαση στις διαπεριφερειακές ή/και διασυνοριακές ανταλλαγές και τα δίκτυα

Η δράση αναφέρεται σε ενίσχυση της εξωστρέφειας των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. και της διευκόλυνσης της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε Ευρωπαϊκά δίκτυα ή σε προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας για την ενσωμάτωση της διάστασης της κοινωνικής καινοτομίας.

Η δράση αφορά επίσης στη δημιουργία μόνιμου πλαισίου θεματικού διαλόγου, ανταλλαγής εμπειριών, καλών πρακτικών, εξορθολογισμού και εκσφαλμάτωσης υλοποιούμενων πολιτικών και επιχειρησιακών δράσεων μεταξύ εμπλεκόμενων φορέων για την ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο. στη χώρα και φορέων Κ.ΑΛ.Ο., ως αντίστοιχου του Ευρωπαϊκού Θεματικού Δικτύου για την Κοινωνική Οικονομία, στο οποίο η χώρα μας συμμετέχει ενεργά.

6. Ανάπτυξη μηχανισμού σηματοδότησης των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. στη βάση των προβλέψεων του Σχεδίου Δράσης της Ε.Ε.

Η δράση αναφέρεται σε εκπόνηση μελέτης για μελλοντική σηματοδότηση Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, προετοιμάζοντας, έως το τέλος του 2025, το έδαφος για την υιοθέτηση του ενιαίου Ευρωπαϊκού Σήματος Κ.ΑΛ.Ο. που συμπεριλαμβάνεται στο Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε.

Ενδεικτικά, η δράση αφορά στη

- διερεύνηση της δυνατότητας να αναπτυχθεί και εφαρμοστεί ένας μηχανισμός σηματοδότησης στο εσωτερικό της ΚΑΟ
- διασύνδεση με υπηρεσίες μητρώου / υποστηρικτικές δημόσιες υπηρεσίες
- συγκριτική μελέτη παρόμοιων προγραμμάτων σηματοδότησης στα Κράτη-Μέλη και αναζήτηση καλών πρακτικών για την υιοθέτηση τέτοιου μηχανισμού, καθώς και την ευθυγράμμιση του μηχανισμού με την κοινή Ευρωπαϊκή προσέγγιση.

7. Δορυφόρος Λογαριασμός Κοινωνικής Οικονομίας

Η δράση αναφέρεται στην εκπόνηση μελέτης σχετικά με τη θέσπιση δορυφόρου λογαριασμού κοινωνικής οικονομίας, σε συνεργασία με την ΕΛΣΤΑΤ. Ο δορυφόρος λογαριασμός (Δ.Λ.) είναι ένα εργαλείο για την οργάνωση όλης της ποσοτικής πληροφόρησης που σχετίζεται και απορρέει από το συγκεκριμένο πεδίο παραγωγής και διάθεσης προϊόντων και υπηρεσιών, με σκοπό τη διαμόρφωση ενός συνεκτικού γνωσσιακού συστήματος σχετικά με τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά του πεδίου της Κ.Α.Λ.Ο. και τη διασύνδεση της ανάλυσης του με το συνολικό οικονομικό και κοινωνικό σύστημα της χώρας και ενδεχόμενα και των Περιφερειών.

Σημειώνεται ότι, το γενικότερο πλαίσιο και η λογική συγκρότησης των Δορυφόρων Λογαριασμών έχει ενταχθεί ως αναπόσπαστο πλέον στοιχείο του Ευρωπαϊκού Λογιστικού Συστήματος (Ε.Λ.Σ.).

Η βελτίωση της συλλογής δεδομένων αποτελεί μείζονα στόχο του Ευρωπαϊκού Σχεδίου Δράσης για την κοινωνική οικονομία, καθώς εντοπίζονται ελλείψεις σε σημαντικά στατιστικά στοιχεία σχετικά με το μέγεθος, το ανθρώπινο δυναμικό, την ανάπτυξη και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο τομέας Κ.Α.Λ.Ο. σε αρκετά Κράτη-Μέλη³⁵.

³⁵ SEAP, σελ. 20: «Η ύπαρξη σχετικών δεδομένων και στατιστικών είναι επίσης καίριας σημασίας για την καλύτερη κατανόηση των επιχειρηματικών μοντέλων της κοινωνικής οικονομίας και τη διασφάλιση τεκμηριωμένης πολιτικής. Ωστόσο, τα υφιστάμενα στοιχεία για την κοινωνική οικονομία είναι συχνά σπάνια, ελλιπή και δύσκολο να συγκριθούν. Για παράδειγμα, λίγα μόνο Κράτη-Μέλη έχουν προσαρμόσει τα εθνικά λογιστικά τους συστήματα για τη συλλογή συμπληρωματικών δεδομένων («δορυφορικοί λογαριασμοί») σχετικά με την κοινωνική οικονομία, παρά τους πόρους που διατίθενται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Ως αποτέλεσμα, λείπουν στατιστικά στοιχεία σχετικά με το μέγεθος, το εργατικό δυναμικό, την ανάπτυξη και τις προκλήσεις της κοινωνικής οικονομίας».

8.4 Προϋπολογισμός και Χρονοδιάγραμμα Δράσεων Στρατηγικής

Ο προϋπολογισμός των δράσεων της Στρατηγικής ανέρχεται σε **112.715.000 €**.

Ο προϋπολογισμός των δράσεων Κοινωνικής Καινοτομίας αντιπροσωπεύει το 24% περίπου των δράσεων του Σχεδίου.

Δράσεις Ενίσχυσης της Κοινωνικής Οικονομίας	Προϋπολογισμός
Δράση 1η: Εκσυγχρονισμός θεσμικού / κανονιστικού πλαισίου για την ίδρυση και λειτουργία οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο.	35.000 €
Δράση 2η: Ανάπτυξη Εργαλείων Μέτρησης Κοινωνικού Αντίκτυπου (σε συνεργασία με το πεδίο)	75.000 €
Δράση 3η: Ανάπτυξη μηχανισμού για το συντονισμό και την παρακολούθηση των δημόσιων πολιτικών για την Κ.ΑΛ.Ο.	90.000 €
Δράση 4η: Ανάπτυξη σε συνεργασία με την Αναπτυξιακή Τράπεζα χρηματοδοτικών εργαλείων ειδικών για το οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο.	15.700.000 €
Δράση 5η: Ενίσχυση των πρωτοβουλιών στο πεδίο για τη δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων/μηχανισμών στο εσωτερικό της Κ.ΑΛ.Ο.	2.135.000 €
Δράση 6η: Αξιοποίηση των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΥΔΣ) στην ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο.	150.000 €
Δράση 7η: Επιμόρφωση των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με το πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις	90.000 €
Δράση 8η: Ενίσχυση της πρόσβασης στις αγορές (Access to Market)-Ενίσχυση των κοινωνικών αγορών και των εφοδιαστικών τους αλυσίδων	450.000 €
Δράση 9η: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. σε συγκεκριμένους τομείς	30.000.000 €
Δράση 10 ^η : Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα	2.000.000 €
Δράση 11η: Χρηματοδότηση clusters (συστάδων) για την προώθηση πρωτοβουλιών Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας	3.000.000 €
Δράση 12η: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. (στοχευμένες δράσεις για ευάλωτες ομάδες στόχους, με πιλοτικό χαρακτήρα)	1.500.000 €
Δράση 13η: Ενίσχυση της ικανότητας των υποστηρικτικών μηχανισμών να παρέχουν υπηρεσίες για την ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο. - Περιφερειακοί μηχανισμοί υποστήριξης υφιστάμενων και νέων φορέων Κ.ΑΛ.Ο., αναβάθμιση του θεσμού των περιφερειακών μηχανισμών	15.000.000 €
Δράση 14η: Ανάπτυξη και λειτουργία Θερμοκοιτίδων Στήριξης Εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. / κίνητρα για ενσωμάτωση της Κ.ΑΛ.Ο. σε συμβατικές θερμοκοιτίδες/επιταχυντές	7.500.000 €
Δράση 15η: Ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΥΠΑ) για την ενσωμάτωση της διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ατομικό σχέδιο δράσης και στα	500.000 €

λοιπά εργαλεία ενημέρωσης και προώθησης της απασχόλησης	
Δράση 16η: Θερμοκοιτίδες Κοινωνικών Επιχειρήσεων (ΔΥΠΑ-Σχολές Μαθητείας)	1.500.000 €
Δράση 17η: Σχεδιασμός και παροχή προγραμμάτων επιμόρφωσης για τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς	300.000 €
Δράση 18η: Ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύων μεταξύ οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. και άλλων μελών του οικοσυστήματος (τριπλή-τετραπλή έλικα), υλοποίηση εθνικού θεματικού δικτύου Κ.ΑΛ.Ο.	450.000 €
Δράση 19η: Δίκτυο Πόλεων και Περιφερειών για την Κ.ΑΛ.Ο. και την κοινωνική οικονομία	720.000 €
Δράση 20η: Εκπαίδευση ηγετικών εγχειρημάτων στη μεθοδολογία σύστασης και λειτουργίας ανταποδοτικών δικτύων	200.000 €
Δράση 21η: Υλοποίηση στοχευμένων ενεργειών ενημέρωσης για την Κ.ΑΛ.Ο. σε διαφορετικά κοινά και ομάδες στόχους (ανά ομάδα στόχο)-Ανάπτυξη και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για νέους, φοιτητές και μαθητές	800.000 €
Δράση 22η: Ανάπτυξη προγράμματος συνεργασιών για την προβολή, προώθηση και καθιέρωση του τομέα (Εκθέσεις, Συνέδρια, Δίκτυα, ανταλλαγή καλών πρακτικών κλπ.)	2.500.000 €
Δράση 23η: Ανάπτυξη επικοινωνιακού σχεδίου δράσης και ενιαίου οδικού χάρτη για την υλοποίηση δράσεων προβολής και ενημέρωσης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, εμπλέκοντας τους Περιφερειακούς Μηχανισμούς	900.000 €
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	85.595.000 €
Δράσεις Ενίσχυσης της Κοινωνικής Καινοτομίας	Προϋπολογισμός
Δράση 24η: Μελέτη και ανάλυση προδιαγραφών για τη σύσταση Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ)	120.000 €
Δράση 25η: Οργάνωση και λειτουργία του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ), ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύωση του ΕΚΙΚΚ σε διεθνές επίπεδο	6.000.000 €
Δράση 26η: Ενίσχυση των δράσεων της Κοινωνικής Καινοτομίας σε εθνικό επίπεδο	21.000.000 €
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	27.120.000,00 €
ΣΥΝΟΛΟ	112.715.000 €

Ακολουθεί το προτεινόμενο Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των δράσεων.

Πίνακας 7. Προτεινόμενο Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των δράσεων

[illegible]

8.5 Πίνακας συνάφειας Ειδικών Στόχων και Δράσεων

Στον Πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται η διαφαινόμενη συνάφεια των δράσεων με τους Ειδικούς Στόχους της Εθνικής Στρατηγικής. Από την αποτύπωση διαφαίνεται η μη γραμμική σχέση και η συνεισφορά των δράσεων σε περισσότερους του ενός στόχους.

Πίνακας 8. Πίνακας συνάφειας των δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής με του Ειδικούς Στόχους

ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1		ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2				ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3		ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5
	Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.Α.Λ.Ο.		Διευκρίνωση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση				Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.Α.Λ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων		Διεύθυνση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ		ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ				ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ		ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
	1.1 Επικαιροποίηση, διεύρυνση και εναρμόνιση του Θεσμικού/ Κανονιστικού πλαισίου	1.2 Ενωσιμότητα της κανονιστικής διάταξης της Κ.Α.Λ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον	2.1 Διευκρίνωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς	2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς	2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. στις αγορές στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα.	2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σε επιχειρηθήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος	3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπράξεις	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συστημάτων του οικοσυστήματος Κ.Α.Λ.Ο.	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.Α.Λ.Ο
Δράση 1η: Εκσυγχρονισμός θεσμικού / κανονιστικού πλαισίου για την ίδρυση και λειτουργία οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο.	✓		✓	✓		✓			✓	
Δράση 2η: Ανάπτυξη Εργαλείων Μέτρησης Κοινωνικού Αντικτύπου (σε συνεργασία με το πεδίο)		✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓
Δράση 3η: Ανάπτυξη μηχανισμού για το συντονισμό και την παρακολούθηση των δημόσιων πολιτικών για την Κ.Α.Λ.Ο.	✓			✓						✓
Δράση 4η: Ανάπτυξη σε συνεργασία με την Αναπτυξιακή Τράπεζα Χρηματοδοτήσεων ειδικών για το οικοσύστημα Κ.Α.Λ.Ο.		✓	✓	✓	✓	✓				
Δράση 5η: Ενίσχυση των πρωτοβουλιών στο πεδίο για τη δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων/μηχανισμών στο εσωτερικό της Κ.Α.Λ.Ο.		✓	✓		✓	✓			✓	
Δράση 6η: Αξιοποίηση των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΥΣ) στην ανάπτυξη της Κ.Α.Λ.Ο.			✓	✓	✓		✓		✓	
Δράση 7η: Επιμόρφωση των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σχετικά με το πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις			✓	✓	✓		✓			
Δράση 8η: Ενίσχυση της πρόσβασης στις αγορές (Access to Market)-Ενίσχυση των κοινωνικών αγορών και των εφοδιαστικών τους αλυσίδων		✓			✓		✓			✓
Δράση 9η: Σχεδιασμός και υλοποίηση σχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των επιχειρημάτων Κ.Α.Λ.Ο. σε συγκεκριμένους τομείς		✓			✓	✓	✓		✓	✓
Δράση 10η: Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα					✓		✓	✓	✓	
Δράση 11η: Χρηματοδότηση clusters (συστάδων) για την προώθηση πρωτοβουλιών Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας			✓			✓	✓		✓	
Δράση 12η: Σχεδιασμός και υλοποίηση σχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των επιχειρημάτων Κ.Α.Λ.Ο. (ιστορμένες δράσεις για ευάλωτες ομάδες στόχους, με πολιτικό χαρακτήρα)		✓				✓	✓		✓	✓
Δράση 13η: Ενίσχυση της ικανότητας των υποστηρικτικών μηχανισμών να παρέχουν υπηρεσίες για την ανάπτυξη της Κ.Α.Λ.Ο. -Περιφερειακοί μηχανισμοί υποστήριξης υφιστάμενων και νέων φορέων Κ.Α.Λ.Ο., αναβάθμιση του θεσμού των περιφερειακών μηχανισμών			✓			✓	✓		✓	✓
Δράση 14η: Ανάπτυξη και λειτουργία Θεμοκοιτίδων Στήριξης Επιχειρημάτων Κ.Α.Λ.Ο. / κέντρα για ενσωμάτωση της Κ.Α.Λ.Ο. σε συμβατικές θεμοκοιτίδες/επιταχυντές		✓	✓				✓			
Δράση 15η: Ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΥΠΑ) για την ενσωμάτωση της διάταξης της Κ.Α.Λ.Ο. στο ατομικό σχέδιο δράσης και στα λοιπά εργαλεία ενημέρωσης και προώθησης της απασχόλησης						✓	✓			✓
Δράση 16η: Θεμοκοιτίδες Κοινωνικών Επιχειρήσεων (ΔΥΠΑ-Συολέ-Μαθητεία)		✓	✓				✓			
Δράση 17η: Σχεδιασμός και παροχή προγραμμάτων επιμόρφωσης για τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς		✓		✓	✓	✓				✓
Δράση 18η: Ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύων μεταξύ οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. και άλλων μελών του οικοσυστήματος (τριπλή-τετραπλή έλκυα), υλοποίηση εθνικού θεματικού δικτύου Κ.Α.Λ.Ο.							✓	✓	✓	✓
Δράση 19η: Δίκτυο Πόλεων και Περιφερειών για την Κ.Α.Λ.Ο. και την κοινωνική οικονομία							✓		✓	✓
Δράση 20η: Εκπαίδευση φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στη μεθοδολογία σύστασης και λειτουργίας ανταποδοτικών δικτύων και ενώσεων							✓		✓	
Δράση 21η: Υλοποίηση σχευμένων ενεργειών ενημέρωσης για την Κ.Α.Λ.Ο. σε διαφορετικά κοινά και ομάδες στόχους (ανά ομάδα στόχο)-Ανάπτυξη και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για νέους φοιτητές και μαθητές										✓
Δράση 22η: Ανάπτυξη προγράμματος συνεργασιών για την προβολή, προώθηση και καθιέρωση του τομέα (Ειδικευς, Συνέδρια, Δίκτυα, ανταλλαγή καλών πρακτικών, κλπ.)								✓	✓	✓
Δράση 23η: Ανάπτυξη επικοινωνιακού σχεδίου δράσης και ενιαίου οδικού χάρτη για την υλοποίηση δράσεων προβολής και ενημέρωσης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, εμπλέκοντας τους Περιφερειακούς Μηχανισμούς.								✓	✓	✓
Δράση 24η: Μελέτη και ανάλυση προδιαγραφών για τη σύσταση Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ)		✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓
Δράση 25η: Οργάνωση και λειτουργία του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ), ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύωση του ΕΚΙΚΚ σε διεθνές επίπεδο		✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓
Δράση 26η: Ενίσχυση των δράσεων της Κοινωνικής Καινοτομίας σε εθνικό επίπεδο		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
1. Ανάπτυξη αλυσίδων αξίας φορέων Κ.Α.Λ.Ο. με βιομηχανικές επιχειρήσεις (Industrial symbiosis)					✓		✓	✓	✓	
2. Έλεγχος φορολογικής νομοθεσίας και αξιολόγηση δυνατικών κινήτρων στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης	✓		✓	✓		✓				
3. Θέσπιση προβλέψεων για την ένταξη των εκπροσώπων της Κ.Α.Λ.Ο. στην ΟΚΕ		✓	✓	✓					✓	
4. Σχεδιασμός και παροχή επιμόρφωσης για τους οργανισμούς Κ.Α.Λ.Ο. ώστε να βελτιωθούν οι επιχειρηματικές τους ικανότητες και οι ικανότητες για δραστηριοποίηση τους στην αγορά		✓					✓		✓	✓
5. Ολοκληρωμένες δράσεις για την προαγωγή της Κ.Α.Λ.Ο. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με έμφαση στις διαπεριφερειακές ή/και διασυνοριακές ανταλλαγές και τα δίκτυα						✓		✓	✓	✓
6. Ανάπτυξη μηχανισμού σηματοδότησης των επιχειρημάτων Κ.Α.Λ.Ο. στη βάση των προβλέψεων του Σχεδίου Δράσης της Ε.Ε.					✓		✓			✓
7. Δορυφόρος Λογαριασμός Κοινωνικής Οικονομίας	✓									

9 ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

9.1 Σύστημα Διακυβέρνησης της Στρατηγικής

Ο κοινωνικός διάλογος αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Στηρίζεται στη διαδικασία διαβούλευσης που διεξάγεται από τους κοινωνικούς εταίρους συνήθως χωρίς την παρέμβαση του κράτους. Περιλαμβάνει τις συζητήσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, τις κοινές ενέργειές τους και τις τυχόν διαπραγματεύσεις τους, καθώς και τις συζητήσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και των κρατικών οργάνων. Η κεντρική θέση που κατέχει η έννοια του κοινωνικού διαλόγου ενσωματώνεται στο σχεδιασμό και τη λειτουργία του μηχανισμού για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας ενώ αποτελεί και βασική διαδικασία του Συστήματος Διακυβέρνησής της.

Το ίδιο το Σύστημα Διακυβέρνησης του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. είναι επίσης κρίσιμης σημασίας για την ανάπτυξη της Στρατηγικής, καθώς ο αριθμός των εμπλεκόμενων φορέων είναι σημαντικός και ο βαθμός εμπλοκής διαφορετικός. Η δομή και η ποιότητα της διακυβέρνησης είναι βασικοί παράγοντες που θα καθορίσουν το σχεδιασμό και την επιτυχία εφαρμογής της Στρατηγικής. Για το λόγο αυτό, και για την ανάλυση του οικείου Συστήματος Διακυβέρνησης θα πραγματοποιηθούν οι ακόλουθες ενέργειες:

1. Καταγραφή όλων εμπλεκόμενων/ενδιαφερόμενων φορέων του ρόλου και των αρμοδιοτήτων τους
2. Περιγραφή των σχέσεων των φορέων και των πιθανών επικαλύψεων ή εφαρμοσμένων συνεργασιών
3. Ανάλυση της εμπλοκής των συμμετεχόντων σε θεσμικά όργανα και επιτροπές που σχετίζονται με την εφαρμογή της Στρατηγικής αλλά και τη λήψη απόφασης
4. Καθορισμός των απαιτήσεων πληροφόρησης που απαιτεί η εφαρμογή της Στρατηγικής
5. Καθορισμός διαδικασιών επικοινωνίας, ανάληψης ενεργειών, λήψης απόφασης

Σε συνέχεια των ανωτέρω, για την επίτευξη των στόχων της Εθνικής Στρατηγικής καθορίζεται το Σύστημα Διακυβέρνησης στο οποίο συμμετέχουν ως επιτελικός φορέας σχεδιασμού η **Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων** και οι αναφερόμενοι σε κεντρικό επίπεδο φορείς:

- Η Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης
- Η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμησης της Φτώχειας
- Η Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Προγραμμάτων ΕΚΤ
- Η Ειδική Υπηρεσία Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων
- Η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Δράσεων ΕΚΤ

καθώς και εκπρόσωπος των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. που θα καθορισθεί προς αυτό, με πρωτοβουλία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, με διαβούλευση με το πεδίο και τους εκπροσώπους του.

Την ενεργοποίηση, συντονισμό και λειτουργία του Συστήματος Διακυβέρνησης της Στρατηγικής έχει η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. ως ο καθ' ύλην αρμόδιος φορέας για τον συντονισμό και την

παρακολούθηση των πολιτικών σχετικά με την Κοινωνική Οικονομία σε εθνικό επίπεδο. Σε όλα τα επίπεδα και όργανα διακυβέρνησης της Στρατηγικής διασφαλίζεται η συμμετοχή και η διαβούλευση με εκπροσώπους των Οργανισμών Κοινωνικής Οικονομίας και της Κοινωνίας των Πολιτών.

Σε επίπεδο υλοποίησης και εφαρμογής ανά πυλώνα (Στρατηγικό Στόχο) της Στρατηγικής στο σύστημα διακυβέρνησης συμμετέχουν (πλέον των ανωτέρω) τα εμπλεκόμενα υπουργεία (ως φορείς άσκησης τομεακής πολιτικής και φορείς υλοποίησης) και οι υπηρεσίες, φορείς, οργανισμοί που από αυτά ορίζονται (ως φορείς υλοποίησης).

Ειδικότερα, η λειτουργία του Συστήματος Διακυβέρνησης θα έχει ως αντικείμενο:

- το συντονισμό και την παρακολούθηση των διαδικασιών σχεδιασμού, υλοποίησης και αναθεώρησης τόσο του Σχεδίου Δράσης όσο και του Οδικού Χάρτη για την υλοποίηση της Στρατηγικής,
- το συντονισμό των διαδικασιών διαβούλευσης με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς που συμμετέχουν στο σχεδιασμό, τη χρηματοδότηση και την υλοποίηση,
- τη διαμόρφωση εδάφους διαλόγου για την αποτελεσματικότερη και ουσιαστικότερη εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης,
- την ενεργοποίηση και το συντονισμό των υποστηρικτικών διαδικασιών για την ωρίμανση δράσεων,
- την υποστήριξη στην ανάπτυξη και λειτουργία άτυπων δικτύων και μηχανισμών εξειδίκευσης των σχετικών δράσεων
- τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αναγκαία πληροφόρηση προς όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και δικαιούχους,
- την εισαγωγή διαδικασιών περιοδικής επικαιροποίησης των αναγκών που ανακύπτουν σε σχέση με τις στρατηγικές επιδιώξεις,
- τη διαμόρφωση πλαισίου συλλογής στοιχείων και πληροφοριών για την παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των επιμέρους δράσεων, την αποτίμηση και αξιολόγηση των υλοποιούμενων δράσεων και την εκτίμηση του αντίκτυπού τους και μέσω συστήματος δεικτών,
- την ανατροφοδότηση και τη συμβολή στον ανασχεδιασμό και την προσαρμογή των προγραμματιζόμενων δράσεων στις ιδιαιτερότητες που ανακύπτουν κατά την υλοποίηση,
- την αξιοποίηση των δεδομένων στη διερεύνηση των συνιστωσών της βιωσιμότητας των δράσεων που άπτονται χρηματοδότησης από Εθνικούς Πόρους,
- τη συνδυαστική αξιοποίηση πηγών χρηματοδότησης για τη μεγιστοποίηση της συνέργειας και της στόχευσης στην υλοποίηση των δράσεων της Στρατηγικής.

Οι βασικές υποθέσεις πάνω στις οποίες προτείνεται να αναπτυχθεί το σύστημα είναι:

- η μεγιστοποίηση της δυνατότητας κινητοποίησης και ενεργού συμμετοχής των εμπλεκόμενων στο Σχέδιο Δράσης φορέων και Υπηρεσιών,
- η αποφυγή αύξησης της πολυπλοκότητας στο σύστημα διακυβέρνησης,
- η αποφυγή των επικαλύψεων στις αρμοδιότητες,

- η αξιοποίηση υφιστάμενων οργάνων και δομών,
- η αξιοποίηση της υφιστάμενης εμπειρίας, θετικής και αρνητικής,
- η πολλαπλασιαστικότητα της συνέργειας των διατιθέμενων πόρων.

Υπό το πρίσμα αυτό, προτείνεται η δομή ενός ολοκληρωμένου συστήματος διακυβέρνησης με πέντε διακριτά επίπεδα λειτουργιών (ακολουθούν το 'κύκλο ζωής' της πολιτικής):

1. Διαβούλευση,
2. Αναγνώριση στρατηγικών επιδιώξεων και εξειδίκευση πολιτικών-λεπτομερής σχεδιασμός
3. Εφαρμογή της στρατηγικής
4. Παρακολούθηση της στρατηγικής/Αξιοποίηση της διαθέσιμης τεκμηρίωσης και διάγνωση/ Ανατροφοδότηση
5. Αξιολόγηση

Τα όργανα που προβλέπεται να εμπλέκονται στο Σύστημα Διακυβέρνησης είναι:

1. Συντονιστική Επιτροπή

Η Συντονιστική Επιτροπή αποτελείται από 7 μέλη. Ασκεί τις αρμοδιότητες:

- συντονισμού και παρακολούθησης των διαδικασιών σχεδιασμού, υλοποίησης και αναθεώρησης τόσο του Σχεδίου Δράσης όσο και του Οδικού Χάρτη για την υλοποίηση της Στρατηγικής
- συντονισμού των διαδικασιών διαβούλευσης με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς που συμμετέχουν στο σχεδιασμό, τη χρηματοδότηση και την υλοποίηση
- υποστήριξης στην ανάπτυξη και λειτουργία άτυπων δικτύων και μηχανισμών εξειδίκευσης των σχετικών δράσεων
- διευκόλυνσης της πρόσβασης στην αναγκαία πληροφόρηση προς όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και δικαιούχους
- περιοδικής επικαιροποίησης των αναγκών που ανακύπτουν σε σχέση με τις στρατηγικές επιδιώξεις
- ανατροφοδότησης και προσαρμογής της Στρατηγικής στις ιδιαιτερότητες που ανακύπτουν κατά την υλοποίηση
- τη συνδυαστική αξιοποίηση πηγών χρηματοδότησης για τη μεγιστοποίηση της συνέργειας και της στόχευσης στην υλοποίηση των δράσεων της Στρατηγικής

Δύο από τα 7 μέλη της Επιτροπής είναι εκπρόσωποι εγχειρημάτων της Κ.ΑΛ.Ο.

2. Θεματικές Ομάδες Εργασίας

Οι Θεματικές Ομάδες Εργασίας συστήνονται και λειτουργούν ανά πυλώνα της Στρατηγικής. Παρέχουν επιστημονική καθοδήγηση σε ζητήματα που άπτονται του σχεδιασμού και της ωρίμανσης του πλαισίου εφαρμογής (ενδεικτικά: Ομάδα αναθεώρησης του θεσμικού

πλαisiού). Σε όλες τις Θεματικές Ομάδες Εργασίας συμμετέχουν εκπρόσωποι εγχειρημάτων της Κ.ΑΛ.Ο.

Τα ανωτέρω όργανα συστήνονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Ανάπτυξης.

9.2 Μηχανισμός Παρακολούθησης

Ανά διετία συντάσσεται η αντίστοιχη Έκθεση Προόδου της Στρατηγικής από τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. Η παρακολούθηση αφορά στην πρόοδο υλοποίησης της επίτευξης των στόχων της Στρατηγικής και της προόδου υλοποίησης των οικείων παρεμβάσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Δράσης. Η Διεύθυνση συλλέγει στοιχεία τόσο από τις αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς που αναφέρονται στο Σύστημα Διακυβέρνησης της Στρατηγικής, όσο και από επιμέρους στοιχεία φορέων που δύναται να τηρούν στοιχεία (βλέπε ΜΗΤΡΩΟ ΦΟΡΕΩΝ Κ.ΑΛ.Ο, ΟΠΣ, ΕΛΣΤΑΤ, κλπ.).

Η Έκθεση Προόδου περιλαμβάνει αναφορά:

- στην πρόοδο επίτευξης των στόχων της Στρατηγικής,
- στην πρόοδο υλοποίησης των δράσεων της Στρατηγικής,
- στην αναγνώριση προβλημάτων που παρουσιάστηκαν κατά την υλοποίηση και του τρόπου επίλυσής τους,
- στον τρόπο με τον οποίο οι παρατηρήσεις της διαβούλευσης με τα ανωτέρω όργανα λήφθηκαν υπόψη για τη βελτίωση της υλοποίησης.

Η Έκθεση Προόδου υποβάλλεται ανά δύο (2) έτη στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και παρουσιάζεται στην Μόνιμη Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων της Βουλής.

9.3 Πλαίσιο Αξιολόγησης της Εθνικής Στρατηγικής

Η αξιολόγηση της Εθνικής Στρατηγικής είναι εξωτερική, ενώ αρμόδια για τις σχετικές απαιτούμενες ενέργειες είναι η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. Η εξωτερική αξιολόγηση της Στρατηγικής προβλέπεται να διενεργηθεί σε δύο περιόδους: το 2024 (1^η ενδιάμεση αξιολόγηση) και το 2027 (expost αξιολόγηση).

Στόχος της εξωτερικής αξιολόγησης είναι η διερεύνηση της συνεισφοράς της Στρατηγικής στις επιδιωκόμενες αλλαγές σχετικά με την ανάπτυξη του οικοσυστήματος της ΚΟ. Επίσης, στόχος της αξιολόγησης είναι:

1. η επιβεβαίωση, η ανάλυση και η αποτίμηση των αιτιών για τις οποίες τα αποτελέσματα της Στρατηγικής επιτυγχάνονται ή αποκλίνουν,
2. ο καθορισμός των αναγκαίων διορθωτικών παρεμβάσεων που θα διασφαλίσουν την επίτευξη των στόχων.

Τα βασικά ερωτήματα που θα απαντηθούν στις εκθέσεις αξιολόγησης θα αφορούν α) στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας υλοποίησης, β) στην αποτίμηση της

συνεχιζόμενης ορθότητας και συνέπειας της Στρατηγικής και γ) στην εκτίμηση των επιπτώσεων από την υλοποίηση των παρεμβάσεων του Σχεδίου Δράσης της.

Οι εκθέσεις αξιολόγησης δημοσιοποιούνται με ευθύνη της Διεύθυνσης σε όλους τους φορείς που συμμετέχουν στο Σύστημα Διακυβέρνησης της Στρατηγικής. Οι εκθέσεις τροφοδοτούν τη λήψη αποφάσεων σχετικά με βελτιωτικές προσαρμογές τόσο στο σχεδιασμό όσο και στην υλοποίηση των δράσεων.

9.4 Πηγές χρηματοδότησης της Εθνικής Στρατηγικής

Η χρηματοδότηση των μέτρων και επιμέρους δράσεων της Στρατηγικής θα πραγματοποιηθεί πρωτίστως από εθνικούς και ενωσιακούς πόρους. Για την υλοποίηση των δράσεων που προκαλούν δαπάνη, θα αξιοποιηθούν, τόσο οι πόροι του τακτικού προϋπολογισμού και του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων, όσο και οι πόροι των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) 2014-2020 και 2021-2027.

Η συμπληρωματικότητα των δράσεων που περιλαμβάνονται στην παρούσα Στρατηγική αποτελεί εγγύηση της βέλτιστης αποτελεσματικής και αποδοτικής αξιοποίησής τους σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Πηγές χρηματοδότησης για την υλοποίηση των μέτρων και δράσεων που προτείνονται στο πλαίσιο της παρούσας Εθνικής Στρατηγικής, ενδεικτικά, μπορεί να αποτελέσουν οι κάτωθι:

- Εθνικοί πόροι τόσο στο πλαίσιο του τακτικού προϋπολογισμού όσο και στο πλαίσιο του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (πόροι τακτικού προϋπολογισμού εμπλεκόμενων Υπουργείων).
- Πόροι των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων 2014-2020 και 2021-2027 (ΕΔΕΤ και ιδίως Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο ΕΚΤ+, πόροι του ΤΑΑ, πόροι του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης).
- Πόροι που διατίθενται στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ –Ε.Α.Α. Grants).
- Ιδιωτικοί πόροι οι οποίοι μπορεί να προέρχονται από τη διαχείριση κληροδοτημάτων, Διεθνείς Οργανισμούς.

Σημειώνεται ότι για την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής θα πρέπει να προβλεφθούν και δράσεις στο πλαίσιο της Τεχνικής Βοήθειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η διαχείριση του προϋπολογισμού της Στρατηγικής διέπεται από τις ακόλουθες αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης:

α. Αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

β. Αρχή της υπευθυνότητας και της λογοδοσίας.

γ. Αρχή της διαφάνειας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Ταυτότητα Έρευνας Πεδίου

Κατά την επικαιροποίηση του Σχεδίου Δράσης για την κοινωνική οικονομία και καινοτομία, διεξάχθηκε έρευνα της τρέχουσας κατάστασης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην Ελλάδα. Πραγματοποιήθηκε έρευνα γραφείου και διαβούλευση με το πεδίο (έρευνα πεδίου), ώστε να αποκτηθεί μια ολοκληρωμένη εικόνα της Κ.Α.Ο. στην Ελλάδα, τα προβλήματα που αντιμετωπίζει και ίσως λύσεις προτεινόμενες από τους ίδιους τους εμπλεκόμενους φορείς. Οι πληροφορίες που αντλήθηκαν (ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα) συμβάλλουν στην επικύρωση του Σχεδίου Δράσης και τη διαμόρφωση συγκεκριμένων προτάσεων για την περαιτέρω ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και καινοτομίας.

Έρευνα Γραφείου

Η Δ/ση Κ.Α.Ο. είναι πηγή εμπειριστατωμένων πληροφοριών για τον τομέα της κοινωνικής οικονομίας και καινοτομίας (δεδομένα για την τρέχουσα κατάσταση στον τομέα, εκθέσεις, μελέτες, κλπ.), και μεγάλο μέρος του υλικού είναι αναρτημένο στις ιστοσελίδες του Υπ. Εργασίας.

Διαπιστώνεται ότι υπάρχει ικανοποιητικός όγκος υλικού διαθέσιμος σχετικός με την Κ.Α.Ο. στην Ελλάδα: πηγές συμπεριλαμβάνουν δημοσιεύσεις φορέων Κ.Α.Ο., ακαδημαϊκές μελέτες, αρθρογραφία, μελέτες ερευνητών όπως και αναφορές/εκθέσεις έργων και προγραμμάτων που υλοποιήθηκαν στον τομέα αυτό στη χώρα (στα ελληνικά αλλά και στην αγγλική γλώσσα).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποτελούν σημαντική πηγή πληροφοριών για την κοινωνική οικονομία και καινοτομία και τις δυνητικές μελλοντικές εξελίξεις στον τομέα, ενίοτε με συγκεκριμένες αναφορές και μελέτες για την τρέχουσα κατάσταση στον τομέα στην Ελλάδα. Οι ιστοσελίδες άλλων διεθνών οργανισμών (π.χ. ΟΟΣΑ, ΟΗΕ, κ.α.) επίσης διαθέτουν πολλές πληροφορίες για το γενικότερο πλαίσιο της Κ.Α.Ο.

Έρευνα Πεδίου

Πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη του οικοσυστήματος Κ.Α.Ο. στην Ελλάδα. Στάλθηκαν προσκλήσεις στους σχετικούς φορείς/οργανώσεις, ορίστηκαν συναντήσεις είτε δια ζώσης είτε διαδικτυακά, και διεξάχθηκαν οι συζητήσεις κατά το διάστημα 9/2022-10/2022.

Ολοκληρώθηκαν συνολικά 41 συνεντεύξεις με αντιπροσώπους των ακόλουθων τύπων φορέων/οργανώσεων που εμπλέκονται στον τομέα Κ.Α.Ο.:

- Κρατικοί φορείς:
 - Υπουργικό επίπεδο (συμπ. ΕΥΔ Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία (ΕΠΑΝΕΚ), Διαχειριστική Αρχή (Ειδική Γραμματεία ΕΣΠΑ), κ.α.),
 - Περιφερειακές αρχές,
 - ΟΤΑ Β' βαθμού, ΟΤΑ Α' βαθμού,
 - ευρύτερος δημόσιος τομέας (π.χ. Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ), ΔΥΠΑ),
- Κέντρα Στήριξης Κ.Α.Ο.
- Ιδρύματα
- Επιταχυντές
- Κοιν.Σ.Ε.Π.
- Κοι.Σ.Π.Ε.
- ΑΜΚΕ

- Συνεταιρισμοί Εργαζομένων
- ΕΠΑΝΟΔΟΣ Ν.Π.Ι.Δ.
- Ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Ακαδημαϊκά / Ερευνητικά ιδρύματα
- Σύμβουλοι Κ.ΑΛ.Ο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) και Κ.ΑΛ.Ο.

Οι συμμετοχικές, μη-κερδοσκοπικές οργανώσεις συμβάλλουν στην υλοποίηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης ΣΒΑ (Sustainable Development Goals SDGs) του ΟΗΕ σε εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς οι δραστηριότητες της ΚΟ καταπολεμούν τη φτώχεια, οδηγούν σε αειφόρες πόλεις και κοινότητες, στην υπεύθυνη παραγωγή και κατανάλωση και στη βιώσιμη χρηματοδότηση πρωτοβουλιών.

Το πρόσφατο Position Paper του Inter-Agency Task Force on Social and Solidarity Economy του ΟΗΕ (2022) αναλύει τη σημασία της Κ.ΑΛ.Ο. στην επίτευξη όλων των ΣΒΑ.³⁶

ΣΒΑ1 – Μηδενική πείνα

ΣΒΑ2 – Μηδενική φτώχεια

Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. είναι καταλύτες στην κοινωνική διαμόρφωση μέσω της ενίσχυσης των παραγωγικών ικανοτήτων των ευάλωτων και ευπαθών ομάδων και την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών στα οποία έχουν πρόσβαση, συμβάλλοντας έτσι στην επίτευξη των Στόχων. Η Κ.ΑΛ.Ο. αποφέρει οφέλη που σχετίζονται όχι μόνο με τη φτώχεια και την επισιτιστική ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένου του εισοδήματος, των περιουσιακών στοιχείων όπως η γη και της πρόσβασης σε τρόφιμα και την κοινωνική προστασία, αλλά και δημιουργεί πρόσφορες συνθήκες που διευρύνουν τις επιλογές των ανθρώπων.

ΣΒΑ 3 - Καλή υγεία και ευημερία

ΣΒΑ 4 – Ποιοτική εκπαίδευση

Είτε μέσω της άμεσης παροχής υπηρεσιών είτε μέσω της αντιμετώπισης των κοινωνικών και πολιτικών παραγόντων που καθορίζουν την υγεία και την εκπαίδευσης, η Κ.ΑΛ.Ο. μπορεί να διαδραματίσει βασικό ρόλο στην επίτευξη των ΣΒΑ, με στόχο τη διασφάλιση υγείας για όλους, ποιοτικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και ευκαιριών διά βίου μάθησης.

ΣΒΑ 5- Ισότητα των φύλων
ΣΒΑ 10 – Λιγότερες ανισότητες

Αυτοί οι ΣΒΕ αφορούν θέματα ανισότητας, όπου έχει γίνει η λιγότερη πρόοδος στα τελευταία έτη.

Μέσω της απασχόλησης και της βελτιωμένης πρόσβασης σε οικονομικές και κοινωνικές υπηρεσίες, η Κ.ΑΛ.Ο. μπορεί να αντιμετωπίσει πολλαπλές μορφές «οριζόντιας» ανισότητας, που σχετίζονται με την εθνικότητα, τη φυλή, τη θρησκεία, το φύλο και την ηλικία, όπως καθώς και «κάθετης» ανισότητας που σχετίζεται με το εισόδημα και τον πλούτο. Ο ΣΒΑ 10 επίσης αναφέρεται στην κατάσταση των μεταναστών και των ανθρώπων που εκτοπίζονται βίαια από τις πατρίδες τους.

ΣΒΑ 8 – Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη
ΣΒΑ 9 – Βιομηχανία,

Η επίτευξη των στόχων των ΣΒΑ θα οδηγήσει στην αλλαγή των προτύπων οικονομικής ανάπτυξης που χαρακτηρίζονται από

³⁶ Advancing the 2030 Agenda through the Social and Solidarity Economy, 2022, έκδοση του ILO

καινοτομία και υποδομές	περιβαλλοντική καταστροφή, αυξανόμενη ανισότητα και επισφαλή απασχόληση. Οι στόχοι των ΣΒΑ 8 και 9 και σχετίζονται με τη δημιουργία απασχόλησης, τη μετάβαση από την άτυπη οικονομία, την καινοτομία και την εκβιομηχάνιση χωρίς αποκλεισμούς και με βιωσιμότητα. Άλλοι στόχοι ΣΒΑ είναι επίσης σημαντικοί, πχ. εκείνοι που σχετίζονται με τους ΣΒΑ 1, 3, 5 και 16, όπως της κοινωνικής προστασίας (1.3), της καθολικής υγειονομικής κάλυψης (3.8), των διακρίσεων κατά των γυναικών (5.2) και του κοινωνικού διαλόγου (16.6, 16.7).
ΣΒΑ 6 – Καθαρό νερό και αποχέτευση ΣΒΑ 11 - Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες	Συνεταιρισμοί, κοινωνικές επιχειρήσεις και φορείς Κ.ΑΛ.Ο. διαθέτουν σημαντικές δυνατότητες για την οικοδόμηση βιώσιμων πόλεων και οικισμών και την εξασφάλιση μεγαλύτερης κυκλικότητας στην οικονομία.
ΣΒΑ 7 – Φτηνή και καθαρή ενέργεια ΣΒΑ12 – Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή ΣΒΑ13 – Δράση για το κλίμα	Η βιώσιμη ανάπτυξη και η προστασία του πλανήτη βασίζονται στην αλλαγή των προτύπων της κατανάλωσης και παραγωγής. Αυτός είναι ο κεντρικός σκοπός του ΣΒΑ 12, στον οποίο συνεισφέρουν και οι ΣΒΑ 7 και 13. Η Κ.ΑΛ.Ο. έχει πολλά να προσφέρει στις προσπάθειες ανάπτυξης της πράσινη οικονομίας και της «δίκαιης μετάβασης». Ο ρόλος της Κ.ΑΛ.Ο. στις αλλαγές προς μια πιο πράσινη οικονομία, και η εμπλοκή των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στις διαδικασίες ανάπτυξης πολιτικής είναι πολύ σημαντικοί παράγοντες αυτών των ΣΒΑ, καθώς ο τρόπος λειτουργίας των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. χαρακτηρίζεται από ελάχιστη επιβάρυνση στο περιβάλλον (light environmental footprint).
ΣΒΑ 14 – Ζωή στο νερό ΣΒΑ 15 – Ζωή στη στεριά	Τα φυσικά συστήματα δεν επιβάλλουν απλώς όρια στην οικονομική και κοινωνική ζωή που πρέπει να διαχειριστούν. Αντιθέτως, τα κοινωνικά και φυσικά συστήματα είναι ενσωματωμένα το ένα στο άλλο, κάτι που απεικονίζεται στις δραστηριότητες και μορφές οργάνωσης της Κ.ΑΛ.Ο. Αυτή η προοπτική δημιουργεί νέες δυνατότητες για την επίτευξη δίκαιων μεταβάσεων, καθώς επικεντρώνεται όχι μόνο στην αξία της φύσης για τις οικονομικές δραστηριότητες, αλλά και στις αξίες που σχετίζονται με τις διαπροσωπικές σχέσεις και τις σχέσεις μεταξύ ενδιαφερόμενων μερών, που αντιπροσωπεύουν την Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΒΑ 16 – Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί ΣΒΑ 17 - Συνεργασία για τους στόχους	Μια σημαντική εξέλιξη των τελευταίων δύο δεκαετιών είναι η εμφάνιση χωρών όπου οι θεσμικές μεταρρυθμίσεις και οι μεταρρυθμίσεις δημόσιας πολιτικής έχουν τοποθετήσει την Κ.ΑΛ.Ο. πιο κεντρικά ως μέσο εφαρμογής της Ατζέντας 2030, και επίτευξης των ΣΒΑ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: Ανάλυση SWOT

α) Θεσμικό/Ρυθμιστικό πλαίσιο

Πρόσφατη μελέτη³⁷ δείχνει ότι παρά τις καλές προθέσεις, ο Ν. 4430/2016 δεν έχει καταφέρει να ενώσει τις διαφορετικές νομικές οντότητες, που απαρτίζουν τον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο. σε ένα κοινό πλαίσιο, για δύο κυρίως λόγους: (α) υπάρχει εσωτερική απόκλιση του ν.4430/2016 σχετικά με τις διαφορετικές διατάξεις των νομικών προσώπων που αυτομάτως θεωρούνται φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και άλλων νομικών προσώπων που δικαιούνται το νομικό καθεστώς φορέα Κ.ΑΛ.Ο., και (β) υπάρχει εξωτερική απόκλιση μεταξύ των κριτηρίων που επιβάλλει ο Ν. 4430/2016 και των νομικών πλαισίων άλλων νομικών προσώπων που ανήκουν στην παραδοσιακή Κ.ΑΛ.Ο. (ενώσεις, ΑΜΚΕ, αγροτικοί συνεταιρισμοί). Αυτό οδηγεί στην απόκλιση νομικών οντοτήτων από την Κ.ΑΛ.Ο., συμβάλλοντας στη διάσπαση του χώρου. Εκτός από την ανάγκη εναρμόνισης της νομοθεσίας με διεθνείς αρχές της Κ.Ο., είναι σημαντικό να αναθεωρηθεί το νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα ώστε να ανανεωθεί το ενδιαφέρον και να προστατευθούν οι ιδιαιτερότητες των συνεταιριστικών επιχειρηματικών μοντέλων. Το ζητούμενο είναι οι φορείς και τα δίκτυα Κ.ΑΛ.Ο. να ευδοκιμήσουν, να δημιουργήσουν αυτόνομους μηχανισμούς παρακολούθησης και να ενισχυθεί ο διάλογος σχετικά με τις αξίες, τις αρχές και τις επιχειρησιακές κατευθυντήριες γραμμές τους μέσα από διαδικασίες δημοκρατικής διαβούλευσης.

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ - STRENGTHS

- Υπάρχει ήδη ένας νόμος (Ν. 4430/2016) που αφορά την κοινωνική οικονομία, ο οποίος μπορεί να λειτουργήσει σαν βάση για την ανάπτυξη περαιτέρω νομοθεσίας.
- Επιτυχία του ισχύοντος νόμου η υλοποίηση των Κέντρων Στήριξης, τα οποία κατά γενική ομολογία των εμπλεκόμενων στην Κ.ΑΛ.Ο. έχουν αρκετά βοηθητική δράση.
- Οι φορείς της Κ.ΑΛ.Ο. έχουν εμπειρική γνώση της πρακτικής εφαρμογής του υπάρχοντος νόμου, και μπορούν να συμμετέχουν εποικοδομητικά σε διάλογο πάνω στην περαιτέρω εξέλιξη της νομοθεσίας.
- Σε σύγκριση με προηγούμενα χρόνια, οι γνώσεις για τον χώρο της κοινωνικής οικονομίας στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, είναι ευρύτερες (δημοτικές αρχές, εφορία, ΕΦΚΑ, κλπ). Οι πρώτες ΚΟΙΣΠΕ που ιδρύθηκαν, άνοιξαν το δρόμο για τους μετέπειτα οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο..

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ - WEAKNESSES

- Ο Ν. 4430/2016 υπερ-ρυθμίζει το οικοσύστημα ενώ ταυτόχρονα σε σημεία του διαπιστώνονται ασάφειες στην ερμηνεία και την εφαρμογή του. Σαν αποτέλεσμα, ο νόμος είναι συχνά μη λειτουργικός για τα ενεργά μέλη της Κ.ΑΛ.Ο και επιδρά περιοριστικά στη λειτουργία του οικοσυστήματος.
- Έχει ουσιαστικά ενεργοποιηθεί μερίδα διατάξεων που προβλέπει ο νόμος, ενώ ορισμένες σε πλήρη ενεργοποίηση και εφαρμογή δυσχεραίνουν τη λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και δρουν περιοριστικά, όπως ο αριθμός των μελών που ορίζει ο νόμος, τα έσοδα από το

³⁷ Legal Provisions for Social and Solidarity Economy Actors. The Case of Law 4430/2016 in Greece, Adam Sofia, Heinrich Boell Foundation, Hellenic Open University, 2019

δημόσιον, κλπ. Επίσης, προβλέψεις του νόμου για τη χρηματοδότηση των εγχειρημάτων, όπως το Ταμείο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, δεν έχουν ενεργοποιηθεί.

- Το παρόν θεσμικό πλαίσιο οδηγεί σε αρκετές γραφειοκρατικές διαδικασίες που επιβαρύνουν τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. οι οποίοι συχνά λειτουργούν με περιορισμένους πόρους. Οι διαδικασίες που προβλέπονται για τη λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. είναι ενίοτε χρονοβόρες και φαίνονται περίπλοκες για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο., αποθαρρύνοντας την εφαρμογή τους. Χωρίς ελάφρυνση της γραφειοκρατίας, φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που δεν έχουν πρόσβαση σε εξωτερική βοήθεια επαγγελματιών (λογιστών, δικηγόρων, κ.α.) δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις.
- Μερίδα δημόσιων υπηρεσιών (π.χ. τμήματα προμηθειών) δεν έχουν απαραίτητες γνώσεις σχετικά με το καθεστώς των οργανισμούς της Κ.ΑΛ.Ο., ούτε σε βάθος κατανόηση του χώρου της κοινωνικής οικονομίας. Αυτό δυσκολεύει τη συνεργασία τους με φορείς Κ.ΑΛ.Ο. Για παράδειγμα, τα κριτήρια συμμετοχής σε δημόσιους διαγωνισμούς αναφέρονται σε συμβατικές επιχειρήσεις και δεν λαμβάνεται υπόψιν ότι οι επιχειρήσεις της Κ.ΑΛ.Ο. έχουν άλλα κριτήρια αξιολόγησης της λειτουργίας και της βιωσιμότητάς τους.
- Παρατηρούνται ελλείψεις όσον αφορά τους ελέγχους που θα έπρεπε να γίνονται.
- Έχει δοθεί όλη η προσοχή στον κοινωνικό σκοπό και τα κοινωνικά αποτελέσματα της Κ.ΑΛ.Ο και λιγότερο στην «επιχειρηματικότητα» των οργανισμών.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ - OPPORTUNITIES

- Το πεδίο έχει προετοιμάσει έναν νόμο-πλαίσιο που να αφορά όλες τις μορφές Κ.ΑΛ.Ο., και η Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο του Υπουργείου έχει επίσης προετοιμάσει προτάσεις για νέο/αναθεωρημένο νομοσχέδιο. Δηλαδή, υπάρχουν οι προϋποθέσεις να ξεκινήσει άμεσα νέος διάλογος για την περαιτέρω εξέλιξη του σχετικού νόμου.
- Θα ήταν εποικοδομητικό να εξεταστεί η μεθοδολογία συμπερίληψης των μη-κυβερνητικών οργανισμών (ΜΚΟ) στον χώρο της κοινωνικής οικονομίας, καθώς συχνά πληρούν τα κριτήρια μιας 'κοινωνικής επιχείρησης' και προσφέρουν έργο προς όφελος της κοινωνίας.
- Το Υπ. Εργασίας μπορεί, βασισμένο στην εμπειρία που έχει σε κοινωνικά θέματα, και σε συνεργασία με το Υπ. Ανάπτυξης το οποίο έχει εμπειρία στην επιχειρηματική ανάπτυξη οργανισμών, να υποστηρίξει την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας ως μέσου επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων. Οι περιφέρειες επίσης μπορούν να συνδράμουν προς αυτό.
- Να εξεταστούν οι προϋποθέσεις που θα επιτρέψουν διαφορετικές νομικές μορφές να μπορούν να αναγνωριστούν ως φορείς Κ.ΑΛ.Ο. (να μην απαιτείται να περιβληθεί στον νομικό τύπο του συνεταιρισμού). Μεγαλύτερη εμπλοκή του Υπ. Ανάπτυξης στον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο. -μία αντίστοιχη διεύθυνση κοινωνικής επιχειρηματικότητας με ρητά καθιερωμένες αρμοδιότητες. Προτείνεται αυτόνομο θεσμικό πλαίσιο για την κοινωνική καινοτομία και παράλληλη ή διακριτή Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Καινοτομία σε πλήρη συνάφεια με την Στρατηγική για την Κ.ΑΛ.Ο..

ΑΠΕΙΛΕΣ - THREATS

- Η πολύ μεγάλη ποικιλία των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. (ως προς τη νομική τους μορφή, τον τομέα δραστηριότητας, ακόμα και το μέγεθος, τη γεωγραφική εμβέλεια, τον κοινωνικό αντίκτυπο, κλπ.) δυσκολεύει την σύνταξη και εφαρμογή ενός νόμου, εκτός εάν αυτός είναι αρκετά περιληπτικός για να καλύψει όλες τις πτυχές της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας.

- Οι περισσότεροι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. αδυνατούν να συμμετέχουν σε ενώσεις (οποιοδήποτε βαθμού) λόγω έλλειψης χρόνου/ανθρώπινων πόρων, και λόγω του περίπλοκου τοπίου που αντιλαμβάνονται. Χωρίς δυναμικές και συλλογικές ενώσεις, καθυστερεί η ωρίμανση του οικοσυστήματος.
- Η μεταβλητότητα συνθηκών (π.χ. συχνές αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο) αποτελεί απειλή για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, καθώς δύναται να περιορίσει τη δυνατότητα δυναμικής προσαρμογής του μακροχρόνιου σχεδιασμού των φορέων ΚΑΛΟ.

β) Χρηματοδοτικά Εργαλεία

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ - STRENGTHS

- Ακολουθώντας τη στρατηγική της ΕΕ, υπάρχει το νομοθετικό πλαίσιο που επιτρέπει τη συμμετοχή οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε διαγωνισμούς του δημόσιου τομέα. Επίσης, ενθαρρύνονται οι κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις.
- Υπάρχει εμπειρία στην χρηματοδότηση συγκεκριμένων τύπων επιχειρήσεων με ειδικές ανάγκες (π.χ. τις ΜΜΕ). Η εμπειρία αυτή θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ώστε να σχεδιαστούν μέτρα/προϊόντα/εργαλεία για την χρηματοδότηση των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο., ανταποκρινόμενα στις ανάγκες τους και στις οικονομικές τους δυνατότητες.
- Ορισμένες Περιφέρειες έχουν ενεργά ενθαρρύνει την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, λειαίνοντας την πρόσβαση των φορέων της Κ.ΑΛ.Ο. σε χρηματοδοτήσεις (π.χ. Περιφέρεια Δυτ. Ελλάδας, Ηπείρου, Δυτ. Μακεδονίας). Οι εμπειρίες αυτών των Περιφερειακών αρχών μπορούν να θεωρηθούν παραδείγματα καλών πρακτικών για άλλες περιοχές.

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ - WEAKNESSES

- Τα κοινωφελή ιδρύματα συχνά δεν κάνουν δωρεές σε οργανισμούς της Κ.ΑΛ.Ο., διότι αυτοί δεν εμπίπτουν στους επωφελούμενους όπως ορίζονται από τα καταστατικά των ιδρυμάτων.
- Υπάρχουν ελλείψεις όσον αφορά την συμπερίληψη των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στα εθνικά προγράμματα χρηματοδότησης.
- Τα δημόσια στελέχη συχνά δεν έχουν την κατάλληλη γνώση να εξυπηρετήσουν τις αιτήσεις των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. για χρηματοδότηση (είτε μέσω προγραμμάτων χρηματοδότησης, είτε μέσω δημόσιων συμβάσεων, που κυριαρχεί η ανάθεση σε ιδιωτικές εταιρείες).
- Οι ασάφειες του θεσμικού πλαισίου λειτουργούν επίσης περιοριστικά προς αυτό.
- Οι τράπεζες δεν αναγνωρίζουν τον επιχειρηματικό χαρακτήρα των ΚοινΣΕπ.
- Η έρευνα πεδίου ανέδειξε διαφορετικές ανάγκες χρηματοδότησης: για λειτουργικές δαπάνες, για έξοδα έργου (επιχορηγήσεις), για εγγυήσεις, για κεφάλαια κίνησης, για φοροαπαλλαγές/φορο-ελαφρύνσεις, επιχορηγήσεις δημιουργίας θέσεων εργασίας σε άτομα από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, κ.α. Παρατηρείται έλλειψη θεσμικού πλαισίου για την εισαγωγή της λογικής της 'προσαρμοστικής χρηματοδότησης' (adaptive funding).
- Δεν υπάρχει ακόμα ωριμότητα στην Ελλάδα για να αναπτυχθεί impact fund.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ - OPPORTUNITIES

- Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν θα ήθελαν να διαμορφωθεί ένας τομέας εξαρτημένος από κρατικές επιδοτήσεις, καθώς αντιλαμβάνονται τη σημασία της ανεξαρτησίας/αυτονομίας

στην κοινωνική οικονομία. Υπάρχει αγωνία να βρεθούν εναλλακτικές σταθερά ανοικτές διαδικασίες πρόσβασης σε (συγ)χρηματοδότηση για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

- Εναλλακτικά εργαλεία που στήνονται εντός οικοσυστήματος για φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και έχουν ανάγκη για στήριξη υπάρχουν (π.χ. co-fund: <https://co-fund.gr/>)
- Μέσω του διαγωνισμού Green Ideas Greece (<https://greenideasgreece.org/green-ideas-greece-2021-gr-1st-stage/>) με συνδιοργανωτή το HIGGS, δίνονται χρηματοδοτήσεις κυρίως σε Κοιν.Σ.Επ.
- Το μοντέλο των μικροχρηματοδοτήσεων μπορεί να μελετηθεί και να επεκταθεί.
- Τα Κέντρα Στήριξης να συνεχίσουν και να ενδυναμωθούν ως μία έμμεση μορφή χρηματοδότησης του πεδίου.
- Η μικρή απορρόφηση των κονδυλίων που δυνητικά αφορούν τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. δεν σημαίνει ότι το πεδίο είναι ανώριμο και δεν μπορεί να αξιοποιήσει την οικονομική βοήθεια που διατίθεται. Είναι ένδειξη ότι οι όροι της χρηματοδότησης δεν είναι κατάλληλα διαμορφωμένοι για να μπορούν οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. να ανταπεξέλθουν.
- Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν και μικρότερα ποσά χρηματοδότησης. Δεδομένου ότι πολλοί φορείς είναι μικροί, σχεδόν προσωπικοί οργανισμοί, χωρίς τη δυνατότητα μόχλευσης πρόσθετων πόρων, θα ήταν πολύ χρήσιμη μια μικρότερου μεγέθους χρηματοδότηση αλλά με ευνοϊκότερους όρους.
- Το κενό χρηματοδότησης που αντιμετωπίζουν οι αναπτυσσόμενοι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. μπορεί να αντιμετωπιστεί με την προώθηση της σύνδεσης Κ.ΑΛ.Ο. και αγοράς. Υπάρχουν παραδείγματα όπου οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο., αδυνατώντας να βρουν χρηματοδότηση από αλλού, συνάπτουν συμφωνίες με ιδιωτικές εταιρείες για να καλύψουν τις ανάγκες ανάπτυξής τους.
- Υπάρχουν μοντέλα χρηματοδότησης που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για την ανάπτυξη του οικοσυστήματος (π.χ. από εγγυοδοτικούς μηχανισμούς έως ομόλογα κοινωνικού αντικτύπου - social impact bonds). Η εμπειρία των Συνεταιριστικών Τραπεζών που ήδη λειτουργούν στην Ελλάδα (Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας, Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων, κ.α.) θεωρείται ιδιαίτερα χρήσιμη σε αυτή την κατεύθυνση, και θα μπορούσαν να εμπλακούν πιο ενεργά στην ανάπτυξη εργαλείων και προϊόντων προς όφελος των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. Ομοίως, η εμπειρία της Αναπτυξιακής Τράπεζας θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση κατάλληλων εργαλείων και προϊόντων. Καλές πρακτικές άλλων χωρών, επίσης, είναι ιδιαίτερα χρήσιμες σε αυτή την κατεύθυνση.
- Ενώ δεν υπάρχει ακόμα ωριμότητα στην Ελλάδα για να αναπτυχθεί impact fund θα μπορούσε να ξεκινήσει μία συζήτηση ακόμα και για να χρηματοδοτηθεί από την Αναπτυξιακή Τράπεζα.

ΑΠΕΙΛΕΣ - THREATS

- Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν πληρούν τα ίδια κριτήρια χρηματοδότησης με κεφαλαιουχικές εταιρείες (π.χ. όσον αφορά τον κύκλο εργασιών ή την κερδοφορία), αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν λειτουργούν με βιωσιμότητα ή με επιτυχία: απλώς είναι άλλα τα κριτήρια αξιολόγησης της ευρωστίας τους. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προς το παρόν δεν φαίνεται να έχουν την πρόθεση να προσαρμόσουν τα κριτήριά τους ανάλογα.
- Το Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας (ως ειδικός λογαριασμός) δεν έχει λειτουργήσει ακόμα, ενώ θα μπορούσε δυνητικά να παίξει σημαντικό ρόλο στη χρηματοδότηση των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. Η απουσία ενός τέτοιου Ταμείου δυσχεραίνει την λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

- Το Υπ. Ανάπτυξης επηρεάζει τη ροή χρηματοδότησης προς των χώρο της κοινωνικής οικονομίας. Οι δυσκολίες που υπάρχουν στις διυπουργικές σχέσεις, δυσχεραίνουν τη συνεργασία στον τομέα της χρηματοδότησης.
- Στην αξιοποίηση του κοινωνικού πυλώνα του Ταμείου Ανάκαμψης απουσιάζει η Κ.ΑΛ.Ο.
- Υπάρχουν δυσκολίες στην ανάθεση έργων του δημοσίου προς τους οργανισμούς της Κ.ΑΛ.Ο. Υπάρχουν οργανισμοί που συμμετέχουν σε διαγωνισμούς, αλλά η πλειοψηφία αδυνατεί. Επιλογές που ήδη υπάρχουν, όπως οι κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις ή οι κατ' αποκλειστικότητα συμβάσεις, δεν αξιοποιούνται αρκετά/σωστά. Καθυστερήσεις στην εφαρμογή τους αποδυναμώνουν περισσότερο την συνεργασία του δημοσίου τομέα με την κοινωνική οικονομία.
- Οι Κοιν.Σ.Επ. δεν είναι επιλέξιμες από προγράμματα και προσκλήσεις, ενώ ακόμα και στις περιπτώσεις που είναι επιλέξιμες από προγράμματα ΕΣΠΑ κλπ., δε μπορούν να συμμετάσχουν λόγω άλλων εμποδίων, όπως το θέμα των εγγυητικών επιστολών (μόνο μέσω ΤΠΔ, όπου όμως πρέπει να κατατεθούν χρήματα).

γ) Ενίσχυση Ικανοτήτων

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ - STRENGTHS

- Υπάρχουν φορείς που προσφέρουν εκπαίδευση στο οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. (π.χ. Εκπαιδευτική Πλατφόρμα Κ.ΑΛ.Ο. <https://kalomathe.gr/>). Τα Κέντρα Στήριξης που λειτουργήσαν, επίσης έχουν προσφέρει ενδυνάμωση των ικανοτήτων των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. έχουν μεγάλο κίνητρο να αναζητήσουν εκπαίδευση σε σειρά θεμάτων που άπτονται της λειτουργίας τους, αρκεί η εκπαίδευση αυτή να εστιάζει στη λύση πρακτικών δυσκολιών και να είναι εύκολα προσβάσιμη, όχι μόνο όσον αφορά το οικονομικό αντίτιμο, αλλά και όσον αφορά τη διάρκεια, και την προσβασιμότητα σε άτομα με ειδικές ανάγκες.
- Σημαντικός ο ρόλος των θερμοκοιτίδων/επιταχυντών, παρά το γεγονός ότι είναι λίγες μεμονωμένες περιπτώσεις συστηματοποιημένων κοινωνικών θερμοκοιτίδων στην Ελλάδα (βλ. για παράδειγμα, την πρωτοβουλία του έργου «AGRO-SEVI», που συμπεριλήφθηκε στο πρόγραμμα EASME της ΕΕ³⁸).
- Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. έχουν αρκετή εμπειρία ώστε να μπορούν κάποια να αναλάβουν τον σχεδιασμό και την εκτέλεση εκπαιδευτικών/επιμορφωτικών προγραμμάτων. Αυτό θα είχε μεγαλύτερη πρακτική αξία από την ανάθεση της εκπαίδευσης σε ανάδοχο του ιδιωτικού τομέα.
- Υπάρχει αυξανόμενο ενδιαφέρον στον ακαδημαϊκό χώρο για την προσφορά μαθημάτων κοινωνικής οικονομίας και συναφών θεματικών, σε προγράμματα προ- και μεταπτυχιακών σπουδών. Υπάρχει ενδιαφέρον στην ακαδημαϊκή κοινότητα για την μελέτη του χώρου της κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα.

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ - WEAKNESSES

- Οι δημόσιοι υπάλληλοι (π.χ. ειδικά των τμημάτων προμηθειών στην επαρχία) δεν έχουν πάντα τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με τους οργανισμούς της Κ.ΑΛ.Ο., ούτε κατανόηση

³⁸ AGROSEVI - «Ανάπτυξη ενός Σχεδίου για τη δημιουργία μιας Εικονικής Θερμοκοιτίδας για την υποστήριξη της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στον τομέα της Αγρο-Διατροφής» <https://www.pde.gov.gr/gr/projects/current/item/16412.html>

του χώρου της κοινωνικής οικονομίας. Αυτό δυσκολεύει τη συνεργασία του δημοσίου με τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο., για παράδειγμα, όσον αφορά την προμήθεια υπηρεσιών/αγαθών από φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

- Χρειάζονται περισσότερα Κέντρα Στήριξης. Ιδρύθηκαν πολύ λιγότερα από αυτά που προέβλεψε η σχετική προκήρυξη.
- Λείπει μία υποστηρικτική υποδομή που να είναι πολύ κοντά στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.
- Τα μέλη των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. συχνά δεν έχουν επιχειρηματική κατάρτιση, γεγονός που δυσχεραίνει πολύ τη λειτουργία τους, πχ όταν καλούνται να συντάξουν επιχειρηματικά σχέδια, στρατηγικές μάρκετινγκ, ή να συναλλάγουν με τις ΔΟΥ, να υποβάλλουν προτάσεις για χρηματοδότηση, κλπ.
- Σε αρκετές περιπτώσεις, τα μέλη των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. δεν έχουν γνώσεις για την «κοινωνική οικονομία», έχοντας ξεκινήσει τα εγχειρήματά τους ωθούμενοι από την επιθυμία επίλυσης ενός συγκεκριμένου κοινωνικού προβλήματος.
- Πολλοί από τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. χρειάζονται εξειδικευμένα προγράμματα ενδυνάμωσης ικανοτήτων, προσανατολισμένα στο εκάστοτε πεδίο δραστηριότητας τους (π.χ. Κοιν.Σ.Επ. που απασχολεί άτομα με τυφλότητα, χρειάζεται να τους προσφέρει ειδική κατάρτιση προκειμένου να τα προσλάβει και να τα εντάξει στην εργασία, ή Κοιν.Σ.Επ. με παραγωγική δραστηριότητα έχει ανάγκη από σεμινάρια ελέγχου ποιότητας, κ.α).
- Λογιστές, δικηγόροι, και άλλοι επαγγελματίες επίσης συχνά δεν έχουν τις απαραίτητες γνώσεις για να καθοδηγήσουν τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. στις απαραίτητες διαδικασίες ίδρυσης/λειτουργίας τους.
- Δεν υπάρχει θεσμική πρόβλεψη, ώστε το Υπ. Εργασίας να συνομιλεί αποτελεσματικά με τις Περιφέρειες για την βέλτιστη αξιοποίηση των χρημάτων του ΕΣΠΑ που προορίζονται για την κοινωνική οικονομία, ούτε εθνικό στρατηγικό πλαίσιο και συντονισμός. Προς το παρόν, μόνο μερικές Περιφέρειες έχουν πραγματοποιήσει προγράμματα χρηματοδότησης για φορείς εγγεγραμμένους στο Μητρώο Κ.ΑΛ.Ο., αλλά αυτά δεν είναι διαθέσιμα σε όλη την επικράτεια. Η βελτίωση των ικανοτήτων των περιφερειακών αρχών (π.χ. ενημερωμένοι οδηγοί, παραδείγματα, templates, εκπαίδευση, κλπ.) θα βοηθούσε στην μεγαλύτερη αξιοποίηση των κονδυλίων.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ - OPPORTUNITIES

- Τα μέλη των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που επιμένουν να εργάζονται στον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο. είναι προσηλωμένοι στον στόχο τους, και θα συμμετείχαν σε προγράμματα επιμόρφωσης και εκπαίδευσης, ειδικά εάν αυτά ανταποκρίνονταν στις συγκεκριμένες τους ανάγκες, και ήταν εύκολα προσβάσιμα για αυτούς (ταχύρρυθμα, διαδικτυακά, κλπ).
- Ο δημόσιος τομέας διαθέτει ήδη τον απαραίτητο μηχανισμό επιμόρφωσης των υπαλλήλων του. Απομένει να συμπεριληφθούν στα εκπαιδευτικά προγράμματα θέματα σχετικά με την κοινωνική οικονομία και την αρτιότερη λειτουργία της στην Ελλάδα.
- Τα Κέντρα Στήριξης θα μπορούσαν να συνεχίσουν το έργο τους, εφόσον έχουν ήδη λειτουργήσει εννέα Κέντρα (εν είδει πιλοτικής λειτουργίας), και ίσως στο μέλλον να επιτύχουν έναν βαθμό ιδίας βιωσιμότητας.
- Οριζόντια και κλαδική εκπαίδευση φορέων μπορεί να γίνει από συμπράξεις Πανεπιστημίων με φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- Η εκπαίδευση θα μπορούσε να γίνει σε περιφερειακό επίπεδο, όπου θα μπορούσαν πιο εύκολα να δημιουργήσουν άλλους όρους επιμόρφωσης και ανάπτυξης μέσω παρατηρητηρίων. Τα παρατηρητήρια θα μπορούσαν να είναι ενώσεις που θα υποστηρίζουν την περιφέρεια, σε συνεργασία με τα πανεπιστήμια. Τα παρατηρητήρια ως

ένας ανοιχτός θεσμός με πολλές αρμοδιότητες θα οδηγούσαν σε δικτύωση με τους τοπικούς φορείς.

ΑΠΕΙΛΕΣ - THREATS

- Οι ιδιαιτερότητες των μελών των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. δυσχεραίνουν την υπαγωγή τους σε γενικού σχεδιασμού/στόχευσης εκπαιδευτικών/επιμορφωτικών προγραμμάτων, όταν, για παράδειγμα, πρόκειται για άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού (π.χ ΑΜΕΑ, αποφυλακισμένοι, ΡΟΜΑ, άστεγοι κλπ).
- Δημόσιοι φορείς (ιδιαίτερα σε τοπικό επίπεδο) με ελλείψεις προσωπικού, ενδεχομένως να εξακολουθήσουν να δυσκολεύονται στην εξυπηρέτηση φορέων Κ.ΑΛ.Ο. παρά την όποια εκπαίδευση, διότι δεν διαθέτουν επαρκής ανθρώπινους πόρους. Σε αυτές τις περιπτώσεις η ενδυνάμωση ικανοτήτων συμπεριλαμβάνει μια αναθεώρηση της δομής και των πόρων των φορέων.

δ) Ενίσχυση της Δικτύωσης και των συνεργασιών

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ - STRENGTHS

- Οι Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. έχουν αφήσει καλή εντύπωση στο οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. και εξακολουθεί να υπάρχει ενδιαφέρον για συμμετοχή σε αυτές ως μέσο δικτύωσης με άλλους φορείς του οικοσυστήματος.
- Οι ΚΟΙΣΠΕ έχουν οργανωθεί καλά, έχουν λύσει τα θέματα εμπιστοσύνης μεταξύ τους, και υφίσταται μια πανελλήνια ομοσπονδία ΚΟΙΣΠΕ (<https://pokoispe.gr/>).

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ - WEAKNESSES

- Υπάρχει έλλειψη εμφανούς δομής ή κρίσιμων συνεργειών που αποτρέπει τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. να ασχοληθούν ή να επενδύσουν τον χρόνο τους στη δικτύωση του οικοσυστήματος.
- Πολλοί μικροί οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν έχουν τον χρόνο ή τους ανθρώπινους πόρους να επιδιώξουν ενεργά τη δικτύωση, ή να συμμετέχουν σε ενώσεις Κ.ΑΛ.Ο.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ - OPPORTUNITIES

- Οι οργανώσεις έχουν καλύτερη δικτύωση μεταξύ οργανισμών του τομέα ενασχόλησής τους, παρά μεταξύ οργανισμών με την ίδια νομική μορφή.
- Καθώς ωριμάζει το οικοσύστημα, γίνεται 'αυτορρύθμιση' και απωθούνται οι μη-γνήσιοι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο.
- Η δημιουργία ενώσεων είναι μια (bottom-up) διαδικασία, ένα φυσικό αποτέλεσμα των ζυμώσεων και της ωρίμανσης του οικοσυστήματος. Το κράτος δεν μπορεί να επέμβει ή να καθοδηγήσει αυτή τη διαδικασία, αλλά μπορεί να διαθέσει χώρους για να γίνουν ανοικτές συναντήσεις και συζητήσεις μεταξύ οργανισμών: είτε φυσικούς είτε διαδικτυακούς.
- Υπάρχει μια πρόταση να δημιουργηθούν 13 Περιφερειακά Παρατηρητήρια, που θα είχαν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της δικτύωσης.

ΑΠΕΙΛΕΣ - THREATS

- Λείπει η γνώση για το clustering.³⁹
- Λείπει η ιδέα των εμπορικών δικτύων (συμπράξεις, όχι clusters).
- Καθώς το οικοσύστημα είναι σε φάση εκκίνησης, αναδεικνύονται εγχειρήματα της Κ.ΑΛ.Ο. που δεν εκπροσωπούν τις αξίες της Κ.ΑΛ.Ο. Αυτό το φαινόμενο δημιουργεί σύγχυση και πιθανόν απωθεί τους 'πραγματικούς' φορείς Κ.ΑΛ.Ο. από το να συμμετέχουν σε δίκτυα είτε τομεακά είτε γεωγραφικά, με αποτέλεσμα να αποδυναμώνεται η δικτύωση εντός του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. Η ελλιπής εφαρμογή της μέτρησης κοινωνικού αντικτύπου, αποτελεί απειλή για τα εγχειρήματα.

ε) Ευαισθητοποίηση και Επικοινωνία

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ - STRENGTHS

- Υπάρχει ένας βαθμός ευαισθητοποίησης τοπικών και εθνικών αρχών και άλλων δημόσιων φορέων, ως προς την ανάθεση έργων σε εγχειρήματα της Κ.ΑΛ.Ο. (π.χ. προμήθεια υπηρεσιών καθαρισμού, κηπουρικής, τροφοδοσίας (catering), κ.α. σε οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο.). Αυτό μπορεί να ενισχυθεί με την θεσμοθέτηση κατάλληλων κινήτρων.
- Υπάρχουν ήδη κάποιες ιστοσελίδες που ενημερώνουν και πληροφορούν για θέματα της κοινωνικής οικονομίας (π.χ. η Πλατφόρμα Δικτύωσης Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. του Υπ. Εργασίας <https://foreis-kalo.gr/>).
- Έχει γίνει προεργασία από το Υπ. Εργασίας για μια ενημερωτική καμπάνια «Buy social» η οποία θα προτρέπει τους καταναλωτές (ιδιώτες και οργανισμούς) να αγοράζουν υπηρεσίες και προϊόντα από επιχειρήσεις Κ.ΑΛ.Ο. Μια τέτοια καμπάνια θα ήταν πολύ χρήσιμη για την ενημέρωση των πολιτών – αν και τα άμεσα αποτελέσματα ίσως να είναι περιορισμένα.

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ - WEAKNESSES

- Η έρευνα πεδίου ανέδειξε κατηγορηματικά την ανάγκη αλλαγής 'κουλτούρας' στην Ελληνική κοινωνία: υπάρχει άγνοια των εναλλακτικών, κοινωνικά-στοχευμένων εγχειρημάτων, της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Αυτό εμποδίζει τους πολίτες να ιδρύουν οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο., να συμμετέχουν σε αυτούς, να αγοράζουν προϊόντα και υπηρεσίες, και τα στελέχη του δηmosίου αλλά και του ιδιωτικού τομέα να συναλλάσσονται με αυτούς τους οργανισμούς.
- Υπάρχει μεγάλη ανάγκη 'εκπαίδευσης' του γενικού πληθυσμού, ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, για τον ακριβή ορισμό της 'κοινωνικής οικονομίας', τους σκοπούς του και τους

³⁹ Cluster ονομάζεται ένας επιχειρηματικός συνεργατικός σχηματισμός που προωθεί την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα. Τα cluster είναι γνωστά και ως «συστάδες» ή «συσπειρώσεις» ή «εταιρικές συμπράξεις». Με τον όρο clusters αναφερόμαστε σε ομάδες ανταγωνιστικών επιχειρήσεων, συνήθως εγκατεστημένων σε γειτνιάζουσες περιοχές, οι οποίες αλληλεπιδρούν με στόχο: την επίτευξη οικονομιών κλίμακας (κοινές προμήθειες, logistics, αποθήκες κ.ά.), την πρόσβαση σε πόρους (αγορές κεφαλαίων, ανάπτυξη και μεταφορά γνώσης, εξειδικευμένο προσωπικό), την άμεση και έγκαιρη πληροφόρηση, την ανάληψη πρωτοβουλιών για τη μείωση του κόστους παραγωγής, τη βελτίωση της λειτουργίας και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων – εταιρών. Τα επιχειρηματικά clusters αποτελούνται από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον ίδιο κλάδο (οριζόντια clusters) ή σε διαφορετικούς κλάδους της διαδικασίας παραγωγής, ανήκουν δηλαδή στην ίδια εφοδιαστική αλυσίδα (κάθετα clusters). <https://www.businessmentor.gr/>

οργανισμούς του (διαφοροποίηση από τις ΑΜΚΕ, ΜΚΟ, εταιρείες «ηθικού εμπορίου», έμφαση στη δημοκρατική/συμμετοχική διακυβέρνηση, κλπ).

- Οι δημόσιες αρχές (ειδικότερα στην περιφέρεια) έχουν ανάγκη περαιτέρω επιμόρφωσης σε θέματα κατανόησης της Κ.ΑΛ.Ο. (τοπικές αρχές, εφορία, ΕΦΚΑ, κλπ.), καθώς διαπιστώνεται ότι λόγω του μικρότερου αριθμού και της μικρότερης δραστηριότητας φορέων Κ.ΑΛ.Ο., δεν έχουν αποκτήσει πείρα στον χειρισμό τω υποθέσεών τους.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ - OPPORTUNITIES

- Διαπιστώνεται γενικά μια θετική στάση της κοινωνίας έναντι των ιδεωδών της κοινωνικής οικονομίας, η οποία θα αντιδρούσε θετικά σε μια καμπάνια ενημέρωσης σχετικά με την προώθηση υπηρεσιών/προϊόντων που παράγονται από οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο.
- Οι Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. έχουν αφήσει καλή εντύπωση στο οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. και εξακολουθεί να υπάρχει ενδιαφέρον για συμμετοχή σε αυτές, ως μέσο διάχυσης πληροφοριών για τις δραστηριότητές τους.
- Μια επιτυχημένη καμπάνια «Buy social» σε συνδυασμό με ένα αξιόπιστο σήμα «Κ.ΑΛ.Ο», το οποίο θα συνοδεύεται από ένα αποτελεσματικό και αποδεκτό σύστημα μέτρησης και ελέγχου του κοινωνικού αντικτύπου θα μπορούσε να έχει μεγάλη απήχηση.
- Επαναλαμβανόμενες καμπάνιες και ενέργειες διάχυσης πληροφοριών θα ενισχύσει το μήνυμα και θα δημιουργήσει νέα τάση, νέα κουλτούρα, αναγνώριση, και θα οδηγήσει μέρος της κοινωνίας να ασχοληθεί με την Κ.ΑΛ.Ο., είτε αγοράζοντας προϊόντα και υπηρεσίες είτε εξετάζοντας την δυνατότητα απασχόλησης στην Κ.ΑΛ.Ο.
- Ετήσιο συνέδριο για την Κ.ΑΛ.Ο., συχνότερη δημοσίευση των ετήσιων Εκθέσεων από την αρμόδια διεύθυνση, συμπράξεις με ακαδημαϊκούς φορείς για μεγάλα διεθνή επιστημονικά συνέδρια, έντυπα, μελέτες και επιστημονικές έρευνες.

ΑΠΕΙΛΕΣ - THREATS

- Χωρίς την κατάλληλη ενημέρωση και κατανόηση της Κ.ΑΛ.Ο., υπάρχει κίνδυνος να ιδρύονται οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. χωρίς το σωστό υπόβαθρο, οι οποίοι δεν θα μπορέσουν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά.
- Χωρίς την ύπαρξη και χρήση κατάλληλων κριτηρίων και δεικτών κοινωνικού αντίκτυπου των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., θα είναι δύσκολο να αναδειχθούν τα επιτυχημένα μοντέλα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως παραδείγματα καλών πρακτικών, ως προς τους επιτυχημένους οργανισμούς που αξίζει να υποστηριχθούν από το ευρύτερο περιβάλλον, ως προς την βιωσιμότητα και αποτελεσματικότητα της κοινωνικής οικονομίας.
- Μια καμπάνια «Buy social», όπως και μια καμπάνια για σήμα «Κ.ΑΛ.Ο.», πρέπει να σχεδιαστεί με προσοχή, λαμβάνοντας υπόψιν πολλές παραμέτρους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: Ανάλυση PESTLE

Πολιτικό περιβάλλον (Political)	• Ο σχετικός νόμος χρήζει περαιτέρω εξέλιξης. Το πεδίο αλλά και η Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο. του Υπουργείου έχουν προετοιμάσει προτάσεις για νέο/αναθεωρημένο νομοσχέδιο, έτσι υπάρχουν οι προϋποθέσεις να ξεκινήσει άμεσα νέος διάλογος για την περαιτέρω εξέλιξη του νόμου. • Το Υπ. Εργασίας μπορεί, βασισμένο στην εμπειρία που έχει σε κοινωνικά θέματα, και σε συνεργασία με το Υπ. Ανάπτυξης το οποίο έχει εμπειρία στην επιχειρηματική ανάπτυξη οργανισμών, να υποστηρίξει την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας σαν εργαλείο επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων. Οι περιφέρειες επίσης μπορούν να συνδράμουν προς αυτό. • Το Υπ. Ανάπτυξης επηρεάζει τη ροή χρηματοδότησης προς των χώρο της κοινωνικής οικονομίας. Οι δυσκολίες που υπάρχουν στις διυπουργικές σχέσεις, δυσχεραίνουν τη συνεργασία στον τομέα της χρηματοδότησης. • 1) Οποιαδήποτε νομική μορφή υπό προϋποθέσεις να μπορεί να γίνει φορέας κοινωνικής επιχειρηματικότητας (να μην απαιτείται να περιβληθεί στον νομικό τύπο του συνεταιρισμού), 2) Μεγαλύτερη εμπλοκή του Υπ. Ανάπτυξης στον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο. που αφορά στην κοινωνική επιχειρηματικότητα-μία αντίστοιχη διεύθυνση κοινωνικής επιχειρηματικότητας με ρητά καθιερωμένες αρμοδιότητες, 3) Προτείνεται αυτόνομο θεσμικό πλαίσιο για την κοινωνική καινοτομία και παράλληλη ή διακριτή Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Καινοτομία σε απόλυτη συνάφεια με την Στρατηγική για την Κ.ΑΛ.Ο. • Ο δημόσιος τομέας διαθέτει ήδη τον απαραίτητο μηχανισμό επιμόρφωσης των υπαλλήλων του. Απομένει να συμπεριληφθούν στα εκπαιδευτικά προγράμματα, θέματα σχετικά με την κοινωνική οικονομία στην Ελλάδα (για παράδειγμα, στο πρόγραμμα του ΙΝΕΠ «Οικονομία και Δημοσιονομική Πολιτική») • Στην αξιοποίηση του κοινωνικού πυλώνα του Ταμείου Ανάκαμψης απουσιάζει η Κ.ΑΛ.Ο. • Υπάρχουν δυσκολίες στην ανάθεση έργων του δημοσίου προς τους οργανισμούς της Κ.ΑΛ.Ο. Υπάρχουν οργανισμοί που συμμετέχουν σε διαγωνισμούς, αλλά η πλειοψηφία αδυνατεί. Επιλογές που ήδη υπάρχουν, όπως οι κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις ή οι κατ' αποκλειστικότητα συμβάσεις, δεν αξιοποιούνται αρκετά/σωστά. Καθυστερήσεις στην εφαρμογή τους αποδυναμώνουν περισσότερο την συνεργασία του δημοσίου τομέα με την κοινωνική οικονομία. • Οι Κοιν.Σ.Επ. δεν είναι επιλέξιμες από προγράμματα και προσκλήσεις, ενώ ακόμα και στις περιπτώσεις που είναι επιλέξιμες από προγράμματα ΕΣΠΑ κλπ., δε μπορούν να συμμετάσχουν λόγω άλλων εμποδίων, όπως το θέμα των εγγυητικών επιστολών (μόνο μέσω ΤΠΔ, όπου όμως πρέπει να κατατεθούν χρήματα). • Το Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας (ως ειδικός λογαριασμός) δεν λειτουργεί, ενώ θα μπορούσε δυνητικά να παίξει σημαντικό ρόλο στη χρηματοδότηση των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. Η απουσία τέτοιου Ταμείου δυσχεραίνει την λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. • Τα Κέντρα Στήριξης να συνεχίσουν και να ενδυναμωθούν, ως μία έμμεση
---	---

	μορφή χρηματοδότησης του πεδίου. • Δημόσιοι φορείς (ιδιαίτερα σε τοπικό επίπεδο) με ελλείψεις προσωπικού δυσκολεύονται στην εξυπηρέτηση φορέων Κ.ΑΛ.Ο. παρά την όποια εκπαίδευση, διότι δεν διαθέτουν επαρκής ανθρώπινους πόρους. Σε αυτές τις περιπτώσεις η ενδυνάμωση ικανοτήτων συμπεριλαμβάνει μια αναθεώρηση της δομής και των πόρων των φορέων.
Οικονομικό περιβάλλον (Economical)	• Εναλλακτικά εργαλεία που στήνονται εντός οικοσυστήματος για φορείς Κ.ΑΛ.Ο. έχουν ανάγκη για στήριξη (π.χ. co-fund: https://co-fund.gr/) • Μέσω του διαγωνισμού Green Ideas Greece, που έχει πράγματι βοηθήσει (https://greenideasgreece.org/green-ideas-greece-2021-gr-1st-stage/), δίνονται χρηματοδοτήσεις κυρίως σε Κοιν.Σ.Επ. • Το μοντέλο της AFI μπορεί να μελετηθεί και ίσως να επεκταθεί. • Η μικρή απορρόφηση των κονδυλίων που δυνητικά αφορούν τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. δεν σημαίνει ότι το πεδίο είναι ανώριμο και δεν μπορεί να αξιοποιήσει την οικονομική βοήθεια που διατίθεται. Είναι ένδειξη ότι οι όροι της χρηματοδότησης δεν είναι κατάλληλα διαμορφωμένοι για να μπορούν οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. να ανταπεξέλθουν. • Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν και μικρότερα ποσά χρηματοδότησης (π.χ. crowdfunding, ή/και microcredit). Δεδομένου ότι πολλοί φορείς είναι μικροί, χωρίς τη δυνατότητα μόχλευσης πρόσθετων πόρων, θα ήταν πολύ χρήσιμη μια μικρότερου μεγέθους χρηματοδότηση αλλά με ευνοϊκότερους όρους. • Το κενό χρηματοδότησης που αντιμετωπίζουν οι αναπτυσσόμενοι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. μπορεί να αντιμετωπιστεί με την προώθηση της σύνδεσης Κ.ΑΛ.Ο. και αγοράς. Υπάρχουν παραδείγματα όπου οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο., αδυνατώντας να βρουν χρηματοδότηση από αλλού, συνάπτουν συμφωνίες με ιδιωτικές εταιρείες για να καλύψουν τις ανάγκες ανάπτυξής τους. • Υπάρχουν συνεταιριστικές τράπεζες που ήδη λειτουργούν στην Ελλάδα, οι οποίες θα μπορούσαν να εμπλακούν πιο ενεργά στην ανάπτυξη εργαλείων και προϊόντων προς όφελος των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο., έχοντας μια καλύτερη επίγνωση του τομέα. Ομοίως, η εμπειρία της Αναπτυξιακής Τράπεζας θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση κατάλληλων εργαλείων και προϊόντων. Καλές πρακτικές άλλων χωρών, επίσης, είναι ιδιαίτερα χρήσιμες σε αυτή την κατεύθυνση. • Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν πληρούν τα ίδια κριτήρια χρηματοδότησης με κεφαλαιουχικές εταιρείες (π.χ. όσον αφορά τον κύκλο εργασιών ή την κερδοφορία), αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν λειτουργούν με βιωσιμότητα ή με επιτυχία: απλώς είναι άλλα τα κριτήρια αξιολόγησης της ευρωστίας τους. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προς το παρόν δεν φαίνεται να έχουν την πρόθεση να προσαρμόσουν τα κριτήριά τους ανάλογα.
Κοινωνικό περιβάλλον (Social)	• Διαπιστώνεται γενικά μια θετική στάση της κοινωνίας έναντι των ιδεωδών της κοινωνικής οικονομίας, η οποία θα αντιδρούσε θετικά σε μια καμπάνια ενημέρωσης σχετικά με την προώθηση υπηρεσιών/προϊόντων που παράγονται από οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. • Λείπει η γνώση για το clustering

	• Λείπει η ιδέα των εμπορικών δικτύων (συμπράξεις, όχι clusters). • Καθώς το οικοσύστημα είναι σε φάση εκκίνησης, αναδεικνύονται εγχειρήματα της Κ.ΑΛ.Ο. που δεν εκπροσωπούν τις αξίες της Κ.ΑΛ.Ο. Αυτό το φαινόμενο δημιουργεί σύγχυση και πιθανόν απωθεί τους 'πραγματικούς' φορείς Κ.ΑΛ.Ο. από το να συμμετέχουν σε δίκτυα είτε τομεακά είτε γεωγραφικά, με αποτέλεσμα να αποδυναμώνεται η δικτύωση εντός του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. Η ελλιπής εφαρμογή της μέτρησης κοινωνικού αντικτύπου, αποτελεί απειλή για τα εγχειρήματα. • Χωρίς την ύπαρξη και χρήση κατάλληλων κριτηρίων και δεικτών κοινωνικού αντίκτυπου των φορέων Κ.ΑΛ.Ο, θα είναι δύσκολο να αναδειχθούν τα επιτυχημένα μοντέλα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως παραδείγματα καλών πρακτικών, ως προς τους επιτυχημένους οργανισμούς που αξίζει να υποστηριχθούν από το ευρύτερο περιβάλλον, ως προς την βιωσιμότητα και αποτελεσματικότητα της κοινωνικής οικονομίας. • Οι ιδιαιτερότητες των μελών των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. δυσχεραίνουν την υπαγωγή τους σε γενικού σχεδιασμού/ στόχευσης εκπαιδευτικών/ επιμορφωτικών προγραμμάτων, όταν, για παράδειγμα, πρόκειται για άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού (π.χ ΑΜΕΑ, αποφυλακισμένοι, ΡΟΜΑ, άστεγοι κλπ.) • Τα μέλη των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που επιμένουν να εργάζονται στον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο. είναι προσηλωμένοι στον στόχο τους, και θα συμμετείχαν σε προγράμματα επιμόρφωσης και εκπαίδευσης, ειδικά εάν αυτά ανταποκρίνονταν στις συγκεκριμένες τους ανάγκες, και ήταν εύκολα προσβάσιμα για αυτούς (ταχύρρυθμα, διαδικτυακά, κλπ.) • Οριζόντια και κλαδική εκπαίδευση φορέων είναι δυνατή, από συμπράξεις Πανεπιστημίων με φορείς Κ.ΑΛ.Ο. • Η εκπαίδευση θα μπορούσε να γίνει σε περιφερειακό επίπεδο, όπου θα μπορούσαν πιο εύκολα να δημιουργήσουν άλλους όρους επιμόρφωσης και ανάπτυξης μέσω παρατηρητηρίων. Τα παρατηρητήρια θα μπορούσαν να είναι ενώσεις που θα υποστηρίζουν την περιφέρεια, σε συνεργασία με τα πανεπιστήμια. Τα παρατηρητήρια ως ένας ανοιχτός θεσμός με πολλές αρμοδιότητες θα οδηγούσαν σε δικτύωση με τους τοπικούς φορείς.
Τεχνολογικό περιβάλλον (Technological)	• Υπάρχει ήδη ένας νόμος (Ν. 4430/2016) που αφορά την κοινωνική οικονομία, ο οποίος μπορεί να λειτουργήσει σαν βάση για την ανάπτυξη περαιτέρω νομοθεσίας. • Το παρόν θεσμικό πλαίσιο οδηγεί σε αρκετές γραφειοκρατικές διαδικασίες που επιβαρύνουν τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. οι οποίοι συχνά λειτουργούν με περιορισμένους πόρους. Οι διαδικασίες που προβλέπονται για τη λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. είναι ενίοτε χρονοβόρες και φαίνονται περίπλοκες για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο., αποθαρρύνοντας την εφαρμογή τους. Χωρίς ελάφρυνση της γραφειοκρατίας, φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που δεν έχουν πρόσβαση σε εξωτερική βοήθεια επαγγελματιών (λογιστών, δικηγόρων, κ.α.) δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις. • Ακολουθώντας τη στρατηγική της ΕΕ, υπάρχει το νομοθετικό πλαίσιο που επιτρέπει τη συμμετοχή οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε διαγωνισμούς του δημόσιου τομέα. Επίσης, ενθαρρύνονται οι κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις
Νομικό	• Οι περισσότεροι οργανισμοί Κ.Ο. αδυνατούν να συμμετέχουν σε ενώσεις

περιβάλλον (Legal)	(οποιουδήποτε βαθμού) λόγω έλλειψης χρόνου/ανθρώπινων πόρων, και λόγω του περίπλοκου τοπίου που αντιλαμβάνονται. Χωρίς δυναμικές και συλλογικές ενώσεις, καθυστερεί η ωρίμανση του οικοσυστήματος. • Οι (συχνές) αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο είναι απειλή για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας. Όταν αλλάζουν συχνά οι ρυθμίσεις, οι οργανισμοί δεν μπορούν να συντονιστούν και να εφαρμόσουν μακροχρόνιο σχεδιασμό. • Η πολύ μεγάλη ποικιλία των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. (ως προς τη νομική τους μορφή, τον τομέα δραστηριότητας, ακόμα και το μέγεθος, τη γεωγραφική εμβέλεια, τον κοινωνικό αντίκτυπο, κλπ.) δυσκολεύει την σύνταξη και εφαρμογή ενός νόμου, εκτός εάν αυτός είναι αρκετά περιληπτικός για να καλύψει όλες τις πτυχές της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας. • Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν πληρούν τα ίδια κριτήρια χρηματοδότησης με κεφαλαιουχικές εταιρείες (π.χ. όσον αφορά τον τζίρο ή την κερδοφορία), αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν λειτουργούν με βιωσιμότητα ή με επιτυχία: απλώς είναι άλλα τα κριτήρια αξιολόγησης της ευρωστίας τους. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προς το παρόν δεν φαίνεται να έχουν την πρόθεση να προσαρμόσουν τα κριτήριά τους ανάλογα. • Το Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας δεν έχει λειτουργήσει ακόμα, ενώ θα μπορούσε δυνητικά να παίξει σημαντικό ρόλο στη χρηματοδότηση των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο.. Η απουσία ενός τέτοιου Ταμείου δυσχεραίνει την λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
Φυσικό περιβάλλον (Environmental)	• Τα Κέντρα Στήριξης θα μπορούσαν να συνεχίσουν το έργο τους, εφόσον έχουν ήδη λειτουργήσει (εν είδη πιλοτικής λειτουργίας), και ίσως στο μέλλον να επιτύχουν έναν βαθμό ίδιας βιωσιμότητας. • Οι οργανώσεις έχουν καλύτερη δικτύωση μεταξύ οργανισμών του τομέα ενασχόλησής τους, παρά μεταξύ οργανισμών με την ίδια νομική μορφή με αυτούς. • Η δημιουργία ενώσεων είναι μια (bottom-up) διαδικασία, ένα φυσικό αποτέλεσμα των ζυμώσεων και της ωρίμανσης του οικοσυστήματος. Το κράτος δεν μπορεί να επέμβει ή να καθοδηγήσει αυτή τη διαδικασία, αλλά μπορεί να διαθέσει χώρους για να γίνουν ανοικτές συναντήσεις και συζητήσεις μεταξύ οργανισμών: είτε φυσικούς είτε διαδικτυακούς. • Οι Κοι.Σ.Π.Ε. έχουν οργανωθεί καλά, έχουν λύσει τα θέματα εμπιστοσύνης μεταξύ τους, και υφίσταται μια πανελλήνια ομοσπονδία ΚΟΙΣΠΕ (https://pokoispe.gr/). Οι Κοιν.Σ.Επ. δεν έχουν ακόμα δημιουργήσει αντίστοιχη ομάδα. • Καθώς ωριμάζει το οικοσύστημα, γίνεται 'αυτορρύθμιση' και απωθούνται οι μη-γνήσιοι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. • Υπάρχει μια πρόταση να δημιουργηθούν 13 Περιφερειακά Παρατηρητήρια, που θα είχαν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της δικτύωσης. • Οι Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. έχουν αφήσει καλή εντύπωση στο οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. και εξακολουθεί να υπάρχει ενδιαφέρον για συμμετοχή σε αυτές ως μέσο δικτύωσης με άλλους φορείς του οικοσυστήματος. • Η έρευνα πεδίου ανέδειξε κατηγορηματικά την ανάγκη αλλαγής

	‘κουλτούρας’ στην Ελληνική κοινωνία: υπάρχει άγνοια των εναλλακτικών, κοινωνικά-στοχευμένων εγχειρημάτων, της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Αυτό εμποδίζει τους πολίτες να ιδρύουν οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο., να συμμετέχουν σε αυτούς, να αγοράζουν προϊόντα και υπηρεσίες, και τα στελέχη του δημοσίου αλλά και του ιδιωτικού τομέα να συναλλάσσονται με αυτούς τους οργανισμούς. • Έχει γίνει προεργασία από το Υπ. Εργασίας για μια ενημερωτική καμπάνια «Buy social» η οποία θα προτρέπει τους καταναλωτές (ιδιώτες και οργανισμούς) να αγοράζουν υπηρεσίες και προϊόντα από επιχειρήσεις Κ.ΑΛ.Ο. Μια τέτοια καμπάνια θα ήταν πολύ χρήσιμη για την ενημέρωση των πολιτών – αν και τα άμεσα αποτελέσματα ίσως να είναι περιορισμένα. • Πολλοί μικροί οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν έχουν τον χρόνο ή τους ανθρώπινους πόρους να επιδιώξουν ενεργά τη δικτύωση, ή να συμμετέχουν σε ενώσεις Κ.ΑΛ.Ο.. • Καθώς το οικοσύστημα είναι σε φάση εκκίνησης, αναδεικνύονται εγχειρήματα της Κ.ΑΛ.Ο. που δεν εκπροσωπούν τις αξίες της Κ.ΑΛ.Ο. Αυτό το φαινόμενο δημιουργεί σύγχυση και πιθανόν απωθεί τους ‘πραγματικούς’ φορείς Κ.ΑΛ.Ο. από το να συμμετέχουν σε δίκτυα είτε τομεακά είτε γεωγραφικά, με αποτέλεσμα να αποδυναμώνεται η δικτύωση εντός του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. Η ελλιπής εφαρμογή της μέτρησης κοινωνικού αντικτύπου, αποτελεί απειλή για τα εγχειρήματα.
--	--

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: Ανάλυση Προβλημάτων (Problem Trees)

α) Θεσμικό/Ρυθμιστικό πλαίσιο

Πυλώνας Θ - Θεσμικό/Ρυθμιστικό πλαίσιο

Βασικές αιτίες		- Έλλειψη σαφούς έννοιας / κατανόησης / κοινά αποδεκτού ορισμού της Κ.ΑΛ.Ο. - Περιορισμένη ευαισθητοποίηση για το οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. γενικά
Δευτερογενή αίτια		- Μέγεθος γραφειοκρατίας στην δημόσια διοίκηση που αυξάνει τα διοικητικά βάρη των φορέων εις βάρος των κοινωνικών τους στόχων - Περίπλοκο και κατακερματισμένο ρυθμιστικό πλαίσιο (“silo” μεταξύ Υπουργείων, κ.α.) - Γενική έλλειψη αναγνώρισης των επιχειρηματικών μοντέλων της Κ.ΑΛ.Ο. από τη δημόσια διοίκηση
Άμεσες αιτίες		- Το υπάρχον πλαίσιο υπερ-ρυθμίζει το οικοσύστημα, δυσχεραίνοντας την ίδρυση και λειτουργία οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. - Ύπαρξη συγκρουόμενων ρυθμίσεων με άλλα ρυθμιστικά πλαίσια που οδηγούν σε εφαρμοστικά αδιέξοδα
Κεντρικό πρόβλημα		ΥΠΟ-ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Άμεσες συνέπειες		- Καθυστέρηση στην ωρίμανση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. - Δημιουργία αντίληψης ότι η ίδρυση και λειτουργία οργανισμού Κ.ΑΛ.Ο. είναι δύσκολη και ανώφελη - Απουσία/μειωμένη συνεργασία μεταξύ δημοσίου και Κ.ΑΛ.Ο.
Μακρο-πρόθεσμες συνέπειες		- Απουσία συμμετοχικών επιχειρηματικών μοντέλων, και ποικιλομορφία εταιρικών μορφών, λιγότερες επιλογές καταναλωτών και περιορισμένη βελτίωση ποιότητας προϊόντων/υπηρεσιών - Περιορισμένη ίδρυση οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο., περιορισμένη βιωσιμότητα και λιγότερο αποτελεσματική λειτουργία των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. - Δυσκολίες στη λειτουργία των φορέων του δημοσίου που εμπλέκονται με την Κ.ΑΛ.Ο.
Αντίκτυπο		- Απουσία συγκεκριμένων και καινοτόμων απαντήσεων σε προβλήματα που δεν έχουν λύσει ακόμα ο δημόσιος ή ο ιδιωτικός τομέας - Περιορισμένη δημιουργία και εξασφάλιση ποιοτικών θέσεων εργασίας - Περιορισμένη κοινωνική ένταξη και ένταξη στην αγορά εργασίας ευάλωτων/μειονεκτούντων ομάδων, και απουσία ίσων ευκαιριών για όλους - Περιορισμένη αιεφόρο οικονομική ανάπτυξη, απουσία συμβολής της Κ.ΑΛ.Ο. στο εθνικό ΑΕΠ - Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στα (Ευρωπαϊκά) συστήματα κοινωνικής πρόνοιας. Δεν υποστηρίζουν την βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας (resilience) στην Ευρώπη - Περιορισμός στην ενίσχυση των αγροτικών και υποβαθμισμένων περιοχών - Περιορισμένη συμμετοχή των πολιτών στην κοινωνία, απουσία υποστήριξης των δημοκρατικών θεσμών από την Κ.ΑΛ.Ο.

β) Χρηματοδοτικά Εργαλεία

Πυλώνες Χ-Χρηματοδοτικά Εργαλεία

Βασικές αιτίες		- Περιορισμένη ευαισθητοποίηση για το οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. γενικά - Οι ιδρυτές επιχειρήσεων ΚΑΟ δεν έχουν επιχειρηματικά (=οικονομικά) κίνητρα - Έλλειψη συνεργασιών μεταξύ οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. (μεγάλων + μικρών) για την πρόσβασή τους σε χρηματοδότηση
Δευτερογενή αίτια		(Α) ΚΑΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ - Έλλειψη ενημέρωσης & γνώσεων για την Κ.ΑΛ.Ο. στο τραπεζικό σύστημα - Έλλειψη ευελιξίας και ταχύτητας στις αλλαγές, στο τραπεζικό σύστημα - Έλλειψη ενημέρωσης & γνώσεων για την Κ.ΑΛ.Ο. στο δημόσιο - Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. συχνά δεν πληρούν κριτήρια χρηματοδότησης πχ δεν έχουν περιουσιακά στοιχεία. - Παραμένουν πολύ μικροί οργανισμοί που δεν μπορούν να αξιοποιήσουν χρηματοδότηση (δάνεια, επιχορηγήσεις, διαγωνισμοί δημοσίου, λόγω έλλειψης εγγυήσεων, κλπ) και ούτε να εκτελέσουν στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης. - Έλλειψη γνώσεων για τον εντοπισμό και την εκμετάλλευση υπαρχοντων ευκαιριών χρηματοδότησης ΚΑΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ - Δυσκολίες στην πρόσβαση οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε χρηματοδοτήσεις (όπως τραπεζικά δάνεια, seed & venture capital, κλπ) - Περιορισμένες ευκαιρίες χρηματοροών (κεφάλαια κίνησης, εγγυοδοσίες) (Β) ΚΑΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ - Έλλειψη γνώσεων για τον εντοπισμό και την εκμετάλλευση υπαρχοντων ευκαιριών χρηματοδότησης - Οι δημόσιες συμβάσεις δεν ευνοούν τη συμμετοχή οργανισμών της Κ.ΑΛ.Ο. - Δυσκολίες στην προσέγγιση και μακροχρόνια εμπλοκή εθελοντών - Χαμηλή ικανότητα συμμετοχής σε προγράμματα επιχορηγήσεων της ΕΕ - Χαμηλή ικανότητα προσέλκυσης δωρεών - Χαμηλή συμμετοχή και διάδραση με προγράμματα CSR - Χαμηλές γνώσεις ανάμεσα σε οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με τη σύλληψη ιδεών, τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων - Χαμηλές γνώσεις σχετικά με την προετοιμασία και την υποβολή προτάσεων, ειδικότερα στα πιο αδύναμα μέλη της Κ.ΑΛ.Ο. - Έλλειψη πόρων που χρειάζονται για την προετοιμασία προτάσεων, ανάμεσα στα μέλη της Κ.ΑΛ.Ο. - Δυσκολίες στην πρόσβαση στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. - Δυσκολίες στην υποβολή προτάσεων σε προγράμματα χρηματοδότησης (εθνικά, Ευρωπαϊκά, ιδιωτικού τομέα πχ ιδρύματα, κλπ).
Άμεσες αιτίες		Έλλειψη χρηματοδότησης, δυσκολίες χρηματοροών
Κεντρικό πρόβλημα	➡	ΥΠΟ-ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Άμεσες συνέπειες	⬆	- Δύσκολη πρόσβαση σε χρηματοδότηση για οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. - Έλλειψη κατάλληλων χρηματοπιστωτικών προϊόντων για οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. - Έλλειψη ευελιξίας σε χρηματοπιστωτικούς φορείς και σχετικούς δημόσιους φορείς στην εξυπηρέτηση οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. - Μη συμμετοχή των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε διαγωνισμούς του δημοσίου - Περιορισμένες δυνατότητες των καταναλωτών να προμηθευτούν προϊόντα και υπηρεσίες κοινωνικού σκοπού
Μακρο-πρόθεσμες συνέπειες		- Περιορισμένη ανάπτυξη / βιωσιμότητα των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. - Καθυστέρηση στην ωρίμανση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
Αντίκτυπο		- Απουσία συγκεκριμένων και καινοτόμων απαντήσεων σε προβλήματα που δεν έχουν λύσει ακόμα ο δημόσιος ή ο ιδιωτικός τομέας - Περιορισμένη δημιουργία και εξασφάλιση ποιοτικών θέσεων εργασίας - Περιορισμένη κοινωνική ένταξη και ένταξη στην αγορά εργασίας ευάλωτων/μειονεκτούντων ομάδων, και απουσία ίσων ευκαιριών για όλους - Περιορισμένη αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, απουσία συμβολής της Κ.ΑΛ.Ο. στο εθνικό ΑΕΠ - Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στα (Ευρωπαϊκά) συστήματα κοινωνικής πρόνοιας. Δεν υποστηρίζουν την βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας (resilience) στην Ευρώπη - Περιορισμός στην ενίσχυση των αγροτικών και υποβαθμισμένων περιοχών - Περιορισμένη συμμετοχή των πολιτών στην κοινωνία, απουσία υποστήριξης των δημοκρατικών θεσμών από την Κ.ΑΛ.Ο.

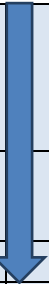
γ) Ενίσχυση Ικανοτήτων

Πυλώνας Ι-Ενίσχυση Ικανοτήτων

Βασικές αιτίες		Περιορισμένη ευαισθητοποίηση για το οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. γενικά
Δευτερογενή αίτια		- Λίγα παραδείγματα επιτυχημένης συνεργασίας οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. και δημοσίου που μπορούν να αντιγραφούν (εντός Ελλάδας) - Οι ιδρυτές οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. δεν έχουν επιχειρηματικά (=οικονομικά) κίνητρα - Έλλειψη γνώσεων επιχειρηματικότητας (business planning, financing-financial planning, marketing HR management, etc) - Έλλειψη γνώσεων στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα όσον αφορά τα επιχειρηματικά μοντέλα της Κ.ΑΛ.Ο.
Άμεσες αιτίες		Γνωστικά κενά (ανάγκη επιμόρφωσης)
Κεντρικό πρόβλημα		ΥΠΟ-ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Άμεσες συνέπειες		- Έλλειψη ευελιξίας, προσκόλληση σε συγκεκριμένες διαδικασίες, δυσχεραίνοντας την αποτελεσματική λειτουργία των οργανισμών ΚΟ - Έλλειψη γνώσεων δημοσίων υπαλλήλων ώστε να κατανοήσουν τις ανάγκες της Κ.ΑΛ.Ο.
Μακρο-πρόθεσμες συνέπειες		- Αδυναμία των οργανισμών ΚΟ να προτείνουν λύσεις σε κοινωνικά προβλήματα προς το Δημόσιο τομέα - Αδυναμία των οργανισμών ΚΟ να λειτουργήσουν και επιχειρηματικά - Αδυναμία του δημόσιου τομέα να συνεργαστεί με την Κ.ΑΛ.Ο. προς όφελος της κοινωνίας
Αντίκτυπο		- Απουσία συγκεκριμένων και καινοτόμων απαντήσεων σε προβλήματα που δεν έχουν λύσει ακόμα ο δημόσιος ή ο ιδιωτικός τομέας - Περιορισμένη δημιουργία και εξασφάλιση ποιοτικών θέσεων εργασίας - Περιορισμένη κοινωνική ένταξη και ένταξη στην αγορά εργασίας ευάλωτων/μειονεκτούντων ομάδων, και απουσία ίσων ευκαιριών για όλους Περιορισμένη αιεφόρο οικονομική ανάπτυξη, απουσία συμβολής της Κ.ΑΛ.Ο. στο εθνικό ΑΕΠ Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στα (Ευρωπαϊκά) συστήματα κοινωνικής πρόνοιας. Δεν υποστηρίζουν την βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας (resilience) στην Ευρώπη - Περιορισμός στην ενίσχυση των αγροτικών και υποβαθμισμένων περιοχών - Περιορισμένη συμμετοχή των πολιτών στην κοινωνία, απουσία υποστήριξης των δημοκρατικών θεσμών από την Κ.ΑΛ.Ο.

δ) Ενίσχυση της Δικτύωσης και των συνεργασιών

Πυλώνας Δ-Ενίσχυση της Δικτύωσης και των συνεργασιών

Βασικές αιτίες		- Φαινομενικά ‘χαώδους’ τοπίου όσον αφορά τους πολλούς διαφορετικούς τύπους οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο., με διαφορετικές προτεραιότητες, ενδιαφέροντα, προβλήματα,... εμποδίζοντας την εμφάνιση συνεργειών. - Υπάρχουν μεγάλες διαφορές (μεγάλη διάσπαση) μεταξύ των οργανισμών ΚΟ: μεγέθους, γεωγραφική εμβέλεια, τομέας δράσης, νομική μορφή, κλπ. - Έλλειψη ομοιομορφίας στις ανάγκες των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. - Φαινομενικά αναποτελεσματική δραστηριότητα των ενώσεων Κ.ΑΛ.Ο.
Δευτερογενή αίτια		- Δημιουργία clusters ή άλλων μορφών συνεργασίας δεν είναι προτεραιότητα για τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. - Έλλειψη πληροφόρησης για τις δραστηριότητες άλλων οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. - Έλλειψη κατάλληλης εκπροσώπησης
Άμεσες αιτίες		Ανεπαρκής δικτύωση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
Κεντρικό πρόβλημα		ΥΠΟ-ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Άμεσες συνέπειες		- Έλλειψη συνεργασιών μεταξύ οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. - Έλλειψη ανταλλαγής εμπειριών/πληροφοριών εντός του οικοσυστήματος προς όφελος των μικρότερων και όχι μόνο οργανισμών. - Χαμηλή εμπιστοσύνη στην έννοια της Κ.ΑΛ.Ο. (πχ από πλευράς δημόσιου τομέα, χρηματοπιστωτικού τομέα, καταναλωτών), καθώς λείπουν φορείς αντιπροσώπησης - Δυστοκία στην ανάπτυξη δημόσιου διαλόγου με την Κ.ΑΛ.Ο., ελλείπει αντιπροσώπων της Κ.ΑΛ.Ο.
Μακρο-πρόθεσμες συνέπειες		- Δυσκολίες στην ανάπτυξη και κλιμάκωση των δραστηριοτήτων των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. - Μη δημιουργία συμμετοχικών επιχειρηματικών μοντέλων, έλλειψη ποικιλομορφίας εταιρικών μορφών, λιγότερες επιλογές καταναλωτών και χαμηλότερης ποιότητας προϊόντα/υπηρεσίες - Αναποτελεσματικός δημόσιος διάλογος με την Κ.ΑΛ.Ο.
Αντίκτυπο		- Απουσία συγκεκριμένων και καινοτόμων απαντήσεων σε προβλήματα που δεν έχουν λύσει ακόμα ο δημόσιος ή ο ιδιωτικός τομέας - Περιορισμένη δημιουργία και εξασφάλιση ποιοτικών θέσεων εργασίας - Περιορισμένη κοινωνική ένταξη και ένταξη στην αγορά εργασίας ευάλωτων/μειονεκτούντων ομάδων, και απουσία ίσων ευκαιριών για όλους - Περιορισμένη αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, απουσία συμβολής της Κ.ΑΛ.Ο. στο εθνικό ΑΕΠ - Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στα (Ευρωπαϊκά) συστήματα κοινωνικής πρόνοιας. Δεν υποστηρίζουν την βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας (resilience) στην Ευρώπη - Περιορισμός στην ενίσχυση των αγροτικών και υποβαθμισμένων περιοχών - Περιορισμένη συμμετοχή των πολιτών στην κοινωνία, απουσία υποστήριξης των δημοκρατικών θεσμών από την Κ.ΑΛ.Ο.

ε) Ευαισθητοποίηση και Επικοινωνία

Πυλώνας Ε-Ευαισθητοποίηση και Επικοινωνία

Βασικές αιτίες		Περιορισμένη ευαισθητοποίηση και γνώσεις για το οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. γενικά
Δευτερογενή αίτια		- Έλλειψη ενημέρωσης και γνώσεων για την Κ.ΑΛ.Ο. και τους δρώντες σε αυτήν (α) από το περιβάλλον (δημόσιος τομέας, ιδιωτικός τομέας), και (β) από το ίδιο το οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. - Μικρή εμπλοκή μελών της Κ.ΑΛ.Ο. σαν (α) πολλαπλασιαστές μηνυμάτων, (β) παραδείγματα προς μίμηση που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε εκστρατεία ενημέρωσης, καθώς και στη διασπορά πληροφοριών - Περιορισμένο, προς το παρόν, ακαδημαϊκό ενδιαφέρον για τον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο. - Ανεπαρκής ενημέρωση των νέων για την Κ.ΑΛ.Ο. (ούτε στην 2βάθμια ούτε στην 3βάθμια εκπαίδευση)
Άμεσες αιτίες		Ανεπαρκή ενημέρωση/διάχυση πληροφοριών
Κεντρικό πρόβλημα		ΥΠΟ-ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Άμεσες συνέπειες		- Χαμηλή ζήτηση για προϊόντα/υπηρεσίες που προέρχονται από την Κ.ΑΛ.Ο. - Χαμηλό επίπεδο ενημέρωσης/κατανόησης (α) μεταξύ οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο., (β) σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, (γ) στο δημόσιο τομέα συμπ. δημόσιες συμβάσεις (δ) στον γενικό πληθυσμό
Μακρο-πρόθεσμες συνέπειες		- Περιορισμένη ίδρυση οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο., και με μικρή κατανόηση του χώρου της Κ.ΑΛ.Ο. per se - Οι - έστω και λίγες – ευκαιρίες συνεργασίας και βιώσιμης ανάπτυξης στον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο. παραμένουν ανεκμετάλλευτες - Δυσκολίες στην υλοποίηση πρωτοβουλιών που απαιτούν πχ συνεργασία με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα
Αντίκτυπο		- Απουσία συγκεκριμένων και καινοτόμων απαντήσεων σε προβλήματα που δεν έχουν λύσει ακόμα ο δημόσιος ή ο ιδιωτικός τομέας - Περιορισμένη δημιουργία και εξασφάλιση ποιοτικών θέσεων εργασίας - Περιορισμένη κοινωνική ένταξη και ένταξη στην αγορά εργασίας ευάλωτων/μειονεκτούντων ομάδων, και απουσία ίσων ευκαιριών για όλους - Περιορισμένη αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, απουσία συμβολής της Κ.ΑΛ.Ο. στο εθνικό ΑΕΠ - Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στα (Ευρωπαϊκά) συστήματα κοινωνικής πρόνοιας. Δεν υποστηρίζουν την βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας (resilience) στην Ευρώπη - Περιορισμός στην ενίσχυση των αγροτικών και υποβαθμισμένων περιοχών - Περιορισμένη συμμετοχή των πολιτών στην κοινωνία, απουσία υποστήριξης των δημοκρατικών θεσμών από την Κ.ΑΛ.Ο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ: Σύνδεση Εθνικής Στρατηγικής με συναφείς εθνικές στρατηγικές

ΣΤ.1) Σύνδεση της Εθνικής Στρατηγικής με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης

Συνάφεια μεταξύ προτεινόμενων Στρατηγικών Στόχων της Εθνικής Στρατηγικής και των κεφαλαίων του Ευρωπαϊκού Σχεδίου Δράσης.

Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
Επιχειρηματικό περιβάλλον: ...να διασφαλίσει ότι τα πλαίσια της πολιτικής και τα νομικά πλαίσια είναι κατάλληλα για την ευημερία της Κ.Α.Λ.Ο., εξετάζοντας την ποικιλομορφία των νομικών μορφών της καθώς και τη φορολογική πολιτική, τα σήματα ή τα συστήματα πιστοποίησης, τις δημόσιες συμβάσεις και τις κρατικές ενισχύσεις.					
Κεφ. 1.1 Ανάπτυξη πολιτικών, και νομικού πλαισίου					
Κεφ. 1.2 Κοινωνική Οικονομία και Κρατικές Ενισχύσεις					
Κεφ. 1.3 Καλύτερη πρόσβαση σε αγορές: ΚΥΔΣ					
Κεφ. 1.4. Προώθηση της ΚΟ σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο					
Κεφ. 1.5. Προώθηση της Κ.Α.Λ.Ο. σε διεθνές επίπεδο					
Ευκαιρίες και ανάπτυξη ικανοτήτων: ...βελτιώνει την πρόσβαση της Κ.Α.Λ.Ο. σε χρηματοδότηση, συγκεντρώνει σε ένα σημείο πληροφορίες για την χρηματοδότηση, τις πολιτικές και τις πρωτοβουλίες της ΕΕ, στηρίζει την κλιμάκωση και μεγιστοποιεί τη συμβολή της κοινωνικής οικονομίας στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση.					
Κεφ. 2.1. Στήριξη επιχειρήσεων και ενδυνάμωση ικανοτήτων					
Κεφ. 2.2 Βελτίωση της πρόσβασης σε					

Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
χρηματοδότηση					
Κεφ. 2.3. Μεγιστοποίηση της συμβολής της Κ.ΑΛ.Ο. στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση					
Κεφ. 2.4. Ενίσχυση της κοινωνικής καινοτομίας					
Ευαισθητοποίηση και αναγνώριση: ...ενισχύει την προβολή της Κ.ΑΛ.Ο. και αποκτά νέα δεδομένα σχετικά με αυτήν. Πρωθεί τον θετικό αντίκτυπο της κοινωνικής οικονομίας σε νέα κοινό, συμπεριλαμβανομένων των νέων.					
Κεφ. 3 Ενίσχυση της αναγνώρισης της ΚΟ και των δυνατοτήτων της					

VI.2) Σύνδεση της Εθνικής Στρατηγικής με την Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη & Μείωση της Φτώχειας 2021-2027

Συνάφεια μεταξύ προτεινόμενων Στρατηγικών Στόχων της Εθνικής Στρατηγικής και της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη.

Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας 2021-2027	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
Επιχειρησιακός Άξονας 1: Πρόσβαση σε επαρκείς πόρους και βασικά αγαθά					
1.1.: Πρόσβαση σε επαρκείς πόρους					
1.2.: Πρόσβαση σε βασικά αγαθά					
Επιχειρησιακός Άξονας 2: Πρόσβαση σε υπηρεσίες					
2.1.: Υπηρεσίες υποστήριξης και πρόληψης					
2.2.: Πρόσβαση σε υπηρεσίες ανοικτής φροντίδας					
2.3.: Μετάβαση από δομές κλειστής φροντίδας σε δομές υποστηριζόμενης διαβίωσης στην κοινότητα ή στο οικογενειακό περιβάλλον					
2.4.: Προώθηση της αποϊδρυματοποίησης και της αποκατάστασης					
2.5.: Υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης, αγωγής και εκπαίδευσης					
2.6.: Υπηρεσίες υγείας					
2.7.: Πρόσβαση σε κατάλληλη στέγη					
2.8.: Πρόσβαση σε λουιές υπηρεσίες					

Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας 2021-2027	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
Επιχειρησιακός Άξονας 3: Ένταξη στην αγορά εργασίας, βελτίωση της απασχολησιμότητας και πρόσβαση στην απασχόληση					
3.1.: Συμβουλευτική					
3.2.: Επαγγελματική κατάρτιση / εκπαίδευση					
<i>Μέτρο 3.2.1.: Πρόσβαση ευάλωτων ομάδων ανέργων σε δράσεις κοινωνικής επιχειρηματικότητας</i> <i>Μέτρο 3.2.3.: Προσαρμογή / επανακατάρτιση ανέργων, εργαζομένων σε κίνδυνο φτώχειας ή/και σε επισφαλή θέση εργασίας σε τομείς αιχμής</i> <i>Μέτρο 3.2.4.: Ανάπτυξη δράσεων για την κοινωνική ένταξη των Ρομά</i>					
3.3.: Προγράμματα απασχόλησης					
3.4.: Προγράμματα κοινωνικής οικονομίας					
3.5.: Άλλες υπηρεσίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας					
Επιχειρησιακός Άξονας 4: Διακυβέρνηση της Ε.Σ.Κ.Ε					
4.1.: Θεσμική και επιχειρησιακή ενίσχυση του Εθνικού Μηχανισμού Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής					

Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας 2021-2027	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
Συνοχής					
4.2.: Ηλεκτρονική και ψηφιακή αναβάθμιση των προνοιακών θεσμών, δομών και εργαλείων για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής					

VI.3) Σύνδεση της Εθνικής Στρατηγικής με το Επιχειρησιακό ΕΣΠΑ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

Συνάφεια μεταξύ προτεινόμενων Στρατηγικών Στόχων της Εθνικής Στρατηγικής και του ΕΠΑΝΑΔ.

Επιχειρησιακό ΕΣΠΑ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027		ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
Προτεραιότητες, Ειδικοί Στόχοι						
1	ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ / ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ					
	ESO4.2. Εκσυγχρονισμός των θεσμών και των υπηρεσιών της αγοράς εργασίας, ώστε να αξιολογούνται και να προβλέπονται οι ανάγκες σε δεξιότητες και να εξασφαλίζεται η έγκαιρη και εξατομικευμένη βοήθεια και η στήριξη της προσαρμογής στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, των μεταβάσεων και της κινητικότητας (ΕΚΤ+)		✓	✓	✓	✓
	ESO4.3. Προώθηση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, ισότιμων συνθηκών εργασίας και καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων ατόμων (ΕΚΤ+)			✓		

Επιχειρησιακό ΕΣΠΑ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
ESO4.5. Βελτίωση της ποιότητας, της συμμετοχικότητας, της αποτελεσματικότητας και της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω της επικύρωσης της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, με σκοπό την υποστήριξη της απόκτησης βασικών ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρηματικών και ψηφιακών δεξιοτήτων, και με την προώθηση της καθιέρωσης διττών συστημάτων κατάρτισης και μαθητείας (ΕΚΤ+)			✓		✓
ESO4.8. Προαγωγή της ενεργητικής ένταξης για προώθηση των ίσων ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, καθώς και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα των μειονεκτουσών ομάδων (ΕΚΤ+)		✓	✓	✓	✓
ESO4.9. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης υπηκόων τρίτων	✓				

Επιχειρησιακό ΕΣΠΑ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών (ΕΚΤ+)					
ΕΣΟ4.11. Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και φροντίδα με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ειδική έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης. (ΕΚΤ+)				✓	✓

Επιχειρησιακό ΕΣΠΑ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027		ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
2	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ & ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ					
	ESO4.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας (ΕΚΤ+)	✓	✓	✓	✓	✓
	ESO4.3. Προώθηση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, ισότιμων συνθηκών εργασίας και καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων			✓		

Επιχειρησιακό ΕΣΠΑ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027		ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
	ESO4.4. Προώθηση της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργητικής και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιούς και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία (ΕΚΤ+)			✓		✓
	ESO4.8. Προαγωγή της ενεργητικής ένταξης για προώθηση των ίσων ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, καθώς και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα των μειονεκτουσών ομάδων (ΕΚΤ+)		✓	✓	✓	✓
	ESO4.9. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών (ΕΚΤ+)	✓				
3	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ					

Επιχειρησιακό ΕΣΠΑ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
ESO4.5. Βελτίωση της ποιότητας, της συμμετοχικότητας, της αποτελεσματικότητας και της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω της επικύρωσης της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, με σκοπό την υποστήριξη της απόκτησης βασικών ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρηματικών και ψηφιακών δεξιοτήτων, και με την προώθηση της καθιέρωσης διττών συστημάτων κατάρτισης και μαθητείας (ΕΚΤ+)			✓		✓
ESO4.6. Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της			✓		

Επιχειρησιακό ΕΣΠΑ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027		ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
	διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρίες (ΕΚΤ+)					
	ΕΣΟ4.7. Προώθηση της διάβιου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανεκπαίδευσης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρηματικών και των ψηφιακών δεξιοτήτων, καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, διευκόλυνση των μεταβάσεων σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας (ΕΚΤ+)			✓		
4	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ (Δράσεις κοινωνικής καινοτομίας)					

Επιχειρησιακό ΕΣΠΑ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
ESO4.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας · (ΕΚΤ+)	✓	✓	✓	✓	✓
ESO4.2. Εκσυγχρονισμός των θεσμών και των υπηρεσιών της αγοράς εργασίας, ώστε να αξιολογούνται και να προβλέπονται οι ανάγκες σε δεξιότητες και να εξασφαλίζεται η έγκαιρη και εξατομικευμένη βοήθεια και η στήριξη της προσαρμογής στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, των μεταβάσεων και της κινητικότητας (ΕΚΤ+)		✓	✓	✓	✓
ESO4.8. Προαγωγή της ενεργητικής ένταξης για προώθηση των ίσων ευκαιριών, της απαγόρευσης των		✓	✓	✓	✓

Επιχειρησιακό ΕΣΠΑ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, καθώς και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα των μειονεκτουσών ομάδων (ΕΚΤ+)					
ΕΣΟ4.11. Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και φροντίδα με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία , με ειδική έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής				✓	✓

Επιχειρησιακό ΕΣΠΑ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027		ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
	περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης. (ΕΚΤ+)					
5	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ (ΕΑΕΚ) (Απασχόληση των νέων)					
	ΕΣΟ4.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας . (ΕΚΤ+)	✓	✓	✓	✓	✓

Επιχειρησιακό ΕΣΠΑ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027		ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
	ESO4.12. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών (ΕΚΤ+)					✓
6	ΕΠΙΣΤΙΤΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ & ΥΛΙΚΗ ΣΤΕΡΗΣΗ					
	ΕΠΙΣΤΙΤΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ & ΥΛΙΚΗ ΣΤΕΡΗΣΗ (Στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο ιγ) του κανονισμού ΕΚΤ+ (ESO.4.13))					
	ESO4.13. Αντιμετώπιση της υλικής στέρησης					
7	ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ					

VI.4) Σύνδεση της Εθνικής Στρατηγικής με την «Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης (ΕΠΑ) και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

Συνάφεια μεταξύ προτεινόμενων Στρατηγικών Στόχων της Εθνικής Στρατηγικής και του ΕΠΑ.

Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης (ΕΠΑ) και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027			ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/ κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
Προτεραιότητα / Μέτρο							
Στρατηγικός Άξονας 1: Ενίσχυση της Απασχόλησης και Αντιμετώπιση της Ανεργίας και της Μακροχρόνιας Ανεργίας	1.1	Αύξηση της απασχόλησης και της απασχολησιμότητας για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία.					
		1.1.1. Μείωση της ανεργίας και αύξηση της απορρόφησης των αποφοίτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων από την αγορά εργασίας			✓		
		1.1.2. Στήριξη της αυτοαπασχόλησης και της σύστασης επιχειρήσεων			✓		
		1.1.3. Στήριξη της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων	1.1.3.1. Θέσπιση και λειτουργία του πρώτου Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων Κοινωνικής Καινοτομίας.	✓	✓	✓	✓
			1.1.3.2. Δημιουργία πολιτιστικών κόμβων (hubs) από ανέργους.			✓	
			1.1.3.3. Δημιουργία δομών, μηχανισμών και κόμβων προώθησης των κοινωνικών καινοτομιών.			✓	✓

Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης (ΕΠΑ) και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027				ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/ κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
			1.1.3.4. Θερμοκοιτίδες στήριξης κοινωνικών επιχειρήσεων			✓	✓	
			1.1.3.5. Περιφερειακοί μηχανισμοί στήριξης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.		✓	✓	✓	✓
		1.1.4. Στήριξη της ενεργούς γήρανσης						
	1.2	Μείωση της μακροχρόνιας ανεργίας						
		1.2.1. Μέτρα για την προώθηση της πρόσβασης των μακροχρόνια ανέργων στην απασχόληση						
	1.3	Μείωση της ανεργίας των γυναικών και αύξηση της απασχόλησής τους						
		1.3.1. Μέτρα για την προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας				✓		
		1.3.2. Μέτρα για την προώθηση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής.						
	1.4	Μείωση των ενδο- και δια-περιφερειακών ανισοτήτων στην απασχόληση						
		1.3.3. Ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη και βελτίωση				✓	✓	

Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης (ΕΠΑ) και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027				ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/ κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
		απασχολησιμότητας						
Στρατηγικός Άξονας 2: Ενίσχυση της νεανικής απασχόλησης και διευκόλυνση της πρόσβασης των νέων στην αγορά εργασίας	2.1	Μείωση της ανεργίας των νέων (15-29 ετών)						
		2.1.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλους τους νέους που αναζητούν εργασία				✓		
		2.1.2. Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της αυτοαπασχόλησης των νέων				✓		
		2.1.3. Ενίσχυσης της κινητικότητας των νέων για την εξεύρεση απασχόλησης ή την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας ή τη μάθηση				✓	✓	
	2.2	Ενεργοποίηση των νέων ΕΑΕΚ (NEETs) και ένταξή τους στην αγορά εργασίας						
		2.2.1 Χαρτογράφηση, προβολή και προετοιμασία για την ενεργοποίηση των νέων ΕΑΕΚ				✓		✓
		2.2.2. Ένταξη των νέων ΕΑΕΚ στην αγορά εργασίας				✓		
Εργατικού Δυναμικού και	3.1	Ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εργαζομένων, των ανέργων και των αναζητούντων εργασία						

Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης (ΕΠΑ) και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027				ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/ κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
		3.1.1. Ενίσχυση της μετα-σχολικής εκπαίδευσης και κατάρτισης						
		3.1.2. Στήριξη για την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων						
		3.1.3. Στήριξη για την ανάπτυξη δεξιοτήτων σε νέους τομείς της οικονομίας (πχ πράσινη, γαλάζια)				✓		
	3.2	Ενεργοποίηση των δεξιοτήτων για τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας και τη μετάβαση από την ανεργία στην απασχόληση						
		3.2.1. Συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση				✓		
		3.2.2. Ενίσχυση και εμπλουτισμός των δεξιοτήτων των ανέργων				✓		
	3.3	Αντιστοίχιση δεξιοτήτων με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας						
		3.3.1. Ενίσχυση δράσεων συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης από επιχειρήσεων				✓		

Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης (ΕΠΑ) και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027				ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/ κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
		3.3.2. Προσαρμογή των προγραμμάτων συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας				✓		
Στρατηγικός Άξονας 4: Αγορά Εργασίας Χωρίς Αποκλεισμούς	4.1	Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης και αύξηση της απασχολησιμότητας των ευάλωτων ομάδων						
		4.1.1. Μέτρα για την προώθηση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις στην απασχόληση						
		1.1.1. Προώθηση της εργασιακής και οικονομικής ένταξης και αύξηση της απασχολησιμότητας υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών/προσφύγων και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας	1.1.1.5. Δράσεις για την ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και καινοτομίας με επίκεντρο στην εργασιακή ένταξη των μεταναστών/προσφύγων και δικαιούχων διεθνούς προστασίας			✓	✓	✓
		1.1.2. Μέτρα για την προώθηση της πρόσβασης στην απασχόληση κοινοτήτων Ρομά						

Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης (ΕΠΑ) και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027				ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/ κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
		1.1.3. Μέτρα για την προώθηση της πρόσβασης στην απασχόληση ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού	1.1.3.3. Ενίσχυση δράσεων για συμμετοχή ατόμων από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες στην κοινωνική οικονομία και επιχειρηματικότητα.			✓		
			1.1.3.4. Δράσεις για την ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και καινοτομίας με επίκεντρο στην εργασιακή ένταξη ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού και ατόμων από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες			✓		
Οριζόντιος Άξονας Α΄: Συστημικές και Θεσμικές Παρεμβάσεις για την αναβάθμιση του πλαισίου άσκησης πολιτικών απασχόλησης								
Οριζόντιος Άξονας Β΄: Διακυβέρνηση της Εθνικής Στρατηγικής για τις ΕΠΑ								